VARGAS LLOSA

Conversație la Catedrala

RAO

OPERE XX

„Piramidă de voci și de contexte politice (...), *Conversație la Catedrala* nu este cîtuși de puțin un roman ușor sau plăcut: nu pentru asta a fost scris. Ci este travaliul matur la care romancierii se înhamă rar: e cartea amară și neconcesivă, cartea antipatic scrisă cu mînie, cu profund adevăr, cu o nesfîrșită nostalgie. Dictatura i-a răpit lui Vargas Llosa tinerețea și inocența, i-a completat, pe plan politic, demolarea morală începută la Colegiul militar Leoncio Prado. Cartea aceasta este o răzbunare imensă, magistrală", scrie criticul José Miguel Oviedo despre unul dintre cele mai mari romane ale literaturii sud-americane.

rao
international
publishing
company

ISBN 973-576-833-X
www.rao.ro
www.raobooks.com

VARGAS LLOSA

CONVERSAŢIE LA CATEDRALA

Traducere din limba spaniolă
MIHAI CANTUNIARI

rao international publishing company

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
VARGAS LLOSA, MARIO
Conversaţia la catedrala / Mario Vargas Llosa;
trad.: Mihai Cantuniari
Bucureşti: RAO International Publishing Company, 2005
ISBN 973-576-833-X
I. Cantuniari, Mihai (trad.)
821.134.2(85) 31=135.1

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda 117-119, Bucureşti, ROMÂNIA

MARIO VARGAS LLOSA
Conversación en la Catedral
© Mario Vargas Llosa, 1969

Traducere din limba spaniolă
MIHAI CANTUNIARI

Ilustraţia copertei
HONORÉ DAUMIER
Les bons amis

© RAO International Publishing Company 2002
pentru versiunea în limba română

Tiparul executat de
ALFÖLDI NYOMDA AG
Debrecen, Ungaria

2005

ISBN 973-576-833-X

Pentru Luis Loayza, borgianul din Petit Thouars,
şi lui Abelardo Oquendo „el Delfin”,
cu toată dragostea sartrianului[1] *cel viteaz,*
fratele lor de-atunci şi dintotdeauna.

[1] Joc de cuvinte între *sastrecillo* – croitoraşul cel viteaz din basmul cu acelaşi nume, şi *sarttrecillo* – biet adept păgubos de-al lui Sartre. Într-adevăr, influenţat încă, la data scrierii romanului: 1966-1969, de gândirea lui Jean-Paul Sartre, autorul peruan avea să evolueze cu timpul spre concepţia şi atitudinea lui Albert Camus, după cum se desprinde şi din excelenta sa carte *Entre Sartre y Camus,* Puerto Rico, Ed. Huracán 1981 (n.tr.).

Il faut avoir fouillé toute la vie
sociale pour être un vrai romancier,
vu que le roman est l'histoire privée
des nations.

BALZAC
Petites misères de la vie conjugale

UNU

I

DIN pragul „Cronicii”, Santiago priveşte bulevardul Tacna fără pic de afecţiune: automobile, clădiri inegale şi decolorate, schelete de anunţuri luminoase pâlpâind în ceaţă, amiaza cenuşie. Când se-alesese praful de Peru? Un stol de băieţandri se strecoară printre maşinile oprite la semaforul de pe Wilson, trâmbiţând titlurile ziarelor de după-amiază, şi el o ia, încet, spre Colmena. Cu mâinile-n buzunare, cu capu-n jos, se îndreaptă, flancat de mulţimea trecătorilor, spre Piaţa San Martín. El era ca Perul, el, Zavalita, se-alesese praful şi de el cândva, într-un moment anume. Gândeşte: când? În faţa Hotelului Crillon, un câine vine să-i lingă picioarele: şi dacă eşti vreo potaie turbată? ia marş de-aici. Perul la pământ, Carlitos la pământ, toţi dărâmaţi. Gândeşte: nimic de făcut. Vede o coadă lungă la staţia de autobuze spre Miraflores, traversează piaţa şi dă de Norwin, hei frăţioare!, la o masă a Barului Zela, stai jos Zavalita, ţinând în mână un pahar cu cocteil *chilcano* şi întinzându-şi picioarele spre lustragiu, fă-te’ncoa să cinstim ceva. Nu pare beat încă, Santiago se-aşează şi face semn lustragiului să se-ocupe şi de pantofii lui. Da, acuşica şefu’, gata şefu’, îi facem oglindă şefu’.

— De-un veac nu te mai vede omu’, domn’ editorialist – zice Norwin –. Ţi se pare mai acătării pagina cu Editorialul decât Ştirile locale?

— E mai puţin de lucru – ridică din umeri, s-o fi-ntâmplat în ziua când l-a chemat directorul, cere o bere Cristal de la gheaţă, Zavalita nu vrei să-l înlocuieşti pe Orgambide?, că doar eşti trecut prin Universitate şi-ai putea scrie editoriale, nu, Zavalita? Gândeşte: atunci –. Vin devreme, mi se dă tema, mă ţin de nas şi-n două-trei ore, gata, trag lanţul şi poftim editorialul.

— N-aş scrie editoriale pentru tot aurul din lume – zice Norwin –. Te ţii departe de ştire, or ziaristica e ştirea,

Zavalita, convinge-te. O să crăp tot la Faptul divers, e clar. Apropo, a murit Carlitos?

— Nu, e tot la clinică, dar n-o mai duce el mult aşa – zice Santiago –. Acum se jură pe toţii sfinţii că se lasă de băutură; a intrat frica-n el.

— E-adevărat că-ntr-o noapte când s-a culcat i s-au năzărit gândaci de bucătărie, gărgăuni şi păianjeni? – zice Norwin.

— A dat cearşaful la o parte şi s-au năpustit la el mii de tarantule, de şobolani – zice Santiago –. A dat buzna-n stradă gol-puşcă, zbierând.

Pe Norwin îl pufneşte râsul şi Santiago închide ochii: casele din Chorrillos sunt cuburi cu zăbrele, peşteri cu pereţii crăpaţi de cutremure, înăuntru zac claie peste grămadă ţoale, vechituri şi prăfuite bătrânici aproape putrede, cu papuci, cu varice. O biată siluetă fuge printre cuburi, zbierătele ei tulbură dimineaţa uleioasă şi întăritã furnicile, scorpionii şi scoropendrele care o urmăresc. Alinarea prin alcool, gândeşte, decât moartea lentă mai bine „dracii albaştrii”. Asta-i, Carlitos, ce să-i faci, fiecare se apără de Peru cum poate.

— Ai să vezi că taman când m-oi aştepta mai puţin o să mă pomenesc şi eu cu draci şi dihănii – Norwin îşi priveşte curios paharul cu *chilcano,* apoi zâmbeşte într-o doară –. Dar nu există ziarist abstinent, Zavalita. Băutura te inspiră, zău, convinge-te.

Lustragiul a terminat cu Norwin şi-acum dă cu vacs pe pantofii lui Santiago, fluierând de zor. Cum mai mergeau treburile pe la „Ultima Oră”?, ce mai ziceau puşlamalele alea? Păi tembelii se plângeau de nerecunoştinţa ta, Zavalita, ziceau să mai vii şi tu să-i vezi, ca-nainte. De nu cumva, Zavalita, dacă tot ai timp liber berechet, te-oi fi apucat să lucrezi şi-n altă parte?

— Aş, citesc, dorm după-masa – zice Santiago –. Dar cine ştie de nu mi s-o năzări să m-apuc iar de Drept.

— Uite, vezi, te-ndepărtezi de ştire, şi-acu vrei şi patalama la mână – Norwin îl priveşte îndurerat –. Pagina

editorială e sfârşitul, Zavalita. Ca mâine te văd avocat, lăsându-te de ziaristică. Parcă te văd ajungând un burghez.

— Am împlinit treizeci de ani – zice Santiago –. Cam târzior să mai devin burghez.

— Treizeci, doar atâţia ai? – Norwin rămâne pe gânduri –. Eu am treiş' şase şi-arăt de parcă ţi-aş fi tată. Faptul divers îl termină pe om, vezi şi tu, convinge-te.

Feţe bărbăteşti, ochi opaci şi învinşi zăbovind peste mesele Barului Zela, mâini ce se-ntind după scrumiere şi pahare cu bere. Ce urâtă era lumea asta, Carlitos avea dreptate. Gândeşte: ce-o fi cu mine azi! Lustragiul pune pe fugă, vânturând din mâini, doi câini ce gâfâiau printre mese.

— Cât o mai ţine şi campania asta deşucheată a „Cronicii" împotriva turbării? – zice Norwin –. Devin plicticoşi la culme, dimineaţa asta i-au mai dedicat o pagină.

— Află că eu am scris toate editorialele contra turbării – zice Santiago –. Bah, asta mă plictiseşte mai puţin decât să scriu despre Cuba sau Vietnam. Uite că nu mai e coadă, mă duc să iau autobuzul.

— Vino să luăm prânzul la mine, te invit – zice Norwin –. Mai las-o pe nevastă-ta, Zavalita. Hai să retrăim timpurile bune.

Carne de *cuyes* la frigare şi bere la gheaţă, localul „Colţişorul Cajamarquian" din zona Bajo el Puente şi spectacolul apelor leneşe ale râului Rímac strecurându-se printre bolovani căcănii, cafeaua pământie de Haiti, tripoul din casa lui Milton, cocteilurile *chilcanos* şi duşul acasă la Norwin, apoteoza de la miezul nopţii la bordel când Becerrita obţinea reduceri de preţuri, somnul acid şi migrenele şi datoriile de dimineaţă. Mda, timpurile bune: poate atunci.

— Ana mi-a făcut cremă de crevete, aşa ceva nu las eu să se prăpădească – zice Santiago –. Altă dată, frăţioare.

— Îi ştii de frică nevesti-ti – zice Norwin –. Uf, dar ştiu că te-a îmbrobodit, te-ai pârlit rău, Zavalita.

Da, dar nu din pricina asta, frăţioare. Norwin ţine morţiş să-i plătească berea şi lustruitul pantofilor, apoi îşi strâng mâna. Santiago se întoarce în staţie, autobuzul pe care-l ia e un Chevrolet şi are radioul aprins, Inca Cola răcoreşte cel mai straşnic, apoi un vals, „o, voi, râuri, defileuri”, veterana voce a lui Jesús Vásquez, „era al meu Peru”. Mai sunt blocaje de circulaţie în centru, dar República şi Arequipa sunt largi şi aproape goale, aşa că maşina poate lua viteză, un nou vals „fetele din Lima au suflet de pe vremuri”. De ce toate valsurile creole sunt în halul ăsta de tâmpite? Gândeşte: ce am azi? Stă cu bărbia în piept şi cu pleoapele întredeschise, trage cu coada ochiului la burtică: la naiba, Zavalita, te-ai cam rotunjit, şi umflătura asta-n sacou! Să fi-nceput totul de când s-a pus pe băut bere? Adică cu cinşpe, douăzeci de ani în urmă? Patru săptămâni de când nu le-a mai văzut pe mama, pe Teté. Cine-ar fi zis că Popeye va termina Arhitectura, Zavalita, cine că vei ajunge să scrii editoriale contra câinilor din Lima? Gândeşte: încă puţin şi mă văd burtos. O să meargă la baia turcească, o să joace tenis la Terrazas, în şase luni o să-şi topească burdihanul de nu s-o mai cunoaşte, şi iar o să aibă-un pântec neted ca la cinşpe ani. Totu-i să se zorească niţel, să-şi învingă apatia, să se scuture cât de cât. Gândeşte: sportul, asta-i soluţia. Şi iată parcul Miraflores, Quebrada, *el* Malecón, fii bun şi-opreşte la colţul cu Benavides, maestre. Coboară, se-ndreptă spre Porta, cu mâinile-n buzunar şi cu capu-n piept, ce naiba am azi?, ce mi s-a căşunat? Cerul e tot mohorât, atmosfera e şi mai cenuşie, a-nceput burniţa: picioruşe de ţânţari pe piele, dezmierdări ca de păianjeni. Ba nici atât, ci o senzaţie şi mai fugară, şi mai neplăcută. Până şi ploaia a luat-o razna-n ţara asta. Gândeşte: măcar să fi plouat cu găleata. Ce filme-or rula la cinematografele Colina, Montecarlo, Marsano? Întâi să mănânce, apoi vreun capitol din „Contrapunct” care să-l tuflească şi să-l ducă pe braţe drept spre somnul vâscos al siestei, după care-om mai vedea dacă joacă un film poliţist gen „Rififi” sau unu’ de cow-boy gen „Río Grande”. Dar mai mult ca sigur că Ana şi-a notat deja cine ştie ce dramă mexicană din ziare, ce

naiba-am azi? Gândeşte: dacă cenzura ar interzice melodramele mexicane, m-aş certa mai rar cu Ana. Şi-apoi?, după ce-şi vor fi băut vermutul de seară? Or să se plimbe prin Malecón, or să fumeze pe sub streşinile de ciment din Parcul Necochea simţind cum rage marea-n întuneric, or să se-ntoarcă acasă la Vila Spiriduşilor ţinându-se de mână, o să ne ciorovăim iubito, o să flecărim verzi şi uscate iubito, şi printre căscături Huxley. Cele două camere se vor umple de fum şi de miros de untdelemn încins, ţi-e tare fomică iubiţel? Deşteptătorul de dimineaţă, apa rece-a duşului, autobuzul, mersul printre funcţionari pe Colmena, vocea directorului, preferi greva bancară, Zavalita, criza din industria pescuitului sau Israel? Parcă-ar merita totuşi să-şi bată capul niţel şi să-şi ia licenţa-n Drept. Gândeşte: cum s-o mai iei de la capăt? Vede zidurile aspre de culoarea portocalei, acoperişurile roşii, ferăstruicile cu zăbrele negre ale căsuţelor de „spiriduşi" care formează Vila. Uşa apartamentului e deschisă, dar nu apare Hărmălaie, poznaş, ţopăind, zgomotos şi efuziv după cum i-e felul. De ce laşi uşile vraişte când te duci la băcan, iubito? Aş, nici pomeneală, Ana-i acolo, ce-i cu tine?, apare cu ochii umflaţi de plâns, ciufulită: mi l-au luat pe Hărmălaie, dragule.

— Mi l-au smuls din mână, nu alta – boceşte Ana –. Nişte negri scârboşi, dragule. L-au azvârlit în camion. L-au furat, l-au furat.

O sărută pe tâmplă, linişteşte-te iubito, o mângâie pe faţă, hai zi-mi cum a fost, o duce înăuntru ţinând-o pe după umeri, nu te mai smiorcăi prostuţo.

— Te-am sunat la „Cronica" dar plecaseşi – Ana hohoteşte –. Nişte haidamaci, nişte negri cu mutre de-ocnaşi. Eu îl duceam în lesă, cum trebuie. Mi l-au smucit, l-au aruncat sus în camion, mi l-au furat.

— Îmbuc ceva şi mă reped la hingheri să-l scot – o sărută iar Santiago –. N-o să păţească nimic, nu fi proastă.

— Săracu, a-nceput să se zbată, lătra, dădea din coadă – îşi şterge ochii cu şorţul, suspină –. Parcă-nţelegea, scumpule. Sărăcuţu' de el, sărăcuţu.

— Ţi l-au smuls din mână? – zice Santiago –. Mama lor de pramatii, ei las c-o să le trântesc eu un tărăboi de-or să mă pomenească.

Înşfacă haina pe care o aruncase înainte pe-un scaun şi face un pas spre uşă, dar Ana-l opreşte: să mănânce-ntâi ceva, iute, dragule. Are o voce dulce, gropiţe-n obraji, ochii trişti, e palidă.

— Altfel se răceşte – crema surâde, îi tremură buzele –. Era să uit de ea cu tot necazul ăsta, scumpete. Bietu' Hărmălaie.

Mănâncă amândoi pe-apucatelea, fără să-şi vorbească, pe măsuţa lipită de fereastra ce dă în curtea interioară a Vilei: pământ cărămiziu aidoma celui de pe terenurile de tenis de la Terrazas, un drumeag sinuos de pietricele şi, pe margini, tufe de muşcate. Ce-i drept, crema s-a răcit, o peliculă de grăsime mânjeşte farfuriile, crevetele parc-ar fi de tinichea. Se dusese la băcanul din San Martín să cumpere o sticlă de oţet, sufleţelule, când deodată a frânat lângă ea un camion, au sărit jos doi negri cu mutre de tâlhari, da' ştii, de-ăia groaznici, unul i-a dat un brânci şi ăllalt i-a înhăţat lesa din mâini, şi-nainte ca ea să-şi dea seama ce se-ntâmplă, îl şi băgaseră-n dubă şi plecaseră. Sărăcuţu, bietu-animal. Santiago se ridică: fir-ar ei de bestii ordinare, ei las' c-or să mi-o plătească. Păi vezi, păi vezi? Ana se văicăreşte şi mai abitir; înseamnă că şi ţie ţi-e fiică să nu-l omoare, iubitule.

— N-or să-i facă nimic, inimioară – o sărută pe Ana pe-obraz şi-i simte deodată gustul a carne vie şi a sare –. Acuş ţi-l aduc, o să vezi.

Se grăbeşte spre farmacia din Porta y San Martín, roagă să i se dea voie să telefoneze şi cheamă „Cronica". Răspunde Solórzano, de la rubrica judiciară: de unde dracu' să ştie unde duc hingherii câinii, Zavalita.

— V-au luat căţelu'? – farmacistul întinde spre el un cap îndatoritor –. Îi duc pe maidanul de după Podul Armatei. Daţi fuga, cumnatului meu i-au omorât un chihuahua, o raritate de căţeluş.

Porneşte spre Larco, ia un autobuz, cât o fi costând cursa de la Paseo Colón pân' la Podul Armatei?, îşi numără-n portofel o sută optzeci de *soles*. Iar or să rămână duminică făr-un *centavo,* păcat că Ana nu mai lucrează la clinică, mai bine nu s-ar duce diseară la niciun cinema, bietu' Hărmălaie, gata cu editorialele despre turbare. Coboară la Paseo Colón, în Piaţa Bolognesi găseşte un taxi, dar şoferul nu ştie unde-i maidanul, *don*. Un vânzător de îngheţată din Piaţa Doi Mai îi pune pe calea cea bună: ţineţi-o drept înainte până daţi de-o pancardă aproape de râu, scrie pe ea Depozitul Municipal de Câini, acolo-i. E un fel de stadion cât toate zilele împrejmuit cu-n zid părăginit din cărămizi de culoare căcănie – culoarea Limei, gândeşte, culoarea Perului –, înconjurat la rândul lui de magherniţe care, în depărtare, se tot amestecă şi se învălmăşesc până se preschimbă într-un labirint de mlaştini, rogoz, ţigle, tinichea. Mârâieli înfundate, îndepărtate. E o clădire dărăpănată lângă intrare, o tăbliţă zice Administraţia. Cu mâneci suflecate, cu ochelari pe nas, chel, un bărbat moţăie într-un birou plin cu hârtii şi Santiago bate-n masă: i-au furat câinele, i l-au smuls nevesti-si din mâini, omul tresare speriat, la dracu, n-o să las lucrurile aşa.

— Ce-i asta să dai buzna-ntr-o cameră drăcuind – chelul îşi freacă ochii stupefiaţi şi face pe ofensatul –. Ceva mai mult respect.

— Dacă i s-a-ntâmplat ceva căţelului nu mai aveţi trai cu mine scoate legitimaţia de ziarist, loveşte-n masă încă o dată –. Şi haimanalele care-au atacat-o pe soţia mea or să aibă de ce să-şi muşte mâinile, v-asigur.

— Calmaţi-vă niţel – răsfoieşte prin terfelog, cască, dezgustul de pe chip i se topeşte într-un plictis binevoitor –. V-au luat câinele acu' câteva ore? Atunci trebuie să fie printre cei aduşi cu camionul.

Şi să nu mai fie-n halul ăsta, prietene ziarist, că nu-i nimeni de vină. Vocea îi este tembela, somnolentă ca şi ochii, amară ca şi ridurile din colţurile gurii: şi ăsta-i la pământ, altă dărâmătură. Hingherii erau plătiţi după numărul cotarlelor, mai abuzau şi ei, ce să-i faci, asta-i

lupta pentru-un coltuc de pline. Se-aud lovituri surde în stadionul-maidan, urlete vin filtrate ca prin ziduri de plută. Chelul tot mai zâmbeşte într-o dungă, se ridică abulic pe picioare, iese din birou mătăhăind. Străbat ditamai locul viran, intră într-un şopron care trăsneşte a urină. Cuşti paralele, înţesate de animale ce se freacă unele de altele şi sar pe loc, amuşină reţeaua de sârmă, mârâie. Santiago se apleacă în faţa fiecărei cuşti, nu-i ăsta, scrutează promiscua suprafaţă de boturi, spinări, cozi drepte şi agitate, nici aici nu-i. Chelul deapănă din picioare pe lângă el, cu ochii-n gol, târşâindu-şi cipicii.

— Poftim, priviţi, nici n-avem unde-i ţine – protestează, deodată –. Şi ne mai atacă şi ziarul dumneavoastră, nu-i cinstit. Primăria trece prin momente grele, n-are fonduri, iar nouă ni se cere să facem minuni.

— La naiba – zice Santiago –. Nu-i nici aici.

— Răbdare – suspină chelbosul –. Mai sunt patru şoproane.

Ies din nou la loc viran. Pământ scurmat, bălării, excremente, bălţi împuţite. În al doilea şopron o cuşcă se hâţână mai tare decât celelalte, sârmele vibrează şi ceva alb şi lânos se zbate, sare, se scufundă-n valul de spinări: ăsta o fi, să vedem. Jumate de bot, un vârf de coadă, doi ochi înroşiţi şi lăcrimoşi: Hărmălaie. Mai avea încă lesa la gât, uitaţi, vedeţi, n-aveaţi dreptul, ce mama dracului, dar chelul: fiţi calm, calm, c-o să cheme el pe cineva să i-l scoată. Pleacă cu-aceiaşi paşi mahmuri şi, după câteva clipe, se-ntoarce c-un tip corcit, un metis mic de stat, c-o salopetă albastră: hai, Pancras, scoate-mi-l pe albiciosul ăla. Corcitul deschide cuşca, goneşte animalele, îl apucă pe Hărmălaie de ceafă, i-l dă lui Santiago. Săracu, dârdâia tot, zice, dar îi dă drumul repede şi face un pas înapoi, scuturându-şi salopeta.

— Ptiu, aşa fac mereu, se cacă pe ei – râde corcitul –. Zic şi ei în felul lor bine-i c-am scăpat de la zdup.

Santiago se lasă pe vine lângă Hărmălaie, îl scarpină pe cap, îi dă mâinile să i le lingă. Căţelul dârdâie, lasă în urmă picături de piş, se clatină ca un beţiv şi-abia pe locul viran

pare să-şi vină în fire, începe să ţopăie, să scurme pământul, să fugă.

— Veniţi cu mine să vedeţi în ce condiţii lucrăm – îl ia chelul pe Santiago de braţ, îi zâmbeşte acru –. Şi mai scrieţi ceva la ziar, cereţi primăriei să ne mărească amărâtul de buget.

Cuşti împuţite, şubrezite, un cer cenuşiu ca oţelul, aerul umed, vâscos. La vreo cinci metri de el o siluetă întunecată, în picioare lângă un sac, luptă cu-n şoricar care protestează din răsputeri c-o voce prea sălbatică pentru trupul lui mic şi se zbate isteric: ajută-l, Pancras. Metisul mărunţel dă fuga, deschide sacul, celălalt îl vârî înăuntru pe şoricar. Amândoi leagă sacul c-o funie, îl aşează jos şi Hărmălaie începe să mârâie, trage de lesă gemând, ce ai?, priveşte îngrozit, latră răguşit. Oamenii au pus mâna pe nişte bâte, au şi-nceput să lovească un-doi şi să ragă, şi sacul dansează, sare, urlă înnebunit, un-doi rag oamenii şi izbesc. Santiago închide ochii, scârbit.

— În Peru trăim în epoca de piatră, amice – un zâmbet în doi peri înviorează faţa chelului –. Uite şi dumneata în ce condiţii se lucrează, zi-mi dacă-i cinstit.

Sacul rămâne nemişcat, oamenii mai lovesc de câteva ori, apoi leapădă bâtele, îşi şterg feţele de sudoare, îşi freacă mâinile.

— Înainte erau omorâţi cum trebuie, acu’ nici de-aşa ceva nu avem bani – se plânge chelbosul –. Scrie şi mata un articolaş, domn’ ziarist.

— Şi ştiţi cât câştigăm noi ăştia? – zice Pancras, agitându-se; se-ntoarce spre celălalt –. Zi-i tu, domnu-i ziarist, să zică adevăru-n ziarul lui.

Celălalt e mai înalt, ceva mai tânăr ca Pancras. Face câţiva paşi către ei şi Santiago îi poate vedea în sfârşit faţa: ei asta-i! Îi cade lesa din mână, Hărmălaie dă o raită lătrând, iar el cască gura şi-o închide: ei asta-i!

— Un *sol* de animal, dom’le – zice tot metisul –. Şi-unde mai pui că trebuie să-i cărăm la gropile de gunoi, unde-s arşi. Abia un *sol,* dom’le.

Nu era el, negrii seamănă toţi între ei, nu putea fi el, cum să fie. Gândeşte: şi de ce n-ar fi? Corcitul se apleacă, ridică sacul, ba era chiar el, îl cară într-un colţ de maidan, îl aruncă peste alţi saci însângeraţi, se-ntoarce legănându-se pe picioare şi frecându-şi fruntea. El era, el era. Bă, îi dă Pancras un ghiont aceluia, du-te de haleşte odată.

— Acu se plâng, dar când pleacă cu duba şi zbilţul după câini o fac lată – mormăie chelul –. Azi dimineaţă aţi luat căţelul dumnealui, deşi avea lesă şi era plimbat de stăpână-sa, pramatiilor.

Corcitul ridică braţele, era el: da' de unde, ei nici n-au ieşit în dimineaţa asta cu camionul, *don,* au stat aici dând cu bâta. Gândeşte: el. Vocea, trupul sunt ale lui, dar parcă-ar avea cu treizeci de ani mai mult. Acelaşi bot proeminent dar bine desenat, acelaşi nas turtit, acelaşi păr sârmos. Dar acum, în plus, i se văd pungi violacee pe pleoape, încreţituri adânci pe gât, o crustă galben-verzuie pe dinţii cabalini. Gândeşte: sclipeau de albi. Ce schimbat era, ce prăbuşit. E mai slab, mai jigărit, mult mult mai bătrân, dar uite-i mersul ţeapăn deşi zăbavnic, uite-i picioarele de păianjen. Mâinile-i enorme au acum o scoarţă noduroasă şi mai are ceva ca o botniţă de salivă uscată în jurul gurii. Au părăsit maidanul, acum stau în birou, Hărmălaie se gudură la picioarele lui Santiago. Gândeşte: nu ştie cine sunt. N-o să-i zică, n-o să-i vorbească. Cum era să te recunoască, Zavalita?, cât aveai: şaisprezece, optsprezece ani? şi-acu eşti bătrân de treizeci. Chelul pune indigo între două hârtii, zmângăleşte câteva rânduri cu litere aplecate într-o rână şi meschine. Sprijinit de prichiciul ferestrei, metisul se linge pe buze.

— O semnătură-aici, amice; şi, serios, dă-ne o mână de ajutor, cere în „Cronica" să ne mărească cota – chelul se uită la negru –. Nu pleci la masă?

— N-aţi putea să-mi daţi un avans? – face un pas înainte şi explică, foarte natural –. Stau prost cu fondurile, *don.*

— Juma' de *libra* – cască chelul –. N-am mai mult.

Omul ia bancnota fără s-o privească şi iese din birou o dată cu Santiago. Un fluviu de camioane, autobuze şi automobile se scurge pe Podul Armatei, ce mutră-ar face

dacă?, prin pâclă grămezile pământii ale căsoaielor din Fray Martín de Porres, ar rupe-o la fugă?, se întrevăd ca prin vis. Îl priveşte pe negru în ochi şi omul îi întoarce privirea.

— Nu ştiu ce-aş fi fost în stare să vă fac dacă mi-aţi fi omorât câinele, cred că v-aş fi gâtuit cu mâinile mele – şi încercă să zâmbească.

Nu, Zavalita, nu te recunoaşte. Ascultă cu atenţie şi privirea îi e tulbure, distantă, respectuoasă. După ce c-a îmbătrânit s-a şi abrutizat, precis. Gândeşte: la pământ, şi el.

— Vi l-au luat dimineaţă pe lânosul ăsta mic? – o scânteie neaşteptată i se aprinde în ochi –. O fi negrul Céspedes, că ăla n-are nimic sfânt. Sare-n grădini, rupe lanţuri, face-orice să-şi câştige un amărât de sol.

S-au oprit chiar la prima treaptă a scării ce urcă spre Alfonso Ugarte; Hărmălaie se tăvăleşte pe jos şi latră spre cerul plumburiu.

— Ambrosio? – zâmbeşte, şovăie, zâmbeşte –. Nu eşti Ambrosio?

N-o rupe la fugă, nu zice nimic. Priveşte doar, năuc, c-o expresie nulă şi nătângă şi, deodată, în ochi îi străfulgera un fel de capie.

— Nu-ţi aminteşti de mine? – şovăie, zâmbeşte, şovăie –. Sunt Santiago, fiul lui *don* Fermín.

Mâinile uriaşe se ridică, conaşul Santiago, *don*?, rămân nemişcate de parcă n-ar şti bine dacă să-l gâtuie sau să-l îmbrăţişeze, băiatul lui *don* Fermín? Vocea îi este gâjâită de surpriză sau de emoţie, şi clipeşte des, ca orbit. Da, omule, tot nu-l recunoaşte? Santiago în schimb l-a recunoscut de cum l-a văzut pe stadion: ca să vezi, ca să vezi. Mâinile uriaşe se însufleţesc deodată, ei bată-vă norocul, se risipesc în gesturi prin aer, vai cât a crescut Doamne sfinte, se abat prieteneşte pe umerii şi pe spinarea lui Santiago, şi ochii îi râd în sfârşit: ce bucurie, conaşule.

— Nici nu-mi vine să cred că vă văd acu' mare – îl scuturâ, îl priveşte, îi zâmbeşte –. Să vezi şi să nu crezi, conaşule. Acu' chiar că vă recunosc. Semănaţi mult cu tata; dar puţintel şi cu doamna Zoila.

Şi coniţa Teté ce mai face?, şi mâinile enorme zburătăcesc prin aer, emoţionate? speriate?, şi domnul Chispas?, trec de pe braţele pe umerii şi pe spatele lui Santiago, şi ochii-i par blânzi, doldora de amintiri, iar vocea se străduieşte să-i devină normală. Doamne, ce ţi-e şi cu întâmplarea asta! Auzi, unde le-a fost dat să se întâlnească, *don!* Şi după-atâta amar de vreme, conaşule.

— Toată harababura asta mi-a stârnit setea – zice Santiago –. Hai să bem ceva. Ştii vreun local pe-aici?

— Ştiu unul unde mănânc eu de-obicei – zice Ambrosio –. „Catedrala”, un local pentru săraci, nu ştiu de v-o plăcea, e-un birt prăpădit.

— Dac-au bere la gheaţă o să-mi placă – zice Santiago –. Haidem, Ambrosio.

Zău, să vezi şi să nu crezi, conaşu’ Santiago acu’ bea bere, şi Ambrosio râde de i se văd dinţii galben-verzui: cum trece timpul, ptiu drace. Urcă amândoi scara de beton; printre depozitele de cherestea de lângă primul grup de case de pe Alfonso Ugarte este un garaj alb al firmei Ford şi la gura fundăturii ce se cască pe mâna stângă apar, decolorate de straturi inexorabile de zgură, depozitele Căilor Ferate Centrale. Un camion încărcat cu lăzi maschează intrarea „Catedralei”. Înăuntru, sub acoperişul de tablă, se înghesuie pe bănci şi la mese grosolane o zgomotoasă mulţime lacomă. Doi metişi cu mânecile suflecate scrutează de la tejghea feţele arămii, pometii proeminenţi care mestecă şi beau, şi-un chelner *serrano,* adică muntean de prin părţile *sierrei,* rătăcit pe-aci c-un şorţ cârpăcit, împarte supe fumegânde, sticle, tăvi cu orez. Câtă iubire, oh ce săruturi, vai ce amor, tună un difuzor multicolor, şi-n fund, înapoia perdelei de fum, de vacarm, de iz aproape solid a mâncare şi-a băutură, înapoia agitatelor roiuri de muşte, se vede un perete c-o gaură în mijloc – pietroaie, colibe, un firicel de râu, cerul cenuşiu –, şi-o femeie zdrahoană, leoarcă de sudoare, mânuieşte oale şi frigări încolţită de troznetele şi sfârâielile unui foc drăcesc. E-o masă liberă chiar lângă difuzor, printre droaia

de scrijelituri de pe tăblie se desluşeşte o inimă străpunsă de săgeţi, un nume de femeie: Satumina.

— Eu am mâncat deja, dar tu cere de mâncare – zice Santiago.

— Două Cristales de la gheaţă – strigă Ambrosio, ducându-şi mâinile pâlnie la gură –. O ciorbă de peşte, pâine şi ghiveci cu orez.

Mai bine nu veneai, mai bine nu-i vorbeai, Zavalita, eşti nu numai la pământ, un dărâmat, ci şi-un neghiob. Gândeşte: o să reînceapă coşmarul. Din vina ta, Zavalita, săracu' tata, bietu' bătrânul.

— Şoferi, muncitori la făbricuţele de pe-aici – Ambrosio arată-n jur, scuzându-se parcă –. Vin tocmai din bulevardul Argentina fiindcă mâncarea-i totuşi înghiţibilă şi, mai ales, ieftină.

Chelnerul *serrano* aduce sticlele de bere, Santiago toarnă-n pahare şi beau, noroc conaşule, noroc Ambrosio, pe când împrejur pluteşte o duhoare grea, compactă şi indescifrabilă, care te slăbeşte, te-ngreţoşează şi-ţi umple capul cu amintiri.

— Ce treabă scârboasă ţi-ai găsit, Ambrosio. De mult lucrezi la hingheri?

— De-o lună, conaşule, şi-am găsit de lucru numai cu turbarea asta, altfel n-aveau locuri. Chiar că-i o treabă împuţită, scoate sufletul din om. Mai răsufli oleacă doar când ieşi după câini cu duba.

Împrejur pute a transpiraţie, a usturoi şi a ceapă, a urină şi-a gunoi învechit, şi muzica difuzorului se-amestecă cu zumzetul vocilor, cu duduituri de motor şi claxoane, ajungând la urechi deformată, îngroşată. Chipuri pârlite de soare, pometi proeminenţi, ochi adormiţi din obişnuinţă sau din nepăsare vagabondează printre mese, se-adună ciorchine lângă tejghea, încurcă intrarea altora. Ambrosio primeşte ţigara întinsă de Santiago, fumează, aruncă chiştocul pe jos şi-l storcoşeşte cu piciorul. Soarbe din ciorbă zgomotos, suge carnea de peşte de pe oase până le lasă lucii, ascultând sau răspunzând sau întrebând, şi mestecă bucăţele de pâine, trage lungi înghiţituri din cana

cu bere şi se şterge cu mâneca de sudoare: ce ţi-e cu vremea asta, cum trece pârdalnica de nu-ţi dai seama, conaşule. Gândeşte: de ce nu plec? Gândeşte: trebuie să plec şi mai comandă o bere. Umple paharele, şi-l ia pe-al său şi pe când vorbeşte, rememorează, visează sau gândeşte, observă cercul de spumă spart de mici cratere, guri ce se cască tăcute vomitând bulbuci aurii şi dispar în lichidul gălbui pe care-l încălzeşte cu mâna. Bea fără să închidă ochii, râgâie, scoate şi aprinde ţigări, se-apleacă să-l mângâie pe Hărmălaie: lucruri de-ale trecutului, dracu' să le pieptene. Vorbeşte el, vorbeşte Ambrosio, pungile de pe pleoape îi bat în albastru, nările îi freamătă de parcă-ar fi alergat, de parcă s-ar îneca, şi după fiecare duşcă scuipă, priveşte visător la muşte, ascultă, zâmbeşte sau se întristează sau devine stingherit, iar ochii lui, când şi când, par să se înfurie sau să se teamă sau să devină absenţi; uneori îl zgâlţâie accese de tuse. Are fire albe prin părul sârmos, poartă peste salopetă un sacou care-o fi fost cândva albastru şi-o fi avut nasturi, şi dedesubt o cămaşă cu guler prea lung ce i se înfăşoară pe gât ca o funie. Santiago îi vede bocancii enormi: plini de noroi, scâlciaţi, nişte epave. Vocea negrului îi parvine şovăitoare, temătoare, se pierde, grijulie, plângăreaţă, se-aude din nou, respectuoasă sau neliniştită sau ruşinată, dar mereu învinsă: nu treizeci, nu cincizeci, ci peste-o sută. Nu numai că s-a dărăpănat, învechit, abrutizat; mai mult ca sigur că era şi ofticos pe deasupra. De-o mie de ori mai dărâmat decât Carlitos sau decât tine, Zavalita. Va pleca, gata, trebuie să plece, şi mai cere bere. Te-ai îmbătat, Zavalita, acu o să te pui pe plâns. Viaţa nu-i prea iartă pe oamenii din ţara asta, conaşule, de când a părăsit oaza din casa părinţilor dumneavoastră a trăit nişte aventuri ca-n filme. Nici pe el nu l-a prea răsfăţat viaţa, Ambrosio, şi mai comandă un rând de bere. O să vomite? Duhoarea de prăjeală, de picioare şi de subţiori vine-n rafale, picantă şi învăluitoare, peste căpăţânile lucioase sau hirsute, peste pieptănăturile date cu briantină şi peste cefele turtite pline de mătreaţă, muzica difuzorului se curmă şi reîncepe, se

curmă şi reîncepe, şi-acum, mult mai puternice şi mai irevocabile decât mutrele ghiftuite şi gurile pătrate şi surele bărbii spâne, abjectele imagini ale memoriei se iţesc şi ele: să mai vină bere. Nu era ţara asta un balamuc pentru ţicniţi, conaşule, nu era Perul o aiureală de neînţeles? Nu era de necrezut ca partizanii generalului Odría, odríiştii adică, şi cei din APRA, apriştii, care până mai deunăzi se urau de moarte, să se aibă acu' ca fraţii, *don*? Ce-ar fi zis tatăl matale de una ca asta, conaşule? Vorbesc amândoi, şi din când în când îl aude, timid şi respectuos, pe Ambrosio care se încumetă să protesteze: trebuia să plece conaşule, s-a făcut târziu. Îl vede parcă mic şi inofensiv, acolo departe, îndărătul mesei lăbărţate, plină de sticle goale, şi are ochii chercheliţi şi speriaţi. Hărmălaie latră o dată, latră de sute de ori. O bulboană interioară, o fierbinţeală simţită-n miezul inimii, o senzaţie de timp suspendat, şi duhoarea. Tot îşi vorbesc? Difuzorul se îneacă, se gargariseşte, tună iar. Uriaşul fluviu de izuri pare să se ramifice în râuleţe de fum de ţigară, de bere, de piele omenească şi de resturi de mâncare ce se preling uşor prin aerul masiv al „Catedralei", şi deodată sunt absorbite de-o neînvinsă putoare superioară: nici tu nici eu n-aveam dreptate, tata, e izul înfrângerii, tata. Oameni care intră, mănâncă, beau, râd, strigă, oameni care ies, şi veşnicul profil palid al metişilor de lângă tejghea. Iar ei doi conversează, tac, beau, fumează, şi când chelnerul *serrano* apare din nou, aplecat peste tăblia plină ochi cu sticle, celelalte mese sunt goale şi nu se mai aude nici difuzorul nici pârâitul focului, ci numai Hărmălaie tot lătrând, şi-un nume, Satumina. Chelnerul *serrano* numără ceva pe degetele înnegrite şi el vede faţa imediată a lui Ambrosio apropiindu-se de-a lui: se simţea rău, conaşule? O uşoară durere de cap, nu-i nimic, trece. În ce hal am ajuns, gândeşte, am băut cam mult, gândeşte, Huxley, uite că ţi l-am adus pe Hărmălaie viu şi nevătămat, am zăbovit fiindc-am întâlnit un prieten. Gândeşte: scumpo. Gândeşte: opreşte-te, Zavalita, măcar acum, gata. Ambrosio îşi duce mâna la buzunar şi Santiago întinde braţele: ce, ai înnebunit, omule?, el plătea. Se clatină pe

picioare, şi chelnerul muntean şi Ambrosio îl sprijină: daţi-mi drumul, putea şi singur, se simţea bine. Ei drăcie, conaşule, nu era de glumit, dac-a băut atât. Înaintează pas cu pas printre mesele goale şi scaunele şchioape din „Catedrala”, privind fix solul băltit: gata, mi-a trecut. Creierul i se înseninează cu încetul, îi dispare greutatea din picioare, i se limpezesc ochii. Dar imaginile sunt tot acolo. Încurcându-i-se printre picioare, Hărmălaie latră, îndârjit, nerăbdător.

— Noroc că v-au ajuns banii, conaşule. Vă simţiţi într-adevăr mai bine?

— Sunt puţin ameţit, dar nu beat, băutura nu mă doboară de-obicei. Doar că mi se învârte capul de gânduri.

— Patru ore, conaşule, nici nu ştiu cum să-i mai mint acu. Oi găsi eu ceva. Pot să-mi pierd slujba, vedeţi. În sfârşit, vă mulţumesc. Pentru bere, mâncare, conversaţie. Tare-aş vrea să mă pot revanşa, conaşule

Se găsesc pe trotuar, munteanul tocmai a închis după ei uşa grea de lemn, camionul care ascundea intrarea a plecat demult, pâcla şterge faţadele, şi-n lumina serii de culoarea oţelului goneşte, apăsător şi identic, şirul nesfârşit al camioanelor, automobilelor şi autobuzelor de pe Podul Armatei. Nu-i nimeni în preajmă, trecătorii îndepărtaţi sunt siluete fără chip ce plutesc prin perdele de ceaţă. Ne despărţim şi basta, gândeşte, n-o să-l mai văd niciodată. Gândeşte: nici că l-am văzut vreodată, n-am schimbat nicio vorbuliţă măcar, un duş bun, niţică odihnă şi-s iar ca un prunc nou-născut.

— Chiar vă simţiţi bine, conaşule? Nu vreţi să vă conduc?

— Cel ce se simte rău eşti tu – zice, fără să-şi mişte buzele –. Toată după-masa, patru ore încheiate te-ai simţit rău.

— Nici gând, eu ţin la băutură – zice Ambrosio şi, o clipă, râde. Rămâne cu gura întredeschisă, cu mâna împietrită pe bărbie. Stă nemişcat, la un metru de Santiago, cu reverele ridicate, şi Hărmălaie, cu urechile ciulite şi cu colţii rânjiţi, se uită la Santiago, se uită la Ambrosio, şi zgreapţănă trotuarul, mirat sau neliniştit sau speriat. În interiorul

„Catedralei” oamenii târâie scaune şi bănci şi s-ar părea că s-au pus pe frecat duşumeaua.

— Ştii preabine despre ce-i vorba – zice Santiago –. Te rog, nu mai face pe nebunu’.

Nu vrea sau nu poate să-nţeleagă, Zavalita: nu s-a clintit din loc şi-n pupilele lui se citeşte aceeaşi încăpăţânată orbire, o cumplită întunecare tenace.

— Dacă totuşi vrei să te-nsoţesc, conaşule – bâiguie şi lasă ochii în jos, vocea i se gâtuie –. N-ar fi mai bine să vă caut un taxi?

— La „Cronica” au nevoie de-un portar – coboară şi el vocea –. E-o treabă mai curată decât hingheritul. Fac eu în aşa fel încât să nu-ţi ceară hârtiile la angajare. Ţi-ar fi mult mai bine. Dar, te rog, lasă-te o clipă de făcut pe nebunu’.

— Vai de mine şi de mine – în ochi îi creşte stânjeneala, vocea parcă i-e gata să se aşchieze în scânceli –. Ce-aveţi, conaşule, ce v-a apucat?

— Îţi dau tot salariul meu pe-o lună – şi glasul i se gâtuie şi lui deodată, dar nu hohoteşte a plâns; rămâne ţeapăn, cu ochii larg deschişi –. Trei mii cinci sute de *soles.* Nu-i aşa că pentru banii ăştia poţi să-mi zici?

Apoi tace, lasă capu-n jos şi, automat, ca şi cum tăcerea ar fi declanşat un mecanism inflexibil, trupul lui Ambrosio face-un pas îndărăt şi se crispează, pe când mâinile i se ridică la înălţimea stomacului, ca pentru a se apăra sau a ataca. Hărmălaie mârâie.

— Vi s-a suit băutura la cap? – articulează răguşit, cu vocea descompusă –. Ce-aţi păţit, ce vreţi de la mine?

— Să nu mai faci pe nebunu’ – Santiago închide ochii, respiră adânc –. Să vorbim pe faţă despre Muza, despre tata. El te-a trimis atunci? Nu mai contează, dar vreau să ştiu. Zi, tata a fost?

Vocea i se stinge cu-ncetul, iar Ambrosio mai dă un pas îndărăt şi Santiago îl observă cum stă, încordat, cu ochii ieşiţi din cap de teamă sau de mânie: nu pleca, omule, stai. Nu te-ai abrutizat, nu eşti dărâmat, gândeşte, nu pleca, stai. Ambrosio se întoarce pe jumătate, îşi scutură pumnul, ca ameninţând sau ca luându-şi adio.

— Plec, ca să nu-ţi pară rău de ce-ai zis – grăieşte răguşit, cu vocea spartă –. N-am nevoie de post, află că nu primesc nimic de la dumneata, nici bani nici favoruri. Află că nu-ţi meritai tatăl, ca s-o ştii. Du-te dracului, conaşule.

— Bine, nu mai contează – zice Santiago –. Vino, nu pleca, stai.

Se-aude un răget scurt la picioarele sale, Hărmălaie priveşte şi el: silueta întunecată se-ndepărtează lipită de gardurile depozitelor de cherestea, se mai detaşează pe fundalul ferestrelor luminate ale garajului firmei Ford, dispare scufundându-se pe scăriţa podului.

— Asta-i, s-a sfârşit – hohoteşte Santiago aplecându-se, mângâind codiţa încordată, boticul fremătător –. Gata, plecăm, Hărmălaie.

Se-ndreaptă din şale, suspină iar, scoate o batistă şi-şi şterge ochii. Câteva clipe stă nemişcat, cu spatele proptit de uşa „Catedralei”, primind din plin burniţa pe faţa din nou înlăcrimată. Hărmălaie i se freacă de glezne, îi linge pantofii, mârâie înăbuşit privindu-l. Porneşte fără grabă, cu mâinile-n buzunare, spre Piaţa Doi Mai, şi Hărmălaie deapănă din lăbuţe pe lângă el. Nişte oameni stau tolăniţi la picioarele monumentului, împrejurul acestuia s-a strâns o grămadă de chiştocuri, coji şi hârtii; pe la colţuri lumea ia cu asalt autobuzele hodorogite ce dispar învăluite în nori de praf şi de fum spre cartierele apropiate; un poliţist discută c-un vânzător ambulant, şi feţele amândurora sunt respingătoare şi învinse şi vocile le sunt crispate de-o exasperare goală de sens. Ocoleşte piaţa, intrând pe Colmena face semn unui taxi: căţelul matale n-o să-i murdărească bancheta? Nu, maestre, n-o să i-o murdărească: la Miraflores, strada Porta. Intră-n vehicul, îl ia pe Hărmălaie pe genunchi, umflătura asta-n sacou! Să joace tenis, să-noate, să ridice haltere, să se tâmpească de tot sau să se alcoolizeze precum Carlitos. Închide ochii, îşi propteşte capul de spetează, mâna lui mângâie spinarea, urechile, boticul rece, burtica fremătătoare. Te-am salvat de la hingheri, Hărmălaie, dar pe tine cine-o să vină vreodată să te salveze din cuşcă, Zavalita, mâine va merge

negreşit să-l viziteze pe Carlitos la clinică şi să-i ducă o carte, nu Huxley. Taxiul străbate străzi oarbe şi zgomotoase, prin întuneric aude motoare, fluierături, voci fugare. Rău că n-ai primit invitaţia lui Norwin la masă, Zavalita. Gândeşte: el îi omoară cu bâta şi tu cu editoriale. El era mai bun decât tine, Zavalita. Plătise mai din greu, decăzuse mai mult Gândeşte: bietul tata. Taxiul îşi micşorează viteza şi el deschide ochii: vede Diagonala răsfrângându-se în geamurile din faţă ale maşinii, oblică, argintie, fremătând de automobile, cu anunţurile ei luminoase pâlpâind deja. Pâcla albeşte copacii din parc, turlele bisericii se destramă în aerul cenuşiu, coroanele ficuşilor se clatină: opreşte-aici. Plăteşte cursa şi Hărmălaie începe să latre. Îi dă drumul, îl vede repezindu-se la intrarea Vilei ca un bolid. Aude dinăuntru lătrăturile, îşi potriveşte haina, cravata, aude ţipătul Anei, şi-o imaginează cum arată la faţă. Intră în *patio*, căsuţele de spiriduşi au ferestre luminate, vede silueta Anei strângându-l pe Hărmălaie la piept şi venind spre el, de ce-ai întârziat atâta dragule, ce nervoasă a fost, ce speriată scumpule.

— Hai înăuntru, animalul ăsta o să-nnebunească toată Vila – şi o sărută în fugă –. Taci Hărmălaie.

Intră în baie şi pe când urinează şi-şi dă cu apă pe faţă o aude pe Ana meliţând, ce s-a-ntâmplat inimioară, de ce-ai întârziat în halul ăsta, jucându-se cu Hărmălaie, bine că l-ai găsit scumpete, şi aude lătrături fericite. Iese, şi Ana e aşezată în săliţă cu Hărmălaie în braţe. Se-aşează lângă ea, o sărută pe tâmplă.

— Ai fost să bei – l-a apucat de haină, îl priveşte pe jumătate amuzată, pe jumătate supărată –. Trăsneşti a bere, iubitule. Să nu-mi zici că nu, ai fost să bei, aşa-i?

— Am dat de un tip pe care nu-l mai văzusem de veacuri. Am băut împreună. N-aveam cum să scap, iubito.

— Şi eu aici, înnebunită de grijă, perpelindu-mă – îi aude vocea plângăreaţă, răsfăţată, drăgăstoasă –. Şi tu stând şi bând cu cine ştie ce lichea de prieten. De ce nu m-ai

chemat la nemţoaica de-alături, măcar un telefon să-mi fi dat, scumpete.

— N-aveau telefon acolo, am intrat într-o bodegă de ultimă speţă, o bombă – zice căscând, întinzându-se, zâmbind –. Şi nici nu-mi place s-o sâcâi tot timpul pe aiurita de nemţoaică. Mă simt rău al naibii, mă doare capul de-mi plezneşte.

Foarte bine, aşa-i trebuie dacă-a ţinut-o cu nervii făcuţi ferfeniţă toată seara, şi-şi plimbă mâna pe fruntea lui şi-l priveşte şi-i zâmbeşte şi-i vorbeşte-ncet şi-l ciupeşte uşor de-o ureche: foarte bine că te doare capul scumpete, şi el o sărută. Vrea să tragă un pui de somn?, vrea să-i facă puţin întuneric, inimioară? Da, se ridică în picioare, da, oleacă, se trânteşte pe pat, şi umbrele Anei şi-a lui Hărmălaie i se zbenguie în preajmă, căutându-se.

— Partea proastă-i c-am prăpădit toţi banii, inimioară. Nici nu ştiu ce-o să ne facem până luni.

— Lasă, nu-ţi bate capul. Noroc că băcanul din San Martín îmi dă oricând pe datorie, cred că-i băcanul cel mai cumsecade din lume.

— Păcat că nu mai putem merge la cinema. Rula ceva bun azi?

— Un film cu Marlon Brando la Colina – şi vocea Anei, foarte îndepărtată, îi ajunge la urechi ca prin straturi de apă –. Unu' poliţist, cum îţi place ţie, iubiţel. Dacă vrei, împrumut nişte bani de la nemţoaică.

E fericită, Zavalita, îţi iartă totul pentru că i l-ai adus pe Hărmălaie. Gândeşte: în clipa asta e fericită.

— Hai că mă-mprumut la ea repejor şi mergem la film, dar să-mi promiţi că niciodată n-o să mai mergi să bei cu lichelele tale de prieteni fără să mă anunţi – râde Ana, tot mai de departe.

Gândeşte: îţi promit. Perdeaua groasă are marginea îndoită, şi Santiago întrezăreşte o bucată de cer aproape întunecat şi ghiceşte cum afară, deasupra, căzând peste Vila Spiriduşilor, peste Miraflores, peste Lima, se cerne mizerabila burniţă dintotdeauna.

II

POPEYE Arévalo îşi petrecuse toată dimineaţa pe plaja Miraflores. Degeaba te tot zgâieşti la scară, îi ziceau fetele din cartier, Teté n-o să vină. Şi-ntr-adevăr, Teté n-a venit în dimineaţa aceea să se scalde. Dezamăgit, mofluz, s-a întors acasă înainte de-amiază, dar pe când urca pe Quebrada îi tot dansau pe dinaintea ochilor năsucul, bretonul, ochişorii lui Teté, şi se emoţionă: când o să mă bagi în seamă, când, Teté? Ajunse acasă cu păru-i roşcat încă umed, cu faţa pistruiată arzându-i de insolaţie. Îl găsi pe senator aşteptându-l: ia fă-te ’ncoa pistruiatule, să stăm puţin de vorbă. Se închiseră în birou, şi senatorul: tot mai voia să studieze arhitectura? Da, tata, sigur că voia. Numai că examenul de admitere era greu al naibii, veneau cu sutele şi-abia de intrau câţiva. Dar el are de gând să tragă tare, tata, şi poate intră. Senatorul era foarte mulţumit că terminase liceul cu bine, fără nicio corigenţă, şi-ncă de la sfârşitul anului se purta cu el ca o mămică, în ianuarie îi mărise bacşişul în bani de buzunar de la una la două *libras.* Dar şi-aşa, Popeye nu se aştepta la nimic bun: bine, pistruiatule, dacă-i aşa greu să intri la Arhitectură poate-i mai bine să nu rişte anul ăsta, să se-nscrie la cursurile de Preparatură, să-nveţe acolo pe ruptelea, astfel ca la anu’ să intre la sigur: ei ce zici, pistruiatule? Straşnic, tata, faţa lui Popeye se-aprinse mai tare, ochii-i străluciră. O să se spetească, o să tocească, o să se-omoare învăţând, şi la anu’ sigur c-o să intre. Popeye se temuse de-o vară fatală, fără băi de mare, fără matinee, fără ceaiuri la prieteni, zile şi nopţi otrăvite de matematică, fizică, chimie, şi dup-atâtea sacrificii tot n-o să intre şi o să-şi irosească vacanţa aşa, de florile mărului. Şi când colo iată că i se ofereau deodată, ca pe tavă, şi plaja Miraflores şi valurile de la Herradura şi golful Ancón, iar imaginile erau aşa reale, locurile la spectacolele sălilor Leuro, Montecarlo şi Colina

nemaipomenite, saloanele unde el cu Teté dansau bolero, ca-n filme, absolut ca-n filmele în tehnicolor. Eşti mulţumit?, zise senatorul, şi el oho, şi încă cum, tata, mulţumit e puţin zis. Ce om de treabă-i tata, gândea în timp ce se-ndrepta spre sufragerie, şi senatorul bine, bine, pistruiatule, dar de cum se termină vara te pui pe treabă de-ţi merg fulgii, promis?, şi Popeye mă jur pe ce vrei, tata. Pe când prânzeau, senatorul îl cam luă peste picior, ce-i cu fata lui Zavalita?, tot nu te bagă-n seamă, pistruiatule?, şi el roşi gotcă: ba da, aşa niţel, tata. Eşti prea mucos să te ţii de pe-acum după fete, zise şi bătrâna, ia să se lase deocamdată de-alde astea. Ei aş, e ditamai găliganul, zise senatorul, şi Teté chiar că-i o fată pe cinste. Nu te mai gudura pe lângă ea, pistruiatule, femeilor le place să tragi de ele, el înnebunise de-a binelea până s-o facă pe bătrâna să se-ndrăgostească de el, şi bătrâna moartă de râs. Sună telefonul, şi majordomul apăru în grabă: e prietenul dumitale Santiago, conaşule. Aş vrea să te văd, dar cât mai repede, pistruiatule. E bine la trei, la barul Cream Rica din Larco, schimodie? La trei fix, pistruiatule. Ce vrea cumnată-tu, să-ţi ardă câteva scatoalce dacă n-o laşi în pace pe Teté, pistruiatule?, zâmbi senatorul, şi Popeye gândi: ce bine dispus e azi. Nu, deloc, tata, el şi Santiago erau prieteni la cataramă, dar bătrâna se oţărî: băiatului ăluia îi cam lipseşte-o doagă, nu? Popeye duse la gură o linguriţă cu-ngheţată, cine-a zis asta?, şi alta cu bezele, poate reuşeşte să-l facă pe Santiago să-l invite la el acasă ca s-asculte discuri şi poate o cheamă niţel şi pe Teté, aşa, să mai schimbăm şi noi o vorbă, schimodie. Ba i-a zis-o chiar doamna Zoila când au jucat vineri canasta, insistă bătrâna. Cică Santiago le dădea mult de furcă-n ultimul timp, ei şi lui Fermín, se certa cât e ziulica de mare cu Teté şi cu Chispas, se făcuse neascultător şi-i plăcea să-i contrazică din te miri ce. Nu-i chiar aşa, schimodie a ieşit primul la examenele de sfârşit de an, protestă Popeye, ce mai voiau bătrânii de la el?

— Nu vrea să dea la facultatea Catolică, ci la San Marcos – zise doamna Zoila –. Asta-i otrăveşte zilele lui Fermín.

— Las’ că-i vâr eu minţile-n cap, Zoila, tu nu te băga – zise *don* Fermín –. E la vârsta ingrată, trebuie să ştii cum să-l iei. Dacă-l cerţi n-ai făcut nimic, se-ncăpăţânează şi mai rău.

— Dacă-n loc de sfaturi i-ai cârpi vreo două după ceafă te-ar lua mai în serios – zise doamna Zoila –. Cel ce nu ştie să-l educe eşti tu.

— S-a măritat cu băiatu-acela care ne făcea vizite – zice Santiago –. Popeye Arévalo. Pistruiatul Arévalo.

— Schimodie nu se-nţelege prea grozav cu taică-su fiindcă au idei diferite – zise Popeye.

— Şi mă rog ce idei are puţoiul ăsta abia scăpat dintre fustele mă-si – râse senatorul.

— Învaţă băiete, intră-ntâi la magistratură şi-abia după aia poţi să te-amesteci cât vrei în politică – zise *don* Fermín –. Am dreptate, schimodie?

— Schimodie-i furios că taică-su s-a înhăitat cu Odría şi că-l ajută în revoluţia contra lui Bustamante – zise Popeye –. El e împotriva militarilor.

— E bustamantist? – zise senatorul –. Şi Fermín care-i convins că fi-su e cel mai talentat din familie! Înseamnă că nu-i deloc aşa, dacă-l poate admira pe-un papă-lapte ca Bustamante.

— O fi fost un papă-lapte, dar măcar era o persoană decentă şi-ocupase posturi în diplomaţie – zise bătrâna lui Popeye –. Pe când Odría nu-i decât un mitocan de soldat şi pe deasupra metis *cholo.*

— Nu uita că eu mi-s senator odríist – râse senatorul –. Aşa că te poftesc să nu-l mai tratezi pe Odría de *cholo,* prostuţo.

— I-a intrat lui morţiş în scăfârlie să dea la San Marcos, fiindcă nu-i plac preoţii şi fiindcă vrea să meargă unde merge tot poporul – zise Popeye –. De fapt o ţine una şi bună numai pentru că-i place să zică la toate nu. Dacă bătrânii lui i-ar zice dă la San Marcos, el nu, la Catolică.

— Zoila are dreptate, la San Marcos şi-ar pierde relaţiile – zise bătrâna lui Popeye –. Copiii de familie bună merg la Catolică.

— Las’ că şi la Catolică dai peste câte-un indian de te ia cu fiori, mama – zise Popeye.

— Cu banii ce-i câştigă Fermín acum că-i la toartă cu Cayo Bermúdez, puţoiul nici c-o să mai aibă nevoie de relaţii – zise senatorul –. Bine, pistruiatule, poţi să pleci dacă vrei.

Popeye se ridică de la masă, se spălă pe dinţi, se pieptănă şi ieşi. Era abia două şi-un sfert, mai bine-aşa, avea timp berechet. Nu suntem noi fraţi de cruce, Santiago?, hai dă-mi o mână de ajutor cu Teté. Urcă pe Larco clipind des din cauza reverberaţiei soarelui şi se opri să mai caşte gura la vitrinele casei Nelson: mocasinii ăştia din piele de căprioară, cu nişte pantaloni maron şi cu cămaşa aia galbenă, ce şic nebun. Ajunse la Cream Rica înaintea lui Santiago, se-aşează la o masă de unde putea vedea tot bulevardul, ceru un *milk-shake* cu vanilie. Dacă n-avea să-l convingă pe Santiago să meargă-mpreună s-asculte discuri la el acasă, or să intre la vreun film sau or să joace cărţi la Coco Becerra, dar ce-o fi având să-i zică schimodie? Şi taman atunci intră Santiago, cu faţa lungă, cu ochii-nfierbântaţi: bătrânii lui au dat-o afară pe Amalia, pistruiatule. Tocmai se deschisese sucursala de peste drum a Băncii de Credite şi, prin vitrina barului Cream Rica, Popeye vedea cum porţile tumultoase înghiţeau mulţimea ce-aşteptase până atunci pe trotuar. Soarele ardea, omnibuzele rapide treceau arhipline, bărbaţi şi femei se ciorovăiau pe autobuzele parcate la colţul cu Shell. Din păcate nu mă mir, după chestia de-aseară, nu, schimodie? Santiago ridică din umeri, bătrânii lui nu voiau ca el să-şi dea seama c-o dădeau afară pentru chestia de-aseară, de parcă era el fraier. Părea şi mai slab cu faţa aceea lungită de supărare, şuviţele de păr negru ca pana corbului îi cădeau alandala pe ochi. Chelnerul se-apropie şi Santiago-i arătă paharul lui Popeye, tot cu vanilie?, tot. La urma urmei ce atâta tragedie, îl încurajă Popeye, o să găsească ea de lucru, de servitoare era nevoie peste tot. Santiago îşi privi unghiile: Amalia era fată bună, când Chispas, Teté sau eu eram prost dispuşi, în capul ei se spărgeau toate şi ea nu

ne-a pârât niciodată bătrânilor, pistruiatule. Popeye amestecă în paharul cu *milk-shake* cu paiul, cum să fac să te conving să mergem la tine ca s-ascultăm discuri, cumnate?, şi sorbi din spumă.

— Bătrâna ta s-a plâns senatoarei de isprava cu San Marcos – zise.

— Poa' să se plângă şi Papei de la Roma – zise Santiago.

— Dacă tot se necăjesc aşa pentru San Marcos, fă-le hatârul, dă şi tu la Catolică, parcă nu-i acelaşi lucru – zise Popeye –. Sau la Catolică sunt mai pretenţioşi la intrare?

— Nu asta-i preocupă pe bătrâni – zise Santiago –. San Marcos nu le place fiindcă-acolo-s *chol*os şi se face politică, de-aia.

— Nu te văd bine – zise Popeye –. Faci numai ce-ţi trăsneşte prin cap, la toate zici nu, pui totul la inimă. Nu-ţi mai amărî viaţa de pomană, doar aşa, ca să rămână pe-a ta, schimodie.

— Mai slăbeşte-mă şi tu cu sfaturile – zise Santiago.

— Nu mai fă pe-atotştiutorul, schimodie – zise Popeye –. O fi grozav să fii aşa isteţ ca tine, dar ăsta nu-i motiv să-i crezi pe toţi ceilalţi bătuţi cu leuca-n cap. Ieri te-ai purtat cu Coco într-un hal că mă şi mir că n-a dat cu tine de pământ.

— Măi, dacă eu n-am chef să merg la biserică, nu ştiu de ce-aş fi obligat să-i dau socoteală ţârcovnicului ăluia.

— Na, c-acu' o faci şi pe ateul – zise Popeye.

— Ba n-o fac pe ateul – zise Santiago –. Dacă nu-mi plac preoţii asta nu-nseamnă că nu cred în Dumnezeu.

— Şi ce zic ai tăi văzând că nu mergi la liturghie? – zise Popeye –. Ce zice Teté, la o adică?

— Povestea asta cu *chola* Amalia îmi stă în gât, pistruiatule – zise Santiago.

— Uită, mă, nu fi prost – zise Popeye –. Auzi, fiindcă tot veni vorba de Teté, de ce n-a fost la plajă azi-dimineaţă?

— S-a dus la Regatas cu nişte prietene – zise Santiago –. Nu ştiu zău de ce nu te-nveţi minte.

— Ăl roş la faţă, ăl cu pistrui – zice Ambrosio –. Băieţelul senatorului *don* Emilio Arévalo, cum să nu-l ştiu. S-a măritat cu el?

— Nu-mi plac nici pistruiaţii nici roşcovanii – făcu fiţe Teté –. Şi el e şi una şi alta. Pfui, mi-e scârbă.

— Ce mă roade mai mult e c-au dat-o afară din cauza mea – zise Santiago.

— Zi mai bine din cauza lui Chispas – îl consolă Popeye –. Tu nici nu ştiai ce-i aia *yobimbina.*

Fratelui lui Santiago i se zicea acum numai Chispas, dar înainte, când îi trăsnise prin cap să facă pe malacul la Terrazas ridicând haltere, era poreclit Tarzan Chispas. Fusese cadet la Şcoala Navală câteva luni şi când fu dat afară (el zicea că din cauza unei perechi de palme pe care, chipurile, i le croise unui sublocotenent), îşi petrecu zilele bătând străzile, jucând cărţi, punându-se pe băutură sau făcând pe mardeiaşul. Apărea la Ovalul din San Fernando şi se îndrepta ameninţător spre Santiago, arătându-i-i pe Popeye, Toño, Coco sau Lalo: ia zi, superisteţule, cu care din ăştia ar vrea să-l vadă încercându-şi puterile. Dar de când s-a pus pe treabă la biroul lui *don* Fermín, s-a lăsat de apucăturile astea şi-a redevenit normal.

— Eu ştiu ce-i aia *yobimbina,* numai că nu i-am văzut niciodată efectele – zise Santiago –. Chiar crezi că le-nnebuneşte pe femei?

— Palavre de-ale lui Chispas – şopti Popeye –. Ţi-a zis el că le-nnebuneşte?

— Le excită, dar dacă greşeşti doza poţi să le-omori, conaşule Chispas – zise Ambrosio –. Te rog conaşule, nu mă băga-n bucluc. Vezi că dacă află tatăl matale, s-a zis cu mine.

— Şi ţi-a zis că dacă-i dai o lingură plină, orice muieruşcă îţi cade-n braţe? – şopti Popeye –. Parcă tot nu-mi vine să cred, astea-s baliverne, schimodie.

— Nu strică să-ncercăm – zise Santiago –. Măcar vedem dacă-i adevărat, pistruiatule.

Tăcu deodată, scuturat de-un râs nervos, şi Popeye râse şi el. Îşi dădeau coate, chestia era pe cine să-ncerce, excitaţi, izmenindu-se, ei acu-i acu', şi masa şi paharele cu *milk-shake* tremurau de-atâtea scuturături: zău că erau nebuni de legat, schimodie. Ce i-a zis Chispas când i-a dat

praful? Chispas şi Santiago se-aveau ca câinele cu pisica şi, ori de câte ori puteau, Chispas îi trântea vreo porcărie lui schimodie sau schimodie îi juca vreun renghi lui Chispas de cum se prezenta ocazia: poate iar şi-a bătut joc frate-tu de tine, schimodie. Ba nu, pistruiatule, Chispas venise acasă-n culmea fericirii, câştigase bănet nu glumă la Hipodrom şi, lucru nemaipomenit, înainte de culcare intrase-n camera lui Santiago să-i dea sfaturi: e vremea să te zgâlţâi puţin, nu ţi-e ruşine să fii încă fecior deşi ţi-a mijit mustaţa?, şi-i întinsese o ţigară. Pe mine nu mă duci de nas, zise Chispas, zi drept, ai vreo gagică?, Santiago îl minţi că da, şi-atunci Chispas, preocupat: e timpul să-i faci felul, să te dezbari de feciorie, schimodie, zău aşa.

— Nu te-am rugat eu de mii de ori să mă duci la bordel? – zise Santiago.

— Asta nu, poţi s-o păţeşti urât acolo şi bătrânul pe mine m-omoară – zise Chispas –. Şi-n plus, bărbaţii adevăraţi îşi câştigă dreptul la treaba asta prin propriile puteri, nu plătind. Faci pe deşteptu-n toate celea, şi pluteşti într-o dulce neştiinţă în privinţa femeilor, superisteţule.

— Ba n-o fac pe deşteptul – zise Santiago –. Atac când sunt atacat. Hai, Chispas, du-mă la bordel.

— Atunci de ce te-mpotriveşti la tot ce zice bătrânul? – zise Chispas –. Îl scoţi din minţi răspunzându-i şi-ntorcându-i pe dos toate argumentele.

— Îl contrazic numai când începe să mi-l laude pe Odría cu gaşca lui de militari – zise Santiago –. Hai, Chispas.

— Şi ce-ai tu cu militarii? – zise Chispas –. Ce mama dracului ţi-a făcut ţie Odría?

— Guvernează prin uzurpare şi forţa pumnului – zise Santiago –. Odría a-ntemniţat o groază de oameni.

— Ba numai pe aprişti şi pe comunişti – zise Chispas –. Şi-ncă-a fost prea bun cu ei, eu unul i-aş fi-mpuşcat pe toţi. Ţara era un adevărat haos pe vremea lui Bustamante, oamenii cumsecade nu-şi puteau vedea de treabă.

— Înseamnă că tu nu eşti un om cumsecade – zise Santiago –. Fiindcă pe vremea lui Bustamante umblai lelea şi făceai pe mardeiaşul.

— Ţi s-a făcut de cucuie, superisteţule – zise Chispas.

— Eu am ideile mele şi tu pe-ale tale – zise Santiago –. Hai, du-mă la bordel.

— La bordel, nici nu-ncape vorbă – zise Chispas –. Dar o să te-ajut să dai gata o femeiuşcă.

— Şi *yobimbina* se cumpără la farmacii? – zise Popeye.

— Aş, se dă pe sub mână – zise Santiago –. E ceva interzis.

— Pui oleacă într-o Coca-cola sau într-un crenvurşt – zise Chispas –, şi-aştepţi să-şi facă efectul. Şi când tipa-ncepe să devină mai agitată, mai nervoşică, atunci e de tine, numai să ştii cum s-o iei.

— Ş-asta se poate da unei fete cam de ce vârstă, Chispas? – zise Santiago.

— Doar n-o s-o dai uneia de zece ani, căposule – râse Chispas –. Dar uneia de vreo paişpe poţi să-i dai, dar nu mult. Deşi la vârsta asta nu-i cine ştie ce de capul lor, tot poţi petrece nişte momente pe cinste.

— Chiar crezi? – zise Popeye –. Şi dacă nu ţi-a dat decât un pic de sare sau de zahăr?

— Am gustat-o cu vârful limbii – zise Santiago –. N-are niciun miros, e-un fel de pulbere puţin picantă.

Pe stradă sporise numărul celor ce-ncercau să se suie-n autobuzele înţesate sau omnibuzele rapide. Nu stăteau la coadă şi formau o mică mulţime burzuluită ce-şi agita braţele prin faţa omnibuzelor cu capote albastre sau albe care treceau fără să oprească. Deodată, dintre trupuri apărură două mici siluete indentice, două ciufuri negre: gemenele Vallerriestra. Popeye dădu perdeaua la o parte şi le făcu semne, dar ele nu-l văzură sau nu-l recunoscură. Călcau nerăbdătoare pe tocurile înalte, feţele lor proaspete şi bronzate priveau mereu spre ceasul Băncii de Credite, s-or fi grăbind s-ajungă la vreun matineu din centru, schimodie. Ori de câte ori se-apropia un autobuz ele se-ndreptau spre el c-un aer hotărât, dar mereu erau date la o parte.

— Or fi singure – zise Popeye –. Hai cu ele la matineu schimodie.

— Eşti mort după Teté, da ori ba, fluşturaticule? – zise Santiago.

— Numai după Teté mă topesc – zise Popeye –. Sigur că dacă-n loc de matineu vrei să mergem la tine s-ascultăm discuri, eu de-abia aştept.

Santiago scutură din cap amărât: făcuse rost de ceva parale, vroia să i le ducă *cholei* Amalia, locuia prin partea locului, prin Surquillo. Popeye făcu ochii mari: Amaliei?, şi-l pufni râsul, ce, vrei să-i dai un bacşiş fiindcă bătrânii tăi au dat-o afară? Nu un bacşiş, Santiago rupse-n două paiul de supt, scosese cinci *libras* din puşculiţa-purceluş. Şi Popeye se ciocăni c-un deget la tâmplă: drept la balamuc o să-ajungi, schimodie. Din vina mea au dat-o afară, zise Santiago, ce-i rău în asta că vrea să-i dea ceva bani? Doar nu te-i fi amorezat de *chola*, schimodie, cinci *libras* îs o groază de bani, aşa că mai bine le invităm pe gemene la matineu. Dar chiar atunci gemenele izbutiră cu chiu cu vai să se urce într-un Morris verde, şi Popeye hait, prea târziu, băiete. Santiago trăgea dintr-o ţigară.

— Eu nu cred în ruptul capului că Chispas i-a dat *yobimbina* iubitei lui, a născocit asta ca s-o facă iar pe interesantul cu noi – zise Popeye –. Tu i-ai da *yobimbina* unei fete cumsecade?

— Iubitei mele, sigur că nu – zise Santiago –. Da’ unei tipe oarecare nu văd de ce nu i-aş da.

— Şi ce-ai de gând? – şopti Popeye –. O dai pân’ la urmă cuiva sau mai bine-o arunci?

Întâi s-a gândit s-o arunce pistruiatule, şi Santiago coborî vocea şi se-aprinse la faţă, după aia s-a mai gândit, şi se bâlbâi, apoi i-a venit o idee. Numai ca să vadă cum acţiona pistruiatule, ei, ce părere-avea?

— Asta-i o tâmpenie cât toate zilele, cu cinci *libras* poţi să faci o droaie de lucruri, tot ce-ţi trece prin cap – zise Popeye –. Dar te priveşte, îs banii tăi.

— Vino cu mine, pistruiatule – zise Santiago –. E-aici, la doi paşi, în Surquillo.

— Dar după aia mergem la tine să pui discuri – zise Popeye –. Şi-o chemi pe Teté.

— Văd eu că nu eşti decât un profitor ordinar, pistruiatule – zise Santiago.

— Şi dacă află bătrânii tăi? – zise Popeye –. Sau Chispas?

— Bătrânii se cară la Ancón şi vin de-abia luni – zise Santiago –. Chispas e plecat la ferma unui prieten. Avem terenul liber.

— Să nu i se facă rău, să nu leşine sau mai ştiu eu ce – zise Popeye.

— Nu, că-i dăm foarte puţin – zise Santiago –. Nu-mi strica cheful, pistruiatule.

În ochii lui Popeye se aprinse o luminiţă: îţi aminteşti când am pândit-o pe-Amalia la Ancón, schimodie? De pe terasa acoperişului se vedea în sala de baie a servitorilor, prin ochiul de geam se zgâiau două feţe lipite şi nemişcate, iar jos o siluetă cam vagă, un costum negru de baie, măi că bine-i făcută *chola*, schimodie. Perechea de la masa de-alături se scoală-n picioare şi-Ambrosio i-o arată pe femeie: asta-i o curviştină, conaşule, îşi face veacul la „Catedrala” în căutare de clienţi. Văzură perechea ieşind spre Larco, dând colţul cu Shell. Staţia era acum pustie, omnibuzele şi autobuzele treceau aproape goale. Chemară chelnerul, făcură socoteala pe din două, şi după ce ştii că-i curviştină? Simplu, în afară de bar-restaurant, „Catedrala” e şi casă de toleranţă, conaşule, în spatele bucătăriei e-o cămăruţă pe care ţi-o-nchiriază cu doi *soles* pe oră. O luară pe Larco, uitându-se după fetele ce ieşeau din magazine, după doamnele ce-mpingeau cărucioare cu copilaşi ţipăcioşi. În parc, Popeye cumpără „Ultima Oră” şi citi cu glas tare bancurile, răsfoi prin ziarele sportive, şi când treceau prin dreptul „Prăvălioarei Albe”: salut Lalo! Pe aleea Ricardo Palma mototoliră ziarul şi făcură câţiva paşi împreună până ce Lalo se despărţi de ei şi rămase de unul singur la un cot de stradă, în Surquillo.

— N-ar mai lipsi decât ca Amalia să fie ţâfnoasă şi să mă trimită la toţi dracii – zise Santiago.

— Ce tot îndrugi, cinci *libras* e bănet nu glumă – zise Popeye –. O să te primească regeşte.

Se găseau lângă cinematograful Miraflores, uitându-se spre piaţa plină de chioşcuri din lemn, rogojini sau tinichea, unde se vindeau flori, ceramică şi fructe şi pân' la ei ajungeau împuşcături, galopuri, urlete indiene, voci de copii: „Moartea în Arizona". Se-opriră să privească afişele: e-un film cu cow-boy, schimodie.

— Mă simt cam ameţit – zise Santiago –. N-am închis ochii toată noaptea, poate de-aia.

— Aiurea, te simţi aşa fiindcă ţi-a pierit şi bruma de curaj – zise Popeye –. Nu-mi vinde mie gogoşi, n-o să faci nimic, vrei să mă duci cu preşul dar nu-ţi merge, fraierule. Dacă tot te laşi păgubaş, hai mai bine la cinema.

— Ba nu mi-a pierit curajul, gata, mi-a trecut – zise Santiago –. Aşteaptă, mă duc să văd dacă bătrânii s-au cărat.

Maşina nu era afară, s-au cărat. Intrară prin grădină, trecură pe lângă havuzul cu plăci de faianţă: şi dacă s-a culcat, schimodie? Nu-i nimic, or s-o trezească, pistruiatule. Santiago deschise uşa, se-auzi clic-ul întrerupătorului şi întunericul se preschimbă-n tablouri, covoare, oglinzi, măsuţe cu scrumiere, lămpi cu picior. Popeye dădu să se aşeze dar Santiago: nu, hai mai bine sus în camera mea. Un *patio*, un birou, o scară cu balustradă de fier. Santiago îl lăsă pe Popeye pe palier: tu intră şi pune muzică, eu mă duc s-o chem. Steguleţe de la colegiu, un portret de-al lui Chispas, altul al lui Teté în rochia de la prima comuniune, drăguţă-i gândi Popeye, un purceluş urecheat şi cu rât lung pe comodă, puşculiţa adică: cât o avea-năuntru? Se-aşează pe pat, învârti butonul radioului de pe noptieră, un vals de Felipe Pinglo, paşi, schimodia: s-a făcut, pistruiatule. O găsise trează, fii bună Amalia şi adu-mi nişte Coca-cola, şi pufniră-n râs: şşşt, auzi-o, ea o fi? Da, uite-o în pragul uşii, mirată, privindu-i cu neîncredere. Se retrase puţin din uşă, purta o jachetă roşcată şi-o bluză neîncheiată bine, nu zicea nimic. E şi nu e Amalia, gândi Popeye, doar n-avea cum să mai fie aceeaşi Amalie cu şorţ scrobit albastru, care se-nvârtea prin casa lui schimodie ţinând în mâini tăvi sau pământufuri de pene contra prafului. Acum avea părul

zbârlit, bună ziua conaşule, nişte pantofi bărbăteşti în picioare şi se vedea că-i speriată: bună, Amalia.

— Mama mi-a zis c-ai plecat de la noi – zise Santiago –. Tare păcat. Ce ţi-a venit?

Amalia se desprinse din pragul uşii, privi la Popeye, ce mai faci conaşule?, care-i zâmbi prietenos de pe trotuar, şi se-ntoarse spre Santiago: n-a plecat ea de bunăvoie, doamna Zoila a dat-o afară. De ce, doamnă?, şi doamna Zoila: fiindcă aşa vrea ea, strânge-ţi catrafusele chiar acuş. Vorbea şi-şi netezea părul cu mâinile, aranjându-şi puţin bluza. Santiago o asculta c-o mutră încurcată. Ea nu voia să plece de la ei, conaşule, ea s-a rugat mult de doamna.

— Pune tăviţa pe masă – zise Santiago –. rămâi, uite că tocmai ascultam muzică.

Amalia puse tăviţa cu pahare şi sticle cu Coca-cola înaintea portretului lui Chispas şi rămase-n picioare lângă comodă, cu fa(a intrigată. Purta hainele albe şi pantofii fără tocuri făcând parte din uniformă, dar nu şi şorţul scrobit albastru, nici boneţica pe cap. De ce-a rămas acolo, înlemnită?, să vină, să se-aşeze colea, e loc destul. Vai, da' cum o să se-aşeze?, şi slobozi un chicotit, doamnei nu-i place ca ea să intre-n camera conaşilor, nu ştia? Prostuţo, mama nu-i acasă, vocea lui Santiago se-ncordă deodată, nici el şi nici Popeye n-o s-o spună, aşează-te prostuţo. Amalia chicoti iar, aşa zicea el acum, dar cu prima ocazie când s-o supăra de ceva avea s-o pârască şi aoleu ce i-or auzi urechile de la doamna. Pe cuvânt că schimodie n-o să te spună, zise Popeye, nu te mai lăsa rugată, hai stai jos. Amalia se uită la Santiago, se uită la Popeye, se-aşeză pe-un colţişor de pat şi-avea faţa serioasă. Santiago se ridică, se-ndreptă spre tăviţă, vezi să nu te dai de gol tocmai acu, gândi Popeye şi privi la Amalia: îi plăcea cum cântau ăia? Arătă spre radio: grozavi, nu? Da, îi plăcea, tare frumos mai cântau. Şedea cu mâinile pe genunchi, se ţinea foarte ţeapănă, îşi închise ochii pe jumătate ca pentru a asculta mai bine: erau Trubadurii Nordului, Amalia. Santiago turna Coca-cola în pahare şi Popeye trăgea cu coada ochiului la el, neliniştit. Amalia ştia să danseze? Şi ce anume: valsuri,

bolerouri, *huarachas?* Amalia zâmbi, redeveni serioasă apoi zâmbi din nou, nu, nu ştia. Se sprijini uşor de capul patului, îşi încrucişă braţele. Mişcările ei aveau ceva forţat, de parcă-ar fi strâns-o hainele sau ar fi simţit pişcături în umeri; umbra ei nu se mişca pe parchet

— Ţi-am adus astea ca să-ţi cumperi ceva – zise Santiago.

— Mie? – Amalia privi bancnotele dar nu le luă –. Dar doamna Zoila mi-a plătit pe toată luna, conaşule.

— Nu ţi-i trimite mama – zise Santiago –. Sunt din partea mea.

— Mata vrei să-mi dai bani din economiile matale – avea pometii roşii, privea speriată la schimodie –. Vai, da' cum să-i primesc?

— Hai, nu fi proastă – insistă Santiago –. Ia-i, Amalia.

Îi dădu exemplu: îşi ridică paharul şi bău. Acum cântau „Siboney", şi Popeye deschisese fereastra: grădina, copăceii de pe stradă luminaţi de felinarul din colţ, suprafaţa lucie a havuzului, marginile lui de faianţă reflectând lumina, numa' să nu păţească ceva, schimodie. Bine, conaşule, în sănătatea matale, şi Amalia bău cu poftă, oftă şi-şi depărtă de buze paharul pe jumătate gol: ce bună-a fost, rece, înviorătoare. Popeye se dădu mai aproape de pat.

— Dacă vrei, te-nvăţăm noi să dansezi – zise Santiago –. Şi când o să ai un iubit, o să poţi merge cu el la dans fără să te faci de râs.

— Eu cred că are ea un iubit – zise Popeye –. Zi drept, Amalia, chiar ai?

— Uite la ea cum râde, pistruiatule – Santiago o strânse de braţ –. Bine-nţeles că are, hai că te-ai dat de gol, Amalia.

— Ai, ştiu eu că ai – Popeye se lăsă să cadă lângă ea şi-o apucă de celălalt braţ –. Cum mai râzi, tâlhăriţo.

Amalia râdea în hohote şi scutura din braţe dar ei n-o slăbeau deloc, cum să aibă, conaşule, da' de unde!, îi împingea cu coatele să-i depărteze, Santiago o apucase pe după mijloc, Popeye îşi lăsă o mână pe genunchii ei şi primi un ghiont de la Amalia: asta nu, conaşule, să n-o atingă.

Dar Popeye îşi continuă atacul: tâlhăriţo, tâlhăriţo. Mai mult ca sigur că ştia şi să danseze şi i-a păcălit pe ei că nu, hai recunoaşte: bine, conaşule, îi primesc. Luă bancnotele care se îndoiră între degetele ei, asta ca să vadă conaşul că nu se lasă rugată, şi le băgă în buzunarul jachetei. Dar nu-i făcea plăcere să-i ia banii, acu n-o să mai aibă nici pentru matineul de duminică.

— Nu-ţi fă tu griji din asta – zise Popeye –. De n-o avea, o să facem chetă toţi băieţii din cartier şi-o să-l invităm.

— Ca nişte prieteni buni, aşa-i – şi Amalia făcu ochii mari, parcă amintindu-şi ceva –. Dar vă rog intraţi, măcar o clipă. Şi iertaţi sărăcia.

Nu le dădu răgaz să refuze, intră repede-n casă şi ei o urmară. Pete mari de igrasie şi dâre de negreală, câteva scaune, poze colorate, două paturi nestrânse. Nu puteau sta prea mult, Amalia, aveau o întâlnire. Ea încuviinţă din cap, ştergea cu un colţ al fustei masa din mijlocul odăii, să stea numai o ţâră. O scânteie răutăcioasă i se aprinse în ochi, puteau s-o aştepte un minut stând de vorbă?, că ea se repezea să cumpere ceva să-i trateze, vine imediat. Santiago şi Popeye se priviră speriaţi, încântaţi, parcă-i altă persoană, schimodie, cum s-a schimbat!, ce vioaie e! Hohotele ei de râs răsunau în toată odaia, avea faţa asudată şi lacrimi în ochi, sforţările ei pentru a scăpa din mâinile lor comunicau patului o dârdâială scârţâitoare. Acum acompania şi ea ritmul muzicii bătând din palme: da, da, ştia. Cineva o dusese o dată la Agua Dulce şi dansase într-un loc unde cânta o orchestră, cum s-a-nviorat!, gândi Popeye. Se sculă-n picioare, stinse radioul, dădu drumul la pick-up, se-ntoarse spre pat. Tare-ar vrea s-o vadă dansând, ce fericită eşti tâlhăriţo, hai vino să începem, dar Santiago se ridică: întâi să danseze cu el, pistruiatule. Pramatie, gândi Popeye, profiţi că-i servitoarea ta, dar dacă apărea Teté?, şi simţi că i se-nmoaie genunchii şi-l păli o poftă nebună de-a se lăsa păgubaş şi de-a pleca, pramatie. Amalia se ridicase şi ea şi dansa prin cameră, singură, lovindu-se de mobile, greoaie şi stângace, fredonând din gât, învârtindu-se orbeşte, până când Santiago o prinse-n

braţe. Popeye îşi lăsă capul pe pernă, întinse mâna şi stinse veioza, întuneric, apoi strălucirea felinarului de pe stradă ilumină difuz cele două siluete. Popeye le vedea plutind în cerc, auzea vocea ţipătoare a Amaliei şi-şi vârî mâna-n buzunar, vezi că ştia să danseze, conaşule? Când se termină discul şi Santiago se-ntoarse să şadă pe pat, Amalia rămase sprijinită de prichiciul ferestrei, cu spatele la ei, râzând: avea dreptate Chispas, uite la ea în ce hal s-a-nfierbântat, taci pramatie. Vorbea, cânta şi râdea de parcă s-ar fi îmbătat criţă, nici nu-i mai vedea, uite-o că-şi dă ochii peste cap, pistruiatule, Santiago să nu fi exagerat doza, şi dacă leşină? Lasă prostiile, îi şopti la ureche Popeye, ad-o-n pat. Vocea lui era hotărâtă, urgentă, e taman momentul, schimodie, ce zici? caldă-căldicică, şi celălalt, cu vocea slăbită, lipicioasă: da, e tocmai bună, pistruiatule. Or s-o dezbrace, or s-o pipăie-n lege: or s-o aibă, schimodie. Cu jumate de trup aplecat afară pe geam, Amalia se clătina încet, şoptind ceva, şi Popeye îi desluşea silueta desenându-se pe cerul întunecat: alt disc, alt disc. Santiago se ridică iar, un fundal de viori şi vocea lui Leo Marini, catifea nu alta, gândi Popeye, şi-l văzu pe Santiago îndreptându-se spre balcon. Cele două umbre se lipiră, bravo! el profită din plin şi eu ca la teatru, las’ că mi-o vei plăti tu cu vârf şi îndesat, pramatie. Nici nu se mai mişcau acum, *chola* era supusă şi părea aninată de schimodie, cred c-o pipăie-n voie, fir-ar dracu’ al dracului, îl beşteli şi i se păru c-aude glasul lui Santiago, aşa-i că te simţi cam obosită?, strangulat şi bleg, nu vrei să te-ntinzi puţin?, ci ad-o odată, gândi. Veniseră lângă el, Amalia chiar că dansa ca o somnambulă, cu ochii-nchişi, mâinile lui schimodie urcau, coborau, dispăreau pe spinarea ei şi Popeye nu le mai desluşea feţele, acu el o pupă şi eu ca la teatru, ce mama naibii, poftiţi de beţi conaşilor.

— V-am adus şi paie – zise Amalia –. Aşa obişnuiţi să beţi, nu?

— De ce te-ai deranjat – zise Santiago –. Eram doar în trecere.

Le întinse paharele cu Coca-cola şi paiele, îşi trase un scaun şi se aşeză în faţa lor; se pieptănase, îşi aranjase o panglică-n păr, îşi încheiase jacheta şi privea la ei cum beau. Ea nu se-atinse de pahar.

— Nu trebuia să-ţi prăpădeşti banii pe asta, prostuţo – zise Popeye.

— Nu-s banii mei, sunt cei dăruiţi de conaşul Santiago – râse Amalia –. Măcar cu-atât să vă tratez şi eu.

Uşa dinspre stradă rămase deschisă, afară începea să se însereze şi se-auzea din când în când şi de departe uruitul vreunui tramvai. Trecea în sus şi-n jos multă lume, voci, râsete, unele chipuri se opreau o clipă să se holbeze înăuntru.

— E ora când ies de la fabrici – zise Amalia –. Păcat că laboratorul tatălui matale nu-i pe-aici prin preajmă, conaşule. Ca s-ajung în bulevardul Argentina va trebui să iau întâi tramvaiul apoi un autobuz.

— O să lucrezi la laborator? – zise Santiago.

— Nu v-a zis tata? – zise Amalia –. Păi da, de luni.

Ea tocmai părăsea casa, cu geamantanu-n mână, când s-a-ntâlnit cu *don* Fermín, vrei să te plasez la laborator?, şi ea sigur că da, *don* Fermín, oriunde-ar fi, şi-atunci el l-a chemat pe conaşul Chispas şi i-a zis dă-i tu un telefon lui Carrillo să-i dea de lucru: ce aere-şi dă şi ăla, gândi Popeye.

— Ah, ce bine – zise Santiago –. La laborator o să te simţi minunat.

Popeye scoase pachetul de Chesterfield, oferi o ţigară lui Santiago, şovăi o clipă, oferi alta Amaliei dar ea nu fuma, conaşule.

— Mai mult ca sigur că fumezi, dar ne tragi pe sfoară ca aseară – zise Popeye –. Ne-ai zis că nu ştii să dansezi şi ştiai.

O văzu pălind, ba nu conaşule, o auzi bâlbâindu-se, simţi că Santiago se frământă-n scaun şi gândi am făcut o gafă. Amalia lăsase capu-n jos.

— Ei, am glumit – zise, cu obrajii în flăcări –. Ce te-ai ruşinat aşa, doar nu s-a-ntâmplat nimic, prostuţo.

Cholei îi reveniră culorile-n obraji şi i se înăspri vocea: nici nu voia să-şi aducă aminte, conaşule. Ce rău se simţise, a doua zi încă i se mai învârteau toate prin cap şi lucrurile îi jucau în mâini. Ridică privirea la ei, îi privi cu timiditate, cu invidie, cu admiraţie: ei nu păţeau nimic când beau Coca-cola? Popeye se uită la Santiago, Santiago se uită la Popeye şi amândoi se uitară la Amalia: vomitase toată noaptea, în viaţa ei n-o să mai pună gura pe Coca-cola. Şi totuşi băuse pân-atunci bere şi nu păţise nimic, şi limonadă Pasteurină şi tot nimic, şi Pepsi-cola şi tot nimic, Coca-cola aia n-o fi fost prea veche, nu s-o fi răsuflat conaşule? Popeye îşi muşcă limba, scoase-o batistă şi-şi suflă nasul cu putere. Îşi astupase-o nară şi simţea crampe-n stomac: gata, se terminase discul, acu or să vină, şi-şi trase repede mâna din buzunarul pantalonilor. Ei erau contopiţi încă-n penumbră, of da' veniţi odată, aşezaţi-vă aici, şi-o auzi pe-Amalia: uite că muzica s-a oprit, conaşule. O voce păstoasă, de ce-a stins lumina conaşul celălalt?, abia şoptită, dacă n-o aduci nici acum plec, împotrivindu-se fără putere, de parcă o-năbuşea o somnolenţă de neînvins sau o mare plictiseală, că ea nu voia pe-ntuneric, aşa nu-i plăcea. Erau o siluetă fără formă, o umbră-n plus printre toate umbrele camerei şi s-ar fi părut că se joacă opintindu-se fără vlagă între veioză şi comodă. Se ridică, se-apropie de ei clătinându-se, du-te-n grădină pistruiatule, şi el asta s-o crezi tu, se lovi de ceva, îl duru glezna, nu voia să plece, ad-o-n pat odată, dă-mi pace conaşule. Vocea Amaliei se-ntărâtă, ce-ţi trece prin cap conaşule, se-nfurie, şi-acum Popeye o prinse de umeri, daţi-mi drumul, s-o lase-n pace, dar el o târa, ce-ndrăzneală, vă faceţi de cap, cu ochii-nchişi, cu respiraţia grea, şi căzu cu ei pe pat: s-a făcut, schimodie. Ea râse, nu mă gâdilaţi, dar braţele şi picioarele-i continuau să lupte şi Popeye rânji, cu inima bătându-i să-i spargă pieptul: tu pleacă, pistruiatule, n-auzi, lasă-mă pe mine. Ba nu plec nicăieri, auzi vorbă, cum să plece taman acu, şi Santiago încerca să-l împingă pe Popeye şi Popeye să-l împingă pe Santiago, cum o să plec, şi domnea peste tot în umbră o-nvălmăşeală de haine şi de piei transpirate, o răsuceală nebună de picioare,

mâini, braţe şi fuste. O-năbuşă, conaşule, nu putea să respire: cum mai râzi tâlhăriţo. Plecaţi de-aici, să-i dea drumul, o voce strangulată, un gâfâit întrerupt şi animalic, şi deodată şşşt, îmbrânceli şi ţipete, şi Santiago şşşt, şi Popeye şşşt: uşa de la intrare, şşşt. Teté, gândi, şi-şi simţi trupul ca dizolvându-i-se. Santiago dăduse fuga la geam şi el nu putea nici să se mişte: Teté, Teté.

— Acu chiar că plecăm, Amalia – Santiago se sculă, lăsă paharul pe masă –. Mulţumim pentru trataţie.

— Era de datoria mea, conaşule – zise Amalia –. Pentru c-aţi venit pân' aici şi nu cu mâinile goale.

— Mai vino pe la noi să ne faci o vizită – zise Santiago.

— Sigur, conaşule – zise Amalia –. Şi salutaţi-o din partea mea pe coniţa Teté.

— Pleacă iute, ridică-te odată, ce-aştepţi – zise Santiago –. Asta ne mai lipsea. Aranjează-ţi bluza şi piaptănă-te puţin, toanto.

Tocmai aprinsese lumina, îşi trecea degetele prin păr, Popeye îşi vâra cămaşa-n pantaloni şi privea îngrozit spre ea: ieşi, ieşi din cameră. Dar Amalia continua să zacă pe pat, se văzură nevoiţi s-o ridice cu de-a sila, se clătina c-o expresie idioată, se agăţa de noptieră. Repede, repede, Santiago netezea cuvertura pe pat şi Popeye trase iute pick-upul din priză, ieşi din cameră toanto! Nu se putea urni din loc, îi asculta cu ochii plini de neînţelegere şi le scăpa din mâini şi chiar atunci se deschise uşa şi-i dădură drumul: bună, mama. Popeye o văzu pe doamna Zoila şi se căzni să zâmbească, era în pantaloni şi c-un turban grenat, bună seara doamnă, şi ochii doamnei zâmbiră şi priviră pe rând la Santiago şi la Amalia, şi zâmbetu-i scăzu tot mai mult până dispăru: salut, tata. Văzu, în spatele doamnei Zoila, faţa plină, mustăţile şi favoriţii cenuşii, ochii vioi ai lui *don* Fermín, salut schimodie, maică-ti i-a trecut cheful să, salut Popeye, aici erai? *Don* Fermín intră-n odaie, o cămaşă fără guler, o haină uşoară de vară, mocasini, şi-i întinse mâna lui Popeye, iar el: ce mai faceţi, domnule.

— Cum de nu te-ai culcat încă? – zise doamna Zoila către Amalia –. E trecut de douăsprezece.

— Eram lihniţi de foame şi-am trezit-o să ne facă nişte sandvişuri – zise Santiago –. Nu era vorba să dormiţi la Ancón?

— Maică-ta şi-a adus aminte c-are mâine invitaţi la masă – zise *don* Fermín –. Uitucelile maică-ti, parcă n-o ştii.

Cu coada ochiului, Popeye o văzu pe-Amalia cu tăviţa-n mână, privea în jos şi păşea destul de drept, tot e bine.

— Sor'ta a rămas la familia Vallarino – zise *don* Fermín –. Şi uite-aşa, cu una cu alta, praful s-a ales din planul meu de-a mă odihni în week-end.

— S-a făcut douăsprezece, doamnă? – zise Popeye –. Eu o şterg. Nu ne-am dat seama cât e ceasul, ziceam că-i vreo zece.

— Dar ce mai face senatorul? – zise *don* Fermín –. De-un veac nu l-am mai văzut pe la Club.

Îi conduse până-n stradă, şi-acolo Santiago îi dădu o pălmuţă peste umăr şi Popeye îi făcu semne de bun rămas: pa, Amalia. O luară spre linia tramvaiului. Intrară la „Triumful" să-şi cumpere ţigări; acolo forfotea deja de beţivani şi de jucători de biliard.

— Cinci *libras* de-amoru' artei, asta zic şi eu fraiereală – zise Popeye –. Înseamnă că i-am făcut pân' la urmă un bine *cholei,* acu taică-tău i-a dat un post mai bun.

— Oricum ai lua-o, tot o porcărie i-am făcut – zise Santiago –. Nu-mi pare rău de cele cinci *libras*.

— Nu-i vorba de asta, dar tu parcă nu eşti în toate minţile – zise Popeye –. Ce i-am făcut? Acu că i-ai dat şi cinci *libras*, lasă remuşcările.

Urmând linia tramvaiului, coborâră spre Ricardo Palma şi merseră fumând printre copacii aleii, între şiruri de automobile.

— Nu te-a pufnit râsul când a zis chestia cu Coca-cola? – râse Popeye –. O crezi chiar atât de proastă sau se prefăcea? Nu ştiu cum m-am ţinut, mă pişam pe mine de râs pe dinăuntru.

— Vreau să te-ntreb ceva – zice Santiago –. Chiar am mutră de fraier?

— Vreau să-ţi zic ceva – zise Popeye –. Nu crezi că s-a dus după Coca-cola numai aşa, de parşivă ce e? De parcă-ar fi fost rândul ei acum, să vadă dacă mai repetăm figura de-aseară.

— Îţi merge mintea cu sorcova, pistruiatule – zise Santiago.

— Vai ce-ntrebare – zice Ambrosio –. Sigur că nu conaşule.

— Bine, bine, *chola*-i o sfântă şi mie-mi umblă gărgăuni prin cap – zise Popeye –. Atunci hai la tine-acasă să punem discuri.

— Pentru mine ai făcut-o? – zise *don* Fermín –. Pentru mine, negrule? Vai de tine, nenorocitule, nebunule.

— Mă jur că nu, conaşule – râde Ambrosio –. Ce glumă-i asta? Matale vrei să-ţi râzi de mine?

— Teté nu-i acasă – zise Santiago –. S-a dus să-şi ia vermutul de seară la nişte prietene.

— Ascultă, nu mă fraieri, schimodie – se oţărî Popeye –. Mă minţi dinadins, nu? Doar mi-ai promis, schimodie.

— Înseamnă că fraierii n-au neapărat mutră de fraieri, Ambrosio – zice Santiago.

III

LOCOTENENTUL nici măcar nu căscă de-a lungul întregului parcurs; sporovăi tot drumul despre revoluţie, explicându-i sergentului care conducea jeepul c-acu’ că Odría a preluat puterea vor intra la pârnaie toţi apriştii, şi fumând cu poftă nişte ţigări cu miros de *guano.* Ieşiseră din Lima de cum se crăpase de ziuă şi nu opriră decât o singură dată, la Surco, să-şi arate permisele de liberă trecere unei patrule ce controla vehiculele pe şosea. Intrară-n Chincha pe la şapte dimineaţa. Revoluţia nici nu se observa aici: străzile erau înţesate de şcolari, nu se vedeau trupe la colţuri. Locotenentul sări pe trotuar, intră în cafeneaua-restaurant „Patria mea”, auzi la radio, pe-un fundal de marşuri militare, acelaşi comunicat pe care-l auzea de două zile ’ncoace. Rezemat cu coatele pe tejghea, ceru o cafea cu lapte şi-un sandviş cu brânză topită. Pe bărbatul în maieu şi cu faţa acră care-l servi îl întrebă dacă-l cunoştea pe Cayo Bermúdez, un mic negustor de prin partea locului. Vroia să-l, făcu omul ochii mari, aresteze? Era aprist Bermúdez ăsta? Nici pomeneală, nu se amesteca-n politică. Bravo lui, politica-i pentru derbedei nu pentru oameni de treabă, locotenentul îl căuta într-o chestiune personală. Degeaba-l căuta aici, în local nu intra niciodată. Locuia într-o căsuţă galbenă, în spatele bisericii. Era singura de culoarea asta, alelalte din jur erau albe sau cenuşii, ah mai era şi una maronie. Locotenentul ciocăni la uşă şi-aşteptă şi auzi paşi şi-o voce, cine-i acolo?

— E acasă domnul Bermúdez? – zise locotenentul.

Uşa se deschise gemând şi apăru o femeie: păi era o indiancă mofluză, cu faţa negricioasă şi plină de pete, *don*. Lumea din Chincha zicea: ehei, ce bucăţică, mândro-mândruţo, cine te-a văzut vreodată/ nu te uită viaţa toată. Dar asta la-nceput, *don*. Fiindcă, ce-i drept, fata era curăţică, destul de-atrăgătoare. Şi la puţin timp după-

aceea, vai ce schimbare *don*! Părul îi era zbârlit, şalul de lână ce-i acoperea umerii părea să fie împletit din câlţi.

— Nu-i – privea chiorâş, cu nişte ochi mici, bănuitori şi răi –. Ce doriţi? Îs nevastă-sa.

— Se-ntoarce curând? – locotenentul o privi pe femeie vădit surprins, neîncrezător –. Pot să-l aştept?

Ea se desprinse din canatul uşii şi-i făcu loc. Înăuntru, pe locotenent mai că-l luă cu ameţeală printre mobilele greoaie, ghivecele fără flori, maşina de cusut şi pereţii plini de scursori sau găuri sau muşte. Femeia deschise o fereastră, intră o dâră de soare. Totul era vechi, sordid, o mulţime de lucruri n-aveau ce căuta într-o cameră. Lăzi goale aruncate prin colţuri, teancuri de ziare. Femeia murmură îmi daţi voie şi se făcu nevăzută prin gura întunecoasă a unui gang. Locotenentul auzi de undeva fluieratul unui canar. Că dacă-i era chiar nevastă, *don*? Cum de nu, nevastă-n faţa lui Dumnezeu, o istorie care a zguduit Chincha. Cum s-a-ntâmplat, *don*? Păi să vă zic, s-a-ntâmplat cu mulţi ani în urmă, când familia Bermúdez şi-a luat tălpăşiţa din ferma clanului De la Flor. Familia, adică bătrânul zis Hoitarul, cuvioasa *doña* Catalina şi fiul, *don* Cayo, care pe-atunci mai mergea încă de-a buşilea. Hoitarul fusese vechilul moşiei, şi când veni la Chincha lumea zicea că De la Flor precis l-a dat afară pentru matrapazlâcuri. În Chincha s-a făcut cămătar. Când cineva n-avea bani, se ducea la Hoitar, am nevoie de-atât, ce-mi laşi în gaj?, inelul ăsta, ceasul ăsta, şi dacă omul nu plătea, el se-alegea cu lucruşoarele, iar dobânzile cerute de Hoitar erau aşa pipărate încât datornicii mureau înainte de-a putea plăti. De-aceea i se zicea Hoitarul, *don*: se hrănea cu cadavre. S-a umplut de bani foarte curând şi pe deasupra a dat lovitura când guvernul generalului Benavides a-nceput să-i aresteze şi să-i deporteze pe aprişti; subprefectul Núñez dădea ordinul, căpitanul zis Zgârienoadă îl vâra la răcoare pe aprist şi-i prigonea familia, Hoitarul îi vindea la mezat lucrurile de prin casă şi-apoi îşi împărţeau pleaşca între ei. Şi cu banii lui, Hoitarul a ajuns important, *don*, s-a ales chiar primar al Chinchei şi să-l fi văzut cu gambetă-n Piaţa

Mare, în timpul defilărilor cu-ocazia sărbătorii naţionale. Şi i s-au suit fumurile la cap. A-nceput să-l silească pe fi-su să poarte pantofi şi să nu se mai înhăiteze cu metişi sau cu negri. Când era numa' de-o şchioapă jucau fotbal împreună, şterpeleau fructe de prin livezi, Ambrosio era primit în casă şi Hoitarului nici că-i păsa. Când au câştigat însă căcălău de bani l-au dat afară, şi pe *don* Cayo-l certau dacă-l mai prindeau cu el. Dacă i-a fost servitor? Nici pomeneală, *don,* prieten i-a fost, dar asta numai când erau atâtica. Negresa ţinea pe-atunci o dugheană prin apropiere de locuinţa lui *don* Cayo, aşa că el şi-Ambrosio petreceau de minune ţinându-se de pozne. Mai apoi însă i-a despărţit Hoitarul, *don,* viaţa. Pe *don* Cayo l-au trimis la Colegiul José Pardo, iar pe-Ambrosio şi Perpetuo, negresa, ruşinată de-arestarea lui Trifulcio, i-a trimis la Mala, şi, când s-au întors la Chincha, *don* Cayo era nedespărţit de unu' de la José Pardo numit *el Serrano*, adică munteanul. Ambrosio-l întâlnea pe stradă dar nu-i mai zicea tu, ci dumneata. Când aveau loc manifestări de-alea ălora de la José Pardo, *don* Cayo recita, îşi citea discursul, la defilări ducea stindardul. Copilul-minune al Chinchei, ziceau, viitoarea minte luminată a ţării, şi Hoitarului nu-i mai tăcea gura tot vorbind de fi-su, ăsta o s-ajungă departe, zicea. Şi chiar c-a ajuns, nu, *don*?

— Credeţi că mai întârzie? – locotenentul îşi storcoşi ţigara în scrumieră –. Nu ştiţi unde-i acum?

— M-am însurat mai demult – zice Santiago –. Tu nu te-ai însurat?

— Uneori vine foarte târziu la masă – bombăni femeia –. Dacă doriţi, ziceţi-mi mie ce să-i transmit.

— Cum, şi mata conaşule, aşa de tânăr? – zice Ambrosio.

— Trebuie să-l aştept – zise locotenentul –. Deie Domnul să nu-ntârzie prea mult.

Deci cum vă ziceam, *don*, era în ultimul an la colegiu, Hoitarul voia zor-nevoie să-l trimită la Lima unde să-nveţe şi să devină vreun clănţău de avocat, ziceau toţi că i se potriveşte ca o mănuşă. Ambrosio locuia pe-atunci în cătunul de la ieşirea din Chincha, *don*, cam în dreptul locului unde mai târziu s-a construit Grocio Prado. Şi-acolo

a văzut-o *don* Cayo prima oară, acolo şi-a dat seama ce bucăţică fainã părea să fie, acolo s-a-ntrebat cine-o fi fetişcana. Dac-a vrut numai să se culce cu ea? Nu, *don*, asta-i culmea, a rămas cu ochii bleojdiţi, înnebunit de-a binelea. Dar nu voia să se dea de gol, tot dădea târcoale pe-acolo, făcând pe niznaiul. Pusese cruce cărţilor, nu mai era bun de nimic, se tot zgâia la cătun, de se crucea Ambrosio şi se-ntreba care l-o fi zăpăcit de cap?, care să fie? Când colo era Rosa, *don*, fata lăptăresei Túmula. O sfrijită fără nimic mai acătării, pe-atunci părea albă şi nu indiancă. Unii plozi se nasc urâţi şi-apoi arată mai ca lumea, pe când Rosa taman pe dos, la-nceput era ceva de capul ei, iar apoi mai dihai ca o sperietoare. Era ceva de capul ei, vreau să zic nici prea grozavă dar nici de lepădat, una din alea cărora un alb le face favorul o dată şi-apoi uită de ele, nici usturoi n-a mâncat nici gura nu-i miroase. Ţâţişoare abia mijite, boiul tinerel şi nimic altceva, dar aşa murdară că nu se spăla nici când mergea la biserică. O vedeai prin Chincha mânând catârul cu bidoane, *don*, vânzând brânzoaice din casă-n casă. Fata Túmulei şi băiatul Hoitarului, închipuiţi-vă ce scandal, *don*. Hoitarul avea pe-atunci o fierărie şi-un magazin, şi zic oamenii că zicea: când mi s-o-ntoarce flăcăul de la Lima cu doctoratul luat o să meargă totul strună, o să ştie el să pună negoţul ca pe roate. *Doña* Catalina toată ziulica la biserică, era mâna dreaptă-a părintelui, organiza tombole pentru săraci, Acţiunea Catolică. Şi băiatul lor dându-i târcoale lăptăresei, cui să-i fi trecut prin cap aşa ceva. Şi totuşi asta s-a-ntâmplat, *don*. L-o fi momit cu mersu-i, sau mai ştiu eu cu ce, naiba ştie, unora le plac mai mult jigodiile de rând decât animalele de rasă, aşa se zice. Poate-o fi gândit despre ea: să-i fac eu felul şi-apoi o las, iar ea şi-o fi dat seama că albului i se scurg ochii şi ce şi-o fi zis: îl las să-mi facă felu' şi pun gheara pe el. Pân' la urmă aşa s-a-ntâmplat şi *don* Cayo a căzut în plasă, ei ce ziceţi de asta? Locotenentul deschise brusc ochii, sări în picioare.

— Scuzaţi, am adormit – îşi trecu mâna peste faţă, tuşi –. Domnul Bermúdez?

Lângă femeia cea slută se-aţinea acum un bărbat cu faţa uscată şi acidă, de peste patruzeci de ani, fără haină, c-o servietă sub braţ. Marginea prea lată a pantalonilor îi acoperea pantofii. Un pantalon de marinar, apucă să gândească locotenentul, de paiaţă.

— La dispoziţia dumneavoastră – zise bărbatul, c-un ton plictisit sau dezgustat –. M-aşteptaţi demult?

— Făceţi-vă bagajele – zise locotenentul, plin de jovialitate –. Vă răpesc şi vă duc la Lima.

Dar omul nu se clinti. Faţa nu-i zâmbi, ochii nu-i trădară nici surpriză, nici alarmă, nici bucurie. Îl observau cu aceeaşi monotonie indiferentă ca şi înainte.

— La Lima? – zise, rar, fără vreo licărire în pupile –. Cine are nevoie de mine la Lima?

— Nimeni altul decât colonelul Espina – zise locotenentul, c-o voce triumfală –. Ministrul de Interne, nici mai mult nici mai puţin.

Femeia căscă gura, Bermúdez nici nu clipi. Rămase inexpresiv, apoi o părere de zâmbet se căzni să-i izgonească plictisul somnolent de pe chip, pentru ca după-un moment ochii să-i vădească acelaşi dezinteres şi-aceeaşi silă. Ăsta suferă cu maiul, gândi locotenentul, e-un scârbit de viaţă, cu muierea pe care şi-a luat-o nici nu-i de mirare. Bermúdez îşi aruncă servieta pe divan:

— Mda, chiar, am auzit eu ieri că Espina e unul din miniştrii Juntei – scoase un pachet de Inca, oferi o ţigară scuturată locotenentului –. Şi nu v-a zis *el Serrano* ce vrea de la mine?

— Nu, numai că ţine să vă vadă negreşit – *el Serrano!* gândi locotenentul –. Şi că să v-aduc musai la Lima, chiar de-ar fi să vă pun pistolu-n piept.

Bermúdez se lăsă să cadă pe-un scaun, îşi săltă un picior peste celălalt, slobozi o gură de fum care-i înceţoşă faţa, şi când fumul se risipi locotenentul văzu că-i zâmbeşte, de parcă mi-ar face un hatâr, gândi, de parcă şi-ar râde de mine.

— Mi-e peste mână să plec azi din Chincha – zise, c-o indolenţă de neînvins –. Ştiu eu o mică afacere la o fermă din preajmă, o pierd dacă nu mă duc.

— Când cineva e chemat la Ministerul de Interne nu mai încap scuze – zise locotenentul –. Vă rog daţi-vă seama, domnule Bermúdez.

— Două tractoare noi, asta-nseamnă un chilipir, scot un comision bunicel – le explica Bermúdez muştelor sau găurilor sau scursorilor de pe pereţi –. Nu-mi arde mie de plimbări la Lima, nu-i momentul.

— Tractoare? – locotenentul schiţă un gest de enervare –. Vă rog, gândiţi-vă puţin şi hai să nu pierdem timpul.

Bermúdez mai trase din ţigară, întredeschise ochii mici şi reci şi slobozi fumul fără nicio grabă.

— Când cineva e strâmtorat ca mine, nu-i rămâne altceva de făcut decât să se gândească la tractoare – zise, ca şi când nu l-ar fi văzut, nu l-ar fi auzit –. Dar ziceţi-i lui *Serrano* că trec oricum să-l văd într-una din zile.

Locotenentul privea la el aiurit, amuzat, împietrit: dacă aşa stau lucrurile va trebui să-şi scoată pistolul şi să i-l proptească-n piept, domnule Bermúdez, ce, vreţi s-ajungem de pomină, de râsul lumii? Dar *don* Cayo nimic, *don*, leşinat după fâşneaţă şi tot apărea prin cătun de şi-l arătau femeile cu degetul, Rosa, şuşoteau între ele şi-i râdeau lui în nas, Rosita, uite cine vine. Fetei Túmulei nu-i mai ajungea nimeni cu prăjina la nas, *don*. Vă daţi seama, să vină băiatul Hoitarului tocmai acolo ca s-o vadă, crăpa de fudulă. Dar nu ieşea să stea de vorbă cu el, nici gând, nu-l lua în seamă, făcea fiţe, fugea la prietenele ei moartă de râs, cochetând. Lui nici că-i păsa că fata se poartă-aşa, dimpotrivă, asta părea să-l aţâţe şi mai rău. Mare pişicheră fata asta a Túmulei, *don*, las’ că nici cu mă-sa nu mi-era ruşine, oricine şi-ar fi dat seama, numai el nu. Suporta orice, aştepta, se-ntorcea la cătun, tot o să-mi cadă mie *chola*-n braţe într-o bună zi, negrule, când colo el a fost cel care-a căzut, *don*. Nu vedeţi că-şi râde de dumneavoastră în loc să nu ştie ce să facă de mulţumire că v-aţi uitat la ea, *don* Cayo? Lăsaţi-o naibii, *don* Cayo. Dar el nimic, de parcă-ar fi

mâncat *chamico* şi s-ar fi-mbătat cu apă rece, tot timpul ţinându-se scai de coada ei, încât a-nceput lumea să bârfească. Ştiţi c-aţi ajuns de râsul lumii, *don* Cayo? Dar lui ce să-i pese, făcea numa' după cheful lui, şi cheful ăsta era s-o tăvălească mai devreme sau mai târziu pe fetiţă, era clar. Foarte bine, şi ce-i cu asta, orice alb se-aprinde după-o *chola*, îi face trebuşoara şi gata, cui ce-i pasă, nu, *don*? Când colo, *don* Cayo o urmărea de parcă chestia era serioasă, nu glumă, păi nu era asta o nebunie? Ba încă şi mai lată era ailaltă, că Rosa îşi permitea luxul să nu-l bage-n seamă. De fapt se prefăcea că-şi permite luxul, *don*.

— Am făcut plinul cu benzină, am anunţat Lima că sosim pe la trei jumate – zise locotenentul –. Când doriţi, domnule Bermúdez.

Bermúdez îşi schimbase cămaşa şi purta acum un costum gri. Ţinea în mână o valijoară, o pălărie uzată, ochelari de soare.

— Asta-i tot ce luaţi? – zise locotenentul.

— Mai am patruzeci de cufere – mârâi Bermúdez, aproape fără să deschidă gura –. Să plecăm odată, vreau să mă întorc la Chincha pân' la căderea nopţii.

Femeia se uita la sergent, pe când acesta măsura din ochi nivelul uleiului din rezervorul jeepului. Îşi scosese şorţul, iar hainele strâmte îi scoteau în evidenţă pântecul prea umflat, şoldurile căzute. Vă rog să mă scuzaţi că, îi dădu mâna locotenentul, vi-l răpesc niţel pe soţul dumneavoastră, dar ea nici nu zâmbi. Bermúdez se-aşezase pe scaunul din spate al jeepului şi ea-l privea ca şi când l-ar urî, gândi locotenentul, ori ca şi când n-avea să-l mai vadă niciodată. Urcă în jeep, îl văzu pe Bermúdez făcându-i femeii un vag gest de despărţire, şi plecară. Soarele ardea, străzile erau pustii, un abur greţos se ridica din pavaj, geamurile caselor scăpărau.

— De mult n-aţi mai fost la Lima? – se căzni să fie amabil locotenentul.

— Merg de vreo două-trei ori pe an, pentru afaceri – zise lehămetisit, fără graţie, firul de voce trândavă, mecanică, scârbită de lume –. Reprezint aici câteva firme agricole.

— N-am ajuns să ne luăm, dar am avut şi eu nevastă – zice Ambrosio.

— Şi cum de nu vă merg afacerile? – zise locotenentul –. Nu se scaldă-n bani fermierii de pe-aici? Mult bumbac, nu?

— Ai avut? – zice Santiago –. Te-ai certat cu ea?

— Pe vremuri mergea bine – zise Bermúdez; dacă ăsta nu-i omul cel mai antipatic din Peru, e numai fiindcă mai trăieşte colonelul Espina, gândi locotenentul, dar după ăla cine dacă nu ăsta –. Dar odată cu controlul cursurilor, producătorii de bumbac nu mai câştigă ca-nainte, şi-acum te dai de ceasul morţii până s-apuci să le vinzi o lampă.

— Mi-a murit la Pucallpa, conaşule – zice Ambrosio –. Am rămas cu fetiţa.

— Bun, de-aceea am făcut revoluţia – zise locotenentul, înviorat –. Gata cu haosul. Acum, cu Armata la putere, toată lumea la treabă. O să vedeţi că Odría o să facă ordine peste tot.

— Chiar? – căscă Bermúdez –. Aici se schimbă persoanele, domnule locotenent, niciodată starea de lucruri.

— Nu citiţi ziarele, n-ascultaţi radioul? – întări locotenentul, zâmbitor –. Am şi-nceput curăţenia. Aprişti, borfaşi, comunişti, toţi la răcoare. N-o să rămână niciun coţcar liber pe stradă.

— Şi cum de-ai ajuns la Pucallpa? – zice Santiago.

— Or s-apară alţii – zise aspru Bermúdez –. Ca să cureţi Perul de coţcari nu-i altă cale decât s-arunci câteva bombiţe şi să-l ştergi de pe faţa pământului.

— Păi, vrând să muncesc, conaşule – zice Ambrosio –. Mai bine zis, căutând de lucru.

— Vorbiţi serios sau glumiţi? – zise locotenentul.

— Bătrânul meu ştia că eşti acolo? – zice Santiago.

— Nu-mi place să glumesc – zise Bermúdez –. Întotdeauna vorbesc serios.

Jeepul străbătea o vale, aerul mirosea a scoici, şi-n depărtare se zăreau movile pământii, întinderi de nisip. Sergentul conducea muşcând alene dintr-o ţigară, locotenentul îşi înfundase chipiul până peste urechi: fă-te

încoa’ să bem o bere, negrule. Au discutat ca-ntre vechi prieteni, *don*, are nevoie de mine gândise Ambrosio, şi într-adevăr era vorba de Rosa. Făcuse rost de-o camionetă, de-o căsuţă retrasă, şi-l convinsese pe prietenul lui, pe *Serrano*. Şi vroia să-i dea şi-Ambrosio o mână de-ajutor, dacă ieşea cu tărăboi. Păi ce tărăboi să iasă? Ce, avea fata tată, fraţi? Nu, n-o avea decât pe Túmula, vacs. El, încântat să-l ajute, numai că. Nu, nu se temea de Túmula, *don* Cayo, nici de oamenii de la fermă, dar tatăl matale, *don* Cayo? Fiindcă dac-afla Hoitarul, lui *don* Cayo n-avea să-i tragă decât o mamă de bătaie, pe când lui ce-o să-i facă? N-avea cum să afle, negrule, că pleca la Lima pentru trei zile şi când avea să se-ntoarcă, Rosa era deja-napoi la fermă, te-ai prins? Ambrosio s-a lăsat dus de nas, *don*, l-a ajutat clar s-a păcălit amarnic. Fiindcă una era să răpeşti fata pentr-o noapte, să-i faci felu’ şi să-i dai drumul, şi alta, nu *don*?, să te-nsori cu ea. Banditul de *don* Cayo i-a păcălit pe amândoi, pe el şi pe *Serrano*, *don*. Pe toţi, numa’ pe Rosa nu, numa’ pe Túmula nu. În Chincha lumea zicea: singura care-a câştigat ceva a fost fata lăptăresei, de la vânzătoare cu cotiga pe stradă a ajuns doamnă şi nora Hoitarului. Toţi ceilalţi au pierdut: *don* Cayo, părinţii lui, ba până şi Túmula, c-a rămas fără fată. Adică tot Rosa a fost cea mai şmecheră. Şi cine-ar fi zis, *don*, cine-ar fi crezut, era acolo o nimica toată, un boţ cu ochi, şi când colo ea s-a ales cu chilipirul. Că ce trebuia să facă Ambrosio, *don*? Păi trebuia să fie-n piaţă la ora nouă, şi s-a dus şi-a aşteptat şi l-au luat, au dat târcoale şi când toată lumea s-a culcat ei au parcat camioneta lângă casa lui *don* Mauro Cruz, surdul. *Don* Cayo îi dăduse fetei întâlnire la ora zece. Sigur c-a venit, cum să nu vină. A apărut, *don* Cayo i-a ieşit în întâmpinare pe când ei au rămas în camionetă. Ori i-o fi zis el ceva, ori o fi mirosit ea ceva, fapt e că deodată fata Túmulei a rupt-o la fugă şi *don* Cayo a strigat prinde-o. Aşa că Ambrosio a fugit, a prins-o şi a aburcat-o pe-un umăr şi a adus-o şi a băgat-o-n camionetă. Atunci ar fi trebuit să-şi dea seama ce zace-n Rosa, *don*, atunci trebuia să fi ghicit că-i pe cale să-i prostească pe toţi. Niciun ţipăt, nicio

văicăreală, numai zbuciumări, zgârieturi, pumnişori. Cel mai simplu era să ţipe, lumea ar fi dat năvală afară şi s-ar fi năpustit la ei juma de fermă, nu? Când colo ea voia să fie răpită, se-aştepta s-o răpească, o vulpe şi mai multe nu, aşa-i *don*? Da' de unde, nu era deloc moartă de frică, nu-şi pierduse glăsciorul, nici gând. Că doar a dat în el şi l-a zgâriat când a dus-o-n spate, iar în camionetă se făcea că plânge acoperindu-şi faţa cu mâinile, dar Ambrosio n-o simţea deloc plângând. *El Serrano* a accelerat brusc şi camioneta a ţâşnit pe drumeag. Ajunseră la căsuţă şi *don* Cayo a coborât, iar Rosa, fără a mai fi nevoie s-o ia ei pe sus, singură a intrat în casă, de bunăvoie, vedeţi, *don*? Ambrosio s-a dus la culcare gândind ce mutră-o să facă a doua zi Rosa, şi dac-o să-i zică ceva Túmulei şi dacă Túmula o să-i zică negresei şi dacă negresa o să-l snopească-n bătaie. Nimănui nu-i trecea prin cap ce-avea să se-ntâmple, *don*. Fiindcă Rosa nu s-a-ntors a doua zi, nici *don* Cayo n-a mai apărut, nici a doua zi nici a treia. La fermă Túmula plângea de se-omora şi la Chincha *doña* Catalina înota-n lacrimi, iar Ambrosio nu mai ştia pe unde să se-ascundă. După trei zile s-a-ntors Hoitarul şi a dat alarma la poliţie, dar şi Túmula anunţase poliţia dinainte. Vă puteţi închipui ce de clevetiri, ce de bârfe, *don*. Dacă *Serrano* şi-Ambrosio se zăreau pe stradă, nu-şi vorbeau, se-ocoleau de departe, precis că şi ăluia i se-nfundase. Au apărut abia dup-o săptămână, *don*. Nu-l silise nimeni, nu-i pusese pistolu-n piept zicându-i ori la altar ori în pământul rece. Căutase un preot din proprie iniţiativă. Zic oamenii că i-au văzut coborând dintr-un autobuz în Piaţa Mare, că el o ducea pe Rosa de braţ, că i-au văzut intrând în casa Hoitarului de parcă s-ar fi-ntors de la plimbărică. Precis că i s-au ivit înainte, amândoi alături. Închipuiţi-vă, că *don* Cayo a scos certificatul şi i-a zis ne-am căsătorit, vă puteţi da seama ce mutră-o fi făcut Hoitarul, *don*, când s-a trezit cu năpasta?

— Aici v-aţi găsit să vânaţi coţcari, domnule locotenent? – c-un zâmbet scremut, Bermúdez arăta spre Parcul Universitar –. Ce se-ntâmplă la San Marcos?

Cordoane de militari închideau cele patru colţuri ale Parcului Universitar şi se vedeau patrule de soldaţi cu căşti, trupe de asalt şi poliţişti călări. Jos Dictatura, ziceau nişte lozinci imense mimate de zidurile Universităţii San Marcos, Numai Aprismul va salva Perul. Poarta principală era zăvorâtă şi steaguri îndoliate fluturau la balcoane, pe când de pe-acoperişuri nişte capete mici supravegheau mişcările soldaţilor şi-ale gărzii. Zidurile incintei universitare lăsau să se filtreze o rumoare ce creştea printre ropote de aplauze.

— Câţiva aprişti s-au închis înăuntru încă de pe 27 octombrie. – Locotenentul făcea semne spre ofiţerul ce comanda cordonul de pe bulevardul Abancay –. Căpoşii nu vor să se dea bătuţi.

— De ce nu trageţi în ei? – zise Bermúdez –. Aşa a-nceput Armata să facă curăţenie?

Un sublocotenent de poliţie se apropie de jeep, salută, examină permisul întins de locotenent.

— Cum stau turbulenţii? – zise locotenentul, arătând spre San Marcos –. Care-i situaţia?

— Tot aşa, fac zarvă înăuntru – zise sublocotenentul –. Din când în când aruncă pietricele. Puteţi trece, domnule locotenent.

Gărzile dădură la o parte barierele şi jeepul străbătu Parcul Universitar. Pe steagurile îndoliate se vedeau nişte banderole albe, Purtăm Doliu după Libertate, cu nişte tibii şi cranii desenate cu vopsea neagră.

— Eu aş trage liniştit în ei, dar colonelul Espina vrea să-i răzbească prin înfometare – zise locotenentul.

— Cum merg treburile prin provincii? – zise Bermúdez –. În Nord cred c-aveţi de furcă. Acolo apriştii sunt puternici.

— Totul e liniştit, zvonul că APRA ar controla Perul nu-i decât o mare gogomănie – zise locotenentul –. Aţi văzut doar, şefii partidului au fugit să ceară azil la ambasade. Nu s-a mai văzut revoluţie atât de paşnică, domnule Bermúdez. Şi chestia asta cu San Marcos s-ar rezolva în doi timpi şi trei mişcări dacă autorităţile ne-ar lăsa mână liberă.

Nu era nicio desfăşurare militară pe străzile din centru. Abia în Piaţa Italia apărură din nou soldaţi cu căşti pe cap.

Bermúdez coborî din jeep, se-ntinse, făcu câţiva paşi, îl aşteptă pe locotenent privind roată-n jur, abulic.

— Aţi intrat vreodată la minister? – îl întrebă locotenentul –. Clădirea-i veche, dar birourile sunt foarte elegante. Cel al colonelului are tablouri, ce mai, de toate.

Intrară, şi nu trecuseră două minute când uşa s-a dat de perete de parc-ar fi avut loc un cutremur înăuntru, şi *don* Cayo şi Rosa s-au repezit afară ca bezmeticii, cu Hoitarul după ei, tuna şi fulgera şi se năpustea ca un taur, iar oamenii zic că de mult nu s-a mai văzut aşa ceva, *don*. Mânia lui nu era-ndreptată împotriva fiicei Túmulei, se pare că nu în ea dădea, ci numai în fi-su. Îl prăvălea c-o izbitură de pumn, îl ridica de jos c-un şut, şi tot aşa până-n Piaţa Mare. Aici l-au ţinut oamenii, că altfel făcea moarte de om. Nu se-mpăca deloc cu gândul că băiatul s-a-nsurat aşa, mucos fiind, şi mai ales cu cine! Şi nici nu s-a-mpăcat vreodată după aceea, nici nu l-a mai văzut în ochi pe *don* Cayo, nici nu l-a ajutat cu ceva. *Don* Cayo s-a văzut nevoit să-nceapă să-şi câştige singur traiul, şi pentru el şi pentru Rosa. Nici măcar colegiul nu şi l-a terminat cel despre care Hoitarul zicea c-o să fie o minte luminată. Dacă-n loc de preot i-ar fi cununat vreun primar, Hoitarul ar fi aranjat chestiunea cât ai bate din palme, dar aşa cum să-ţi aranjezi treburile cu Dumnezeu, *don*? Unde mai pui că *doña* Catalina era atât de cucernică. S-or fi interesat ei, preotul le-o fi zis nu-i nimic de făcut, religia-i religie, şi până când moartea îi va despărţi. Aşa că Hoitarului nu i-a rămas altceva de făcut decât să se dea cu capul de toţi pereţii. Se zice că i-ar fi tras o chelfăneală preotului care i-a cununat, încât după-aceea nu mai voiau să-l împărtăşească şi, drept penitenţă, l-au pus să plătească una din turlele noii biserici din Chincha. Adică până şi religia s-a ales cu ceva din toată tărăşenia aia, *don*. Cât despre tânăra pereche, Hoitarul n-a mai văzut-o niciodată. Se pare că doar în clipa morţii ar fi întrebat am nepoţi? Poate că dacă-ar fi avut l-ar fi iertat pe *don* Cayo, dar Rosa nu numai că devenise-o sperietoare, *don*, culmea-i că nici n-a rămas grea vreodată. Nu se umplea. Mai zice lumea că pentru ca fi-su să nu se-aleagă

cu nimic, Hoitarul a-nceput s-arunce cu banii pe fereastră ţinându-se când de petreceri când de opere de caritate şi că dacă moartea nu l-ar fi secerat de senin s-ar fi ales praful până şi de căsuţa ce-o avea în spatele bisericii. Dar n-a mai avut timp, *don*. Că de ce-a rămas apoi atâţia ani cu sluta de indiancă? Vedeţi, tocma' asta-i zicea toată lumea Hoitarului: lăsaţi c-o să-i treacă rătăcirea, şi-o s-o trimeată-napoi de-a azvârlita plocon Túmulei şi-o să vă recăpătaţi fiul. Dar nu s-a-ntâmplat aşa, cine ştie de ce. Nu, nu-mi vine a crede că din cauza religiei, fiindcă *don* Cayo nu mergea la biserică. Ca să-l facă pe taică-su să turbeze, *don*? Fiindcă-l ura pe Hoitar, ziceţi? Ca să-i zădărnicească toate planurile şi să se-aleagă praful de toate speranţele ce şi le pusese-n el? Adică să te cobori chiar aşa pân' la ultima treaptă numai ca să-ţi vezi tatăl pierind de inimă rea? Chiar credeţi că de-aia, *don*? Parcă nu-mi vine-a crede: cum adică, să-l faci pe taică-tu să sufere câineşte, cu riscul să te nenoroceşti singur? Adevăru-i că nu ştiu, *don*, aşa o fi dacă ziceţi dumneavoastră. Dar de ce v-aţi aprins aşa, *don*, că doar nu făceam decât să conversăm în voie. Vă simţiţi rău? A, dumneavoastră nici nu vorbiţi despre Hoitar şi *don* Cayo, ci despre dumneavoastră şi conaşul Santiago, nu, *don*? Bun, bun, am înţeles *don*, ştiu c-acu nici nu mai vorbiţi cu mine. Gata, n-am zis nimic, uite că tac, nu vă-nfuriaţi aşa, *don*.

— Cum e Pucallpa? – zice Santiago.

— O biată aşezare nenorocită – zice Ambrosio –. N-aţi fost pe-acolo, conaşule?

— Toată viaţa am visat să călătoresc şi n-am ajuns decât o singură dată dincolo de kilometrul optzeci – zice Santiago –. Tu măcar ştiu c-ai călătorit

— Spre ghinionul meu – zice Ambrosio –. Pucallpa nu mi-a adus decât nenorociri.

— Deci ţi-a mers prost – zise colonelul Espina –. Mai prost decât tuturor celorlalţi din promoţia noastră. N-ai un şfanţ şi-ai rămas îngropat în provincie.

— N-am avut răgaz să calc pe urmele promoţiei noastre – zise Bermúdez, calm, privindu-l pe Espina fără aroganţă,

fără modestie –. Însă e clar că ţie ţi-a mers mai bine decât tuturor celorlalţi la un loc.

— Cel mai bun elev, cel mai inteligent, cel mai băftos – psalmodie Espina –. Bermúdez va ajunge preşedinte şi Espina îi va fi ministru, zicea colegul Tordo. Ţi-aminteşti?

— Pe tine chiar de pe-atunci te bătea gândul să ajungi ministru, fără glumă – zise Bermúdez, c-un chicotit acru –. Poftim, ai ajuns. Eşti mulţumit, nu?

— Nici n-am cerut locul ăsta, nici nu l-am căutat – colonelul Espina îşi desfăcu braţele c-un aer resemnat –. Mi-a fost impus şi l-am primit ca pe-o datorie.

— La Chincha se zicea despre tine c-ai fi un militar cu simpatii apriste, c-ai participat la un cocteil dat de însuşi Haya de la Torre – continuă să zâmbească Bermúdez fără convingere –. Şi-acum iată-te vânându-i pe aprişti ca pe potârnichi. Aşa cel puţin mi-a zis ofiţeraşul pe care mi l-ai trimis. Şi apropo, cred c-a cam sosit momentul să-mi zici ce ţi-a căşunat să mă chemi cu-atâtea onoruri.

Uşa biroului se deschise, intră un bărbat cu chip bănuitor făcând temenele cu nişte hârtii în mână, e voie domnule Ministru? dar colonelul: mai târziu *doctore* Alcibíades, îl opri c-un gest, să nu-i tulbure nimeni. Omul făcu altă plecăciune, preabine domnule Ministru, şi ieşi. E licenţiat, *doctor*, făcu Espina cu ochiul.

— Domnule Ministru! – îşi drese vocea Bermúdez, fără pică, privind letargic în jur –. Parcă nu-mi vine-a crede. Nici că mă aflu aşezat aici. Nici că mergem amândoi pe cincizeci de ani.

Colonelul Espina îi zâmbea afectuos, pierduse mult păr dar şuviţele rămase n-aveau nici urmă de cărunţeală, iar faţa-i arămie îşi păstrase aerul robust şi înfloritor; îşi plimba tacticos ochii pe chipul tăbăcit şi indolent al lui Bermúdez, pe trupul îmbătrânit înainte de vreme şi ascetic, cocârjat în vastul fotoliu de catifea vişinie.

— Te-ai ratat din cauza căsătoriei ăleia absurde – zise, c-o voce dulceagă şi paternă –. A fost marea greşeală-a vieţii tale, Cayo. Eu ţi-am atras atenţia, cred că-ţi aminteşti.

— Ai răscolit provincia după mine numai ca să-mi vorbeşti de căsătoria mea? – zise fără mânie, fără pornire, mediocra voce dintotdeauna –. Un cuvânt dacă mai zici şi plec.

— Tot acelaşi ai rămas, nu suporţi nicio împunsătură – râse Espina –. Şi Rosa ce mai face? Ştiu că n-ai avut copii.

— Dacă n-ai nimic împotrivă, zi-mi odată ce ai de zis – zise Bermúdez; o umbră de oboseală îi înceţoşă ochii, gura îi era strâmbată de nerăbdare. Acoperişuri, cornişe, terase, stâlpi se profilau pe fundalul norilor obezi, pe fereastră, în spatele lui Espina.

— Deşi ne-am văzut atât de rar, tot cel mai bun prieten al meu ai rămas – aproape că se întristă colonelul –. De mic ţineam la tine, Cayo. Mai mult decât tu la mine, aproape că te invidiam.

Bermúdez îl scruta pe colonel, imperturbabil. Ţigara dintre degete arsese toată, scrumul cădea pe covor, rotocoalele de fum i se zdrobeau de faţă ca nişte valuri de stâncile cenuşii.

— Când am mai fost ministru pe vremea lui Bustamante toată promoţia m-a căutat, numai tu nu – zise Espina –. De ce? Doar te găseai într-o situaţie jalnică şi copilărisem împreună ca nişte fraţi. Te-aş fi putut ajuta.

— Au venit ca jigodiile, să-ţi lingă mâinile, să-ţi cerşească recomandaţii şi să-ţi propună afaceri? – zise Bermúdez –. Şi fiindcă eu n-am venit, ţi-oi fi zis ori s-a-mbogăţit şi n-are nevoie de mine, ori o fi murit.

— Ştiam că trăieşti, dar ca vai de lume, pe muchea mizeriei – zise Espina –. Nu mă întrerupe, lasă-mă să vorbesc.

— Ce să-ţi fac dacă tot încet la minte ai rămas – zise Bermúdez –. Trebuie să-ţi smulg cuvintele cu cleştele, ca pe vremuri la José Pardo.

— Aş vrea să-ţi fiu de folos – murmură Espina –. Zi-mi ce-aş putea face pentru tine.

— Să-mi dai o maşină să mă întorc la Chincha – coborî vocea şi Bermúdez –. Jeepul sau un bilet de autobuz, nu

contează. Plimbărica asta la Lima mă poate face să pierd un mic comision interesant.

— Na, că te-ai împăcat cu soarta, nu-ţi mai pasă dacă o să putrezeşti în fundul provinciei, sărac lipit – zise Espina –. Nu mai eşti ambiţios, Cayo.

— Poate, dar am rămas tot mândru – zise Bermúdez, sec –. Nu-mi place să primesc hatâruri. Asta-i tot ce voiai să-mi zici?

Colonelul îl observa în continuare, de parcă l-ar fi cântărit sau s-ar fi străduit să-i ghicească gândurile, şi zâmbetul cordial ce-i fluturase pân-atunci pe buze dispăru cu desăvârşire. Îşi împreună mâinile cu unghii lustruite, împinse capul înainte:

— Să zicem lucrurilor pe nume, Cayo? – zise, c-o subită energie.

— E cazul – Bermúdez strivi mucul în scrumieră –. Mă obosiseşi cu atâtea declaraţii de dragoste.

— Odría are nevoie de oameni de-ncredere – colonelul îşi sublinia cu tărie silabele, de parcă toată siguranţa şi dezinvoltura de până atunci s-ar fi văzut deodată ameninţate –. Aici toţi sunt de partea noastră şi nimeni nu-i cu noi. Agenţia „Presa” şi Societatea Agricolă nu vor decât să suprimăm controlul cursurilor şi să protejăm libertatea comerţului.

— Şi fiindcă tot o să le faceţi pe plac, nu văd unde-i problema – zise Bermúdez –. Nu?

— Ziarul „Comerţul” îl numeşte pe Odría salvatorul Patriei numai din ură faţă de APRA – zise colonelul Espina –. Ăştia nu vor decât să-i înfundăm pe aprişti cât mai în umbră.

— Dorinţă realizată – zise Bermúdez –. Nici aici nu-i problema, nu?

— Cât despre International, Cerro şi celelalte companii, ele vor doar un guvern puternic care să ţină sindicatele cu botul pe labe – continuă Espina, fără să-l asculte –. Fiecare trage spuza pe turta lui, clar?

— Exportatorii, antiapriştii, yankeii *gringos* şi pe deasupra şi Armata – zise Bermúdez –. Gologanii şi puterea. Nu văd de ce s-ar plânge Odría. Mai mult nu poate avea.

— Preşedintele ştie foarte bine ce-i în capul acestor pui de lele – zise colonelul Espina –. Azi sunt de partea ta, mâine-ţi înfig pumnalu-n spate.

— Cum i l-aţi înfipt voi lui Bustamante – zâmbi Bermúdez, dar colonelul rămase grav –. Bun, atâta timp cât au un os de ros vor sprijini regimul. După care se vor înţelege c-un alt general şi vă vor mătura pe voi. N-a fost mereu aşa în Peru?

— De data asta nu vrem să fie aşa – zise colonelul Espina –. Noi o să ne păzim mai bine spatele.

— N-am nimic împotrivă – zise Bermúdez, înăbuşindu-şi un căscat –. Dar ce-am eu cu toată daravera asta.

— I-am vorbit Preşedintelui de tine – colonelul Espina scrută un moment efectul cuvintelor sale, dar Bermúdez nu schimbase câtuşi de puţin feţe-feţe; cu cotul înfundat în braţul fotoliului, cu falca sprijinită în palma deschisă, asculta nemişcat –. Tocmai vânturam amândoi nume pentru Direcţia Internelor şi al tău mi-a venit pe limbă şi l-am pomenit. Am făcut o prostie?

Tăcu, făcu un gest de nemulţumire sau de oboseală sau de neîncredere sau de mâhnire, strâmbă din buze şi-şi miji ochii. Rămase câteva clipe c-o expresie absentă, apoi căută faţa lui Bermúdez: iat-o, identică, absolut liniştită, în aşteptare.

— O funcţie obscură, dar importantă pentru siguranţa regimului – adăugă colonelul –. Am făcut o prostie? Aici ai nevoie de cineva care să-ţi fie ca un *alter ego*, m-au avertizat, ca mâna ta dreaptă. Şi numele tău mi-a venit pe limbă şi l-am pomenit. Fără să mă fi gândit dinainte. Reflex. Vezi, ţi-am vorbit deschis. Am făcut o prostie?

Bermúdez scosese altă ţigară, o aprinsese. Trase din ea contractându-şi puţin gura, îşi muşcă uşor buza de jos. Privi scrumul, fumul slobozit, fereastra, murdăria de pe acoperişurile Limei.

— Ştiu bine că, dacă vrei, tu eşti omul meu – zise colonelul Espina.

— Văd că tot mai ai încredere-n vechiul tău coleg de liceu – zise, în sfârşit, Bermúdez, aşa de încet încât colonelul întinse gâtul –. Faptul c-ai ales un provincial frustrat şi fără experienţă ca să-ţi fie mâna dreaptă e-o adevărată cinste, *Serrano*.

— Lasă ironiile – Espina lovi încet în birou –. Zi-mi dacă primeşti ori ba.

— Un lucru ca ăsta nu se hotărăşte cât ai clipi – zise Bermúdez –. Dă-mi răgaz câteva zile ca să-l întorc pe toate feţele.

— Nu-ţi dau nici măcar o jumătate de oră, o să-mi dai răspunsul pe loc – zise Espina –. Preşedintele m-aşteaptă la şase, la Palat. Dacă primeşti, vii cu mine să te prezint. De nu, poţi să te-ntorci la Chincha.

— Îndatoririle de Director la Interne mi le închipui – zise Bermúdez –. În schimb, nu-mi pot închipui salariul.

— Un salariu de bază şi cheltuieli de reprezentare – zise colonelul Espina –. Vreo cinci sau şase mii de *soles*, bănuiesc. Ştiu că nu-i mult.

— E destul pentru un trai modest – abia zâmbi Bermúdez –. Şi cum eu sunt un om modest, o să-mi ajungă.

— Atunci să nu mai discutăm – zise colonelul Espina –. Dar tot nu mi-ai răspuns. Am făcut o prostie?

— La asta numai timpul poate răspunde, *Serrano* – surâse din nou Bermúdez, tot într-un peş.

Dacă *el Serrano* nu l-a recunoscut apoi niciodată pe-Ambrosio? Greu de zis, *don*. Când Ambrosio a fost şoferul lui *don* Cayo, i s-a suit în maşină de nenumărate ori, *don*, de mii de ori l-a dus acasă. Poate l-o fi recunoscut, dar fapt e că niciodată nu i-a dat de înţeles. Şi cum el era ditamai Ministrul pe-atunci, probabil că se ruşina să fi fost cunoscutul lui Ambrosio de pe vremea când era un nimeni, probabil nu-i făcea nicio plăcere că-Ambrosio ştia despre el c-a fost amestecat în răpirea fiicei Túmulei. L-o fi şters din memorie, pentru ca faţa aia neagră să nu-i trezească amintiri neplăcute, *don*. De câte ori s-au întâlnit, l-a tratat

pe-Ambrosio ca pe-un şofer oarecare văzut întâia oară. Bună ziua, bună seara, asta a fost cu *Serrano*. Acu' să vă mai zic ceva, *don*. E-adevărat că Rosa s-a schimbat într-o indiancă hâdă şi s-a umplut de negi, dar în fond istoria ei stârnea mai degrabă milă, nu, *don*? La urma urmei era nevasta lui, aşa-i? Şi a lăsat-o la Chincha şi ea nu s-a putut bucura de absolut nimic când *don* Cayo a devenit peste noapte mare ştab. Mă-ntrebaţi ce s-a ales de ea în toţi anii aceia? Când *don* Cayo a plecat la Lima ea a rămas în căsuţa galbenă, şi o fi şi-acu tot acolo, stafidindu-se. Dar pe ea n-a părăsit-o-n voia sorţii ca pe doamna Hortensia, fără-un chior. Îi trimitea o sumă fixă, chiar l-a rugat de câteva ori pe-Ambrosio aminteşte-mi că trebuie să-i trimit nişte bani Rosei, negrule. Ce-a făcut ea în toţi acei ani? Cine ştie, *don*. Pesemne şi-a târât aceeaşi viaţă searbădă dintotdeauna, o viaţă fără prietene, fără rubedenii. Asta fiindcă imediat după nuntă nu s-a mai văzut cu nimeni de la fosta fermă, nici măcar cu Túmula. Mai mult ca sigur că *don* Cayo i-a interzis să se mai vadă cu ei. Iar Túmula mergea de colo-colo blestemându-şi fiica pentru că n-o primea în casă. Dar asta nu i-a servit la nimic, *don*; n-a pătruns în societatea Chinchei, cum era să pătrundă, cine să-şi facă vizite cu fata lăptăresei, oricât era ea de nevastă a lui *don* Cayo, oricât şi-ar fi pus pantofi în picioare şi s-ar fi spălat zilnic pe faţă. Că doar toţi o văzuseră mânând catârul la tărăboanţă şi vânzând brânzoaice. Şi pe deasupra mai ştiind că Hoitarul n-o recunoaşte ca noră. N-a avut de ales, a trebuit mai întâi să se-nmormânteze de vie într-o cămăruţă închiriată de *don* Cayo în spatele Spitalului San José, şi să ducă acolo o viaţă de călugăriţă. Nu ieşea aproape deloc, de ruşine, fiindcă pe stradă oamenii şi-o arătau cu degetul, sau poate de frica Hoitarului. Iar mai târziu, din obicei. Ambrosio o văzuse doar de câteva ori, la piaţă, sau c-o albie în faţă, spălând rufe pe prispa casei. Aşa că ziceţi-mi şi mie la ce i-a folosit atâta viclenie, *don*, atâta făţărnicie ca să-şi pescuiască un soţ alb. O fi dobândit ea un nume, s-o fi săltat dintr-o clasă-n alta, dar cu preţul rămânerii fără prietene, fără mamă. *Don* Cayo, *don*? A da, el avea prieteni, sâmbătă putea fi

văzut bându-şi berea la „Cielito lindo”, sau jucând biliard la „Paradisul”, ba chiar şi la bordel, de bârfea lumea c-acolo se-nchidea totdeauna în cameră cu câte două. Rareori ieşea cu Rosa, *don*, până şi la cinema ieşea singur. Cu ce s-a îndeletnicit *don* Cayo, *don*? Păi a lucrat întâi la magazinul familiei Cruz, apoi la o bancă, apoi la notariat, după care s-a pus pe vândut tractoare fermierilor. Făcea pe misitul. A trăit cam un an în cămăruţa aceea, iar când i-a mers ceva mai binişor s-a mutat în cartierul Sud; Ambrosio era pe-atunci şofer interprovincial şi oprea rar la Chincha, şi-odată, cu prilejul unei asemenea opriri, i s-a zis c-a murit Hoitarul şi că *don* Cayo cu Rosa s-au mutat la cuvioasa. *Doña* Catalina a murit pe vremea guvernului Bustamante, *don*. Când lui *don* Cayo i s-a schimbat complet şirul vieţii, odată cu Odría, în Chincha se zicea ehe, acu’ Rosa o să-şi construiască o casă nouă şi-şi va lua servitoare. Nimic din toate astea, *don*. Tot pe-atunci a-nceput să plouă cu vizite pe capul Rosei. În „Vocea Chinchei” apăreau fotografii de-ale lui *don* Cayo pe care-l numeau chinchan ilustru şi toată lumea dădea năvală-n căsuţa Rosei ca să-i ceară un postuleţ pentru bărbatu-meu, o bursişoară pentru fiu-meu, vă rog numiţi-l pe frate-meu profesor colo, subprefect dincolo. Veneau familiile apriştilor să i se jeluiască, cică *don* Cayo să mi-l elibereze pe verişor sau să-l lase pe unchişorul să se-ntoarcă în ţară. Atunci ştiu că şi-a scos ponosul şi fata Túmulei, *don*, atunci ştiu c-au plătit cei ce-au dispreţuit-o cândva. Cică-i primea în prag şi tuturor le-arăta aceeaşi faţă idioată. E arestat băieţelul dumneavoastră? Vai, ce necaz. Un post pentru fiul vitreg? Păi să se ducă la Lima şi să vorbească cu soţul ei, şi s-auzim de bine. Dar toate astea le ştia Ambrosio doar din auzite, *don*, nu vedeţi că încă de pe-atunci se afla şi el la Lima? Cine l-a hotărât să vină-aici şi să-l caute pe *don* Cayo, *don*? Negresa, maică-sa, Ambrosio nu voia în ruptul capului, zicea că se zice că pe toţi chinchenii veniţi să-i ceară ceva îi dădea pe uşă afară. Totuşi pe el nu l-a gonit, *don*, l-a ajutat, şi-Ambrosio îi era recunoscător. Da, îi ura pe chincheni, cine ştie de ce, vedeţi doar că n-a făcut nimic pentru Chincha, nici măcar o şcoală

n-a construit în locu-i de baştină. Când a mai trecut ceva timp, şi lumea a-nceput să-l vorbească de rău pe Odría, şi s-au întors la Chincha apriştii exilaţi, se zice că subprefectul a postat un poliţist lângă căsuţa galbenă ca s-o protejeze pe Rosa, vedeţi ce-l mai urau pe *don* Cayo, *don*? Asta era însă o tâmpenie, că de când el făcuse parte din guvern nu mai trăiau împreună nici nu se vedeau măcar, toţi ştiau că dacă or să i-o omoare pe Rosa n-or să-i facă nici cel mai mic rău lui *don* Cayo, dimpotrivă un serviciu. Fiindcă nu numai că nu ţinea la ea, dar pesemne chiar o ura, din moment ce devenise aşa o sperietoare, vedeţi?

— Ai văzut ce bine te-a primit – zise colonelul Espina –. Acum îţi dai seama ce soi de om e Generalul.

— Trebuie să-mi pun niţel ideile-n ordine – bălmăji Bermúdez –. Simt că am o vârtelniţă-n cap.

— Du-te să te odihneşti – zise Espina –. Mâine o să te prezint celor de la minister şi-o să te pun la curent cu treburile. Dar zi-mi măcar dacă te simţi mulţumit.

— Mulţumit, nu ştiu – zise Bermúdez –. Ca beat, mai degrabă.

— Bun, am înţeles că ăsta-i felul tău de a-mi mulţumi – râse Espina.

— Am venit la Lima doar cu valiza asta – zise Bermúdez –. Gândeam că-i o treabă de câteva ore.

— Ai nevoie de bani? – zise Espina –. Da, omule, îţi împrumut ceva acum, iar mâine facem în aşa fel încât să ţi se dea un avans la casierie.

— Ce nenorocire ţi s-a-ntâmplat la Pucallpa? – zise Santiago.

— Să-mi caut întâi vreun hotel pe-aici prin preajmă – zise Bermúdez –. Vin mâine devreme.

— Pentru mine, pentru mine? – zise *don* Fermín –. Sau pentru tine-ai făcut-o, ca să mă ai la mână, biet nenorocit?

— Unu’ pe care mi-l credeam prieten m-a trimis acolo – zice Ambrosio –. Du-te de vezi, negrule, acolo curge lapte şi miere. Aiurea, scorneli conaşule, păcăleala a mai sinistră a secolului. Vai, dacă v-aş povesti.

Espina îl conduse până la uşa biroului şi-şi dădură mâna. Bermúdez ieşi, într-o mână cu valiza, în alta cu pălăria. Avea un aspect distrat şi grav, privea ca înlăuntrul lui. Nu răspunse uşoarei plecăciuni a sentinelei din poarta ministerului. Era ora ieşirii funcţionarilor? Străzile gemeau de lume şi de zgomot. Se-amestecă în mulţime, se lăsă purtat de curent, se duse, se-ntoarse, vagabondă pe trotuare strâmte şi înţesate, târât de-un soi de vârtej sau de vrajă, oprindu-se uneori la o răspântie sau lângă un refugiu de tramvai sau sub un felinar ca să-şi aprindă o ţigară. Într-o cafenea de pe Azángaro ceru un ceai cu lămâie, îl bău foarte încet, şi ieşind lăsă bacşiş dublul sumei cuvenite. Într-o librărie pitită într-o fundătură ce se deschidea din Strada Unirii, răsfoi romane cu coperţi ţipătoare şi cu literă uzată şi minusculă, privindu-le fără să le vadă, până când Misterele din Lesbos făcură să-i lucească ochii, o clipă. Cumpără cartea şi ieşi. Mai bătu un timp străzile din centru, cu valiza sub braţ, cu pălăria mototolită într-o mână, fumând necontenit. Se lăsase întunericul şi străzile se mai goliseră când intră în Hotelul Maury şi ceru o cameră. Îi dădură să completeze o fişă şi rămase cu stiloul în aer câteva clipe deasupra locului unde era scris profesiunea, scrise până la urmă funcţionar. Camera era la etajul trei, fereastra dădea într-o curte interioară. Se vârî în cada de baie apoi se culcă în maieu şi chiloţi. Frunzări Misterele din Lesbos, lăsându-şi ochii să lunece orbi peste desenele cu figurine negre strâns îmbrăţişate. După care stinse lumina. Dar nu reuşi s-adoarmă decât după alte câteva ore. Treaz încă, zăcea pe spate, cu trupul nemişcat, cu ţigara arzându-i între degete, respirând greu, cu ochii ţintă la umbra întunecoasă de deasupra.

IV

— DECI la Pucallpa, şi din vina acelui Hilario Morales, tu măcar ştii când şi de ce s-a ales praful de tine – zice Santiago –. Eu aş da orice să ştiu când anume m-am nenorocit.

Oare îşi va aminti?, va aduce cartea? Vara era pe sfârşite, părea ora cinci şi nu era nici două, şi Santiago gândeşte: a adus cartea, şi-a amintit. Se simţea în al nouălea cer intrând în prăfuitul vestibul cu dale şi arcade ştirbe, era nerăbdător, febril, dă Doamne să intre şi el, să intre şi ea, optimist, şi poftim c-ai intrat, gândeşte, şi-a intrat şi ea: *ay,* Zavalita, erai fericit.

— Sunteţi sănătos, sunteţi tânăr, aveţi de lucru, aveţi nevastă – zice Ambrosio –. De ce ziceţi că v-aţi nenorocit, conaşule?

Singuri sau în grup, cu chipurile îngropate-n notiţe, – câţi din ăştia or să intre?, unde-o fi Aída? – candidaţii se-nvârteau prin *patio* în pas de procesiune, toceau aşezaţi pe băncile şlefuite, sprijiniţi de spătarele jegoase schimbau întrebări cu voce pieritã. *Chol*os, *cholas,* aici nu venea lume bună. Gândeşte: mama, aveai dreptate.

— Înainte de-a fugi de-acasă, când am intrat la San Marcos, eram un *puro,* un tip pur – zice Santiago.

Recunoscu unele chipuri de la proba scrisă, schimbă surâsuri şi saluturi de *hola,* dar Aída nu apărea, aşa că se-aşează aproape de intrare. Auzi un grup repetând geografie, îl auzi pe-un băiat, nemişcat, cu ochii-n jos, recitind, parcă rugându-se, toţi vice-regii Perului.

— Un *puro?* Un trabuc, adică? Din alea babane fumate de bogătaşi la *corride?* – râde Ambrosio, bucuros de jocul de cuvinte.

O văzu intrând: aceleaşi haine corecte cărămizii, aceiaşi pantofi fără toc de la proba scrisă. Înainta cu aerul ei de şcolăriţă-n uniformă, prin vestibulul înţesat, întorcea într-o

parte şi-n alta faţa ei de fetiţă crescută brusc, fără strălucire, fără graţie, fără cosmetice, căutând ceva, pe cineva, cu ochii ei duri şi adulţi. Buzele i se-alungiră, gura ei băieţoasă se deschise şi-o văzu surâzând: faţa-i rustică se-ndulci, se ilumină. O văzu venind spre el: *hola,* Aída.

— Dispreţuiam banii şi mă credeam în stare de lucruri nemaipomenite – zice Santiago –. Un pur, vezi, în sensul ăsta.

— În Grocio Prado trăia pe vremuri cuvioasa Melchorita, dădea tot ce-avea şi se ruga zi şi noapte – zice Ambrosio –. Voiaţi s-ajungeţi un sfânt ca ea, când eraţi adolescent?

— Ţi-am adus „Noaptea a rămas în urmă” – zise Santiago –. Mi-ar pare bine să-ţi placă.

— Atâta mi-ai vorbit de ea încât abia aştept s-o citesc – zise Aída –. Şi eu ţi-am adus romanul francezului despre Revoluţia chineză.

— Cartierul Puno?, strada Padre Jerónimo? – zice Ambrosio –. E-adevărat c-acolo dau bani negrilor sărăntoci cum e cel ce vă vorbeşte?

— Acolo am dat examenul de-admitere, în anul când am intrat la San Marcos – zice Santiago –. Înainte mă mai aprinsesem eu după fetele de prin Miraflores, dar la Padre Jerónimo m-am îndrăgostit de-a binelea, pentru întâia oară.

— Nu pare roman, mai curând carte de istorie – zise Aída.

— A, asta-a fost – zice Ambrosio –. Şi ea s-a-ndrăgostit de dumneavoastră?

— Deşi e autobiografie, se citeşte cu sufletul la gură, ca un roman – zise Santiago –. O să dai de capitolul „Noaptea cuţitelor lungi”, despre o revoluţie în Germania. E formidabil, ai să vezi.

— Despre o revoluţie? – Aída răsfoi cartea, cu vocea şi privirea deodată pline de neîncredere –. Dar Valtin ăsta e comunist sau anticomunist?

— Habar n-am dacă-a fost vreodată îndrăgostită de mine, după cum nu ştiu dac-a aflat că eu eram îndrăgostit de ea – zice Santiago –. Uneori înclin să cred că da, alteori că nu.

— Dumneavoastră n-aţi ştiut, ea n-a aflat, ce aiureală, de parcă lucrurile astea nu s-ar şti de la prima ochire, conaşule? – zice Ambrosio –. Cine era fata?

— Iţi zic de pe-acum că dacă-i anti ţi-o dau înapoi – şi-n suava voce timidă a Aídei răsunară deodată accente belicoase –. Fiindcă eu sunt comunistă.

— Eşti comunistă? – o privi ca picat din lună Santiago –. Chiar eşti comunistă cu-adevărat?

De fapt nu erai, gândeşte, ci-ţi doreai să fii comunistă. Îşi simţea inima bătându-i cu putere şi era uluit: la San Marcos nu se-nvăţa nimic, schimodie, se făcea numai politică, era o văgăună de aprişti şi de comunişti, toţi complexaţii din Peru se-adunau acolo. Gândeşte: bietul tata. Abia intraseşi la San Marcos, Zavalita, şi-uite peste ce dădeai.

— De fapt sunt şi nu prea – recunoscu Aída –. Pentru că nu prea plouă cu comunişti pe-aici.

Cum putea fi cineva comunist fără să ştie măcar dacă exista un partid comunist în Peru? Mai mult ca sigur că Odría îi arestase pe toţi, de nu cumva îi deportase sau îi asasinase. Dar dacă lua oralul şi intra la San Marcos, Aída avea să se intereseze la Universitate, avea să se pună-n contact cu cei rămaşi în libertate, să studieze marxismul şi să se-nscrie în partid. Mă privea zădărându-mă, gândeşte, hai combate-mă, vocea îi era din nou dulce şi ochii insolenţi, zi-mi sunt nişte atei (sau arzători), hai combate-mă cu argumente (sau inteligenţi), iar tu, gândeşte, o ascultai speriat şi uimit: na, Zavalita, poftim, există. Gândeşte: atunci m-am îndrăgostit?

— Era o colegă de la San Marcos – zice Santiago –. Vorbea de politică, credea în revoluţie.

— *Caramba,* că doar nu v-oţi fi-ndrăgostit de vreo apristă, conaşule – zice Ambrosio.

— Apriştii nu mai credeau în revoluţie – zice Santiago –. Ea era comunistă.

— Nu, că nu se poate – zice Ambrosio –. Nu, c-asta-i culmea, conaşule!

Noi candidaţi se-mbulzeau pe Padre Jerónimo, invadau vestibulul, năvăleau în *patio*, dădeau fuga la listele prinse-n

pioneze pe-un avizier, sau îşi răsfoiau febril notiţele. Un zumzet plin de hărnicie umplea localul.

— Ai rămas zgâindu-te la mine de parcă-ai vedea un căpcăun – zise Aída.

— Nici pomeneală, ce-ţi trece prin minte, eu unul respect ideile, şi pe deasupra, poţi să mă crezi, am şi eu – tăcu, căută, se bâlbâi Santiago – idei avansate.

— Bravo, mă bucur pentru tine – zise Aída –. Dăm azi oralul? De-atâta aşteptare am început să confund totul, nu-mi amintesc nimic din ce-am învăţat.

— Hai să repetăm puţin, dacă vrei – zise Santiago –. Ce te sperie mai rău?

— Istoria universală – zise Aída –. Da, hai să ne punem întrebări. Dar plimbându-ne, aşa învăţ mai bine decât stând jos, tu nu?

Străbătură vestibulul cu dale de culoarea vinului, cu aule de ambele părţi, unde-o fi locuind?, găsiră un mic *patio* cu mai puţină lume în fundul clădirii. Închise ochii şi-ntrezări căsuţa strâmtă, curată, cu mobile austere, şi-ntrezări străzile dimprejur şi chipurile – posace? demne? grave? sobre? – ale oamenilor ce înaintau pe trotuare în salopete şi haine cenuşii, şi auzi dialogurile – solidare? bruşte? clandestine? – şi gândi muncitori, şi gândi comunişti şi hotărî eu nu-s bustamantist, nu-s aprist, îs comunist. Dar care era diferenţa? Nu putea s-o-ntrebe, o să mă creadă tâmpit, mai bine s-o descos pe nesimţite. Mai mult ca sigur că-şi petrecuse întreaga vară, aşa, cu ochişorii-i vii scrutând chestionarele, într-un du-te-vino febril printr-o odaie minusculă. Desigur că nu prea avea lumină acolo, ca să-şi ia notiţe trebuia să se-aşeze probabil la o măsuţă luminată de-o lămpiţă fără abajur sau de lumânări, mai mult ca sigur că mişca din buze rar, închizând ochii, se mai ridica şi plimbându-se repeta pesemne nume, date, nocturnă şi voluntară, taică-său o fi muncitor şi maică-sa servitoare? Gândeşte: *ay,* Zavalita. Se plimbau foarte încet, dinastiile faraonice, adresându-şi întrebări cu voce domoală, Babilonul şi Ninive, o fi auzit vorbindu-se de comunism în propria-i casă?, cauzele primului război mondial, ce-ar

gândi despre el dacă-ar afla că bătrânul e odríist?, bătălia de pe Marna, e clar că n-ar mai vrea să te-ntâlnească, Zavalita: te urăsc, tata. Ne puneam întrebări dar de fapt nu ni le puneam, gândeşte. Gândeşte: începeam să ne-mprietenim. A-nvăţat la un colegiu naţional? Da, la o unitate şcolară, dar el? la Santa María, ah ăla-i un liceu pentru copii de familie bună. Ba erau amestecaţi, era un colegiu mizerabil, ce vină avea el că bătrânii l-au înscris acolo, el prefera la Guadalupe, şi-Aída pufni în râs: hai nu te-nroşi aşa, ea n-avea prejudecăţi, ce s-a-ntâmplat la Verdun? Gândeşte: aşteptau lucruri formidabile de la Universitate. Erau membri de partid, mergeau la tipografie împreună, se-ascundeau într-un sindicat împreună, erau aruncaţi în închisoare împreună şi erau exilaţi împreună: a fost o bătălie nu un tratat, aiuritule, şi el da sigur, vai ce zăpăcit, şi-acum ea: cine-a fost Cromwell? Aşteptam lucruri formidabile de la noi înşine, gândeşte.

— Când aţi intrat la San Marcos şi v-aţi tuns chilug, coniţa Teté şi conaşul Chispas vă strigau bă cap de bilă – zice Ambrosio –. Dar ce s-a mai bucurat tatăl dumneavoastră c-aţi luat examenul, conaşule!

Vorbea despre cărţi şi purta fustă, ştia politică şi nu era bărbat, deodată Mascota, Puiuţa, Veveriţa au început să pălească, Zavalita, drăgălaşele idioţele din Miraflores s-au topit pe picioare, au dispărut. Să descoperi dintr-o dată că măcar una e bună şi la altceva decât, gândeşte. Decât să le pipăi, decât să-ţi încingi minţile gândind la ele, decât să le cucereşti. Gândeşte: bună şi la altceva. Ea va studia Dreptul şi Pedagogia, tu vei urma Dreptul şi Literele.

— Ce-i păpuşo, faci pe vampa, pe paiaţa sau pe ce? – zise Santiago –. Unde-mi pleci aşa-mpopoţonată şi boită pe faţă?

— Şi la Litere ce specialitate? – zise Aída –. Filozofia?

— Plec unde poftesc, şi pe tine ce te priveşte? – zise Teté –. Şi mă rog cin' ţi-a adresat cuvântul, cu ce drept mi te-adresezi?

— Cred că Literatura – zise Santiago –. Deşi nu ştiu încă.

— Toţi cei ce urmează Literatura vor s-ajungă poeţi – zise Aída –. Şi tu vrei?

— Terminaţi cu cearta – zise doamna Zoila –. Parc-aţi fi câinele cu pisica, ia-ncetaţi odată.

— Aveam un caiet cu versuri scrise pe furiş – zice Santiago –. Să nu le vadă nimeni, să nu afle nimeni. Vezi? Eram un pur.

— Nu te-nvăpăia chiar aşa când te-ntreb dacă vrei să fii poet – râse Aída –. Nu fi burghez.

— Şi vă-nnebuneau la cap zicându-vă superisteţule şi câte şi mai câte – zice Ambrosio –. Aoleu ce păruieli se-ncingeau între voi, conaşule.

— Uite ce-i, dă fuguţa şi schimbă-ţi rochia asta şi spală-te pe faţă – zise Santiago –. N-o să ieşi nicăieri, Teté.

— Da' ce-i rău în asta ca Teté să meargă la film? – zise doamna Zoila –. De când te-ai făcut aşa sever cu sor-ta?, zi, liberalule, vânătorule de popi.

— Dacă vrei să ştii nu merge la niciun cinema, ci la dans la „Sunset" cu golanul de Pepe Yáñez – zise Santiago –. Dimineaţa asta am auzit-o făcându-şi programul la telefon.

— La „Sunset", cu Pepe Yáñez? – zise Chispas –. Cu mocofanul ăla?

— Nu c-aş vrea neapărat să fiu poet, dar îmi place mult Literatura – zise Santiago.

— Ai înnebunit, Teté? – zise *don* Fermín –. E-adevărat ce zice, Teté?

— Minciună, minciună – tremura, îl fulgera pe Santiago din priviri Teté –. Blestematule, boule, te urăsc, crăpi odată.

— Şi mie-mi place – zise Aída –. La Pedagogie o s-aleg tot Literatura şi Spaniola.

— Credeai c-o să-ţi prosteşti părinţii, zevzeaco – zise doamna Zoila –. Şi cum îndrăzneşti să-l blestemi pe frate-tău, zănateco.

— N-ai tu încă vârsta să te-afişezi într-o *boîte* de noapte, fetiţo – zise *don* Fermín –. Nu ieşi nici azi nici mâine, nici duminică.

— Şi las' că i-o coc eu lui Pepe Yáñez – zise Chispas –. Îl omor, tata.

Acum Teté plângea cu sughiţuri, blestematule, răsturnase ceaşca de ceai, de ce nu crăpi odată, şi doamna Zoila taci zănateco, neghioabo, dar ea nimic: pe cât de mare ai crescut pe-atât de imbecil, şi doamna Zoila vezi că pătezi faţa de masă, în loc să duci de colo-colo bârfe şi intrigi ca muierile du-te de-ţi scrie versurile de poponar. Se sculă de la masă şi fugi din sufragerie şi mai strigă o dată de pe coridor: versuleţele tale de jigodie şi de poponar şi că să crape-odată, blestematule. O auziră duruind ca o furie pe scări, trântind uşa. Santiago mesteca în ceaşca goală cu linguriţa, de parcă mai turnase zahăr.

— E-adevărat ce-a zis Teté? – zise *don* Fermín –. Chiar scrii versuri, schimodie?

— Le-ascunde într-un caieţel în spatele Enciclopediei, Teté şi cu mine le-am citit pe toate – zise Chispas –. Versuleţe de-amor, şi altele despre incaşi. Nu te sfii aşa, uite la el ce mutră-a făcut.

— Tu abia deosebeşti literele, nu cred să fi putut citi ceva – zise Santiago.

— Că doar n-oi fi tu singura persoană-n lume care ştie să citească – zise doamna Zoila –. Ia nu mai fi aşa-ngâmfat.

— Du-te de-ţi scrie versuleţele efeminate, superisteţule – zise Chispas.

— La ce bun tot ce-aţi învăţat, la ce bun studiile voastre în cel mai faimos liceu din Lima – suspină doamna Zoila – dacă vă-njuraţi ca la uşa cortului în faţa noastră.

— Şi de ce nu mi-ai zis şi mie că scrii versuri? – zise *don* Fermín –. Trebuie să mi le-arăţi, schimodie.

— Minciuni de-ale lui Chispas şi Teté – bolborosi Santiago –. Nu te potrivi, tata.

Iată că tocmai apărea comisia, erau trei inşi, peste local se-aşternuse o tăcere temătoare. Băieţii şi fetele îi văzură pe cei trei traversând vestibulul precedaţi de-un portar, îi văzură dispărând într-o aulă. Dă Doamne să intru şi eu, să intre şi ea. Reîncepu zumzetul, mai dens şi mai lărmuitor ca înainte, Aída şi Santiago se-ntoarseră în *patio*-ul din fund.

— O să vezi c-o să intri, şi-ncă cu note mari – zise Santiago –. Ştii subiectele ca pe apă, de-mi stă mintea-n loc.

— Aş, o grămadă abia le bălmăjesc – zise Aída –. Dar tu ştiu c-o să intri.

— Toată vara am tocit – zise Santiago –. Dacă ăştia mă trântesc, îmi zbor creierii.

— Eu sunt contra sinuciderii – zise Aída –. Să te-omori e o laşitate.

— Baliverne de-ale popilor – zise Santiago –. Ai nevoie de mult curaj ca să te-omori.

— Mie nu-mi pasă de popi – zise Aída, şi cu ochişorii, gândeşte, stârnindu-l: hai, să te văd, îndrăzneşte –. Eu nu cred în Dumnezeu, eu sunt atee.

— A, şi eu sunt ateu – zise Santiago, imediat –. Bine-nţeles.

Reluară plimbarea, întrebările, uneori se zăpăceau, uitau de chestionare şi-ncepeau discuţiile: erau de-acord, sau nu se-nţelegeau, atunci glumeau, timpul parcă zbura şi deodată: Zavala, Santiago! Fugi, baftă, îi zâmbi Aída, să-ţi cadă un subiect uşor. Străbătu coridorul printre două ziduri de candidaţi, intră în aula unde aveau loc examinările, şi uite că ţi s-au şters din minte, Zavalita, şi ce subiect ţi-a căzut şi feţele celor din comisie şi ce le-ai răspuns: tot ce ştii e c-ai ieşit mulţumit.

— V-amintiţi doar de fata care v-a căzut cu tronc, restul vi s-a şters din cap – zice Ambrosio –. E firesc, conaşule.

Toate-i erau pe plac în ziua aceea, gândeşte. Localul care mai că se năruia de vechime, feţele de culoarea smoalei sau a pământului sau a paludismului ale candidaţilor, atmosfera care fierbea de nerăbdare şi de teamă, lucrurile zise de-Aída. Cum te simţeai, Zavalita? Gândeşte: ca-n ziua primei comuniuni.

— Sigur, la prima comuniune-a lui Santiago ai venit – se smiorcăi Teté –. La a mea nici pomeneală, nu pot să te sufăr.

— Hai, dă-mi un pupic, nu fi prostuţă – zise *don* Fermín –. Am venit pentru că schimodie a ieşit pe primul loc, dacă şi

tu ai fi avut note la fel de bune veneam şi la tine. Vă iubesc pe toţi la fel.

— Aşa zici, dar nu-i adevărat – se plânse Chispas –. Nici la prima mea comuniune n-ai venit.

— Cu scena asta de gelozie o să-i stricaţi lui schimodie toată ziua, ia lăsaţi-vă de toane – zise *don* Fermín –. Hai, suiţi-vă-n maşină.

— La Herradura, să luăm toţi *milk-shakes* cu *hot-dogs,* tata – zise Santiago.

— Ba mai bine la Roata mare, Rueda Chicago, care tocmai s-a deschis pe Câmpul lui Marte, tata – zise Chispas.

— Mergem la Herradura – hotărî *don* Fermín –. Schimodie e cel ce-a făcut azi prima comuniune, aşa că trebuie s-ascultăm de el.

Ieşi ca o vijelie din aulă, dar încă înainte de-a ajunge la Aída: dau notele pe loc? pun întrebări lungi sau scurte?, trebui să facă faţă asaltului candidaţilor, şi-Aída îl primi zâmbind: pe chip ţi se citeşte c-a fost grozav, ce bine-mi pare, vezi că nu mai trebuie să-ţi zbori creierii.

— Când am tras biletul, m-am gândit îmi vând sufletul pentru un subiect uşor – zise Santiago –. Aşa că dacă dracul există nimeresc drept în iad. Dar scopul scuză mijloacele.

— Nu există nici suflet nici iad – hai combate-mă, cutează –. Dacă crezi că scopul scuză mijloacele eşti un nazist.

— Se contrazicea din toate, îşi dădea cu presupusu-n toate, discuta de să te scoată din minţi – zice Santiago.

— Da, ştiu, genul de muieruşcă băgăreaţă, din alea care zic alb dacă tu zici negru, şi negru dacă tu zici nu, alb – zice Ambrosio –. Astea-s şmecherii vechi de când lumea, ca să-ncingă bărbătuşul, culmea-i că-şi fac efectul.

— Sigur că te-aştept – zise Santiago –. Să-ţi mai pun întrebări?

Istoria persană, Charlemagne, aztecii, Charlotte Corday, factorii externi ai dispariţiei Imperiului austro-ungar, naşterea şi moartea lui Danton: dă Doamne să-i cadă un bilet uşor, să intre. Se-ntoarseră în primul *patio*, se-aşezară pe-o bancă. Un vânzător de ziare apăru strigând titlurile ziarelor de după-amiază, băiatul de lângă ei cumpără

„Comerţul” şi după câteva clipe răbufni: lichelele, nu că asta-i culmea. Se-ntoarseră să-l privească şi el le-arătă un titlu şi fotografia unui tip cu mustăţi: ce-i cu ăla? l-au arestat? exilat? omorât?, iar băiatul cine era? Ei bine, era Jacobo, Zavalita: blond, slăbănog, cu ochii deschişi la culoare, furioşi, cu degetul împungând fotografia din ziar, cu vocea-i scârţâită protestând: ptiu, în Peru lucrurile mergeau din lac în puţ!, avea un aer de muntean *serrano* pe faţa-i lăptoasă, unde apeşi ţâşneşte puroi cum zicea Gonzáles Prada!, faţă văzută precis cândva, în treacăt şi de departe, pe străzile din Miraflores.

— Tot unu’ din ăia? – zice Ambrosio –. *Caramba,* păi San Marcos chiar că era un cuib de zurbagii, conaşule.

Alt pur din ăia, gândeşte, răzvrătit contra rasei sale, contra clasei din care făcea parte, contra lui însuşi, contra Perului. Gândeşte: va rămâne un pur?, fi-va oare fericit?

— Ba nu erau chiar aşa mulţi, Ambrosio. Numai întâmplarea ne-a adunat pe toţi trei la un loc în ziua-aceea.

— Totuşi pe prietenii aceia de la San Marcos nu i-aţi adus niciodată acasă – zice Ambrosio –. În schimb, conaşul Popeye şi colegii lui de liceu veneau mereu să-şi bea ceaiul la dumneavoastră.

Te ruşinai de ei, Zavalita?, gândeşte, făceai tot ce puteai pentru ca Jacobo, Héctor, Solórzano să nu vadă unde şi cu cine locuiai, să n-o cunoască pe bătrâna şi să nu-l audă vorbind pe bătrânul, ca Aída să n-audă drăgălaşele tâmpenii ale lui Teté? Gândeşte: sau ca bătrâna şi bătrânul să nu afle cu cine te-ntâlneai, ca Chispas şi Teté să nu vadă faţa ca de ceramică *huaco* indiană a lui *cholo* Martínez? În acea primă zi ai început de fapt să-i ucizi în tine pe bătrâni, pe Popeye, Miraflores, gândeşte. Începuseşi să arzi punţile, Zavalita, să intri-n altă lume: chiar s-a dus la întruniri cu ei?, chiar a participat la? Gândeşte: la o adică ce punţi ardeam? intram în ce lume?

— M-au auzit vorbindu-l de rău pe Odría şi-au şters-o – Jacobo arătă spre grupul de candidaţi ce se îndepărtau şi privi la ei doi cu o curiozitate fără ironie –. Şi vouă vă e frică?

— Frică? – Aída se ridică violent de pe bancă –. Eu zic că Odría e-un dictator şi-un asasin, şi-o zic aici, pe stradă sau oriunde.

Pură ca fetele din „Quo Vadis”, gândeşte, abia aşteptând să coboare-n catacombe şi s-apară în arena circului, unde să fie dată pradă ghearelor şi colţilor leilor. Jacobo o asculta înmărmurit, ea uitase până şi de examen, un dictator aburcat în jilţul prezidenţial de vârful baionetelor, ridica vocea şi gesticula şi Jacobo încuviinţa şi-o privea cu simpatie, care interzisese partidele şi libertatea presei, ba de-a dreptul entuziasmat, şi care comandase Armatei să-i masacreze pe cei din Arequipa, ba pur şi simplu fermecat, şi care arestase, deportase şi torturase o mulţime de oameni încât nici nu li se ştia precis numărul, şi Santiago căsca ochii mari la Aída şi la Jacobo şi deodată, gândeşte, te-ai simţit torturat, exilat, trădat, Zavalita, şi-o întrerupse: da, da, Odría era cel mai sinistru tiran din toată istoria Perului.

— Bun, ca să zic drept, nu ştiu dac-o fi chiar cel mai sinistru – zise Aída, oprindu-se să-şi tragă suflarea –. Dar că-i printre cei mai răi, asta-i sigur.

— Lasă-i timp şi vei vedea – supralicita Santiago, impetuos –. Va fi cel mai sinistru.

— Cu excepţia dictaturii proletariatului, toate alelalte-s o apă şi-un pământ – zise Jacobo –. Din punct de vedere istoric.

— Tu ştii care-i deosebirea dintre aprism şi comunism? – zice Santiago.

— Nu trebuie să i se lase timp să ajungă cel mai sinistru – zise Aída –. Trebuie răsturnat înainte.

— Cred că ştiu, apriştii-s câtă frunza şi iarba şi comuniştii câţiva acolo – zice Ambrosio –. Ce altă deosebire să mai fie?

— Nu cred că băieţii ăia s-au depărtat pentru că-l vorbeai de rău pe Odría, ci pentru că toceau – zise Santiago –. Cred că toţi sunt progresişti, la San Marcos.

Te-a măsurat din ochi de parcă-ţi crescuse o pereche de aripioare pe umeri, gândeşte, San Marcos nu mai era ce-a fost odată, sau ca pe-un pici cumsecade dar cam bătut în

cap, Zavalita. Nu cunoşteai, nu-nţelegeai nici măcar vocabularul, trebuia să-nveţi ce era aprismul, ce era fascismul, ce era comunismul, şi de ce San Marcos nu mai era ce fusese odată?, pentru că de la lovitura de stat a lui Odría conducătorii erau urmăriţi şi centrele federate desfiinţate şi fiindcă toţi anii mişunau de turnători înscrişi ca studenţi, şi Santiago îl întrerupse uşuratec: nu cumva Jacobo locuia prin Miraflores? Că i se părea lui cunoscut, parcă-l văzuse uneori, şi Jacobo roşi şi încuviinţă în silă şi-Aída pufni în râs: deci amândoi erau mirafloreni, deci amândoi erau de familie bună. Dar Jacobo, gândi, nu ştia de glumă. Cu ochii lui albaştri aţintind-o pedagogic, cu vocea-i răbdătoare, andină, degajată, îi explica: nu contează unde locuieşte cineva ci ce gândeşte şi ce face, şi-Aída: e-adevărat, dar ea nu zisese serios ci-n şagă treaba aia cu copiii de familie bună, şi Santiago: da, va citi, va studia, va-nvăţa marxismul ca Jacobo: *ay,* Zavalita. Uşierul strigă un nume şi Jacobo se ridică-n picioare: îl chemau. Se-ndreptă spre aulă fără grabă, sigur de sine, aşa cum vorbea, e deştept, nu?, şi Santiago o privi pe Aída, foarte deştept, şi-n plus ai văzut ce mai politică ştia? şi Santiago hotărî el va şti mai mult.

— Să fie-adevărat c-au strecurat turnători printre studenţi? – zise Aída.

— Dacă descoperim vreunul în anul nostru, îl căsăpim – zise Santiago.

— Ia te uită, vorbeşti de parcă-ai fi deja student, cine mai e ca tine – zise Aída –. Hai să mai repetăm niţel.

Dar nici nu reîncepuseră bine întrebările şi plimbarea-n cerc, când Jacobo ieşi din aulă, lent şi subţirel în decoloratul lui costum albastru, şi se-apropie de ei, zâmbitor şi decepţionat, examenele erau o glumă proastă, Aída n-avea de ce să se teamă, preşedintele comisiei, un chimist, nu ştia Literele nici cât tine sau cât mine. Trebuia doar să răspundă răspicat, sigură de sine, fiindcă numai pe şovăielnici îi trântea. La-nceput mi-a stat în gât, gândeşte, dar când au chemat-o pe Aída şi ei doi au însoţit-o pân'la aulă şi-apoi s-au înapoiat să stea pe bancă şi să discute sin-

guri, atunci ţi-a plăcut de el, Zavalita. Ţi-a dispărut toată gelozia, gândeşte, ai început să-l admiri. Terminase liceul acum doi ani, nu intrase la San Marcos c-un an în urmă din cauza unei febre tifoide, avea păreri definitive pe care le proclama aşa cum altul ar da cu securea. Te simţeai ameţit, imperialism, idealism, ca un canibal în faţa unor zgârie-nori, materialism, conştiinţă socială, te simţeai confuz, imoral. Când s-a-nsănătoşit, venea după-amiezele să dea târcoale Facultăţii de Litere, se ducea să citească la Biblioteca Naţională, şi ştia de toate şi-avea răspunsuri la toate şi vorbea despre toate, gândeşte, numai despre sine nu. La ce liceu învăţase?, avea evrei în familie?, avea fraţi, surori?, pe ce stradă locuia? Nu-şi pierdea cumpătul când era strâns cu uşa, era prolix şi impersonal în răspunsuri, aprismul însemna reformism şi comunismul revoluţie. Te-o fi respectat sau urât vreodată?, gândi, te-o fi invidiat aşa cum tu-l invidiai pe el? Avea de gând să studieze Dreptul şi Istoria şi tu-l ascultai cu gura căscată, Zavalita: învăţau împreună, mergeau la tipografia clandestină împreună, conspirau, militau, pregăteau împreună revoluţia. Oare ce gândea despre tine?, gândeşte, ce-o fi gândind acum despre tine? Aída se-apropie de bancă cu ochii jucându-i în cap: i-a căzut biletul unu, a obosit de cât le-a turuit. O felicitară, fumară, ieşiră-n stradă. Automobilele treceau pe Padre Jerónimo cu farurile aprinse, şi-o boare proaspătă le răcorea feţele în timp ce coborau pe Azángaro, vorbăreţi, excitaţi spre Parcul Universitar. Aídei îi era sete, lui Jacobo foame, de ce n-ar merge să guste ceva?, propuse Santiago, şi ei: bună idee, el îi invita, şi-Aída: vai ce burghez. N-am intrat în birtu-acela de pe Colmena ca să mâncăm pâine cu jumări ci ca să ne povestim proiectele, gândeşte, ca să devenim prieteni discutând până ne-a pierit vocea. N-o să mai încerc niciodată exaltarea aceea, generozitatea de-atunci. Gândeşte: prietenia aceea.

— Voi n-aveţi de unde şti, dar pe la amiază şi noaptea aici nu-i loc s-arunci un ac – zise Jacobo –. Studenţii dau năvală aci după ore.

— Trebuie să vă zic ceva de la bun început – Santiago strânse din pumni sub masă şi înghiţi salivă –. Tatăl meu e de partea guvernului.

Se lăsă tăcerea, schimbul de priviri dintre Jacobo şi Aída părea fără sfârşit, Santiago auzea clipele trecând şi-şi muşca limba: te urăsc, tata.

— Mi-am închipuit eu că trebuie să fii rudă cu Zavala acela – zise Aída, în sfârşit, c-un îndurerat zâmbet de condoleanţe –. Dar n-are a face, tatăl tău e una şi tu alta.

— Cei mai de frunte revoluţionari au ieşit din sânul burgheziei – îi ridică moralul Jacobo, sobru –. Au rupt orice legătură cu clasa din care făceau parte şi s-au convertit la ideologia clasei muncitoare.

Dădu câteva exemple şi, emoţionat, gândeşte, recunoscător, Santiago le povestea certurile lui despre religie cu preoţii liceului, discuţiile cu propriu-i tată şi cu prietenii din cartier, şi Jacobo începuse să frunzărească prin cărţile de pe masă: „Condiţia umană” era interesantă deşi cam romantică, dar nu merita să citească „Noaptea a rămas în urmă”, autorul ei era anticomunist.

— Numai spre sfârşitul cărţii – protestă Santiago – numai pentru că partidul n-a vrut să-l ajute să-şi scape soţia din mâinile naziştilor.

— Ce vrei mai rău – explică Jacobo –. Era un renegat şi-un sentimental.

— Dacă cineva e sentimental nu poate fi revoluţionar? – întrebă Aída, amărâtă.

Jacobo cumpăni în minte răspunsul şi ridică din umeri: poate că da, în unele cazuri.

— Dar renegaţii-s o calamitate, gândiţi-vă la APRA – adăugă –. Ce mai, eşti revoluţionar pân’ la capăt sau nu eşti deloc.

— Tu eşti comunist? – zise Aída, ca şi când ar fi întrebat cât e ceasul, şi Jacobo îşi pierdu numai o clipă calmul atotstăpânitor: obrajii i se împurpurară, privi împrejur, câştigă timp tuşind.

— Sunt simpatizant – zise, grijuliu –. Partidul e scos în afara legii şi e tot mai greu să-ţi păstrezi contactele. În plus, ca să fii comunist, trebuie să studiezi temeinic.

— Şi eu sunt simpatizantă – zise Aída, încântată –. Ce bine că ne-am cunoscut.

— Şi eu sunt – zise Santiago –. Nu prea cunosc marxismul, dar mi-ar place să aflu cât mai multe. Dar nu ştiu unde, cum.

Jacobo îi privi pe fiecare-n ochi, încet şi cumpănind adânc, de parcă le-ar fi măsurat sinceritatea sau discreţia, mai aruncă o ochire circumspectă-n jur şi se-aplecă spre ei: cunoştea el un anticariat anume, chiar aici în centru. Îl descoperise de curând, intrase să vadă ce găseşte, tocmai răsfoia nişte cărţi când de sub un teanc apăruseră câteva numere, foarte vechi, teribil de interesante, dintr-o revistă care se numea, gândeşte Santiago, „Cultura sovietică”. Cărţi interzise, reviste interzise şi Santiago văzu rafturi gemând de fascicule ce nu se vindeau prin librării, de volume retrase de poliţie din biblioteci. În umbra unor pereţi pătaţi de igrasie, între plase de păianjeni şi mult jeg şi funingine, ei consultau cărţi explozive, discutau şi luau notiţe, în nopţi întunecoase ca o gură de lup, la lumina unor opaiţe improvizate, făceau rezumate, schimbau idei, citeau pe nerăsuflate, se instruiau, o rupeau cu burghezia, se înarmau cu ideologia clasei muncitoare.

— N-or mai fi şi alte reviste la anticariatul acela? – întrebă Santiago.

— Cred că da – zise Jacobo –. Dacă vreţi, mergem împreună să vedem. Mâine, de exemplu.

— Putem merge şi la vreo expoziţie, la vreun muzeu – zise Aída.

— Sigur, nu cunosc niciun muzeu din Lima pân-acum – zise Jacobo.

— Nici eu – zise Santiago –. Să profităm de zilele rămase pân’ la-nceperea cursurilor şi să le vizităm pe toate.

— Putem merge dimineţile la muzee şi după-amiezele să batem anticariate – zise Jacobo –. Cunosc o droaie, uneori pici peste ceva bun.

— Revoluţia, cărţile, muzeele – zice Santiago –. Înţelegi acum ce-nseamnă să fii pur?

— Eu credeam c-a fi pur înseamnă să trăieşti fără să regulezi – zice Ambrosio.

— Putem merge şi la cinema într-una din seri, să vedem un film bun – zise Aída –. Şi dacă burjuiul de Santiago vrea să ne invite, perfect, ne lăsăm invitaţi.

— Las' că m-am fript o dată; de-acu n-o să-ţi ofer nici măcar un pahar cu apă – zise Santiago –. Unde ne vedem mâine, şi la câte?

— Ei, schimodie? – zise *don* Fermín –. Foarte greu oralul? crezi că l-ai luat, schimodie?

— La zece punct în Piaţa San Martín – zise Jacobo – în staţia omnibuzului.

— Cred că da, tata – zise Santiago –. Poţi să părăseşti orice speranţă c-o să intru cândva la Catolica.

— Ar trebui să te trag de urechi că eşti ranchiunos – zise *don* Fermín –. Deci ai luat examenele, deci iată-te ditamai domn' student. Hai, schimodie, vino de mă sărută.

Nici n-ai dormit în noaptea aceea, gândeşte, poţi pune mâna-n foc că nici Aída n-a dormit, că nici Jacobo n-a-nchis ochii. Toate porţile le stăteau deschise-n faţă, gândeşte; şi-atunci când şi de ce au început să se-nchidă?

— Ţi-ai făcut cheful, ai intrat la San Marcos – zise doamna Zoila –. Sper că eşti mulţumit, nu?

— Tare mulţumit, mama – zise Santiago –. Mai ales că n-o să trebuiască să mai dau ochii cu lumea de condiţie bună. Nici nu-ţi închipui ce fericit sunt.

— Dacă tot ce te interesează e să devii *cholo*, de ce nu te faci servitor, mai bine – zise Chispas –. Lipăie cu picioarele goale, nu mai fă baie, umple-te de păduchi, superisteţule.

— Important e că schimodie a intrat la Universitate – zise *don* Fermín –. Era mai bine la Catolica, dar cel ce vrea să-nveţe învaţă oriunde.

— Catolica nu-i mai bună decât San Marcos, tata – zise Santiago –. E un colegiu de popi. Iar eu nu vreau s-aud pomenindu-se măcar de popi, eu îi urăsc pe popi.

— O să nimereşti în iad, nepricopsitule – zise Teté –. Şi tu-l laşi să se răţoiască la tine pe tonul ăsta, tata?

— Nu pot să sufăr să te văd cu-asemenea prejudecăţi, tata – zise Santiago.

— N-am prejudecăţi, nu-mi pasă nici cât negru sub unghie dacă ai colegi albi, negri sau galbeni – zise *don* Fermín –. Tot ce vreau e să-nveţi, să nu-ncepi să arzi gazul de pomană şi să rămâi de căruţă ca Chispas.

— Superisteţul se stropşeşte la tine şi tu te răzbuni pe mine – zise Chispas –. Bravo, tata.

— A face politică nu-nseamnă a arde gazul – zise Santiago –. Sau numai militarii au dreptul să facă politică aici?

— Întâi îi dai cu popii, acum cu militarii, cele două refrene dintotdeauna – zise Chispas –. Schimbă placa, superisteţule, parc-ai fi o flaşnetă uzată.

— Da' punctual mai eşti – zise Aída –. Veneai vorbind de unul singur, nu ştii ce caraghios erai.

— Nu se poate-nţelege omul cu tine – zise *don* Fermín –. Oricât s-ar purta de frumos cineva, tu tot dai cu copita.

— Asta pentru că-mi lipseşte-o doagă – zise Santiago –. Nu ţi-e frică să te-ntâlneşti cu mine?

— Bine, bine, nu mai plânge, nu-ngenunchea, te cred, ai făcut-o pentru mine – zise *don* Fermín –. Nu ţi-a trecut prin minte că-n loc să m-ajuţi mă puteai distruge definitiv? La ce ţi-a mai dat Dumnezeu cap, nenorocitule?

— Deloc, îmi plac nebunii – zise Aída –. Am şovăit mult între Drept şi Psihiatrie.

— Partea proastă e că eu te iau în serios iar tu abuzezi, schimodie – zise *don* Fermín –. Marş în camera ta imediat.

— Când mă pedepseşti pe mine îmi tai banii de buzunar, pe când pe Santiago-l trimiţi să facă nani – zise Teté –. Păi treabă-i asta, tata?

— Asta-i, nimeni nu-i mulţumit cu soarta lui – zice Ambrosio –. Nici dumneata, care ai de toate. Atunci ce să mai zic eu, ia gândiţi-vă.

— Taie-i şi lui banii de buzunar, tata – zise Chispas –. De unde-atâta părtinire?

— Mă bucur c-ai ales Dreptul – zise Santiago –. A, uite-l pe Jacobo.

— Nu v-amestecaţi când discut cu schimodie – zise *don* Fermín –. Altfel, cine va rămâne cu buzele umflate şi fără bani de buzunar veţi fi tot voi.

V

ÎI DĂDURĂ mânuşi de cauciuc, un halat, îi ziseră eşti *envasadora.* Începură să curgă pilulele, şi fetele trebuiau să le culeagă-n flaconaşe şi să le astupe cu bucăţele de vată. Celor ce puneau capace le ziceau *taperas,* etichetoare celor ce lipeau etichete, şi la capătul mesei patru femei primeau flacoanele şi le-orânduiau în cutii de carton: li se zicea ambalatoare. Vecina ei se numea Gertrudis Lama şi-avea o mare iuţeală-n degete. Amalia începea la opt, se-oprea la douăsprezece, se-ntorcea la două şi ieşea la şase. După cincisprezece zile de la intrarea la laborator, mătuşa ei se mută din Surquillo în Limoncillo, şi la-nceput Amalia mergea să prânzească acasă, dar o costa prea pipărat toată trambalarea asta-n autobuze şi timpul abia de-i ajungea. Într-o zi ajunse la două şi un sfert, şi supraveghetoarea: abuzezi fiindcă-ai fost recomandată de patron? Mai bine adu-ţi ca noi de mâncare, o sfătui Gertrudis Lama, economiseşti şi bani şi timp. De-atunci aducea zilnic un sandviş şi ceva fructe şi pleca să mănânce cu Gertrudis într-un cotlon de pe bulevardul Argentina unde răsăreau ca din pământ vânzători ambulanţi să le-mbie cu limonada şi turtă dulce, şi tot soiul de tipi care munceau prin împrejurimi, să le sâcâie. Câştig mai mult ca-nainte, gândea, muncesc mai puţin şi-am o prietenă. Îi era niţel dor de cămăruţa ei şi de coniţa Teté, dar de pramatia de negru nici nu-mi mai amintesc, îi zicea lui Gertrudis Lama, şi Santiago: Amalia?, şi-Ambrosio: da, vă mai amintiţi de ea conaşule?

Nici nu-mplinise bine o lună de când lucra la laborator, când l-a cunoscut pe Trinidad. Era mai haios decât ceilalţi când debita măscări, încât Amalia îşi amintea singură de trăsnăile lui şi se punea pe râs. Simpatic, deşi cam diliu la cap, nu?, îi zise într-o zi Gertrudis, şi cu altă ocazie; ce-ţi mai place să râzi cu el!, şi-altădată: se vede cât de colo că

trăsnitul ţi-a căzut cu tronc. Poate ţie, zise Amalia şi gândi: chiar mi-o fi căzut?, şi Santiago: Amalia a fost nevastă-ta?, Amalia a murit la Pucallpa? Într-o seară l-a văzut în staţie, aşteptând-o. Foarte degajat, s-a urcat în tramvai, s-a aşezat lângă ea, metiso îngâmfată, şi-a-nceput să-şi dea în petec cu snoavele lui, *cholita* năzuroasă, ea era serioasă pe dinafară şi moartă de râs pe dinăuntru. I-a plătit biletul, şi când Amalia a coborât, el: pa, scumpete. Era slăbuţ, brunet, sturlubatic, avea părul lins şi negru ca pana corbului, era băiat de treabă. Se cam furau din ochi şi, când au început să se-nţeleagă mai bine, Amalia-i zicea mă tu ai ceva de chinez în tine, şi el tu ai ceva de *chola* bătând spre albă, ceamestec o să mai iasă din noi, şi-Ambrosio da, conaşule, de ea e vorba. Altădată a-nsoţit-o până-n centru cu tramvaiul şi s-a urcat cu ea în omnibuzul de Limoncillo şi iar i-a plătit biletele, şi ea mamă-mamă ce de economii fac. Trinidad zor-nevoie s-o invite să mănânce-mpreună dar Amalia nu, se ţinea tare, nu putea să primească. Să coborâm aici, scumpete, ba coboară dumneata dac-ai chef, ce familiarităţi mai erau şi astea. Cobor dacă facem cunoştinţă, zise el şi-i întinse ceremonios mâna, Trinidad Lopéz, îmi pare foarte bine, şi ea-i întinse mâna, plăcerea-i de partea mea, Amalia Cerda. A doua zi Trinidad se-aşează lângă ea în cotlonul unde-şi luau masa şi-ncepu să-i zică lui Gertrudis da’ ce prietenă băţoasă ai, Amalia asta mă urmăreşte şi-n vis. Gertrudis îi cânta în strună şi semprieteniseră, şi-apoi Gertrudis Amaliei ia-l şi tu puţin în seamă pe trăsnit, aşa o să uiţi mai repede de-Ambrosio ăla, şi-Amalia de ăla nici nu-mi aduc aminte, şi Gertrudis zici zău? şi Santiago: era ceva-ntre tine şi Amalia încă de pe când lucraţi la noi? Pe Amalia o cam descumpăneau trăsnăile lui Trinidad, dar îi plăcea gura lui şi faptul că nuncerca să profite. Totuşi prima dată când a-ncercat erau în omnibuzul de Limoncillo. Era-nţesat, mergeau striviţi unu-n altul, când şi-a dat seama că o pipăie. Nu putea da-ndărăt, mai bine fac pe proasta. Trinidad o privea serios, întindea capul spre ea, şi deodată: eu te iubesc, şi-o sărută. Simţi c-o ia cu cald, că cineva râdea. Abuzivule, când coborârâ era

furioasă foc, o făcuse de baftă în faţa tuturor, profitorule. Era femeia căutată de-o viaţă-ntreagă, îi zicea Trinidad, te port uite-aici în inimioară. Doar n-oi fi nebună să mă-ncred în vorbele bărbaţilor, zicea Amalia, nu ţi-e gândul decât la profitat. Se-ndreptară spre casă, dar înainte de-a ajunge: uite-un şoricel după colţ! şi iar o sărută, ce dulce eşti, o-mbrăţişa şi i se-nmuia vocea, eu te iubesc, vezi şi tu-n ce hal m-aduci. Ea-l ţinea de mâini, nu-l lăsa să-i descheie bluza nici să-i ridice fusta: da, încă de atunci, conaşule, dar lucrurile grave au venit abia după aceea.

Trinidad lucra lângă laborator, la o făbricuţă de textile, şi-i povesti Amaliei: m-am născut la Pacasmayo şi-am lucrat la Trujillo, într-un garaj. Dar că fusese arestat ca aprist nu i-a zis-o decât mai târziu, într-o zi când se plimbau pe bulevardul Arequipa. Era o casă cu grădină şi copaci, în jur blocaje, patrule, poliţişti, şi Trinidad ridică mâna stângă şi-i zise Amaliei la ureche: Victor Raúl, poporul aprist te salută!, şi ea: ai înnebunit? Asta-i Ambasada Columbiei, îi zise Trinidad, şi că-năuntru primise azil Haya de la Torre, şi că Odría nu voia să-l lase să iasă din ţară şi de-aceea erau atâtea gorile. Începu să râdă şi-i povesti: într-o noapte, c-un camarad, am trecut pe-aici imitând semnalul aprist cu claxonul, şi agenţii i-au urmărit şi-au pus laba pe ei. Trinidad era aprist?, şi el: pân’ la moarte, şi fusese-nchis?, şi el da, vezi câtă-ncredere am în tine. Devenise aprist cu zece ani în urmă, îi povestise, pentru că la garajul acela din Trujillo toţi erau din partid, şi-i explică: Victor Raúl Haya de la Torre e-un înţelept şi APRA e partidul săracilor şi-al metişilor *cholo*s din Peru. Fusese arestat prima dată la Trujillo, fiindcă poliţia îl prinsese scriind noaptea pe ziduri Trăiască APRA. Când i-au dat drumul de la comisariat nu l-au mai primit să muncească la garaj şi de-aceea a venit la Lima, şi-aici partidul mi-a găsit de lucru într-o fabrică din Vitarte, îi povesti, şi că pe vremea guvernului Bustamante acţionase ca „apărător” adică mergea cu camarazii să saboteze ori manifestaţiile oligarhilor ori ale roşilor şi-ntotdeauna ieşea mardit. Nu din laşitate, ci fizicul nu-l prea ajuta, şi ea: păi te cred, eşti aşa slăbuţ, şi el: dar bărbat, a

doua oară când l-au arestat, sticleţii i-au zburat doi dinţi dar nici atunci n-a turnat pe nimeni. Când cu insurecţia de la 3 octombrie din Callao şi când Bustamante a scos APRA în afara legii, camarazii din Vitarte i-au zis dispari, dar el nu mi-e frică, doar n-am făcut nimic. A continuat să-şi vadă de treabă, şi-apoi, la 27 octombrie, s-a declanşat revoluţia lui Odría şi i-au zis nici acu' n-ai de gând să te-ascunzi?, şi el nici acu'. În prima săptămână din noiembrie, într-o seară la terminarea lucrului la fabrică, un tip s-a apropiat de el, dumneata eşti Trinidad López?, în maşina aia te-aşteaptă vărul dumitale. El a rupt-o la fugă fiindcă n-avea niciun văr, dar tot au pus mâna pe el. La prefectură vroiau să-l facă să denunţe planurile teroriste ale grupării, şi el ce planuri? ce grupare?, şi să zică unde şi cine editau „Tribuna" clandestină. Acolo i-au zburat cei doi dinţi, şi-Amalia care?, şi el cum care?, şi ea păi dacă ai toţi dinţii-n gură, şi el nu că-şi pusese dinţi falşi şi nu se cunoştea. L-au ţinut sub arest opt luni, întâi la prefectură, apoi la Penitenciaría, apoi la Frontón, şi când l-au eliberat slăbise zece kile. Trei luni n-a găsit de lucru şi-a vagabondat pân-a intrat la făbricuţa de textile de pe bulevardul Argentina. Acu îi mergea mai bine, se specializase. În noaptea când l-au dus la comisariat pentru isprava de la Ambasada Columbiei gândise acu' mi s-a înfundat, dar l-au crezut când a declarat că fusese beat şi l-au eliberat chiar a doua zi. Acu' trebuia să se păzească de două lucruri, Amalia: de politică, fiindcă avea antecedente la ei, şi de femei, nişte năpârci cu muşcătură mortală, acestea aveau ele antecedente la el. Nu zău?, îl zădărî Amalia, şi el dar ai apărut tu şi iar am căzut în mreajă, acasă nimeni nu ştia că te-ncurcaseşi cu Amalia, zice Santiago, nici frate-meu nici sor-mea nici bătrânii, şi Trinidad nu că s-o sărute, şi ea dă-mi drumu' mână lungă, şi-Ambrosio nu ştiau pentru că ne feream, conaşule, şi Trinidad te iubesc, lipeşte-te de mine toată, să te simt, şi Santiago şi de ce atâta fereală?

Amalia rămase atât de speriată aflând că Trinidad înfundase închisorile şi că oricând puteau să-l înhaţe din nou, încât nu i-a pomenit de asta nici măcar lui Gertrudis.

Dar descoperi curând că pe Trinidad îl interesa mai mult sportul decât politica, şi dintre sporturi fotbalul, şi din fotbal echipa „Municipal”. O târa la stadion devreme ca s-apuce locuri bune, în timpul meciului răguşea de-atâtea răcnete, izbucnea-n înjurături teribile dacă i se băga un gol slăbănogului de Suárez. Trinidad jucase pentru juniorii „Municipalului” pe când muncea în Vitarte, şi-acum formase o echipă a făbricuţei de textile din bulevardul Argentina, şi-n fiecare sâmbătă după-amiază avea meci. Tu şi sportul sunteţi viciile mele, îi zicea Amaliei, şi ea: aşa o fi, că dacă mă gândesc bine nu trage la măsea şi nu părea nici fustangiu. În afară de fotbal îi mai plăceau boxul şi catch-as-catch-canul. O ducea la Luna Park şi-i explica: ăla învăpăiatu’ care urcă pe ring cu capă de toreador e spaniolul Vicente García, şi că el ţinea cu Yanqui nu c-ar fi mai bun. Dar măcar era peruan. Amaliei îi plăcea grozav Peta, aşa elegant, lupta ce lupta şi deodată-i striga arbitrului stop şi-şi pieptăna hălăciuga de păr, dar nu-l putea suferi pe Toro, care câştiga băgându-şi degetele-n ochi adversarilor şi izbind urât la plex. Numai că la Luna Park nu prea vedeai femei, în schimb mişunau beţivii îndrăzneţi, şi-n tribune izbucneau încăierări mai dihai ca pe ring. Îţi fac plăcerea cu fotbalul dar gata cu sporturile, îi zicea lui Trinidad, mai bine du-mă la cinema. El: cum vrei tu, scumpete, dar mereu făcea ce făcea şi tot la Luna Park ajungeau, îi arăta cronica de catch-as-catch-can din „Cronica”, începea să sporovăie despre chei, piedici, umeri la pământ, să ştii că-n seara asta îşi scoate masca Medicul dacă-l dă gata pe Mongol, nu ţi se pare nemaipomenit? Nu, îi zicea Amalia, o să fie ca de-obicei şi cu asta basta. Numai că ţinea deja la el, aşa că uneori răspundea bun, în seara asta la Luna Park, şi el Doamne ce fericit!

Într-o duminică, mâncau o gogoaşă după meciul de catch când Amalia văzu că Trinidad o privea cam ponciş: ce ai? Las-o-ncolo pe mătuşă-ta, că să vie să stea cu el. Făcu pe îmbufnata, discutară, atâta s-a ţinut de capul meu încât până la urmă m-a dat gata, îi povesti apoi Amalia lui Gertrudis Lama. S-au dus acasă la Trinidad, în Mirones, şi-n

noaptea-aceea au făcut-o lată dar s-au luat şi-n beţe. Fusese foarte iubeţ la-nceput, tot sărutând-o şi-mbrăţişând-o, zicându-i scumpo c-o voce de muribund, dar la crăpat de ziuă îl văzu palid, încercănat, ciufulit, cu gura tremurându-i: acu' să-mi zici câţi au mai trecut pe-acolo. Amalia unul singur (toanto, supertoanto îi zise Gertrudis Lama), numai şoferul familiei unde-am lucrat, nimeni altul n-o mai atinsese, şi-Ambrosio: ca să nu ne prindă părinţii dumneavoastră conaşule, ce, credeţi că le-ar fi plăcut? Trinidad începu atunci s-o insulte şi să se insulte pe sine că pân-atunci chipurile o respectase, şi c-un dos de palmă dădu cu ea de pământ. Cineva bătu în uşă şi-o deschise, Amalia văzu un moşneag care zicea: Trinidad ce s-a-ntâmplat?, şi Trinidad l-a trimis şi pe-acela la toţii dracii şi ea s-a-mbrăcat şi-a fugit. În dimineaţa aceea la laborator pilulele îi scăpau printre degete şi-abia putea îngăima de-atâta mâhnire câtă avea pe suflet. Au şi bărbaţii mândria lor, îi zise Gertrudis, cin' te-a pus să-i zici?, trebuia să negi toanto, să negi totul. Dar las' că te iartă, o mângâie, o să vină să te caute, şi ea îl urăsc, nici moartă n-o să-l ierte, şi-Ambrosio: dar mai apoi ne-am certat, conaşule, Amalia a plecat pe drumul ei şi s-a-ndrăgostit, şi Santiago da, de-un aprist, şi-Ambrosio: abia mult mai târziu şi din pură întâmplare ne-am reîntâlnit. În seara aceea, înapoindu-se în Limoncillo, mătuşă-sa o făcu rea de muscă şi neruşinată, n-o crezu că dormise la o prietenă, o s-ajungi una din alea, o ştoalfă, şi data viitoare când n-o să te culci frumuşel acasă o s-o dea afară. Câteva zile fu lipsită de orice chef, câteva nopţi nu se lipi somnul de ea şi parcă nu se mai lumina odată de ziuă, şi-ntr-o după-amiază la ieşirea din laborator îl văzu pe Trinidad în staţie. Urcă lângă ea, şi-Amalia nu-l privea deloc dar simţea cum i se-ncing obrajii auzindu-l vorbind. Tâmpito, gândea, îl iubeşti. El îi cerea iertare şi ea n-o să te iert niciodată, mai ales c-atunci a cedat stăruinţelor lui de-a merge la el acasă, şi el hai să facem uitat trecutul, scumpo, lasă năbădăile, că să nu mai fie cu nasu' pe sus. Ajunşi în Limoncillo se-ntinse s-o îmbrăţişeze şi ea-l îmbrânci cât colo şi-l ameninţă cu poliţia. Vorbiră, se-

mpăcară, se hârjoniră, Amalia se lăsă înduioşată şi la acelaşi colţ dintotdeauna el, suspinând: de-ai ştii tu, m-am îmbătat seară de seară după noaptea aceea, Amalia, dragostea a fost mai tare ca orgoliul, Amalia. Îşi luă pe-ascuns catrafusele de la mătuşă-sa, ajunseră-n Mirones pe la căderea nopţii, ţinându-se de mână. Pe stradă, Amalia îl văzu pe moşneagul ce intrase-n cameră şi Trinidad îl prezentă Amaliei: camarada mea, *don* Atanasio. Chiar în noaptea aceea ţinu morţiş ca Amalia să nu mai lucreze: ce, era ciung?, nu putea câştiga pentru amândoi? Ea avea să-i gătească, să-i spele rufele şi mai târziu să-ngrijească de copii. Te felicit, i-a zis Amaliei inginerul Carrillo, o să-i zic lui *don* Fermín că te măriţi. Gertrudis a-mbrăţişat-o cu lacrimi în ochi, îmi pare rău că pleci dar mă bucur pentru tine. Dar cum aţi aflat că tipul cu care-a trăit Amalia era aprist, conaşule? O să aibe grijă de tine, i-a zis Gertrudis, n-o să te-nşele. Fiindcă Amalia a venit de două ori la noi acasă ca să-l roage pe bătrân să i-l scoată pe aprist din închisoare, Ambrosio.

Trinidad era hâtru, drăgăstos, Amalia gândea: ce mi-a prezis Gertrudis e pe cale să se-mplinească. Dar cu ce câştiga el singur nu mai puteau să meargă amândoi la stadion, aşa că Trinidad se ducea singur, doar duminica seara mergeau împreună la cinema. Amalia s-a-mprietenit cu doamna Rosario, o spălătoreasă c-o droaie de copii care locuia pe-aceeaşi stradă şi era bună ca pâinea caldă. Îi dădea o mână de ajutor la făcutul boccelelor cu rufărie, şi uneori venea să schimbe o vorbă cu ele *don* Atanasio, vânzător de lozuri de felul lui, amator de tras la măsea şi bun cunoscător al vieţilor şi-al întâmplărilor de prin vecini. Trinidad se-napoia la Mirones în jur de şapte, ea-l aştepta cu masa gata, într-o zi: mi se pare că-s însărcinată, scumpule. Aha, întâi mi-ai înfăşurat funia de după gât şi-acu m-ai legat şi la gard, zicea Trinidad, numai băiat să fie, or să creadă toţi că ţi-e frate, ce mămică tinerică o să aibă. Lunile acelea, avea să gândească Amalia mai târziu, au fost cele mai frumoase din viaţa mea. O să-şi amintească mereu de filmele văzute şi de plimbările prin centru şi prin

staţiunile balneare învecinate, de ocaziile când s-au înfruptat cu fripturi la Rímac, sau de serbarea din Amancaes unde s-au dus cu doamna Rosario. Curând or să-mi mărească leafa, zicea Trinidad, pică la ţanc, şi-Ambrosio vai de capul lui de textilist, că şi el a murit: cum, şi el a murit? Da, pe jumate nebun, Amalia credea că i s-a tras dintr-o bătaie soră cu moartea primită pe vremea lui Odría. Dar leafa nu i s-a mărit defel, ziceau că din cauza crizei, Trinidad sentorcea acasă tot mai înnegurat pentru că imbecilii ăia pomeneau acum de grevă. Imbecilii ăia din sindicat, ridica tonul, sticleţii ăia în solda guvernului. Făcuseră-n aşa fel să fie aleşi cu sprijinul agenţilor, şi-acu vorbeau de grevă, vânduţii. Lor ce le păsa, n-aveau să păţească nimic, dar el avea fişă la poliţie şi imediat vor zice apristul e agitatorul. Şi chiar aşa a fost, greva a avut loc, şi-a doua zi *don* Atanasio s-a năpustit înăuntru: o patrulă a frânat în faţa casei şi l-a umflat pe Trinidad. Amalia a fugit cu doamna Rosario la prefectură. A-ntrebat peste tot, nici urmă de Trinidad López. A-mprumutat ceva bani de omnibuz de la doamna Rosario şi-a dat fuga-n Miraflores. Când a ajuns în faţa casei n-a îndrăznit să sune, dacă ieşea Ambrosio? S-a plimbat prin faţa casei, şi deodată l-a văzut. Pe faţa lui s-a citit mirarea, bucuria, şi văzând-o însărcinată, furia. Aha, aha, arăta cu degetul spre pântecul ei, aha, aha. N-am venit să te văd pe tine, izbucni în plâns Amalia, lasă-mă înăuntru. E-adevărat că trăieşti c-un textilist?, zise Ambrosio, copilul ce-l aştepţi e cu el? Dar ea a intrat valvârtej şi l-a lăsat să dondănească de unul singur. Rămase saştepte în grădină, privind rondul de muşcate, havuzul cu mozaicuri albăstrii *azulejos,* propria-i cămăruţă din fund, o invadă tristeţea, i se ciocneau genunchii. Cu ochii înecaţi de lacrimi văzu pe cineva ieşind, ce mai faceţi conaşule Santiago?, *hola* Amalia. Era mai înalt, mai bărbat, dar la fel de slab. A venit numai să le facă-o vizită, conaşule, nu, cum o să vă pârăsc? El şi-a scos basca, avea părul tuns foarte scurt şi-i şedea oribil. Îl tunseseră chilug, aşa era botezul bobocilor la Universitate, şi lui îi creştea mai greu. Şi-atunci Amalia a-nceput să plângă-n hohote, îl rog pe *don* Fermín,

mereu aşa de cumsecade, să m-ajute iar, bărbatul ei nu făcuse nimic, l-au arestat degeaba, o să vă răsplătească bunul Dumnezeu, conaşule. Ieşi *don* Fermín în halat, linişteşte-te dragă, ce s-a-ntâmplat? Conaşul Santiago îi povesti şi ea zău că n-a făcut nimic, *don* Fermín, nu era aprist, îi place fotbalul, până când *don* Fermín râse: aşteaptă, ai răbdare, să vedem. S-a dus să telefoneze, a zăbovit, Amalia se simţea emoţionată văzându-se în fosta-i locuinţă, văzându-l pe-Ambrosio, gândindu-se prin ce trece Trinidad. S-a făcut, zise *don* Fermín, zi-i să nu se mai bage-n buclucuri. Ea ţinea morţiş să-i sărute mâna, şi *don* Fermín fii cuminte fetiţo, totul se putea rezolva numai moartea nu. Amalia şi-a petrecut restul serii cu doamna Zoila şi coniţa Teté. Ce frumoasă s-a făcut, ce ochişori are, şi doamna a reţinut-o la cină şi când şi-a luat rămas bun, uite să-i iei ceva copilaşului, i-a dat două *libras*.

A doua zi a apărut Trinidad acasă în Mirones. Furios, l-au denunţat sticleţii ăia, răcnind cum Amalia nu-l auzise niciodată, îl acuzaseră de mii de lucruri, din cauza porcilor ălora ordinari agenţii l-au bătut din nou. Pumni şi picioare ca să denunţe nu ştiu ce şi pe nu ştiu cine. Era mai înverşunat împotriva sticleţilor din sindicat decât contra agenţilor: când APRA va lua puterea va fi vai şi-amar de nemernicii ăia, de vânduţii ăia ai lui Odría. Nu mai eşti pe statul de plată, i-au zis la făbricuţa de textile, te-au dat afară pentru părăsirea locului de muncă. Dacă mă plâng la sindicat ştiu de pe-acu unde-or să mă bage, zicea Trinidad, şi dacă mă plâng la minister or să mă bage tot acolo. Îţi pierzi vremea băgându-i în mă-sa pe sindicalişti, zicea Amalia, mai bine caută de lucru. Când începu să bată fabricile, criza ţine-n continuare îi ziceau, aşa că un timp au trăit din împrumuturi, şi deodată Amalia şi-a dat seama că Trinidad îi turna mai multe gogoşi ca oricând: şi din ce-a murit Amalia, Ambrosio? Pleca dimineaţa la opt de-acasă şi se-ntorcea după jumătate de oră şi cădea frânt pe pat, am bătut toată Lima căutând de lucru, era mort de osteneală. Şi-Amalia: cum, c-adineaori ai plecat şi te-ai şi întors. Şi-Ambrosio: dintr-o operaţie, conaşule. Şi el: era luat la ochi,

avea fişă, sticleţii l-au ponegrit pretutindeni, îl priveau ca pe-o oaie râioasă, n-o să mai găsesc de lucru nicăieri. Şi-Amalia: termină cu sticleţii şi pun-te pe căutat de lucru, altminteri or să moară de foame. Nu pot, zicea el, sunt bolnav, şi ea ce boală ai? Trinidad îşi vâra degetul pe beregată până când îl lua cu greaţă şi vomita: cum să caute de lucru dacă-i bolnav. Amalia s-a-ntors la Miraflores, s-a plâns doamnei Zoila, doamna i-a vorbit lui *don* Fermín şi domnul conaşului Chispas: zi-i lui Carrillo s-o reprimească pe post. Când i-a povestit c-au primit-o din nou la laborator, Trinidad şi-a mutat ochii-n bagdadie. Orgoliosule, ce-i rău în asta să lucrez pân'te faci tu bine, ce, nu eşti bolnav? Cu cât te-au plătit ca să mă umileşti, acu' că mă vezi doborât? zicea Trinidad.

Gertrudis Lama s-a bucurat grozav când a văzut-o iar la laborator, şi supraveghetoarea: ce afacere fainã, bravo, îţi pui şi-ţi scoţi slujba ca pe-o fustă. În primele zile mai scăpa pilulele pe jos şi i se rostogoleau flacoanele, dar după-o săptămână era îndemânatecă la fel ca-nainte. Mai bine du-l la doctor, îi zicea doamna Rosario, tu nu vezi că toată ziua îşi dă-n petec? Dar nu era chiar aşa, numai la ora prânzului sau când era atinsă tema lucrului la fabrică se prostea parcă de tot, în restul timpului era ca de-obicei, aproape neschimbat. După ce mânca, îşi vâra degetu-n gură până vomita, şi-atunci: vezi că-s bolnav, scumpo? Dar dacă Amalia nu-l băga în seamă şi îi ştergea voma ca şi când n-ar fi fost, îndată uita de boală şi: eh, ce mai e nou pe la laborator?, ba chiar glumea cu ea sau se-arăta duios. O să-i treacă, gândea, se ruga, plângea Amalia pe-ascuns ca el să n-o vadă, o să fie iar ca-nainte. Dar nici pomeneală să-i treacă, ba chiar s-a apucat să iasă-n uşa casei şi să le strige „sticleţilor!" trecătorilor. Voia să le pună piedică sau să le-aplice chei de catch, şi-i aşa slăbuţ că mi-l aduc de fiecare dată pe braţe, îi povestea Amalia lui Gertrudis. Într-o noapte a vomitat fără să-şi vâre degetu-n gât. A pălit îngrozitor, şi-Amalia l-a dus chiar a doua zi la Spitalul Muncitoresc. Nevralgii, zise medicul, cică să ia nişte linguriţe c-o soluţie ori de câte ori îl doare capul, şi de-

atunci Trinidad nu făcea nimic altceva toată ziua decât să se plângă mă doare capul de-mi pocneşte. Lua el linguriţele alea, dar tot îl apucau greţurile. Atâta ai făcut pe bolnavul încât te-ai îmbolnăvit de-a binelea, îl mustra Amalia. Deveni morocănos, ranchiunos, clevetitor, îşi bătea joc de orice, şi-aproape nu se mai putea discuta cu el. Când o vedea revenind de la lucru: cum de nu m-ai părăsit încă?, şi fetiţa? zice Santiago. Toată ziulica zăcea pe pat, dacă nu mă mişc mi-e mai bine, sau conversa cu *don* Atanasio, şi n-o întreba nimic de copil. Dacă Amalia îi zicea m-am rotunjit sau uite cum mişcă, se uita la ea de parcă nu ştia despre ce-i vorba. Abia mânca, din cauza vomelor. Amalia şterpelea nişte pungi de hârtie de la laborator şi-l ruga vomită-aici, nu pe jos, dar el parcă înadins căsca gura peste masă sau peste pat, şi c-o voce pierită şi păstoasă, dacă ţi-e aşa de scârbă mai bine pleacă, fetiţa a rămas la Pucallpa, conaşule. După care-l apucau remuşcările, iartă-mă scumpo, m-am făcut un nesuferit, mai suportă-mă un pic până mor. Se mai duceau din an în paşte la cinema. Amalia voia să-i dea ghes să mai meargă la stadion, dar el se ţinea cu mâinile de cap: nu, era prea bolnav. Devenise de-a dreptul costeliv, pantalonii, care înainte nu-l cuprindeau la brăcinar acum fluturau pe el, n-o mai ruga pe-Amalia tunde-mă cum ştii tu, şi de ce-a lăsat-o la Pucallpa? Zi-mi nu te-ai săturat de-un papă-lapte ca ăsta care la întâiul necaz lasă totul baltă şi face pe nebunu' şi se lasă-ntreţinut de-o muiere?, o-ntrebă Gertrudis. Dimpotrivă, de când îl vedea ca o cârpă ţinea şi mai mult la el. Se gândea la el încontinuu, simţea că se sfârşeşte lumea când îl auzea debitând prostii, când o dezbrăca bruscând-o pe-ntuneric o lua cu fiori. O doamnă care se-mprietenise acolo cu Amalia a luat-o s-o crească, conaşule. Durerile de cap ale lui Trinidad apăreau şi dispăreau, apăreau şi dispăreau, încât ea nu ştia niciodată dacă erau adevărate sau doar scorneli şi exagerări. Şi-n plus, Ambrosio se vârâse într-o dandana şi trebuise s-o şteargă imediat din Pucallpa, *don*. Numai vomele se ţineau lanţ. Numai tu eşti de vină, îi zicea Amalia, ba sticleţii scumpo, uite ştii ceva? pe mine nu mă mai prosteşti tu.

Într-o zi Amalia a dat de doamna Rosario la intrarea-n fundătură, cu mâinile-n şolduri, cu ochii ca jăratecul: s-a-ncuiat cu fiica ei Celesta, a vrut s-abuzeze de ea, n-a descuiat decât când l-a ameninţat cu vardistul. Amalia l-a găsit pe Trinidad plângându-se că doamna Rosario e rău intenţionată, că de ce să cheme poliţia când ştia că-i luat la ochi şi cu cazier, că-i o perversă, că lui ce-i pasă de netoata de Celesta, n-a vrut decât să glumească. Neruşinatule, ingratule, îl ocăra Amalia, întreţinutule, nebunule, şi la urmă a aruncat în el c-un pantof. El o lăsa să ţipe şi să-l cotonogească fără să protesteze. În noaptea aceea s-a prăbuşit pe duşumea ţinându-se cu mâinile de cap şi-a trebuit ca Amalia cu *don* Atanasio să-l târască şi să-l suie într-un taxi. La Asistenţa Publică i-au făcut o injecţie. S-au întors în Mirones pas cu pas, cu Trinidad la mijloc, oprindu-se să-şi tragă sufletul la fiecare colţ. Îl culcară, şi-nainte de-a adormi Trinidad o făcu să plângă: lasă-mă şi pleacă, să nu-şi irosească viaţa cu el, era terminat, caută-ţi pe cineva care să te merite. Fetiţa se numea Amalita Hortensia, şi merge pe cinci sau şase anişori, conaşule.

Într-o zi, întorcându-se de la laborator, îl găsi pe Trinidad ţopăind de bucurie: s-au isprăvit necazurile noastre, găsise de lucru. O-mbrăţişa, o ciupea, nu-şi mai încăpea-n piele. Şi boala ta?, zicea Amalia ca prostită, şi el gata, s-a dus, m-am vindecat. Se-ntâlnise pe stradă cu camaradul Pedro Flores, îi povesti, un aprist cu care-mpărţise carcera la Frontón, şi când Trinidad i-a zis ce-a păţit, Pedro: vino’ncoa, l-a dus la Callao, l-a prezentat altor camarazi şi din seara asta avea de lucru într-un atelier de mobile. Vezi, Amalia, aşa erau camarazii, se simţea aprist până-n măduva oaselor, trăiască Víctor Raúl. Va câştiga mai puţin dar ce contează, dacă asta-i ridicase moralul. Trinidad pleca foarte devreme însă se-ntorcea înaintea Amaliei. Îi reveni pofta de viaţă, mă doare capul tot mai rar, camarazii-l duseseră la un doctor care nu i-a luat niciun şfanţ şi i-a făcut injecţii şi vezi şi tu, Amalia, îi zicea, partidul mă-ngrijeşte, el mi-e familia. Pedro Flores nu dădea niciodată prin Mirones, dar Trinidad pleca de-acasă nopţile să se-ntâlnească cu el şi-

Amalia era geloasă, cum crezi tu că te-aş înşela după ce m-ai ajutat atâta?, râdea Trinidad, mă jur că merg la-ntâlniri clandestine cu camarazii. Nu te mai băga-n politică, îi zicea Amalia, data viitoare or să te-omoare. Nu-i mai înjura pe sticleţi, dar continua să vomite. Mai multe seri la rând a dat de el trântit pe pat, cu ochii adânciţi în orbite, fără vlagă, fără poftă de mâncare. Într-o noapte când plecase la o întâlnire, veni *don* Atanasio şi-i zise Amaliei vino şi-o duse până după colţ. Acolo stătea Trinidad, singur-singurel pe marginea trotuarului, fumând. Amalia nu-l pierdu din ochi, şi când Trinidad se-ntoarse-n fundătură îl luă la întrebări, cum a fost? şi el bine, am discutat mult. Ea gândi: altă femeie. Dar atunci de ce se purta aşa drăgăstos cu ea? După prima săptămână de lucru o aşteptă pe Amalia cu plicul neatins, nedeschis, hai să-i cumpărăm ceva doamnei Rosario ca să-i treacă supărarea, i-au ales un parfum, şi-apoi: da' tu ce-ţi doreşti, inimioară? Lasă, mai bine-ai plăti chiria, îi zise Amalia, dar el nu şi nu, voia să cheltuiască banii ăştia făcându-i o plăcere, inimioară. Adică Amalita după mamă, şi Hortensia după-o doamnă la care lucrase Amalia, conaşule, una la care ţinuse mult şi care-a murit; bine-nţeles că după tot ce-ai făcut trebuie să dispari imediat, nenorocitule, zise *don* Fermín. Doar ai fost salvarea mea, îi zicea Trinidad, zi-mi ce doreşti. Şi-atunci Amalia: să mergem la cinema. Văzură un film cu Libertad Lamarque, trist al naibii, întâmplarea semăna cu-a lor ca două picături de apa, Amalia ieşi suspinând, şi Trinidad: ce sentimentală-mi eşti, inimioară, multe ai merita tu de la viaţă. Au ţinut-o într-o glumă, şi din nou şi-a amintit de copil şi-i-atingea pântecul, măi că dolofan mai e. Doamna Rosario a bâzâit când a primit parfumul şi i-a zis lui Trinidad tu nu ştiai ce faci, mai bine pupă-mă. Şi duminica următoare Trinidad hai să-i facem o vizită mătuşii tale, c-o să se-mpace cu Amalia când o afla de copil. S-au dus în Limoncillo şi Trinidad a intrat primul şi după-aia a ieşit mătuşă-sa cu braţele deschise s-o cheme pe-Amalia. Au rămas să mănânce la ea şi-Amalia gândea gata cu ghinionul, totul a intrat iarăşi pe făgaşul firesc. Se simţea

foarte greoaie, Gertrudis Lama şi alte colege de laborator începuseră să-i împletească hăinuţe copilului.

În ziua când a dispărut Trinidad, Amalia fusese cu Gertrudis la doctor. Se-ntorsese la Mirones hăt târziu şi Trinidad nicăieri, se lumină de ziuă şi tot nimic, şi-abia pe la zece dimineaţa opri un taxi în fundătură şi coborî un tip care întreba de Amalia: aş vrea să vă vorbesc între patru ochi, era Pedro Flores. O sui în taxi, şi ea ce s-a-ntâmplat cu soţul meu? şi el l-au arestat. Dumneata eşti de vină, ţipă Amalia, şi el se uită la ea ca la o nebună, dumneata l-ai îndemnat să facă iar politică, şi Pedro Flores eu?, politică? El care nu se-amestecase şi nici nu se va amesteca vreodată în politică fiindcă detesta politica, doamnă!, mai curând nebunul de Trinidad fusese cât pe ce să-l amestece azi-noapte într-o tărăşenie urâtă de tot. Şi-i povesti: se-ntorceau de la o mică petrecere la Barranco şi trecând pe dinaintea Ambasadei Columbiei, Trinidad: opriţi o clipă, trebuie să cobor, Pedro Flores crezuse că-i venea să urineze, dar el coborî din taxi şi-ncepu să strige: sticleţilor! trăiască APRA! Víctor Raúl!, şi când el demară îngrozit văzu că pe Trinidad ploua cu bastoane de cauciuc. Dumneata eşti de vină, plângea Amalia, APRA e de vină, or să-l deşele în bătăi. Ce-aveţi doamnă, despre ce vorbiţi?: nici Pedro Flores nu e aprist nici Trinidad nu fusese aprist vreodată, o ştiu mai bine ca oricine fiindcă suntem veri, crescuserăm-preună în cartierul Victoria, ne-am născut în aceeaşi casă, doamnă. Minciună, el s-a născut la Pacasmayo, scâncea Amalia, şi Pedro Flores: dar cin' v-a debitat asemenea trăsnăi? Şi se jură: omul ei se născuse la Lima, doamnă, şi nu ieşise niciodată de-acolo şi nu se-amestecase vreodată-n politică, numai o dată l-au arestat din greşeală, luându-l drept altul sau cine ştie de ce, la izbucnirea revoluţiei lui Odría, şi când l-au slobozit din carceră l-a pălit aiureala de-a se da drept născut în Nord şi aprist înrăit. Vă rog, mergeţi la prefectură, ziceţi-le că era băut şi că de-obicei e cam sărit de pe fix, doar aşa or să-i deie drumul. O lăsă apoi în fundătură, şi doamna Rosario o-nsoţi la Miraflores ca să se plângă lui *don* Fermín. Nu-i la prefectură, zise *don* Fermín

după ce telefonă, să vină mâine că până-atunci află el. Dar a doua zi dis-de-dimineaţa năvăli un băieţel în fundătură: Trinidad López e la San Juan de Dios, doamnă. La spital, pe-Amalia şi pe doamna Rosario le trimiseră dintr-un salon în altul, până când o măicuţă bătrânică, cu peri pe faţă ca un bărbat: ah da, începu s-o consoleze pe-Amalia. Trebuie să se resemneze, Domnul Dumnezeu l-a chemat pe soţul ei, şi-n timp ce Amalia plângea îi povestiră doamnei Rosario că-l găsiseră în zori prăbuşit în faţa porţii spitalului, că murise-n urma unei congestii cerebrale.

Mai că n-a avut când să-l plângă pe Trinidad fiindcă a doua zi după înmormântare mătuşa ei şi doamna Rosario s-au văzut nevoite s-o ducă pe sus la maternitate, începuseră durerile succesive, şi către dimineaţă s-a născut mort copilul lui Trinidad. Rămase la maternitate cinci zile, împărţind patul c-o negresă care născuse gemeni şi care-ncerca tot timpul să intre-n vorbă. Ea răspundea numai da, bine, nu. Doamna Rosario şi mătuşa ei veneau zilnic s-o vadă şi să-i aducă de mâncare. Nu simţea nici durere nici mâhnire, ci doar sfârşeală, mânca fără poftă, făcea sforţări să vorbească. În a patra zi sosi Gertrudis, de ce n-ai anunţat?, inginerul Carrillo putea crede c-a părăsit locul de muncă, noroc că te bucuri de sprijinul lui *don* Fermín. Să creadă inginerul ce-o pofti, gândea Amalia. La ieşirea din maternitate, primul drum îl făcu la cimitir să-i ducă nişte buchete lui Trinidad. Pe mormânt se afla poza sfinţită lăsată de doamna Rosario şi literele pe care vărul Pedro Flores le zgâriase-n ghipsul umed c-un băţ. Se simţea slăbită, deşertată, mahmură, dacă vreodată o să am bani o să cumpăr o lespede şi-o să comand să se scrie Trinidad López cu litere aurite. Începu să-i vorbească-ncetişor, de ce te-ai dus tocmai acum când totul era pe cale să se-aranjeze, începu să-l dojenească, de ce m-ai făcut să cred atâtea minciuni, începu să-i povestească, m-au dus la maternitate, băiatul tău a murit, poate l-ai şi cunoscut pe lumea cealaltă. Se-ntoarse la Mirones amintindu-şi de haina albastră despre care zicea Trinidad că-i toată eleganţa lui, şi de cât de prost îi cosea ea nasturii încât mereu se desprindeau şi se

rostogoleau. Odăiţa era-ncuiată, proprietarul venise c-un coropcar şi-i vânduse cu toptanul tot ce găsise înăuntru, lăsaţi-i ceva de la soţul ei măcar ca amintire, îl rugase doamna Rosario, dar n-au vrut, şi-Amalia: ce mai contează. Mătuşa ei luase chiriaşi în căsuţa de la Limoncillo şi nu mai avea unde, dar doamna Rosario îi făcu loc în una din cele două camere ale ei, şi Santiago: da-n ce bucluc ai intrat?, de ce-a trebuit să laşi totul şi s-o ştergi din Pucallpa? După-o săptămână se prezentă în Mirones Gertrudis Lama, de ce nu s-a-ntors la laborator?, până când crezi c-or să te-aştepte? Şi-Amalia: n-o să mă mai întorc la laborator niciodată. Şi ce-o să facă, atunci? Nimic, rămân aici până m-or da afară, şi doamna Rosario proasto!, niciodată n-o să te dau afară. Şi de ce nu voia să se-ntoarcă la laborator? Nu ştia, dar n-avea să se mai întoarcă, şi-o zicea cu-atâta năduf încât Gertrudis Lama nu mai stărui şi n-o mai întrebă nimic. Din cauza unei găinării, conaşule, trebuise să-şi piardă urma din cauza unei găinării c-un camion de furat, nici nu-i venea să-şi mai aducă aminte. Doamna Rosario o silea să mănânce, o mângâia şi-o sfătuia, încerca s-o facă să uite. Amalia dormea între fetele ei Celesta şi Jesusa, şi mezina doamnei Rosario se plângea că stătea de vorbă cu Trinidad şi cu băieţelul ei pe întuneric. O ajuta pe doamna Rosario să spele rufe în albie, să le-ntindă pe frânghie, să încingă fierul de călcat cu cărbuni. Făcea totul fără vlagă, fără interes. Se-nnopta, se lumina de ziuă, se-nsera, venea s-o viziteze Gertrudis, venea mătuşa ei, ea le-asculta şi le răspundea da la orice şi le mulţumea pentru flecuşteţele aduse. Te gândeşti mereu la Trinidad? o-ntreba zi de zi doamna Rosario, şi ea da, şi la băieţel. Semeni cu Trinidad, îi zicea doamna Rosario, laşi capu-n jos, te dai bătută, nu lupţi, mai bine să-şi uite nefericirea, eşti tânără, poate să-şi refacă viaţa. Amalia nu mai ieşea din Mirones, mergea ca somnambula, se spăla şi se pieptăna numai din când în când, într-o zi privindu-se într-o oglindă gândi: dacă Trinidad te-ar vedea nu te-ar mai place. Seara târziu când *don* Atanasio se-ntorcea acasă, ea îi bătea la uşă să schimbe două vorbe cu el. Bătrânul locuia într-o odăiţă cu

tavanul atât de jos încât Amalia nu putea sta-n picioare, iar pe duşumea era trântită o saltea jerpelită, printre mii de buclucuri şi de gioarse. Pe când vorbeau, *don* Atanasio scotea butelcuţa şi gâlgâia pe gât. Ce credeţi, „băieţii” l-au bătut pe Trinidad, *don* Atanasio, şi când l-au văzut că le murea-n braţe l-au lepădat în faţa porţii de la San Juan de Dios? Uneori *don* Atanasio: da, aşa s-or fi petrecut lucrurile, alteori nu, i-or fi dat drumul şi el simţindu-se rău s-o fi dus singur la spital, şi-alteori, ce-ţi mai pasă, că doar săracu-a murit, acu gândeşte-te la tine, gata uită-l.

VI

ATUNCI să fi-nceput eşuarea?, în acel prim an, Zavalita, când ţi-ai dat seama că San Marcos era un bordel şi nu raiul la care visaseşi? Ce nu v-a plăcut conaşule? Nu faptul că începeau cursurile în iunie în loc de aprilie, că profesorii erau la fel de decrepiţi ca şi pupitrele, gândeşte, ci tembelismul colegilor lui când era vorba de cărţi, indolenţa din ochii lor când era vorba de politică. Metişii *cholo*s semănau bucăţică tăiată cu copiii de familie bună, Ambrosio. Poate că profesorii-s plătiţi mizerabil, zicea Aída, s-or fi spetind prin ministere, or fi predând prin licee, cine le-ar putea pretinde mai mult? Trebuie să-nţelegem apatia studenţilor, zicea Jacobo, sistemul i-a format aşa: aveau nevoie să fie zgâlţâiţi, îndoctrinaţi, organizaţi. Dar unde erau comuniştii, unde se-ascundeau apriştii? Toţi întemniţaţi?, toţi deportaţi? Astea erau critici retrospective, Ambrosio, pe-atunci nu-şi dădea seama încă şi-i plăcea la San Marcos. Ce s-o fi ales de profesorul care într-un an a glosat două capitole din Sinteza Cercetărilor Logice publicată de „Revista de Occidente”? să abordăm pasămite fenomenologic problema turbării, să punem între paranteze, ar zice Husserl, grava situaţie creată de câinii din Lima: ce mutră-ar face directorul? Ce s-o fi ales de praful care nu făcea la curs decât probe de-ortografie, sau de ăllalt care-ntrebase la examen despre erorile lui Freud.

— Te-nşeli, un om de cultură trebuie să-i citească până şi pe obscurantişti – zise Santiago.

— Grozav ar fi să-i poţi citi-n original – zise Aída –. Mi-ar place să ştiu franceza, engleza, chiar şi germana.

— Citeşte tot, de-acord, dar cu simţ critic – zise Jacobo –. Progresiştii ţi se par întotdeauna nasoli iar decadenţii buni. Asta critic eu la tine.

— Dar n-am zis decât că „Aşa s-a călit oţelul” m-a plictisit şi că mi-a plăcut „Castelul” – protestă Santiago –. Nu generalizez câtuşi de puţin.

— Pesemne că traducerea din Ostrovski e proastă pe când cea din Kafka e bună, degeaba discutaţi – zise Aída.

Ce s-o fi ales de moşulică acela scund, rotofei, cu ochi albaştri şi cu ciuf alb care le explica sursele istorice? Era aşa de bun încât mai că te simţeai ispitit să urmezi Istoria, nu Psihologia, zicea Aída, şi Jacobo: aşa-i, păcat doar că era hispanist şi nu indigenist. Aulele gemând de lume din primele zile s-au golit treptat, în septembrie veneau la cursuri doar jumate din studenţi şi nu mai era o problemă să găseşti locuri la ore. Nu că s-ar fi simţit cu speranţele spulberate, nu că profesorii n-ar fi ştiut sau n-ar fi vrut să le predea, gândeşte, povestea e că nici pe ei nu-i interesa să-nveţe. Fiindcă erau săraci şi nevoiţi să muncească, zicea Aída, fiindcă erau contaminaţi de formalism burghez şi nu-şi doreau decât o diplomă, zicea Jacobo, fiindcă pentru-a absolvi nu era necesar nici să te prezinţi, nici să te intereseze, nici să-nveţi: doar s-aştepţi. Eşti mulţumit la San Marcos, schimodie?, e-adevărat că acolo predau toate capacităţile din Peru, schimodie?, de ce te-ai făcut aşa rezervat, schimodie? Sunt, tata, e-adevărat, tata, ba nu m-am făcut, tata. Intrai şi ieşeai din casă ca o stafie, Zavalita, te-ncuiai în camera ta şi nu dădeai cu ochii de familie, te porţi ca un urs zicea doamna Zoila, şi Chispas: o să te ţicneşti de-atâta toceală, şi Teté: de ce nu mai ieşi nicăieri cu Popeye, superisteţule? Pentru că Jacobo şi Aída îmi erau de-ajuns, gândeşte, pentru că ei erau prietenia care excludea, îmbogăţea şi compensa totul. Atunci oare?, gândeşte, atunci oi fi sfeclit-o?

Se-nscriseră la aceleaşi cursuri, se-aşezau în aceeaşi bancă, mergeau împreună la Biblioteca Universităţii San Marcos sau la Naţională, anevoie se despărţeau să meargă la culcare. Citeau aceleaşi cărţi, vedeau aceleaşi filme, se indignau răsfoind aceleaşi ziare. Plecând de la Universitate, la prânz şi seara, discutau ore-n şir la „Palermo” pe Colmena, dezbăteau ore-n şir la cofetăria „Los Huérfanos”

din Azángaro, comentau ore-n şir ştirile politice într-o cafenea cu biliard din spatele Palatului Justiţiei. Uneori se strecurau într-un cinematograf, alteori băteau librăriile, alteori porneau ca-ntr-o aventură să-şi cunoască oraşul. Asexuată, fraternă, prietenia lor părea veşnică.

— Ne preocupau aceleaşi lucruri, detestam aceleaşi lucruri, şi niciodată nu eram de acord chiar întru totul – zice Santiago –. Dar până şi asta era aţâţător.

— De ce eraţi necăjit, atunci? – zice Ambrosio –. Din cauza fetei?

— Niciodată n-o vedeam singură – zice Santiago –. Nu c-aş fi fost necăjit; dar uneori simţeam ceva ca un viermişor prin burtă, asta era tot.

— Voiaţi să se-ndrăgostească de dumneavoastră şi nu puteaţi, avându-l mereu pe ăllalt pe cap – zice Ambrosio –. Ştiu ce simţi aflându-te lângă femeia iubită şi neputând face nimic.

— Ţi s-a-ntâmplat asta cu Amalia? – zice Santiago.

— Am văzut un film despre asta – zice Ambrosio.

Universitatea era un reflex al ţării, zicea Jacobo, cu douăzeci de ani în urmă toţi profesorii ăştia fuseseră desigur progresişti, citind şi ţinându-se la curent, după care, din cauza muncii forţate în alte domenii şi a mediului, au devenit mediocri şi s-au îmburghezit, şi deodată, vâscos şi minim deasupra plexului: viermişorul. E şi vina studenţilor, zicea Aída, au ajuns de le place acest sistem, şi dacă toţi suntem de vină n-avem altă soluţie decât să ne conformăm? zicea Santiago, şi Jacobo: soluţia era reforma universitară. Un corp mititel şi-acid în hăţişul discuţiilor, subit în căldura argumentelor, bruind, deviind, perturbând atenţia cu rafale de melancolie sau nostalgie. Catedre paralele, co-guvernare, universităţi populare, zicea Jacobo: să vină să predea tot omul care se simte-n stare, studenţii să-i poată alunga pe profesorii proşti, şi fiindcă poporul nu putea veni la Universitate atunci Universitatea să vină la popor. Melancolie după imposibilele dialoguri singur cu ea pe care-atâta le dorea?, nostalgie după plimbările singur cu ea la care visa cu ochii deschişi? Păi dacă Universitatea era

un reflex al ţării, San Marcos nu se va îndrepta atâta timp cât Perul merge din rău în mai rău, zicea Santiago, şi Aída: dacă vrem să retezăm răul din rădăcină n-are sens să vorbim de reformă universitară ci de revoluţie. Dar noi suntem studenţi şi câmpul nostru de acţiune e Universitatea, zicea Jacobo, militând pentru reformă militărm pentru revoluţie: trebuia ca ei să-nainteze pe etape şi să se lecuiască de pesimism.

— Eraţi gelos pe prietenul dumneavoastră – zice Ambrosio –. Şi nu-i nimic mai otrăvitor ca gelozia.

— Cred că Jacobo trecea exact prin ce treceam eu – zice Santiago –. Dar amândoi ne prefăceam că n-aveam nimic.

— Şi el simţea aceeaşi nevoie să vă spulbere c-o privire fermecată ca să rămâie singur cu fata – râde Ambrosio.

— Era cel mai bun prieten al meu – zice Santiago –. Îl uram şi-n acelaşi timp îl iubeam şi-l admiram.

— Nu trebuie să fii aşa sceptic – zise Jacobo –. Chestia asta cu totul ori nimic este tipic burgheză.

— Nu sunt sceptic – zise Santiago –. Dar vorbim şi iarăşi vorbim, batem apa-n piuă şi nu ne clintim din loc.

— Asta-i adevărat, pân-acum n-am depăşit teoria – zise Aída –. Ar trebui să facem şi-altceva decât să conversăm.

— Singuri nu putem – zise Jacobo –. Să-ncepem prin a ne pune-n contact cu cadrele progresiste din Universitate.

— De două luni am intrat şi n-am dat de niciunul – zise Santiago –. Încep să cred că nu există.

— Trebuie să se ferească, e logic – zise Jacobo –. Or s-apară ei mai devreme sau mai târziu.

Şi-ntr-adevăr, precauţi, luându-şi toate măsurile, misterioşi, încetu' cu-ncetu' au început să apară, ca umbre furişate: sunteţi în primul an la Litere, nu? În pauzele dintre cursuri, ei obişnuiau să se-aşeze împreună pe una din băncile *patio*-ului Universităţii, tipii păreau a face o chetă, sau tot împreună se plimbau în cerc împrejurul clădirii Dreptului, cu care să le cumpere saltele studenţilor arestaţi, şi-acolo obişnuiau să schimbe câteodată păreri cu studenţii de pe la alte facultăţi sau din alţi ani, şi ţinuţi în beciurile penitenciarului dormind pe jos, şi-n rapidele dialoguri

fugare, depăşind neîncrederea, învingând suspiciunea, cum?, nimeni nu v-a zis încă de chetă?, desluşeau sau li se părea a desluşi o subtilă explorare a felului lor de a gândi, nu-i vorba de ceva politic, o discretă sondare, e vorba doar de-o acţiune umanitară, vagi indicaţii să se pregătească-n vederea a ceva ce se va-ntâmpla, sau de simplă milă creştinească, ori o secretă chemare să manifeste în acelaşi mod cifrat că se puteau bizui pe ei: nu puteţi da măcar un *sol?* Apăreau singurateci şi volatili în pario-urile din San Marcos, se-apropiau de ei şi le vorbeau câteva minute despre subiecte ambigui, dispăreau mai multe zile şi iarăşi apăreau, cordiali şi evazivi, cu-aceeaşi precaută expresie surâzătoare pe-aceleaşi chipuri indiene, *cholo*s, corcite, negre, şi cu-aceleaşi cuvinte ambivalente sunând ciudat în accentele lor provinciale, cu-aceleaşi haine vechi şi decolorate şi-aceiaşi pantofi scâlciaţi şi uneori cu câte-o revistă sau un ziar sau o carte sub braţ. Ce studiau, de unde erau, cum îi chema? Ca un fulger pe cerul noros, băiatul ăla de la Drept a fost din cei ce s-au baricadat la San Marcos când cu revoluţia lui Odría, o bruscă mărturisire zguduia deodată discuţiile cenuşii, şi-a fost închis şi-a făcut greva foamei în închisoare, şi le ilumina şi-nfierbânta, şi nu i-au dat drumul decât acu' o lună, şi revelaţiile acelea şi descoperirile, iar cestălalt a fost delegatul de la Economie când funcţionau Centrele Federate şi Federaţia Universitară, deşteptau în ei o neliniştită excitare, înainte ca politica să dezmembreze organismele studenţeşti arestându-i pe conducători, o feroce curiozitate.

— Vii târziu înadins ca să nu iei masa cu noi, iar când ne faci onoarea nu deschizi gura – zise doamna Zoila –. Ţi-au tăiat limba la San Marcos?

— A vorbit contra lui Odría şi contra comuniştilor – zise Jacobo –. Aprist, nu credeţi?

— Face pe mutu ca să pară mai interesant – zise Chispas –. Geniile nu-şi pierd timpul cu ignoranţii, aşa-i superisteţule?

— Câţi copii are coniţa Teté? – zice Ambrosio –. Şi dumneavoastră câţi, conaşule?

— Mai degrabă troţkist, fiindcă l-a vorbit de bine pe Lechín – zise Aída –. Nu se zice despre Lechín că-i troţkist?

— Teté doi, eu niciunul – zice Santiago –. N-am vrut să fiu tătic, dar s-ar putea să mă răzgândesc. La halu-n care-am ajuns, ce mai contează.

— Şi-n plus umbli teleleu ca un somnambul, cu nişte ochi de miel spintecat – zise Teté –. Te-ai îndrăgostit de una la San Marcos?

— Oricât de târziu aş ajunge acasă, văd mereu aprinsă veioza de pe noptiera ta – zise *don* Fermín –. Foarte bine că citeşti, dar ce-ar fi să devii şi mai sociabil, schimodie.

— Da, de una cu codiţe care umblă desculţă şi vorbeşte numai în limba *quechua* – zise Santiago –. Te interesează?

— Negresa zicea fiecare prunc vine cu norocul lui pe lume – zice Ambrosio –. Dac-ar fi fost după mine, aş fi avut o droaie, zău aşa. Negresa, adică măicuţă-mea, odihnească-se-n pace.

— Vin acasă obosit, de-aceea mă retrag în camera mea, tata – zise Santiago –. Cum de mă crezi în stare să nu vreau să vorbesc cu voi.

— Eu sunt de vină, că-ţi adresez cuvântul ţie care nu eşti decât un catâr – zise Teté.

— Nu că te-aş crede-n stare, totuşi te porţi cam ciudat – zise *don* Fermín –. Acu’ că suntem singuri, schimodie, vorbeşte-mi cu încredere. Ai vreo problemă?

— Ăllalt însă chiar c-ar putea fi membru de partid – zise Jacobo –. Interpretarea pe care-a dat-o evenimentelor din Bolivia era marxistă.

— N-am, tata – zise Santiago –. N-am nimic, pe cuvânt.

— Pancras a avut un fiu la Huacho, demult, dar muierea i-a fugit într-o zi şi n-a mai văzut-o niciodată – zice Ambrosio –. De-atunci tot încearcă să-şi găsească băiatul. Nu vrea să moară înainte de-a afla dacă-a ieşit la fel de pocit ca el.

— Ăsta nu ne dă târcoale ca să sondeze ci ca să-ţi facă ochi dulci – zise Santiago –. Numai ţie-ţi vorbeşte, şi-şi dă ochii peste cap. Ai făcut o cucerire, Aída.

— Ce clevetitor eşti, ce burghez eşti – zise Aída.

— Şi-l înţeleg, pentru că şi eu îmi trec zilele amintindu-mi de-Amalita Hortensia – zice Ambrosio –. Gândind: cum o arăta acum?, cu cine-o semăna?

— Tu crezi că asta li se-ntâmplă doar burghezilor? – zise Santiago –. Că revoluţionarilor nu le fug ochii după femei?

— Uită-te la mine, scaperi nu alta fiindcă te-am făcut burghez – zise Aída –. Nu fi aşa susceptibil, nu fi burghez. Na că iar mi-a luat-o gura pe dinainte.

— Haideţi să luăm o cafeluţă cu lapte – zise Jacobo –. Veniţi, plăteşte aurul Moscovei.

Erau răzvrătiţi singurateci?, militau în vreo organizaţie clandestină?, o fi vreunul din ei turnător? Nu umblau laolaltă, rareori îşi făceau apariţia-n acelaşi timp, nu se cunoşteau sau lăsau impresia că nu se cunosc între ei. Uneori păreau pe punctul să dezvăluie ceva important, dar se opreau în pragul revelaţiei, şi insinuările şi aluziile lor, hainele uzate şi manierele calculate, stârneau în ei nelinişte, îndoieli, o admiraţie strunită de neîncredere sau teamă. Feţele lor întâmplătoare începură să apară la cafenelele unde mergeau după ore, era un trimis? explora terenul?, umilele lor siluete începură să se-aşeze la mesele ocupate de ei, atunci să-i dovedim că n-avea de ce să se-ascundă de noi, şi-n alte locuri, departe de San Marcos, în anul nostru sunt doi turnători zicea Aída, departe de orice ureche indiscretă, i-am dovedit şi n-au putut tăgădui zicea Jacobo, dialogurile prinseră să fie mai puţin eterate, s-au dezvinovăţit susţinând c-odată ajunşi avocaţi aveau să avanseze mai repede pe ştatul de funcţii zicea Santiago, să capete chiar pe-alocuri un îndrăzneţ caracter politic, tâmpiţii nici nu ştiau să mintă zicea Aída. Discuţiile începeau de-obicei cu vreo anecdotă, să ştiţi că cei cu-adevărat periculoşi nu-s ăştia care se lasă găbjiţi zicea Washington, sau c-o glumă sau o snoavă sau o pregătire a terenului, ci turnătorii de-amorul artei care nici nu figurau pe ştatele poliţiei, după care urmau, timide, accidentale, întrebările, cam care era atmosfera-n anu' întâi?, se manifesta vreo nelinişte, vreo nemulţumire?, erau băieţii preocupaţi de probleme?, exista o majoritate interesată în

reconstituirea Centrelor Federate?, şi tot mai sibilină, şerpuitoare, ce părere aveau despre revoluţia boliviană?, discuţia aluneca, dar despre Guatemala ce credeau?, spre situaţia internaţională. Însufleţiţi, excitaţi, ei îşi dădeau cu presupusul fără să coboare vocea, să-i audă turnătorii, să-i arunce-n temniţă, şi-Aída se-ntrecea pe sine, era cea mai entuziastă gândeşte, se lăsa copleşită de propria-i emoţie, cea mai îndrăzneaţă gândeşte, prima care muta vitejeşte tema conversaţiei de la Bolivia şi Guatemala la Peru: trăiau într-o dictatură militară şi ochii nocturni străluceau, chiar dacă revoluţia boliviana n-ar fi decât liberală, şi nasul i se ascuţea, chiar dacă în Guatemala nu s-ar ajunge la o revoluţie burghezo-democraticâ, şi tâmplele i se zbăteau mai iute, tot era mai bine ca-n Peru, şi-o şuviţă de păr îi luneca pe ochi, unde taie şi spânzură un general moş-teacă, şi-şi lovea fruntea în timp ce vorbea, şi o liotă de tâlhari, şi pumnişorii ei loveau în masă. Stânjenite, neliniştite, alarmate, umbrele fugare o-ntrerupeau pe-Aída, schimbau tema, sau se ridicau şi plecau.

— Tatăl dumneavoastră zicea că San Marcos v-a schimbat în rău – zice Ambrosio –. Că nu l-aţi mai iubit din cauza Universităţii.

— L-ai pus într-o situaţie delicată pe Washington – zise Jacobo –. Dacă-i membru sau simpatizant al partidului trebuie să se ferească. Nu mai vorbi aşa tare de Odría în faţa lui, poţi să-l compromiţi.

— Ţi-a zis tata că eu nu-l mai iubeam? – zice Santiago.

— De-aia crezi c-a plecat Washington? – zise Aída.

— Nimic nu l-a mâhnit mai mult în viaţă – zice Ambrosio –. Nu voia decât să-nţeleagă de ce nu-l mai iubeaţi, conaşule.

Era în anul trei la Drept, era un *serrano* alb şi jovial care vorbea fără să-mprumute aerul solemn, ezoteric, sacerdotal al celorlalţi, a fost primul căruia i-au ştiut numele: Washington, întotdeauna îmbrăcat în gri deschis, întotdeauna arătându-şi veselii dinţi canini, cu glumele lui impunea discuţiilor de la „El Palermo”, de la cafeneaua cu biliard sau din *patio*-ul Ştiinţelor economice un aer personal

ce nu apărea în dialogurile ermetice sau stereotipe susţinute cu alţii. Dar în pofida înfăţişării lui comunicative, se pricepea de minune să fie impenetrabil. A fost primul dintre cei ce s-au transformat din umbre fugare într-o fiinţă de carne şi oase. Într-un cunoscut, gândeşte, aproape-un prieten.

— Dar ce l-a făcut să creadă aşa ceva? – zice Santiago –. Ce-ţi mai zicea tata despre mine?

— De ce n-am forma un cerc de studii? – zise Washington, pârând distrat.

Încetară să gândească, să respire, cu ochii ţintă la el:

— Un cerc de studii? – zise Aída, foarte rar –. Ca să studiem ce?

— Nu mie, conaşule – zice Ambrosio –. Vorbea cu mama dumneavoastră, cu fratele lui, cu prieteni, şi eu îi auzeam când conduceam maşina.

— Marxism – zise Washington cu deplină naturaleţe –. Nu se predă la Universitate, şi ne-ar putea fi de folos la fixarea culturii generale, nu credeţi?

— Tu l-ai cunoscut pe tata mai bine decât mine – zice Santiago –. Zi-mi ce altceva-ţi mai zicea despre mine.

— Ar fi extrem de interesant – zise Jacobo –. Să formăm cercul.

— Cum să-l fi cunoscut mai bine decât dumneavoastră – zice Ambrosio –. Ce idee, conaşule.

— Toată problema e să facem rost de cărţi – zise Aída –. La anticariate nu găseşti decât din întâmplare câte-un număr învechit din „Cultura sovietică”.

— Ştiu eu că-ţi vorbea de mine – zice Santiago –. Dar n-are a face, nu-mi zice, poftim, dacă nu vrei.

— Se poate face rost de ele, dar trebuie să aveţi mare grijă – zise Washington –. Dacă studiezi marxismul, oricând te poţi pomeni fişat drept comunist, la poliţie. Bun, asta-i, de altfel o ştiţi cât se poate de bine.

Aşa s-au întemeiat cercurile marxiste, aşa au început pe nesimţite să militeze, să se afunde-n prestigioasa, râvnita clandestinitate. Aşa au descoperit ruinata librărie de pe strada Chota şi pe bătrânul spaniol cu ochelari negri şi

bărbuţă de nea, care păstra în cămăruţa din spate ediţii din colecţiile Secolul XX şi Lautaro, aşa au cumpărat, au cartonat şi-au răsfoit febril cartea aceea ce-avea să-nfierbânte discuţiile din cadrul cercului multe săptămâni la rând, acel manual cu răspunsuri la toate şi la tot. Lecţii Elementare de Filozofie, gândeşte. Gândeşte: Georges Politzer. Aşa l-au cunoscut pe Héctor, pân-atunci o altă umbră fugară, şi-au aflat c-acea slăbănoagă girafă laconică studia Economia şi-şi câştiga zilele făcând pe crainicul. Hotărâseră să se-ntâlnească de două ori pe săptămână, dezbătuseră-ndelung asupra locului şi-aleseseră-n sfârşit pensiunea lui Héctor de pe Jesús María unde aveau să se ducă de-atunci înainte vreme de luni de zile, în fiecare joi şi sâmbătă după-masa, simţindu-se urmăriţi şi iscodiţi, trăgând grijuliu cu coada ochiului la vecini înainte de-a intra. Soseau pe la trei, odaia lui Héctor era veche şi mare şi cu două ferestre largi spre stradă, la etajul doi al pensiunii unei cucoane surde care uneori urca şi le răgea doriţi ceai? Aída se-aşeza pe pat, negarea negaţiei gândeşte, Héctor pe jos, salturi calitative gândeşte, Santiago pe singurul scaun, unitatea contrariilor gândeşte, Jacobo pe prichiciul unui geam, Marx a aşezat cu tălpile pe pământ dialectica pe care Hegel o pusese cu capu-n jos gândeşte, şi Washington rămânea întotdeauna în picioare. Gândeşte: ca să mai cresc, şi râdea. De fiecare dată altcineva expunea câte-un capitol din cartea lui Politzer, după expunere urmau discuţii, stăteau împreună două sau trei ba chiar şi patru ore, ieşeau perechi, lăsând în urmă odaia plină de fum şi de înfierbântare. Ceva mai târziu se reîntâlneau doar ei trei şi, în vreun parc, pe vreo stradă, în vreo cafenea oarecare, credeţi că Washington e-n partid? zicea Aída, continuau să sporovăie, dar Héctor o fi-n partid? zicea Jacobo, făcând tot felul de supoziţii, o fi existând de fapt partidul? zicea Santiago, cum s-o fi făcând autocritica?, dar mai ales conversând cu aprindere. Aşa au terminat anu' întâi, aşa a trecut vara, fără să mă fi dus la plajă nici măcar o dată gândeşte, aşa a-nceput anul doi.

S-o fi-ntâmplat în acel an doi, Zavalita, când ţi-ai dat seama că n-ajungea să toceşti marxism, că mai trebuia să şi crezi? Asta să fie?, te-a dat gata lipsa credinţei, Zavalita? A credinţei în Dumnezeu, conaşule? a credinţei în orice, Ambrosio. Ideea de Dumnezeu, ideea despre un „spirit pur" creator al universului n-avea sens, zicea Politzer, un Dumnezeu în afara spaţiului şi timpului era ceva ce nu putea *exista.* Umblai c-o mutră de ziceau toţi că nu ţi-s boii-acasă, Santiago. Trebuia să fii un mistic idealist şi prin urmare să nu admiţi niciun control ştiinţific, zicea Politzer, ca să crezi într-un Dumnezeu existent în afara timpului, deci care n-ar fi nicicând anume, şi în afara spaţiului, deci care n-ar exista nicăieri anume. Cel mai rău era să ai îndoieli, Ambrosio, şi cel mai bine să poţi închide ochii şi să zici Dumnezeu există, sau Dumnezeu nu există, şi să crezi în asta. Îşi dădea seama că uneori îi înşela pe colegii de cerc, Aída; zicea cred sau sunt de acord şi când colo avea îndoieli. Materialiştii, bazându-se pe rezultatele ştiinţelor, zicea Politzer, afirmau că materia există în spaţiu şi într-un moment dat (în timp). Să strângi din pumni, să scrâşneşti din măsele, Ambrosio, să zici APRA e soluţia, religia e soluţia, comunismul e soluţia, şi să mai şi crezi. Abia atunci viaţa şi-ar găsi un făgaş şi omul nu s-ar mai simţi atât de dezarmat, Ambrosio. El nu credea în popi, conaşule, şi nu mergea la liturghie încă de pe când era de-o şchioapă, totuşi credea-n religie şi-n Dumnezeu, păi toată lumea trebuie să creadă-n ceva, nu, conaşule? Prin urmare, universul n-ar fi putut fi creat, conchidea Politzer, din moment ce lui Dumnezeu i-ar fi trebuit ca să creeze lumea un moment anume care n-a fost nicicând (căci pentru Dumnezeu timpul nu există) şi-ar mai fi avut nevoie ca lumea să apară *din nimic:* şi asta te frământă aşa mult, Zavalita? zicea Aída. Şi Jacobo: dacă tot trebuie să-ncepi prin a crede-n ceva, atunci mai bine să crezi că Dumnezeu nu există decât că există. Santiago înclina şi el către această soluţie, Aída, voia din răsputeri să se convingă că adevărul era de partea lui Politzer, Jacobo. Dar ce-l rodea era c-avea îndoieli, Aída, că nu putea fi sigur, Jacobo.

Agnosticism mic-burghez, Zavalita, idealism disimulat, Zavalita. Aída n-avea nicio îndoială?, Jacobo credea orbeşte în tot ce zicea Politzer? Îndoielile erau fatale, zicea Aída, te paralizează şi nu mai poţi face nimic, şi Jacobo: cum adică? să-ţi petreci toată viaţa scormonind – o fi aşa? – şi chinuindu-te – o fi minciună? – în loc să treci la acţiune? Lumea va rămâne-ntotdeauna aceeaşi, Zavalita. Ca să acţionezi trebuie să crezi în ceva, zicea Aída, iar credinţa-n Dumnezeu n-a folosit la schimbarea stării de lucruri, şi Jacobo: deci mai bine să crezi în marxism care poate schimba starea de fapt, Zavalita. Putem noi oare semăna în minţile muncitorilor îndoiala metodică? zicea Washington, sau în ale ţăranilor quadrupla rădăcină a principiului raţiunii suficiente? Zicea Héctor. Gândeşte: gândeai nu, Zavalita. Să-nchizi ochii, marxismul se bazează pe ştiinţă, să strângi din pumni, religia pe ignoranţă, să-ţi implânţi bine picioarele-n pământ, Dumnezeu nu există, să scrâşneşti din dinţi, motorul istoriei e lupta de clasă, să-ţi încordezi muşchii, desfiinţând exploatarea burgheziei, să respiri adânc, proletariatul va elibera omenirea, şi să te năpusteşti: şi va instaura o lume fără clase. N-ai putut, Zavalita, gândeşte. Gândeşte: ai fost, eşti, vei fi şi vei muri mic-burghez. Ugerele sacre, colegiul, familia, cartierul au fost mai puternice?, gândeşte. Mergeai la liturghie, te spovedeai şi te-mpărtăşeai în primele vineri de peste an, te rugai, şi-ncă de pe-atunci: minciună, nu cred. Te duceai la pensiunea cucoanei surde, schimbările cantitative acumulându-se produceau un salt calitativ, şi tu da da, cel mai mare gânditor materialist dinainte de Marx a fost Diderot, da da, şi deodată viermişorul: minciună, nu cred.

— Nimeni însă nu trebuia să-şi dea seama, asta era principalul – zice Santiago –. Nu scriu versuri, cred în Dumnezeu, nu cred în Dumnezeu. Mereu minţind, mereu înşelând.

— Mai bine nu mai beţi acu', conaşule – zice Ambrosio.

— La liceu, acasă, în cartier, la cerc, în Fracţiune, la „Cronica" – zice Santiago –. Toată viaţa făcând o mulţime de lucruri şi necrezând în ele, toată viaţa prefăcându-mă.

— Bine-a făcut tata că ţi-a aruncat la gunoi cărţulia ta comunistă, haha – zise Teté.

— Şi toată viaţa vrând să cred în ceva – zice Santiago –. Şi toată viaţa: minciună, nu cred.

Lipsa credinţei să fi fost, Zavalita?, nu cumva timiditatea? În lada pentru ziare vechi din garaj, după noul exemplar din Politzer s-au îngrămădit, „Ce-i de făcut” gândeşte, cărţile citite şi discutate la cerc, „Originea familiei, a proprietăţii private şi a statului” gândeşte, cărţi prost legate şi culese c-o literă minusculă, „Luptele de clasă din Franţa” gândeşte, care rămânea imprimată pe buricul degetelor. Îndelung observaţi, tatonaţi, sondaţi, votaţi, se-ncorporară cercului indianul Martínez care studia Etnologia, apoi Solórzano de la Medicină, apoi o fată aproape albinoasă pe care-o porecliră Pasărea. Odaia lui Héctor ajunsese neîncăpătoare, ochii surdei se-alarmau în faţa invaziei cronice, hotărâră să procedeze prin rotaţie. Aída oferi casa ei, Pasărea pe-a ei, şi-atunci prin alternanţă se adunau în Jesús María, într-o căsuţă de cărămizi roşii din Rímac, într-un apartament din Petit Thouars tapetat cu flori de crin. Un uriaş expansiv şi cărunt îi primi prima dată când intrară-n casa Aídei, vi-l prezint pe tata, şi-n timp ce le strângea mâna îi privea cu melancolie. Fusese muncitor tipograf şi conducător sindical, fusese închis pe vremea lui Sánchez Cerro, fusese cât pe-aci să moară dintr-un atac de cord. Acum muncea ziua într-o tipografie, era corector de şpalţi noaptea la „Comerţul”, nu mai făcea politică. Dar ştia că ei veneau în casa lui ca să studieze marxismul? da ştia, şi n-avea nimic împotrivă? sigur că nu, i se părea foarte bine.

— Grozav trebuie să fie să te-nţelegi cu bătrânul tău de parcă ţi-ar fi prieten – zise Santiago.

— Săracu’ mi-a fost tată, prieten, chiar şi mamă – zise Aída –. De când mi-a murit mama adevărată.

— Ca să mă-nţeleg cu bătrânul meu trebuie să-i ascund ce gândesc – zise Santiago –. Niciodată nu-mi dă dreptate.

— Cum să-ţi dea dreptate dacă-i un domn burghez – zise Aída.

Pe măsură ce se lărgea cercul, de la acumularea cantitativă la saltul calitativ gândeşte, se transforma văzând cu ochii dintr-un cerc de studii în cenaclu de discuţie politică. De la expunerea eseurilor lui Mariátegui la combaterea editorialelor din „Presa”, de la materialismul istoric la samavolniciile lui Cayo Bermúdez, de la îmburghezirea aprismului la atacul înveninat împotriva inamicului subtil: troţkiştii. Reuşiseră să identifice trei, dedicaseră ore, săptămâni, luni, dibuirii lor, încredinţării că-s aşa, spionării lor şi detestării lor: intelectuali, neliniştitori, se plimbau prin *patio*-urile din San Marcos, cu gura plină de citate şi provocări, cataclismici, heterodocşi. Or fi mulţi? Foarte puţini dar extrem de periculoşi zicea Washington, or fi lucrând pentru poliţie? zicea Solórzano, poate şi-n orice caz tot aia e zicea Héctor, fiindcă a dezbina, a produce confuzii, a devia şi-a intoxica era mai rău decât a denunţa zicea Jacobo. Ca să-i inducă-n eroare pe troţkişti, ca să-i evite pe turnători, hotărâseră să nu fie văzuţi împreună la Universitate, să nu se-oprească să stea de vorbă când se-ncrucişau pe coridoare. În cadrul cercului exista unire, complicitate, chiar solidaritate, gândeşte. Gândeşte: numai între noi trei era şi prietenie. să-i fi stingherit oare pe ceilalţi acea insuliţă formată de ei, acel triumvirat tenace? Continuau să vină împreună la ore, să fie nedespărţiţi în biblioteci şi cafenele, plimbându-se prin *patio*-uri, văzându-se doar ei între ei după reuniunile cercului. Sporovăiau, discutau, se plimbau, mergeau la cinema şi „Minunea din Milano” îi exaltase, porumbelul alb din final era porumbelul păcii, muzica aceea era Internaţionala, Vittorio de Sica precis era comunist, şi când la vreo sală de cinematograf de cartier anunţau un film rusesc, prompţi, plini de nădejde, pasionaţi se precipitau, ştiind dinainte c-aveau să vadă o străveche peliculă c-un interminabil balet.

— Un soi de frisoane? – zice Ambrosio –. Aşa ca un cârcel în pântec?

— Ca atunci când eram mic, nopţile – zice Santiago –. Mă trezea brusc în beznă, mor. Nu puteam să mişc, s-aprind lumina, să strig. Stăteam chircit, asudat, dârdâind.

— Ştiu pe unu’ de la Economice care-ar putea intra – zise Washington –. Numai că ne-am cam înmulţit la cerc.

— Da’ din ce vă venea, conaşule? – zice Ambrosio.

Venea uite-aşa din senin, se instala, micuţ şi glacial, gelatinos. Se răsucea delicat deasupra plexului, secreta lichidul acela care înmuia palmele, accelera bătăile inimii şi dispărea cu un fior.

— Da, e imprudent să ne-adunăm mereu atâţia – zise Héctor –. Cel mai bine-ar fi să ne-mpărţim în două grupe.

— Bun, să ne-mpărţim, eu am fost cel mai convins, nici nu-mi dădea prin cap ce-avea să urmeze – zice Santiago –. Trecuseră câteva săptămâni şi-ncă mă mai deşteptam repetând ca un idiot nu se poate, nu se poate.

— Şi după ce criteriu să ne-mpărţim? – zise indianul Martínez –. Mai iute, că pierdem timp.

— E zorit fiindcă s-a pregătit să ne dea la cap cu plusvaloarea, o ştie ca pe apă – râse Washington.

— Să tragem la sorţi – zise Héctor.

— Asta-i ceva profund iraţional – zise Jacobo –. Propun să ne-mpărţim în ordine alfabetică.

— Sigur, e mai raţional şi mai uşor – zise Pasărea –. Primii patru într-un grup, ăilalţi în celălalt.

N-a primit lovitura-n inimă, nu s-a răsucit nici viermişorul. N-a simţit decât surpriză şi confuzie, gândeşte, numai o bruscă stingherealã. Şi ideea fixă: nu se poate, e-o greşeală. Numai ideea fixă, gândeşte: o greşeală?

— Cine-i de acord cu propunerea lui Jacobo să ridice mâna – zise Washington.

O jenă tot mai apăsătoare, creierul nemaifuncţionându-i, o vertiginoasă timiditate legându-i parcă limba, ridicându-i mâna câteva clipe după ceilalţi.

— Gata, atunci aşa rămâne – zise Washington –. Jacobo, Aída, Héctor şi Martínez un grup, noi patru ăllalt.

N-a întors capul să-i privească pe Aída şi Jacobo, şi-a aprins cu risipă de gesturi o ţigară, a răsfoit ceva din Engels, a schimbat un zâmbet cu Solórzano.

— Hai Martínez, acu scoate-ne ochii cu ştiinţa ta – zise Washington –. Ei, ce-i cu plusvaloarea.

Nu numai revoluţia, gândeşte. Vulnerabilă, pitulată, mai e şi-o inimă, şi mai e şi-un mic creier alarmat, vioi, scormonitor. O fi pus demult asta la cale, gândeşte, sau s-o fi hotărât pe loc? Revoluţia, prietenia, gelozia, invidia, totul claie peste grămadă, totul învălmăşit, şi tu la fel, Zavalita, plămădit din acelaşi aluat spurcat, şi Jacobo la fel, Zavalita.

— Nu existau oameni puri – zice Santiago –. Da, ăsta-a fost momentul.

— La o adică n-o mai puteaţi vedea deloc pe fată? – zice Ambrosio.

— Ba da, însă mult mai rar, pe când el avea s-o vadă singur de două ori pe săptămână – zice Santiago –. Şi-n plus mă durea lovitura sub centură. Nu din raţiuni morale, ci din pizmă. Eu eram timid şi n-aş fi îndrăznit asta niciodată.

— Asta-i c-a fost mai pişicher – râde Ambrosio –. Iar dumneavoastră nu i-aţi iertat lucrătura nici până-n ziua de azi.

Indianul Martínez avea ticuri şi-un glas de învăţător de şcoală primară, vasăzică plusvaloarea era munca neplătită, şi mai era şi pisălog pe deasupra repetând aceleaşi şi-aceleaşi lucruri, adică proporţia din produs răpită muncitorului cu scopul de-a spori capitalul, iar Santiago îi privea fix rotunda faţă arămie şi-auzea la nesfârşit profesorala, didactica lui voce, şi-mprejur jarul ţigărilor se-aprindea mai viu ori de câte ori mâinile le duceau la buze, şi-n pofida atâtor trupuri înghesuite într-un spaţiu aşa de meschin dăinuia acea senzaţie de singurătate, acel gol copleşitor. Şi iacătă viermişorul, dând târcoale prin măruntaie.

— Fiindcă eu mi-s ca animăluţele alea care-n faţa primejdiei se tupilează şi rămân nemişcate aşteptând din clipă-n clipă să fie călcate-n picioare sau să li se taie capul – zice Santiago –. Lipsit de credinţă şi timid pe deasupra, e ca şi cum ai fi sifilitic şi lepros în acelaşi timp.

— Nu faceţi decât să vă ponegriţi, conaşule – zice Ambrosio –. Dacă cineva v-ar zice măcar a suta parte din tot ce-aţi îngrămădit împotriva dumneavoastră, aţi sări la bătaie.

Simţea că s-a năruit ceva ce părea veşnic?, gândeşte, m-a durut într-atât pentru ea, pentru mine, pentru el? Dar ai tăinuit ca de-obicei, Zavalita, ba mai mult ca de-obicei, şi-ai plecat de la reuniune cu Jacobo şi Aída, şi-ai pălăvrăgit în neştire tot timpul plimbării prin centru, Engels şi plusvaloarea, nelăsându-i să răspundă, Politzer şi Pasărea şi Marx, prolix şi limbut, întrerupându-i dacă deschideau gura, astfel încât să nu-şi termine niciodată monologul, scornind, exagerând, minţind, suferind, să nu vină vorba de propunerea lui Jacobo, să n-audă că-ncepând de sâmbătă ei vor fi în Petit Thouars şi el în Rímac, simţind de asemenea acum şi pentru-ntâia oară că erau împreună şi nu mai erau, că lipsea comunicarea respiratorie de-altădată, inteligenţa corporală de-altădată, în timp ce străbăteau Piaţa Centrală, că-n mod oribil aici şi-acum ceva artificial şi mincinos îi îndepărta, ca-n conversaţiile cu bătrânul gândeşte, şi-i măsluia amarnic şi-ncepea să-i prefacă-n duşmani. Coborâseră strada Unirii fără să se privească, el trăncănind şi ei ascultând. Aídei i-o fi părând rău?, Aída o fi premeditat acţiunea împreună cu el?, şi când au ajuns în Piaţa San Martín oh da' s-a făcut foarte târziu, Santiago se uitase la ceas, scuzaţi dar trebuia să plece-n goana mare să prindă maşina rapidă, le-ntinsese mâna şi plecase într-adevăr fugind, fără să mai stabilească între ei unde şi când ne-ntâlnim mâine, gândeşte. Gândeşte: pentru-ntâia oară.

Să fi-nceput eşecul în ultimele săptămâni ale anului doi, Zavalita, în zilele acelea pustii dinaintea examenului de sfârşit de an? Se pusese cu furie pe citit, pe activat la cerc, pe crezut în marxism, pe slăbit. Nu mai mănânci decât ouă tari zicea doamna Zoila, oranjadă şi corn-flakes, uită-te la tine c-ai ajuns un schelet, într-o zi o să-ţi iei zborul prin casă. Ia zi, ideile tale-ţi interzic să mănânci, superisteţule? zicea Chispas, şi tu: nu mănânc fiindcă mutra ta-mi face greaţă, şi Chispas: ia vezi să nu-ţi ard un dos de palmă, superisteţule, şi de la spusă la faptă nici nu era prea mult. Continuau să se vadă, şi viermişorul se iţea nestânjenit ori de câte ori Santiago intra la ore şi se-aşeza lângă ei, cu căpşorul îşi croia drum prin încâlcelile ţesuturilor şi

tendoanelor şi-şi făcea simţită neabătut prezenţa, sau când mergeau împreună să bea o cafea la „El Palermo”, printre însângeratele vene şi oasele albe se prelingea nestingherit, ori o bere *chicha* vineţie la cofetăria „Los Huérfanos” ori o porţie de salam catalan la cafeneaua cu biliard, şi după căpşor se făcea simţit şi trupşorul acid. Conversau despre cursuri şi examenele ce se apropiau, despre pregătirile-n vederea alegerilor pentru Centrele Federate, şi despre discuţiile purtate la cercurile lor respective şi despre întemniţaţi şi dictatura lui Odría şi despre Bolivia şi Guatemala. Dar de pe-acu se vedeau numai şi numai pentru că San Marcos şi politica uneori ne mai uneau, gândeşte, numai din întâmplare, numai din obligaţie. Oare ei doi s-or fi întâlnind singuri după reuniunile de la cerc?, s-or fi plimbând?, or fi mergând la muzee sau la librării sau la cinema ca-nainte cu el?, le-o fi lipsind el oare, s-or fi gândind la el, l-or fi pomenind?

— Te cheamă-o fată la telefon – zise Teté –. Dar ce-ascunsă ai ţinut-o până acum. Cine-i?

— Dacă te pune naiba s-asculţi la celălalt aparat, te fac arşice, Teté – zise Santiago.

— Poţi să vii puţin pân’ la mine-acasă să mă vezi? – zise Aída –. N-ai altceva mai grabnic de făcut, nu te iau de la vreo treabă?

— Deloc, vin numaidecât – zise Santiago –. Ajung cam în juma’ de oră, nu mai mult.

— Vai vin numaidecât, vai da’ deloc – zise Teté –. Poţi să vii puţin pân’ la mine-acasă să mă vezi? Vai ce voce suavă.

Apăruse încă de pe când aştepta autobuzul la colţul dintre Larco şi José Gonzales, crescuse-n timp ce autobuzul urca pe bulevardul Arequipa, şi-acu iacătă-l, enorm şi lipicios, pe când el călătorea ghemuit într-un colţ al maşinii, umezindu-i spinarea c-o substanţă îngheţată, pe când simţea tot mai tare frigul, teama şi speranţa, în seara-aceea ce începea să devină noapte. S-o fi-ntâmplat ceva?, se va-ntâmpla ceva? Gândea: de-o lună nu ne-am mai văzut decât la San Marcos; gândeşte: niciodată nu m-a mai chemat la telefon; gândea: mai ştii, gândeşte; gândea:

poate-aşa, din senin. O zărise încă de la colţul cu Petit Thouars, o figurină ce-abia se contura în lumina muribundă, aşteptându-l în pragul casei, îi făcuse semn *hola* cu mâna şi văzuse faţa-i palidă, rochiţa-i albastră, ochii-i gravi, jacheta tot albastră, gura-i serioasă, oribilii pantofi negri de şcolar, şi-i simţea mâna tremurându-i într-a lui.

— Iartă-mă că te-am chemat, aş vrea să discut ceva cu tine – părea imposibilă vocea aceea deodată înecată, gândeşte, incredibilă vocea aceea intimidată, temătoare –. Să ne plimbăm puţin, vrei?

— Jacobo nu-i cu tine? – zise Santiago –. S-a-ntâmplat ceva?

— O s-aveţi cu ce plăti atâta bere? – zice Ambrosio.

— Se-ntâmplase ce trebuia să se-ntâmple – zice Santiago –. Eu credeam că se-ntâmplase mai demult, când colo abia de se-ntâmplase-n dimineaţa aceea

Fuseseră împreună toată dimineaţa, un viermişor ca o cobră, nu s-au dus la ore fiindcă Jacobo i-a zis aş vrea să-ţi zic ceva-ntre patru ochi, o cobră tăioasă ca un cuţit, porniseră în preumblare pe bulevardul Republicii, un cuţit cât zece satâre, se-aşezaseră pe-o bancă din insuliţa Parcului Expoziţiei. Pe pistele paralele ale bulevardului Arequipa se-nşiruiau automobilele, şi-un cuţit i se împlânta încet pe când altul ieşea şi revenea să i se-mplânte c-o savantă încetineală, şi ei înaintau pe aleea străjuită de plopi care era întunecoasă şi pustie, iar alt cuţit intra ca într-o pâine cu coaja finită şi cu mult miez în inima lui, şi deodată firicelul de voce se-ntrerupse.

— Şi ce vroia să-ţi zică-ntre patru ochi? – fără s-o privească, gândeşte, fără să descleşteze dinţii –. Ceva în legătură cu mine?, ceva împotriva mea?

— Nu, nimic despre tine, ceva ce mă privea pe mine – o voce ca miorlăitul unui pisoi, gândeşte –. M-a luat prin surprindere, n-am ştiut ce să-i răspund.

— Dar ce ţi-a zis? – îngăimă Santiago.

— Că s-a-ndrăgostit de mine – sau ca scâncelile lui Hărmălaie când era pui, gândeşte.

— Cvartalul zece de pe Arequipa, decembrie, orele şapte seara – zice Santiago –. Acu ştiu, Ambrosio: atunci şi-acolo.

Îşi scosese mâinile din buzunare, le dusese la gură şi suflase-n pumni şi-ncercase să zâmbească. O văzuse pe Aída lăsându-şi braţele-n jos, oprindu-se, căutând banca cea mai apropiată, o văzuse aşezându-se.

— Nu ţi-ai dat seama până acum? – zise Santiago –. De ce crezi c-a propus să se-mpartă cercul aşa şi nu altfel?

— Fiindcă dădeam un exemplu prost, fiindcă întemeiasem aproape o facţiune şi ceilalţi ne-o puteau lua în nume de rău, şi eu l-am crezut – un firicel de voce nesigură, gândeşte –. Şi că asta n-avea să schimbe nimic şi că deşi vom face parte din cercuri diferite totul va rămâne ca-nainte între noi trei. Şi l-am crezut.

— Vroia să rămână singur cu tine – zise Santiago –. Oricine-ar fi făcut la fel în locul lui.

— Dar tu te-ai supărat şi nu ne-ai mai căutat – alarmată şi mai ales mâhnită, gândeşte –. Şi n-am mai fost împreună şi nimic n-a mai fost ca-nainte.

— Nu m-am supărat, nu s-a schimbat nimic – zise Santiago –. Numai că mi-am dat seama că Jacobo voia să rămână singur cu tine şi că eu eram de prisos. Dar suntem la fel de prieteni ca-nainte.

Altcineva vorbea atunci cu gura ta, gândeşte, nu tu. Îşi găsise o voce mai fermă, mai naturală, Zavalita: nu era el, nu putea fi el. Înţelegea, explica, sfătuia de pe-o înălţime neutră şi gândea ăsta nu-s eu. El era ceva mărunţel şi chinuit, ceva ce se strecura pe sub vocea aceea, ceva ce se furişa, o lua la picior, fugea de rupea pământul. Nu era orgoliu, nici ranchiună, nici umilinţă, gândeşte, nu era nici măcar gelozie. Gândeşte: era timiditate. Ea îl asculta nemişcată, îl observa c-o expresie pe care el nici nu se pricepea nici nu voia să i-o descifreze, şi deodată se ridicase şi merseră-n tăcere o bună bucată de drum, în timp ce, tenace, tăcute, cuţitele îşi continuau măcelărirea.

— Nu ştiu ce să fac, în capul meu e-un haos, mă macină îndoiala – zise în sfârşit Aída –. De-aceea te-am chemat, credeam că, nu ştiu cum, tu m-ai putea ajuta.

— La care eu m-am pus pe vorbit politică – zice Santiago –. Îţi dai seama?, vezi?

— Bine-nţeles – zise *don* Fermín –. Nu-ţi rămâne decât să părăseşti casa asta, Lima, să dispari, să intri-n pământ. Nu spre binele meu, nefericitule, ci al tău.

— Dar în ce sens zici asta? – parcă nevenindu-i să-şi creadă urechilor, gândeşte, îngrozită parcă.

— În sensul că dragostea face din om un individualist feroce – zise Santiago –. După care, respectivul pune amorul mai presus de-orice, chiar şi de revoluţie.

— Dar chiar tu ziceai că cele două lucruri se pot împăca – silabisind parcă, gândeşte, susurând –. Acum crezi că nu? De unde ştii că n-o să te-ndrăgosteşti şi tu cândva?

— De fapt nu credeam nimic, nu ştiam nimic – zice Santiago –. Tot ce-mi doream era să fug, să mă fac nevăzut.

— Dar unde, *don*? – zise Ambrosio –. Dumneavoastră nu mă credeţi, dumneavoastră nu vreţi decât să mă daţi afară, *don*.

— Asta-nseamnă că n-ai îndoieli, înseamnă că şi tu eşti îndrăgostită de el – zise Santiago –. Poate că-n cazul tău şi-al lui Jacobo cele două componente nu se ciocnesc. Şi, pe deasupra, e-un băiat foarte bun.

— Ştiu că-i un băiat foarte bun – zise Aída –. Dar nu ştiu dacă m-am îndrăgostit de el.

— Ba da, ba da, mi-am dat seama şi de asta – zise Santiago –. Şi nu numai eu, ci toţi cei din cerc. Ar trebui să-l încurajezi, Aída.

Insistai Zavalita, era un băiat grozav, exagerai Zavalita, Aída era îndrăgostită de el, impuneai, se vor înţelege de minune, şi repetai şi-o luai iar de la capăt şi ea asculta mută din pragul casei, cu braţele încrucişate, măsurând prostia ta Santiago?, cu capul înclinat, laşitatea ta Santiago?, cu picioarele ca sudate. Chiar dorea sfatul tău? gândeşte, sau ştia că eşti îndrăgostit de ea şi voia să ştie dacă te vei încumeta să i-o zici? Ce-ar fi zis dacă eu, gândeşte, ce-aş fi făcut dacă ea. Gândeşte: *ay,* Zavalita.

Sau s-o fi-ntâmplat când, după-o zi sau o săptămână sau o lună de când îi văzuse pe-Aída şi pe Jacobo pe Colmena ţinându-se de mână, aflaseră că Washington era, într-adevăr, omul de legătură atât de râvnit? La cerc nu prea s-au făcut comentarii, doar o glumă-n gol a lui Washington, auziţi cică la cercul ăllalt doi şi-au găsit cuibuşorul de-amor, ce romanţă tăinuită, doar o observaţie-n treacăt a Păsării: şi ce pereche potrivită. Nu era timp de asta: alegerile universitare băteau la uşă, şi ei se-ntâlneau în fiecare zi, discutau candidaturile pe care să le prezinte Centrelor Federate, şi alianţele ce puteau fi acceptate şi listele ce puteau fi sprijinite şi manifestele şi propaganda murală ce trebuiau făcute, şi-ntr-o zi Washington convocă amândouă cercurile în casa Păsării şi intră în casa de pe Rímac zâmbind: aducea ceva ce era dinamită pură. „Cahuide”, gândeşte. Gândeşte: Organizaţia Partidului Comunist Peruan. Stăteau claie peste grămadă, fumul ţigărilor voala foile şapirografiate ce treceau din mână-n mână, irita ochii, „Cahuide”, ce avid citeau, Organizaţia, o dată şi-ncă-o dată, Partidului Comunist Peruan, şi priveau faţa impetuoasă a indianului desenat cu scufie andină *chullo,* cu poncho, cu opinci *ojotas* şi bătăiosul lui pumn ridicat, şi încă-o dată secera şi ciocanul încrucişate sub titlu. Le citiseră cu voce tare, le glosaseră, discutaseră, îl ciuntiseră cu întrebări pe Washington, le dusese fiecare la el acasă. Uitase de toate, de resentimentul lui, de lipsa-i de credinţă, de frustrare, de timiditate şi de gelozie. Nu era o legendă, nu dispăruseră sub dictatură: exista. În pofida lui Odría, şi-aici bărbaţi şi femei, în pofida lui Cayo Bermúdez, se reuneau în secret şi formau celule, a turnătorilor şi-a expulzărilor, tipăreau „Cahuide”, a închisorilor şi-a schingiuielilor, şi pregăteau revoluţia. Washington îi ştia cine sunt, cum acţionau, unde erau, şi el: o să mă-nscriu gândea, gândeşte, o să mă-nscriu, chiar mâine seară, în timp ce stingea veioza de pe noptieră, şi ceva riscant, generos încă, râvnit, ardea prin întuneric şi continua să-i aibă-n vis: oare atunci?

VII

— ERA închis pentru furt sau omor sau fiindcă-i puseseră în cârcă tâlhăriile altcuiva – zise Ambrosio –. Mai bine-ar crăpa-n temniţă zicea negresa. Dar i-au dat drumul şi l-am cunoscut. L-am văzut o singură dată-n viata mea, *don*.

— Le-aţi luat declaraţii? – zise Cayo Bermúdez –. Toţi aprişti? Câţi aveau antecedente?

— Atenţie bă, uite-l – zise Trifulcio –. Atenţie bă, coboară.

Era în dricul amiezii, soarele pârjolea vertical nisipul, un hultan cu ochi însângeraţi şi penaj negru plana peste dunele nemişcate, cobora rotindu-se-n cercuri tot mai mici, cu aripile strânse, cu clonţul pregătit, ochind o uşoară zvâcnitură scânteietoare-n deşert.

— Cincisprezece aveau fişe la noi – zise prefectul –. Nouă aprişti, trei comunişti, trei suspecţi. Ceilalţi unsprezece fără antecedente. Nu, *don* Cayo, încă nu li s-au luat declaraţii.

O iguană? Nişte lăbuţe înnebunite, o minusculă prăfăraie rectilinie, o dâră de pulbere luând foc, o rampantă săgeată invizibilă. Abia bătând din aripi, pasărea răpitoare se lăsă să cadă, o prinse-n clonţ, o ridică, o execută în timp ce se-nălţa, o devoră metodic vâslind mereu în curatul, încinsul cer al verii, cu ochii răniţi de suliţele aurii aruncate de soare în întâmpinarea ei.

— Să fie interogaţi imediat – zise Cayo Bermúdez –. Răniţii s-au pus pe picioare?

— Am conversat ca doi necunoscuţi ce n-au încredere unu-n altul – zice Ambrosio –. Într-o noapte la Chincha, sunt ani de-atunci. După care n-am mai ştiut nimic de el, conaşule.

— Pe doi studenţi a trebuit să-i internăm la Spitalul Poliţiei, *don* Cayo – zise prefectul –. Poliţiştii n-au nimic, abia nişte contuzii neînsemnate.

Continua să urce, digerând, gata să se piardă-n văzduh, şi când fu pe punctul să se topească-n lumină întinse

aripile, desenă o mare curbă majestuoasă, ochind o umbră informă, o mică pată deplasându-se peste neclintitele nisipării albe şi ondulate, peste liniştitele nisipişuri gălbui: ochí o circumferinţă de piatră, ziduri, gratii, fiinţe pe jumătate goale care abia se târau de colo-colo sau zăceau la umbra unei streaşini de tinichea orbitoare în bătaia soarelui, un jeep, pari, palmieri, o panglică de apă, un larg cot de apă, colibe, case, automobile, pieţe cu copaci.

— Am lăsat o companie la San Marcos şi tocmai am ordonat să se repare poarta dărâmată de tanc – zise prefectul –. Am lăsat o secţie şi la Medicină. Dar nu s-a produs nicio încercare de manifestaţie, nimic de genul acesta, *don* Cayo.

— Lasă-mi fişele să le arăt ministrului – zise Cayo Bermúdez.

Întinse armonioasele aripi ca păcura, se lăsă-n picaj, dădu un ocol solemn şi mai zbură o dată peste palmieri, peste cotul larg de apă, peste nisipurile încremenite, descrise cercuri domoale peste tinicheaua strălucitoare fără s-o piardă din ochi, coborî tot mai mult, indiferentă la murmurul, la zvonul de voci lacome, la tăcerea strategică ce se succedau în pătratul închis de ziduri şi gratii, atentă numai la ondulata streaşină ce-şi trimetea reflexele până la ea, şi coborî din ce în ce, fascinată de acea orgie de lumini?, beată de scânteieri?

— Tu ai dat ordin să se ocupe San Marcos? – zise colonelul Espina –. Tu? Fără să mă consulţi?

— Era un tuciuriu cărunt şi enorm care mergea ca o maimuţă – zise Ambrosio –. Vroia să ştie dacă erau femei în Chincha, m-a uşurat de bani. Nu-mi amintesc cu plăcere de el, *don*.

— Înainte de-a vorbi de San Marcos povesteşte-mi cum ţi-a mers în călătorie – zise Bermúdez –. Cum stau lucrurile-n Nord?

Întinse grijuliu lăbuţele cenuşii, încerca rezistenţa?, temperatura?, existenţa tinichelei?, strânse aripile, se aşează, privi şi ghici dar era prea târziu: pietrele îi smulgeau penele, îi zdrobeau oasele, îi spărgeau clonţul, şi nişte

sunete metalice se auzeau când pietrele cădeau în *patio* rostogolindu-se de pe acoperiş.

— Stau bine, dar eu vreau să ştiu dacă ai înnebunit – zise colonelul Espina –. Dom'le colonel au luat cu-asalt Universitatea, dom'le colonel gărzile de asalt sunt în San Marcos. Şi eu, Ministrul de Interne, căzut din nori. Ai căpiat, Cayo?

Pasărea de pradă aluneca, agoniza repede pe tinicheaua plumburie pe care o acoperea cu pete sângerii, ajungea la streaşină, şi mâini flămânde o-nşfăcau, şi-o disputau şi o jumuleau, şi izbucneau râsete, înjurături, şi-un foc ca de tabără troznea deja la picioarele zidului de cărămizi.

— Ce bă, aveţi ceva de zis? – zise Trifulcio –. Bă gogomanilor, cine-mparte parte-şi face, clar?, să-l văd eu pe ăla de-ndrăzneşte să crâcnească.

— Furunculul acela de la San Marcos spart în câteva ore şi făr-un mort măcar – zise Bermúdez –. Şi-n loc să-mi mulţumeşti mă-ntrebi de m-am ţicnit. Nu-i drept, *Serrano.*

— Nici negresa nu l-a mai văzut niciodată din noaptea aceea – zice Ambrosio –. Ea credea despre el că era ticălos din naştere, conaşule.

— Străinătatea o să protesteze, exact ce nu-i convine regimului – zise colonelul Espina –. Nu ştiai că Preşedintele vrea să evite orice încurcături?

— Ce nu-i convenea regimului era un focar de subversiune-n plin centrul Limei – zise Bermúdez –. În câteva zile poliţia se va retrage, San Marcos se va redeschide şi totul va fi în ordine.

Mesteca sârguincios bucata de carne cucerită cu pumnul gol, şi braţele şi mâinile îi ardeau şi avea zgârieturi pe pielea-ntunecată, iar focul la care îşi prăjise prada mai fumega încă. Stătea pe vine, în colţul adumbrit de streaşină, cu ochii întredeschişi din cauza reverberaţiei sau pentru a se bucura din plin de plăcerea stârnită de maxilare şi ajunsă la cerul gurii, la limbă şi la gâtlejul pe care rămăşiţele de pene lipite de carnea friptă îl scărpinau în trecere provocându-i delicii.

— Nimeni nu te-a autorizat, hotărârea era de resortul ministrului şi nu al tău – zise colonelul Espina –. Multe guverne n-au recunoscut regimul. Preşedintele precis că tună şi fulgeră.

— Şase, bă! ne vin nişte granguri în vizită – zise Trifulcio –. Na c-au şi apărut.

— Ne-au recunoscut Statele Unite, şi asta-i important – zise Bermúdez –. Nu-ţi bate capul cu Preşedintele, *Serrano.* L-am consultat azi-noapte înainte de a trece la fapte.

Ceilalţi hoinăreau ici-colo sub soarele ucigător, împăcaţi cu chiu cu vai, nemaipurtându-şi râcă, uitând că s-au porcăit, îmbrâncit şi lovit pentru ciosvârtele din prada sfârtecată, sau zăceau tolăniţi lângă ziduri, dormeau murdari, desculţi, cu gura căscată, abrutizaţi de plictiseală, foame sau căldură, cu braţele goale ferindu-şi ochii.

— Pe cine cade măgăreaţa? – zise Trifulcio –. Pe cine-or să-l caftească azi?

— Cred că niciodată nu-mi păsase de el nici cât negru sub unghie – zise Ambrosio –. Până-n noaptea aia. Eu nu simţeam pic de supărare pe el, *don*, dar nici simpatie. Şi-n noaptea aia mi-a făcut milă, mai curând.

— I-am promis Preşedintelui: nu vor fi morţi şi m-am ţinut de cuvânt – zise Bermúdez –. Poftim fişele politice ale deţinuţilor, sunt cincisprezece. Curăţim San Marcos şi putem relua oricând cursurile. Nu eşti mulţumit, *Serrano?*

— Nu milă pentru că fusese-nchis, înţelegeţi-mă bine, conaşule – zice Ambrosio –. Ci fiindcă părea un cerşetor. Fără ghete-n picioare, cu nişte unghii crescute uite-atât, cu coji pe braţe şi pe faţă care nici nu mai erau coji ci slin. Vă zic adevărul gol-goluţ, vedeţi.

— Ai procedat ca şi când eu nici n-aş fi existat pe lume – zise colonelul Espina –. De ce nu m-ai consultat?

Don Melquíades venea pe coridor escortat de doi gardieni, urmat de-un bărbat înalt ce purta o pălărie de pai pe care vântul încins o agita, borurile şi calota se mişcau de parcă-ar fi fost din hârtie velină, şi-un costum alb şi-o cravată albastră şi-o cămaşă încă şi mai albă. Se opriseră,

şi *don* Melquíades îi vorbea necunoscutului şi-i arăta ceva în *patio*.

— Fiindcă exista un risc – zise Bermúdez –. Dacă erau înarmaţi?, dacă trăgeau? N-am vrut ca sângele să cadă asupra ta, *Serrano.*

Nu era avocat, că cine-a văzut vreodată un scârţa-scârţa pe hârtie aşa de bine-nţolit?, nu era nici vreo autoritate, că doar nu le-au dat azi supă de zarzavat cu carne, nu? şi nici nu i-au pus să mături celulele şi să spele latrinele ca de fiecare dată când venea vreo inspecţie. Dar dacă nu era nici avocat nici autoritate, atunci ce?

— Ţi-ar fi compromis şi viitorul politic – zise Bermúdez –, i-am explicat Preşedintelui totul: am luat hotărârea, îmi asum responsabilitatea. Dacă apar consecinţe neplăcute, eu dispar şi *Serrano* rămâne nepătat.

Se opri din ronţăitul osciorului lustruit pe care-l ţinea în mâinile enorme, rămase nemişcat, aplecă puţin capul, ochii-i scrutau îngrijoraţi coridorul: *don* Melquíades continua să-i facă semne, să-l arate cu degetul.

— Dar acum că lucrurile s-au potolit, întreg meritul îţi revine – zise colonelul Espina –. Preşedintele o să creadă despre recomandatul meu c-are boaşe mai tari decât mine.

— Hei tu, Trifulcio! – strigă *don* Melquíades –. Nu vezi că te chem? Ce naiba aştepţi?

— Preşedintele ştie că ţie-ţi datorez acest post – zise Bermúdez –. Ştie că-i de ajuns să te încrunţi tu o dată şi eu gata, mulţumesc frumos, înapoi la vândut tractoare.

— Hei tu! – strigară gardienii, dând din mâini –. Hei tu!

— Trei şişuri şi câteva cocteiluri Molotov, nu era niciun motiv de panică – zise Bermúdez –. Le-am zis băieţilor să mai adauge nişte revolvere şi alte câteva şişuri şi boxuri, pentru ziarişti.

Se ridică de jos, fugi, tăie curtea ridicând un nor de praf, se opri la un metru de *don* Melquíades. Ceilalţi îşi lungiseră gâturile şi priveau şi tăceau. Cei ce se plimbau rămaseră neclintiţi, cei ce dormiseră stăteau ghemuiţi, observând, şi soarele părea lichid.

— Ai chemat şi ziariştii? – zise colonelul Espina –. Nu ştiai că ministrul semnează comunicatele, că ministrul dă conferinţe de presă?

— Ia să te vedem Trifulcio, ridică tu polobocul ăla, că *don* Emilio Arévalo ţine să te vadă – zise *don* Melquíades –. Să nu mă faci de râs, vezi că i-am zis că poţi.

— I-am convocat ca să le vorbeşti tu – zise Bermúdez –. Aici ai darea de seamă detaliată, fişele, armele pentru fotografi. I-am convocat gândindu-mă la tine, *Serrano.*

— Da' n-am făcut nimic, *don!* – clipi des şi strigă şi-aşteptă şi iar strigă Trifulcio –. Nimic. Pe cuvânt, *don* Melquíades.

— Bine, bine, s-o lăsăm moartă – zise colonelul Espina –. Numai că eu vroiam să lichidez furunculul de la San Marcos după ce-aş fi rezolvat întâi problema sindicatelor.

Negru, cilindric, polobocul zăcea sub balustradă, sub *don* Melquíades, sub gardieni şi sub necunoscutul în alb. Indiferenţi sau dimpotrivă interesaţi sau răsuflând uşuraţi, ceilalţi se uitau când la butoi când la Trifulcio şi schimbau priviri batjocoritoare.

— Treaba cu San Marcos nu-i lichidată complet, însă a sosit momentul s-o lichidăm – zise Bermúdez –. Ăştia douăzeci şi şase sunt elementele de şoc, dar majoritatea şefilor sunt liberi şi-acum ar fi momentul să-i umflăm.

— Nu sta mă ca prostu', ridică-odată butea aia – zise *don* Melquíades –. Ştiu că n-ai făcut nimic. Hai, ridic-o să te vadă domnul Arévalo.

— Sindicatele-s mai importante ca San Marcos, acolo trebuie făcută curăţenia – zise colonelul Espina –. N-au crâcnit până acum, dar APRA e puternică printre muncitori, şi-o scânteie poate provoca explozia.

— Dacă m-am căcat în celulă e din cauza bolii – zise Trifulcio –. Nu m-am putu ţine, *don* Melquíades. Pe cuvânt.

— O s-o facem şi pe asta – zise Bermúdez –. Curăţăm tot ce-i de curăţat, *Serrano.*

Necunoscutul începu să râdă, *don* Melquíades începu să râdă, în *patio* izbucniră râsete. Necunoscutul se-apropie de

balustradă, vârî o mână în buzunar, scoase şi-i arătă lui Trifulcio ceva ce scânteia.

— Ai citit „Tribuna” clandestină? – zise colonelul Espina –. Tună şi fulgeră contra Armatei, contra mea. Trebuie oprită răspândirea acestei fiţuici împuţite.

— Un *sol* ca să ridic butea aia, *don!* – închise şi deschise ochii şi începu să râdă Trifulcio –. Păi sigur, cum de nu, *don*.

— Sigur că la Chincha vorbeam de el, *don* – zise Ambrosio –. Că violase o minoră, că furase, că omorâse un tip într-o încăierare. Atâtea chestii la un loc n-or fi toate adevărate. Dar unele da, altminteri de ce-ar fi înfundat pârnaia atâta timp.

— Voi, militarii, vă gândiţi la APRA de-acum douăzeci de ani – zise Bermúdez –. Şi vă-nşelaţi amarnic: liderii sunt bătrâni şi corupţi, nu mai caută ceartă cu lumânarea, nu se mai lasă omorâţi din te miri ce şi mai nimic. N-o să fie nicio explozie, nicio revoluţie. Şi fiţuica va dispare, ţi-o promit.

Ridică mâinile uriaşe la înălţimea feţei (încreţită pe la pleoape şi pe gât şi lângă perciunii creţi şi cărunţi) şi scuipă-n ele de câteva ori şi le frecă şi făcu un pas spre poloboc. Îl pipăi, îl cumpăni, îşi lipi picioarele lungi şi pântecul bombat şi pieptul lat de corpul lui dur şi-l strânse cu violenţă şi pasiune, cu braţele-i foarte lungi.

— De văzut nu l-am mai văzut, dar tot am mai auzit vorbindu-se de el – zice Ambrosio –. Cică-a fost văzut prin satele departamentului pe vremea alegerilor din anii cincizeci, făcând campanie pentru senatorul Arévalo. Lipind afişe, împărţind foi volante. Pentru candidatura lui *don* Emilio Arévalo, prietenul tatălui dumneavoastră, conaşule.

— V-am adus lista, *don* Cayo, n-au demisionat decât trei prefecţi şi opt subprefecţi din cei numiţi de Bustamante – zise *doctorul* Alcibíades –. Doisprezece prefecţi şi cincisprezece subprefecţi i-au trimis telegrame de felicitare Generalului pentru preluarea puterii. Restul muţi; or fi aşteptând să fie confirmaţi în post, dar nu-ndrăznesc s-o ceară făţiş.

Închise ochii şi, în timp ce ridica, i se umflară venele gâtului şi ale frunţii, i se umezi pielea bătucită a feţei şi i se-

nvineţiră buzele groase. Încordat ca un arc, susţinea greutatea cu tot trupul, şi-o mână uriaşă coborî brusc pe marginea butoiului şi acesta se mai săltă puţin. Făcu doi paşi de beţivan cu sarcina-i mătăhăloasă-n braţe, privi triumfător spre balustradă, şi c-un brânci lăsă butea să se buşească de pământ.

— *Serrano* credea c-or să renunţe-n masă şi vroia să numească alandala tot felul de prefecţi şi subprefecţi – zise Cayo Bermúdez –. Vezi şi dumneata, doctoraşule, colonelul nu-şi cunoaşte peruanii.

— Un adevărat taur, Melquíades, aveai dreptate, e de necrezut la vârsta lui – necunoscutul în alb aruncă în aer moneda şi Trifulcio o înhăţă din zbor –. Auzi, câţi ani ai tu?

— Crede că toţi sunt ca el, oameni de onoare – zise *doctorul* Alcibíades –. Dar ziceţi-mi şi mie, *don* Cayo, la ce-ar rămâne credincioşi toţi aceşti prefecţi şi subprefecţi bietului Bustamante, care oricum nu-şi va mai ridica vreodată capul.

— De un' să ştiu – râse, gâfâi, îşi şterse faţa Trifulcio –. O groază de ani. Mai mulţi ca dumneavoastră, *don*.

— Confirmă-i în posturi pe cei ce-au trimis telegrame de adeziune şi pe muţi, oricum o să-i înlocuim pe toţi la momentul potrivit – zise Bermúdez –. Mulţumeşte-le pentru servicii celor ce şi-au dat demisia, şi Lozano să-i fişeze.

— Ţi-a picat unu' de-ăia care-ţi plac ţie, Hipólito – zise Ludovico –. Domnul Lozano ni-l recomandă special.

— Lima continuă să fie împânzită cu fiţuici clandestine scârboase – zise colonelul Espina –. Ce se-ntâmplă, Cayo?

— Să-mi zici repejor cine şi unde scoate „Tribuna" clandestină, auzi?, repejor – zise Hipólito –. Şi-ai grijă, eşti genul papiţoi, din ăia după care mă dau eu în vânt.

— Fiţuicile astea subversive să dispară imediat – zise Bermúdez –. Sper că m-ai înţeles, Lozano.

— Gata, negrule? – zise *don* Melquíades –. Cred că-ţi ard tălpile să pleci, nu, Trifulcio?

— Aşa, aşa, deci nu ştii nici unde nici cine – zise Ludovico –. Şi n-ai habar cum de-aveai o „Tribună"-n buzunar când te-au umflat băieţii pe Vitarte, aşa-i, tăicuţule?

— Chiar aşa? – râse nelinişţit Trifulcio –. Chiar e totul gata, *don* Melquíades?

— După ce-am venit la Lima începui să-i trimit ceva bani negresei şi mersei s-o văd din când în când – zise Ambrosio –. După care, nimic. A murit fără măcar să ştie ce-i cu mine. E unul din lucrurile ce mă-mbolnăvesc când mă gândesc la ele, *don*.

— Aşa, aşa, ţi-au strecurat-o-n buzunar fără ca tu să fi simţit – zise Hipólito –. Da' ce nătăfleţ ai fost, tăticule. Şi ce pantalonaşi 'oţi ai, şi ce de briantină pe păr. Mamă-Doamne, vasăzică nici aprist nu eşti, nici n-ai habar cine şi unde publică „Tribuna".

— Ce, ai uitat că de azi eşti liber? – zise *don* Melquíades –. Sau te-ai obişnuit aşa de tare cu noi că nu mai vrei să pleci?

— Am aflat de moartea negresei de la unu' din Chincha, conaşule – zice Ambrosio –. Când mai lucram încă la tatăl matale.

— Nu *don*, cum să uit *don* – bătu din picioare, din mâini Trifulcio –. Cum puteţi crede aşa ceva, *don* Melquíades?

— Vezi?, Hipólito s-a supărat şi uite ce-ai păţit, mai bine fă şi tu acolo un efort de memorie cât mai ai timp – zise Ludovico –. Ţi-am zis eu că-i plac la nebunie tipi ca tine.

— Nu vor să ciripească, mint de-ngheaţă apele, dau vina unii pe alţii – zise Lozano –. Dar las'că nici noi nu stăm cu braţele-ncrucişate, *don* Cayo. Nopţi în şir n-am mai închis ochii. Terminăm noi cu fiţuicile, v-o jur.

— Pune degetu-aici aşa, acu pune şi-o cruce – zise *don* Melquíades –. Gata, Trifulcio, eşti din nou liber. Nu-ţi vine-a crede, este?

— Asta nu-i o ţară civilizată, ci barbară şi ignorantă – zise Bermúdez –. Nu vă purtaţi cu mănuşi cu indivizii-aceia, ci aflaţi-mi mai degrabă ce trebuie să ştiu.

— Da' ce slăbuţ eşti, bă tăticule – zise Hipólito –. Prin haină şi cămaşă nu s-ar fi zis, şi când colo mai că-ţi număr oasele, bă tăicuţule.

— Ţi-aduci aminte de domnul Arévalo, cel ce ţi-a dat un *sol* ca să ridici butia? – zise *don* Melquíades –. E-un ştab important. Vrei să lucrezi pentru el?

— Cine şi unde, şi mai iute! – zise Ludovico –. Ce, vrei să ne distrăm toată noaptea-aşa? Şi dacă Hipólito se mai supără o dată?

— Cum de nu, *don* Melquíades – încuviinţă cu capul şi cu mâinile şi cu ochii Trifulcio –. Chiar şi-acu, sau când mi-oţi zice, *don*.

— O să-ţi nenoroceşti fizicul şi eu crăp de ciudă – zise Hipólito –. Păi nu-i păcat? Că-mi placi tot mai mult, băi tăticule.

— Are nevoie de oameni pentru campania lui electorală, fiindcă-i la toartă cu Odría şi-o să se-aleagă senator – zise *don* Melquíades –. O să te plătească bine. Profită de ocazie, Trifulcio.

— Nu ne-ai zis nici cum te cheamă, tăicuţă – zise Ludovico –. Sau nici asta nu ştii?, ori ai uitat?

— Beţivăneşte-te şi tu, caută-ţi familia, curvăsăreşte-te oleacă – zise *don* Melquíades –. Şi luni nu uita, du-te la ferma lui, la ieşirea din Ica. Întreabă, oricine te poate îndruma.

— De-obicei ai boaşele aşa mititele sau e de frică? – zise Hipólito –. Şi puţa abia de ţi se vede, tăicuţă. Tot de frică?

— Cum o să uit, *don*, ce, parcă-mi doresc altceva? – zise Trifulcio –. Vă mulţumesc din suflet că m-aţi recomandat domnului aceluia, *don*.

— Lasă-l că nu te mai aude, Hipólito – zise Ludovico –. Haidem la biroul domnului Lozano. Gata, lasă-l, Hipólito, ho.

Paznicul îi dădu o pălmuţă pe spinare, e-n regulă Trifulcio, şi ferecă poarta-n urma lui, sper să nu te mai prind pe-aici sau cine ştie poate ne-om mai vedea, Trifulcio. O luă oblu pe drumeagul cunoscut ce se zărea din celulele de la primul cat şi foarte repede ajunse la copacii pe care-i învăţase pe de rost tot zgâindu-se la ei, apoi o luă pe altă potecă pân’la fermele de la periferie unde, în loc să se oprească, grăbi pasul. Străbătu aproape-n fugă aglomerări

de colibe şi de fiinţe omeneşti care-l priveau cu mirare sau cu nepăsare sau cu teamă.

— Şi asta nu pentru c-aş fi fost eu copil rău şi n-aş fi iubit-o, negresa merita să ajungă-n cer, ca şi dumneavoastră, *don* – zise Ambrosio –. S-a spetit crescându-mă şi dându-mi de mâncare. Numai că uneori viaţa nu-ţi dă răgaz să te gândeşti nici la mama care te-a făcut.

— L-am lăsat naibii, fiindcă lui Hipólito i-a sărit ţandăra şi l-a burduşit şi tipu-a-nceput să bată câmpii şi-a leşinat, domnule Lozano – zise Ludovico –. Eu cred că Trinidad López ăsta nu-i nici aprist şi nici nu ştie pe ce lume e. Dar dacă vreţi îl trezim şi continuăm, domnule.

Merse mai departe, tot mai grăbit şi mai rătăcit, neputându-se orienta pe străzile-acelea pietruite pe care depănau furios picioarele-i desculţe, pătrunzând tot mai adânc în oraşul atât de lăbărţat, atât de crescut, atât de diferit faţă de cel de care-şi aminteau ochii lui. Hoinări fără ţintă, fără chef, pân’ se prăbuşi pe-o bancă umbrită de palmieri, într-o piaţă. Era un magazin pe colţ, intrau femei cu copii, nişte ţânci ochiau cu pietre într-un felinar şi nişte câini lătrau. Încet, fără zgomot, fără măcar să-şi dea seama, începu să plângă.

— Unchiul dumneavoastră mi-a sugerat să vă chem, domnule căpitan, plus că doream să vă cunosc – zise Cayo Bermúdez –. Suntem oarecum colegi, nu?, şi-oricum tot vom avea de lucrat împreună.

— Era bună la suflet, s-a jertfit pentru toţi, nu lipsea niciodată de la liturghie – zice Ambrosio –. Dar avea ciudăţeniile ei, conaşule. De pildă nu mă altoia cu palma, ci cu ditamai joarda. Ca să nu-mi ieşi leit taică-tu, zicea.

— Eu vă ştiam mai de mult după nume, domnule Bermúdez – zise căpitanul Paredes –. Unchiul meu şi colonelul Espina vă apreciază foarte mult, zic că treaba merge numai mulţumită dumneavoastră.

Se sculă, se spălă pe faţă la o cişmea din piaţă, întrebă câţiva oameni de unde se lua şi cât costa omnibuzul pentru Chincha. Oprindu-se din când în când să se uite după femeile şi lucrurile atât de schimbate, se-ndreptă spre altă

piaţă plină de maşini, întrebă, se tocmi, se rugă şi urcă în sfârşit într-un camion care însă nu plecă decât după două ore.

— Să nu discutăm de merite, fiindcă atunci dumneavoastră mă lăsaţi cu mult în urmă, domnule căpitan – zise Cayo Bermúdez –. Ştiu c-aţi participat din plin la revoluţie atrăgându-i pe ofiţeri, c-aţi pus singur pe roate securitatea militară. O ştiu de la unchiul dumneavoastră, să nu mă contraziceţi.

De-a lungu-ntregii călătorii rămase-n picioare, ţinându-se de parapetul de lemn al camionului, trăgând cu sete aer în piept şi privind întinderile de nisip, cerul, marea care apărea şi dispărea printre dune. Când camionul intră în Chincha, făcu ochii mari, şi-şi sucea mereu capul dintr-o parte-n alta, zăpăcit de-atâtea schimbări. Se răcorise, nu mai bătea soarele, coroanele palmierilor din piaţă se agitau şi parcă şuşoteau când trecu pe sub ele agitat, îngreţoşat, tot mai grăbit.

— Ce-aţi zis despre revoluţie e purul adevăr, şi-aici modestia n-are rost – zise căpitanul Paredes –. Dar în ce priveşte securitatea militară nu-s decât un colaborator al colonelului Molina, domnule Bermúdez.

Dar drumul pân’la cătun fu lung şi-ntortocheat fiindcă memoria îi juca feste şi de fiecare dată era nevoit să-ntrebe unde venea ieşirea dinspre Grocio Prado. Sosi când amurgise, şi iată: cătunul nu mai era cătun ci o îngrămădire de case solide, iar dincolo de fostele-i margini nu se mai întindeau plantaţii de bumbac ci conacele unor mari proprietăţi. Numai vechea fermă rămăsese-aceeaşi, şi uşa era deschisă şi-o recunoscu îndată pe Tomasa: grasa, negresa, aia stând pe jos, aia de mânca la dreapta altei femei.

— Colonelul Molina e cel ce figurează cu numele, dar dumneata faci să funcţioneze toată maşinăria – zise Bermúdez –. Şi asta o ştiu tot de la unchiul dumitale, domnule căpitan.

— Visul ei cel mare era loteria, *don* – zise Ambrosio –. Într-o zi a convins-o să joace un vânzător de îngheţată din

Chincha, şi ea: cine ştie, poate face Domnul o minune cu noi, şi-şi cumpăra lozurile cu ultimii bănişori. Le ducea la statuia Fecioarei, aprindea lumânări. Niciodată n-a câştigat un sfanţ măcar, *don*.

— Îmi pot imagina cum funcţiona ministerul ăsta pe vremea lui Bustamante, cu apriştii forfotind pretutindeni şi cu sabotaje la ordinea zilei – zise căpitanul Paredes –. Dar nu le-a mers puilor de căţea.

Intră dintr-un salt, lovindu-se-n plin piept şi gemând scurt, şi se proţăpi drept între ele două, încât necunoscuta scăpă un ţipăt şi-şi făcu cruce. Tomasa, ghemuită pe jos, se uita holbată la el şi de pe faţa ei pieri cu-ncetul teama. Fără o vorbă, fără a se opri din mestecat, îi arătă uşa fermei cu pumnul. Dar Trifulcio nu plecă, începu să râdă, se lăsă vesel să cadă pe duşumea şi-ncepu să se scarpine la subţiori.

— Le-a mers, din păcate, pentru c-au şters toate urmele, arhivele Direcţiei mele sunt de nefolosit – zise Bermúdez –. Apriştii au dezorganizat fişierele. Ne-am apucat să refacem totul, şi despre asta intenţionam să vă vorbesc, domnule căpitan. Securitatea militară ne-ar putea da o mână de ajutor.

— Prin urmare eşti şoferul domnului Bermúdez – zise Ludovico –. Încântat de cunoştinţă, Ambrosio. Ce zici, ne dai o mână de-ajutor să cutreierăm puţin suburbia?

— Nu văd niciun impediment, sigur că trebuie să colaborăm – zise căpitanul Paredes –. Ori de câte ori vă lipseşte o informaţie, apelaţi la mine, domnule Bermúdez.

— La ce-ai mai venit? cin’ te-a chemat? cin’ te-a invitat? – răgi Tomasa –. Arăţi ca un tâlhar de drumul mare, asta şi eşti. N-ai văzut cum s-a speriat prietena mea şi-a fugit? Când ţi-au dat drumu’?

— Aş vrea ceva mai mult, domnule căpitan – zise Bermúdez –. Aş vrea să dispun de fişierul politic complet al securităţii militare. Să am o copie.

— Se numeşte Hipólito şi-i bruta cea mai brută din toţi băieţii noştri – zise Ludovico –. Vine-acuş, stai că ţi-l prezint. Nici el nu-i pe statul de funcţii, dar el nici n-o s-ajungă. Eu

sper s-ajung cândva, c-un dram de noroc. Auzi, Ambrosio, tu eşti pe ştate, nu?

— Arhivele noastre sunt inviolabile, sunt sub secret militar – zise căpitanul Paredes –. Îi voi comunica domnului colonel Molina propunerea dumneavoastră, dar nici el nu poate hotărî. Cel mai bine-ar fi ca Ministrul de Interne să-i ceară asta Ministrului Apărării.

— Prietena ta a zbughit-o din bucătărie de parcă l-ar fi văzut pe dracu – râse Trifulcio –. Auzi Tomasa, dă-mi şi mie să halesc ceva. Că mi-e o foame de lup.

— Tocmai asta trebuie să evităm, domnule căpitan – zise Bermúdez –. Copia după arhive trebuie să-mi parvină la Direcţia Internelor fără să afle nimic despre-aceasta nici colonelul Molina, nici chiar Ministrul Apărării. Înţelegeţi?

— O muncă murdară, Ambrosio – zise Ludovico –. Ore-n şir zbierând, răguşind, obosind, şi după aia vine-un oareşcare de pe ştatul de funcţii şi te mătură cât colo, şi domnul Lozano te mai şi ameninţă că-ţi taie din leafă. Murdară pentru toţi, numai pentru cretinul de Hipólito nu. Să-ţi zic de ce?

— Eu nu vă pot oferi copia unor arhive ultrasecrete fără ştirea şi încuviinţarea superiorilor mei – zise căpitanul Paredes –. Conţin viaţa şi faptele tuturor ofiţerilor, plus cele ale câtorva mii de civili. Sunt ca aurul de la Banca Centrală, domnule Bermúdez.

— Da, trebuie să dispari, dar întâi linişteşte-te şi trage-o duşcă, nenorocitule – zise *don* Fermín –. Şi-acum povesteşte-mi cum a fost. Şi lasă plânsul.

— Tocmai de-aceea, domnule căpitan, ştiu preabine că arhiva e aur curat – zise Bermúdez –. Şi unchiul dumneavoastră o ştie la fel de bine. Treaba asta trebuie să rămână doar între cei răspunzători cu securitatea. Nu, nu-i vorba câtuşi de puţin de-a zdruncina poziţia colonelului Molina.

— Pentru că la nici juma de oră după ce-am început să-l sonăm pe-un tip, bruta de Hipólito deodată, pac, îşi intră-n mână şi trage tare – zise Ludovico –. Altuia i-ar scădea moralul, l-ar apuca pandaliile, i s-ar face lehamite. El nu,

pac, se-ncinge şi dă-i şi arde-l. O să-l cunoşti imediat, stai să-l vezi.

— Ci dimpotrivă, de a i-o întări – zise Bermúdez –. De a-i da comanda unei trupe, de a-i da o cazarmă. Şi nimeni n-o să nege că dumneata eşti persoana cea mai nimerită să-l înlocuiască pe colonelul Molina în fruntea securităţii. După care vom putea face ca serviciile să fuzioneze cu toată discreţia, domnule căpitan.

— Nicio noapte, niciun ceas – zise Tomasa –. N-o să rămâi aici nici măcar un minut. O să pleci imediat, Trifulcio.

— Unchiul meu e la cheremul dumitale, amice Bermúdez – zise căpitanul Paredes –. Nu te cunoaşte nici de şase luni, dar are mai multă-ncredere în dumneata decât în mine. Bun, sigur, glumesc şi eu, Cayo. Ne-am putea tutui, nu?

— Şi să nu crezi că tipii pe care-i sonăm mint din vitejie, Ambrosio, da' de unde, ci de frică – zise Ludovico –, o să-ţi dai singur seama când vei avea de-a face cu ei vreodată. Cin' ţi-e şef? Păi cutare sau cutărică. De când eşti aprist? Nu-s. Atunci cum zici că cutare sau cutărică ţi-s şefi? Nu mi-s. Păi să nu-nnebuneşti? Murdară, crede-mă.

— Unchiul tău ştie că viaţa regimului depinde de securitate – zise Bermúdez –. Toată lumea laudă şi aplaudă acum, dar ca mâine vor începe hărţuielile şi luptele de interese, şi-atunci totul va depinde de ce-a făcut securitatea ca să-i neutralizeze pe ambiţioşi şi pe ranchiunoşi.

— N-am de gând să rămân, îs în trecere – zise Trifulcio –. Mă car să lucrez pentru un bogătaş din Ica, Arévalo îl cheamă. Zău, Tomasa.

— Ştiu perfect că-i aşa – zise căpitanul Paredes –. După dispariţia apriştilor, Preşedintele va fi confruntat cu duşmani din chiar sânul regimului.

— Eşti comunist?, eşti aprist? Nu-s aprist, nu-s comunist – zise Ludovico –. Eşti un poponar, băieţică, nici nu te-am atins şi-ai şi-nceput să ne pui bărbi. Ore-ntregi, nopţi întregi, Ambrosio. Şi asta-l excită pe Hipólito, dă-ţi seama cam ce soi de om e!

— De-aceea trebuie lucrat pe termen lung – zise Bermúdez –. Deocamdată elementul cel mai periculos e cel civil, mâine va fi cel militar. Îţi dai seama că niciun secret nu-i suficient în ce priveşte arhivele?

— Nici nu-ntrebi unde-i înmormântat Perpetuo, nici dacă Ambrosio trăieşte ori ba – zise Tomasa –. Ai uitat c-ai copii?

— Era o femeie veselă căreia-i plăcea viaţa, *don* – zise Ambrosio –. Biata de ea, să trăiască c-un tip în stare să se poarte aşa cu propriu-i fiu. Numai că dacă negresa nu s-ar fi-ndrăgostit de el, nici eu n-aş fi fost pe lume. Aşa că pentru mine a fost un bine.

— Trebuie să-ţi iei o casă, Cayo, nu poţi rămâne la hotel – zise colonelul Espina –. După cum nu-nţeleg nici absurditatea asta a ta de-a nu te folosi de maşina la care ai tot dreptul ca Director la Interne.

— Nu mă-interesează morţii – zise Trifulcio –. Dar pe-Ambrosio mi-ar plăcea să-l văd. Stă la tine?

— Adevărul e că n-am avut niciodată maşină, iar taxiul e cât se poate de comod – zise Bermúdez –. Dar ai dreptate, *Serrano,* o să mă folosesc de ea. Nu de alta dar să nu rugineascâ în garaj.

— Ambrosio pleacă mâine să lucreze la Lima – zise Tomasa –. De ce vrei să-l vezi?

— N-aş fi crezut aşa ceva despre Hipólito, dar ăsta-i adevărul, Ambrosio – zise Ludovico –. Doar am văzut cu ochii mei, nu vorbesc din auzite.

— Nu trebuie să fii aşa modest, fă uz de prerogativele tale – zise colonelul Espina –. Nu te clinteşti de-aici cincisprezece ore pe zi, şi doar n-o fi totul numai muncă-n viaţă, n-o lua chiar aşa. Fă-ţi şi tu de cap din când în când, Cayo.

— Din curiozitate, să văd cum a ieşit – zise Trifulcio –. Îl văd pe-Ambrosio şi pe cuvânt că mă car, Tomasa.

— Prima dată ne-au dat un tip pescuit prin Vitarte, numai nouă – zise Ludovico –. Nu era nimeni de pe ştat ca să ne controleze, că n-aveau oameni. Şi-atunci l-am văzut de ce e-n stare, Ambrosio.

— O să-mi fac de cap, *Serrano,* fii pe pace, dar întâi să mai pun câte ceva la punct – zise Bermúdez –. Şi-o să-mi caut casă, da, o să mă instalez cât mai comod.

— Ambrosio a lucrat pân-acu aici, ca şofer interprovincial – zise Tomasa –. Dar la Lima o s-o ducă mai bine, de-aceea l-am îndemnat să plece.

— Preşedintele e foarte mulţumit de tine, Cayo – zise colonelul Espina –. Îmi e mai recunoscător că i te-am recomandat, decât pentru tot sprijinul ce i l-am dat în timpul revoluţiei, închipuie-ţi.

— Dădea în el ca-n fasole şi-ncepuse să transpire, şi cu cât năduşea mai tare cu atât dădea mai vârtos, încât tipul a-nceput să bată câmpii – zise Ludovico –. Şi deodată i-am văzut şliţul umflat ca un glob. Mă jur, Ambrosio.

— Ăsta care vine'ncoa? Namila asta? – zise Trifulcio –. Ăsta-i Ambrosio?

— Ce-l mai mardeşti, nu vezi că l-ai sonat? Ce-l mai cafteşti, nu vezi că l-ai zărghit? – zise Ludovico –. Nici n-auzea, Ambrosio. Excitat, ca un glob, să mor eu. Nicio grijă, c-o să-l cunoşti, ţi-l prezint.

— În Domniile voastre ne-am pus acum toată speranţa de a ieşi din mocirlă – zise *don* Fermín.

— Te-am recunoscut pe loc – zise Trifulcio –. Vino, Ambrosio, strânge-mă-n braţe, lasă-mă să te privesc niţel.

— Ce faacee? Regimul împotmolit în mocirlă? – zise colonelul Espina –. Glumeşti, *don* Fermín? Dacă nici revoluţia nu zboară cu vântu-n pânze, atunci cine?

— Aş fi venit să v-aştept – zise Ambrosio –. Dar de unde să ştiu că v-au dat drumul.

— Fermín are dreptate, colonele – zise Emilio Arévalo –. N-o să zboare nimic cu vântu-n pânze atâta timp cât nu vor avea loc alegeri şi Generalul Odría nu va lua puterea purtat pe sus şi miruit de votul peruanilor.

— Tot îi bine că tu nu m-alungi ca Tomasa – zise Trifulcio –. Te credeam un băieţaş şi când colo eşti cât negrul ăsta de taică-tău.

— Or fi alegerile o formalitate dacă vreţi, domnule colonel – zise *don* Fermín –. Dar o formalitate necesară.

— L-ai văzut, acu cară-te – zise Tomasa –. Ambrosio pleacă mâine, trebuie să-şi strângă boarfele.

— Iar ca să aibă loc alegeri trebuie ca ţara să fie mai întâi pacificată, adică curăţată de aprişti – zise *doctorul* Ferro –. Altminteri, alegerile ne-ar putea exploda în mâini ca o petardă.

— Hai să cinstim o halbă, ca băieţii, găsim noi unde, Ambrosio – zise Trifulcio –. Discutăm olecuţă şi-apoi ai tot timpul să-ţi strângi marafeturile.

— Dumneavoastră n-aţi deschis gura, domnule Bermúdez – zise Emilio Arévalo –. S-ar părea că vă plictiseşte politica.

— Vrei să-ţi compromiţi fiul? – zise Tomasa –. De-aia ţii să fie văzut cu tine pe stradă?

— Nu că s-ar părea, ci chiar mă plictiseşte – zise Bermúdez –. Pe deasupra, nu-nţeleg nici iotă din politică. Nu râdeţi, ăsta-i adevărul. De aceea prefer să v-ascult.

Merseră pe-ntuneric, pe străzi desfundate şi abrupte, printre colibe de stuf şi câteva case de cărămidă, văzând pe ferestre, la lumina lumânărilor sau a lămpiţelor cu gaz, siluete şterse care mâncau sporovăind. Mirosea a pământ, a excremente, a struguri.

— Pentru cineva care nu-nţelege nici iotă din politică, văd c-o faceţi de minune ca Director la Interne – zise *don* Fermín –. Înc-un păhărel, *don* Cayo?

Se-mpiedicară de-un catâr tologit în mijlocul drumului, fură lătraţi de câini nevăzuţi. Erau cam de-aceeaşi statură, mergeau tăcuţi, cerul era senin, era cald, nu bătea vântul. Omul ce se odihnea trântit în balansoar se ridică văzându-i intrând în crâşma pustie, le-aduse o bere şi se-aşeză la loc. Ciocniră paharele în penumbră, păstrând încă tăcerea.

— Înainte de orice, două lucruri – zise *doctorul* Ferro –. Primul, să se păstreze unitatea echipei ce-a preluat puterea. Al doilea, să se continue c-o mână de fier curăţenia. Universitatea, sindicatele, administraţia. Apoi alegeri, şi toată lumea să punem osul în efortul pentru ţară.

— Că ce-aş fi vrut să fiu în viaţă, conaşule? – zice Ambrosio –. Bogătaş, bine-nţeles.

— Vasăzică pleci mâine la Lima – zise Trifulcio –. Şi de ce te duci?

— Dumneavoastră aţi fi vrut să fiţi fericit, conaşule? – zice Ambrosio –. Sigur că şi eu, numai că bogat şi fericit e totuna.

— Totul nu-i decât o chestiune de-mprumuturi şi de credite – zise *don* Fermín –. Statele Unite sunt dispuse să ajute un guvern al ordinii, de-aceea au sprijinit revoluţia. Acum vor alegeri şi trebuie să le facem pe plac.

— Să caut de lucru pe-acolo – zise Ambrosio –. În capitală se câştigă mai bine.

— *Los gringos,* yankeii, sunt formalişti, trebuie să-i înţelegem şi pe ei – zise Emilio Arévalo –. Sunt încântaţi cu Generalul şi cer doar atât: să se respecte formele democratice. Odría odată ales, ne vor deschide larg braţele şi ne vor da toate creditele necesare.

— Şi de când lucrezi tu ca şofer? – zise Trifulcio.

— Dar înainte de orice trebuie să propulsăm Frontul Patriotic Naţional sau Mişcarea Restauratoare sau cum s-o fi numind – zise *doctorul* Ferro –. Pentru asta e fundamental programul, şi de-aceea insist atâta în legătură cu el.

— De doi ani sunt profesionist – zise Ambrosio –. Am început ca simplu ajutor, conducând doar la nevoie. Apoi am fost camionagiu şi pân-acu am condus ca şofer de-autobuz pe-aci, prin districte.

— Un program naţionalist şi patriotic, care să grupeze toate forţele sănătoase – zise Emilio Arévalo –. Industria, comerţul, funcţionarii, agricultorii. Bazat pe câteva idei simple, dar eficace.

— Înseamnă că eşti un tip serios, muncitor – zise Trifulcio –. Avea dreptate Tomasa să nu vrea să fii văzut cu mine. Crezi că vei găsi de lucru la Lima?

— Avem nevoie de ceva care să amintească de excelenta formulă a mareşalului Benavides – zise *doctorul* Ferro –. Ordine, Pace şi Muncă. Eu m-am gândit la Sănătate, Educaţie, Muncă. Cum vi se pare?

— O mai ţineţi cumva minte pe lăptăreasa Túmula?, dar pe fiică-sa? – zise Ambrosio –. S-a măritat cu fiul Hoitarului.

Dar de Hoitar vă amintiţi? Eu i-am dat o mână de ajutor lui fi-su s-o răpească.

— Bine-nţeles, candidatura Generalului trebuie anunţată cu surle şi trâmbiţe – zise Emilio Arévalo –. Toate sectoarele s-o proclame spontan.

— Hoitarul?, ăl de-mprumuta biştari?, ăl de-a fost primar? – zise Trifulcio –. Îmi amintesc de el, cum nu.

— Or s-o proclame, *don* Emilio – zise colonelul Espina –. Generalul e pe zi ce trece mai popular. În câteva luni lumea şi-a dat seama ce linişte domneşte acum şi ce haos agita ţara când apriştii şi comuniştii îşi făceau mendrele.

— Băiatul Hoitarului e acum în guvern, e un fel de mare mahăr – zise Ambrosio –. Sper să m-ajute el să găsesc de lucru la Lima.

— Vreţi să luăm un păhărel amândoi, *don* Cayo? – zise *don* Fermín –. Nu vă vâjâie capul după discursurile amicului Ferro? Pe mine mă lasă-ntotdeauna ameţit.

— Dacă-i mare ştab n-o să mai vrea să ştie de tine – zise Trifulcio –. Abia de-o să te privească peste umăr.

— Cu multă plăcere, domnule Zavala – zise Bermúdez –. Da, e cam guraliv *doctorul* Ferro. Dar se vede că are ceva experienţă.

— Ca să ţi-l câştigi, du-i şi tu ceva plocon – zise Trifulcio –. Ceva care să-i amintească de locul naşterii şi să-l ungă la rânză.

— O experienţă enormă, pentru că de douăzeci de ani e cu toate guvernele – râse *don* Fermín –. Poftiţi, maşina e jos.

— O să-i duc nişte butelci cu vin – zise Ambrosio –. Şi dumneavoastră ce veţi face? Rămâneţi acasă?

— Ce beţi dumneavoastră – zise Bermúdez –. Da, domnule Zavala, whisky, de ce nu.

— Nici pomeneală, doar ai văzut ce primire mi-a făcut maică-ta – zise Trifulcio –. Dar asta nu-nseamnă că Tomasa n-ar fi fată bună.

— Niciodată n-am înţeles politica, fiindcă de fapt nu mi-a plăcut niciodată – zise Bermúdez –. Împrejurările-au făcut ca la bătrâneţe să m-amestec în politică.

— Ea zice că dumneavoastră aţi părăsit-o de nu ştiu câte ori – zise Ambrosio –. Că nu dădeaţi pe-acasă decât ca s-o uşuraţi de banii pe care ea-i câştiga spetindu-se.

— Şi eu detest politica, dar n-am de ales – zise *don* Fermín –. Dacă oamenii care trag greul se abţin şi lasă politica pe seama politicienilor, ţara se duce de râpă.

— Muierile fac din ţintar armăsar şi Tomasa la urma urmei tot muiere-i – zise Trifulcio –. Mă duc să muncesc la Ica, dar tot o să mai dau pe-aici s-o văd din când în când.

— Chiar n-aţi pus piciorul niciodată pe-aici? – zise *don* Fermín –. Espina vă exploatează, *don* Cayo. Programul e un show de varietăţi destul de reuşit, o să vedeţi. Să nu credeţi însă că eu aş duce o viaţă nocturnă. Câtuşi de puţin, pe-aici dau din an în paşte.

— Şi ce mai e nou pe-aici? – zise Trifulcio –. Îhm? Nu fă pe niznaiu', pun pariu că eşti un cunoscător pentru vârsta ta. Femeile, bordeiele. Ce se aude cu bordeiele, îhm?

Purta o rochie albă de bal foarte strâmtă, stropită cu mici paiete sclipitoare, şi care-i desena atât de precis şi de viu liniile trupului încât părea goală. O rochie de culoarea pielii ei albe, atingând podeaua şi silind-o la paşi mărunţi şi vioi ca nişte sărituri de greiere.

— Îs doar două, unu scump şi altu ieftin – zise Ambrosio –. Cel pipărat înseamnă o *libra,* la cel ieftin le poţi avea şi pentru trei *soles*. Dar nişte paţachine.

Avea umerii albi, rotunzi, fragezi, şi albeaţa tenului ei contrasta cu întunecimea pletelor ce-i şiroiau pe spate. Încreţea guriţa c-o savantă poftă, de parc-ar fi vrut să muşte micul microfon argintiu, şi ochii-i mari străluceau şi luau mesele la rând, o dată şi-ncă o dată.

— Frumuşică această Muza, nu? – zise *don* Fermín –. Cel puţin în comparaţie cu scheletele dinainte. Dar n-o prea ajută vocea.

— Nu vreau să te iau cu mine, nici să mă-nsoţeşti pân-acolo, poate-i mai bine să nu fim văzuţi împreună – zise Trifulcio –. Dar mi-ar plăcea să dau o raită pe-acolo, măcar să văd ce-i de văzut. Unde-i ăl ieftin?

— Foarte frumoasă, da, frumos corp, frumos chip – zise Bermúdez –. Iar mie vocea ei nu mi se pare chiar de lepădat.

— Aici, la câţiva paşi – zise Ambrosio –. Dar poliţia bântuie mereu localul, pentru că nu trece zi fără scandaluri.

— Ei bine, aflaţi că femeia aceasta atât de femeie nu prea-i femeie-n toate celea – zise *don* Fermín –. Îi plac femeile.

— De asta nu mă sinchisesc eu, doar îs obişnuit cu sticleţii şi cu mardeala – râse Trifulcio –. Hai, plăteşte berea, şi uşcheală.

— Ah, da? – zise Bermúdez –. Femeii ăsteia atât de frumoase? Ah, da?

— V-aş însoţi pân-acolo, dar autobuzul de Lima pleacă la şase – zise Ambrosio –. Şi am toate boarfele împrăştiate vraişte prin casă.

— Prin urmare n-aveţi copii, *don* Cayo – zise *don* Fermín –. Aţi scăpat de-o groază de probleme. Eu am trei şi-au început să ne dea de furcă Zoilei şi mie.

— Mă laşi în uşă şi te cari – zise Trifulcio –. Du-mă pe unde nu ne poate zări nimeni, dacă vrei.

— Doi băieţi şi-o fată? – zise Bermúdez –. Mari?

Ieşiră iar în stradă şi noaptea era mai clară. Luna le lumina în cale băltoacele, şanţurile, bolovanii. Străbătură uliţe pustii, Trifulcio tot sucindu-şi capul la dreapta şi la stânga, observând totul curios, scormonind totul cu privirea; Ambrosio cu mâinile-nfundate în buzunare, dând şuturi pietricelelor.

— Ce viitor putea oferi Marina unui băiat? – zise *don* Fermín –. Niciunul. Dar Chispas nu şi nu, şi eu m-am făcut luntre şi punte să intre. Când colo, nu trece mult şi-l zboară. O să rămână un neisprăvit, asta-ar mai lipsi. Desigur c-aş fi putut pune la bătaie relaţiile mele ca să fac să-l ierte. Dar nu, nu vreau să-mi văd băiatul marinar. Mai bine-l iau pe lângă mine, îl fac mâna mea dreaptă.

— Asta-i tot ce ai, Ambrosio? – zise Trifulcio –. Două *libras*, asta-i tot? Cum aşa, două amărâte de *libras* când eşti ditamai şoferu?

— Şi de ce nu-l trimiteţi să studieze-n străinătate? – zise Bermúdez –. Poate schimbând mediul o să-i vină mintea la cap.

— Dac-aş avea mai mult v-aş da totul imediat – zise Ambrosio –. Era de ajuns să-mi fi cerut şi v-aş fi dat. De ce-aţi scos şişul ăla? Nu trebuia. Poftim, veniţi acasă şi vă mai dau. Dar aruncaţi ăla sau vârâţi-l în buzunar, vă mai dau încă cinci *libras*. Dar nu m-ameninţaţi. Eu bucuros v-ajut, vă dau tot ce am. Veniţi cu mine, acasă.

— Imposibil, nevastă-mea ar muri de inimă rea – zise *don* Fermín –. Chispas de capul lui prin străinătăţi?, nu, Zoila n-ar accepta în ruptul capului. E favoritul ei.

— Lasă, nu merg – zise Trifulcio –. Îmi ajung. Şi-i un împrumut, să ştii, ţi-i dau înapoi când i-oi câştiga la Ica. Te-ai speriat c-am scos şişu? Păi cum crezi că ţi-aş fi făcut vreun rău, mă, doar mi-eşti fiu. Şi ţi-i dau înapoi, să-mi sară ochii.

— Şi prâslea vă dă şi el dureri de cap? – zise Bermúdez.

— Nu vreau să mi-i daţi înapoi, vi-i dau de tot – zise Ambrosio –. Nu m-aţi speriat. Dar nu trebuia să scoateţi şişul, pe cuvânt. Îmi sunteţi tată, vi-i dădeam oricum dacă mi-i cereaţi. Veniţi cu mine acasă, mă jur să vă dau încă cinci *libras*.

— Nu, schimodie este exact opusul lui Chispas – zise *don* Fermín –. Primu-n clasă, culege premiile la sfârşit de an. Trebuie să-l împiedic ca să nu înveţe prea mult. Un băiat pe cinste, *don* Cayo.

— Ăi fi crezând că-s mai rău decât ţi-a zis Tomasa – zise Trifulcio –. L-am scos doar aşa, de şucăr, nu ţi-aş fi făcut nimic nici dacă nu-mi dădeai un *sol* măcar. Şi-ţi dau lovelele-napoi, să-mi sară ochii dacă nu-ţi înapoiez cele două *libras*, Ambrosio. Nu-s pe daiboj.

— E clar, am dibuit eu că prâslea e preferatul dumneavoastră – zise Bermúdez –. Şi el ce carieră vrea să urmeze?

— Bine, dacă ţineţi atât puteţi să mi-i plătiţi – zise Ambrosio –. Da’ mai bine uitaţi de bani, zău, eu am uitat de

mult. Chiar nu vreţi să ne-ntoarcem acasă? Vă mai dau încă cinci, pe bune.

— Mai are pân' să termine liceul, încă nu ştie – zise *don* Fermín –. Nu-i preferatul meu, îi iubesc pe toţi trei la fel, dar Santiago mă face să mă simt mândru de el. În sfârşit, înţelegeţi.

— Te-ai fi gândind că-s un porc de câine care-l jecmăneşte de ultimii denghii până şi pe fi-su – zise Trifulcio –. Mă jur pe ce vrei că-i iau cu împrumut

— Simt oarecare invidie ascultându-vă, domnule Zavala – zise Bermúdez –. Făcând abstracţie de migrene, or fi şi ceva compensaţii-n meseria de tată.

— Bun, e-n regulă, am înţeles c-a fost o toană, am înţeles că mi-i veţi plăti – zise Ambrosio –. Să nu mai discutăm, vă rog.

— Locuiţi la Hotel Maury, nu? – zise *don* Fermín –. Să mergem, vă las chiar la intrare.

— Tu nu te ruşinezi de mine? – zise Trifulcio –. Da' zi-mi drept.

— Nu, mulţumesc, prefer s-o iau pe jos, Maury e la doi paşi – zise Bermúdez –. Încântat de cunoştinţă, domnule Zavala.

— Vai de mine, da' de ce m-aş ruşina? – zise Ambrosio –. Poftim, să intrăm împreună la bordel, dacă vreţi.

— Tu, aici? – zise Bermúdez –. Ce-i cu tine mă pe-aici?

— Nu, du-te de-ţi fă calabalâcul, să nu te vadă cineva cu mine – zise Trifulcio –. Eşti un fiu bun, îţi doresc să-ţi meargă bine la Lima. Şi crede-mă că-ţi trimit biştarii-napoi, Ambrosio.

— M-au purtat de colo-colo, m-au făcut s-aştept ore-ntregi aici, *don* Cayo – zise Ambrosio –. Era cât pe ce să fac drumu-napoi la Chincha, zău.

— De regulă, şoferul Directorului la Interne e ales din personalul verificat al Investigaţiilor, *don* Cayo – zise *doctorul* Alcibíades –. Din motive de securitate. Dar dacă preferaţi.

— Am venit să caut de lucru, *don* Cayo – zise Ambrosio –. Mi s-a urât să tot conduc autobuzul ăla hodorogit. M-am

gândit că, cine ştie, dumneavoastră mi-aţi putea găsi un loc.

— Da, prefer, doctoraşule – zise Bermúdez –. Îmi cunosc omul de ani de zile şi-mi inspiră mai multă-ncredere decât un ins de la Investigaţii. E aici la uşă, eşti aşa bun să te ocupi de el, te rog?

— Şofatu-l am în sânge, iar circulaţia-n Lima o-nvăţ cât ai clipi, *don* Cayo – zise Ambrosio –. Chiar aveţi nevoie de-un şofer? Păi atunci s-ar aranja totul, *don* Cayo.

— Da, m-ocup eu – zise *doctorul* Alcibíades –. O să dau dispoziţii să fie trecut pe ştatul de plată al prefecturii, sau să-l asimileze sau să găsească ei o formă. Şi să-i dea maşina începând chiar de azi.

— E-n regulă, atunci te iau – zise Bermúdez –. Ai noroc, Ambrosio, ai nimerit la ţanc.

— Noroc – zice Santiago, ciocnind.

VIII

ANTICARIATUL se găsea în perimetrul interior al unei case cu balcoane, treceai de-o intrare cam şubredă sub paşi şi dădeai cu ochii de el, retras acolo în fund, ticsit de cărţi şi gol de lume. Santiago ajunse înainte de nouă, răscoli prin rafturile din tindă, răsfoi cărţile avariate de timp, revistele colorate. Bătrânul cu bască şi cu favoriţi cenuşii îl privi nepăsător, dragul bătrân Matías, gândeşte, apoi prinse să-l observe cu coada ochiului, pân'la urmă se-apropie de el: căuta ceva? O carte despre Revoluţia franceză. Ah, bătrânul zâmbi, pe-aici. Uneori parola era aici locuieşte domnul Henri Barbusse? sau e acasă *don* Bruno Bauer?, altădată era o anumită bătaie-n uşa de la intrare, iar alteori se produceau confuzii de-a dreptul comice, Zavalita. Îl conduse într-o cameră cotropită de teancuri de ziare, plase argintii de păianjen şi cărţi stivuite de-a lungul pereţilor negri. Îi arătă un balansoar, să ia loc, avea un uşor accent spaniol peninsular, nişte ochişori grăitori, o bărbuţă triunghiulară foarte albă: n-a fost urmărit? Să aibă multă grijă, de tineri depindea totul.

— Şaptezeci de ani şi era pur, Carlitos – zise Santiago –. Unicul pe care l-am cunoscut aşa la vârsta lui.

Bătrânul îi făcu cu ochiul şi se întoarse-n *patio*. Santiago îşi vârî nasul prin vechi reviste din Lima, „Variedades" şi „Mundial" gândeşte, şi puse deoparte câteva numere cu articole de Mariátegui şi de Vallejo.

— Aşa-i, pe vremea-aceea peruanii îi puteau citi în presă pe Vallejo şi pe Mariátegui – zise Carlitos –. Acu ne citesc pe noi, Zavalita, ce decădere.

Câteva minute mai târziu îi văzu intrând pe Jacobo şi Aída ţinându-se de mână. Nu mai era un viermişor sau o năpârcă sau un cuţit, ci un ac care ataca, străpungea şi se retrăgea. Îi văzu şopocăind în taină lângă rafturile căzute de bătrâneţe şi văzu abandonul şi bucuria de pe faţa lui Jacobo

şi-i văzu cum îşi desprindeau repede mâinile când Matías se-apropie de ei şi mai văzu cum dispărea zâmbetul lui Jacobo şi apărea concentraţia încruntată, seriozitatea abstractă, chipul pe care-l arăta lumii de câteva luni încoace. Purta costumul cafeniu din care nu prea mai ieşea, cămaşa boţită, cravata cu nodul alandala. Vrea morţiş să se costumeze-n proletar glumea Washington, gândeşte, se rădea o dată pe săptămână şi nu-şi lustruia pantofii, într-o bună zi Aída o să se sature de el, râdea Solórzano.

— Şi tot misterul ăsta pentru că-n ziua aceea isprăviserăm cu joaca – zise Santiago –. Începeau lucrurile serioase, Carlitos.

Să fi-nceput totul în acel prag de an trei la San Marcos, Zavalita, între descoperirea organizaţiei Cahuide şi ziua aceea? De la lecturi şi discuţii la împărţirea de foi şapirografiate în Universitate, de la pensiunea surdei la căsuţa din Rímac apoi la anticariatul lui Matías, de la jocurile periculoase la adevărata primejdie: ziua aceea. Nu se contopiseră cele două cercuri, pe Jacobo şi Aída nu-i mai vedea decât la San Marcos, apăruseră şi funcţionau noi cercuri, dar dacă-l întrebau de ele pe Washington acesta răspundea tăcerea e de aur, şi râdea. Într-o dimineaţă i-a chemat: la ora cutare, în cutare loc, numai ei trei. Aveau să cunoască un om ţinând de Cahuide, să-i pună câte întrebări poftesc, să-i expună toate îndoielile dacă au, gândeşte: nici noaptea aia n-am dormit. Din când în când Matías se uita la ei din *patio* şi le zâmbea, în camera din fund ei fumau, răsfoiau revistele, priveau înfierbântaţi spre tindă, spre stradă.

— Ne-a dat întâlnire la nouă şi e nouă şi jumătate – zise Jacobo –. Poate nici nu vine.

— Aída se schimbase mult de când era cu Jacobo – zise Santiago –. Glumea, ciripea, se vedea că-i fericită. În schimb el devenise serios, posac, nu se mai pieptăna, nu se schimba. Nu râdea cu Aída ca să nu-l vadă cineva, aproape nu-i adresa cuvântul faţă de noi. Îi era ruşine să fie fericit, Carlitos.

— Faptul că-i comunist nu-l împiedică să rămână peruan – râse Aída –. O să vină la zece, o să vedeţi.

Era zece fără-un sfert: o faţă ca de pasăre în tindă, un mers săltăreţ, o piele ca hârtia gălbuie de tapetat, un costum ce flutura pe el, o cravată roşcată. Văzură că schimba câteva cuvinte cu Matías, că privea-mprejur, că se-apropia. Intră în cameră, le zâmbi, cer iertare pentru întârziere, le-ntinse o mână slăbuţă, dar se defectase autobuzul cu care venise, şi rămaseră să se observe, destul de stânjeniţi.

— Vă mulţumesc că m-aţi aşteptat – vocea lui, ca şi chipul şi mâna, era foarte fină, gândeşte –. Un salut frăţesc din partea organizaţiei Cahuide, tovarăşi.

— Era prima dată când ni se adresa cineva cu tovarăşi, Carlitos, dă-ţi seama ce-a fost în inimioara sentimentalului de Zavalita – zise Santiago –. N-am aflat decât porecla lui în lupta clandestină, Llaque; l-am văzut doar de câteva ori. El lucra la fracţiunea Muncitorească a organizaţiei Cahuide, eu n-am trecut de Fracţiunea Universitară. Poţi să-ţi închipui, un pur din ăia.

În dimineaţa aceea nu ştiam că Llaque fusese student la Drept când cu revoluţia lui Odría, gândeşte, nici că fusese prins după asaltul poliţiei împotriva lui San Marcos, că-l torturaseră şi-l exilaseră în Bolivia şi că-n La Paz fusese închis şase luni, că se-ntorsese clandestin în Peru: nu ştiam decât că tare aducea a pasăre, în dimineaţa aceea, pe când vocea lui subţirică le rezuma istoria partidului şi-l vedeau mişcându-şi slăbuţa mână gălbuie cu una şi-aceeaşi mişcare rotativă şi monotonă, de parcă-ar fi avut cârcei la mână, şi furişând priviri spre *patio* şi spre stradă. Da, ştim, fusese întemeiat de José Carlos Mariátegui şi de cum apăruse, imediat crescuse năvalnic şi formase cadre şi cucerise sectoare muncitoreşti, dar nu, el voia să ne-arate că ne considera demni de toată încrederea, gândeşte, nu ne-a ascuns că fusese întotdeauna mic şi slab faţă de APRA, iar aceea de care vorbeau ei fusese epoca de aur a partidului, epoca revistei „Amauta” şi-a ziarului „Labor” şi-a organizării sindicatelor şi-a trimiterii de studenţi la

comunităţile indigene. După moartea lui Mariátegui, în 1930, partidul căzuse în mâna unor aventurieri şi oportunişti, bătrânul Matías a murit şi casa din Chota a fost dărâmată şi-n locul ei s-a construit un cub cu ferestre gândeşte, care i-au imprimat o linie şovăitoare de retragere din sânul maselor care tocmai de-aceea au căzut sub influenţa apristă, ce s-o fi ales din tovarăşul Llaque, Zavalita? Aventurieri ca Ravines care-a ajuns agent al imperialismului şi l-a ajutat pe Odría să-l răstoarne pe Bustamante, o fi renegat? s-o fi săturat de militantismul dificil şi fără ieşire? s-o fi-nsurat, o fi făcut copii şi s-o fi-ncadrat în câmpul muncii la vreun minister?, şi oportunişti ca Terreros care-a căzut în doaga misticii şi an de an îşi punea o pelerină vineţie şi târa pe umeri o cruce în procesiunea Domnului Dumnezeului Miracolelor, ori o fi continuat neabătut şi azi încă le-o fi vorbind studenţilor cu vocea lui de păsăruică, asta când nu-nfunda puşcăriile? O serie de trădări şi de represiuni au fost cât pe ce să distrugă partidul, şi dacă totuşi continua neabătut o fi acum prosovietic sau prochinez? sau unul din castriştii aceia ce şi-au dat viaţa prin gherile? sau o fi devenit troţkist?, astfel că la luarea puterii de către Bustamante în 1945, partidul devenise din nou legal şi-ncepuse cu greu să se restructureze şi să combată în clasa muncitoare reformismul APREI, o fi călătorit la Moscova sau la Pekin sau la Havana?, dar ca urmare a loviturii militare a lui Odría partidul fusese dezorganizat din nou, l-or fi acuzat că-i stalinist sau revizionist sau aventurist?, întreg Comitetul central şi zeci de conducători şi de militanţi şi de simpatizanţi erau ori în închisoare ori expulzaţi şi unii asasinaţi, şi-o mai fi amintind de tine, Zavalita? de dimineaţa aceea din casa lui Matías, de seara aceea de la Hotelul Mogollón?, iar celulele ce-au supravieţuit acestui mare naufragiu au reuşit cu greu, cu imense sacrificii, să constituie organizaţia Cahuide, care scotea această foaie şi se subîmpărţea în Fracţiunea Universitară şi Fracţiunea Muncitorească, tovarăşi.

— Înseamnă că organizaţia Cahuide numără puţini studenţi, puţini muncitori – zise Aída.

— Se lucrează-n condiţii de nedescris, uneori pentr-un singur tovarăş căzut se duc de râpă luni întregi de sforţări – ţinea ţigara între unghiile degetului arătător şi al celui gros, gândeşte, zâmbea cu multă timiditate –. Dar în ciuda represiunii ne întărim şi creştem.

— Şi bine-nţeles că te-a dat gata, Zavalita – zise Carlitos.

— M-am convins că credea în spusele lui – zise Santiago –. Şi-n plus se vedea că-i plăcea ce face.

— Care e poziţia partidului asupra unităţii de acţiune cu celelalte organizaţii aflate-n afara legii? – zise Jacobo –. APRA, troţkiştii.

— Nu şovăia, avea credinţă – zise Santiago –. Şi eu de pe-atunci îi invidiam pe cei ce puteau crede orbeşte-n ceva, Carlitos.

— Am fi dispuşi să luptăm alături de APRA împotriva dictaturii – zise Llaque –. Dar apriştii nu mai vor ca dreapta să-i acuze de extremism şi fac totul să-şi dovedească anticomunismul. Iar troţkiştii nu-s mai mulţi de zece, şi cu siguranţă că-s informatori de-ai poliţiei.

— E tot ce-şi poate dori un om, Ambrosio – zice Santiago – Să creadă-n ce zice, să-i placă ce face.

— De ce APRA care-a devenit preimperialistă, continuă să se bucure de sprijinul poporului? – zise Aída.

— Prin forţa obişnuinţei şi prin demagogia ei şi prin martirii aprişti – zise Llaque –. Dar mai ales din cauza dreptei peruane. Nu-nţelege că APRA nu-i e potrivnică ci aliată, continuă s-o persecute şi prin asta îi întăreşte prestigiul în faţa poporului.

— E adevărat, prostia dreptei a făcut din APRA un mare partid – zise Carlitos –. Dar dacă stânga a rămas un fel de masonerie, asta n-a mai fost din cauza APREI ci fiindcă n-a ştiut să-şi alieze oamenii capabili.

— Necazul e că oamenii capabili ca tine şi ca mine nu ne băgăm în chestiile astea – zise Santiago –. Ne mulţumim să-i criticăm pe incapabili, pe când ăştia, ei bine da, ăştia se bagă. Parcă-i un făcut. Ţi se pare firesc, Carlitos?

— Cred că nu, de-aceea nu discut niciodată politică – zise Carlitos –. Tu mă obligi, cu masochismele tale scârboase de fiecare zi, Zavalita.

— Bun, acum e rândul meu să vă-ntreb, tovarăşi – zâmbi Llaque, parcă ruşinându-se –. Vreţi să intraţi în organizaţia Cahuide? Puteţi activa ca simpatizanţi, nu-i neapărată nevoie să vă-nscrieţi în partid de pe-acum.

— Eu vreau să intru în partid din acest moment – zise Aída.

— Nu-i nicio grabă, aveţi tot timpul să vă hotărâţi – zise Llaque.

— În cercul nostru am avut şi-aşa prea mult timp pentru asta – zise Jacobo –. Şi eu vreau să mă-nscriu.

— Eu prefer să rămân simpatizant – viermişorul, cuţitul, năpârca –. Am anumite îndoieli, aş vrea să mai studiez puţin înainte de-a mă-nscrie.

— Foarte bine, tovarăşe, aşa şi trebuie, să nu te-nscrii până nu-ţi vei fi lămurit toate îndoielile – zise Llaque –. Şi ca simpatizant poţi desfăşura o activitate la fel de utilă.

— Atunci s-a dovedit că Zavalita nu mai era pur, Ambrosio – zice Santiago –. Că Jacobo şi Aída erau mai puri decât Zavalita.

Şi dacă te-ai fi-nscris în ziua aceea, Zavalita? gândeşte. Oare faptul de-a fi un militant te-ar fi târât după sine, te-ar fi prins în angrenaj mai mult, ţi-ar fi spulberat îndoielile şi-n câteva luni sau ani ar fi făcut din tine un om al credinţei, un optimist, un alt erou obscur? Ai fi trăit mizer, Zavalita, cum precis au trăit Jacobo şi Aída, gândeşte, şi ai fi intrat în şi-ai fi ieşit din închisoare de nenumărate ori, ai fi fost primit în şi dat afară din servicii sordide, şi-n loc de editoriale la „Cronica” împotriva câinilor turbaţi ai fi scris în fiţuicile prost tipărite ale „Unităţii”, asta când ar fi existat fonduri şi n-ar fi fost hărţuielile poliţiei gândeşte, despre cuceririle ştiinţifice din patria socialismului şi despre victoria în cadrul sindicatului panificaţiei din Lurín a listei revoluţionare asupra celei defetiste apriste propatronale, sau în cele şi mai prost tipărite ale „Steagului Roşu”, contra revizionismului sovietic şi-a trădătorilor de la „Unitatea”

gândeşte, sau ai fi fost încă şi mai generos şi-ai fi intrat într-un grup insurecţional şi-ai fi visat şi activat şi eşuat în gherile şi-ai fi putrezit oricum, ori de viu în închisoare, ca Héctor gândeşte, ori mort de-a binelea în fermentaţia junglei, ca *cholo* Martínez gândeşte, şi-ai fi întreprins călătorii semiclandestine la congresele tineretului, gândeşte: Moscova, ducând saluturi frăţeşti la întâlniri ale ziariştilor, gândeşte: Budapesta, sau primind instrucţie militară, gândeşte: Havana sau Pekin. Sau, dimpotrivă, ai fi intrat în avocatură, te-ai fi însurat, ai fi fost asesor juridic al vreunui sindicat, deputat ai fi fost, mai nefericit oare sau exact ca acum sau mai fericit? Gândeşte: *ay,* Zavalita.

— În cazul tău n-a fost respingerea unei dogme, ci mai curând actul reflex al unui puştan anarhist care nu-i dispus să primească ordine – zise Carlitos –. Asta fiindcă-n fond ţi-era teamă să tai toate punţile către lumea care mănâncă bine şi se-mbracă bine şi miroase frumos.

— Şi totuşi detestam această lume, şi-o mai detest şi azi – zise Santiago –. De asta măcar sunt sigur, Carlitos.

— Atunci din spirit de contrazicere, din mania de-a despica firu-n patru – zise Carlitos –. Trebuia să te fi apucat de literatură şi nu de revoluţie, Zavalita.

— Ştiam cât se poate de bine că dacă toţi ar începe să fie inteligenţi şi măcinaţi de îndoieli, Perul nu şi-ar mai reveni niciodată – zise Santiago –. Ştiam la fel de bine că era nevoie de dogmatici, Carlitos.

— Aici greşeşti, cu dogmatici sau cu inteligenţi Perul va rămâne oricum de căruţă – zise Carlitos –. Ţara asta a-nceput-o rău şi-o va sfârşi rău. Ca noi, Zavalita.

— Noi, capitaliştii? – zise Santiago.

— Noi, cacografii – zise Carlitos –. O să crăpăm toţi cu spume la gură, ca Becerrita. Noroc, Zavalita.

— Luni de-a rândul, ani visând să mă-nscriu în partid, şi când ocazia se iveşte, dând înapoi – zise Santiago –. N-o să pot înţelege niciodată, Carlitos.

— Doctore, doctore, am ceva pe dinăuntru ce tot urcă şi coboară şi nu ştiu ce-i – zise Carlitos –. E-un pârţ rătăcit, stimată doamnă, aveţi o mutră de poponeţ şi bietul pârţ nu

ştie pe un’ să iasă. Ce ne strică nouă viaţa e-un pârţ rătăcit, Zavalita.

Juraţi să vă-nchinaţi viaţa cauzei socialismului şi-a clasei muncitoare? întrebase Llaque, şi Aída şi Jacobo jurăm, în timp ce Santiago observa: apoi îşi aleseră pseudonime.

— Nu trebuie să te simţi prost pentru asta – îi zise Llaque lui Santiago –. În Fracţiunea Universitară, simpatizanţii şi militanţii sunt egali.

Le dădu mâna, *adiós* tovarăşi, să aibe grijă să iasă la zece minute după el. Dimineaţa era noroasă şi umedă când lăsară-n urmă anticariatul lui Matías şi intrară la „Bransa” de pe Colmena să ceară cafea cu lapte.

— Pot să te-ntreb ceva? – zise Aída –. De ce nu te-ai înscris? Ce îndoieli ai?

— Ţi-am zis mai demult – zise Santiago –. Încă nu-s convins de anumite lucruri. Aş vrea...

— Încă nu te-ai convins că Dumnezeu nu există? – râse Aída.

— Nimeni nu trebuie să-şi justifice hotărârea – zise Jacobo –. Lasă-l să se dumirească, dă-i timp.

— Nu-i discut hotărârea, dar lasă-mă să-ţi zic ceva – zise Aída, râzând –. N-o să te-nscrii niciodată, iar când vei termina San Marcos vei uita de revoluţie şi vei deveni avocatul firmei International Petroleum şi membru-al Clubului Naţional.

— Consolează-te, profeţia nu s-a împlinit – zise Carlitos –. Nici avocat nici membru-al Clubului Naţional, nici proletar nici burghez, Zavalita. Ci-un biet răhăţel plutind între aceste categorii.

— Şi ce s-a ales de Jacobo acela, de Aída aceea? – zice Ambrosio.

— S-au însurat, presupun c-au făcut copii, de ani de zile nu i-am mai văzut – zise Santiago –. Aflu de existenţa lui Jacobo când citesc prin ziare că tocmai l-au arestat sau tocmai l-au eliberat.

— Îi invidiezi la fel ca-nainte – zise Carlitos –. N-o să te mai las să-mi pomeneşti de ei, văd că tema îţi face tot

atâta rău cât mie băutura. Pentru că ăsta-i viciul tău, Zavalita: numitul Jacobo, numita Aída.

— Vai ce oroare am citit în „Presa” de azi-dimineaţă – zise doamna Zoila –. N-ar trebui să publice asemenea atrocităţi.

Invidie pentru Aída? Nu, asta a trecut, gândeşte. Dar pentru treaba ailaltă, Zavalita? Ar fi bine să-l revadă totuşi, gândeşte, să-l tragă de limbă, să afle dacă viaţa aceea sacrificată l-a făcut mai bun, sau mai rău. Gândeşte: să aflu dacă are conştiinţa împăcată.

— De când te ştiu protestezi când vezi crime-n ziar, dar e primul lucru pe care-l citeşti – zise Teté –. Eşti culmea comiculului, mama.

Cel puţin nu s-ar mai simţi aşa singur, gândeşte, ci înconjurat, însoţit, apărat Adică tocmai chestia aia călduţă şi vâscoasă pe care-o simţeai în discuţiile cercului şi-ale celulei şi-ale Fracţiunii, gândeşte.

— Alt copil răpit şi violat de-un monstru? – zise *don* Fermín.

— Din ziua aceea ne-am văzut şi mai rar ca-nainte – zise Santiago –. Cercurile noastre au devenit celule, aşa că tot despărţiţi am rămas. Iar la reuniunile Fracţiunii eram înconjuraţi de lume.

— Eşti mai rău decât ziarele – zise doamna Zoila –. Nu vorbi aşa de faţă cu Teté.

— Dar câţi dracu’ erau şi ce scofală făceau? – zise Carlitos –. Niciodată n-am auzit vorbindu-se de Cahuide pe vremea lui Odría.

— Crezi c-am tot zece ani, mama? – zise Teté.

— N-am aflat niciodată câţi – zise Santiago –. Dar de făcut tot am făcut ceva împotriva lui Odría, cel puţin la Universitate.

— Nimeni nu-mi zice care-i ştirea aia atât de oribilă? – zise *don* Fermín.

— Ştiau ai tăi de-acasă în ce te vârâseşi? – zise Carlitos.

— Să-ţi vinzi copiii! – zise doamna Zoila –. Ce vrei mai oribil ca asta.

— Făceam tot ce puteam să nu-i văd, să nu le-adresez cuvântul – zise Santiago –. Mă-nţelegeam tot mai nasol cu bătrânii.

Zile, săptămâni fără picătură de ploaie în Puno, seceta distrusese recolte, decimase turme, golise sate, şi se vedeau indieni fotografiaţi în peisaje sterpe, indience mergând cu copii în cârcă peste brazde crăpate, animale agonizând cu ochii deschişi, şi titlurile şi subtitlurile apăreau cu mari semne de întrebare:

— Au sentimente, dar mai cu seamă crapă de foame, mama – zise Santiago –. Dacă-i vând, înseamnă c-o fac ca să nu-i vadă murind de foame.

Negoţ de sclavi între Puno şi Juliaca sub pretextul secetei?

— Şi mă rog ce mare scofală aţi făcut în afară de-a combate editorialele din ziare şi-a citi cărţi marxiste? – zise Carlitos.

Indience vând copii turiştilor?

— N-au habar nici ce-i aia un fiu, o familie, bietele animăluţe – zise doamna Zoila –. Dacă n-ai ce mânca, de ce să faci copii?

— Am reînfiinţat Centrele Federate, Federaţia Universitară – zise Santiago –. Jacobo şi cu mine am fost aleşi delegaţii anului.

— Sper că n-arunci vina pe guvern pentru că nu plouă în Puno – zise *don* Fermín –. Odría vrea să-i ajute pe bieţii oameni. Statele Unite au donat un ajutor important. O să li se trimeată haine, alimente.

— Alegerile au fost o izbândă pentru Fracţiune – zise Santiago –. Opt delegaţi ţinând de Cahuide votaţi la Litere, Drept şi Ştiinţe Economice. Apriştii aveau mai mulţi, şi dacă-am fi votat împreună am fi putut controla Centrele. Apoliticii nu erau organizaţi şi-i puteam dezbina cu uşurinţă.

— Nu, nu spune că donaţia yankeilor nu va face decât să umfle buzunarele odríiştilor – zise *don* Fermín –. Odría mi-a cerut să prezidez Comisia însărcinată cu distribuirea ajutorului.

— Numai că orice acord între noi şi aprişti ne costa discuţii şi certuri interminabile – zise Santiago –. Vreme de-un an n-am ştiut decât de consfătuiri, la Centru, la Fracţiune, şi de-ntâlniri secrete cu apriştii.

— Ba o să spună că şi tu furi, tata – zise Chispas –. În ochii superisteţului, toată lumea decentă din Peru e ori exploatatoare ori hoaţă.

— Altă ştire-n „Presa” parcă ticluită anume pentru tine, mama – zise Teté –. Au murit doi în temniţă la Cuzco şi le-au făcut autopsia şi le-au găsit şireturi şi tălpi de pantofi în burtă.

— De ce te-a mâhnit aşa tare pierderea prieteniei ălora doi? – zise Carlitos –. N-aveai şi alţi prieteni în Cahuide?

— Crezi c-au mâncat tălpi de pantofi din ignoranţă, mama? – zise Santiago.

— N-ar mai lipsi decât ca mucosul ăsta să mă facă tâmpită şi să-mi ardă o palmă, Fermín – zise doamna Zoila.

— Eram prieten cu toţi, dar era doar o prietenie funcţională – zise Santiago –. Nu vorbeam niciodată de lucruri personale. Pe când cu Jacobo şi Aída prietenia fusese ceva din fiinţa noastră.

— Nu zici chiar tu că ziarele mint? – zise *don* Fermín –. De ce-ar minţi când scriu despre înfăptuirile guvernului şi-ar zice adevărul publicând asemenea orori?

— Ne strici bunătate de masă – zise Teté –. Nu poţi sta locului fără să te iei în beţe cu cineva, superisteţule?

— Dar o să-ţi mai zic ceva – zice Santiago –. Află că nu-mi pare rău c-am intrat la San Marcos şi nu la Catolica.

— Poftim tăietura din „Presa” – zise Aída –. Citeşte-o, ca să ţi se-ntoarcă stomacul.

— Fiindcă mulţumită lui San Marcos n-am fost nici elev model, nici fiu model, nici avocat model, Ambrosio – zice Santiago.

— Cică seceta a creat o situaţie explozivă-n Sud – zise Aída –, un excelent mediu favorabil agitatorilor. Dar continuă, asta încă nu-i nimic, stai să vezi.

— Şi asta fiindcă-ntr-un bordel eşti oricum mai aproape de realitate decât într-o mănăstire, Ambrosio – zice Santiago.

— Garnizoanele să fie puse-n stare de alarmă, ţăranii loviţi de secetă să fie puşi sub supraveghere – zise Aída –. Îi preocupă seceta pentru c-ar putea duce la răzmeriţă, nu pentru că indienii mor pe capete de foame. Ai mai pomenit aşa ceva?

— Fiindcă mulţumită lui San Marcos m-am nenorocit urât de tot – zice Santiago –. Şi-n ţara asta cine nu se nenoroceşte, îi nenoroceşte pe ceilalţi. Nu-mi pare rău, Ambrosio.

— Tocmai fiind aşa dezgustătoare, ziarele astea-s un mare stimulent – zise Jacobo –. Dacă cineva se simte demoralizat, îi e de-ajuns să deschidă oricare din ele ca să simtă din nou ură contra burgheziei peruane.

— Aşa, aşa, vrei să zici că noi cu cacografiile noastre îi asmuţim pe rebelii de şaişpe ani? – zise Carlitos –. Atunci n-are rost să te mai mustre conştiinţa, Zavalita. Vezi, mai câş, mai într-un peş, da' tot se cheamă că-ţi ajuţi în continuare foştii fârtaţi.

— Tu glumeşti, dar s-ar putea să fie chiar aşa – zise Santiago –. Ori de câte ori trebuie să scriu despre-un subiect care-mi repugnă, fac articolul cât mai scârbos cu putinţă. Astfel, a doua zi un băiat îl citeşte, şi-l ia cu vomă şi, bun, la ceva tot a servit.

Pe uşă se legăna anunţul de care le vorbise Washington. Colbul acoperea cu totul literele grosolane ce ziceau „Academie", dar desenul de dedesubt – masa, tacul, cele trei bile de biliard – se distingea foarte clar şi se mai auzea şi zgomotul carambolurilor venind dinăuntru: aici era.

— Nitam-nisam, s-a descoperit că Odría e nobil – râse *don* Fermín –. Aţi citit „Comerţul"? Se trage din baroni etcetera, şi dacă are chef poate să se folosească de-acum înainte de titlu.

Santiago împinse uşa şi intră: vreo şase mese de biliard şi, între pluşurile verzi şi tavanul cu grinzile la vedere, feţe dizolvate în trâmbe de fum; o apărătoare din fire subţiri de

sârmă plutea peste mese, jucătorii marcau punctele cu tacurile.

— Ce legătură a avut greva aceea a tramvaiştilor cu fuga ta de-acasă? – zise Carlitos.

Traversă sala de joc, apoi altă sală c-o singură masă ocupată, apoi un *patio* plin de lăzi de gunoi. În fund, lângă-un smochin, era o uşiţă închisă. Două bătăi, aşteptă, alte două, şi imediat îi deschiseră.

— Odría nu-şi dă seama că-ncurajând asemenea linguşeli penibile devine bătaia de joc a-ntregii Lime – zise doamna Zoila –. Dacă şi el e nobil, atunci noi ce să mai zicem.

— Încă n-au sosit apriştii – zise Héctor –. Poftim, intră, tovarăşii-s aici.

— Până-atunci munca noastră fusese studenţească – zise Santiago –. Colecte pentru studenţii închişi, discuţii la Centre, împărţirea de foi volante şi de exemplare din „Cahuide”. Greva aceea a tramvaiştilor ne-a permis să trecem la lucruri mai importante.

Intră, şi Héctor închise uşa. Odaia era mai veche şi mai murdară decât sălile de joc. Patru mese de biliard fuseseră trase la perete ca să lase mai mult loc liber. Delegaţii organizaţiei Cahuide erau semănaţi prin încăpere.

— Ce vină are Odría că un lingău scrie un articol zicând că-i nobil? – zise *don* Fermín –. Ce n-ar inventa secăturile astea pentru-un gologan! Până şi genealogii!

Washington şi *cholo* Martínez conversau în picioare lângă uşă, Solórzano răsfoia un ziar stând la o masă. Aída şi Jacobo aproape dispăreau în penumbra dintr-un colţ, Pasărea se-aşezase pe jos şi Héctor trăgea cu ochiul la *patio* prin crăpăturile uşii.

— Greva tramvaiştilor n-a fost una politică, revendica doar mărirea lefurilor – zise Santiago –. Sindicatul lor a trimis o scrisoare Federaţiei de la San Marcos cerând sprijin studenţesc. Fracţiunea a socotit c-aceasta era ocazia cea mare.

— Le-am zis apriştilor să vină unul câte unul, dar pe ei îi doare-n fund de precauţii – zise Washington –. Or s-apară grămadă, ca leliţele, după obiceiul lor.

— Atunci cheamă-l pe tipul ăla să ne dea şi nouă patalama la mână cu titlurile de nobleţe – zise doamna Zoila –. Odría nobil, ce-i lipseşte chelului.

Sosiră după câteva minute, în grup, adeverind temerile lui Washington, cinci din cei douăzeci de delegaţi aprişti: Santos Vivero, Arévalo, Ochoa, Huamán şi Saldívar. Se-amestecară cu cei din Cahuide, fără vot se hotărî ca Saldívar să conducă dezbaterea. Chipul slab, mâinile osoase, meşele lui de păr încărunţit îi dădeau un aer plin de importanţă. Ca-ntotdeauna înainte de-a începe, schimbară glume, ironii, împunsături.

— În cadrul Fracţiunii am căzut de-acord să-ncercăm să provocăm la San Marcos o grevă de solidaritate cu tramvaiştii – zise Santiago.

— Acum mă dumiresc de ce te preocupă aşa de mult securitatea – îi zicea Santos Vivero lui Washington –. Pentru că voi sunteţi aici toţi roşii din ţară, şi dacă pică sticleţii şi ne-arestează dispare comunismul din Peru. Pe când noi cinci nu suntem decât o picătură din marea apristă peruană.

— Cine-ar cădea în marea asta nu s-ar îneca din cauza apei ci-a potlogăriei – zise Washington.

Héctor rămăsese la postul lui de observaţie de lângă uşă; toţi vorbeau încet, stârnind un fel de murmur continuu, păstos, din care se-nălţa deodată un râs, o exclamaţie.

— Noi, delegaţii Fracţiunii, nu puteam hotărî o grevă, nu reprezentam decât opt voturi în Federaţie – zise Santiago –. Dar, cu apriştii, puteam. Am avut o reuniune cu ei, într-o academie de biliard. Acolo a-nceput totul, Carlitos.

— M-ar mira ca ăştia să sprijine greva – susură Aída către Santiago –. Sunt dezbinaţi. Totul depinde de Santos Vivero, dacă el e pentru, toţi ceilalţi îl vor urma. Ca oile, doar îi ştii, ce zice liderul e bine.

— A fost prima discuţie importantă în cadrul lui Cahuide – zise Santiago –. Eu am fost împotriva grevei de solidaritate; cel ce-a luat conducerea partizanilor ei a fost Jacobo.

— Bun, camarazi – Saldívar bătu de două ori din palme –. Apropiaţi-vă, să-ncepem.

— Nu neapărat ca să mă împotrivesc lui Jacobo – zise Santiago –. Eram încredinţat că nu vom primi sprijinul studenţilor, că vom eşua. Dar am fost pus în minoritate şi ideea s-a aprobat.

— Camarazi oţi fi voi – râse Washington –. Suntem împreună, ce-i drept, totuşi nu ne-amesteca, Saldívar.

— Reuniunile acelea cu apriştii semănau grozav cu meciurile amicale de fotbal – zise Santiago –. Începeau cu îmbrăţişări şi uneori sfârşeau cu cotonăgeli la ţurloaie.

— Bine, camarazi şi tovarăşi, atunci – zise Saldívar –. Apropiaţi-vă sau plec la cinema.

Se formă o roată împrejurul lui, râsetele şi murmurele încetară pe nesimţite. Adoptând deodată o seriozitate funebră, Saldívar rezumă motivul reuniunii: în seara asta aveau să ia-n discuţie în cadrul Federaţiei cererea de ajutor a tramvaiştilor, camarazi, să hotărâm dacă putem adopta o moţiune comună, tovarăşi. Jacobo ridică mâna.

— La Fracţiune pregăteam aceste întâlniri ca pe-un balet – zise Santiago –. Trebuia să ne-alternăm cu repeziciune, să dezvolte fiecare un argument deosebit, să nu lăsăm necombătută nicio părere contrară.

Era nepieptănat, cu cravata atârnându-i jalnic, vorbea c-o voce joasă: greva era o ocazie magnifică pentru-a provoca o luare de poziţie politică în rândurile studenţimii. Cu mâinile atârnându-i de-a lungul trupului: pentru-a întări alianţa muncitoresc-studenţească. Privindu-l pe Saldívar foarte serios: ar putea fi începutul unei mişcări ce s-ar extinde la revendicări precum eliberarea studenţilor arestaţi şi amnistia politică. Tăcu, şi Huamán ridică mâna.

— Eu mă pronunţasem contra ideii de grevă din aceleaşi motive pe care le-a expus Huamán, un aprist – zise Santiago –. Dar cum Fracţiunea hotărâse greva, a trebuit s-o apăr împotriva lui Huamán. Ăsta-i centralismul democratic, Carlitos.

Huamán era mic de stat şi manierat, ne-au trebuit trei ani să reconstituim Centrele şi Federaţia de la San Marcos după represiune, gesturile lui erau elegante, cum să ne lansăm acum într-o grevă din raţiuni extra-universitare ce-

ar putea fi respinse de bază?, şi vorbea ţinându-se cu o mână de rever şi cu cealaltă fluturând, iar dacă baza respinge greva vom pierde încrederea studenţilor, şi vocea lui era amabilă, îngăduitoare dar uneori stridentă, după care s-ar relua represiunea şi Centrele şi Federaţia ar fi nimicite încă înainte de-a putea acţiona.

— Ştiu cât se poate de bine că disciplina unui partid aşa trebuie să fie – zise Santiago –. Ştiu la fel de bine că altfel s-ar înstăpâni haosul. Să nu crezi că-mi găsesc scuze, Carlitos.

— N-o lua razna, Ochoa – zise Saldívar –. Aţine-te la tema discuţiei.

— Desigur, asta şi fac – zise Ochoa –. Întreb: este Federaţia de la San Marcos destul de puternică pentru a se lansa într-o acţiune frontală contra dictaturii?

— Pronunţă-te odată, că n-avem timp – zise Héctor.

— Şi dacă nu-i destul de puternică şi se lansează în grevă – zise Ochoa –, ce atitudine va lua Federaţia? Vă-ntreb.

— De ce nu te duci la programul Kolynos: cine ştie câştigă, douăzeci de mii întrebarea? – zise Washington.

— Ar fi sau n-ar fi o atitudine de provocare? – zise Ochoa, imperturbabil –. Întreb, şi tot eu răspund constructiv: ar fi. Ce? O provocare.

— Atunci mi se-ntâmpla, în toiul reuniunilor acelora simţeam din senin că niciodată nu voi fi revoluţionar, un militant în adevăratul sens al cuvântului – zise Santiago –. Din senin o nerăbdare, o agasare, o senzaţie de a-mi pierde oribil timpul.

— Tânărul romantic nu dorea discuţii – zise Carlitos –. Dorea acţiuni spectaculoase, bombe, împuşcături, asalturi asupra cazărmilor. Prea multe romane, Zavalita.

— Am înţeles că n-ai niciun chef să iei cuvântul în apărarea grevei – zise Aída –. Dar consolează-te, doar vezi că toţi apriştii sunt împotrivă. Iar fără ei, Federaţia ne va respinge moţiunea.

— Ce n-aş fi dat să se fi inventat o pilulă, un supozitor contra îndoielilor, Ambrosio – zice Santiago –. Dă-ţi seama ce drăguţ, ţi-l vâri în fund şi gata: cred.

Ridică mâna şi-ncepu să vorbească, înainte ca Saldívar să-i fi dat cuvântul: greva avea să consolideze Centrele, să-i treacă prin proba focului pe delegaţi, baza va sprijini acţiunea pentru că nu-şi dovedise ea oare încrederea alegându-i? Îşi ţinea mâinile înfundate-n buzunare şi-şi înfigea unghiile-n podul palmei.

— La fel ca atunci când trebuia să-mi fac examenul de conştiinţă, joile, înaintea spovedaniei – zise Santiago –. Am visat femei goale fiindcă-am vrut să le visez sau fiindcă diavolul a vrut-o şi eu nu m-am putut împotrivi? S-au materializat în întuneric ca nepoftite sau ca invitate?

— N-ai dreptate, aveai totuşi stofă de militant – zise Carlitos –. Dacă eu m-aş fi văzut în situaţia să apăr idei contrare alor mele, nu ştiu ce-aş fi făcut, cred c-aş fi nechezat sau behăit sau piuit. Sau cotcodăcit.

— Nu zău, dar ce faci la „Cronica”? – zise Santiago –. Ce altceva facem noi zi de zi, Carlitos?

Santos Vivero ridică mâna, ascultase intervenţiile cu o expresie de blândă impacienţă, şi înainte de-a vorbi închise ochii şi tuşi, ca şi cum starea aia încă ar mai fi durat.

— Toată daravera a luat o altă întorsătură în ultima clipă – zise Santiago –. Părea că apriştii sunt împotrivă, c-au pus cruce grevei. Poate că lucrurile s-ar fi rezolvat atunci cu totul altfel, iar eu n-aş fi intrat la „Cronica”, amice Carlitos.

Lui i se părea, camarazi şi tovarăşi, că lucrul fundamental în momentele acelea nu era lupta pentru reforma universitară, ci lupta împotriva dictaturii. Şi o formă eficientă de luptă pentru libertăţile publice, pentru eliberarea deţinuţilor, pentru întoarcerea exilaţilor şi legalizarea partidelor era, camarazi şi tovarăşi, făurirea alianţei muncitoreşti-studenţeşti, sau, după spusele unui mare filozof, între muncitorii manuali şi cei intelectuali.

— Dacă mai citezi o singură dată din Haya de la Torre, îţi debitez tot Manifestul Comunist – zise Washington –. Îl am aici.

— Semeni c-o curvă bătrână care-şi aminteşte de tinereţile ei, Zavalita – zise Carlitos –. Nici în asta nu semănăm. Întâmplările din tinereţe mi s-au şters din cap cu

desăvârşire, şi-s convins că toate lucrurile importante mi se vor întâmpla de-abia mâine. Pe când tu pari să fi-ncetat să mai trăieşti de la vârsta de optsprezece ani.

— Nu-l întrerupe, să nu se răzgândească – susură Héctor –. Nu vezi că-i de partea grevei?

Da, aceasta putea fi o bună ocazie, pentru că tramvaiştii, camarazii noştri, dădeau dovadă de curaj şi combativitate, şi sindicatul lor nu era infestat de sticleţi. Cât despre delegaţi, aceştia nu trebuiau să urmeze orbeşte sugestiile bazei, ci dimpotrivă s-o îndrume pe calea cea bună: s-o trezească, s-o încurajeze, camarazi şi tovarăşi, spre acţiune.

— După Santos Vivero, apriştii au mai luat cuvântul, şi noi la fel – zise Santiago –. Am părăsit academia de biliard fiind cu toţii de acord, şi-n chiar noaptea aceea Federaţia a aprobat o grevă pe termen nelimitat de solidaritate cu tramvaiştii. M-au arestat exact la zece zile după aia, Carlitos.

— A fost botezul focului, pentru tine – zise Carlitos –. De nu cumva, mai bine zis, semnarea actului tău de deces, Zavalita.

IX

— ADICĂ-ar fi fost mai bine pentru tine să fi rămas în serviciul nostru, să nu fi plecat la Pucallpa? – zice Santiago.

— Da, mult mai bine – zice Ambrosio –. Dar cine putea şti asta, conaşule.

Da' ce frumos vorbeşte!, răcni Trifulcio. Aplauzele erau cam anemice în piaţă, se vedea o maşinuţă, se-auzeau câteva strigăte de trăiască. De pe scăriţa tribunei, Trifulcio vedea mulţimea încreţindu-se ca marea sub ploaie. Îi ardeau palmele, dar tot mai aplauda.

— Întâi, cin' te-a trimis să strigi Trăiască APRA în faţa Ambasadei Columbiei – zise Ludovico –. Al doilea, care-ţi sunt complicii. Şi-al treilea, unde se-ascund aceşti complici. Mai repede, Trinidad López.

— Şi apropo – zice Santiago –. De ce-ai plecat de la noi?

— Ia loc, amice Landa, am stat destul în picioare la *Te Deum* – zise *don* Fermín –. Luaţi loc, *don* Emilio.

— Eram sătul să muncesc pentru alţii – zice Ambrosio –. Voiam să-ncerc să trăiesc pe picioarele mele, conaşule.

Uneori striga trăiască-*don*-Emilio-Arévalo, alteori trăiască-Generalul-Odria, şi alteori Arévalo-Odría. Cei de la tribună îi făcuseră gesturi, îi ziseseră nu-l mai întrerupe când vorbeşte, îl bodogăniseră printre dinţi, dar Trifulcio nu-i asculta: era primul care aplauda şi ultimul care sfârşea cu aplauzele.

— Mă simt ca spânzurat, cu plastronul ăsta – zise senatorul Landa –. Nu-s eu ăla să mă ţin de etichetă. Eu mi-s ţăran, ce mama dracului.

— Dă-i drumul, Trinidad López! – zise Hipólito –. Cin' te-a trimis, cine-s ăia şi-unde se-ascund. Mai iute!

— Credeam că bătrânul te-a concediat – zice Santiago.

— Acum înţeleg de ce n-ai primit din partea lui Odría funcţia de senator de Lima, Fermín – zise senatorul Arévalo –. Ca să nu-ţi pui frac şi joben.

— Da’ de unde, dimpotrivă – zice Ambrosio –. A stăruit să rămân în slujba lui şi eu nu şi nu. Vedeţi în ce hal m-am înşelat, conaşule.

Din când în când se apropia de balustrada tribunei, făcea faţă mulţimii cu amândouă braţele ridicate, de trei ori ura pentru Emilio Arévalo!, şi răgea tot el rra!, de trei ori ura pentru generalul Odría!, şi din fundul bojocilor rra, rra, rra!

— Parlamentu-i bun pentru cei ce ard gazul de pomană – zise *don* Fermín –. Pentru voi, moşierii.

— Păzea că mi-am intrat în formă, Trinidad López – zise Hipólito –. Mă mănâncă palmele, pe bune, m-am încins de-a binelea, Trinidad.

— M-am vârât în beleaua asta fiindcă Preşedintele a insistat să mă pun în fruntea listei pentru Chiclayo – zise senatorul Landa –. Dar de pe-acum îmi pare rău. Va trebui să neglijez ferma „Olave”. Fir-ar de plastron să fie.

— Nu te-ascunde după degete, locul de senator te-a întinerit cu zece ani – zise *don* Fermín –. Şi nu te poţi plânge, la nişte alegeri ca astea e-o plăcere să candidezi.

— Cum ai aflat de moartea bătrânului? – zice Santiago.

— Din ziar, conaşule – zice Ambrosio –. Nici nu vă-nchipuiţi ce rău mi-a părut. Că ce om minunat a fost tatăl dumneavoastră.

Acum piaţa clocotea de cântece, strigăte şi urale. Dar, bubuind în microfon, vocea lui *don* Emilio Arévalo acoperea zgomotele: se prăvălea peste piaţă de pe acoperişul primăriei, din clopotniţă, din palmieri, de pe chioşc. Până şi pe Sihăstria Preacuvioasei montase Trifulcio un difuzor.

— Stop că nu-i chiar aşa, alegerile or fi fost ele un fleac pentru Landa, că era singur pe listă – zise senatorul Arévalo –. Dar eu m-am bătut nu glumă, în departamentul meu au fost două liste, şi-am câştigat cu preţul unui flecuşteţ de juma’ de milion de *soles*.

— Ai văzut?, Hipólito s-a-ncins şi te-a buşit – zise Ludovico –. Care, cine şi unde. ’Nainte ca Hipólito să se-ncingă mai rău, Trinidad. Că nu te văd bine.

— Ce vină am eu dacă lista ailaltă pentru Chiclayo puţea cât de colo a aprişti – râse senatorul Landa –. A mătrăşit-o juriul electoral, nu eu.

Dar ce-i cu steguleţele?, se trezi deodată Trifulcio, cu ochii cât cepele de uimire. El şi-l ţinea pe-al său prins la cheotoare, ca pe-o floricică. Îl smulse c-o mână, îl arătă mulţimii c-un gest provocator. Câteva steguleţe aidoma se-nălţară peste pălăriile mari de paie şi peste coifurile de hârtie răsucite de unii pentru a se feri de soare. Unde-s celelalte?, la ce-or fi crezând ei că-s bune, de ce nu le scoteau? Taci mă negrule, zise ăl de dădea ordinele, lasă, totu-i în regulă. Şi Trifulcio: au stins tot ce le-am dat de băut, dar au uitat de steguleţe, *don*. Şi ăl de dădea ordinele: lasă-i că totul a ieşit bine. Şi Trifulcio: numa că nerecunoştinţa ăstora mă scoate din sărite, *don*.

— Din ce i s-a tras moartea tatălui dumneavoastră, conaşule? – zice Ambrosio.

— Pe Landa tot circul ăsta cu alegerile l-o fi întinerit, nu zic ba, dar mie ştiu că mi-a scos peri albi – zise senatorul Arévalo –. Basta cu-alegerile. La noapte o fac lată, am poftă de cinci regulări. Pe puţin.

— De la inimă – zice Santiago –. Sau de la necazurile pe care i le-am pricinuit.

— Cinci? – râse senatorul Landa –. Aferim, dar vai de rânza ta, Emilio.

— Acu Hipólito s-a-nfierbântat rău de tot – zise Ludovico –. Vai, măiculiţă, acu ştiu că te-ai dus pe copcă, Trinidad.

— Nu ziceţi asta, conaşule – zice Ambrosio –. Păi de-aţi şti ce vă iubea *don* Fermín. Mereu zicea: tot la schimodie ţin eu cel mai mult.

Solemnă, marţială, vocea lui *don* Emilio Arévalo plutea peste piaţă, cotropea străzile pământii, se pierdea departe în semănături. Era fără haină, gesticula de zor, şi inelul lui arunca văpăi chiar lângă faţa lui Trifulcio. Ridica vocea, s-o fi-nfuriat? Privi în mulţime: feţe liniştite, ochi înroşiţi de alcool, de plictiseală sau de căldură, guri fumând sau căscând. S-o fi dezlănţuit aşa pentru că nimeni nu-l ascultă?

— De-atâta intimitate cu gloata în campania electorală, văd că te-ai molipsit – zise senatorul Arévalo –. Sper să nu debitezi asemenea glume proaste când vei ţine cuvântări în senat, Landa.

— Aşa mult, încât a suferit câineşte când dumneavoastră-aţi fugit de-acasă, conaşule – zice Ambrosio.

— Bun, yankeul *gringo* mi-a prezentat plângerile lor, despre asta-i vorba – zise *don* Fermín –. Că dacă tot au trecut alegerile, guvernul lui nu vede cu ochi buni faptul că încă-i arestat candidatul opoziţiei. Eh, *los gringos* ăştia formalişti, parcă nu-i ştiţi.

— Zi de zi se ducea la unchiul dumneavoastră Clodomiro să-l descoase ce faceţi, cum o duceţi – zice Ambrosio –. Ce ştii de schimodie?, cum se descurcă schimodie?

Dar deodată *don* Emilio încetă să mai vocifereze şi zâmbi şi vorbi de parcă-ar fi fost încântat de ceva. Surâdea, vocea-i era blândă, mişca din mână, parcă întindea la coridă o muletă pe sub care taurul trecea abia atingându-l. Cei de la tribună zâmbeau, şi Trifulcio, uşurat, zâmbi şi el.

— Nu mai e într-adevăr niciun motiv să stea la popreală, o să i se dea drumul cât mai repede – zise senatorul Arévalo –. Nu i-ai zis ambasadorului, Fermín?

— A, ai început să ciripeşti – zise Ludovico –. Deci nu-ţi plac mardelile, preferi giugiulelile lui Hipólito. Cum?, ce-ai zis, Trinidad?

— Şi la pensiunea din Barranco unde locuiaţi pe-atunci mergea – zice Ambrosio –. Şi-o toca pe proprietăreasă, ce face băiatu’ meu?, cum se simte băiatu’ meu?

— Nu-i înţeleg pe *gringos* ăştia căcăcioşi – zise senatorul Landa –. N-au avut nimic împotrivă să-l arestăm pe Montagne înainte de alegeri şi-acu fac pe ofensaţii. Ne trimit nişte ambasadori de circ, ca ăsta.

— Venea la pensiune să-ntrebe de mine? – zice Santiago.

— Bine-nţeles că i-am zis, dar aseară am vorbit cu Espina şi l-am văzut indecis – zise *don* Fermín –. Că să mai aşteptăm, că dacă i se dă drumul acum lui Montagne s-ar putea crede c-a fost închis numai pentru ca Odría să

câştige alegerile fără contracandidat, că n-a fost adevărat c-ar fi urzit o conspiraţie.

— Zici că eşti braţul drept al lui Haya de la Torre? – zise Ludovico –. Că eşti adevăratul şef suprem al APREI şi Haya de la Torre ţi-e subordonat, Trinidad?

— Da, conaşule, tot timpul – zice Ambrosio –. Şi-i dădea bani proprietăresei pensiunii ca să nu vă zică nimic.

— Espina e-un idiot patent – zise senatorul Landa –. Chiar crede c-a înghiţit cineva pătărania cu conspiraţia? Până şi slujnica mea ştie că Montagne a fost vârât la răcoare ca să-i lase drum liber lui Odría.

— N-o să-ţi baţi tu joc de noi aşa, tăicuţă – zise Hipólito –. Vrei să te fac să-ţi înfuleci boaşele, sau ce, Trinidad?

— Domnul credea că dumneavoastră i-aţi fi luat-o-n nume de rău dac-aţi fi aflat – zice Ambrosio.

— Adevărul e că arestarea lui Montagne a fost o mare gogomănie, ca să nu zic mai mult – zise senatorul Arévalo –. Nu ştiu de ce-aţi primit să existe un candidat al opoziţiei, dacă-n ultima clipă aveaţi să daţi înapoi şi să-l aruncaţi în închisoare. Vina e a consilierilor politici. Arbeláez, idiotul de Ferro, chiar şi dumneata, Fermín.

— Acu vedeţi ce mult vă iubea tata, conaşule? – zice Ambrosio.

— Lucrurile n-au ieşit conform aşteptărilor, *don* Emilio – zise *don* Fermín –. Puteam s-o încurcăm cu Montagne. De altfel, eu n-am fost deloc partizanul întemniţării lui. În sfârşit, acum trebuie să-ncercăm să dregem lucrurile.

Acu’ striga din răsputeri, mâinile-i erau două morişti, şi vocea-i urca şi tuna ca un talaz ce se sparge deodată: trăiască Perul! O salvă de aplauze-n tribună, o salvă-n piaţă. Trifulcio îşi agita steguleţul, trăiască-*don*-Emilio-Arévalo, acu’ într-adevăr o mulţime de steguleţe apăreau deasupra capetelor, trăiască-generalul-Odría, acu’ da. Difuzoarele hârâiră o clipă, apoi inundară piaţa cu Imnul naţional.

— I-am zis răspicat părerea mea lui Espina când m-a anunţat că-l va aresta pe Montagne sub pretextul unei conspiraţii – zise *don* Fermín –. Măi băiete, nimeni n-o să

înghită gogoaşa asta, o să se întoarcă împotriva Generalului, ce, n-avem destui oameni de încredere în juriul electoral?, la centrele de votare? Dar Espina e-un imbecil, n-are simţ politic.

— Vasăzică tu eşti şeful suprem, vasăzică mii de aprişti vor lua cu-asalt prefectura ca să te elibereze – zise Ludovico –. Vasăzică îţi închipui că făcând pe nebunul o să ne prosteşti, Trinidad.

— Nu c-aş fi curios, dar de ce-aţi fugit atunci de-acasă, conaşule? – zice Ambrosio –. Nu vă simţeaţi bine împreună cu părinţii dumneavoastră?

Don Emilio Arévalo asuda prin toţi porii, strângea mâinile ce i se întindeau din toate părţile, se ştergea pe frunte, zâmbea, saluta, se-mbrăţişa cu cei din tribună, şi schelăria de lemn se hâţâna şi troznea în timp ce *don* Emilio se-ndrepta spre scăriţă. Acu-ţi vine rândul, Trifulcio, acu să te văd.

— Mă simţeam prea bine, de-aceea am fugit – zice Santiago –. Eram atât de pur şi de descreierat încât mi se părea de-a dreptul o trădare să duc o viată aşa uşoară şi să fiu un copil de familie bună.

— Colac peste pupăză, ideea de a-l aresta n-a fost a lui *Serrano* – zise *don* Fermín –. Nici a lui Arbeláez, nici a lui Ferro. Cel care i-a convins, cel ce nu s-a lăsat, a fost Bermúdez.

— Atât de pur şi de descreierat încât credeam că făcând acest pas voi deveni bărbat, Ambrosio – zice Santiago.

— Uite ce-i, să nu-mi ziceţi mie că toată pătărania asta a fost isprava unui directoraş la Interne, a unui funcţionăraş acolo, că nu se prinde – zise senatorul Landa –. Asta a ticluit-o după aia *el Serrano* Espina ca să aibă pe cine arunca ponosul dacă lucrurile se-ncurcau.

Trifulcio stătea proţăpit acolo, la picioarele scăriţei, păzindu-şi locul cu coatele, scuipându-şi în palme, cu privirea fanatic aţintită asupra genunchilor lui *don* Emilio care se apropiau laolaltă cu alţii; stătea cu trupul încordat, cu tălpile bine înfipte în pământ: acu, acu era rândul lui.

— Ba să se prindă, pentru că-i purul adevăr – zise *don* Fermín –. Şi te sfătuiesc să nu-l mai vorbeşti de rău. Cu aerul că nu vrea deloc aşa ceva, funcţionăraşul ăsta e pe cale să devină omul de încredere al Generalului.

— Na, Hipólito, ţi-l dau pe mână – zise Ludovico –. Ia scoate-i tu untu' pe nas şefului suprem.

— Prin urmare n-aţi fugit pentru c-aveaţi alte idei politice decât tatăl dumneavoastră? – zice Ambrosio.

— Îl crede orbeşte, îl ascultă, îl consideră infailibil – zise *don* Fermín –. Când Bermúdez îşi dă cu părerea, Ferro, Arbeláez, Espina, până şi eu, dispărem la dracu-n praznic, nu mai existăm. S-a văzut când cu Montagne.

— Săracul, nici n-avea idei politice – zice Santiago –. Ci doar interese politice, Ambrosio.

Trifulcio sări ca din coardă, genunchii şefului erau acum în dreptul ultimei trepte, dădu un brânci, două, şi se aplecă şi fu gata să-l aburce. Nu, nu, prietene, zise un *don* Emilio blând şi modest şi parcă surprins, îţi mulţumesc dar, şi Trifulcio îi dădu drumul, făcu un pas îndărăt, confuz, cu ochii deschizându-i-se mari şi închizându-i-se năuci, dar?, cum adică dar?, şi *don* Emilio păru şi el descumpănit, iar din grupul strâns ciorchine în jurul lui se-auziră râsete înăbuşite, şopocăieli.

— Adevărul e că, chiar de n-o fi el infailibil, tipul ştie ce vrea – zise senatorul Arévalo –. Într-un an jumate i-a şters de pe hartă pe aprişti şi pe comunişti şi-am putut convoca alegerile.

— Tot mai eşti şeful suprem al APREI, bă tăticule? – zise Ludovico –. Bine, aşa să fie, cum zici tu. Arde-l, Hipólito.

— Chestia cu Montagne iată cum a fost: – zise *don* Fermín –. Într-o zi Bermúdez dispăru din Lima şi se-ntoarse după două săptămâni. Am bătut juma de ţară, domnule General, dacă Montagne ajunge să fie candidat în alegeri, dumneavoastră pierdeţi.

Ce-aştepţi imbecilule, zise ăl de dădea ordine, şi Trifulcio aruncă o privire nedumerită spre *don* Emilio care-i făcu un semn abia văzut, de „hai odată" sau „grăbeşte-te". Capul

lui Trifulcio se năpusti berbeceşte, trecu prin furca formată de picioare, îl săltă pe *don* Emilio ca pe-o pană.

— Iacă o neghiobie şi mai lată – zise senatorul Landa –. Montagne n-avea cum să câştige. N-avea bani pentru o campanie în regulă, noi controlăm tot aparatul electoral.

— Şi de ce ţi se părea un om atât de grozav bătrânul meu? – zice Santiago.

— Ba bine că nu, apriştii l-ar fi votat, toţi duşmanii regimului l-ar fi votat – zise *don* Fermín –. Bermúdez l-a convins. Ce şi-o fi zis? Dacă ne-nfruntăm în condiţiile astea, pierd. În sfârşit, ce s-o mai lungim, asta a fost şi gata, de-aceea s-au grăbit să-l închidă.

— Fiindcă aşa şi era, conaşule – zice Ambrosio –. Atât de inteligent, de domn, de tot ce vreţi, ce să mai vorbim!

Auzea aplauze şi urale în timp ce înainta cu sarcina sa în cârcă, înconjurat de Téllez, de Urondo, de vătaf şi de ăl de dădea ordinele, strigând şi el Arévalo-Odría, sigur pe sine, liniştit, ţinând bine de glezne, simţind în păr degetele lui *don* Emilio, văzându-i cealaltă mână care făcea semne de mulţumire şi strângea mâinile întinse.

— Lasă-l, Hipólito – zise Ludovico –. Nu vezi că l-ai sonat?

— Mie nu mi se părea deloc un om mai acătării ci o canalie – zice Santiago –. Şi-l uram.

— Se preface – zise Hipólito –. Stai să-ţi arăt.

Imnul naţional luă sfârşit când terminară şi ei de ocolit piaţa. Urmă un răpăit de tobe, o tăcere, după care începu un dans *marinera.* Printre capete şi chioşcurile de răcoritoare şi cu gustări, Trifulcio zări prima pereche care dansa: aşa, bun, acu du-l la camionetă, negrule. La camionetă, *don*.

— Cel mai bine-ar fi să stăm de vorbă cu el – zise senatorul Arévalo –. Dumneata îi zici c-ai vorbit cu ambasadorul, Fermín, iar noi o să întărim: gata cu alegerile, totu-i în regulă, bietul Montagne nu-i o primejdie pentru nimeni, sloboziţi-l şi gestul acesta vă va aduce adeziuni. Pe Odría aşa trebuie să-l iei.

— Conaşule, conaşule – zice Ambrosio –. Cum puteţi zice aşa ceva despre dânsul, conaşule.

— Ce bine-i cunoşti psihologia de *cholo*, domnule senator – zise senatorul Landa.

— Vezi doar că nu se preface – zise Ludovico –. Lasă-l acu.

— Dar nu-l mai urăsc, acum că-i mort nu – zice Santiago –. A fost canalie, dar fără măcar să-şi dea seama, fără să vrea. Şi de fapt în ţara asta sunt atâtea canalii încât am putea să-i cadorisim şi pe alţii, iar el cred c-a plătit-o scump, Ambrosio.

Poţi să-l laşi jos, zise ăl de dădea ordinele, şi Trifulcio se ghemui: văzu că picioarele lui *don* Emilio atingeau pământul, îi văzu mâinile scuturând pantalonii. Se sui în camionetă, şi după el Téllez, Urondo şi vătaful. Trifulcio se-aşează în faţă. Un grup de bărbaţi şi de femei priveau cu gura căscată. Râzând, scoţându-şi capul pe gemuleţ, Trifulcio le strigă: trăiască *don* Emilio Arévalo.

— Nu ştiam că Bermúdez are chiar atâta influenţă la Palat – zise senatorul Landa –. E-adevărat că şi-a luat o iubită care-i balerină sau cam aşa ceva?

— Na-ţi-l Ludovico, nu mă mai cârâi – zise Hipólito –. Uite că l-am lăsat naibii, mi-a trecut.

— Mda, i-a cumpărat o căsuţă-n San Miguel – zâmbi *don* Fermín –. Tipei ăleia care-a fost iubita lui Muelle.

— Tot aşa de grozav ţi s-a părut şi tipul la care ai lucrat înainte de-a intra şofer la bătrânul meu? – zice Santiago.

— Muzei? – zise senatorul Landa –. Oleo, da’ ştiu că-i o muiere pe cinste. Asta-i acum iubita lui Bermúdez? Ehe, asta-i păsărică ce ţinteşte sus de tot, ca s-o ţii în colivie trebuie să ai buzunarele burduşite.

— Cred şi eu că ţi-a trecut, scârnăvie – zise Ludovico –. Aruncă apă pe el, fă ceva, nu sta de lemn.

— Ţinteşte-aşa de sus, încât l-a vârât pe bietul Muelle în groapă – râse *don* Fermín –. Şi-i lesbiană pe deasupra, şi se droghează.

— *Don* Cayo? – zice Ambrosio –. Nu, conaşule, el nu-i ajungea tatălui dumitale nici la degetu ăl mic.

— N-a crăpat, bă, e viu – zise Hipólito –. Ce te-ai speriat aşa, nu i-am lăsat nicio zgârietură, nicio vânătaie. S-a sonat de frică, Ludovico.

— Cine nu-i sodomit acum?, cine nu se droghează acum la Lima? – zise senatorul Landa –. Că doar ne civilizăm, nu?

— Nu ţi-a fost ruşine să lucrezi pentru javra aia? – zice Santiago.

— Bun, rămâne aşa, ne vedem mâine cu Odría – zise senatorul Arévalo –. Azi daţi-i pace, că l-au împopoţonat cu eşarfa prezidenţială şi stă cu ea de se fasoleşte-n faţa oglinzii.

— De ce să-mi fi fost – zice Ambrosio –. De unde puteam şti că *don* Cayo se va purta aşa urât cu tatăl dumneavoastră. Că doar în perioada aceea erau prieteni la cataramă, conaşule.

Când ajunseră la conac şi se dădu jos din camionetă, Trifulcio nu se duse întins să ceară de mâncare, ci drept la izvor să-şi răcorească faţa, capul, braţele. Apoi se tolăni în *patio*-ul din spate, sub streaşină maşinii de curăţat postav. Îi ardeau mâinile şi gâtlejul, era obosit şi mulţumit. Şi adormi pe loc.

— Individul ăla, domnule Lozano, Trinidad López ăla – zise Ludovico –. Da, aşa din senin, s-a damblagit la cap şi face urât.

— Te-ai întâlnit cu ea pe stradă? – zise Queta –. Aia de-a fost slujnica lui Bulgăr de Aur, aia de se culca cu tine? Aia de care ai fost îndrăgostit?

— Mă bucur că l-aţi eliberat pe Montagne, *don* Cayo – zise *don* Fermín –. Duşmanii regimului se foloseau de-acest pretext ca să zică de alegeri c-au fost o farsă.

— Cum adică s-a damblagit? – zise domnul Lozano –. Din două una, a vorbit sau n-a vorbit?

— Asta au şi fost, între noi fie vorba – zise Cayo Bermúdez –. Arestarea unicului candidat al opoziţiei n-a fost cea mai bună soluţie, dar n-am avut încotro. Trebuia ca Generalul să fie ales, nu?

— Ţi-a povestit că i-a murit bărbatul, că i-a murit copilul? – zise Queta –. Că vrea să găsească de lucru?

Îl treziră vocile învălmăşite ale vătafului, ale lui Urondo şi Téllez. Se-aşezară lângă el, îi oferiră o ţigară, conversară. A ieşit bine manifestaţia din Grocio Prado, este? Îhî, a ieşit bine. Dar a fost mai multă lume la cea din Chincha, este? Mda, mai multă. O să câştige alegerile *don* Emilio? Sigur c-o să le câştige. Şi Trifulcio: dacă *don* Emilio pleacă la Lima ca senator, pe el or să-l dea afară? Nu, omule, dimpotrivă, îl va lua în slujbă, zise vătaful. Şi Urondo: o să rămâi cu noi, fii pe pace. Tot mai era cald, soarele amurgului poleia plantaţia de bumbac, conacul, bolovanii.

— A vorbit, dar numai în dodii, domnule Lozano – zise Ludovico – că era al doilea şef suprem, că era primul şef suprem. Că apriştii aveau să vină să-l elibereze cu tunuri. Cred c-a mierlit-o, zău.

— Şi i-ai zis e o căsuţă-n San Miguel unde au nevoie de-o servitoare? – zise Queta –. Şi i-ai dus-o Hortensiei?

— Chiar credeţi că Odría ar fi fost înfrânt de Montagne? – zise *don* Fermín.

— Mai bine zi că v-a dus cu preşu – zise domnul Lozano –. Ah, pereche de nătărăi. Şi idioţi pe deasupra. A tunat şi v-a adunat.

— Deci Amalia-i aia nouă care a început să lucreze de luni – zise Queta –. Înseamnă că eşti mai idiot încă decât pari. Păi cum ţi-a trecut prin cap că n-o să se afle?

— Ba bine că nu, Montagne sau orice alt contracandidat ar fi câştigat – zise Cayo Bermúdez –. Nu-i cunoaşteţi pe peruani, *don* Fermín? Suntem o naţiune de complexaţi, ne place să-l ajutăm pe cel slab, pe cel ce nu-i la putere.

— Nu, domnule Lozano, zău, credeţi-ne – zise Hipólito –. Nici nătărăi nici idioţi, pe cuvânt. Veniţi să vedeţi cum l-am lăsat şi vă veţi convinge.

— Zici că s-a jurat să nu-i zică Hortensiei că de la tine are adresa? – zise Queta –. C-ai speriat-o cu Cayo Rahat c-o s-o dea afară dacă te cunoaşte?

Şi chiar atunci se deschise uşa conacului şi iată-l că venea spre ei ăl de dădea ordine. Traversă *patio*-ul, se proţăpi în faţa lor, îl arătă cu degetul pe Trifulcio: portofelul lui *don* Emilio, fiu de târfă!

— Păcat că n-aţi vrut să primiţi locul de senator – zise Cayo Bermúdez –. Preşedintele spera să facă din dumneavoastră liderul majorităţii din Parlament, *don* Fermín.

— Portofelul?, cum, ce?, eu i-am furat por? – Trifulcio se ridică, se bătu în piept –. Eu, *don*, eu?

— Specimene de imbecili – zise domnul Lozano –. De ce nu l-aţi dus val-vârtej la infirmerie, specimene de imbecili?

— Îl furi pe cel ce te hrăneşte? – zise ăl de dădea ordine –. Pe cel ce-ţi dă de lucru ştiind că eşti un bandit cunoscut?

— Nu cunoşti femeile – zise Queta –. Într-o zi o să-i povestească Hortensiei că te cunoaşte, că tu ai trimis-o la San Miguel. Într-o zi Hortensia o să-i zică lui Cayo Rahat, şi-n altă zi acesta lui Bulgăr de Aur. Şi-atunci ai să vezi tu pe dracu, Ambrosio.

Trifulcio căzuse-n genunchi, începuse-a se jura şi-a se văicări. Dar ăl de dădea ordine nu se lăsă impresionat: o să-l trimită înapoi la pârnaie, banditule, ticălos renumit, portofelul imediat. Şi-atunci se deschise din nou uşa conacului şi ieşi *don* Emilio: ce se-ntâmplă acolo?

— L-am dus dar n-au vrut să-l primească, domnule Lozano – zise Ludovico –. Că nu-şi asumă răspunderea, că numai dacă le dădeaţi ordin scris.

— Am mai vorbit despre asta, *don* Cayo – zise *don* Fermín –. Eu unul, încântat să-i fiu de folos Preşedintelui. Dar un loc de senator înseamnă să te dai trup şi suflet politicii şi eu nu pot.

— Eu n-o să zic nimic, fii liniştit, eu niciodată nu pălăvrăgesc verzi şi uscate – zise Queta –. Mie puţin îmi pasă în ce te bagi. Ai să-l vezi tu pe dracu, dar nu din cauza mea.

— Nu vreţi nici măcar o ambasadă? – zise Cayo Bermúdez –. Generalul vă e atât de recunoscător pentru toată colaborarea dumneavoastră încât ţine să-şi arate simţămintele. Nu v-ar interesa, *don* Fermín?

— Vedeţi cum mă jigneşte, *don* Emilio? – zise Trifulcio –. Vedeţi ce porcărie-mi pune-n spate? M-a făcut să şi plâng, *don* Emilio.

— Câtuşi de puţin – zise *don* Fermín, râzând –. N-am eu stofă de parlamentar sau de diplomat, *don* Cayo.

— N-am nicio vină, domnule – zise Hipólito –. A căpiat parcă deodată, s-a năruit pe picioare, domnule. Abia de l-am atins, zău, domnule Lozano.

— N-a fost el, omule – zise *don* Emilio către ăl de dădea ordinele –. O fi fost vreun *cholo* de la manifestaţie. Că doar n-oi fi tu atât de porc de câine încât să mă furi pe mine, nu, Trifulcio?

— O să-l răniţi pe General cu-atâta dezinteresare, *don* Fermín – zise Cayo Bermúdez.

— Vai de mine, *don*, păi se poate?, prefer să-mi tăiaţi mâna, *don* Emilio – zise Trifulcio.

— Uite ce-i, voi singuri v-aţi vârât în buclucul ăsta – zise domnul Lozano –. Şi tot voi singuri să-l descurcaţi cum oţi şti, ptiu drace.

— Nu-i dezinteresare, vă înşelaţi – zise *don* Fermín –. Nicio grijă, vine el şi momentul când Odría o să-mi poată întoarce serviciile. După cum vedeţi, fiindcă-mi vorbiţi pe şleau şi fără ocolişuri, şi eu fac la fel, *don* Cayo.

— Să mi-l scoateţi de aici fără să vă simtă nimeni, să mi-l duceţi unde-oţi şti – zise domnul Lozano –, şi să mi-l lăsaţi undeva la dracu-n praznic. Iavaş-iavaş. Că vă ia naiba dacă vă prinde careva, şi-o încurcaţi şi cu mine. Înţeles?

Ah, *cholo* pisălog, zise *don* Emilio. Şi se-ntoarse la conac cu ăl de dădea ordine, iar Urondo şi vătaful plecară şi ei puţin mai târziu. Te-a porcăit cum i-a venit la gură, Trifulcio, râdea Téllez.

— Dumneavoastră mă invitaţi mereu şi eu tare-aş vrea să vă întorc invitaţia – zise Cayo Bermúdez –. Mi-ar face plăcere să vă invit să luăm masa împreună la mine acasă într-una din seri, *don* Fermín.

— Tipul ăsta care m-a insultat nu ştia la ce se expune – zise Trifulcio.

— Aşa facem, domnule – zise Ludovico –. Îl scoatem, îl cărăm, îl lăsăm şi nu ne vede nimeni.

— Nu l-ai uşurat de portofel? – zise Téllez –. Pe mine nu mă duci tu cu una cu două, mă Trifulcio.

— Când doriţi – zise *don* Fermín –. Cu multă plăcere, *don* Cayo.

— Ba l-am uşurat, dar nu era treaba ăluia – zise Trifulcio –. Mergem noaptea asta-n sat?

— La intrarea la San Juan de Dios, domnule Lozano – zise Hipólito –. Nu ne-a văzut nimeni. Nu era ţipenie pe-acolo.

— Am luat o căsuţă în San Miguel, în apropiere de Bertoloto – zise Cayo Bermúdez –. Şi-n plus, mă rog, nu ştiu dac-aţi aflat, *don* Fermín.

— Pe cine aţi lăsat? ce tot trăncăneşti? – zise domnul Lozano –. Ce, n-aţi uitat încă, 'tu-i maica mă-sii?

— Câţi bani erau în portofel, Trifulcio? – zise Téllez.

— Bun, ca să fiu drept, ceva tot mi-a ajuns la ureche, da – zise *don* Fermín –. Doar ştiţi ce palavragii sunt locuitorii Limei, *don* Cayo.

— Ia nu mai întreba atâta – zise Trifulcio –. Mulţumeşte-te că-ţi plătesc eu udeala în seara asta.

— Ah bine, ah sigur – zise Ludovico –. N-am văzut, n-am auzit, nu ştim nimic. Am uitat totul, domnule.

— Rămân un provincial; deşi de-un an jumate stau la Lima văd că tot nu-i cunosc obiceiurile – zise Cayo Bermúdez –. Sincer să fiu, mă simţeam cam prost. Mi-era teamă că n-o să vreţi să-mi faceţi o vizită acasă, *don* Fermín.

— Şi eu, domnule Lozano, să crăp dacă n-am uitat – zise Hipólito –. Cine-a fost Trinidad López? Păi de un'să ştiu? nu l-am văzut, nici n-a existat. Vedeţi, domnule? Am şi uitat.

Téllez şi Urondo, beţi deja, se bălăngăneau pe banca de lemn din crâşmă, dar, în pofida berii şi-a căldurii, Trifulcio rămăsese treaz. Prin găurile din perete se vedea piaţeta nisipoasă văruită de soare, cabana-n care intrau cei ce votau. Trifulcio se uita la paznicii ce făceau de planton lângă cabană. În cursul dimineţii veniseră de câteva ori să bea o bere şi acum stăteau proţăpiţi acolo, în uniformele lor verzi. Pe deasupra capetelor lui Téllez şi Urondo se vedea o limbă de plajă, o mare cu pete de alge strălucind. Văzuseră cum plecau bărcile, le văzuseră contopindu-se cu cerul orizontului. Mâncaseră peşte, mult peşte *sebiche,* când

gătit în suc de lămâie, când prăjit cu cartofi, şi băuseră bere, multă bere.

— Mă credeaţi un călugăr cu capu-n sac? – zise *don* Fermín –. Se poate, *don* Cayo? Mi se pare straşnic c-aţi făcut o asemenea cucerire. Sunt încântat să luăm masa împreună, ori de câte ori poftiţi.

Trifulcio văzu norul de praf, văzu camioneta roşie. Maşina tăie piaţeta printre câinii ce lătrau, frână în faţa crâşmei, coborî ăl de dădea ordine. Votase multă lume pân-acu? Foarte multă, toată dimineaţa au tot intrat şi-au ieşit. Purta cizme, pantaloni de călărie, o cămaşă fără nasturi: nu voia să-i vadă beţi, să nu mai bea. Şi Trifulcio: dar erau ăi doi paznici, *don*. Nu-ţi bate capul, zise ăl de dădea ordine. Se sui din nou în camionetă şi dispăru între lătrături şi nori de colb.

— La urma urmei şi dumneavoastră sunteţi întrucâtva de vină – zise Cayo Bermúdez –. V-aduceţi aminte de seara-aceea când m-aţi dus la „Embassy”?

Cei ce votaseră dădeau să intre-n crâşmă, dar patroana îi oprea în prag: închis pentru votare, nu se servea nimic. Şi de ce nu era închis şi pentru ăia? Bătrâna nu stăteau de explicaţii: afară, sau cheamă poliţia. Tipii plecau, bombănind.

— Desigur – râse *don* Fermín –. Dar nu mi-a trecut prin cap c-o să vă farmece până-ntr-atât Muza, *don* Cayo.

Umbra cabanelor din piaţetă se-alungise acoperind marile pete de soare, când apăru din nou camioneta roşie, acum plină cu oameni. Trifulcio privi spre cabana cu votul: un grup de oameni observau curioşi camioneta, cei doi paznici o luaseră şi ei la ochi. Hai, îi grăbea ăl de dădea ordinele pe oamenii ce săreau jos, ce vă moşmondiţi atât. Nu mai era mult şi se-nchidea centrul de vot, de nu cumva or fi-nceput deja să sigileze urnele.

— Acum ştiu de ce-ai făcut-o, nenorocitule – zise *don* Fermín –. Nu fiindcă mă şantaja, nu fiindcă mă storcea de bani.

Trifulcio, Téllez şi Urondo ieşiră din crâşmă, se puseră-n fruntea oamenilor din camionetă. Nu erau decât vreo

cinşpe şi Trifulcio-i recunoscu: tipi de la şopronul de curăţat postav, zilieri, cei doi servitori de la conac. Bocanci de duminică, pantaloni de pânză *tocuyo,* pălării cu boruri largi. Le scăpărau ochii-n cap, trăsneau a alcool.

— Ei, ce mai ziceţi de Cayo ăsta? – zise colonelul Espina –. Eu credeam că nu face decât să se spetească zi şi noapte, şi când colo poftim pe ce-a pus laba. Straşnică muiere, nu, *don* Fermín?

Înaintară în pluton în piaţetă, şi tipii din pragul cabanei începură să-şi dea coate şi să se depărteze. Cei doi paznici le ieşiră-n întâmpinare.

— Ci din cauza scrisorii anonime pe care mi-a trimis-o dând în vileag toată daravera cu nevastă-ta Amalia – zise *don* Fermín –. Nu ca să mă răzbuni pe mine. Ca să te răzbuni tu, nenorocitule.

— Aici s-au făcut măsluieli şi matrapazlâcuri – zise ăl de dădea ordine –. Am venit să protestăm.

— M-a lăsat cu gura căscată – zise colonelul Espina –. Auzi dumneata, mototolul de Cayo cu asemenea femeiuşcă. De necrezut, nu, *don* Fermín?

— Nu permitem fraude, tertipuri – zise Téllez –. Trăiască generalul Odría, trăiască *don* Emilio Arévalo!

— Suntem aici ca să facem ordine – zise unul din paznici –. N-avem nimic de-a face cu votarea. Protestaţi pe lângă cei de la mese.

— Ura! – strigau oamenii –. Arévalo-Odría!

— Şi culmea-i că eu îi dădeam sfaturi – zise colonelul Espina –. Nu mai lucra atât, bucură-te şi tu de viaţă. Poftim de vezi cu ce bucăţică s-a ales, *don* Fermín!

Lumea se-apropiase, se-amestecase cu ei, privea când la ei când la paznici şi râdea. Şi chiar atunci în uşa cabanei apăru un omuleţ care se uită la Trifulcio speriat: ce-i vacarmul ăsta? Purta haină şi cravată, avea ochelari şi-o mustăcioară transpirată.

— Faceţi loc, faceţi loc, împrăştiaţi-vă – zise, cu o voce tremurătoare –. S-a terminat votarea, e ora şase. Paznici, să plece lumea asta!

— Credeai c-o să te alung aflând de nevastă-ta – zise *don* Fermín –. Credeai că făcând ce-ai făcut o să mă ai la cheremul tău. Deci şi tu voiai să mă şantajezi, nenorocitule.

— Ăştia zic c-au fost măsluite alegerile, domnule – zise unul din paznici.

— Zic c-au venit să protesteze, dom' *doctor* – zise celălalt.

— Şi eu care-l întrebasem: când o să-ţi aduci nevasta de la Chincha? – zise colonelul Espina –. Niciodată, acolo să putrezească, la dracu-n praznic. Ce ziceţi cum şi-a dat în petec provincialul de Cayo, *don* Fermín.

— Aşa-i, vor să măsluiască urnele – zise un tip ce ieşi din cabană –. Vor să-i mătrăşească voturile lui *don* Emilio Arévalo.

— Ce?, ce zici? – omuleţul căscase nişte ochi cât farfurioarele –. Păi n-ai controlat dumneata însuţi votarea ca reprezentant al listei Arévalo? Cum poţi vorbi de măsluire când nici măcar n-am numărat voturile?

— Gata, gata – zise *don* Fermín –. Nu mai plânge. N-a fost aşa?, nu te-ai gândit la asta?, n-ai făcut-o pentru asta?

— Nu permitem – zise ăl de dădea ordine –. Să intrăm.

— De fapt, are tot dreptul să se distreze – zise colonelul Espina –. Sper ca Generalul să nu mârâie văzând că-şi ia o iubită chiar aşa pe faţă.

Trifulcio îl apucă pe omuleţ de reverul hainei şi cu blândeţe îl dădu la o parte din uşă. Îl văzu îngălbenindu-se, îl simţi tremurând. Intră în cabană, după Téllez, Urondo şi ăl de dădea ordine. Înăuntru, un tinerel c-un maieu pe piele se ridică şi strigă aici nu-i voie, aici nu se poate intra, poliţia, poliţia! Trifulcio îl scuturâ puţin, îl aşeză pe-un scaun: binişor, băieţel, tacă-ţi fleoanca. Téllez şi Urondo aburcară urnele şi ieşiră cu ele-n stradă. Omuleţul privea îngrozit la Trifulcio: ăsta-i un delict, or să-nfunde puşcăria, şi vocea abia de i se auzea.

— Taci, c-ai fost plătit de Mendizábal – zise Téllez.

— Taci, dacă nu vrei să te-amuţim noi – zise Urondo.

— N-o să lăsăm s-aibă loc fraude – le zise paznicilor ăl de dădea ordine –. Ducem urnele la juriul departamental.

— Deşi n-aş crede, fiindcă nimic din câte face Cayo nu i se pare nepotrivit – zise colonelul Espina –. Zice că tot ce-am reuşit eu mai grozav pentru binele ţării e faptul de a-l fi dezgropat pe Cayo din provincie şi a-l fi adus să lucreze cu mine. Îl are-n buzunar pe General, *don* Fermín.

— Bine, bine, încetează – zise *don* Fermín –. Nu mai plânge, nenorocitule.

În camionetă Trifulcio se aşează în faţă. Văzu prin gemuleţ că-n uşa cabanei omuleţul şi băiatul în maieu discutau cu paznicii. Oamenii priveau la ei, unii arătau camioneta, alţii râneau.

— Bun, nu voiai să mă şantajezi ci să mă ajuţi – zise *don* Fermín –. Am înţeles, deci o să faci tot ce-o să-ţi zic, o să mă asculţi orbeşte. Bun, dar termină odată, nu te mai smiorcăi.

— Şi pentru asta toată tevatura? – zise Trifulcio –. Că doar nu erau decât doi tipi de-ai domnului Mendizábal. Ceilalţi căscau gura, atât.

— Nu te dispreţuiesc, nu te urăsc – zise *don* Fermín –. Am înţeles, mă respecţi, ai făcut-o pentru mine, ca să nu mă vezi suferind, bun. Nu eşti un nenorocit, e-n regulă.

— Mendizábal se credea stăpân pe situaţie – zise Urondo –. Fiindcă astea-s moşiile lui, a crezut c-o să se-aleagă cu toate voturile. Dar i s-a înfundat.

— E-n regulă, e-n regulă – repeta *don* Fermín.

X

POLIŢIA smulsese lozincile de pe faţada lui San Marcos, ştersese inscripţiile cu trăiască greva şi cu moarte lui Odría. Nu se vedeau studenţi în Parcul Universitar. Erau în schimb gărzi îngrămădite-n faţa capelei Eliberatorilor Patriei, două patrule la colţul cu Azángaro, trupe de asalt prin curţile învecinate. Santiago o luă prin Colmena, străbătu Piaţa San Martín, pe bulevardul Unirii la fiecare douăzeci de paşi apărea câte un poliţist nemişcat printre trecători, cu pistolul-mitralieră sub braţ, cu masca de gaze pe umăr, cu un ciorchine de grenade lacrimogene la centură. Lumea care ieşea de prin birouri, vagabonzii şi craidonii de mahala îi priveau cu apatie sau cu curiozitate, dar fără teamă. Şi-n Piaţa Mare erau patrule, iar în faţa grilajelor Palatului, în afară de santinelele cu uniforme negre şi roşii, se vedeau soldaţi cu căşti. Dar de cealaltă parte a podului, în Rímac, nu erau nici măcar agenţi de circulaţie. Băieţi cu mutre de bandiţi, bandiţi cu mutre de tuberculoşi fumau pe sub străvechile şi urât mirositoarele felinare de pe Francisco Pizarro, şi Santiago înaintă printre cârciumile ce deşertau afară beţivani nesiguri pe picioare şi printre cerşetorii, plozii zdrenţăroşi şi câinii fără stăpân dintotdeauna. Hotelul Mogollón era plat şi deşirat ca şi uliţa desfundată pe care se înălţa. Nu era nimeni în intrândul ce servea drept recepţie; micul coridor şi scara pluteau în întuneric. La etajul al doilea, patru stinghii, aurite de lumina dinăuntru, delimitau uşa odăii, mai mică decât cadrul. Bătu încet de trei ori după semnalul stabilit şi împinse: chipul lui Washington, un pat părăginit cu o pătură, o pernă neînfăţată, două scaune, un ţucal.

— Centrul geme de poliţişti – zise Santiago –. Se aşteaptă altă manifestaţie-fulger în seara asta.

— O ştire proastă, l-au umflat pe *cholo* Martínez când ieşea de la Inginerie – zise Washington; era slăbit şi-

ncercănat, atât de serios încât părea altcineva –. Familia lui s-a dus la prefectură, dar nu i-au lăsat să-l vadă.

De scândurile groase ale tavanului atârnau păianjeni, singurul bec era foarte sus plasat şi lumina lui era murdară.

— Acum, apriştii n-or să mai poată zice că numai ei au victime – zise Santiago; zâmbi încurcat.

— Trebuie să schimbăm vizuina – zise Washington –. Până şi întâlnirea din seara asta e primejdioasă.

— Crezi că dacă-l bat o să vorbească? – îl ţineau legat, şi-o siluetă îndesată şi masivă îşi lua avânt şi lovea, faţa lui *cholo* se schimonosea oribil, gura lui urla.

— Nu se ştie niciodată – Washington ridică din umeri şi privi în jos numai o clipă –. Dar n-am pic de-ncredere în tipul cu hotelul. În seara asta mi-a mai cerut o dată actele. Llaque trebuie să vină şi nu l-am putut anunţa de Martínez.

— Cel mai bine ar fi să ne punem repede de acord şi s-o ştergem de aici – Santiago scoase o ţigară şi o aprinse; trase de câteva ori din ea apoi scoase tot pachetul şi i-l întinse lui Washington –. A rămas stabilit să se adune şi Federaţia în seara asta?

— Vrei să zici ce-a mai rămas din Federaţie, căci doisprezece delegaţi au fost scoşi din luptă – zise Washington –. În principiu da, la zece, la Medicină.

— Dacă vor, ne pot înhăţa aici perfect – zise Santiago –. Ne iau ca din oală.

— Nu neapărat, guvernul precis e la curent că-n seara asta se va hotărî renunţarea la grevă, deci s-ar putea să ne lase să ne-ntâlnim – zise Washington –. Independenţii s-au speriat şi vor să se retragă. Se pare că şi apriştii la fel.

— Noi ce-o să facem? – zise Santiago.

— Asta trebuie s-o hotărâm îndată – zise Washington –. Uite, ştiri din Cuzco şi Arequipa. Acolo lucrurile merg şi mai prost ca aici.

Santiago se apropie de pat, luă două scrisori. Prima era din Cuzco, un scris fibros şi ascuţit de femeie, semnătura era o smângăleală romboidală. Celula-i contactase pe aprişti ca să discute greva de solidaritate, dar poliţia le-o luase înainte, ocupase Universitatea iar Federaţia fusese

dezmembrată; pe puţin douăzeci de arestaţi, tovarăşi. Masa studenţească era cam apatică, dar moralul tovarăşilor care au scăpat de represiune era cât se poate de bun, în pofida necazurilor. Salutări frăţeşti. Scrisoarea din Arequipa era scrisă la maşină, c-o panglică nici neagră nici albastră ci violetă, era nesemnată şi nu era adresată nimănui. Tocmai începuserăm o campanie bine dirijată în facultăţi şi atmosfera părea favorabilă ideii de-a sprijini greva de la San Marcos, când poliţia a ocupat Universitatea, printre arestaţi erau opt de-ai noştri, tovarăşi: sperăm să vă dăm veşti mai bune în curând şi vă dorim succes deplin.

— La Trujillo moţiunea a fost respinsă – zise Washington –. Ai noştri n-au obţinut decât aprobarea unui mesaj de solidaritate morală. Adică nimic.

— Nicio universitate nu sprijină San Marcos, niciun sindicat nu-i sprijină pe tramvaişti – zise Santiago –. În condiţiile astea nu ne rămâne decât să renunţăm la grevă.

— Oricum ceva tot s-a făcut – zise Washington –. Iar acum, cu toţi arestaţii ăştia, avem un motiv de-a reîncepe oricând agitaţia.

Se-auziră lovituri uşoare-n uşă, intră zise Washington, şi intră Héctor, asudat, îmbrăcat în gri.

— Credeam c-am să-ntârzii, când colo-s printre primii – se aşează pe-un scaun, se şterse pe frunte cu o batistă. Trase aer în piept şi-l slobozi de parcă ar fi tras fum de ţigară –. Imposibil să dăm de-un tramvaist măcar. Poliţia a ocupat localul sindicatului. Am fost acolo cu doi aprişti. Au pierdut şi ei contactul cu comitetul de grevă.

— Au pus mâna pe *cholo* la ieşirea de la Inginerie – zise Washington.

Héctor rămase cu ochii la el, cu batista la gură.

— L-or fi stâlcit în bătăi până acum, poate l-au şi desfigurat – vocea şi zâmbetul forţat îi dispărură cu-ncetul; trase din nou aer în piept, îşi împături batista. Acum era foarte serios –; păi atunci n-ar fi trebuit să ne-adunăm aici în seara asta.

— Vine Llaque, n-am avut cum să-l anunţăm – zise Washington –. De altfel, Federaţia se-adună şi ea peste-o oră jumate, aşa c-abia de-avem timp să luăm o hotărâre.

— Ce hotărâre? – zise Héctor –. Independenţii şi apriştii vor să renunţe la grevă, şi asta-i cel mai logic. Totul ni se surpă-n cap, trebuie să salvăm ce mai poate fi salvat din organismele studenţeşti.

Alte trei lovituri uşoare, salut tovarăşi, crăvăţica roşie şi vocea de păsăruică. Llaque privi împrejur mirat:

— Nu rămăsese la opt? Unde-s ceilalţi?

— Martínez a căzut în dimineaţa asta – zise Washington –. Crezi că-i mai bine s-anulăm reuniunea şi să plecăm de-aici?

Faţa mică nu se încreţi, ochii-i nu se speriară. S-o fi obişnuit cu veştile astea, gândeşte, cu traiul pe ascuns şi cu teama. Privi la ceas, rămase o clipă tăcut, cumpănind.

— Dacă nu l-au arestat decât dimineaţa asta, încă nu-i primejdie – zise în sfârşit c-o umbră de zâmbet ruşinat –. Înseamnă că nu-l iau la-ntrebări decât la noapte, poate mâine dimineaţă. Avem timp, tovarăşi.

— Dar ar fi mai bine ca tu să pleci – zise Héctor –. Cel mai primejduit dintre noi eşti tu.

— Mai încet, v-am auzit de pe scară – zise Solórzano, din pragul uşii –. Deci l-au umflat pe *cholo*. Primul nostru căzut, ’tu-i maica mă-sii.

— Ai uitat de cele trei bătăi în uşă – zise Washington.

— Uşa era deschisă – zise Solórzano –. Şi voi parcă răcneaţi.

— E-aproape opt jumate – zise Llaque –. Şi ceilalţi tovarăşi?

— Jacobo urma să se vadă cu textiliştii, Aída se ducea la Catolică c-un delegat de la Educaţie – zise Washington –. N-or să-ntârzie mult. Mai bine-ncepem.

Héctor şi Washington se-aşezară pe pat, Santiago şi Llaque pe cele două scaune, Solórzano pe jos. Aşteptăm, tovarăşe Julián, auzi Santiago şi tresări. Mereu îţi uitai pseudonimul, Zavalita, mereu uitai că erai secretarul şedinţelor şi că trebuia să faci rezumatul sesiunii

anterioare. Îl făcu, rapid, fără să se mai scoale, cu voce înceată.

— Să trecem la dările de seamă – zise Washington –. Vă rog, fiţi cât mai concişi, vorbiţi la obiect.

— N-ar fi mai bine s-aflăm odată ce-i cu ei? – zise Santiago –. M-aş duce să-i chem la telefon.

— De unde telefon la hotel? – zise Washington –. Ar trebui să cauţi vreo dugheană, şi tot acest du-te vino ar atrage atenţia. N-au decât juma de oră întârziere, las' c-or s-apară.

Dările de seamă, gândeşte, lungile monologuri în care ţi-era greu să deosebeşti obiectul de subiect, faptele de interpretări şi interpretările de frazele şablon. Dar în seara aceea toţi fuseseră iuţi, zgârciţi la vorbă, concreţi. Solórzano: Asociaţia Centrelor de la Agricultură respinsese moţiunea ca fiind politică, de ce se-amesteca San Marcos într-o grevă a tramvaiştilor? Washington: conducătorii de la Şcoala Normală ziceau nu-i nimic de făcut, dacă punem la vot atunci nouăzeci la sută vor fi-mpotriva grevei, vă putem oferi numai sprijin moral. Héctor: contactele cu comitetul de grevă al tramvaiştilor s-au întrerupt odată cu ocuparea poliţienească a sindicatului.

— Agricultura s-a retras, Ingineria s-a retras, Normala s-a retras şi ea, iar despre Catolică n-am ştire – zise Washington –. Universităţile din Cuzco şi Arequipa ocupate şi Trujillo a dat înapoi. Aceasta-i situaţia, în rezumat. Mai mult ca sigur că la Federaţie, în seara asta, se va propune încheierea grevei. Avem o oră să hotărâm ce poziţie luăm.

Părea să nu mai fie nevoie de discuţii, gândeşte, toţi fiind de acord. Héctor: mişcarea a determinat o luare de poziţie politică a studenţimii, acum era momentul replierii dacă nu voiau pieirea Federaţiei. Solórzano: încheierea grevei, da, dar ca să-ncepem imediat pregătirea altei mişcări, mai puternice şi mai bine coordonate. Santiago: da, şi imediat începutul unei campanii pentru eliberarea studenţilor închişi. Washington: cu experienţa dobândită şi cu învăţăturile trase din zilele acelea de luptă, Fracţiunea

universitară Cahuide a trecut prin proba focului, era şi el de-acord cu-ncheierea grevei în vederea regrupării forţelor.

— Aş vrea să zic şi eu ceva, tovarăşi – zise Llaque, cu firicelu-i de voce timidă, dar câtuşi de puţin şovăitoare –. Când Fracţiunea s-a hotărât să sprijine greva tramvaiştilor, ştiam preabine toate-acestea.

Adică ce? Că sindicatele erau infestate de sticleţi, fiindcă adevăraţii conducători muncitoreşti erau fie morţi fie închişi fie expulzaţi, că odată cu greva se va dezlănţui şi represiunea şi vor avea loc arestări şi că celelalte universităţi vor întoarce spatele lui San Marcos. Ceea ce nu ştiam dinainte, ceea ce nu era prevăzut, tovarăşi, la ce se rezuma? Mânuţa lui se plimba pe dinaintea feţei tale, Zavalita, vocea-i joasă insista, repeta, convingea. Că greva va fi atât de încoronată cu succes încât va sili guvernul să se demaşte şi să-şi dea-n vileag toată brutalitatea, în văzul lumii. Cum adică mergea rău? Cu trei universităţi ocupate, cu cel puţin cincizeci de studenţi şi de lideri muncitoreşti arestaţi, mai puteaţi zice că merge rău? Cu manifestaţiile-fulger de pe bulevardul Unirii şi cu presa burgheză nevoită să informeze despre represiune, mergea rău? Pentru întâia oară o mişcare de-asemenea amploare împotriva lui Odría, tovarăşi, pentru întâia oară o fisură în atâţia ani de dictatură monolitică. Rău?, rău? Nu era absurd să dai înapoi tocmai în asemenea momente? Nu era mai corect să-ncercăm extinderea şi radicalizarea mişcării? Judecând situaţia nu dintr-un punct de vedere reformist, ci revoluţionar, tovarăşi. Tăcu, şi se uitau la el şi unul şi altul, uimiţi.

— Dacă apriştii şi independenţii s-au vorbit să-ncheie greva, nu mai putem face nimic – zise Solórzano, în sfârşit.

— Putem da bătălia, tovarăşe – zise Llaque.

Şi se deschise uşa, gândeşte, şi intrară. Aída înaintă foarte repede spre mijlocul odăii, Jacobo rămase-n urmă.

— Bine c-aţi venit – zise Washington –. Începuserăm să ne neliniştim pentru voi.

— Jacobo m-a încuiat în casă şi nu m-a lăsat să merg la Catolica – dintr-o suflare, gândeşte, ca şi cum învăţase pe

dinafară ce-avea de zis –. Nici el nu s-a dus să-i vadă pe textilişti, aşa cum rămăsese stabilit în cadrul Fracţiunii. Cer să fie expulzat.

— Acu-nţeleg de ce n-ai putut-o uita atâta timp, Zavalita – zise Carlitos.

Se-oprise între cele două scaune, sub singurul bec, cu pumnişorii strânşi, cu ochii mari şi cu buzele tremurându-i. Odaia se strâmtase parcă, aerul se-mbâcsise. O priveau nemişcaţi, înghiţeau în sec. Héctor năduşea. Şi iată-te simţind respiraţia Aídei lângă tine, Zavalita, văzându-i umbra şovăitoare pe jos. Aveai gâtlejul uscat, îţi muşcai buza, inima ţi-o luase razna.

— Bine, să lăsăm asta, tovarăşă – zise Washington –. Ne-am adunat aici...

— Şi-n plus a-ncercat să se sinucidă, pentru că i-am zis că nu mai vreau să rămân cu el – palidă, gândeşte, cu ochii larg deschişi, scuipând cuvintele de parc-o frigeau pe limbă –. A trebuit să-l mint, ca să mă lase să vin. Cer să fie expulzat.

— Parcă s-a căscat pământul – zise Santiago –. Nu fiindcă dezvăluise asta acolo, în faţa tuturor. Ci din cauza unui asemenea scandal, Carlitos, cu zăvorâri în casă şi-ameninţări cu sinuciderea şi-aşa mai departe.

— Ai terminat? – zise, în sfârşit, Washington.

— Pân-atunci nu-ţi trecuse prin cap că se culcau împreună? – râse Carlitos –. Credeai că se priveau în ochi şi se ţineau de mână recitându-şi poeme de Maiakovski şi de Nazim Hikmet, Zavalita?

Acum toţi se foiau pe loc, Héctor se ştergea pe faţă, Solórzano cerceta tavanul, de ce nu înainta el să zică ceva?, de ce rămânea acolo mut şi prostit? Aída stătea tot în picioare lângă tine, Zavalita, mâinile nu şi le mai ţinea încleştate ci deschise, cu unghiile tăiate bărbăteşte, c-un ineluş argintiu purtând iniţialele ei pe degetul mic. Santiago ridică mâna şi Washington cu un gest îi dădu cuvântul.

— Mai e o oră până se adună Federaţia şi n-am luat nicio hotărâre – gândindu-se îngrozit: o să-mi piară vocea,

gândeşte –. Doar n-o să ne pierdem vremea discutând probleme personale.

Tăcu, aprinse o ţigară, chibritul i se rostogoli aprins pe jos şi-l călcă cu talpa. Văzu că feţele celorlalţi începeau să-şi revină din surprindere, să se-nfurie. Grăbită, grea, respiraţia Aídei se-nteţea lângă el.

— Sigur că nu ne interesează chestiunile personale – zise abia auzit Washington, cu un dezgust ce-i deforma glasul –. Numai că ce ne-a zis Aída e deosebit de grav.

O tăcere cu ghimpi, gândeşte, o căldură subită care abrutiza şi asfixia totul.

— Mie puţin îmi pasă dacă doi tovarăşi se păruie sau se-nchid în casă sau se sinucid – zise Héctor, cu batista pe buze –. Dar îmi pasă grozav de ce s-a-ntâmplat cu textiliştii, cu Catolica. Dacă tovarăşii care trebuiau să meargă acolo nu s-au dus, să ne zică de ce.

— Tovarăşa ne-a zis – susură vocea de păsăruică –. Aşteptăm ca tovarăşul celălalt să-şi depene versiunea, şi să terminăm odată cu toate astea.

Ochi ce se-ntorceau spre uşă, paşii înceţi ai lui Jacobo, silueta lui Jacobo lângă cea a Aídei. Costumul lui albastru-deschis mototolit, cămaşa pe jumătate ieşită din pantaloni, haina descheiată, cravata atârnându-i.

— Tot ce-a zis Aída e adevărat, mi-am pierdut controlul asupra nervilor – poticnindu-se la fiecare cuvânt, gândeşte, clătinându-se ca un beţiv –. Eram jignit, a fost o slăbiciune, un moment de criză. Poate din cauza nopţilor ăstora împuţite, tovarăşi. Mă supun oricărei hotărâri luate de Fracţiune, tovarăşi.

— N-ai lăsat-o pe Aída să se ducă la Catolica – zise Solórzano –. E-adevărat că nu te-ai dus la întâlnirea cu textiliştii?, c-ai încercat s-o împiedici pe Aída să vină aici?

— Nu ştiu ce-am avut, nu ştiu ce m-a apucat – cu ochii plini de ruşine, gândeşte, chinuiţi, şi c-o privire de nebun –. Vă cer iertare tuturor. Vreau să depăşesc această criză, ajutaţi-mă să ies din ea, tovarăşi. Ce-a zis Aída e adevărat. Accept orice decizie a voastră, tovarăşi.

Amuţi; dădu-ndărăt pân’ la uşă şi Santiago nu-l mai văzu. Aída iarăşi singură, mâna ei învineţindu-se de-atâta încordare, Solórzano avea fruntea brăzdată, se ridicase-n picioare.

— O să vă zic sincer ce gândesc – chipul lui descompus de supărare, gândeşte, vocea lui profund abătută –. Am votat pentru această grevă fiindcă m-am lăsat convins de argumentele lui Jacobo. El a fost cel mai entuziast, de-aceea l-am ales şi-n Federaţie şi-n comitetul de grevă. E de datoria mea să v-amintesc că pe când tovarăşul Jacobo se purta ca ultimul dintre egoişti, Martínez era arestat. Cred că nu putem trece cu vederea în ruptul capului o asemenea greşeală. Contactele cu textiliştii, cu Catolica, în aceste clipe, în sfârşit, ce să vă mai zic ceea ce ştiţi cu toţii. Un lucru ca ăsta nu se poate trece cu vederea, tovarăşi.

— Sigur că-i grav, sigur că s-a comis o greşeală – zise Héctor –. Dar nu-i timp de asta, Solórzano. Federaţia se-adună într-o jumătate de oră.

— E-o nebunie să mai pierdem vremea-n halul ăsta – vocea de păsăruică, perplexă, nerăbdătoare, mânuţa ridicată –. Musai s-amânăm treaba asta şi să reluam tema-n dezbatere.

— Cer să fie amânată discuţia acestui fapt până la viitoarea sesiune – zise Santiago.

— Nu vreau să jignesc pe nimeni, dar Jacobo nu trebuie să ia parte la această adunare – zise Washington; şovăi o clipă şi adăugă –. Nu cred că mai e un om de-ncredere.

— Pun la vot propunerea mea – zise Santiago –. Acum tu ne faci să pierdem vremea, Washington. O să lăsăm baltă şi greva şi Federaţia, ca să discutăm tot restul nopţii despre Jacobo?

— Oameni buni, minutele trec – insistă, imploră Llaque –. Veniţi-vă-n fire, tovarăşi.

— Bine, punem la vot – zise Washington –. Mai ai ceva de zis, Jacobo?

Paşii, silueta, îşi scosese mâinile din buzunare şi pur şi simplu şi le storcea. Nişte laţe blonde îi atârnau peste urechi, ochii nu-i mai erau suficienţi şi sarcastici, ca la

dezbateri gândeşte, ci întreaga-i atitudine trăda înfrângere şi umilinţă.

— Eu credeam că pentru el nu existau decât Fracţiunea, revoluţia – zise Santiago –. Şi deodată minciună, Carlitos. Din carne şi oase şi el, ca tine, ca mine.

— Înţeleg că şovăiţi, că nu mai aveţi încredere-n mine – bolborosi –. Sunt gata să-mi fac autocritica, mă supun oricărei hotărâri. Daţi-mi vă rog o altă ocazie să v-arăt că, în pofida, tovarăşi...

— Mai bine părăseşte odaia până ce votăm – zise Washington.

Santiago nu-l auzi deschizând uşa; îşi dădu seama c-a ieşit când becul tremură şi umbrele de pe pereţi se mişcară. Se ridică, o apucă de braţ pe Aída şi-i arătă scaunul. Ea se aşează. Mâinile ei pe genunchi, gândeşte, genele-i negre, umede, păru-i răsfirat pe gât, şi urechile parcă degerate. De-aş fi întins mâna, gândeşte, şi de-aş fi coborât-o s-ating acel gât şi să-l mângâi şi să netezesc şuviţele-acelea, şi degetele mele să le răsucească şi să tragă uşurel de ele şi să le dea drumul şi iarăşi să le-apuce: *ay,* Zavalita.

— Să punem întâi la vot cererea Aídei – zise Washington –. Să ridice mâna cine crede că Jacobo trebuie să fie expulzat din fracţiune.

— Regret, dar am prezentat o cerere înainte – zise Santiago –. Votaţi întâi cererea mea.

Dar Washington şi Solórzano ridicaseră deja mâna. Toţi se-ntoarseră s-o privească pe Aída: stătea cu capu-n jos, cu mâinile cuminţi în poală.

— Nu votezi ce-ai cerut tu singură? – zise Solórzano, aproape strigând.

— M-am răzgândit – hohoti Aída –. Tovarăşul Llaque are dreptate. Trebuie să amânăm discuţia asupra acestei chestiuni.

— Asta-i nemaipomenit – zise vocea de păsăruică –. Ce-aţi păţit, ce v-a apucat?

— Îţi baţi joc de noi? – zise Solórzano –. De-a ce te joci, Aída?

— La naiba – zise vocea de păsăruică –. Unde s-a mai pomenit?, ce mai e şi asta?

— Să isprăvim cu gluma asta proastă – zise Washington –. Cine-i de acord să amânăm pe altădată discuţia asta?

Llaque, Héctor şi Santiago ridicară mâna, şi după câteva clipe o ridică şi Aída. Héctor încerca să râdă, Solórzano se ţinea de pântec de parc-ar fi vrut să vomite, ce mai e şi asta repeta vocea de păsăruică.

— Femeile-s formidabile – zise Carlitos –. Curve, comuniste, burgheze, *cholas,* toate au ceva ce noi n-avem. N-o fi mai bine să devi poponar, Zavalita? Măcar ai de-a face cu ceva cunoscut, nu cu lighioanele astea inexplicabile.

— Chemaţi-l pe Jacobo atunci, basta cu circul – zise Washington –. Înapoi la lucrurile serioase.

Santiago se-ntoarse: uşa deschisă, chipul zăpăcit al lui Jacobo dând buzna-n odaie.

— Patrula, jos la intrare – şopti, îl apucă pe Santiago de braţ –. Câţiva agenţi, un ofiţer.

— Închideţi uşa imediat, ce naiba – zise vocea de păsăruică.

Toţi îngheţaseră unde se-aflau, Jacobo trântise uşa şi-o proptea cu tot trupul.

— Ţine-o bine – zise Washington, uitându-se la toţi, agitându-se –. Hârtiile, scrisorile. Ţineţi de uşă, n-are cheie.

Héctor, Solórzano şi Llaque săriră-n ajutorul lui Jacobo şi-al lui Santiago care propteau, zăvorau uşa cum puteau, şi toţi se scotoceau prin buzunare. Aplecat peste noptieră, Washington rupea hârtii şi le-arunca pe-o tipsie. Aída îi dădea carnetele, foile răzleţe luate de la ceilalţi, fugea de colo-colo pe vârfuri de la uşă la pat. Tipsia ardea deja. Afară nu se-auzea nimic; toţi şedeau cu urechile lipite de uşă. Llaque plecă de lângă ei, stinse becul, şi pe-ntuneric Santiago auzi vocea lui Solórzano: n-o fi vreo alarmă falsă? Flăcăruia din tipsie creştea şi se micşora, şi-odată cu ea Santiago vedea apărând faţa lui Washington suflând în foc. Cineva tuşi şi vocea de păsăruică murmură linişte, şi alţi doi începură să tuşească.

— Mult fum – şopti Héctor –. Trebuie să deschidem fereastra de sus.

O siluetă se-ndepărtă de uşă şi se-nălţă către ferestruică dar mâna nu-i ajungea decât la marginea de jos. Washington apucă silueta de mijloc, o săltă, şi când ochiul de geam se deschise răbufni o gură de aer proaspăt în încăpere. Flăcăruia se stinsese, şi-acum Aída îi întindea tipsia lui Jacobo care, săltat iarăşi de Washington, scotea tipsia pe geam. Washington aprinse lumina: chipuri crispate, ochi adânciţi, buze uscate. Prin gesturi, Llaque le-arătă să se depărteze de uşă, să stea jos. Avea faţa ofilită, i se vedeau dinţii, într-o clipă îmbătrânise.

— Încă-i prea mult fum – zise Llaque –. Fumaţi, fumaţi.

— Alarmă falsă – murmură Solórzano –. Nu se-aude nimic.

Santiago şi Héctor împărţiră ţigări, până şi Aída, care nu fuma, îşi aprinse una. Washington se-aşezase lângă uşă şi trăgea cu ochiul pe gaura cheii.

— Nu ştiaţi că trebuie s-aveţi mereu la voi cărţi de studiu? – zise Llaque; mânuţa lui se tot învârtejea, isterică –. Ne-am adunat să discutăm probleme de universitate. Nu suntem membri ai niciunui partid, nu facem politică. Cahuide nu există, Fracţiunea nu există. Nu ştiţi nimic, n-aveţi habar.

— Auzi-i că suie – zise Washington şi plecă de lângă uşă.

Se-auzi un murmur, o tăcere, din nou murmurul, şi două lovituri uşoare-n uşă.

— Vă caută cineva, domnule – zise o voce răguşită –. Zice că-i urgent.

Aída şi Jacobo stăteau lipiţi, gândeşte, el o ţinea pe după umăr. Washington făcu un pas spre uşă dar aceasta se deschise brusc şi-un bolid năvăli: o figură poticnindu-se, clătinându-se pe picioare, alte figuri dând buzna, sărind, strigând, câteva revolvere ţintuindu-i, cineva înjurând murdar, altul porcăind, altcineva gâfâind.

— Ce doriţi? – zise Washington –. De ce năvăliţi aşa peste-o...

— Care-i înarmat s-arunce arma jos – zise un omuleţ scund, cu pălărie şi cu o cravată albastră –. Mâinile sus. Căutaţi-i.

— Suntem studenţi – zise Washington –. Am venit să...

Dar un poliţist îl îmbrânci cât colo şi el amuţi. Îi cercetară cu palmele pe haine de jos până sus, îi scoaseră din odaie-n şir indian, cu mâinile deasupra capetelor. Pe stradă erau doi poliţişti cu pistoale-mitralieră şi un grup de curioşi. Îi despărţiră, pe Santiago îl împinseră într-o dubiţă cu Héctor şi Solórzano. Stăteau foarte înghesuiţi unu-n altul pe banchetă, puţea a subţiori, omul de la volan vorbea într-un microfon micuţ. Maşina demară: Podul de Piatră, Tacna, Wilson, bulevardul Spania. Frână în dreptul grilajelor prefecturii, un vardist şopocăi ceva cu santinelele, lor li se porunci să coboare. Un coridor şi uşi deschise, birouri, poliţişti şi tipi în civil, unii cu mânecile suflecate, o scară, alt coridor ce părea spălat de curând cu cârpa udă, o uşă ce se căsca, intraţi aici, se-nchidea, apoi zgomotul cheii. O cameră mică ce părea antesala unui notar, c-o singură bancă sprijinită de perete. Tăcură câtva timp, uitându-se la pereţii crăpaţi, la duşumeaua jilavă, la becul fluorescent.

— E zece – zise Santiago –. Federaţia s-o fi reunit.

— De nu cumva toţi delegaţii or fi aici – zise Héctor.

O s-apară mâine ştirea?, o să afle bătrânul din ziare? Te gândeai la noaptea albă de-acasă, Zavalita, îţi închipuiai plânsul mamei, zbuciumul şi telefoanele şi vizitele, şi sporovăială lui Teté prin cartier şi comentariile lui Chispas. Aşa-i, în noaptea aceea casa devenise-un balamuc, conaşule, zice Ambrosio. Şi Carlitos: nici mai mult nici mai puţin, te simţeai ca Lenin. Şi deodată un metis bondoc îşi lua avânt şi lovea: ba mi-era teamă, Carlitos. Scoase ţigările, erau destule pentru toţi trei. Fumară fără vreo vorbă, trăgând şi slobozind filmul în acelaşi timp. Tocmai storcoşiseră mucurile când auziră zgomotul cheii:

— Care-i Santiago Zavala? – zise din cadrul uşii un chip nou. Santiago se ridică –. Bine, stai jos, asta-i tot.

Chipul dispăru, şi din nou zgomotul.

— Înseamnă că ţi-au întocmit fişa – şopti Héctor.

— Ba-nseamnă c-or să-ţi dea drumul primul – mormăi Solórzano –. Dă fuga la Federaţie. Să facă scandal. Pentru Llaque şi Washington, că ei or s-o păţească cel mai urât.

— Ai înnebunit? – zise Santiago –. De ce mi-ar da drumul primul?

— Din cauza familiei tale – zise Solórzano, abia zâmbind –. Să protesteze, auzi?, să facă tapaj.

— Familia mea n-o să ridice-un deget – zise Santiago –. Dimpotrivă, când or afla în ce m-am vârât...

— Nu te-ai vârât în nimic, să-ţi fie clar – zise Héctor –. Nu uita asta.

— Poate c-acum, după asemenea razie, celelalte universităţi s-or urni şi ele – zise Solórzano.

Se-aşezaseră pe bancă, vorbeau şi se uitau la zidul din faţa ochilor sau în tavan. Héctor se sculă, începu să meargă dintr-un colţ în altul, zise că i-au amorţit picioarele. Solórzano îşi ridică reverele hainei şi-şi înfundă mâinile-n buzunare: cam răcoare, nu?

— Credeţi c-or s-o aducă aici şi pe Aída? – zise Santiago.

— Or s-o ducă la Chorrillos, la închisoarea pentru femei – zise Solórzano –. E nou-nouţă, cu camere individuale.

— Am pierdut timpul ca tâmpiţii cu hârjoana aia între amorezi – zise Héctor –. Îţi vine să şi râzi.

— Ba să plângi – zise Solórzano –. Îţi vine să-i trimiţi pe amândoi să joace teatru la microfon, să se-apuce de filme mexicane. O să te-ncui în casă, o să m-omor, daţi-l afară din Fracţiune, ba nu-l mai daţi că m-am răzgândit. Îţi vine să le dai izmenele jos şi să le croieşti o mamă de bătaie acestor copilaşi burghezi, ’tu-i mama naibii.

— Eu credeam că se-nţeleg de minune – zise Héctor –. Ştiai cum că s-ar ciondăni?

— Nu ştiam nimic – zise Santiago –. Îi vedeam tot mai rar în ultimul timp.

— Iubita mea s-a îmbufnat, deci greva şi partidul se duc dracului, iar eu îmi fac seama – zise Solórzano –. Asta-i de roman foileton, de teatru la microfon, ptiu drace.

— Ce să-i faci, tovarăşii au şi ei o inimioară – zâmbi Héctor.

— Cred că l-au făcut pe Martínez să ciripească – zise Santiago –. Cred că l-au bătut măr şi...

— Fă ceva şi-ncearcă s-ascunzi că ţi-e fiică – zise Solórzano –. Altfel e de rău.

— Poate ţie ţi-o fi fiică – zise Santiago.

— Îmi e – zise Solórzano –. Cum să nu-mi fie. Dar nu mă dau de gol pălind ca hârtia.

— Chiar de-ai păli, la tine tot nu se vede – zise Santiago.

— Avantajul de-a fi *cholo* – râse Solórzano –. Nu te-nfuria, omule.

Héctor se aşează; mai aveau o ţigară şi-o fumară toţi trei, câte-un fum fiecare.

— De unde-mi ştiau numele? – zise Santiago –. Şi tipul ăla, de ce-o fi venit?

— Ştiindu-te de familie bună, vor să-ţi prăjească nişte ficăţei în unt, ca să te simţi ca-n sânul lui Avraam – zise Solórzano, căscând –. Bun, eu unu-am obosit.

Se ghemui lângă perete şi închise ochii. Trupul lui zdravăn, pielea-i de culoarea cenuşii, nasul foarte larg, gândeşte, părul ţepos; şi când te gândeşti că şi el era închis pentru prima oară.

— Or să ne pună la un loc cu cei de drept comun? – zise Santiago.

— Sper că nu – zise Héctor –. N-am chef să fiu violat de borfaşi. Ia uite cum doarme tovarăşul. Are dreptate, hai să-ncercăm s-aţipim un pic.

Îşi sprijiniră capetele de perete, închiseră ochii. Un moment mai târziu, Santiago auzi paşi şi privi spre uşă; Héctor ciulise şi el urechile. Zgomotul, apoi mutra dinainte:

— Zavala, vino cu mine. Da, dumneata singur.

Bondocul îşi lua avânt, şi ieşind din încăpere văzu ochii lui Solórzano care se deschideau, înroşiţi. Un coridor plin de uşi, trepte, un vestibul cu dale care tot ocolea, suia şi cobora, un poliţist cu puşcă în faţa unei ferestre. Tipul mergea cu mâinile-n buzunare, lângă el; plăcuţe de metal pe care nu apuca să le citească. Poftim aici, auzi, şi rămase singur. O cameră mare, aproape-n întuneric: un birou c-o lampă fără abajur, pereţii goi, o fotografie a lui Odría

înfăşat în eşarfa prezidenţială ca un bebe într-un scutec. Dădu câţiva paşi îndărăt, privi la ceas, douăsprezece jumate, metisu-şi lua avânt şi-şi simţi picioarele moi şi-o nevoie urgentă de-a urina. Un moment mai târziu se deschise uşa, Santiago Zavala? zise o voce fără chip. Da: aici e individul, domnule. Paşi, glasuri, profilul lui *don* Fermín traversând conul de lumină al unei lămpi, braţele lui deschizându-se, faţa lui lipită de-a mea, gândeşte.

— Ce-ai păţit, schimodie? Nu ţi-au făcut nimic, schimodie?

— Nimic, tata. Nu ştiu de ce m-au adus aici, n-am făcut nimic, tata.

Don Fermín îl privi-n ochi, îl mai îmbrăţişa o dată, îi dădu drumul, zâmbi cu jumătate de gură şi se-ntoarse spre birou, unde omul celălalt se-aşezase deja.

— Vedeţi, *don* Fermín – abia i se distingea faţa, Carlitos, avea o voce spartă, servilă –. Iată-vă moştenitorul, sănătos şi voinic.

— Băiatul ăsta face totul ca să-mi dea bătăi de cap – săracul, încerca să fie natural şi era teatral ba chiar comic, Carlitos –. Mai bine de dumneavoastră că n-aveţi copii, *don* Cayo.

— Când îmbătrâneşti – da, Carlitos, Cayo Bermúdez în persoană – te mai mângâi cu gândul că cineva o să-ţi poarte numele când tu n-oi mai fi.

Don Fermín slobozi un fel de râs stânjenit, se-aşează pe o muchie a biroului şi Cayo Bermúdez se ridică-n picioare: deci el era, deci iată-l. O faţă uscată, pergamentoasă, insipidă. Nu vreţi să luaţi loc, *don* Fermín? Nu, *don* Cayo, stau bine aici.

— Vezi şi dumneata în ce te-ai băgat, tinere – cu amabilitate, Carlitos, de parcă l-aş fi mâhnit –. Asta pentru că te-ai ţinut de politică în loc să-ţi vezi de carte.

— Eu nu fac politică – zise Santiago –. Stăteam cu nişte prieteni, nu făceam nimic rău.

Dar Bermúdez se-aplecase să-i ofere o ţigară lui *don* Fermín care, fără să se lase rugat, c-un zâmbet fals trase o Inca, el care nu putea fuma decât Chesterfield şi detesta

tutunul negru, Carlitos, şi-o duse la gură. Trăgea din ea şi tuşea preferând să facă orice spre a-şi ascunde stânjeneala, Carlitos, cumplita-i încurcătură. Bermúdez privea la norii de fum, apatic, şi deodată ochii-i căzură pe Santiago:

— Nu-i rău ca un tânăr să fie rebel, impulsiv – de parc-ar fi debitat banalităţi într-o vizită, Carlitos, de parcă nu i-ar fi păsat câtuşi de puţin de cele zise –. Dar s-ajungă să conspire cu comuniştii, asta-i altceva. Nu ştiai c-am scos comunismul în afara legii? Închipuie-ţi ce-ai păţi dacă ţi s-ar aplica Legea securităţii interioare.

— Legea securităţii interioare nu-i pentru mucoşi ce n-au habar pe ce lume se află, *don* Cayo – cu o furie reţinută, Carlitos, fără să ridice tonul, stăpânindu-şi din răsputeri pornirea de-ai zice câine împuţit, lacheule.

— Vă rog, *don* Fermín – parcă scandalizat, Carlitos, că nu-i gustăm glumele –. Nu-i pentru mucoşi şi nici pentru fiul unui prieten de-al regimului, ca dumneavoastră.

— Santiago e-un băiat dificil, o ştiu preabine – zâmbind şi redevenind serios, Carlitos, schimbându-şi tonul la fiecare cuvânt –. Dar nu exageraţi, *don* Cayo. Fiul meu nu conspiră, şi cu-atât mai puţin cu comuniştii.

— Să vă zică el, *don* Fermín – prieteneşte, cu toată deferenta, Carlitos –. Ce făcea-n hotelul acela din Rímac, ce-i cu Fracţiunea, ce-i cu Cahuide. să vă explice toate numele acestea.

Slobozi o gură de fum, privi melancolic după norişori.

— În ţara asta comuniştii nici nu există, *don* Cayo – înecându-se cu tusea şi cu mânia, Carlitos, strivind cu furie chiştocul lepădat.

— Sunt puţini, ce-i drept, dar sâcâitori – ca şi când eu aş fi plecat demult, Carlitos, ca şi când n-aş fi fost niciodată de faţă –. Scot o fiţuică roneotipată, „Cahuide”. Înjură Statele Unite, pe Preşedinte, pe mine. Am colecţia completă şi-o să v-o arăt într-o zi.

— Eu n-am nimic de-a face cu asta – zise Santiago –. Nu cunosc niciun comunist la San Marcos.

— Îi lăsăm să se joace de-a revoluţia, de-a ce vor, numai să nu sară peste cal – de parcă tot ce zicea îl plictisea de moarte, Carlitos –. Dar o grevă politică în sprijinul tramvaiştilor, închipuiţi-vă ce-are comun San Marcos cu tramvaiştii, asta nu.

— Greva nu e politică – zise Santiago –. A hotărât-o Federaţia. Toţi studenţii...

— Tânărul acesta e delegatul anului, delegatul Federaţiei, delegatul comitetului de grevă – fără să m-audă şi fără să se uite la mine, Carlitos, zâmbindu-i bătrânului ca şi cum i-ar fi zis un banc –. Şi membru-n Cahuide, numele organizaţiei comuniste, de câţiva ani. Doi din cei arestaţi odată cu el au o fişă încărcată, sunt terorişti cunoscuţi. N-aveam de ales, *don* Fermín.

— Fiul meu n-are de ce să rămână sub arest, nu e un delincvent – nu se mai putea stăpâni, Carlitos, bătea-n birou, ridicase vocea –. Eu sunt sprijinitor al regimului, şi nu de ieri de-alaltăieri, ci de la bun început, şi am dreptul la cinstire şi la favoruri. O să-i vorbesc Preşedintelui, chiar acum.

— *Don* Fermín, vă rog frumos – parcă rănit, Carlitos, parcă trădat de cel mai bun prieten –. V-am chemat ca s-aranjăm totul între noi, eu ştiu mai bine ca oricine că sunteţi un prieten devotat regimului. Am vrut doar să vă pun la curent cu poznele şi năzbâtiile acestui tinerel, atât şi nimic altceva. Bine-nţeles că nu rămâne sub arest. Puteţi să-l luaţi acasă chiar acum, *don* Fermín.

— Vă mulţumesc mult, *don* Cayo – tulburat din nou, Carlitos, trecându-şi batista peste buze, încercând să zâmbească –. Nu vă neliniştiţi din cauza lui Santiago, vă promit c-o să am eu grijă de el. Acum, dacă n-aveţi nimic împotrivă, aş vrea să plec. Vă daţi seama în ce hal am lăsat-o pe maică-sa.

— Sigur, sigur, duceţi-vă s-o liniştiţi pe doamna – cu remuşcări, Carlitos, vrând parcă să fie scuzat, să se facă iertat –. Ah, desigur, numele tânărului nici măcar nu va fi pomenit. Nu i-am întocmit fişă, v-asigur că n-o să rămână nici urmă din acest incident.

— Da, asta i-ar atârna băiatului mai târziu ca o ghiulea de picior – zâmbindu-i, încuviinţând, Carlitos, căznindu-se să-i dea de-nţeles că s-au împăcat deja –. Mulţumesc, *don* Cayo.

Ieşiră. Înainte mergeau *don* Fermín şi figurina ştearsă şi îngustă a lui Bermúdez, costumul lui cenuşiu în dungi, micii lui paşi scurţi şi repezi. Nu răspundea saluturilor poliţiştilor, urărilor de *buenas noches* ale vardiştilor. Curtea interioară, faţada prefecturii, grilajul, aerul curat de-afară, bulevardul. Automobilul aştepta chiar în dreptul ultimei trepte. Ambrosio îşi scoase şapca, deschise uşa, îi zâmbi lui Santiago, bună seara conaşule. Bermúdez se înclină uşor şi dispăru dincolo de intrarea principală. *Don* Fermín se sui în maşină: repede acasă, Ambrosio. Plecară, şi maşina o luă pe Wilson, coti spre Arequipa, mărindu-şi viteza după fiecare răspântie, şi prin gemuleţul deschis intra o rafală de aer, Zavalita, bun de respirat, bun de şters orice gând.

— Puiul ăsta de curvă o să mi-o plătească cu vârf şi îndesat – supărarea de pe chipul lui, gândeşte, osteneala din ochii lui care priveau drept înainte –. Rahatul ăsta de *cholo* infect n-o să mă umilească el pe mine în aşa hal. O să-l pun eu la locul lui.

— Era prima dată când îl auzeam vorbind urât, Carlitos – zise Santiago –. Prima dată când insulta el pe cineva.

— O să mi-o plătească – fruntea lui dispărând sub atâtea creţuri, gândeşte, mânia lui îngheţată –. O să-l învăţ eu cum se cuvine să se poarte cu stăpânii lui.

— Îmi pare foarte rău că te-am pus în situaţia asta, tata, îţi jur că – şi faţa lui întorcându-se brusc, gândeşte, şi dosul de palmă care ţi-a închis gura, Zavalita.

— Prima şi singura dată când m-a pleznit – zice Santiago –. Îţi aminteşti, Ambrosio?

— Şi cu tine am eu o răfuială, mucosule – vocea lui devenită un mârâit, gândeşte –. Nu ştiai că pentru-a conspira trebuie să ai ceva glagorie în cap? Că era o tâmpenie să conspiri de-acasă, prin telefon? Că poliţia putea trage cu urechea? Telefonul era interceptat, tâmpitule.

— Înregistraseră pe puţin zece convorbiri de-ale mele cu cei din Cahuide, Carlitos – zise Santiago –. Bermúdez i le prezentase apoi ca pe tavă. Asta l-a scos din minţi, faptul de-a fi fost înjosit, asta îl durea cel mai amarnic.

În dreptul liceului Raimondi, traficul era întrerupt: Ambrosio devie maşina către Arenales şi nu vorbiră până la întretăierea cu Javier Prado.

— De fapt, nici nu era vorba de tine – vocea lui deprimată, preocupată, gândeşte, răguşită –. Pe mine mă urmărea el pas cu pas. A profitat de-ocazia asta ca să mi-o dea de ştire, în chip de-avertisment, fără să mi-o zică de-a dreptul.

— Cred că niciodată nu m-am simţit atât de nefericit, nici măcar când m-am dus prima dată la bordel – zise Santiago –. Pentru că-i înhăţaseră din cauza mea, din cauza tâmpeniei aceleia dintre Jacobo şi Aída, pentru că pe mine m-au făcut scăpat şi pe ei nu, pentru că-l vedeam pe bătrân în halul ăla.

Şi iar bulevardul Arequipa aproape pustiu, farurile maşinii şi palmierii ţâşnind dintre grădinile şi casele cufundate-n beznă.

— Deci eşti comunist mătăluţă, deci aşa cum am bănuit încă de pe-atunci, n-ai intrat la San Marcos ca să-nveţi ci să te ocupi de politicale – tonul lui amar, gândeşte, aspru, batjocoritor –. Să te laşi prostit de toţi derbedeii plini de resentimente.

— Am trecut examenele, tata. Şi totdeauna cu note bune, tata.

— Ce-mi pasă mie dacă eşti comunist, aprist, anarhist sau existenţialist – iarăşi furios, gândeşte, lovindu-şi genunchii fără să mă privească –. Dacă-arunci bombe, furi sau ucizi. Dar asta după ce-ai împlinit douăzeci şi unu de ani, să-ţi intre bine în cap. Până-atunci înveţi, băiete, şi-atâta tot. Şi-asculţi, băiete, şi nimic altceva.

Gândeşte: atunci. Nu ţi-a trecut prin cap c-o să-i faci praf maică-ti nervii? Gândeşte: nu. C-o să-ţi târăşti tatăl într-un scandal? Nu, Zavalita, nu ţi-a trecut. Bulevardul Angamos, Diagonala, Quebrada, Ambrosio chircit peste volan: nu te-ai

gândit, nu ţi-a trecut prin cap. Fiindcă totul era foarte comod, aşa-i?, foarte amuzant, nu? Tăticu-ţi dădea de mâncare, tăticu te-mbrăca şi-ţi plătea studiile şi-ţi dădea bani de buzunar, şi tu te jucai de-a comunismul, de-a conspiratul împotriva celor care-i dădeau de lucru lui tăticu, la naiba, asta nu admit. Nu dosul de palmă, tata, gândeşte, ci asta m-a durut. Bulevardul 28 Iulie, copacii, bulevardul Larco, viermişorul, năpârca şi cuţitele.

— Când o să munceşti şi-o să te-ntreţii, când n-o să mai depinzi de buzunarul lui tăticu, atunci da – cu duioşie, gândeşte, cu sălbăticie –. Comunist, anarhist, bombe, te priveşte. Dar pân-atunci învăţătură, ascultare.

Gândeşte: asta n-am putut să ţi-o iert, tata. Garajul casei, ferestrele ei cu lumina aprinsă, la una din ele profilul lui Teté, uite-l pe superisteţ, mama!

— Şi atunci ai rupt-o cu Cahuide şi camarazii tăi? – zise Carlitos.

— Hai du-te, schimodie, eu mai am de făcut câteva drumuri ca să descurc încurcătura în care ne-ai băgat – acum regretând, gândeşte, încercând să se-mpace cu mine –. Şi fă o baie, că precis te-ai umplut de păduchi la prefectură.

— Atunci am rupt-o şi cu avocatura şi cu familia şi cu Miraflores, Carlitos.

Grădina, mama, sărutări, faţa ei plină de lacrimi, nu vezi nebunule?, chiar aşa ţicnit eşti să nu-ţi dai seama?, până şi bucătăreasa şi servitoarea erau acolo, şi chicotele excitate ale lui Teté: întoarcerea fiului risipitor, Carlitos, cred că dacă în loc de câteva ore aş fi fost reţinut o zi întreagă, m-ar fi primit cu fanfară şi cu discursuri. Chispas se rostogolea pe scări: ce spaimă am tras, măi băiete. Îl puseră să stea jos în salon, îl înconjurară, doamna Zoila îl ciufulea şi-l săruta pe frunte. Chispas şi Teté mureau de curiozitate: la închisoare?, la prefectură?, văzuse cu ochii lui borfaşi, asasini? Bătrânul încercase să vorbească la Palat dar Preşedintele dormea, schimodie, şi-atunci l-a sunat pe prefect şi vai ce ne-au auzit urechile, l-a beştelit, superisteţule, de i-au mers fulgii. Nişte ochiuri, îi zicea doamna Zoila

bucătăresei, o cacao cu lapte şi, dacă au rămas, niscai prăjiturele cu lămâie. Nu i-au făcut nimic, mama, a fost o greşeală, mama.

— Se umflă-n pene că l-au închis, se simte ditamai eroul – zise Teté –. Acu chiar că mă-ntreb cine-o să-i mai ajungă cu prăjina la nas.

— O să-ţi apară poza în „Comerţul” – zise Chispas –. Cu un număr deasupra şi c-o moacă de bandit.

— Cum e, ce ţi se-ntâmplă, ce-ţi fac când te-nchid? – zise Teté.

— Te dezbracă la piele, te vâră într-o uniformă vărgată şi-ţi pun lanţuri la picioare – zise Santiago –. Beciurile foiesc de şobolani şi n-au pic de lumină.

— Taci, nu-mi pune bărbi – zise Teté –. Zi, zi-ne cum e.

— Vezi, prostuţule, vezi cu ce te-ai ales din încăpăţânarea ta cu San Marcos? – zise doamna Zoila –. Îmi promiţi că la anu’ te muţi la Catolica? şi că niciodată n-o să te mai vâri în politică?

Îţi promit mama, niciodată mama. Era trecut de două când s-au dus la culcare. Santiago se dezbrăcă, îşi puse pijamaua, stinse veioza. Îşi simţea trupul greu, arzând.

— Nu i-ai mai căutat niciodată pe cei din Cahuide? – zise Carlitos.

Îşi trase cearşaful până sub bărbie şi somnul îi dispăru cu desăvârşire şi oboseala i se grămădi parcă toată în spinare. Geamul era deschis şi se vedeau câteva stele.

— Pe Llaque l-au ţinut închis doi ani, pe Washington l-au exilat în Bolivia – zise Santiago –. Celorlalţi le-au dat drumul după două săptămâni.

O stare mizerabilă, de tâlhar bântuind prin întuneric, gândeşte, remuşcări, gelozie, ruşine. Te urăsc tata, te urăsc Jacobo, te urăsc Aída. Simţea o poftă nebună de-a fuma şi n-avea nicio ţigară la-ndemână.

— Or fi crezut c-ai băgat-o pe mânecă, c-ai dat bir cu fugiţii – zise Carlitos –. Că i-ai trădat, Zavalita.

Chipul Aídei, al lui Jacobo şi al lui Washington şi al lui Solórzano şi al lui Héctor şi iar al Aídei. Gândeşte: o poftă nebună de-a fi copil mic, de-a te naşte iar, de-a fuma. Dar

dacă i-ar fi cerut o ţigară lui Chispas s-ar fi văzut nevoit să discute cu el.

— Într-un fel tot am băgat-o pe mânecă, dragă Carlitos – zise Santiago –. Într-un fel tot i-am trădat.

Se aşează pe pat, scotoci în buzunarele hainei, se ridică şi cercetă toate costumele din dulap. Fără să-şi mai ia halatul şi papucii coborî la primul etaj şi intră în camera lui Chispas. Pachetul şi chibriturile erau pe noptieră, Chispas dormea pe burtă peste cearşafuri. Se întoarse-n odaia lui. Aşezat lângă geam fumă cu poftă, cu plăcere, scuturând scrumul în grădină. Puţin mai târziu auzi automobilul frânând la poartă. Îl văzu intrând pe *don* Fermín, îl văzu pe Ambrosio îndreptându-se spre odăiţa din fund. Acum o fi intrat în biroul lui, acum o fi aprins lumina. Dibui după papuci şi halat şi ieşi din odaie. De pe scară văzu că lumina din birou era aprinsă. Coborî, se opri lângă uşa de sticlă: era aşezat în unul din jilţurile verzi, c-un pahar de whisky în mână, ochii lui nedormiţi, gândi, părul încărunţit la tâmple. Aprinsese doar lampa cu picior, ca-n nopţile când rămânea acasă şi citea ziarele, gândeşte. Ciocăni în uşă şi *don* Fermín veni să-i deschidă.

— Aş vrea să vorbesc cu tine un moment, tata.

— Intră, o să răceşti aşa – nu mai era supărat, Zavalita, ci bucuros să te vadă –. E multă umezeală-n aer, schimodie.

Îl luă de braţ, îl trase înăuntru, se-ntoarse la jilţ, Santiago se-aşează în faţa lui.

— Nu v-aţi culcat până-acum? – de parcă te-ar fi iertat deja, Zavalita, sau nu te-ar fi certat niciodată –. Chispas o să aibă o scuză bună mâine ca să nu se ducă la birou.

— Ne-am culcat mai demult, tata. Dar nu puteam dormi.

— De-atâtea emoţii – privindu-te cu drag, Zavalita –. Bun, ce-a fost a fost. Acum dă-i drumul, zi-mi tot. Chiar s-au purtat bine cu tine?

— Da, tata, nici nu m-au luat la-ntrebări.

— Bun, bine c-ai trecut hopul – ba chiar cu puţin orgoliu, Zavalita –. Ce voiai să-mi zici, schimodie?

— M-am gândit la ce mi-ai zis şi ai dreptate, tata – simţind că ţi se usucă gura, Zavalita –. Aş vrea să plec de-

acasă şi să caut singur de lucru. Să găsesc ceva care să-mi permită să-nvăţ mai departe, tata.

Don Fermín nu glumi, nu râse. Ridică paharul, sorbi o înghiţitură, se şterse pe buze.

— Te-ai supărat pe taică-tu că ţi-a tras o scatoalcă – aplecându-se să te bată uşurel pe genunchi, Zavalita, privindu-te de parcă ţi-ar fi zis hai să uităm, să fim iar prieteni –. Ţie, care eşti aşa de mare şi de tare, un adevărat revoluţionar persecutat. Să fii tu luat la refec!

Se-ndreptă în jilţ, îşi scoase pachetul de Chesterfield, bricheta.

— Nu m-am supărat deloc, tata. Dar nu mai pot continua să trăiesc într-un fel şi să gândesc în alt fel. Te rog, încearcă să mă-nţelegi, tata.

— Nu poţi continua să trăieşti cum? – uşor rănit, Zavalita, deodată chinuit, istovit –. Ce-i aici care se-mpotriveşte felului tău de-a gândi, schimodie?

— Nu mai vreau să depind de banii de buzunar – simţind cum îţi tremurau mâinile, vocea, Zavalita –. Nu mai vreau ca orice lucru pe care-l fac să cadă asupra ta. Vreau să depind de mine însumi, tata.

— Nu mai vrei să depinzi de-un capitalist – zâmbind îndurerat, Zavalita, mâhnit dar fără ranchiună –. Nu vrei să trăieşti lângă propriul tată fiindcă primeşte contracte din partea guvernului. Asta e?

— Nu te supăra, tata. Să nu crezi că-ncerc să..., tata.

— Eşti mare acum, pot avea încredere-n tine, aşa-i? – ridicându-şi mâna şi mângâindu-ţi faţa, Zavalita, bătându-te uşor pe obraz –. O să-ţi explic de ce m-am înfuriat aşa. Era ceva pe punctul de-a se concretiza zilele acestea. Militari, senatori, mulţi oameni cu greutate. Telefonul era pus sub observaţie pentru mine, nu pentru tine. Ceva o fi transpirat, *el cholo* de Bermúdez s-a folosit de tine ca să-mi dea de-nţeles că bănuia ceva, că ştia. Acum trebuie stopat totul, trebuie luat totul de la capăt. Vezi, tatăl tău nu-i un lacheu de-al lui Odría, nici pe departe. O să-l dăm jos, o să proclamăm alegeri libere. Vei ştii să păstrezi secretul, nu?

Lui Chispas nu i-aş fi spus aşa ceva, vezi că numai pe tine te tratez de la egal la egal, ca pe-un bărbăţel, schimodie.

— Conspiraţia generalului Espina? – zise Carlitos –. Taică-tu a fost şi el amestecat? Asta n-a transpirat niciodată.

— Aşadar, voiai s-o ştergi de-acasă, şi pe tata poate să-l ia naiba – zicându-ţi din ochi hai să uităm, s-o lăsăm baltă, să nu mai discutăm, doar ştii că te iubesc –. Vezi doar că relaţiile mele cu Odría atârnă de-un fir de păr, vezi că nu mai ai de ce să-ţi faci sânge rău.

— Nu-i vorba de asta, tata. Nici nu ştiu dacă mă interesează politica, dacă sunt comunist. Vreau s-o fac pentru a putea hotărî mai bine ce cale să urmez, ce să devin.

— M-am tot gândit, acum în maşină – lăsându-ţi timp să te răzgândeşti, Zavalita, zâmbindu-ţi în continuare –. Te-ar tenta să te trimit în străinătate pentru un timp? În Mexic, de exemplu. Dă-ţi examenele, şi-n ianuarie pleci să-ţi continui studiile în Mexic, pentru-un an sau doi. Vedem noi cum o îmbunăm pe mama. Ce părere ai, schimodie?

— Nu ştiu, tata, nu m-am gândit – gândindu-te că vrea să te cumpere, Zavalita, că scornise asta chiar atunci ca să câştige timp –. Să mă mai gândesc, tata.

— Până-n ianuarie ai timp berechet – sculându-se în picioare, Zavalita, bătându-te iar uşurel pe obraz –. Aşa o să vezi lucrurile mai bine, o să-ţi dai seama că lumea nu se rezumă la cotlonul din San Marcos. De-acord, schimodie? Şi-acum la culcare, e deja patru.

Bău o ultimă înghiţitură, stinse lumina, urcară scăriţa. În pragul dormitorului, *don* Fermín se aplecă să-l sărute: trebuia să fi avut mai multă încredere-n taică-tu, schimodie; orice-ai fi făcut, orice-ai fi devenit, el tot pe tine te iubea cel mai tare, schimodie. Intră în dormitor şi se trânti pe pat. Rămase cu ochii ţintă la bucata de cer de pe geam până se crăpă de ziuă. Când lumina fu destul de puternică, se ridică şi cotrobăi prin dulapul cu haine. Sârma era exact acolo unde-o lăsase ultima oară.

— Trecuse mult timp de când nu mă mai jefuisem singur, Carlitos – zise Santiago.

Gras, cu râtul mare, cu codiţa tirbuşon, purcelul din pământ ars trona printre pozele cu Chispas şi Teté, lângă steguleţul colegiului. Când termină de scos cu sârma bancnotele dinăuntru, sosiseră deja lăptarul, brutarul, şi-Ambrosio spăla maşina în garaj.

— Şi după cât timp ai intrat să lucrezi la „Cronica”? – zise Carlitos.

— După două săptămâni, Ambrosio – zice Santiago.

DOI

I

MĂ SIMT mai bine-aici decât la doamna Zoila, gândea Amalia, şi decât la laborator, de-o săptămână nu-l mai visa pe Trinidad. De ce se simţea aşa de bine în căsuţa din San Miguel? Era mai micuţă decât cea a doamnei Zoila, tot cu două nivele, elegantă, şi grădina ce-ngrijită era, zău aşa! Grădinarul venea o dată pe săptămână şi stropea gazonul şi tăia şi curăţa muşcatele, dafinii şi iedera ce se căţăra pe faţadă ca o armată de păianjeni, în vestibul erau o oglindă încastrată, o măsuţă pe picioare lungi cu un bol chinezesc deasupra, covorul din săliţă era verde ca smaraldul, fotoliile erau de culoarea chihlimbarului şi pe jos erau împrăştiate perne. Amaliei îi plăcea barul: sticlele cu etichete de toate culorile, animăluţele de porţelan, cutiile de ţigări de foi *puros* învelite-n celofan. Îi plăceau şi tablourile: femeia voalată privind spre Piaţa Acho, cocoşii ce se-nfruntau în arena Coliseo. Masa din sufragerie era ceva nemaivăzut, jumate rotundă jumate pătrată, şi scaunele cu speteaza lor înaltă păreau confesionale de biserică. Bufetul era înţesat cu lucruri: castroane, farfurii, tacâmuri, teancuri de feţe de masă, servicii de ceai, vase mari şi mici şi lungi şi scurte, cupe. Pe măsuţele de prin colţuri vazele erau mereu pline cu flori proaspete – Amalia, schimbă trandafirii!, Carlota azi cumperi gladiole!, tu Amalia azi ia frezii! –, totul mirosea aşa de frumos, şi cămara părea de curând zugrăvită într-un alb strălucitor. Ce amuzante erau cutiile din cămară, cu miile, cu capacele lor multicolore şi desenele trăsnite cu răţuşte Donald, Supermeni şi şoricei Mickey. Doldora era cămara: pesmeciori, stafide, cartofiori prăjiţi, conserve droaie unele peste altele, lădiţe de bere, de whisky, de apă minerală. Frigiderul, enorm, gemea de verdeţuri şi de sticle de lapte cât să dai şi la alţii. Bucătăria era pardosită cu dale negre şi albe şi dădea într-un *patio* cu frânghii pentru rufe.

Aici erau camerele Amaliei, Carlotei şi Símulei, aici băiţa lor cu closet, duş şi lavoar.

UN ac i se-nfigea în creier, un ciocan îi bătea în tâmple. Deschise ochii şi apăsă butonul deşteptătorului: chinul încetă. Rămase nemişcat, privind sfera fosforescentă. Deja şapte şi-un sfert. Ridică receptorul ce comunica jos cu intrarea, comandă maşina pentru ora opt. Intră în sala de baie, zăbovi preţ de douăzeci de minute cu duşul, bărbieritul şi îmbrăcatul. Durerea de cap spori sub apa rece, pasta de dinţi adăugă o dulceaţă răcoroasă gustului amar din gură, oare-o să vomite? Închise ochii şi-i apărură sub pleoape mici pâlpâiri albastre consumându-i organele, îşi văzu parcă sângele circulând gros sub piele. Îşi simţea muşchii înţepeniţi, îi ţiuiau urechile. Deschise ochii: ce n-ar da să mai doarmă puţin. Coborî în sufragerie, împinse la o parte oul tare şi pâinea prăjită, bău îngreţoşat ceaşca de cafea naturală. Dizolvă două tablete de Alka-seltzer în jumătate de pahar cu apă, şi de cum dădu pe gât lichidul bolborosind de bulbuci, începu să râgâie. În birou, fumă două ţigări cât timp îşi pregătea servieta. Ieşi; în prag agenţii de serviciu îşi duseră mâna la chipiu. Era o dimineaţă senină, soarele juca pe-acoperişurile din Chacaclayo, grădinile şi desişurile de pe ţărmul râului etalau un verde foarte viu. Aşteptă cu ţigara-n gură ca Ambrosio să scoată maşina din garaj.

SANTIAGO plăti cele două pateuri calde şi sticluţa de Coca-cola, ieşi, iar strada Carabaya parcă dădea în clocot. Geamurile tramvaiului Lima-San Miguel oglindeau reclamele luminoase şi cerul era şi el învăpăiat, de parcă Lima s-ar fi pregătit să devină într-adevăr iadul pe pământ. Gândeşte: micul infern de zi cu zi devine marele Infern adevărat. Trotuarele clocoteau de furnicuţe umane ce răsfrângeau văpăile, trecătorii se revărsau alături cu drumul şi mergeau buimaci printre maşini, e bucluc dacă te prinde-n centru ora ieşirii funcţionarilor, zicea doamna Zoila ori de câte ori se-ntorcea de la cumpărături sufocată şi

plângăreaţă, şi Santiago simţi un junghi în stomac: opt zile deja. Intră şi trecu de vechiul portal: un vestibul spaţios, imense baloturi de hârtie de-a lungul pereţilor pătaţi cu funingine. Mirosea a cerneală tipografică, a delăsare şi-a paragină, era totuşi un miros primitor. De la ghişeu împinse capul spre el un portar în uniformă albastră: domnul Vallejo? Etajul doi, în fund, unde scrie Direcţia. Urcă temător treptele foarte înalte care trozneau de parcă-ar fi fost roase din timpuri imemoriale de şobolani şi de carii. Mai mult ca sigur că pe-aici nu s-a măturat niciodată. La ce bun a mai pisălogit-o pe doamna Lucía rugând-o să-i calce costumul?, la ce bun a mai prăpădit un *sol* pe lustruitul pantofilor? Aici părea să fie redacţia: uşi larg deschise, nici ţipenie de om. Se opri; cu ochi lacomi, scrutători, exploră mesele goale, maşinile de scris, coşurile de hârtii din răchită, birourile, pozele de pe pereţi. Aştia lucrează seara, ziua dorm, gândi, o meserie puţintel boemă, puţintel romantică. Ridică mâna şi ciocăni discret în uşă.

SCARA ducând din salonul de jos la etaj avea un covoraş roşu prins în verigi aurite şi pe pereţi erau zugrăviţi indieni mititei cântând din flaute *quena* sau mânând turme de lame. Baia-ţi lua ochii cu cahlele-i albăstrui, lavoarul şi cada erau roz, în oglindă Amalia se vedea din cap până-n picioare. Dar cel mai drăguţ era tot dormitorul doamnei, în primele zile găsea fel de fel de pretexte ca să suie să-l privească în voie. Covorul era bleumarin, ca şi perdelele dinspre salon, dar ceea ce atrăgea mai cu seamă atenţia era patul, atât de vast, atât de jos, pe lăbuţe de crocodil şi cu pledul lui negru, ţesut cu animalu-acela galben care scuipa foc. Şi la ce foloseau toate oglinzile acelea? Îi trebuise timp să se obişnuiască cu mulţimea aceea de Amalii, să se vadă repetată de-atâtea ori, aruncată de oglinda măsuţei de toaletă spre cea agăţată de paravan, şi de cea de pe dulap (o, ce mai cantitate de taioare, bluze, pantaloni, turbane, pantofi) spre oglinda-aceea inutilă prinsă de tavan şi-n care apărea, ca zăvorât într-o cuşcă, dragonul de jos. Era un singur tablou, şi-i răbufni tot

sângele-n obraji prima dată când dădu cu ochii de el. Doamna Zoila n-ar fi atârnat în ruptul capului în dormitorul ei o femeie goală ţinându-şi sânii-n palme c-o asemenea neruşinare, arătându-ţi toate cele de să-ţi crape obrajii de ruşine. Dar aici totul era îndrăzneţ, necugetat, începând cu risipa. De ce cărau atâtea lucruri de la restaurant? Pentru că doamna dă multe sindrofii şi recepţii, îi zise Carlota, prietenii domnului erau mari granguri, nu-i puteai primi oricum. Doamna părea multimilionară, nici că se uita la bani. Amalia simţise că i se cască pământul sub picioare văzând ce socoteli sfruntate îi prezenta Símula, pur şi simplu o jecmănea la coşniţă, şi ea nimic, atât ai cheltuit?, bine, şi primea restul fără să-l numere.

PE CÂND automobilul cobora pe şoseaua principală, el citea hârtii, sublinia fraze, scria note pe margine. Soarele dispăru cam în dreptul zonei Vitarte, atmosfera cenuşie se răci pe măsură ce se apropiau de Lima. Era opt treizeci şi cinci când maşina frână în Piaţa Italia şi Ambrosio coborî grăbit să-i deschidă portiera: Ludovico să fie la patru jumate la Clubul Cajamarca, Ambrosio. Intră în minister, birourile erau goale, nici la secretariat nu era nimeni. Dar *doctorul* Alcibíades se afla la biroul lui, trecând în revistă ştirile c-un creion roşu între degete. Se sculă-n picioare, bună ziua *don* Cayo, şi el îi întinse un teanc de hârtii: telegramele astea imediat, doctoraşule. Arătă spre secretariat, n-au aflat încă damele alea că trebuiau să fie-aici la opt jumate?, şi *doctorul* Alcibíades se uită la pendula de perete: păi acum e opt jumate, *don* Cayo. Dar el deja se-ndepărtase. Intră în biroul lui, îşi scoase haina, slăbi nodul cravatei. Corespondenţa se găsea pe mapa-sugativă: dările de seamă ale poliţiei la stânga, telegramele şi comunicatele în centru, la dreapta scrisori şi cereri. Trase coşul de hârtii cu piciorul, începu cu dările de seamă. Citea, însemna, punea de-o parte, rupea. Tocmai termina de revizuit corespondenţa când sună telefonul: generalul Espina, *don* Cayo, sunteţi aici? Da, era, doctoraşule, fă-mi legătura.

DOMNUL cu părul alb îi zâmbi prietenos şi-i arătă un scaun: deci tânărul Zavala, bine-nţeles că Clodomiro îi vorbise de el. În ochii lui juca o luminiţă complice, mâinile aveau ceva binevoitor şi onctuos, pe birou era curat lună. Da, Clodomiro şi el erau prieteni încă din liceu; în schimb pe tatăl lui, Fermín nu?, nu-l cunoscuse, era ceva mai tânăr decât noi, şi iarăşi zâmbi: prin urmare a avut probleme acasă? Da, Clodomiro i-a povestit. Bun, astea-s vremurile, tinerii ţineau să fie independenţi.

— De-aceea aş vrea să lucrez – zise Santiago –. Unchiul meu Clodomiro s-a gândit că poate dumneavoastră...

— Ai noroc – încuviinţă domnul Vallejo –. Tocmai căutam întăriri pentru secţia Ştiri locale.

— N-am experienţă, dar mă voi strădui să mă pun la curent cât mai repede – zise Santiago –. M-am gândit că lucrând la „Cronica” voi putea asista în continuare la cursurile de Drept.

— De când sunt aici n-am prea văzut ziarişti să-şi fi continuat studiile – zise domnul Vallejo –. Trebuie să te previn de ceva, dacă nu ştii. Ziaristica e meseria cea mai prost plătită. Şi cea care-ţi amărăşte cel mai rău viaţa.

— Întotdeauna m-a atras, domnule – zise Santiago –. M-am gândit întotdeauna că e cea mai apropiată de viaţă.

— Bine, bine – domnul Vallejo îşi netezi cu palma părul nins, dădu din cap cu ochii mijiţi a zâmbet –. Ştiu că n-ai mai lucrat la un ziar până-acum, vom vedea cum o să te descurci. În sfârşit, aş vrea să-mi fac o idee despre înzestrarea dumitale. – Deveni foarte grav, îşi îngroşă puţin vocea –. Un incendiu la Casa Wiese. Doi morţi, pierderi de cinci milioane, pompierii au muncit toată noaptea să stingă focul. Poliţia cercetează dacă-i un incendiu sau un act criminal. Maximum două paragrafe. În redacţie sunt mai multe maşini, alege-o pe care pofteşti.

Santiago dădu din cap. Se ridică, trecu în redacţie, şi când se aşeză la primul birou mâinile începură să-i asude. Bine măcar că nu era nimeni de faţă. Remington-ul dinaintea lui i se păru un sicriu mititel, Carlitos. Asta şi era, Zavalita.

CHIAR lângă camera doamnei era biroul: trei scăunaşe, o lampă, o etajeră. Aici se-nchidea domnul în timpul vizitelor lui la căsuţa din San Miguel, şi dacă era cu cineva trebuia să domnească o linişte mormântală, încât până şi doamna Hortensia cobora în salon, stingea radioul, iar dacă era chemată la telefon găsea un pretext să nu stea de vorbă. Dar ce caracter urât trebuie că are domnul dacă făcea atâta circ!, se speriase Amalia la-nceput. De ce ţinea doamna trei servitoare, dacă domnul venea doar când i se năzărea? Negresa Símula era grasă, căruntă, tăcută, şi nu-i plăcu defel. În schimb, cu fata ei Carlota, lunganã, fără ţâţe, cu părul creţ, grozav de simpatică, imediat s-a împrietenit. Nu le ţine c-ar avea neapărată nevoie, îi zise Carlota, ci ca să cheltuiască pe ceva banii daţi de domnul. Era aşa bogat? Carlota făcu ochii mari: putred de bogat, era din guvern, era ministru. De-aceea când *don* Cayo venea să doarmă acolo, se iveau doi poliţişti la colţ, iar şoferul lui şi tipul celălalt din maşină rămâneau să-l aştepte toată noaptea în faţa intrării. Cum poate o femeie aşa tânără şi drăguţă să stea c-un babalâc care-i ajungea pân’ la tâmplă dacă ea încălţa pantofi cu toc? Îi putea fi tată şi era slut şi nici măcar nu ştia să se-mbrace mai ca lumea. Tu chiar crezi că doamna-l iubeşte, Carlota? Aş, cum să-l iubească, îi iubea bănetul. Că mult trebuie să fi avut, dacă-a putut să-i cumpere o casă ca asta şi tot maldărul ăla de boarfe, bijuterii, pantofi. Şi-apoi, fiind ea aşa frumoasă, cum de nu şi-a găsit pe cineva s-o ia de nevastă? Păi doamnei Hortensia nu-i prea păsa de măritiş, era mai fericită aşa. Niciodată n-ai fi văzut-o dându-se-n vânt după vizitele domnului. Sigur că el venea şi ea se străduia să-l primească bine, iar când domnul suna şi anunţa vin să mănânc acasă cu atâţia prieteni, ea îşi petrecea toată ziulica dându-i instrucţiuni Símulei şi supraveghindu-le pe Amalia şi Carlota ca să lase casa pahar. După care domnul dispărea şi ea nici nu mai pomenea de el, nu-l chema niciodată la telefon, şi-o vedeai atât de veselă, de nepăsătoare, de amuzată cu prietenele, încât Amalia gândea: i-a şi pierit din minte.

Domnul n-avea nici în clin nici în mânecă c-un *don* Fermín de pildă, pe care numai să-l vezi şi-ţi dădeai seama că era un om distins, manierat şi cumsecade. *Don* Cayo era mic de stat, cu faţa tăbăcită, cu părul gălbui ca tutunul răsuflat, cu ochi adânciţi în orbite şi privind rece şi de undeva departe, cu gâtul fleşcăit, c-o gură aproape fără buze şi cu dinţi pătaţi de nicotină, fiindcă tot timpul îl vedeai c-o ţigară-n mână. Era aşa sfrijit încât partea dinainte a costumului său aproape că se-atingea de cea dinapoi. Când Símula nu le-auzea, ea şi Carlota se prăpădeau de râs ţinându-se de poante: închipuieşte-ţi-l gol ca napul, ce schelet, ce mai braţe de păianjen, ce picioruşe. Mai că nu-şi schimba costumul, umbla cu cravatele puse alandala şi cu unghiile murdare. Nu dădea niciodată bună ziua, nu zicea la revedere, când ele-l salutau răspundea c-un mormăit şi fără nicio privire. Părea mereu ocupat, preocupat, grăbit, îşi aprindea ţigările de la chiştocul pe care tocmai voia să-l arunce, şi când vorbea la telefon nu zicea decât da, nu, mâine, bun, iar când doamna glumea cu el abia de-şi încreţea puţin colţul buzelor şi ăsta-i era tot râsul. O fi însurat?, oare cum s-o purta în lume? Amalia nu şi-l putea închipui trăind decât c-o babă bigotă mereu în doliu.

— ALO, alo? – repeta vocea generalului Espina –. Alo, Alcibíades?

— Da? – zise, încet –. *Serrano?*

— Cayo? Uf, în sfârşit – vocea lui Espina era jovial tăioasă –. Încerc să dau de tine de-alaltăieri fără succes. Nici la minister nici acasă. Că doar n-oi fi făcând pe niznaiul când auzi că-s eu la telefon, Cayo.

— M-ai căutat? – ţinea un creion în mâna dreaptă, desena un cerculeţ –. Acum aflu, *Serrano.*

— De zece ori, Cayo. Ce zece, pe puţin de cinşpe ori.

— O să-ntreb de ce nu mi se transmite cine lasă vorbă – un al doilea rotogol, paralel cu primul –. Zi, *Serrano,* la ordinele tale.

O pauză, o tuse încurcată, răsuflarea întretăiată a lui Espina:

— Ce-nseamnă agentul ăsta la uşa casei mele, Cayo? – îşi masca supărarea vorbind răspicat, dar efectul era invers –. Asta-i protecţie, sau punere sub observaţie, sau ce aia-a mă-si e?

— Ca fost ministru meriţi şi tu măcar un portar plătit de guvern, *Serrano* – termină al treilea cerculeţ, făcu o pauză, schimbă tonul –. Habar n-am omule. Or fi uitat că nu mai ai nevoie de pază. Dacă asta te supără, îl fac eu să dispară.

— Nu mă supără, ci mă preocupă – zise Espina, sec –. Cărţile pe faţă, Cayo. Tipul ăsta plasat aici înseamnă că guvernul nu mai are încredere-n mine?

— Nu vorbi prostii, *Serrano.* Dacă guvernul n-are încredere-n tine, atunci în cine.

— Tocmai de-aia, tocmai de-aia – vocea lui Espina, din răspicată devenea bălmăjită, apoi redevenea răspicată –. Cum să nu mă pună pe gânduri, Cayo? Oţi fi crezând despre mine că-s deşcă prea ramolită să mai poată recunoaşte un agent?

— Nu-ţi face sânge rău din toate fleacurile – al cincilea cerculeţ: mai mic decât celelalte dinainte, mai turtit –. Cum de-ţi trece prin cap c-o să-ţi postăm un agent? O fi vreun craidon ce se ţine după servitoarea ta.

— Atunci mai bine să-şi ia rapid tălpăşiţa, că nu ştiu multe, doar mă ştii – acum furios, respirând greu –. Din senin mă ia cu harţag şi-l împuşc de-l fac strecurătoare. Preferam să ţi-o zic totuşi, aşa, să fie.

— Nu risipi gloanţele pe javre – corectă cerculeţul, îl lărgi, îl rotunji, acum era identic cu celelalte –. Chiar azi m-ocup de chestia asta. Poate că Lozano o fi vrut să se pună bine cu tine plasându-ţi un agent să-ţi păzească avutul. Voi da ordin să-l retragă, *Serrano*.

— Bun, chestia cu trasu-n el nu era serioasă – mai liniştit acum, încercând să glumească –. Dar înţelege-mă că treaba asta nu mi-a plăcut defel, Cayo.

— Eşti un *Serrano* bănuitor şi nerecunoscător – zise el –. Ce-ţi puteai dori mai mult decât să-ţi ştii casa păzită, când bântuie atâţia hoţi. Bun, lasă asta, uită. Ce-ţi face familia? Poate tot luăm masa împreună, într-una din zile.

— Când doreşti, eu şi-aşa am prea mult timp liber acum – puţin descumpănit, nehotărât, parcă ruşinat de descurajarea pe care şi-o descoperea în voce –. Din noi doi tu trebuie că nu prea ai timp, nu? De când am părăsit ministerul nu m-ai căutat nici măcar o dată. Şi-s vreo trei luni de-atunci.

— Ai dreptate, *Serrano*, dar tu ştii cum stau lucrurile – opt cerculeţe: cinci pe un rând, trei dedesubt; îl începu şi pe al nouălea, grijuliu –. Am vrut să te sun de câteva ori. Săptămâna viitoare, în orice caz. Cu bine, *Serrano*.

Închise mai înainte ca Espina să fi terminat să-şi ia rămas bun, contemplă o clipă cele nouă cerculeţe, rupse hârtia şi-aruncă bucăţile la coş.

— MI-A luat o oră – zise Santiago –. Am refăcut cele două paragrafe de patru, de cinci ori, am corectat virgulele cu mâna în faţa lui Vallejo.

Domnul Vallejo citea atent, cu creionul suspendat deasupra foii, dădea din cap că merge, făcu o cruciuliţă pe hârtie, mişcă puţin din buze, altă cruciuliţă, bine bine, un limbaj simplu şi corect, îl linişti c-o privire milostivă, asta zice mult. Doar că...

— Dacă n-ai fi luat examenul te-ai fi întors în sânul familiei şi-acum erai un miraflorian model – râse Carlitos –. Ai fi apărut în pagina mondenă, ca frăţiorul tău.

— Am fost cam nervos, domnule – zise Santiago –. Vreţi s-o refac?

— Eu am dat proba cu Becerrita – zise Carlitos –. Era un post liber la Faptul divers. N-o s-o uit cât oi trăi.

— Nu, nu e cazul, n-a ieşit rău – domnul Vallejo clătină din capul albit, îl privi cu prietenoşii lui ochi spălăciţi –. Doar atât trebuie, să te pui pe-nvăţat meserie, dacă rămâi să lucrezi la noi.

— Un nebun intră într-un bordel din Huatica în stare de delirium tremens sau „draci albaştri”, şi bagă cuţitul în patru damizele, în patroană şi-n doi proxeneţi – mârâi Becerrita –. Una din fete moare. Ai două paragrafe şi-un sfert de ceas.

— Vă mulţumesc din suflet, domnule Vallejo – zise Santiago –. Nu ştiţi cât vă sunt de recunoscător.

— Am simţit că mă piş pe mine – zise Carlitos –. Ah, Becerrita.

— E vorba pur şi simplu de-o problemă de dispunere a datelor în funcţie de importanţa lor, şi mai e şi economia de cuvinte – domnul Vallejo numerotase câteva fraze şi-acum îi dădea înapoi foaia –. Trebuie început cu morţii, tinere.

— Toţi îl ponegream pe Becerrita, nimeni nu-l putea suferi – zise Santiago –. Iar acu nu facem altceva decât să ne-amintim de el şi toţi îl adorăm şi-am vrea să-l înviem. E absurd.

— Adică tot ce sare-n ochi, tot ce-l poate pasiona pe cititor – adăugă domnul Vallejo –. Asta-l face să se simtă direct vizat de ştire. Poate şi unde toţi trebuie să murim.

— A fost produsul cel mai tipic al ziaristicii din Lima – zise Carlitos –. Drojdia umană ridicată la puterea ei maximă, un simbol, o paradigmă. Cum să nu-ţi aminteşti acum cu drag de el, Zavalita?

— Şi eu care-am pus morţii la coadă, ce prost sunt – zise Santiago.

— Ştii ce-i aia trei rânduri? – domnul Vallejo îl privi c-un dram de şiretenie –. E ceea ce americanii (ziaristica a mai dibace din lume, să-ţi fie clar) numesc *lead.*

— Ţi-a oferit numărul complet – zise Carlitos –. În schimb pe mine Becerrita m-a beştelit cum i-a venit la gură, mi-a lătrat: scrii cu picioarele, o să intri numai fiindcă m-am săturat să tot examinez nătărăi.

— Toate datele importante rezumate-n primele trei rânduri, în *lead* – zise cu delectare domnul Vallejo –. Deci: cu doi morţi şi cinci milioane pierderi s-a soldat deocamdată incendiul care a distrus noaptea trecută cea mai mare parte a Casei Wiese, una din clădirile principale din centrul Limei; pompierii au stins focul după opt ore de sforţări în mijlocul primejdiilor. Înţelegi?

— Încearcă să mai scrii versuri după ce ţi-ai băgat asta în cap – zise Carlitos –. Trebuie să fii nebun să intri la ziar, dacă ai cât de cât ştofă de literat, Zavalita.

— După care poţi colora ştirea cum vrei – zise domnul Vallejo –. Cauza catastrofei, spaima funcţionarilor, declaraţiile martorilor etcetera.

— N-aveam pic de ştofă, mai ales dup-o scenă cu sor-mea – zise Santiago –. Eram fericit să intru la „Cronica”, dragă Carlitos.

CE diferită era-n schimb doamna Hortensia. El aşa pocit şi ea aşa frumoasă, el mereu posac şi ea mereu veselă. Nu era ţanţoşă ca doamna Zoila, care parcă vorbea stând pe-un tron, nici măcar dacă se răstea la ea n-o făcea să i se simtă inferioară. Îi adresa cuvântul fără să pozeze, de parcă vorbea cu domnişoara Queta. Dar, de ce să n-o recunoască, avea şi nişte ciudăţenii! Şi ce neruşinare în anumite lucruri. Singurul meu viciu e băuturica şi pastiluţele, zisese odată, dar Amalia gândea: viciul ei e curăţenia. Zărea o dâră de praf pe covor şi: Amalia!, bătătorul!, o scrumieră cu chiştocuri şi parc-ar fi văzut un şobolan: Carlota! uite ce porcărie! Se-mbăia şi dimineaţa şi seara, ba mai rău, voia ca şi ele să-şi petreacă viaţa în cadă. La o zi după intrarea Amaliei la căsuţa din San Miguel, când îi aduse micul dejun la pat, doamna o examină de sus până jos: ai făcut băiţă? Nu doamnă, zise Amalia surprinsă, şi-atunci ea strâmbă din nas mai dihai ca o fetişcană râzgâiată, ce stai? fuga sub duş, aici musai să se spele zilnic. Şi după-o juma de ceas, când Amalia, clănţănind din dinţi, stătea sub jetul de apă, uşiţa băii se deschise şi apăru doamna, în capot, cu un săpun în mână. Amalia simţi foc în tot trupul, închise robinetul, nu-ndrăznea să înşface hainele, rămase cu capu-n jos, încruntată. Că doar nu ţi-o fi ruşine de mine?, râse doamna. Nu, îngăimă ea, şi doamna râse iar: te duşai fără să te săpuneşti, mi-am închipuit eu; ia-l, săpuneşte-te bine. Şi pe când Amalia se săpunea – săpunul îi scăpă din mână de trei ori, se freca aşa tare încât simţi apoi mult timp pielea arzându-i –, doamna rămase s-o privească, bătând din călcâie, bucurându-se de jena ei, dă şi pe urechiuşi, acum lăbuţele, comandându-i tot mai zâmbitoare, privind-o tot mai îndrăzneţ. Foarte bine, aşa trebuia de-acum să se-

mbăieze şi să se săpunească zilnic, şi deschise uşa să iasă dar tot îi mai aruncă Amaliei o ultimă ocheadă: n-ai de ce să te ruşinezi, eşti tu cam slăbuţă dar tot e ceva de tine. Plecă, şi dindărătul uşii slobozi un chicotit.

Doamna Zoila ar fi făcut aşa ceva? Vai de mine, se simţea ameţită, cu faţa dogorindu-i. Încheie-ţi uniforma până sus, zicea doamna Zoila, nu-mi veni c-o fustă aşa de scurtă. Mai apoi, pe când curăţau salonul, Amalia îi povesti totul Carlotei şi-aceea îşi rotunji şi mai abitir ochii ei mari: aşa era doamna, de nimic nu se sfia, şi peste ea intra câteodată când făcea baie, ca s-o vadă săpunindu-se bine. Dar asta încă nu era nimic, s-o fi văzut cum le obliga să-şi dea c-un fel de prafuri contra sudorii pe la subţiori. În fiecare dimineaţă, moţăind încă sau întinzându-se lenevoasă, răspunsurile doamnei la bineţe erau: ai făcut baie?, ai dat cu deodorant? Şi, după cum se purta de-ndrăzneţ cu ele, tot aşa nu se sinchisea dacă ele o vedeau. Într-o zi Amalia găsi patul gol şi auzi apa curgând în baie: să vă las dejunul pe noptieră, doamnă? Nu, adu-mi-l aici. Intră, şi doamna era în cadă, cu capul sprijinit pe-o perniţă, cu ochii închişi. Aburii pluteau prin încăpere, totul era jilav, şi Amalia rămase în cadrul uşii, privind curioasă, temătoare, trupul alb de sub apă. Doamna deschise ochii: ce foame mi-e, adă tava ’ncoa. Cu mişcări leneşe se-aşeză în cadă şi întinse mâinile spre tavă. În atmosfera fumegândă văzu apărând bustul şiroind de picături, sfârcurile întunecate. Nu mai ştia unde să se uite, ce să facă, şi doamna cu ochii micşoraţi de plăcere începuse să bea suc, să-ntindă unt pe pâinea prăjită, când deodată o văzu pe ea încremenită lângă cadă. Ce făcea acolo cu gura căscată?, şi cu şagă-n glas: nu-ţi plac? Doamnă, eu, murmură Amalia dând înapoi, şi doamna chicoti: hai, du-te, vii după tavă mai târziu. Păi ce, doamna Zoila i-ar fi dat voie să intre peste ea când se îmbăia? Ce diferită era, ce neobrăzată zău, dar şi ce simpatică. În prima duminică petrecută-n căsuţa din San Miguel, ca să facă impresie bună, îi zisese: îmi daţi voie să mă duc la slujba de dimineaţă? Doamna chicotise din nou cu poftă: du-te dar vezi să nu te violeze popa, cuvioaso. Ea

nu se duce niciodată la liturghie, îi povesti apoi Carlota, şi-adevărul e că nici noi nu ne-am mai dus. De-aceea în toată căsuţa din San Miguel n-ai fi găsit nicio Inimă a lui Isus, nicio Sfântă Rosa din Lima. Aşa că nici ea nu s-a mai dus la slujba de dimineaţă, după câtva timp.

CINEVA bătu la uşă, el zise intră şi apăru *doctorul* Alcibíades.

— Nu prea am timp, doctoraşule – zise, arătând spre vraful de tăieturi din ziare adus de Alcibíades –. Ceva important?

— Ştirea din Buenos Aires, *don* Cayo. A apărut peste tot.

Întinse mâna răsfoind printre tăieturi. Alcibíades însemnase cu cerneală roşie titlurile – „Incident antiperuan la Buenos Aires", zicea „Presa"; „Apriştii aruncă cu pietre în Ambasada peruană din Argentina", zicea „Cronica": „Ofensă şi batjocură la adresa emblemei naţionale din partea apriştilor", zicea „Comerţul" – şi arătase cu săgeţi unde se termina informaţia.

— Toţi au publicat telegrama ANSA – căscă el a lehamite.

— United Press, Associated Press şi celelalte agenţii au eliminat ştirea din buletinele lor, după cum le-am cerut – zise *doctorul* Alcibíades –. Acum vor protesta care mai de care, fiindcă ANSA s-a învârtit de-o exclusivitate şi s-a ales cu trufandaua. Către ANSA n-a plecat nicio instrucţiune, din moment ce chiar dumneavoastră...

— E-n regulă – zise el –. Dă-i de urmă lui, cum îi zice tipului de la ANSA?, Tallio, nu? Să vină imediat.

— Da, *don* Cayo – zise *doctorul* Alcibíades –. Alături aşteaptă domnul Lozano.

— Să intre şi să nu ne-ntrerupă nimeni – zise el –. Când vine Ministrul, anunţă-l că voi trece să-l văd în biroul lui la ora trei. Semnez scrisorile după-aceea. Asta-i tot, doctoraşule.

Alcibíades ieşi, şi el trase primul sertar al biroului. Luă un flacon, îl privi o clipă, scârbit. Scoase o pilulă, o umezi cu salivă şi o înghiţi.

— LUCRAŢI de mult în ziaristică, domnule? – zise Santiago.

— De vreo treizeci de ani, îţi dai seama – ochii domnului Vallejo rătăciră prin tenebre temporale, o uşoară tremurătură îi agită mâna –. Am început ducând manuscrisele din redacţie-n ateliere. Bun, nu mă plâng. E o meserie ingrată, dar îşi are farmecul ei, poate să-ţi ofere destule satisfacţii.

— Săracul, cea mai mare satisfacţie i-au dat-o când l-au zburat din post – zise Carlitos –. N-am înţeles niciodată cum un om ca Vallejo putea fi ziarist. Era prea blând, prea naiv, prea corect. Or asta nu se poate-n meserie, trebuia s-o sfârşească rău.

— Oficial, o să-ncepi să lucrezi de pe ’ntâi – domnul Vallejo privi calendarul Esso atârnat pe perete – adică de marţea viitoare. Dar dacă vrei să te pui la curent, poţi să dai o raită prin redacţie chiar în seara asta.

— Vrei să zici că prima condiţie pentru-a fi ziarist nu-i aceea de-a şti ce-i un *lead?* – zise Santiago.

— Bine-nţeles, ci numai de-a fi canalie, sau cel puţin de-a şti să te prefaci că eşti – afirmă jovial Carlitos –. Eu nu mai trebuie să mă prefac. Dar tu mai ai de-nvăţat, Zavalita.

— Cinci sute de *soles* pe lună nu-i cine ştie ce – zise domnul Vallejo –. Asta cât timp îţi faci ucenicia. După aceea s-o mai mări şi salariul.

Ieşind de la „Cronica” se încrucişă pe coridor c-un om c-o mustăcioară milimetrică şi c-o crăvăţică ce făcea ape schimbându-şi culoarea, – tehnoredactorul Hernández, gândeşte, dar nici n-ajunse bine în Piaţa San Martín că uită cu desăvârşire întrevederea de adineaori cu Vallejo: l-o fi căutat tata acasă?, i-o fi lăsat vreo scrisoare?, l-o fi aşteptând? Nu, ajuns la pensiune doamna Lucía nu-i zise decât bună seara. Coborî în vestibulul întunecos ca să-l sune pe unchiul Clodomiro.

— Am avut noroc, unchiule, a ieşit bine, încep pe-ntâi. Domnul Vallejo a fost tare cumsecade.

— Ce bine, mă bucur, schimodie – zise unchiul Clodomiro –. Simt eu că eşti mulţumit.

— Foarte, unchiule. Acum pot să-mi plătesc şi datoria la matale.

— Nu-i niciun zor – unchiul Clodomiro făcu o pauză –. Ai putea să-i suni pe părinţii tăi, nu crezi? N-or să te silească să te-ntorci acasă dacă nu vrei, ţi-am mai zis. Dar nu-i lăsa aşa, fără veşti.

— O să-i sun curând, unchiule. Prefer să las să mai treacă câteva zile. Tu le-ai zis deja că sunt bine, n-au de ce să-şi facă griji.

— Nu vorbeşti decât de taică-tu şi nu pomeneşti o iotă de maică-ta – zise Carlitos –. N-a făcut o criză după fuga ta?

— Cred c-a vărsat şiroaie de lacrimi, dar nici ea nu m-a căutat – zise Santiago –. Că doar nu era să piardă un asemenea prilej de-a face pe martira.

— Deci continui să n-o poţi suferi – zise Carlitos –. Credeam că ţi-a mai trecut.

— Şi eu credeam – zise Santiago –. Dar, vezi cum se-ntâmplă, deodată mi-o ia gura pe dinainte şi reiese că nu.

II

ŞI ce viaţă aiurită ducea doamna Hortensia! Ce dezordine, ce obiceiuri! Se scula foarte târziu. Amalia îi ducea sus micul dejun pe la zece, împreună cu toate ziarele şi revistele găsite la chioşcul din colţ, dar după ce-şi lua sucul, cafeaua şi pâinea prăjită, doamna rămânea-n aşternut, citind sau lenevind, şi niciodată nu cobora înainte de douăsprezece. După ce Símula îi prezenta socotelile, doamna îşi prepara băuturica, ronţăia arahide sau dulciuri, se aşeza-n salon, punea discuri şi-ncepea să sporovăiască la telefon. Aşa, de florile mărului, cam în genul coniţei Teté când trăncănea cu prietenele: ai văzut, tu?, „Chilena” o să lucreze la „Embassy”, Quetita; în „Ultima oră” ziceau că „Lula” are zece kile-n plus, Quetita; au prins-o pe „China” culcându-se c-un cântăreţ la bongó, Quetita. O chema mai ales pe domnişoara Queta, îi zicea bancuri porcoase, vorbea de rău pe toată lumea, probabil că şi domnişoara făcea acelaşi lucru la celălalt capăt al firului. Şi ce-i mai turuia guriţa! În primele ei zile la San Miguel, Amaliei nu-i venea să-şi creadă urechilor: e-adevărat că „Polla” o să-l ia de bărbat pe codoşul ăla, Quetita?, şchioapa de „Paqueta” o să chelească de tot, Quetita; cele mai deochiate măscări, râzând să se strice. Uneori cuvintele fără perdea ajungeau pân’la bucătărie şi Símula închidea uşa. La-nceput pe Amalia o şocau, dar după-aceea murea de râs şi dădea fuga lângă cămară s-audă ce mai trăncănea cu domnişoara Queta sau cu domnişoara Carmincha sau cu domnişoara Lucy sau cu doamna Yvonne. Când s-aşeza la masă doamna băuse deja două sau trei păhărele şi era roşie-n obraji, cu ochii lucindu-i în cap de şiretenie, mai totdeauna foarte bine dispusă: tu tot mai eşti fată mare, negreso?, şi Carlota rămânea prostită, cu gura căscată, neştiind ce să răspundă; ai un ibovnic, Amalia?, vai doamnă ce ziceţi, şi

doamna, prăpădindu-se de râs: dacă n-ai unu o să ai doi, Amalia.

CE nu-i plăcea la el? Faţa-i puhavă, ochişorii de porc, zâmbetele linguşitoare? Mirosul lui? a turnător, a agent, a bordel, a subţiori, a gonoree? Nu, nu asta. Ce, atunci? Lozano se-aşezase într-unul din fotoliile de piele şi-şi aranja meticulos hârtiile şi carneţelele pe măsuţă. El îşi luă creionul, ţigările şi se aşeză în celălalt fotoliu.

— Cum se poartă Ludovico? – zâmbi Lozano, aplecându-se –. Sunteţi mulţumit de el, *don* Cayo?

— Nu prea am timp, Lozano – asta nu-i plăcea, vocea –. Fii cât se poate de scurt, te rog.

— Desigur, *don* Cayo – o voce de curvă bătrână trecută prin ciur şi dârmon, de codoş pensionat –. Cum porunciţi, *don* Cayo.

— Construcţia Civilă – îşi aprinse o ţigară, văzu mâinile grăsulii răscolind harnic prin hârţoage –. Cum au fost alegerile.

— Lista lui Espinoza aleasă c-o mare majoritate, niciun incident – zise Lozano, cu un zâmbet lătăreţ –. Senatorul Parra a luat parte la instalarea noului sindicat. Cu ovaţii, *don* Cayo.

— Câte voturi a obţinut lista roşilor?

— Douăzeci şi patru, contra două sute şi ceva – mâna lui Lozano făcu un gest dispreţuitor, gura i se strâmbă a greaţă –. Puah, nimic.

— Sper că nu i-ai arestat pe toţi oponenţii lui Espinoza.

— Numai doisprezece dintre ei, *don* Cayo. Roşii şi apriştii cu fişă. Au mâncat rahat făcând propagandă pentru lista lui Bravo. Nu cred că-s primejdioşi.

— Dă-le drumul, dar pe rând – zise el –. Întâi comuniştilor, apoi apriştilor. E bine să turnăm gaz pe foc, să-i dezbinăm între ei.

— Da, *don* Cayo – zise Lozano; şi imediat apoi, mândru de sine –. Sper c-aţi văzut ziarele. Că alegerile au avut loc în perfectă regulă, că lista apolitică s-a impus în mod democratic.

NICIODATĂ n-a lucrat cu ei mai serios, *don*. Ci doar aşa, din întâmplare, pentr-un timp, când *don* Cayo pleca în vreo călătorie şi-l lăsa pe seama domnului Lozano. Că ce soi de trebuşoare, *don*? Păi din toate câte puţin. Prima dată, a avut de-a face cu suburbiile. Ăsta-i Ludovico, zisese domnul Lozano, ăsta-i Ambrosio, aşa s-au cunoscut. Îşi dădură mâna, domnul Lozano le explică tot, apoi ei se duseră să cinstească un păhărel într-un birt de pe bulevardul Bolivia. Tu crezi că se lasă cu mardeală? Nu, Ludovico îşi da cu presupusul că va fi uşor. Ambrosio era nou în meserie, nu? Da, era aici în trecere, el lucra ca şofer.

— Şoferul domnului Bermúdez? – zisese Ludovico, plin de admiraţie –. Măi să fie, lasă-mă să te strâng în braţe, lasă-mă să te felicit. Asta pleaşcă!

S-au plăcut unul pe altul, *don*, Ludovico l-a făcut să râdă pe Ambrosio povestindu-i istorii cu Hipólito, ălălalt din trio, hahalera, ăl de s-a văzut mai apoi că era un degenerat. După care Ludovico a ajuns şoferul lui *don* Cayo, *don*, şi Hipólito ajutorul lui. La căderea serii se suiră-n camionetă, conduse Ambrosio şi parcară ceva mai încolo de cartierul mărginaş, pe unde se-ntindea o ditamai mocirla. Îşi continuară drumul pe jos, gonind muştele, împroşcându-se de noroi, şi tot întrebând găsiră casa tipului. Le deschise uşa o grăsană corcită care-i privi cu neîncredere: am putea vorbi cu domnul Calancha? Şi-apăru el din întuneric: rotofei, fără pantofi, în maieu.

— Dumneata eşti şef peste cartierul ăsta? – zisese Ludovico.

— Nu mai e loc nicăieri – tipul îi privise căinându-se parcă, *don* –. Că geme de lume peste tot.

— Avem de vorbit ceva urgent cu dumneata – zise Ambrosio –. Facem o plimbărică în timp ce stăm de vorbă?

Tipul holbase ochii la ei fără să scoată o vorbă şi, în sfârşit: intraţi, puteţi vorbi şi-năuntru. Nu, *don*, trebuie să fim singuri. Bine, cum doriţi. O luară peste maidan, Ambrosio şi Ludovico de-o parte şi de alta a lui Calancha.

— Dumneata eşti pe punctul să te bagi într-un mare bucluc, şi-am venit să-ţi atrag atenţia – zise Ludovico –. Spre binele dumitale.

— Nu-nţeleg despre ce-i vorba – zise tipul, cu o voce şovăitoare.

Ludovico scoase nişte havane *puros* groase, îi oferi una, i-o aprinse.

— De ce le vâri oamenilor în cap să nu se ducă la manifestaţiile din Piaţa Mare pe 27 octombrie, *don*? – zise Ambrosio.

— Şi unii te-au auzit beştelindu-l pe generalul Odría – zise Ludovico –. Păi treabă-i asta?

— Cine-a zis asemenea calomnii? – sărind de parcă l-am fi pişcat, *don*, şi-ndată a lăsat-o mai moale –. Sunteţi de la poliţie? Îmi pare bine.

— Dac-am fi de la poliţie nu ne-am purta aşa, cu mănuşi – zise Ludovico.

— Vai, dar cum să ponegresc eu guvernul, şi cu-atât mai mult pe Preşedinte? – protesta Calancha –. Că doar cartierul ăsta se numeşte 27 Octombrie în cinstea lui, nu?

— Şi-atunci de ce le zici oamenilor să nu se ducă la manifestaţie, *don*? – zise Ambrosio.

— Credeai că nu se află? – zise Ludovico –. Poliţia te socoteşte de pe-acum un subversiv.

— Nu se poate, auăleu, dar eu niciodată, ce minciună – ce mai actor, *don* –. Lăsaţi-mă şi vă explic tot.

— Bun, să te vedem, dă-i drumul, că doar conversând se-nţelege lumea cu glagorie-n cap – zise Ludovico.

Drept care îi îmbrobodise c-o poveste de să-ţi dea lacrimile, *don*. Mulţi din ăi de-acolo de-abia coborâseră de pe platourile înalte, erau nişte *serranos* prăpădiţi, *don*, şi nu rupeau o boabă de spaniolă, vorbeau doar *quechua,* se-aşezaseră pe locurile astea virane fără să supere pe nimeni; când cu revoluţia lui Odría, le-au botezat 27 Octombrie tocmai ca să-i îmbuneze pe jandarmi, şi-i erau tare recunoscători lui Odría că nu-i gonise de-aici. Aştia nu erau ca ei doi – adică periindu-ne, *don*, linguşindu-ne – nici ca el, ci o biată gloată sărmană şi incultă, pe el îl aleseseră

preşedintele asociaţiei fiindcă ştia să citească şi era născut pe coastă, *costeño.*

— Şi ce-i cu asta? – zise Ludovico –. Ne duci cu preşul? Nu ţine, Calancha.

— Nu vedeţi?, dacă ne-apucăm acu de politică, atunci ăi de după Odría vor asmuţi jandarmii pe noi şi ne vor alunga – explica disperat Calancha –. Înţelegeţi?

— Chestia asta cum că Odría o să dispară, mie mi se pare subversivă – zise Ludovico –. Ţie nu, Ambrosio?

Tipul sări ca ars şi chiştocul îi scăpă din gură. Se-aplecă să-l culeagă, şi-Ambrosio: lasă-l, ia asta, fumează una întreagă.

— Nu vreau deloc aşa ceva, dac-ar fi după mine poa' să rămână şi-n vecii vecilor – sărutându-şi degetele puse-n cruce, *don*, jurându-se –. Dar Odría poate oricând să moară şi-n locul lui să vină un duşman care să zică: ăştia din „27 Octombrie" mergeau buluc la manifestaţiile lui. Şi-atunci ţin-te, o să plouă cu jandarmi, *don*. V-aţi prins?

— Lasă viitorul şi gândeşte-te la ce-ai de făcut acu' – zise Ludovico –. Struneşte-ţi bine oamenii pentru 27 octombrie.

Îi dădu o pălmuţă încurajatoare peste umăr, îl apuca de braţ ca pe-un prieten: asta a fost o discuţie serioasă, Calancha. Da domnule, sigur domnule.

— Autobuzele or să vină să vă ia la şase – zise Ludovico –. Toţi să meargă, bătrâni, copii, muieri. Tot autobuzele or să-i aducă înapoi. După aceea ai putea organiza o petrecere, dacă vrei. Băutura ne priveşte pe noi. Clar, Calancha?

Păi cum nu, sigur că da, şi Ludovico îi vârî în mână câteva *libras*: asta pentru că ţi-am întrerupt digestia, Calancha. După care nu mai contenea cu ploconelile, *don*.

DOMNIŞOARA Queta venea mai totdeauna îndată după masa de prânz, era prietena ei cea mai intimă, drăguţă şi ea dar nu se compara cu doamna Hortensia. Pantaloni, bluziţe decoltate şi lipite de trup, turbane colorate. Uneori doamna şi domnişoara Queta ieşeau cu maşinuţa albă a domnişoarei şi se întorceau noaptea. Când rămâneau

acasă, îşi petreceau toată seara vorbind la telefon şi debitau cu delicii aceleaşi glume şi făceau aceleaşi farse. Toată căsuţa răsuna de-amuzamentele doamnei şi-ale domnişoarei, râsetele lor se-auzeau de la bucătărie, şi-atunci Amalia şi Carlota dădeau fuga lângă cămară să tragă cu urechea ce pozne mai puneau la cale. Vorbeau c-o batistă peste gură, îşi smulgeau receptorul, îşi prefăceau vocea. Dacă le răspundea un bărbat: eşti un băiat pe cinste, îmi placi la nebunie, sunt moartă după tine dar tu te faci că nu mă vezi, vrei să-mi faci o vizită acasă diseară?, sunt o prietenă de-a nevesti-ti. Iar dacă era femeie: bărbată-tu îţi pune coarne cu sor-ta, bărbată-tu e topit după mine dar nu-ţi fie teamă, n-o să ţi-l răpesc că prea are negi pe spinare, bărbată-tu o să te-nşele azi la cinci la „Los Claveles”, ştii tu cu cine. La început Amalia simţea un gust de coclează-n gură când le auzea, dar după aceea se prăpădea de plăcere. Toate prietenele doamnei sunt artiste, îi zise Carlota, lucrau pe la radio, prin cabarete. Toate arătau grozav, ca domnişoara Lucy, erau cochete şi fâşneţe, ca domnişoara Carmincha, se fâţâiau pe nişte tocuri uite-atâta, ca domnişoara „China”, aia de cântă cu formaţia Bimbambum. Şi-n altă zi, coborând vocea: vrei să-ţi zic un secret: află că doamna a fost şi ea artistă, Carlota găsise-n dormitor un album cu poze în care apărea când grozav de elegantă, când arătându-şi toate celea. Amalia răscoli prin măsuţa de toaletă, prin dulap, prin sertăraşe, dar nu mai dădu peste album. Însă era cu siguranţă adevărat, că doar ce-i lipsea doamnei ca să fie artistă, avea până şi voce frumoasă. O auzea cântând când se îmbăia, iar altădată când o vedeau în toane bune, o rugau: vă rugăm doamnă, „Potecuţa” sau „Noaptea de dragoste”, sau „Trandafiri roşii pentru tine”, şi ea le făcea pe plac. Când primea invitaţi nu se lăsa rugată să cânte. Fugea de punea un disc, lua un păhărel sau o păpuşică din bar şi făcea din ele microfon, se oprea în mijlocul salonului şi cânta, iar invitaţii o aplaudau de li se înroşeau palmele. Vezi c-a fost artistă?, îi şoptea atunci Carlota Amaliei.

— TEXTILE – zise el –. Ieri s-au discutat petiţiile. Aseară patronii i-au declarat Ministrului Muncii că pare să se lase cu grevă, că toate astea au substrat politic.

— Scuzaţi, *don* Cayo, dar nici pomeneală de aşa ceva – zise Lozano –. Ştiţi doar, textiliştii, focar aprist dintotdeauna. Aşa c-acolo s-a făcut o curăţenie-n regulă. Sindicatul e demn de-ncredere. Pereira, secretarul general, îl ştiţi doar, a cooperat mereu.

— Vorbeşte chiar azi cu Pereira – îl întrerupse el –. Zi-i că ameninţarea cu greva să rămână la stadiul de ameninţare, acum nu-i momentul de greve. Să ceară medierea Ministrului.

— Aici aveţi totul explicat amănunţit, *don* Cayo, daţi-mi voie – Lozano se aplecă, trase repede o hârtie din maldărul de pe masă –. E doar o ameninţare şi nimic mai mult. O acţiune politică, ce-i drept, dar nu ca să-i perpelească pe patroni, ci pentru ca sindicatul să-şi redobândească prestigiul în faţa bazei. Se observă o mare rezistenţă împotriva actualei hotărâri, asta ar putea face ca muncitorii să...

— Scumpirea propusă de Minister e justă şi corectă – zise el –. Pereira să-şi convingă oamenii, discuţia să-nceteze. S-a creat o situaţie încordată acolo, şi tensiunile favorizează agitaţia.

— Pereira e de părere că dacă Ministerul Muncii ar accepta măcar punctul doi din petiţii, atunci s-ar putea...

— Fă-l pe Pereira să-nţeleagă că i se plăteşte un salariu ca s-asculte nu ca să-şi dea cu presupusul – zise el –. A fost pus acolo ca să uşureze mersul lucrurilor, nu să le complice gândind. Ministerul a obţinut câteva concesii din partea patronilor, acum sindicatul trebuie să accepte medierea. Şi mai zi-i lui Pereira că treaba asta trebuie să ia sfârşit în patruzeci şi opt de ore.

— Da, *don* Cayo – zise Lozano –. Aşa va fi, *don* Cayo.

CÂND colo, două zile mai târziu domnul Lozano tuna şi fulgera, *don*: canalia de Calancha nu participase la discuţiile pregătitoare şi-acu intrase-n pământ, mai erau trei zile

până la 27 şi dacă nu mergea tot cartierul, atunci Piaţa Mare nu se umplea. Omul vostru e Calancha, să vă intre bine-n cap, trebuie pus cu botul pe labe cum vă pricepeţi mai bine, îi puteţi oferi până la cinci sute de *soles.* Carevasăzică tipul îi dusese de nas, *don*, se gudura şi când colo era un ipocrit. Urcară-n camionetă, ajunseră la el acasă şi nu mai bătură-n uşă. Ludovico o deschise c-o lovitură de picior: înăuntru era o lumânare aprinsă, Calancha şi corcita lui mâncau, şi-n jurul lor vreo zece plozi urduroşi se smiorcăiau care mai de care.

— Ieşi, *don* – zise Ambrosio – avem de discutat.

Corcita pusese mâna pe-un retevei, iar pe Ludovico îl pufni râsul. Calancha o-njură, îi smulse scurtătura din mâini, vă rog s-o iertaţi, nu-şi dă seama ce face; un actor grozav, *don* s-a supărat c-aţi intrat fără să bateţi. Ieşi cu ei afară, şi-n seara aia n-avea pe el decât un pantalon şi trăznea a băutură. Nici nu se depărtaseră bine de casă, când Ludovico îl plezni o dată bine din zbor, şi Ambrosio la fel, dar nu prea tare, ci doar aşa ca să-i scadă moralul. Aoăleu, văleu, dar ce-am făcut, *don*?: se lăsase s-alunece pe jos, nu m-omorâţi sărăcan de mine, o fi vreo neînţelegere.

— Pui de căţea – zise Ludovico –. Îţi scot eu neînţelegerea pe nas.

— De ce nu te-ai ţinut de cuvânt, *don*? – zise Ambrosio.

— De ce n-ai luat parte la discuţiile pregătitoare, când Hipólito a venit să pună la cale chestiunea cu autobuzele? – zise Ludovico.

— Uitaţi-vă la faţa mea, uitaţi-vă, nu vedeţi că-i galbenă – plângea Calancha –. Din când în când mă ia cu nişte friguri de mă doboară la pat, am zăcut bolnav. Dar mă duc chiar mâine la întâlnire, îndrept eu totul.

— Dacă tipii de-aici nu apar la manifestaţie, va fi numai din vina ta – zise Ambrosio.

— Pe loc or să mi te umfle la pârnaie – zise Ludovico –. Şi dacă nimereşti la politici, adio mamă. Nu mai faci nici cât o ceapă degerată.

El se jura cu cerul şi cu pământul, şi Ludovico îi mai plezni una şi-Ambrosio alta, ceva mai tare de data asta.

— O să zici că te-am mardit, şi când colo pălmuţele astea-s spre binele tău – zise Ludovico –. Nu vezi că facem totul ca să nu înfunzi pârnaia, Calancha?

— Asta-i ultima ta şansă, omule – zise Ambrosio.

Că pe cuvântul lui, că pe mormântul mă-sii, că se jură, *don*, dar nu mai daţi în mine.

— Dacă toţi *serranos* merg în piaţă şi lucrurile ies bine, ai trei sute de *soles* puşi deoparte, Calancha – zise Ludovico –. Ai de ales între trei sute de *soles* şi mersul la pârnaie, acu' hotărăşte singur ce-ţi prieşte.

— Nu-i nevoie, nu vreau bani – vedeţi ce podoabă de om, *don* –. O s-o fac pentru tătucul nostru, generalul Odría, nu pentru bani.

Şi-l lăsară acolo, jurându-se şi promiţând. Crezi că se ţine de cuvânt scârba aia, Ambrosio? S-a ţinut, *don*: a doua zi se dusese Hipólito să le-aducă steguleţe, şi Calancha îl primise în fruntea unei delegaţii, şi Hipólito l-a văzut cum îşi strunea oamenii şi cum colabora cu avânt, de mai mare dragul.

DOAMNA era mai înaltă decât Amalia, mai scundă decât domnişoara Queta, avea părul negru ca pana corbului, pieliţa parcă neatinsă de soare, ochii verzi, gura roşie şi mereu ronţăia cu nişte dinţişori egali de-ţi făcea plăcere să-i priveşti. Câţi ani să fi avut? Peste treizeci, zicea Carlota, Amalia nu-i dădea mai mult de douăzeci şi cinci. De la mijloc în sus trupul îi era aşa şi aşa, dar în jos ce mai curbe. Umerii traşi pe spate, sâni împungăreţi, o talie de fetiţă. Dar şoldurile erau o frumuseţe, largi apoi se subţiau treptat, şi pulpele se strunjeau parcă modelate la roata olarului, glezne fine şi lăbuţe ca ale coniţei Teté. Mâinile şi ele subţirele, unghiile foarte lungi şi vopsite mereu în aceeaşi culoare cu buzele. Când purta pantaloni şi bluză i se vedea totul, decolteurile rochiilor ei elegante dezgoleau umerii, jumătate din spate şi sânii tot pe jumătate. Se aşeza picior peste picior, fusta i se ridica deasupra genunchilor, şi din

postul lor de observaţie de lângă cămară, agitate ca nişte găini, Carlota şi Amalia meliţau cum le fug ochii invitaţilor după picioarele şi decolteurile doamnei. Bătrâni, cărunţi, graşi, născoceau fel de fel de tertipuri, ba ridicându-şi paharul de whisky de pe jos, ba aplecându-se să scuture scrumul, doar-doar s-or trage mai aproape să se binocleze mai bine. Ea nu se supăra deloc, ba chiar îi provoca aşezându-se mai bine uite-aşa sau întinzându-le mânuţele uite-aşa. Domnul nu-i gelos, nu?, îi zise Amalia Carlotei, că oricine altu-n locul lui ar turba văzându-i cum se gudură pe lângă ea. Şi Carlota: da' de ce-ar fi gelos?, doar nu-i e decât amantă. Asta chiar că era ciudat, domnul o fi fost el slut şi babalâc dar nu părea deloc prostălău, şi totuşi rămânea atât de calm când invitaţii, deja piliţi, începeau s-o pipăie pe doamna făcându-se că glumesc. De pildă dansau, şi-o pupau pe gât sau o mângâiau pe spate şi cum o mai strângeau. Doamna chicotea, în glumă îi dădea peste mână îndrăzneţului, îl împingea tot în joacă pe-un scaun, ori dansa mai departe cu el de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, lăsându-l să depăşească limitele bunei-cuviinţe. *Don* Cayo nu dansa niciodată. Aşezat într-un fotoliu, cu paharu-n mână, conversa cu invitaţii, sau privea cu faţa lui spelbă la jocurile şi cochetăriile doamnei. Un domn încins de băutură îi strigă într-o zi: îmi împrumuţi sirena ta pentru-un *week-end* la Paracas, *don* Cayo? şi domnul: ţi-o fac cadou, Generale, şi doamna: *ay* ce bine, du-mă la Paracas, sunt a ta. Carlota şi Amalia se prăpădeau de râs auzind glumele alea, văzând trăsnăile alea, dar Símula nu prea le lăsa să tragă cu ochiul şi cu urechea, le-nghiontea în bucătărie şi-nchidea uşa după ele, sau apărea doamna, cu ochii scânteindu-i în cap, cu obrajii-n flăcări, şi le trimitea repejor la culcare. Din patul ei, Amalia auzea muzică, râsete, ţipete subţirele, clinchet de vase, şi rămânea mult timp ghemuită sub pătură, trează, excitată, râzând de una singură. A doua zi dimineaţa, ea şi Carlota aveau de tras, nu glumă. Munţi de chiştoace şi de sticle, mobile trase la perete, pahare sparte. Curăţau, strângeau, lăsau totul lună, pentru ca doamna, coborând, să nu-nceapă ah ce murdărie ca-n

grajd, vai ce porcărie. Domnul îşi petrecea noaptea acasă după un chiolhan din alea. Pleca foarte devreme, Amalia-l zărea, galben şi încercănat, tăind de-a dreptul prin grădină, trezindu-i pe cei doi care-şi petrecuseră noaptea-n maşină aşteptându-l, oare cât le-o fi plătind pentru înnoptatul ăsta afară?, şi de cum pleca automobilul se retrăgeau şi gorilele de la colţul străzii. În zilele acelea, doamna se trezea mai târziu ca de obicei. Símula îi prepara din timp o farfurioară cu scoici marinate şi feliuţe de ceapă stropite din belşug cu sos picant, şi-un pahar cu bere de la gheaţă. Apărea în capot, cu ochii umflaţi şi înroşiţi, mânca pe sponci şi se-ntorcea băstăcăind în pat, iar după-masă o suna din oră-n oră pe Amalia să-i ducă sus apă minerală cu tablete de Alka-seltzer.

— „OLAVE” – zise el, slobozind o gură de fum –. S-au întors oamenii noştri de la Chiclayo?

— Mai adineaori, *don* Cayo – încuviinţă Lozano –. Totul e-n ordine la fermă. Poftiţi informarea prefectului, iar asta-i o copie după darea de seamă a poliţiei. Cei trei şefuleţi locali au fost arestaţi la Chiclayo.

— Aprişti? – mai slobozi o gură şi văzu că Lozano se lupta cu un strănut.

— Numai numitul Lanza, vechi conducător aprist. Ceilalţi doi sunt puşti cu caş la gură, n-au antecedente.

— Adu-i la Lima şi scoate-le pe nas şi laptele care l-au supt. O grevă ca aceea de la „Olave” nu se-organizează cât ai bate din palme. A fost pregătită cu grijă, de profesionişti. S-a reluat lucrul la fermă?

— Da, chiar în dimineaţa asta, *don* Cayo – zise Lozano –. Mi-a comunicat prefectul la telefon. Am lăsat câţiva băieţi de-ai noştri la „Olave”, pentru câteva zile, deşi prefectul m-a asigurat că...

— San Marcos – Lozano închise gura, şi mâinile-i se repeziră la măsuţă, înhăţară trei, patru foi de hârtie şi i le întinseră. Le puse pe braţul jeţului, fără să le privească.

— Nimic săptămâna asta, *don* Cayo. Grupuleţe ce se tot adună ici şi colo, apriştii mai dezorganizaţi ca niciodată,

roşii ceva mai activi. Ah da, am dibuit un nou grupuleţ troţkist. Întâlniri, conversaţii, nimic. Săptămâna viitoare au loc alegeri la Medicină. Lista apristă s-ar putea să câştige.

— Celelalte universităţi – suflă tot fumul, şi de data asta Lozano strănută.

— Bat pasul pe loc, *don* Cayo, reuniuni de-ale grupuleţelor, scandaluri între ele, fleacuri. Ah da, în sfârşit am pus pe roate mijloace sigure de informare la Universitatea din Trujillo. Uitaţi aici, memoriul numărul trei. Avem acolo două elemente care...

— Numai memorii? – zise el –. Săptămâna asta n-au apărut foi volante, broşurele, fiţuici şapirografiate?

— Cum de nu, *don* Cayo – Lozano îşi ridică servieta, trase fermoarul, scoase un plic gros, cu un aer triumfal –. Foi volante, broşuri, până şi comunicatele bătute la maşină ale Centrelor Federate. Totul, *don* Cayo.

— Vizita Preşedintelui – zise el –. Ai vorbit la Cajamarca?

— Toate pregătirile au şi-nceput – zise Lozano –. Eu plec luni, şi miercuri dimineaţă v-aduc o informare amănunţită, astfel ca joi să puteţi merge chiar dumneavoastră să inspectaţi dispozitivul de securitate. Dacă mai credeţi necesar, *don* Cayo.

— Am hotărât ca oamenii noştri să plece la Cajamarca joi, cu autobuzele, ca s-ajungă acolo vineri. Nu de alta, dar n-am chef să se prăbuşească avionul şi să n-am când să-i înlocuiesc.

— Cu şoselele alea prin munţi nu ştiu zău dacă nu-i mai primejdios cu autobuzul decât cu avionul – glumi Lozano, dar el nu zâmbi, încât Lozano îşi recapătă seriozitatea imediat –: Foarte bine v-aţi gândit *don* Cayo.

— Lasă-mi toate hârtiile astea – se sculă, şi Lozano îl imită instantaneu –. Ţi le-napoiez mâine.

— Nu vă mai răpesc timpul, atunci, *don* Cayo –. Lozano îl conduse până lângă birou, cu servieta lui doldora sub braţ.

— O clipă, Lozano – îşi aprinse altă ţigară, trase din ea mijindu-şi ochii. Lozano aştepta în faţa lui, zâmbitor. – N-o mai tapa de bani pe bătrâna Yvonne.

— Poftim, *don* Cayo? – îl văzu clipind des, zăpăcindu-se, pălind.

— Mie nu-mi pasă dacă le storci nişte *soles* fetiţelor din Lima – zise el amabil, zâmbind –. Dar pe Yvonne las-o-n pace, şi dacă va avea vreodată neplăceri, ajut-o cum poţi. E o persoană de încredere, ai înţeles?

Faţa puhavă se-acoperise de broboane, ochişorii de porc încercau speriaţi să zâmbească. Îi deschise uşa, îi dădu o pălmuţă peste spate, îl încurajă, pe mâine Lozano, şi se-ntoarse în birou. Ridică receptorul: fă-mi legătura cu senatorul Landa, doctoraşule. Strânse hârtiile lăsate vraf de Lozano, le băgă-n servietă. O clipă mai târziu sună telefonul.

— Alo, *don* Cayo? – vocea jovială a lui Landa –. Chiar acum mă gândeam să vă sun.

— Vedeţi, domnule senator, gând la gând cu bucurie – zise el –. Am o veste bună pentru dumneavoastră.

— Am aflat, am aflat, *don* Cayo – ce bucuros eşti, secătură –. Am aflat, au reluat munca la „Olave" chiar azi dimineaţă. Nu ştiţi cât de recunoscător vă sunt că v-aţi ocupat personal de treaba asta.

— Am pus mâna pe organizatori – zise el –. Indivizii n-or să ne mai dea de furcă pentru-un timp.

— Dacă întârziam cu strânsul recoltei ar fi fost o nenorocire pentru întregul departament – zise senatorul Landa –. Cum staţi cu timpul, *don* Cayo? Aveţi seara asta liberă?

— Veniţi să luăm masa la San Miguel – zise el –. Admiratoarele mă tot întreabă de dumneavoastră.

— Încântat, pe la nouă e bine? – râsul lui Landa –. Perfect, *don* Cayo. Vă-mbrăţişez, pe curând.

Întrerupse şi formă un număr. Două, trei apeluri, abia la al patrulea o voce somnoroasă: da?, alo?

— L-am invitat pe Landa diseară – zise el –. Cheam-o şi pe Queta. Poţi să-i zici lui Yvonne că n-o s-o mai sâcâie nimeni cerându-i bani. Bun, asta-i tot, dormi mai departe.

PE 27 dis-de-dimineaţă el s-a dus cu Hipólito şi Ludovico după autobuze şi camioane; sunt îngrijorat zicea Ludovico, dar Hipólito: fii serios, totul va merge strună. De departe îi văzură pe locuitorii cartierului mărginaş, toţi în păr, aşteptându-i, atât de mulţi că nu se mai vedeau cocioabele de ei, *don*. Dăduseră foc gunoaielor, şi pretutindeni zburau cenuşi, bucăţele arse, şi pluteau hultani pe cer. Le ieşise în întâmpinare tot comitetul, Calancha îi salutase numai zâmbete şi miere, ce v-am zis? Le scutură mâna, îi prezentă celorlalţi, îşi scoteau pălăriile, îi îmbrăţişau. Cocoţaseră portretele lui Odría pe-acoperişuri şi pe zidurile mai înalte, toţi aveau steguleţe în mâini, Trăiască Revoluţia Restauratoare ziceau pancardele, Trăiască Odría, Cartierele îl salută pe Odría, Sănătate-Educaţie-Muncă. Oamenii se uitau la ei şi plozii li se agăţau de picioare.

— Mă, să nu vă prind în Piaţa Mare cu mutrele astea de îngropăciune – zisese Ludovico.

— Lăsaţi, c-or să se-nveselească ei la momentul potrivit – zisese Calancha, mare pezevenghi, *don*.

Îi aburcară-n autobuze şi camioane, erau fel de fel de oameni dar mai ales muieri şi munteni *serranos,* a trebuit să facă mai multe drumuri cu ei. Piaţa aproape se umpluse cu tipi veniţi spontan şi cu locuitori aduşi de prin alte mahalale şi de la ferme. Dinspre catedrală se vedea un puhoi de capete, cu pancarde şi portrete şi steguleţe plutind deasupra. Ei îşi mânară mahalagiii acolo unde le zisese domnul Lozano. Erau doamne şi domni la ferestrele primăriei, ale magazinelor, ale Clubului Unirii, poate că şi dumneavoastră *don* Fermín eraţi pe-acolo, nu *don*?, şi deodată Ambrosio: ia priviţi, unu’ din ăi de la balconul ăla e domnul Bermúdez. He-he-he, peştii ăştia poponari se regulează-ntre ei, se hlizea Hipólito arătând spre havuz, şi Ludovico: păi se putea?, te simţi în elementul tău, scârnăvie: că mereu îl făceau de două parale pe Hipólito şi el nici gând să se-nfurie, *don*. Începură să-ncălzească mulţimea, s-o îndemne să strige ura şi trăiască. Râdeau toţi, îşi hâţânau diblele, hai băieţi, mai tare, zicea Ludovico, Hipólito fugea ca un guzgan de la o gaşcă la alta, mai multă

veselie, mai multă zarvă, faceţi bă tărăboi. Sosiră orchestrele, cântară valsuri şi *marineras,* în sfârşit se deschiseră uşile de cristal dând în balconul Palatului şi ieşi Preşedintele c-o droaie de ştabi, de mahări şi de militari, şi lumea chiar că începu să se însufleţească. După aia, când Odría le vorbi de revoluţie, de Peru, se-ncinseră de-a binelea. Răcneau trăiască de bunăvoie, când discursul luă sfârşit aplaudară mult. Ei, m-am ţinut ori ba de cuvânt?, le zise fălos Calancha, spre seară, la-napoierea în cartier. Îi dădură ăi trei sute de *soles* şi el ţinu morţiş să ciocnească şi să bea toţi împreună. Împărţiseră la udeală şi la ţigări cu ghiotura, mulţi umblau deja pe două cărări. Dădură de duşcă nişte *pisco* ciocnind cu Calancha, apoi Ludovico şi-Ambrosio o luară la picior, lăsându-l pe Hipólito în cartier să petreacă-n legea lui.

— Ce zici, o fi mulţumit acu domnul Bermúdez, Ambrosio?

— Sigur că e, Ludovico.

— N-ai putea învârti ceva să lucrez eu cu tine în maşină, în locul lui Hinostroza?

— Nu te sfătuiesc, nu-i treabă mai împuţită decât să-l păzeşti pe *don* Cayo, Ludovico. Hinostroza mai că s-a ţicnit de-atâtea nopţi nedormite.

— O fi, dar îţi pică cinci sute de *soles*, Ambrosio. Şi-n plus, cu puţină baftă, mă văd şi eu trecut pe ştatul de funcţii. Unde mai pui c-am lucra împreună, Ambrosio.

Aşa că Ambrosio îi vorbise lui *don* Cayo, *don*, să-l ia pe Ludovico în locul lui Hinostroza, şi *don* Cayo râsese: acu până şi tu ai protejaţi, negrule.

III

DAR toate astea au fost floare la ureche faţă de marea surpriză încercată de Amalia a doua zi după una din petrecerile alea de pomină. Îl simţise pe domnul coborând scările şi bântuind prin salonaş, văzuse printre jaluzele că maşina pleca şi că dispăreau şi sticleţii din colţul străzii. Atunci urcă la etaj, bătu-ncetişor în uşă, pot să iau peria de parchet, doamnă?, deschise şi intră tiptil. Ştia unde-o lăsase, era sub măsuţa de toaletă, uitată acolo. Lumina slabă de afară scotea la iveală lăbuţele de crocodil, paravanul, dulapul, dar restul rămânea cufundat în întuneric şi plutea un abur stătut. Nu privi la pat în timp ce se-ndrepta spre măsuţa de toaletă, ci doar când se-ntoarse târând peria după ea. Şi îngheţă: acolo era şi domnişoara Queta. O parte din cearşafuri şi cuvertură lunecaseră de-atingeau covorul, domnişoara dormea întoarsă spre ea, c-o mână pe coapse, cu cealaltă atârnându-i, şi era goală puşcă. Şi-acu mai vedea, după spinarea negricioasă a domnişoarei, un umăr alb, un braţ alb, pletele foarte negre ale doamnei care dormea întoarsă pe partea ailaltă, acoperită c-un cearşaf. Continuă să meargă, parchetul i se păru presărat cu spini, dar înainte de-a ieşi, o curiozitate de neînvins o împinse să privească: o umbră deschisă la culoare, o umbră întunecată, amândouă perfect nemişcate, dar ceva ciudat şi pesemne primejdios iradia dinspre pat, dragonul arunca foc în oglinda din tavan. Auzi că una din ele murmura ceva în somn şi se sperie. Închise uşa, gâfâind. Pe scară-n jos o pufni râsul, ajunse la bucătărie ţinându-şi palma peste gură, sufocată. Carlota, Carlota, domnişoara e sus în pat cu doamna, şi coborî vocea şi privi spre *patio*, şi-s amândouă fără nimic pe ele, amândouă despuiate. Şi ce-i cu asta, domnişoara Queta obişnuia să rămână peste noapte, dar deodată Carlota se opri din căscat şi coborî şi ea vocea, ce zici?, amândouă goale?,

amândouă despuiate? Şi-apoi toată dimineaţa, pe când îndreptau tablourile, schimbau apa din vaze şi scuturau covorul, îşi dădură coate pufnind în râs, păi atunci domnul o fi dormit pe canapea?, în birou?, înecându-se-n râs, ori sub pat?, şi deodată uneia i se umpleau ochii de lacrimi şi cealaltă o lovea pe spinare, oare ce fac când fac?, cum o fi şi asta? Carlotei îi ieşiseră ochii din cap cât pătlăgelele, Amalia-şi muşca mâna ca să-şi potolească hohotele de râs. Aşa le găsi Símula întoarsă de la cumpărături, ce v-a apucat zărghitelor, nimic, la radio au zis un banc de tot hazul. Doamna şi domnişoara coborâră pe la amiază, mâncară scoici cu sos picant, băură bere de la gheaţă. Domnişoara-şi pusese un capot de-al doamnei, ce-i venea foarte scurt. Nu chemară pe nimeni la telefon, ascultară discuri şi conversară, domnişoara plecă pe-nserat.

A SOSIT domnul Tallio, *don* Cayo, să-l las să intre? Da, doctoraşule. Un moment mai târziu se deschise uşa: îi recunoscu părul blond, cârlionţat, faţa spână şi-mbujorată, mersul săltăreţ. Cântăreţ de operă, gândi, macaronar, eunuc.

— Încântat, domnule Bermúdez – venea cu mâna-ntinsă şi zâmbea, vedem noi acuşi cât o să mai zâmbeşti –. Sper că vă mai aduceţi aminte de mine, anul trecut am avut...

— Cum să nu, discutăm aici în birou, n-aveţi nimic împotrivă? – îl conduse spre jilţul ocupat înainte de Lozano, luă loc în faţa lui –. Fumaţi?

Luă ţigara, se grăbi să-şi scoată bricheta, se tot ploconea.

— Chiar mă gândeam să vă fac o vizită într-una din zile – se agita, se fâţâia în jilţ de parcă ar fi avut viermi –. De aceea m-am bucurat ca şi când...

— Ca şi când mi-aţi fi transmis gândul – zise el.

Zâmbi şi văzu că Tallio aproba din cap şi căsca gura, dar nu-i lăsă timp să vorbească: îi vârî sub nas vraful de tăieturi din ziare. Un gest exagerat de mirare, le răsfoia foarte serios, clătina din cap. Aşa, aşa, foarte bine, citeşte-le paiaţă, fă-mă să cred că le citeşti, mascalzone.

— Ah da, văd văd, scandal la Buenos Aires, nu? – zise în sfârşit, dar nu se mai agita, se potolise –. Există vreun comunicat al guvernului în privinţa asta? Îl publicăm imediat, fireşte.

— Toate ziarele au publicat ştirea transmisă de ANSA, aţi lăsat cu mult în urmă celelalte agenţii – zise el –. V-aţi învârtit de-o exclusivitate.

Zâmbi şi văzu că Tallio zâmbea căznit, fără pic de poftă ci doar din bună creştere, eunucule, cu obrăjorii bată-i vina mai îmbujoraţi ca niciodată, o să te pasez lui Robertito, ce pleaşcă pe el.

— Părerea noastră e c-ar fi fost mai cuminte să nu transmiteţi această ştire ziarelor – zise el –. Şi-aşa e lamentabil că apriştii au aruncat cu pietre-n ambasada ţării lor. La ce bun să publici aşa ceva aici?

— Adevărul e că nici eu n-am înţeles cum de s-au înghesuit să publice numai telegrama transmisă de ANSA – dădea din umeri, ridica degetul arătător –. Am inclus-o-n buletinele noastre fiindcă n-am primit nicio indicaţie referitoare la ea. Ştirea a trecut oricum pe la Serviciul Informaţiilor, domnule Bermúdez. Sper că nu s-a strecurat vreo greşeală.

— Toate agenţiile au suprimat-o, numai ANSA nu – zise el dezamăgit –. În pofida relaţiilor noastre cordiale cu dumneata, domnule Tallio.

— Ştirea a trecut pe-aici, ca şi celelalte, domnule Bermúdez – acum era roşu-gotcă, surprins într-adevăr, alarmat, nu mai poza –. N-am primit nicio indicaţie, nicio notă. Vă rog să-l chemaţi pe *doctorul* Alcibíades, vreau să lămurim lucrurile numaidecât.

— Serviciul Informaţiilor nu dă nici aprobări nici nu respinge nimic – îşi stinse ţigara, aprinse calm alta –. Nu face decât să confirme c-a primit buletinele trimise, domnule Tallio.

— Bine, dar dacă *doctorul* Alcibíades mi-ar fi cerut-o, aş fi suprimat ştirea imediat, doar întotdeauna am făcut aşa – speriat acum, nelinişti, perplex –. ANSA n-are niciun interes

să facă publică o ştire care nemulţumeşte guvernul. Dar nu suntem ghicitori, domnule Bermúdez.

— Noi nu dăm instrucţiuni – zise el, cu ochii la figurinele urzite de fum, la punctişoarele albe de pe cravata lui Tallio –. Doar sugerăm prieteneşte, şi extrem de rar, să nu fie răspândite acele ştiri potrivnice ţării.

— Dar bine-nţeles, dar o ştiu preabine, domnule Bermúdez – şo pe el!, ţi l-am încins de minune, Robertito, al tău e –. Niciodată nu m-am abătut c-o iotă de la sugestiile *doctorului* Alcibíades. Dar de data asta nicio indicaţie, nicio sugestie. Vă rog să...

— Guvernul n-a vrut să-nfiinţeze o cenzură oficială, tocmai ca să nu pună beţe-n roate agenţiilor – zise el.

— Dacă nu-l chemaţi pe *doctorul* Alcibíades n-o să putem să lămurim niciodată ce s-a întâmplat, domnule Bermúdez – ia-ţi borcănelul de vaselină şi şo pe el, Robertito –. Să vă explice, să mă dezvinovăţească. Vă rog, domnule. Nu mai înţeleg nimic, domnule Bermúdez.

— LASĂ-MĂ pe mine să comand – zise Carlitos; şi către chelner –: Două cutii de bere germană, din alea de tablă.

Se sprijinise de peretele tapetat cu coperte din „The New Yorker”. Reflectorul îi lumina capul hirsut, ochii bulbucaţi, faţa umbrită de-o barbă de două zile, nasul roşcat, de beţivan gândeşte, sau de gripat.

— E scumpă berea asta? – zise Santiago –. Că nu prea mă dau banii-afară din casă în ultimul timp.

— Eşti invitatul meu, m-am învârtit de-un decont de la ziar pentru-o trataţie în interes de serviciu – zise Carlitos –. Venind aici cu mine-n noaptea asta, praful s-a ales de reputaţia ta de băiat bine-crescut, Zavalita.

Copertele erau lucioase, ironice, multicolore. Majoritatea meselor erau goale, dar dinspre partea cealaltă a grilajului ce despărţea cele două jumătăţi ale localului se-auzeau murmure; la bar un bărbat numai în cămaşă, cu mânecile sumese, bea o bere. Cineva, cufundat în întuneric, zdrăngănea la pian.

— Am păpat aici lefşoare întregi – zise Carlitos –. În hruba asta mă simt în largul meu.

— Eu intru-acum pentru prima oară la „Negro-Negro” – zise Santiago –. Vin mulţi pictori şi scriitori, nu?

— Pictori şi scriitori rataţi – zise Carlitos –. Când eram puşti, intram aici cum intră cuvioasele într-o biserică. Din colţul ăsta pândeam, ascultam, când recunoşteam un scriitor creştea pipota-n mine. Voiam să stau cât mai aproape de genii, voiam să mă molipsesc.

— Am aflat mai demult că eşti şi scriitor – zise Santiago –. C-ai publicat poeme.

— Eram pe cale s-ajung scriitor, să public poeme – zise Carlitos –. Dar n-a fost să fie, am intrat la „Cronica” şi mi-am schimbat vocaţia.

— Te-atrage mai mult ziaristica decât literatura? – zise Santiago.

— M-atrage băutura – râse Carlitos –. Ziaristica nu-i o vocaţie, ci o frustrare, o să-ţi dai singur seama.

Se frânse-n două, apărură desene şi caricaturi şi titluri în englezeşte acolo unde fusese capul lui, şi iată-i strâmbătura desfigurându-i faţa, Zavalita, iată-i mâinile crispate. Îl apucă de braţ: îi era rău? Carlitos se-ndreptă, îşi sprijini capul de perete.

— Cred că mă-ncearcă iar ulcerul – simţea ceva ca un om-corb într-una din urechi şi-n cealaltă un zgârie-nori –. Ori poate lipsa alcoolului. Căci chiar de-ţi par pilit, află că n-am pus picătură-n gură toată ziua.

Singurul care ţi-a rămas, şi-acela-n spital, cu „draci albaştri”, cu delir, Zavalita. Vin neapărat să te văd, chiar mâine, îţi aduc şi-o carte.

— Intram aici şi mă simţeam la Paris – zise Carlitos –. Gândeam: într-o bună zi tot ajung eu la Paris, şi pac, devin geniu ca prin farmec. Dar n-am ajuns, Zavalita, şi iată-mă aci, cu crampe de femeie borţoasă. Tu ce te pregăteai să devii când ai naufragiat la „Cronica”?

— Avocat – zise Santiago –. Nu, mai curând revoluţionar. Comunist.

— Comunist şi ziarist măcar rimează, în schimb poet şi ziarist! – zise Carlitos, şi, începând să râdă –: Comunist? Pe mine m-au zburat dintr-o altă slujbuliţă zicând că-s comunist. Dacă nu păţeam una ca asta, n-aş fi intrat la ziar şi poate-aş fi continuat să scriu poeme.

— Nu ştii ce-s ăia „draci albaştri”? – zice Santiago –. Pe tine, când nu vrei să ştii ceva, nu te-ntrece nimeni, Ambrosio.

— Aiurea comunist – zise Carlitos –. Asta-i partea cea mai haioasă a cazului, că n-am aflat niciodată de ce m-au zburat de la agenţie. Dar s-a zis cu mine, şi iacătă-mă-s beţivan şi ulceros. Noroc băieţel bine-crescut, noroc Zavalita.

DOMNIŞOARA Queta era cea mai fainã prietenă-a doamnei, care dădea cel mai des pe la căsuţa din San Miguel, cea care era nelipsită de la chiolhanuri. Înaltă, cu picioare lungi, cu părul bătând în roşu, boit zicea Carlota, cu pielea de culoarea scorţişoarei, avea un trup mai aţâţător decât al doamnei Hortensia, după cum mai ţipătoare-i erau hainele, felul de-a vorbi şi trăsnăile când se-mbăta. Ea făcea şi cel mai mare tămbălău la petreceri, dansa cât se poate de-ndrăzneţ, ea chiar că se lăsa pipăită-n voie de invitaţi, după ce că-i provoca întruna. Se-apropia de ei pe la spate, îi ciufulea, îi pişca de ureche, li se-aşeza pe genunchi, o zănatecă, ce mai. Dar tot ea înveselea toată noaptea cu nebuniile ei. Prima dată când o văzu pe-Amalia rămase cu ochii pe ea zâmbind foarte ciudat, şi-o tot măsura, şi-o tot privea făcându-şi parcă socoteli în gând, şi-Amalia: ce-o avea?, ce vede la mine? Deci tu eşti celebra Amalia, în sfârşit te cunosc. Celebră, de ce, domnişoară? Aia de suceşte capetele, aia de distruge bărbaţii, râdea domnişoara Queta, Amalia fatala. Nebună de legat, dar tare simpatică. Când nu se ţinea de şotii la telefon cu doamna, se punea pe glume pipărate şi pe baliverne. Intra c-o bucurie perversă-n ochi, am aflat o droaie de poante noi, *chola*, şi din bucătărie Amalia o auzea cârtind, forfecând, disecând şi bătându-şi joc de toată lumea. Se ţinea şi ea de

capul Carlotei şi-Amaliei, trântindu-le nişte şoltâcării de le lăsa mute şi cu tot sângele-n obraji. Dar era bună la inimă, ori de câte ori le trimitea la băcan, să-i cumpere ceva, le lăsa unu, doi *soles.* Ba chiar, într-una din zilele libere ale-Amaliei, a suit-o-n maşinuţa ei albă şi-a dus-o până la staţia de autobuz.

— ALCIBÍADES în persoană v-a sunat la birou cerând ca ştirea să nu fie transmisă ziarelor – suspină el; abia zâmbi –. Nu v-aş fi deranjat dacă n-aş fi cercetat eu însumi cum stau lucrurile, domnule Tallio.

— Dar nu se poate – faţa bucălată devastată de încurcătură, limba deodată împleticită –. La mine la birou, domnule Bermúdez? Că doar secretara îmi transmite toate... *Doctorul* Alcibíades în persoană? Nu pricep cum...

— Cum de nu vi s-a transmis? – îi veni el în întâmpinare, fără ironie –. Bun, mi-am închipuit eu că aşa s-o fi întâmplat. Alcibíades a vorbit cu unul dintre redactori, se pare.

— Cu unul din redactori? – nici urmă din aplombul şugubăţ, din exuberanţa dinainte –. Dar nu se poate, domnule Bermúdez. Nu mai pricep nimic, îmi pare foarte rău. Ştiţi cu care dintre redactori, domnule? N-am decât doi, şi-n sfârşit, v-asigur c-aşa ceva n-o să se mai repete.

— Pe mine m-aţi surprins peste măsură, pentru că noi ne-am purtat întotdeauna frumos cu ANSA – zise el –. Radio Naţional şi Serviciul Informaţii cumpără de la dumneavoastră buletinele complete. Or asta costă bani, şi guvernul plăteşte, după cum ştiţi.

— Desigur, domnule Bermúdez – aşa, acum bosumflă-te şi fă-ţi tot numărul, cântăreţ de operă –. Îmi daţi voie să telefonez chiar de-aici? Vreau să aflu pe loc cine a primit mesajul *doctorului* Alcibíades. Rezolvăm totul într-o clipă, domnule Bermúdez.

— Aşezaţi-vă, nu puneţi la inimă – îi zâmbi, îi oferi o ţigară, i-o aprinse –. Avem duşmani pretutindeni, la biroul dumneavoastră s-o fi strecurat cineva care nu ne are la suflet. Aveţi tot timpul să faceţi cercetări, domnule Tallio.

— Dar cei doi redactori sunt nişte băieţi care – posomorât, c-o expresie tragi-comică –, în sfârşit, mă dumiresc eu chiar astăzi. O să-l rog pe *doctorul* Alcibíades ca pe viitor să ia legătura numai cu mine.

— Da, ar fi cel mai bine – zise el; rămase gânditor, privind parcă din întâmplare tăieturile ce se zbuciumau în mâinile lui Tallio –. Partea proastă e că mi-aţi creat mie oarecari probleme. Preşedintele, Ministrul or să mă întrebe de ce cumpărăm buletinele unei agenţii care ne sapă. Şi cum de mine depinde semnarea contractului cu ANSA, vă puteţi închipui în ce situaţie m-aţi pus.

— Tocmai de-aceea sunt atât de încurcat, domnule Bermúdez aici – ai nimerit-o, cred c-ai da orice să fii la mii de leghe de locul ăsta, dar n-am ce-ţi face –. Persoana care a vorbit cu *doctorul* va fi zburată numaidecât, v-asigur, domnule.

— Nu de alta, dar asemenea lucruri se întorc împotriva guvernului – zicea el, ca şi când ar fi gândit cu voce tare, melancolic –. Duşmanii profită când apare o astfel de ştire în ziare. Avem şi-aşa destule probleme cu ei. Nu-i drept să ni le facă şi prietenii noştri, nu credeţi?

— N-o să se mai întâmple, domnule Bermúdez – scosese o batistă bleu-ciel, îşi freca mâinile cu furie –. De asta chiar puteţi fi sigur. Mă pun chezaş, domnule Bermúdez.

— MIE-mi plac epavele umane – Carlitos se frânse din nou de mijloc, ca şi când ar fi primit un pumn în plex –. Faptul divers m-a corupt, vezi doară.

— Nu mai bea – zise Santiago –. Mai bine plecăm.

Dar Carlitos se îndreptase iar în scaun şi zâmbea:

— După-a doua bere dispar arsurile, şi-ncep să mă simt grozav, se vede că încă nu mă cunoşti. E prima oară când bem împreună, nu? – da Carlitos, gândeşte, era prima oară –. Tu eşti prea serios, Zavalita, isprăveşti lucrul şi te faci nevăzut. N-ai veni la o adică să ciocneşti un pahar cu noi, naufragiaţii. Ţi-e frică să nu te molipsim?

— Leafa de-abia-mi ajunge să fac faţă – zise Santiago –. Dacă m-aş apuca să bat bordelele cu voi, n-aş mai avea cu ce să-mi plătesc pensiunea.

— Stai singur? – zise Carlitos –. Credeam că eşti băiat de bani gata. N-ai rude? Şi câţi ani ai? Eşti încă puşti, nu?

— Prea multe întrebări deodată – zise Santiago –. Am familie, da, însă stau singur. Ascultă, cum o scoateţi voi la capăt să vă-mbătaţi şi să mergeţi şi la dame din ce câştigaţi? E ceva ce nu pot pricepe nici în ruptul capului.

— Tainele meseriei – zise Carlitos –. Arta de-a trăi înglodat în datorii, dar şi de a-i duce de nas pe creditori. Şi fiindcă nu mergi la curve, zi-mi, ai tipa ta?

— O să mă-ntrebi, în ritmul ăsta, dacă nu practic viciul solitar, aşa-i? – zise Santiago.

— Păi da, dacă n-ai o tipă şi nu mergi la bordel, înseamnă că de asta te ţii – zise Carlitos –. Sau că eşti poponar.

Se cocârjă din nou şi când îşi reveni avea faţa descompusă, îşi sprijini capul hirsut de copertele de pe perete, rămase-un timp cu ochii-nchişi, apoi se scotoci prin buzunar, scoase ceva şi duse la nas şi aspiră puternic. Rămase cu capul dat pe spate, cu gura-ntredeschisă, cu o expresie de beţie liniştită. Deschise ochii, îl privi pe Santiago ironic.

— Ca să-mi potolească arsurile din pântec. Nu fă mutra asta, nu fac prozelitism.

— Vrei neapărat să mă sperii? – zise Santiago –. Îţi pierzi vremea de pomană. Beţivan, cocainoman, te ştiu preabine, toată redacţia mi-a zis. Şi ce-i cu asta?, eu nu judec oamenii după chestii din astea.

Carlitos îi zâmbi afectuos şi-i oferi o ţigară.

— Îmi făcusem o părere proastă despre tine fiindcă-mi ajunsese la urechi c-ai intrat recomandat de cineva, şi pe deasupra aveam impresia că ne ocoleşti. Dar m-am înşelat. Îmi placi, Zavalita.

Vorbea rar şi pe faţa lui se citea o linişte tot mai deplină, iar gesturile îi erau tot mai ceremonioase, tot mai lente.

— Am tras şi eu o dată pulbere pe nări, dar mi-a făcut rău – te-am minţit, Carlitos –. Am vărsat şi mi-am nenorocit stomacul.

— Ce-mi place la tine e că nu te-ai acrit, deşi eşti de vreo trei luni la „Cronica”, nu? – zicea Carlitos, reculegându-se, parcă rugându-se.

— De trei luni jumate – zise Santiago –. Am trecut cu bine perioada de probă. Lunea trecută mi-au încheiat contractul.

— Bietul de tine – zise Carlitos –. Acum poţi să-ţi petreci toată viaţa ca ziarist. Vino mai încoa, să nu ne-audă nimeni. Vreau să-ţi spun o mare taină. Nimic nu se compară-n lume cu poezia, Zavalita.

DE data aia domnişoara Queta sosi la căsuţa din San Miguel pe la amiază. Intră ca o vijelie, în trecere o pişcă de obraz pe-Amalia care-i deschise uşa şi Amalia gândi: e cam abţiguită. Doamna Hortensia apăru în capul scării şi domnişoara-i trimise bezele pe vârful degetelor: am venit să-mi trag puţin sufletul, *chola*, bătrâna Yvonne mă exploatează şi eu pic de somn. Văd că toţi te solicită acum, râse doamna, hai sus *chola*. Intrară în dormitor, şi după puţin timp se auzi strigătul doamnei, adu-ne o bere de la gheaţă. Amalia urcă cu tava şi din uşă o văzu pe domnişoara trântită pe pat, numai în combinezon. Rochia şi ciorapii şi pantofii zăceau de-a valma pe jos, şi ea fredona, râdea şi vorbea singură. Doamna parcă s-ar fi molipsit de la domnişoara, pentru că deşi nu băuse nimic toată dimineaţa, râdea cu poftă, fredona şi ea şi, de pe taburetul măsuţei de toaletă, o încuraja pe domnişoara şi petrecea de minune. Domnişoara se lipea de perne, făcea gimnastică, părul vopsit îi cădea pe faţă, în oglinzi picioarele ei lungi păreau să aparţină unei enorme urechelniţe. Văzu tava şi se aşeză, vai ce sete-i era, bău pe nerăsuflate jumate de pahar, ah, ce rece, ce bună. Şi deodată-o înşfacă pe Amalia de încheietura mâinii, ia vino-ncoace păpuşică, privind-o cu nişte ochi, să nu te prind că pleci. Amalia se uită la doamna dar ea privea glumeţ la domnişoara, parcă zicându-şi: ce i-o fi trăsnit prin cap?, şi

râzând mai abitir. Măi să fie, dar ştiu că ţi le-alegi una şi una, *chola*, şi domnişoara se prefăcea c-o ameninţa pe doamna, zi-mi drept, sper că nu mă-nşeli cu asta, nu?, şi doamna slobozi chicotitul ei: ba da, sigur că te-nşel cu ea. Dar ţie nici nu-ţi trece prin cap cu cine te-nşală prăpădita asta, râdea domnişoara Queta. Amaliei începură să-i ţiuie urechile, domnişoara o scuturã de braţ şi se apucă să cânte: ochi pentru ochi, *chola*, dinte pentru dinte, şi-o privi pe Amalia şi, în glumă sau în serios?, îi zise: ia zi Amalia, dimineţile după ce pleacă domnul vii s-o consolezi pe *chola*? Amalia nu ştia dacă să se supere sau să râdă. Cred că da, uneori, nu ştiu, bâigui ea şi-amândouă reacţionară prăpădindu-se de râs. Ah, bandito, izbucni domnişoara Queta privind-o pe doamna, de-astea-mi eşti?, şi doamna topindu-se de râs, ţi-o împrumut fato dar să te porţi frumos cu ea, şi domnişoara o-nvârti deodată pe Amalia de-o făcu să cadă poponeţ pe pat. Noroc că doamna se ridică, veni în fugă, râzând începu să tragă de domnişoara până când aceasta-i dădu drumul: fugi, Amalia, nebuna asta o să te corupă. Amalia dădu buzna pe uşă, urmărită de râsetele celor două, şi coborî scara pufnind şi ea în râs, dar îi tremurau genunchii şi când intră-n bucătărie era serioasă şi furioasă. Símula freca de zor ceva în chiuvetă, lălăind: ce ai? Şi Amalia: nimic, dar s-au îmbătat şi m-au făcut să-mi crape obrazul de ruşine.

— PĂCAT că incidentul s-a produs tocmai acum când expiră contractul cu ANSA – prin norişorii de fum, el căută ochii lui Tallio –. Daţi-vă seama cât o să mă coste pe mine să-l conving pe Ministru că trebuie reînnoit

— Vorbesc eu cu el, îi explic totul – iată-i: spălăciţi, neconsolaţi, alarmaţi –. Tocmai voiam să vă zic de reînnoirea contractului. Şi acum poftim, această confuzie absurdă. Sunt gata să-i prezint Ministrului toate scuzele, domnule Bermúdez.

— Nu-i momentul, mai bine nu-ncercaţi să-l vedeţi până nu-i trece furia – zâmbi el, şi brusc se ridică –. În sfârşit, voi încerca să aranjez eu lucrurile.

Pe faţa lăptoasă reapăreau culorile, speranţa, limbuţia, omul se îndrepta lângă el spre uşă aproape dansând.

— Redactorul care-a vorbit cu *doctorul* Alcibíades va zbura de la agenţie chiar azi – zâmbea, îşi îndulcea vocea, scăpăra de bunăvoinţă –. Ştiţi doar, pentru ANSA reînnoirea contractului e-o afacere de viaţă şi de moarte. Nu ştiţi cât vă mulţumesc, domnule Bermúdez.

— Să vedem, să vedem. Expiră săptămâna viitoare, nu? Bun, puneţi-vă de acord cu Alcibíades. Încerc să obţin cât mai repede semnătura Ministrului.

Întinse o mână spre clanţa uşii, dar nu deschise. Tallio şovăia, începuse iar să roşească. Aşteptă, fără a-l slăbi din ochi, să se încumete a vorbi:

— În legătură cu contractul, domnule Bermúdez – parcă te-ai screme, eunucule –, în aceleaşi condiţii ca anul trecut? Mă refer la, vreau să zic...

— La comisionul meu? – zise el, şi văzu tulburarea, stânjeneala, zâmbetul scremut al lui Tallio; îşi scarpină bărbia şi-adăugă, modest –: De data asta o să te coste nu zece ci douăzeci la sută, amice Tallio.

Îl văzu deschizând niţel gura, încreţindu-şi şi descreţindu-şi fruntea într-o clipă; văzu că nu mai zâmbea ci aproba din cap, cu privirea deodată vagă.

— O poliţă la purtător, încasabilă la o bancă din New York; adă-mi-o dumneata personal lunea viitoare – îţi făceai calcule, Carusso –. Ştii că circuitul hârtiilor la Minister e anevoios. Sper să pot obţine reînnoirea în câteva săptămâni.

Deschise uşa, dar cum Tallio făcu un gest de reţinere, o închise la loc. Aşteptă, zâmbind.

— Foarte bine, ar fi grozav să iasă-n câteva săptămâni, domnule Bermúdez – răguşise, era abătut –. Cât despre, vreau să zic, nu credeţi că douăzeci la sută este cam, adică, exagerat?

— Exagerat? – căscă puţin ochii de parcă n-ar fi înţeles, dar imediat se contrazise, cu un gest prietenos –. Gata, niciun cuvinţel, să nu mai discutăm, uitaţi ce-am vorbit. Acum, vă rog să mă scuzaţi, mai am încă multe pe cap.

Deschise uşa, se auzi răpăitul maşinilor de scris, se desluşi silueta lui Alcibíades, în fund, la biroul său.

— Nu, nu, staţi puţin, suntem de acord – se repezi Tallio acţionând cu disperare –. Nicio problemă, domnule Bermúdez. Luni la zece, vă convine?

— Desigur – zise el, aproape împingându-l –. Pe luni, atunci.

Închise uşa şi imediat i se şterse zâmbetul de pe faţă. Se îndreptă spre birou, se aşeză, scoase flaconul din sertarul din dreapta, îşi umplu gura cu salivă înainte de a-şi pune pastila pe vârful limbii. Înghiţi, rămase un moment cu ochii închişi, cu mâinile apăsând pe mapa-sugativă. După alte câteva clipe intră Alcibíades.

— Italianu-i la pământ, *don* Cayo. Sper ca redactorul acela să fi fost la agenţie pe la unsprezece. Că i-am zis c-am sunat cam atunci.

— Fie că era fie că nu, tot o să-l zboare – zise el –. Nu-i bine ca un individ care semnează manifeste să lucreze la o agenţie de ştiri. I-ai transmis Ministrului ce te-am rugat?

— Vă aşteaptă la trei, *don* Cayo – zise *doctorul* Alcibíades.

— Bine, comunică-i maiorului Paredes că trec să-l văd, doctoraşule. Ajung la el cam în douăzeci de minute.

— AM intrat la „Cronica” fără cine ştie ce entuziasm, doar fiindcă trebuia să trăiesc din ceva – zise Santiago –. Dar acum gândesc că totuşi dintre toate soiurile de munci e poate cea mai plăcută.

— Trei luni jumate şi-ncă nu te-ai dezumflat? – zise Carlitos –. Meriţi să fii expus într-o cuşcă la circ, Zavalita.

Nu, nu te-ai dezumflat, Zavalita: noul ambasador al Braziliei, *doctorul* Hernando de Magalhaes, şi-a prezentat în dimineaţa aceasta scrisorile de acreditare, sunt optimist în ce priveşte viitorul turistic al ţării a declarat aseară în cursul unei conferinţe de presă Directorul Turismului, într-o ambianţă plăcută şi selectă Societatea Entre Nous şi-a sărbătorit ieri o nouă aniversare. Şi prostiile astea-ţi plăceau, Zavalita, te-aşezai în faţa maşinii de scris şi te-

nveseleai. Niciodată n-o să mai ai minuţiozitatea aceea în redactarea ştirilor scurte, gândeşte, convingerea aceea furioasă cu care corectai, rupeai şi refăceai paginile înainte de-a i le preda lui Arispe.

— Ţie cât timp ţi-a trebuit ca să ţi se urască de ziaristică? – zise Santiago.

Articolaşele răzleţe şi pătrăţelele pigmee pe care a doua zi de dimineaţă le căutai febril în exemplarul „Cronicii" cumpărat la chioşcul din Barranco aflat în imediata vecinătate a pensiunii. Şi pe care le-arătai doamnei Lucía, mândru: ăsta de-aici e scris de mine, doamnă.

— O săptămână după ce-am intrat la „Cronica" – zise Carlitos –. La agenţie nu prea făceam ziaristică, mai curând eram dactilograf. Aveam orar fără pauză, la două eram liber şi-mi puteam petrece serile citind şi nopţile scriind. Dacă nu m-ar fi zburat, ah cu ce poet s-ar fi-mbogăţit literatura, Zavalita!

Intrai la cinci, dar ajungeai la redacţie mult mai devreme, şi-ncă de la trei jumate nu-ţi găseai locul la pensiune tot uitându-te la ceas, de-abia aşteptând s-o zbugheşti să iei tramvaiul, oare ce mi-or da azi?, un reportaj la faţa locului, o anchetă, un interviu? şi s-ajungi mai repede, să freamăţi la birou aşteptând să te cheme Arispe: dă-i bătaie şi-ntocmeşte-mi ştirea asta-n zece rânduri, Zavalita. Nicicând n-o să mai ai entuziasmul ăla, gândeşte, pofta-aceea nebună de-a realiza ceva, o să pun eu mâna pe-o trufanda şi-or să mă felicite, nicicând proiectele-acelea, or să m-avanseze. Ce n-a mers?, gândeşte. Gândeşte: când?, de ce?

— N-am aflat niciodată de ce, dar într-o zi mă pomenesc la birou cu scârba aia că vine şi-mi zice dumneata îmi sabotezi serviciul, comunistule – şi Carlitos râse îndelung, ca într-un film dat cu încetinitorul –. Vorbiţi serios?

— Foarte serios, pe toţi dracii – zise Tallio –. Dumneata ai habar cam cât o să mă coste sabotajul dumitale?

— O să vă coste un băgat în doamna mamă dacă mai drăcuiţi sau dacă vă mai răţoiţi la mine – zise Carlitos, exultând de fericire –. Nici nu mi-au plătit preavizul. Şi-

ndată-am intrat la „Cronica”, şi de cum am intrat am nimerit drept în mormântul poeziei, Zavalita.

— Atunci de ce nu te-ai lăsat de ziaristică? – zise Santiago –. Puteai să fi căutat altceva.

— Intri dar nu mai ieşi, astea-s nisipuri mişcătoare – zise Carlitos, ca de la mare depărtare sau ca vorbind prin somn –. Te tot afunzi, te tot afunzi. Urăşti starea asta şi nu mai ieşi din ea. O urăşti, şi te pomeneşti c-ai fi în stare de orice ca să pui mâna pe-o exclusivitate, pe-o trufanda. Gata să faci nopţi albe, să te vâri în spelunci de necrezut. E-un viciu, Zavalita.

— Îmi stau în gât toate astea, dar n-o să mă las doborât, şi ştii de ce? – zice Santiago –. Pentru c-o să termin totuşi Dreptul fie ce-o fi, Ambrosio.

— N-am ales eu Faptul divers, dar s-a-ntâmplat ca Arispe să nu mă mai sufere la Ştiri locale, nici Maldonado la Telegrame externe – zicea Carlitos, de foarte departe –. Doar Becerrita mă mai înghite la pagina lui. Faptul divers. Aflăm de la Poliţie, tot ce poate fi mai abject. Adică ce-mi place mie. Ciurucurile, elementul meu, Zavalita.

Apoi tăcu şi rămase nemişcat şi visător, privind în gol. Când Santiago chemă chelnerul, îşi reveni şi plăti socoteala. Ieşiră, şi Santiago trebui să-l apuce de braţ fiindcă se ciocnea de măsuţe şi de ziduri. La „El Portal” nu mai era nimeni, o fâşie de-un albastru ceresc se insinua delicat peste acoperişurile pieţii San Martín.

— Ciudat că n-a dat pe-aici Norwin – recita Carlitos, cu un fel de duioşie calmă –. Unul din cei mai perfecţi naufragiaţi, un ciuruc magnific. O să ţi-l prezint, Zavalita.

Se clătina pe picioare, sprijinit de unul din stâlpii de la „El Portal”, cu faţa murdărită de barbă, cu nasu-ncins, cu ochii plini de-o tragică fericire. Mâine, negreşit, Carlitos.

IV

SE-NTORCEA de la şpiţerie cu două suluri de hârtie igienică sub braţ, când la uşa de serviciu dădu nas în nas cu Ambrosio. Nu te strâmba aşa, zise el, n-am venit să te văd pe tine. Şi ea: şi de ce, mă rog, să fi venit să mă vezi, că doar nu ne-am fost cine ştie ce unul altuia. N-ai văzut maşina?, zise Ambrosio, sus e *don* Fermín cu *don* Cayo. *Don* Fermín, *don* Cayo? zise Amalia. Da, ce se mira aşa? Nu ştia de ce, dar era uimită, erau prea diferiţi, încercă să şi-l închipuie pe *don* Fermín la una din petreceri şi nu putu.

— Mai bine să nu te vadă – zise Ambrosio –. Să nu-i spună că te-a dat afară de-acasă, sau c-ai părăsit laboratorul, c-atunci doamna Hortensia e-n stare să te zboare şi ea.

— Adevăru-i că nu vrei să afle *don* Cayo că tu m-ai adus aici – zise Amalia.

— Bun, asta aşa-i – zise Ambrosio –. Dar nu pentru mine, cât pentru tine. Ţi-am mai zis că *don* Cayo nu mă poate suferi de când l-am lăsat şi-am intrat în serviciul lui *don* Fermín. Dacă află că mă cunoşti, s-a zis cu tine.

— Ce bun te-ai făcut – zise ea –. Ce mult te preocupă-acum soarta mea.

Rămaseră să converseze lângă uşa de serviciu, şi-Amalia trăgea din când în când cu ochiul să vadă dacă nu se apropia Símula sau Carlota. Nu-i zisese ei Ambrosio că *don* Fermín şi *don* Cayo nu se mai întâlneau ca-nainte? Da, de când domnul Cayo îl arestase pe conaşul Santiago nu se mai aveau atât de bine; dar aveau interese comune şi pesemne ele-l aduseseră acum pe *don* Fermín la San Miguel. Era mulţumită Amalia aici? Da, foarte, muncea mai uşor ca-nainte şi doamna era bună ca pâinea caldă. Atunci mi-eşti datoare c-un mic hatâr, zise Ambrosio, dar ea îi reteză glumele: ţi l-am făcut mai ’nainte, nu uita. Şi-l obligă să schimbe subiectul, ce mai fac cei din Miraflores?

Doamna Zoila face bine, conaşul Chispas avea o logodnică ce candidase la titlul de Miss Peru, coniţa Teté e-o adevărată domnişoară, iar conaşul Santiago nici n-a mai dat pe-acasă de când şi-a luat tălpăşiţa. Şi nu puteai să-i rosteşti numele de faţă cu doamna Zoila, că-ncepea să bocească. Şi deodată: îţi prieşte San Miguel, te-ai făcut fudulă rău. Amalia nu râse, ci-l măsură cu toată furia de care fu în stare.

— Ai zi liberă duminica, nu? – zise el –. Te-aştept colo, în staţia de tramvai, la două. Vii?

— Nici pomeneală – zise Amalia –. E ceva-ntre noi, ca să ieşim împreună? Poţi s-aştepţi mult şi bine.

Auzi zgomot dinspre bucătărie şi se repezi în casă, fără a-şi lua rămas bun de la Ambrosio. Se duse glonţ la colţul ei de pândă de lângă cămară: şi iată-l pe *don* Fermín despărţindu-se de *don* Cayo. Înalt, încărunţit, aşa elegant în costumul lui gri, şi-i veniră deodată-n minte toate cele petrecute după ce-l văzuse ultima oară, năvăliră buluc peste ea Trinidad şi fundătura Mirones şi maternitatea, şi simţi c-o podideşte plânsul. Intră în baie să se spele pe faţă. Acum era mânioasă pe-Ambrosio, mânioasă pe ea însăşi c-a stat de vorbă cu el de parcă-ar mai fi fost ceva între ei, că nu i-a zis verde-n faţă: crezi că fiindcă mi-ai zis c-aici aveau nevoie de-o servitoare, o să-ţi iert vreodată ce-ai făcut? Deie sfântul să crăpi, gândi.

ÎŞI potrivi cravata, îşi puse haina, îşi luă servieta şi ieşi din birou. Trecu pe lângă secretare cu o figură absentă. Automobilul îl aştepta la scară: la Ministerul Apărării, Ambrosio. Le luă un sfert de oră traversarea centrului. Coborî înainte ca Ambrosio să fi avut timp să-i deschidă portiera, aşteaptă-mă-aici. Soldaţi care salutau, un coridor, o scară, un ofiţer zâmbind. În antecamera Serviciului de Investigaţii îl aştepta un căpitan cu mustăcioară: maiorul este-n biroul lui, domnule Bermúdez, poftiţi vă rog. Paredes se ridică văzându-l intrând. Pe biroul lui erau trei telefoane, un steguleţ, o mapă-sugativă verde; pe pereţi hărţi, planuri, o fotografie a lui Odría şi un calendar.

— Espina m-a sunat să se plângă – zise maiorul Paredes –. Că dacă nu dispare individul-acela îl împuşcă. Tuna şi fulgera.

— Am ordonat deja să dispară agentul – zise el, slăbind nodul cravatei –. Tot e bine, acum ştie că-i supravegheat.

— Îţi repet că-i o treabă inutilă – zise maiorul Paredes –. Înainte de-a fi pus pe linie moartă, a fost avansat. De ce s-ar apuca să conspire?

— Pentru că nu i-a convenit câtuşi de puţin să nu mai fie ministru – zise el –. Nu, el nu s-ar apuca să conspire din proprie iniţiativă, e prea tont pentru asta. Dar alţii s-ar putea folosi de el. *Serrano* se lasă prostit de primul venit.

Maiorul Paredes dădu din umeri, făcu o mutră sceptică. Deschise un dulap metalic, scoase un plic şi i-l întinse. El frunzări distrat hârtiile, fotografiile.

— Toate deplasările lui, toate convorbirile telefonice – zise maiorul Paredes –. Nimic care să dea de bănuit. Se consolează intens pe la regiunea şliţului, după cum vezi. În afară de tipa lui veche din Breña, s-a mai procopsit cu alta, de prin Santa Beatriz.

Râse, mai zise ceva printre dinţi şi, vreme de-o clipă, el şi le imaginã: grase, cărnoase, cu ţâţele-atârnând, se frecau una de alta c-o delectare perversă-n ochi. Vârî la loc hârtiile şi fotografiile în plic, puse plicul pe birou.

— Cele două ştoalfe, partidele de cărţi la Cercul Militar, una sau două beţii pe săptămână, asta i-e viaţa – zise maiorul Paredes –. *Serrano* e-un om sfârşit, ascultă-mă.

— O fi, dar are destui prieteni în Armată, zeci de ofiţeri îi datorează câte ceva – zise el –. Am un fler care nu mă-nşeală în chestiile astea. O să te-ncredinţezi, lasă-mi puţin timp.

— Bine, dacă insişti atât, pun să fie urmărit alte câteva zile – zise maiorul Paredes –. Deşi ştiu că-i inutil.

— Chiar pus pe tuşă şi chiar tont, un general rămâne-un general – zise el –. Adică mai primejdios decât toţi apriştii şi roşii la un loc.

HIPÓLITO o fi fost el brută, da *don*, dar avea şi el sentimentele lui, Ludovico şi-Ambrosio au descoperit asta atunci când cu încăierarea din Porvenir. Mai aveau timp berechet şi se pregăteau să plece să tragă o duşcă undeva, când apăru Hipólito şi-i apucă de câte-un braţ: nu, că-i invita el, făcea cinste. Se duseseră la birtul de pe bulevardul Bolivia, Hipólito ceruse trei păhărele, scosese trabuce *ovalados* şi-aprinsese chibritul c-o mână tremurătoare. Se vedea cât de colo că nu-i în apele lui, *don*, necheza fără chef, se tot lingea pe buze ca un animal căpiat de sete, trăgea cu ochiu-n dreapta şi-n stânga şi parcă-i înotau ochii-n lacrimi. Ludovico şi-Ambrosio se uitau unul la altul şi se-ntrebau din priviri ce-o fi având şi ăsta?

— Îmi dau cu presupusu' că ceva nu-i în regulă, Hipólito – zise Ambrosio.

— Te-au pocnit la lingurică, fârtate? – zise Ludovico.

Făcu semn din cap că nu, îşi dădu păhărelul pe gât, strigă după metis mai adă-un rând. Ce-i cu tine atunci, Hipólito? Îi privi lung, le suflă fumu-n faţă, în sfârşit se hotărî să zică ce-avea pe suflet, *don*: nu-i plăcea de fel trebuşoara din Porvenir. Ambrosio şi Ludovico râseră. Păi n-ai de ce să te frământi, Hipólito, ce, aia-i demonstraţie?, păi bătrânele alea nebune or s-o ia la fugă după primul ţignal, asta era trebuşoara cea mai simplă din toate, fârtate. Hipólito dădu de duşcă al doilea păhărel şi-i ieşiră ochii din cap. Nu-i vorba de teamă, cunoştea cuvântul dar nu ştia ce-i aia, că doar a fost boxer.

— Termină, doar n-ai de gând să ne mai povesteşti o dată toate meciurile tale – zise Ludovico.

— E-o chestie personală – zise Hipólito, mâhnit.

Atunci Ludovico plăti alt rând, şi metisul, văzându-i că-s puşi pe băut cu nădejde, le lăsă sticla la-ndemână pe tejghea. Azi-noapte nici n-a putut închide ochii din cauza porcăriei ăsteia, daţi-vă seama cum o să fie. Ambrosio şi Ludovico se priviră de parcă şi-ar fi zis: s-a ţicnit? Mai bine zi-ne pe şleau ce ai, Hipólito, că doar nu degeaba-ţi suntem prieteni. Tuşea, dădea să zică ceva şi se răzgândea, *don*, în sfârşit i se puse-un nod în gât dar tot reuşi să-i dea drumul:

o chestie de familie, ceva personal. Şi, nici mai mult nici mai puţin, le trântise-o istorie de să plângi cu sughiţuri, *don*. Că maică-sa împletea rogojini şi-şi avea dugheana-n Parada, că el crescuse-n Porvenir, trăise acolo, dacă asta se putea numi a trăi. Că spăla şi păzea maşini, făcea comisioane, descărca camioanele pieţii, scotea bănuţi şi din piatră seacă, uneori vârând mâna şi pe unde nu trebuia.

— Cum le-o fi zicând ălora din Porvenir? – îl întrerupse Ludovico –. Celor din Lima le zicem *limeños,* celor din Bajo el Puente *bajopontinos,* dar ălora din Porvenir?

— Pe tine te doare-n cur de ce v-am zis adineaori – zisese Hipólito, furios.

— Nu, fârtate – îl bătu pe umeri Ludovico –. Nu te potrivi. Din senin mi-a venit întrebarea asta-n cap, iartă-mă şi zi mai departe.

Că deşi de-o groază de vreme nu mai dăduse pe-acolo, totuşi aici înăuntru, şi-şi atinsese pieptul, *don*, Porvenir rămăsese casa lui: acolo-ncepuse să boxeze, dacă vreţi să ştiţi. Că pe multe din bătrânele din Parada le cunoştea de când era ţânc, că unele or să-l recunoască, mai ştii păcatul.

— Ah, m-am prins – zise Ludovico –. Nu-ţi face sânge rău, cine vrei să te mai recunoască dup-atâta timp. Nici n-au cum să-ţi vadă moaca, luminile de pe Porvenir sunt mizerabile, parcă nu ştii că ştrengarii sparg felinarele cu pietre. N-avea nicio grijă, Hipólito.

Rămăsese pe gânduri, lingându-se pe bot ca un motan. Metisul aduse sare şi lămâie, Ludovico îşi sără vârful limbii, îşi stoarse jumate de lămâie-n gură, goli păhărelul şi exclamă: fain, băuturica e mult mai bună-aşa. Începuseră să vorbească despre altceva, dar Hipólito tăcea, se uita-n pământ, se uita la tejghea, cumpănea în minte.

— Nu – zisese, deodată –. Nu-mi pasă dacă vreuna mă recunoaşte ori ba. Dar nu-mi place trebuşoara asta. E scârboasă.

— De ce, omule? – zise Ludovico –. Nu-i mai bine să le vârâm în sperieţi pe bătrâne decât pe studenţi, de-o pildă? Ce pot face ele decât să guiţe şi să se zbată, Hipólito? Puţină zarvă nu strică nimănui.

— Şi dacă va trebui s-o mardesc tocmai pe una din alea care mi-au dat să halesc când eram mic? – zisese Hipólito, dând un pumn năpraznic în masă, în culmea furiei, *don*.

Ambrosio şi Ludovico parcă-şi ziceau din ochi: na c-acu' iar îl podideşte plânsul. Stai omule, stai fârtate, n-o lua aşa, dacă ţi-au dat crăpelniţă cândva înseamnă că erau cumsecade, sfinte, paşnice, cum crezi că s-or băga ele-n daraveri politice? Dar Hipólito nimic. Nu mă duceţi voi pe mine cu zăhărelu', scutura din cap de parcă-ar fi zis nu se prinde.

— Azi fac treaba asta cu scârbă – zise, în sfârşit.

— Şi tu crezi că-i place cuiva ce face? – zise Ludovico.

— Mie-mi place – zise Ambrosio, râzând –. Pentru mine-i ca o distracţie, ca o aventură.

— Fiindcă vii doar când ţi se năzare – zise Ludovico –. Te-ai învârtit intrând şofer la ştabu' ăl mare şi treaba ailaltă o iei în băşcălie. Dar ia aşteaptă să-ţi crape unu ţeasta c-un pietroi, cum am păţit eu odată.

— Atunci să ne zici dacă-ţi mai place – zisese Hipólito.

Noroc însă că n-a păţit niciodată aşa ceva, *don*.

CUM de îndrăznise? În zilele libere, când nu se ducea să-i facă o vizită mătuşii ei la Limoncillo, sau doamnei Rosario la Mirones, ieşea cu Anduvia şi María, două servitoare de prin vecini. Doar fiindcă-i dăduse o mână de ajutor să găsească de lucru, o fi crezut c-ai uitat? Mergea cu fetele la plimbare ori la cinema, într-o duminică s-au dus la Coliseo să vadă dansuri folclorice. Doar fiindcă stătuse de vorbă cu el, o fi crezut că l-ai iertat? Alteori ieşea cu Carlota, dar nu prea des, pentru că Símula îi cerea Amaliei să i-o aducă înapoi de cum se-nsera. Trebuia nici să nu-i adresezi cuvântul, toanto. Când plecau, Símula le toca la cap cu recomandările şi când se-ntorceau, cu întrebările. Ce plasă o să-i dea duminică!, cum o să vină el taman din Miraflores până-aici degeaba, ce-o să te mai ocărască! Biata Carlota, Símula n-o lăsa nici să scoată nasu-n stradă, o tot speria cu bărbaţii. Toată săptămâna se gândi: o să-l las acolo să m-aştepte, uneori o trecea o mânie de tremura toată, alteori pufnea în

râs. Dar poate nu venea, că doar ea-i zisese răspicat nici să nu te gândeşti, şi zău aşa de ce-ar veni? Sâmbătă îşi călcase taiorul albastru fain pe care i-l dăruise doamna Hortensia, da' un' te duci mâine? o-ntrebă Carlota, la mătuşă-mea. Se privea-n oglindă şi se făcea de două parale: abia aştepţi să te duci, neghioabo, toanto. Ba n-o să se ducă. Duminică îşi încălţă pentru prima oară pantofii cu toc cumpăraţi de curând, şi-şi prinse la-ncheietură cesuleţul câştigat la tombolă. Strânse masa-n goană, abia se-atinse de mâncare, urcă în camera doamnei să se privească de sus până jos în oglinzi. Merse neabătut cam până pe Bertoloto, traversă, şi-ajunsă pe Costanera iar o luă cu furie şi cu mâncărimi prin tot corpul: era acolo, trăzni-l-ar, în staţie, îi făcea semne. Gândi întoarce-te numaidecât, gândi n-o să-i adreseze-o vorbă. Purta o haină cafenie, cămaşă albă, cravată roşie şi-o batistă împăturită în buzunarul de sus al hainei.

— Stăteam şi mă rugam să nu mă laşi cu buzele umflate – zise Ambrosio –. Ce bine c-ai venit.

— Am venit să iau tramvaiul – zise ea, indignată, privind în altă parte –. Mă duc s-o văd pe mătuşă-mea.

— Ah, bine – zise Ambrosio –. Atunci haidem împreună către centru. Doar avem acelaşi drum.

— ERA să uit un amănunt – zise maiorul Paredes –. Espina s-a văzut mult în ultima vreme cu prietenul tău Zavala.

— N-are importanţă – zise el –. Sunt prieteni de ani de zile. Espina i-a făcut rost de-o concesiune prin care laboratorul lui aprovizionează magaziile Armatei.

— Nu toate acţiunile acestui domn distins îmi sunt pe plac – zise maiorul Paredes –. L-am pus sub urmărire, aşa din când în când. Află că uneori se-ntâlneşte cu aprişti.

— De la apriştii aceia află el o seamă de lucruri, şi de la el aflu eu – zise el –. Zavala nu-i o problemă. Cu el chiar că-ţi pierzi timpul.

— Lealitatea acestui domn distins nu m-a convins niciodată pe de-a-ntregul – zise maiorul Paredes –. E de

partea regimului ca să-i meargă afacerile. Din pură convenienţă.

— Toţi suntem cu regimul din convenienţă; important este ca pe indivizi ca Zavala convenienţa să-i alinieze de partea regimului – zâmbi el –. Putem arunca o privire asupra stării de lucruri din Cajamarca?

Maiorul Paredes încuviinţă. Ridică unul din cele trei receptoare şi dădu un ordin. Rămase un moment gânditor.

— La-nceput credeam că pozai în cinic – zise, apoi –. Acu m-am convins că asta şi eşti. Nu crezi în nimeni şi-n nimic, Cayo.

— Nu sunt plătit să cred, ci să fac o anumită treabă – zâmbi el, din nou –. Şi-o fac binişor, nu?

— Dacă-ocupi postul acesta numai din convenienţă, de ce n-ai primit alte oferte de mii de ori mai avantajoase din partea Preşedintelui – râse maiorul Paredes –. Vezi că eşti cinic, dar nu pe cât vrei să pari.

El redeveni serios şi-l privi abulic pe maiorul Paredes.

— Poate fiindcă unchiul tău mi-a dat o posibilitate pe care nimeni nu mi-a dat-o vreodată – zise, ridicând din umeri –. Sau poate că n-am dat de nimeni care să-l poată sluji pe unchiul tău mai bine ca mine. Sau poate că munca asta-mi place. Nu ştiu.

— Preşedintele e neliniştit în privinţa sănătăţii tale, şi eu la fel – zise maiorul Paredes –. În trei ani ai îmbătrânit cât altu-n zece. Ce-ţi face ulcerul?

— E cicatrizat – zise el –. Nu mai trebuie să beau lapte, din fericire.

Întinse mâna spre ţigările de pe birou, aprinse una şi începu să tuşească.

— Câte fumezi pe zi? – zise maiorul Paredes.

— Două sau trei pachete – zise el –. Dar tutun negru, nu porcăria asta din care fumezi tu.

— Nu ştiu cine-o să te dea gata mai întâi – râse maiorul Paredes –. Tutunul, ulcerul, amfetaminele, apriştii, ori vreun militar ranchiunos, ca *Serrano*. Sau haremul tău.

El zâmbi în silă. Cineva bătu la uşă, intră căpitanul mustăcios cu o mapă: clişeele erau gata, domnule maior.

Paredes întinse planul pe birou: pete roşii şi albastre la anumite răspântii, o linie neagră şi groasă şerpuia pe mai multe străzi şi dispărea într-o piaţă. Stătură aplecaţi peste plan mult timp. Puncte culminante, zicea maiorul Paredes, locuri de cantonare, cursul deplasării, podul pe care-l va inaugura. El nota într-un carnet, fuma, întreba cu vocea lui monotonă. Se întoarseră să se-aşeze în fotolii.

— Mâine plec la Cajamarca însoţit de căpitanul Ríos ca s-arunc o ultimă privire dispozitivului de siguranţă – zise maiorul Paredes –. În ce ne priveşte, nu-i nicio problemă, securitatea va funcţiona ca un ceas. Dar oamenii tăi?

— Dinspre partea securităţii sunt liniştit – zise el –. Altceva mă preocupă.

— Primirea – zise maiorul Paredes –. Crezi că l-ar putea aştepta vreo surpriză?

— Senatorul şi deputaţii au promis să umple piaţa – zise el –. Dar ştim noi câte parale fac promisiunile lor. În seara asta o să mă văd cu comitetul de recepţie. Special i-am adus la Lima.

— Aceşti *serranos* ar fi nişte nerecunoscători infecţi dacă nu l-ar primi cu braţele deschise – zise maiorul Paredes –. Le-a făcut o şosea, un pod. Care altul şi-a mai adus vreodată aminte de existenţa Cajamarcăi?

— Cajamarca a fost un focar aprist – zise el –. Am făcut noi curăţenie, dar nu-ntotdeauna poţi şti de unde sare iepurele.

— Preşedintele e-ncredinţat că vizita va fi un succes – zise maiorul Paredes –. Zice că l-ai asigurat de prezenţa a patruzeci de mii de oameni la manifestaţie, şi că nu vor fi tulburări.

— Oamenii vor veni, şi tulburări nu vor fi – zise el –. Dar astea-s lucrurile care mă-mbătrânesc văzând cu ochii. Nu ulcerul şi nici tutunul.

ÎI plătiseră metisului, ieşiseră, şi când ajunseră-n *patio* adunarea tocmai începuse, *don.* Domnul Lozano se uită urât la ei şi le-arătă ceasul. Erau vreo cincizeci acolo, toţi în civil, unii se hlizeau ca tonţii, şi ce putoare. Ăla-i pe ştatul

de funcţii, ce-i mai pasă, ăla-i linge blide ca mine, ăla-i şi el pe schemă, îi arăta Ludovico pe rând, şi tocmai vorbea un maior de poliţie, cam burtos, cam bâlbâit, la fiecare două cuvinte repeta „adică”. Adică erau trupe de-asalt primprejur, addică erau şi ppatrule, adddică era şi cacavalerie, ascunsă prin nişte gagarajuri şi mmaidane. Ludovico şi-Ambrosio se uitau unul la altul parcă zicându-şi e cocomic, *don*, dar Hipólito era posomorât rău, nu se descreţea deloc. Şi deodată domnul Lozano făcu câţiva paşi înainte, toţi: linişte, bă, să-l auzim.

— Ideea e ca poliţia să nu intervină totuşi – zisese –. Asta ne-a cerut-o domnul Bermúdez în mod special. Voi să vă faceţi treaba. Şi să nu se lase cu-mpuşcături, e clar?

— Se dă bine pe lângă ştabu’ ăl mare pentru că eşti tu pe-aici – îi zisese Ludovico lui Ambrosio –. Ca să te-ntorci şi să-i dai raportul cum a fost.

— Addică de-aceea n-o să pprimiţi ppistoale ci numai babastoane de cacauciuc şi alte arme cocontondente.

Se-auzise însă un vacarm de stomacuri, de gâtlejuri, de picioare, toţi protestau şi mârâiau dar fără să deschidă gura, *don*. Linişte, zise maiorul, dar cine aranjă lucrurile cu cap fu tot domnul Lozano.

— Voi sunteţi tipi a’ntâia şi n-aveţi nevoie de gloanţe ca să-mprăştiaţi o mână de nebune, dacă lucrurile iau totuşi o-ntorsătură urâtă va intra în acţiune trupa de asalt – şi, bun cunoscător de oameni, o întorsese-n glumă –: Mâna sus ăia cărora le e frică. – Nimeni. Şi el –: Bravo, altfel vă puneam să daţi înapoi banii pe băutură. – Râsete. Şi el –: Explică-le mai departe, maiorule.

— Addică ne-am înţeles, şi-nainte de-a merge la dedepozitul de aarme, uitaţi-vă bibine unul la altul, caca să nu vă popocniţi între voi din greşeală.

Râseră doar din bună creştere, nu c-ar fi fost o glumă, că nu era, iar la depozit i-au pus să dea câte-o semnătură de primire. Le dădură bastoane de cauciuc, boxuri şi lanţuri de bicicletă. Se-ntoarseră-n *patio*, se-amestecară cu ăilalţi, unii erau atât de băuţi încât abia puteau lega două vorbe. Ambrosio le făcea conversaţie, că de unde erau, că dacă-au

fost numiţi sau traşi la sorţi. Nu, *don*, toţi erau voluntari. Încântaţi să câştige nişte *soles* în plus, dar unii speriaţi de ce-ar putea să păţească. Fumau, se luau peste picior, în joacă se loveau cu matracele. Cam aşa şi-au pierdut timpul pân' pe la şase, când veni maiorul să le zică a venit autobuzul. În Piaţa Porvenir jumate din ei rămăseseră cu Ludovico şi Ambrosio în centrul bâlciului printre scrâncioburi. Hipólito îi dusese pe ceilalţi de partea ailaltă, unde-i cinematograful, împărţiţi în grupuleţe de câte trei, patru, se amestecară-n mulţime, că era mare *feria, don,* sărbătoare ca la Moşi. Ambrosio şi Ludovico trăgeau cu ochiul la scrânciobul cu lanţuri: de ce? li se ridicau fustele muierilor? Nu, *don,* că nu se prea vedea, lumina era prea chioară. Ceilalţi îşi cumpărau turte dulci, plăcinte de *patate,* vreo doi îşi aduseseră butelcuţa şi trăgeau din ea lângă Rueda Chicago, roata a mare. Pare-mi-se că i-au pasat o informaţie falsă lui Lozano, zisese Ludovico. Că erau acolo de mai bine de juma de ceas şi nici pomeneală să se-ntâmple ceva.

ÎN TRAMVAI se-aşezară alături şi Ambrosio îi plăti biletul. Ea era atât de furioasă că venise încât nici nu se uita la el. Cum poţi fi aşa ranchiunoasă, zicea Ambrosio. Cu faţa lipită de geam, Amalia privea bulevardul Brasil, maşinile, cinematograful Beverly. Femeile au inimă bună şi memorie proastă, zicea Ambrosio, dar tu le ai pe dos, Amalia. În ziua aceea când s-au întâlnit pe stradă şi el i-a zis ştiu un locşor în San Miguel unde caută o fată, n-au stat ei de vorbă frumos? Dar ea nimic, se uita la spitalul poliţiei, la ovalul din Magdalena Vieja. Sau chiar zilele trecute, lângă uşa de serviciu, nu s-au înţeles ei bine? Colegiul Salezian, Piaţa Bolognesi. Să fie alt bărbat în viaţa ta acu, Amalia? Şi chiar atunci se urcară două femei, se aşezară-n faţa lor, păreau să fie din alea, nişte ştoalfe, şi-ncepură să-i facă ochi dulci lui Ambrosio, dar c-o neruşinare! Ce-i rău în asta să iasă împreună o dată, ca nişte buni prieteni? Se maimuţăreau în faţa lui, cu şoşele cu momele, ocheade şi cochetării, încât deodată, fără să-şi dea bine seama, gura ei zise tare în timp

ce le privea pe alea două, nu pe el: bun, şi-atunci unde mergem? Ambrosio rămase gură-cască, se scărpină în cap şi râse: măi, ce mai femeie. O luară spre Rímac, unde Ambrosio urma să se vadă c-un prieten. Îl găsiră într-un mic restaurant de pe strada Chiclayo, mâncând pui cu orez.

— Ţi-o prezint pe logodnica mea, Ludovico – zise Ambrosio.

— Nu-l crede – zise Amalia –. Suntem doar prieteni.

— Staţi jos – zise Ludovico –. Să bem o bere împreună.

— Ludovico şi cu mine am lucrat pentru *don* Cayo, Amalia – zise Ambrosio –. Eu conduceam automobilul şi el îl păzea pe boss. Ce de nopţi nedormite, aşa-i Ludovico?

Nu erau decât bărbaţi în restaurantul acela, unii cu nişte mutre, şi-Amalia se simţea stingherită. Ce cauţi tu aici, gândea, de ce eşti aşa neghioabă. O furau din ochi dar nu-i ziceau nimic. Pesemne le era frică de cei doi vlăjgani de lângă ea, pentru că Ludovico era tot atât de înalt şi de spătos ca Ambrosio. Dar mult mai urât, cu faţa ciupită de vărsat şi cu dinţii crăpaţi. Amândoi îşi povesteau ceva, se întrebau de nişte prieteni, iar ea se plictisea. Când deodată Ludovico lovi în masă: gata, s-a făcut, or să meargă toţi la Acho, îi vârâ el înăuntru. Şi-i vârî într-adevăr, dar nu pe unde intra publicul, ci pe-o străduţă dosnică unde erau nişte poliţişti care-l salutară pe Ludovico de parcă s-ar fi cunoscut. Se aşezară sub un umbrar, sus, dar, pentru că nu prea era lume, la al doilea taur coborâră pân’ la rândul al patrulea. Erau trei *toreros,* dar vedeta era Santa Cruz, era nemaipomenit să vezi un negru în haine de toreador, din alea cu sclipici. Îi faci galerie fiindcă-i negru de-al tău, îl lua peste picior Ludovico pe-Ambrosio, şi el, fără să se supere câtuşi de puţin: da, şi-n plus fiindcă-i curajos. Era: se lăsa aproape atins, îngenunchea, provoca taurul stând cu spatele. Ea nu mai văzuse corride decât la cinema şi-nchidea ochii, ţipa când taurul culca la pământ câte-un om din arenă, ce sălbateci sunt picadorii zicea, dar la ultimul taur al lui Santa Cruz îşi flutură şi ea batista, ca Ambrosio, şi ceru urechea. Ieşi de la Acho intimată, cel puţin văzuse ceva nou. Chiar că era o prostie să-şi strice ziua liberă

ajutând-o pe doamna Rosario să întindă rufe, ascultând-o pe mătuşă-sa cum se plânge de chiriaşi, sau mergând bezmetică alături de Anduvia şi María, fără nicio ţintă. Băură câte o ţuică *chicha* din porumb fermentat, foarte bună, chiar lângă ieşirea din Acho, apoi Ludovico se despărţi de ei. Merseră pân' la Paseo de Aguas.

— Ţi-au plăcut taurii? – zise Ambrosio.

— Da – zise Amalia –. Totuşi ce cruzime faţă de-animale, nu?

— Dacă ţi-au plăcut mai venim aici – zise Ambrosio.

Era cât pe ce să-i răspundă asta s-o crezi tu, dar îi păru rău şi închise gura şi gândi fleaţo. Se trezi gândindu-se că trebuie să fi trecut vreo trei ani, dacă nu patru, de când nu mai ieşise cu Ambrosio şi, din senin, de-a dreptul regretă. Ce ţi-ar place să faci acum? zise Ambrosio. Să meargă la mătuşă-sa, în Limoncillo. Oare ce-o fi făcut el în toţi anii aceia? Las' că mergi altă dată, zise Ambrosio, mai bine hai la cinema. Intrară la unul din Rímac şi văzură un film cu piraţi, şi-n întuneric ea simţi că i se umplu ochii de lacrimi. Îţi aduceai aminte de timpul când mergeai la cinema cu Trinidad, neghioabo? Când locuiai la Mirones şi-ţi petreceai zilele, lunile, nefăcând nimic, nemaivorbind cu nimeni, aproape nemaigândind? Nu, îşi amintea de perioada dinainte, de duminicile când se vedeau la Surquillo, şi de nopţile când se-ntâlneau pe-ascuns în cămăruţa lui de lângă garaj şi de cele petrecute acolo. Se înfurie din nou, dacă m-atinge îl zgârii, îl omor. Dar Ambrosio nici nu-ncercă să profite, şi la ieşire o pofti să ia împreună o gustare. Merseră împreună mai departe pân' la Piaţa Mare, conversând despre orice, numai despre cele petrecute demult nu. Abia când se-opriră s-aştepte tramvaiul el o apucă de braţ: eu nu-s ce crezi tu, Amalia. Nu eşti nici ce crezi tu, zise Queta, tu eşti ceea ce faci, biata Amalia aceea îmi face milă. Lasă-mă că ţip, zise Amalia, şi Ambrosio îi dădu drumul. Păi nu vezi că nu ne certăm, Amalia, nu vezi că nu-ţi cer decât să uiţi cele petrecute demult? Nu vezi cât timp a trecut de-atunci, Amalia? Veni tramvaiul, călătoriră tăcuţi pân' la San Miguel. Coborâră la staţia Colegiului

Canonicelor, şi iată că se lăsase întunericul. Tu ai avut alt bărbat, pe textilistul ăla, zise Ambrosio, dar eu n-am mai avut altă femeie. Şi, puţin mai târziu, când ajunseră deja aproape de colţul străzii, cu vocea plină de dojană: m-ai făcut să sufăr mult, Amalia. Nu-i răspunse, o luă la fugă. Ajunsă-n pragul uşii, se întoarse să-l privească: rămăsese la colţ, pe jumătate ascuns în umbra copăceilor desfrunziţi. Intră în casă luptând să nu se lase înduioşată, furioasă că se simţea înduioşată.

— CE-I cu loja aceea masonică a ofiţerilor din Cuzco? – zise el.

— Acum că se vor prezenta Congresului avansările, o să-l urcăm în grad pe colonelul Idiáquez – zise maiorul Paredes –. Odată făcut general nu mai are ce căuta la Cuzco, şi fără el tot lanţul se destramă. Dar deocamdată tipii nu fac mare ispravă: se-ntâlnesc, conversează.

— Nu-i deajuns să plece Idiáquez – zise el –. Uiţi de comandant, de căpitani? Nu-nţeleg de ce n-au fost despărţiţi până acum. Ministrul mi-a dat asigurări că săptămâna asta vor începe transferurile.

— Am vorbit de vreo zece ori cu el, i-am arătat de vreo zece ori informaţiile adunate – zise maiorul Paredes –. Dar fiind vorba de ofiţeri cu prestigiu, vrea să procedeze încet şi grijuliu.

— Asta înseamnă că trebuie să intervină Preşedintele – zise el –. După călătoria în Cajamarca, prima urgenţă va fi ruperea acelui lanţ. Sunt bine supravegheaţi?

— Şi-ncă cum – zise maiorul Paredes –. Ştiu până şi ce mănâncă.

— Exact când ne vom aştepta mai puţin vor primi un milion de *soles* de la magnaţi şi ne trezim că izbucneşte revoluţia – zise el –. Nu merge aşa, trebuie expediaţi la garnizoanele cele mai îndepărtate, cât mai curând.

— Idiáquez a fost copleşit cu favoruri din partea regimului – zise maiorul Paredes –. Preşedintele are parte de dezamăgiri tot mai amare. O să-l doară când o afla că Idiáquez îi stârnea pe ofiţeri împotriva lui.

— L-ar durea mai rău să afle că s-a răsculat deja – zise el; se ridică, trase nişte hârtii din servietă şi le întinse maiorului Paredes –. Uită-te peste ele, vezi dacă indivizii aceştia au fişă la voi.

Paredes îl conduse către uşă, îl reţinu de braţ când se pregătea să iasă:

— Ce-i cu ştirea aceea din Argentina, de dimineaţă? cum de ţi-a scăpat?

— Nu mi-a scăpat – zise el –. Apriştii aruncând cu pietre în Ambasada peruană e o ştire bună. L-am întrebat pe Preşedinte şi a fost de-acord să fie publicată.

— Da, de fapt – zise maiorul Paredes –. Ofiţerii care-au citit-o aici erau indignaţi.

— Vezi că m-am gândit la toate – zise el –. Pe mâine.

DAR nu trecu mult şi se-apropie de ei Hipólito, cu faţa lungă de supărare, *don*: apăruseră, cu pancarde şi lozinci, cu de toate. Intraseră pe după-un colţ al pieţei, şi ei se apropiaseră să le vadă, făcând pe curioşii. Patru purtau o pancardă cu litere roşii, urmau altele-n grup, astea-s organizatoarele zise Ludovico, şi alea le-asmuţeau să strige pe celelalte care se-ntindeau pe-o lungime de peste şaizeci de paşi. Bineînţeles că toţi oamenii din bâlci s-au apropiat să caşte gura. Strigau cu toatele, mai ales cele din faţă, nu se prea-nţelegea ce, şi erau amestecate, bătrâne, tinere, ba şi fetişcane, dar nici urmă de bărbaţi, exact cum ne-a zis domnul Lozano zisese Hipólito. Un puhoi de codiţe împletite, de fuste lungi, de pălării indiene. Astea se cred la procesiune, zisese Ludovico: erau trei care-şi ţineau mâinile de parcă se rugau, *don*. Vreo două sute sau trei sute sau patru sute să tot fi fost, şi-n sfârşit intrară toate-n piaţă.

— Pâine cu unt, vezi ce scrie? – zisese Ludovico.

— Poate pâine uscată cu unt rânced – zise Hipólito.

— Intrăm drept la mijloc şi le tăiem în două – zisese Ludovico –. Înhăţăm noi capul şi ţie-ţi lăsăm coada.

— Deie sfântul ca loviturile cozii să fie mai blegi decât alea cu capul – zise mofluz Hipólito, încercând să glumească, *don*, dar nu-i mergea. Îşi ridică reverele şi porni

să-şi caute grupul. Femeile dădură ocol pieţei şi ei le urmăriseră mergând înapoia lor separaţi. Când s-ajungă-n dreptul Roţii Chicago, roata mare *don*, na că se pomenesc iar cu Hipólito: bă eu nu mă bag, eu mă car. Uite ce-i loază, eu te stimez pe tine dar mă stimez şi mai mult pe mine, zisese Ludovico, bagă de seamă că te nenorocesc trântindu-ţi un raport, derbedeule. Ei bine, săpuneala aia i-a ridicat rapid moralul, *don*: s-a uitat furios în jur, a zbughit-o ca din puşcă. Îşi adunaseră întâi oamenii, le ziseseră ce-au de făcut, apoi, cu mare fereală, se alipiseră de manifestaţie. Femeile se-nghesuiseră mai ales lângă Roata Chicago, cele ce purtau pancarde se-ntorseseră cu faţa la celelalte. Când deodată una din organizatoare se-aburcă pe-o măsuţă şi-ncepu să le ţină un discurs. Se-adunase şi mai multă gloată, ele stăteau acolo vârâte unele-n altele, încetase şi muzica de la Roata Mare, totuşi nu se-auzea ce zicea aia care vorbea. Ei se fofilaseră drept la mijloc, aplaudând, toantele ne fac loc singure zisese Ludovico, iar din partea cealaltă oamenii lui Hipólito se strecurau şi ei. Aplaudau pe ruptelea, le-mbrăţişau pe manifestante, bravo, bine zice, straşnic, unele doar se uitau la ei dar altele: poftiţi, poftiţi, le-ntindeau mâna, nu mai suntem singure. Ambrosio şi Ludovico se priviseră zicându-şi parcă: să nu ne lăsăm separaţi de-nghesuiala asta, fârtate. Le tăiaseră deja în două, se-ncrustaseră ca un nit drept la mijloc. Scoseseră bastoanele de cauciuc, ţignalele, Hipólito scosese un claxon, jos cu agitatoarea aia!, trăiască generalul Odría!, jos cu duşmanii poporului!, scoseseră reteveiele şi boxurile, trăiască Odría! O învălmăşeală ce nu s-a pomenit, *don*. Provocatori, urla tipa de pe măsuţă, dar vacarmul îi înghiţi vocea şi-mprejurul lui Ambrosio femeile ţipau şi împingeau. Plecaţi, zicea Ludovico, v-au tras pe sfoară, întoarceţi-vă pe la casele voastre, şi chiar atunci o mână-l înhăţă când el se-aştepta mai puţin şi: mă jur c-am simţit cum mi-a smuls cu unghiile pielea de pe gât i-a povestit apoi Ludovico lui Ambrosio, *don*. Atunci au intrat în joc matracele de cauciuc şi lanţurile de bicicletă, bruftuielile şi pumnii, şi tot atunci au început parcă un milion de femei să ragă şi să

cotonogească. Ambrosio şi Ludovico rămăseseră alături, unul aluneca şi celălalt îl susţinea, unul cădea şi celălalt îl ridica. Găinile s-au cocoşit, zisese Ludovico, dobitocul de Hipólito a avut dreptate. Căci se apărau, *don*, şi-ncă cum. Le dărâmau şi rămâneau jos, ca moarte, dar de-acolo li se agăţau de picioare şi dădeau cu ei de pământ. Trebuia să loveşti vârtos, să sari cât colo, răbufneau înjurăturile de mamă ca nişte împuşcături. Suntem puţini, zisese careva, să vină trupa de asalt, dar Ludovico: pe dracu, nu! Se repeziră din nou la ele şi le făcură să bată-n retragere, dugheana de lângă Roată se prăbuşi naibii şi-o grămadă de nebune se prăbuşiră odată cu ea. Unele scăpau de încercuire fugind în patru labe şi-acu în loc de trăiască Odría le-auzeau pe ele beştelindu-i şi băgându-i în, vânduţilor, iar pân' la urmă capul se răzleţise într-o mulţime de grupuleţe pe care n-aveai cum să le mai urmăreşti pe toate. Câte doi, câte trei, puneau mâna pe una şi arde-o, apoi pe alta şi arde-o, iar Ambrosio şi Ludovico mai că pufneau în râs văzându-le mutrele asudate. Şi-atunci bubui împuşcătura, 'tu-i maica mă-sii ăluia de-a tras, zisese Ludovico. Nu era de-acolo, ci de undeva din spate. Căci coada manifestaţiei rămăsese strâns lipită şi pălea nişte izbituri, *don!* Fugiră să-i ajute şi le puseră pe fugă cu chiu cu vai. Trăsese unul Soldevilla, m-au încercuit vreo zece, erau să-mi scoată ochii, n-omorâse pe nimeni, trăsese-n vânt. Dar Ludovico se-nfurie cumplit: cine aia mă-tii ţi-a dat ţie revolverul? Şi Soldevilla: arma asta n-am primit-o de la băieţi, e-a mea personală. Tot aia-i, zisese Ludovico, voi raporta ce s-a-ntâmplat şi poţi să te lingi pe bot de primă. Bâlciul se golise, tipii care mânuiau Roata, Lanţurile, Racheta, dârdâiau în chioşcurile lor, ca şi ţigăncile din corturi. Se număraseră şi lipsea unul, *don*. Îl găsiseră complet sonat lâng-o tipă care plângea. Câţiva se-nfuriaseră rău, ce i-ai făcut, scroafo?, şi arde-o. Pe ăla îl chema Iglesias, era din Ayacucho, îi rupseseră falca, se ridică de pe jos ca somnambulul: ce, ce? Ho, le zisese Ludovico ălora de-o buşeau pe femeie, basta, marş acasă. Luaseră autobuzul ce-i aştepta pe maidan şi nimeni nu

vorbea, erau rupţi de oboseală. Dându-se jos începuseră să fumeze, să se uite cum arătau, mă doare-aici, să râdă, nevastă-mea n-o să creadă când i-oi spune că zgârietura asta-i accident de muncă. Bine, e-n regulă băieţi, zisese domnul Lozano, sunt mulţumit de voi, mergeţi la odihnă. Cam astea erau trebuşoarele, mai mult sau mai puţin, *don*.

V

TOATĂ săptămâna Amalia a fost zăpăucă, împrăştiată. Unde ţi-e capul? zicea Carlota, şi Símula: cine râde singur îşi aminteşte de răutăţile sale, şi doamna Hortensia: unde pluteşti?, coboară pe pământ. Nu mai era supărată pe el, nu se mai simţea pornită nici împotriva ei că primise să iasă împreună. Îl urăşti şi-apoi îţi trece, gândea, şi după-o clipă iar îl urăşti şi iar îţi trece, de ce-oi fi aşa netoată? Într-o noapte a visat că duminică, la ora când avea să iasă, o să-l găsească în staţie, aşteptând-o. Dar în duminica aceea Carlota şi Símula aveau un botez, aşa că ziua ei liberă a fost sâmbăta. Unde să se ducă? A plecat s-o caute pe Gertrudis, că n-o mai văzuse de câteva luni. Ajunse la laborator când ieşeau muncitorii, şi Gertrudis o luă acasă cu ea să prânzească împreună. Ingrato, de-atâta timp!, zicea Gertrudis, ea a dat prin Mirones de nu ştiu câte ori şi doamna Rosario nu ştia adresa unde lucrezi, povesteşte-mi cum îţi merge. Fu cât pe-aci să-i zică m-am văzut iar cu Ambrosio, dar se stăpâni la timp, nu de alta dar prea îl vorbise de rău înainte. Stabiliră să se vadă din nou duminica viitoare. Se-ntoarse la San Miguel înainte de căderea nopţii şi se duse să se trântească în pat. După câte ţi-a făcut, tot te mai gândeşti la el, toanto. Noaptea îl visă pe Trinidad. O suduia şi la urmă îi prezicea, livid: te-aştept moartă. Duminică, Símula şi Carlota ieşiră devreme şi doamna puţin după-aceea, cu domnişoara Queta. Spălă bucătăria, se-aşeză în vestibul, aprinse radioul. Peste tot numai curse de cai şi fotbal şi se plictisea, când auzi pe cineva bătând la uşa de serviciu. Da, era el.

— Nu-i acasă doamna? – cu şapca şi cu uniforma lui albastră de şofer.

— Şi de doamna ţi-e teamă? – zise Amalia, serioasă.

— *Don* Fermín m-a trimis să-i fac nişte comisioane, şi-am profitat să dau o fugă şi să te văd câteva clipe – zise el,

zâmbindu-i, ca şi cum n-ar fi auzit –. Am lăsat maşina după colţ. Sper să n-o recunoască doamna Hortensia.

— Mi se pare mie or ţi-e tot mai frică de *don* Fermín? – zise Amalia.

Zâmbetu-i pieri de pe faţă, schiţă un gest abătut şi rămase cu ochii la ea nemaiştiind ce să facă. Îşi dădu şapca pe ceafă şi se căzni să-i zâmbească: adică el se punea singur în situaţia de-a fi muştruluit c-a venit să te vadă şi tu mă primeşti aşa, Amalia. Ce-a fost a fost, Amalia, să ştergem cu buretele. Să se poarte unul cu altul de parcă abia s-ar fi cunoscut, Amalia.

— Crezi c-o să-mi mai faci ce mi-ai făcut atunci? – se auzi zicând Amalia, tremurând toată –. Te-nşeli.

El nu-i dădu răgaz să plece, o prinsese de încheietura mâinii şi-o privea-n ochi, clipind. Nu încercă s-o îmbrăţişeze, nici măcar nu se-apropie de ea. O ţinu în strânsoare o clipă, făcu un gest ciudat şi-i dădu drumul.

— Cu tot textilistul ăla, cu toate că nu te-am mai văzut câţiva ani, pentru mine tu ai continuat să-mi fii nevastă – zise răguşit Ambrosio, şi-Amalia simţi că i se opreşte inima-n piept. Gândi: o să plângă, o să plâng –. Ca s-o ştii, te iubesc tot atât ca şi-nainte.

Rămase din nou privind-o şi ea dădu înapoi şi închise uşa. Îl văzu şovăind o clipă, apoi potrivindu-şi şapca şi plecând. Ea se întoarse în săliţă şi mai apucă să-l vadă dând colţul. Aşezată lângă radio, îşi freca încheietura, uimită că nu simţea nici pic de supărare. Chiar aşa să fie?, tot o mai fi iubind-o? Aş, era o minciună. Sau poate s-o fi-ndrăgostit din nou de ea, în ziua când s-au întâlnit pe stradă? De-afară nu se auzea niciun zgomot, perdelele erau trase, o luminiscenţă verzuie venea dinspre grădină. Dar vocea lui părea sinceră, gândea, învârtind butonul şi prinzând când un post când altul. Niciun teatru la microfon, nimic, numai curse şi fotbal.

— DU-TE la masă – îi zise lui Ambrosio, când maşina frână în Piaţa San Martín –. Întoarce-te după o oră jumate.

Intră în barul Hotelului Bolívar şi se-aşează lângă uşă. Ceru un gin şi două pachete de Inca. La masa de-alături conversau trei tipi şi putea auzi, mutilate, glumele pe care le debitau. Fumase o ţigară şi paharul îi era plin cam pe jumătate, când îl zări pe geam, traversând Colmena.

— Mii de scuze că v-am făcut s-aşteptaţi – zise *don* Fermín –. Am jucat o partidă, şi Landa, îl ştiţi doar pe senator, când înhaţă zarurile nu se mai poate opri. E-n culmea fericirii Landa, s-a aranjat cum e mai bine greva de la „Olave”.

— Veniţi de la Clubul Naţional? – zise el –. Prietenii dumneavoastră oligarhi nu ne coc vreo conspiraţie?

— Încă nu – zâmbi *don* Fermín, şi arătând spre pahar îi zise chelnerului: la fel –. Ce-i cu tusea asta din piept?, v-aţi molipsit de gripă?

— Aş, ţigara – zise el, tuşind din nou şi dregându-şi vocea –. Cum vă merge? Vă mai dă bătăi de cap băiatul acela neascultător?

— Chispas? – *don* Fermín duse la gură căuşul mâinii plin cu alune americane –. Nu, s-a potolit şi se poartă frumos la birou. Cine mă preocupă serios acum e al doilea.

— De ce, a-nceput şi el cu petrecerile şi cu chilomanul?

— Ţine morţiş să intre la balamucul de San Marcos în loc să dea la Catolică – *don* Fermín degustă băutura pe cerul gurii, făcu un gest a lehamite –. E la faza când vorbeşte de rău de preoţi, de militari, de toate şi de tot, numai ca să ne facă să turbăm pe mine şi pe maică-sa.

— Toţi băieţii-s cam răzvrătiţi – zise el –. Cred că şi eu am fost aşa, la vremea mea.

— Nu pot să-mi explic, *don* Cayo – zise *don* Fermín, acum grav –. Era aşa bine crescut, mereu lua note bune, era de-a dreptul evlavios. Şi acum deodată, necredincios, plin de hachiţe. Atât mi-ar mai lipsi să se-nhăiteze cu te miri cine şi să devină anarhist, comunist sau mai ştiu eu ce.

— Atunci o să înceapă să-mi dea bătăi de cap mie – zâmbi el –. Dar, vedeţi, dacă eu aş avea un băiat, cred c-aş prefera, să-l dau la San Marcos. E-adevărat că dă acolo

peste cine vrei şi peste cine nu vrei, dar parcă se-apropie mai mult de ideea de Universitate, nu credeţi?

— Nu mi-e că la San Marcos se ţin numai de politicăraie – zise *don* Fermín, c-un aer distrat –. De altfel Universitatea a decăzut mult, nu mai e ce-a fost. Nu mai e decât o adunătură de *cholo*s infecţi, ziceţi-mi ce soi de relaţii o să-şi facă schimodie acolo.

El îl privi fără un cuvânt şi-l văzu clipind des şi lăsând ochii în jos, încurcat.

— N-am nimic cu *cholo*s, înţelegeţi-mă bine – ah, ţi-ai dat seama, scârnăvie –, dimpotrivă, de când mă ştiu am fost democrat, egalitar. Tot ce vreau e ca Santiago să aibă parte de viitorul ce i se cuvine. Iar în ţara asta totu-i o chestiune de relaţii, asta-i clar, ce să mai vorbim.

Băură şi mai cerură două pahare. Numai *don* Fermín ciugulea din alunele americane, măslinele şi cartofii prăjiţi de pe masă. El bea şi fuma.

— Am văzut că va avea loc o nouă licitaţie, pentru altă branşă a Panamericanei – zise el –. Întreprinderea dumneavoastră se prezintă şi ea?

— Cu şoseaua spre Pacasmayo avem şi-aşa destul de furcă – zise *don* Fermín –. Cine fuge după doi iepuri nu prinde niciunul. Laboratorul îmi răpeşte o groază de timp, mai ales acum de când ne-am apucat să modernizăm utilajele. Vreau să-l pun pe Chispas la treabă, să-nveţe repede şi să-mi ia o parte din răspunderi de pe umeri, asta înainte de-a mă gândi să sporesc investiţiile în construcţii.

Sărind de la una la alta, comentară despre epidemia de gripă, despre pietrele aruncate de aprişti în Ambasada peruană de la Buenos Aires, despre ameninţarea cu grevă în industria textilă, o să se poarte maxi sau minijupă?, până goliră din nou paharele.

— INOCENCIA şi-a adus aminte că era mâncarea ta preferată şi ţi-a făcut cremă de crevete – unchiul Clodomiro îi făcu cu ochiul –. Biata bătrânică, nu mai găteşte aşa bine ca înainte. Mă gândisem întâi să te duc să mâncăm undeva-n oraş, dar i-am făcut pe plac ca să n-o supăr.

Unchiul Clodomiro îi turnă un păhărel de vermut. Micul lui apartament din Santa Beatriz, atât de ordonat, atât de curat, bătrâna Inocencia atât de bună, ca pâinea caldă, Zavalita. Îi crescuse pe-amândoi, îi tutuia, o dată-l trăsese de urechi pe bătrânul chiar în faţa ta: de-un veac n-ai mai venit să-ţi vezi fratele, Fermín. Unchiul Clodomiro bău puţintel şi îşi şterse buzele. Tare dichisit, întotdeauna la costum, cu gulerul şi manşetele scrobite, cu ochişorii lui demni, cu figura-i măruntă şi expansivă, cu mâinile-i nervoase. Gândeşte: ştia?, o fi aflat? Au trecut luni, ani, de când n-ai mai dat pe la el, Zavalita. Trebuia să-i fi făcut o vizită, o să i-o fac.

— Îţi aduci aminte câţi ani diferenţă să fi fost între unchiul Clodomiro şi tatăl meu, Ambrosio? – zice Santiago.

— Pe bătrâni nu-i întrebi de vârstă – râse unchiul Clodomiro –. Cinci ani, schimodie. Fermín are cincizeci şi doi, deci fă socoteala, ca mâine sunt sexagenar.

— Şi totuşi el pare mai mare – zise Santiago –. Tu te-ai păstrat tânăr, unchiule.

— Ei, tânăr – zâmbi unchiul Clodomiro –. Îmi dau cu presupusul c-o fi aşa fiindcă-am rămas holtei. Zi-mi, ai fost să-ţi vezi părinţii, în sfârşit?

— Încă nu, unchiule – zise Santiago –. Dar o să mă duc, pe cuvânt că mă duc.

— A trecut cam mult timp, schimodie, cam prea mult timp – unchiul îl mustra cu ochii lui luminoşi, curaţi –. Câte luni să fie? Patru, cinci?

— Or să-mi facă o scenă teribilă, mama o să plângă cu sughiţuri şi-o să ţipe să mă-ntorc – gândeşte: ba şase –. Şi n-am de gând să mă-ntorc, unchiule, asta trebuie să le intre bine în cap.

— Auzi, luni de zile de când nu ţi-ai mai văzut părinţii, fratele şi sora, deşi trăiţi în acelaşi oraş – unchiul Clodomiro clătina din cap, necrezându-şi urechilor –. Dacă erai băiatul meu, ţi-aş fi dat de urmă, ţi-aş fi ars o pereche de palme şi te-aş fi adus înapoi chiar a doua zi.

Dar el nu te-a căutat, Zavalita, nu ţi-a croit o sfântă de bătaie, nu te-a obligat să te-ntorci. De ce, tata?

— N-am de gând să-ţi dau sfaturi, eşti şi aşa destul de mare, dar nu te porţi frumos, schimodie. Să vrei să locuieşti singur e deja o trăsnaie, dar te priveşte. Dar să nu mai vrei să-ţi vezi părinţii, asta nu, schimodie. Pe Zoila ai făcut-o din om neom. Iar pe Fermín, de fiecare dată când vine să mă-ntrebe de tine îl văd tot mai abătut.

— Dacă o să vină să mă caute, n-a realizat nimic – zise Santiago –. Şi de-o sută de ori dacă o să mă ia acasă pe sus, tot de-o sută de ori o să fug.

— El nu-nţelege nimic, eu nici atâta – zise unchiul Clodomiro –. Te-ai supărat că te-a scos de la prefectură? Ai fi vrut să te lase închis acolo cu smintiţii ăilalţi? Nu ţi-a făcut întotdeauna chefurile, de când te ştii? Nu te-a răsfăţat el mai mult decât pe Teté, decât pe Chispas? Fii sincer cu mine, schimodie. Ce ai tu împotriva lui Fermín?

— E greu de explicat, unchiule. Deocamdată e mai bine să nu dau pe-acasă. După ce va mai trece-un timp, o să mă duc, ţi-o promit.

— Lasă prostiile şi du-te cât mai curând – zise unchiul Clodomiro –. Nici Zoila nici Fermín n-au nimic împotrivă să lucrezi în continuare la „Cronica”. Tot ce-i roade pe ei e că pe măsură ce munceşti acolo o să te laşi de studii. Şi zău că-i înţeleg: nu vor să-ţi iroseşti restul vieţii ca slujbaş mărunt, ca mine.

Zâmbi fără amărăciune şi umplu din nou păhărelele. Mai e puţin şi gata crema, se auzea de departe vocea dogită a Inocenciei, şi unchiul Clodomiro dădea din cap, milos: biata bătrânică abia de mai vedea, schimodie.

CE obrăznicie, câtă neruşinare, zicea Gertrudis Lama, auzi să te mai caute după tot ce ţi-a făcut, ce oroare. Şi Amalia: ce oroare. Dar aşa era el, de la bun început a fost aşa. Şi Gertrudis: adică cum? Păi aşa, se ferea, făcea ca totul să fie cât mai misterios, căuta pretexte să intre în cămară, în camere, în *patio* când Amalia era acolo. La început nu-i zicea nimic cu gura, dar îi vorbea cu ochii, şi ea îngrozită să nu-şi dea seama şi să-i observe ocheadele doamna Zoila sau conaşii. A trecut mult până să-

ndrăznească să-i zică, şi Gertrudis: ce să-i zică?, păi ce tinerică e, ce drăguţă, pe zi ce trece ai mai mult vino ’ncoa, şi ea îngrozită, pentru că aceea fusese prima ei slujbă. Dar, în afară de vorbele dulci, se potoli curând. C-o fi fost el bun de gură, dar era şi prudent, sau mai bine zis laş: îi era mai teamă de stăpâni decât îmi era mie, Gertrudis. Nici măcar de celelalte servitoare nu voia să fie surprins, stătea de capul ei şi-i trăgea clopotele, dar dacă apărea bucătăreasa sau altă fată-n casă se făcea nevăzut. Însă, când erau singuri, de la îndrăznelile cu gura trecu la cele cu mâinile, şi Gertrudis râzând: şi tu? Amalia îl îmbrâncea cât colo, o dată l-a şi pălmuit. De la tine suport orice, îmi placi, îmi dai palme şi mi se par sărutări, adică toate minciunile alea gogonate pe care ţi le toarnă bărbaţii, Gertrudis. Făcu el ce făcu să aibă aceeaşi zi liberă cu ea, se interesă unde locuia, şi într-o zi Amalia-l văzu trecând în sus şi-n jos pe dinaintea casei mătuşii ei din Surquillo, şi tu înăuntru trăgând cu ochiul după el încântată, râse Gertrudis. Ba nu, supărată. Bucătăresei şi fetei celeilalte le plăcea de el, ziceau: ce-nalt e, ce vânjos, când e cu uniformă albastră te ia cu ameţeală şi cu tremurici, şi alte porcărele de astea. Dar ea nimic, Gertrudis, Amaliei i se părea un oarecare, fără sare şi piper. Atunci, dacă nu cu aspectul lui, cu ce te-a cucerit?, zise Gertrudis. Poate cu micile daruri pe care i le ascundea în pat. Prima dată când a venit şi i-a-ndesat un pacheţel în buzunarul şorţului, i l-a înapoiat fără să-l deschidă, dar apoi, ce nătângă, nu, Gertrudis?, le primea, şi noaptea se gândea, curioasă, oare azi ce mi-a adus? Le vâra sub pătură, Dumnezeu ştie cum făcea să intre-n odaie, un lănţug, o brăţară, băsmăluţe, înseamnă că erai deja a lui, zise Gertrudis. Nu, încă nu. Şi într-o zi când mătuşa ei nu era acasă, la Surquillo, şi el îşi făcu iar apariţia, ea, toantă nu?, ieşi. Stătură de vorbă în plină stradă, ronţăiră nişte turtă dulce, şi săptămâna următoare, în ziua liberă, merseră împreună la cinema. Şi-acolo?, zise Gertrudis. Ei da, se lăsase-mbrăţişată, sărutată. De-atunci s-o fi crezut cu niscaiva drepturi asupra ei, cine ştie, dar de cum rămâneau singuri se şi dădea la ea, Amalia trebuia să fugă

ca să scape. Dormea lângă garaj, cămăruţa lui era ceva mai mare decât a servitoarelor, avea o băiţă proprie şi tot dichisul, şi-ntr-o noapte, şi Gertrudis: ce, ce? Doamna şi domnul plecaseră de-acasă, coniţa Teté şi conaşul Santiago se culcaseră demult, conaşul Chispas plecase la Şcoala Navală, în uniforma lui nouă – ce, ce? – şi ea, vezi ce nătăfleaţă, se lăsase-nduioşată, idioată cum era intrase-n camera lui. Bine-nţeles c-a profitat de ea, şi Gertrudis: deci acolo, moartă de râs. Dar a făcut-o să plângă, Gertrudis, să simtă o frică nemaipomenită, şi ce durere. Şi chiar atunci începuse Amalia să se simtă dezamăgită, încă din noaptea aia el scăzuse în ochii ei, şi Gertrudis aha, aha, şi Amalia: nu fi proastă, nu de-aia, vai la ce ţi-e gândul, iar mă faci să mă ruşinez. Atunci de ce-ai fost dezamăgită?, zise Gertrudis. Stăteau pe-ntuneric, culcaţi în pat, el consolând-o, zicându-i minciunile alea, nu credeam că erai fecioară, sărutând-o, şi taman atunci îi auziră vorbind în faţa uşii, tocmai sosiseră. Atunci m-a dezamăgit, Gertrudis, felul cum s-a purtat, Gertrudis. Cum era cu putinţă să se poarte astfel?, zi-mi şi mie, cum? Adică ce-a făcut? I s-au umezit mâinile de sudoare, ascunde-te ascunde-te, şi-o împingea, vârâ-te sub pat, nu te mişca, aproape plângând de frică, ditamai namila Gertrudis, taci, şi deodată îi astupă gura cu furie, de parcă mie mi-era gândul la strigat, dă-ţi seama Gertrudis. Abia când i-a auzit trecând prin grădină şi intrând în casă i-a dat drumul, abia atunci începu să-ngaime: fac asta pentru tine, să nu te prindă pe tine, să nu te certe pe tine, să nu te dea afară pe tine. Şi să se păzească de-acum cu mare grijă, că doamna Zoila era foarte severă. Ce ciudat se simţise a doua zi, Gertrudis, îi venea când să râdă când să plângă, când amărâtă când fericită, şi ce ruşine pe ea când s-a apucat să spele pe furiş petele de sânge de pe cearşaf, vai nici nu ştiu de ce-ţi povestesc toate astea, Gertrudis. Şi Gertrudis: pentru că l-ai uitat pe Trinidad, *cholita*, şi pentru că acu iar eşti topită după Ambrosio ăla, Amalia.

— DIMINEAŢA asta am vorbit cu yankeii *gringos* – zise, în sfârşit, *don* Fermín –. Sunt teribili, nu-i chip să te-nţelegi cu ei. Li s-au dat toate asigurările cu putinţă, dar ţin morţiş să aibă-o întrevedere cu dumneavoastră, *don* Cayo.

— La urma urmei sunt în joc câteva milioane – zise el, cu bunăvoinţă –. E de-nţeles nerăbdarea lor.

— Nu-i pot înţelege pe *gringos* şi pace, nu vi se par copilăroşi? – zise *don* Fermín, cu acelaşi ton nepăsător, aproape agasant –. Şi pe jumate sălbatici, colac peste pupăză. Îşi pun picioarele pe masă, îşi leapădă haina unde se nimereşte. Şi-ncă ăştia cu care-am avut de-a face nu sunt nişte terchea-berchea, ci tipi mai acătării, îmi închipui. Câteodată-mi vine să le fac cadou o carte de Carreño, cu bunele purtări.

El vedea pe geam tramvaiele de pe Colmena venind şi plecând, auzea interminabilele bancuri ale oamenilor de la masa alăturată.

— Afacerea e încheiată – zise, deodată –. Azi-noapte am luat masa cu Ministrul Dezvoltării. Adjudecarea o s-apară în Buletinul oficial luni sau marţi. Zi-le prietenilor dumitale c-au câştigat licitaţia, că pot dormi liniştiţi.

— Partenerii mei, nu prietenii – protestă *don* Fermín, amuzat –. Ce, parcă dumneata ai putea fi prieten cu yankeii *gringos?* Nu prea avem multe-n comun cu bădăranii ăştia, *don* Cayo.

El nu zise nimic. Fumând, aşteptă ca *don* Fermín să întindă mâna spre farfurioara cu alune americane, să-şi ducă paharul cu gin la gură, să bea, să se şteargă pe buze cu şerveţelul şi să-l privească în ochi.

— Chiar nu vreţi acţiunile acelea? – îl văzu abătându-şi privirea, brusc interesat de scaunul liber din faţa lui –. Ei insistă să vă conving, *don* Cayo. Şi adevărul e că nu văd de ce nu le-aţi primi.

— Pentru că-s un ageamiu în materie de-afaceri – zise el –. V-am mai povestit cum în douăzeci de ani de negoţ n-am încheiat nicio afacere bună.

— Acţiuni la purtător, tot ce poate fi mai sigur, mai discret pe lumea asta – *don* Fermín îi zâmbea prietenos –.

Care se pot vinde la dublu faţă de valoarea lor peste puţin timp, dacă nu doriţi să le păstraţi. Sper că nu vă gândiţi că primind aceste acţiuni aţi face ceva neîngăduit.

— De mult nu mai ştiu ce e îngăduit şi ce nu – zâmbi el –. Ştiu ce-mi convine şi ce nu-mi convine.

— Acţiuni ce nu costă statul niciun gologan măcar, ci doar pe bădăranii de *gringos* – zâmbea *don* Fermín –. Dumneavoastră le faceţi un serviciu, şi e normal să vă răsplătească. Acţiunile acestea reprezintă cu mult peste o sută de mii de *soles* numerar, *don* Cayo.

— Sunt modest, mă mulţumesc cu cei o sută de mii de *soles* – zâmbi el din nou, un acces de tuse îl făcu să tacă un moment –. Alelalte daţi-le Ministrului Dezvoltării, el e om de-afaceri. Eu nu primesc decât bani peşin, care se văd, se-aud şi se numără. Tatăl meu era cămătar, *don* Fermín, şi-aşa zicea. Văd că-l moştenesc.

— Bun, fiecare cu-ale lui – zise *don* Fermín, ridicând din umeri –. M-ocup eu cu încasarea, cecul va fi gata chiar azi.

Rămaseră tăcuţi până când chelnerul se-apropie să ia paharele şi s-aducă meniul. Un *consommé* şi peşte *corvina,* ceru *don* Fermín, şi el un grătar cu salată. În timp ce chelnerul punea masa, el îl auzea sporadic pe *don* Fermín vorbindu-i de-o metodă de slăbit mâncând, ce apăruse în „Selecţiunile” din luna aceea.

— NICIODATĂ nu te-au invitat acasă – zise Santiago –. S-au purtat întotdeauna de parcă ţi-ar fi fost superiori cu ceva.

— După cum vezi, graţie fugii tale ne vedem ceva mai des – zâmbi unchiul Clodomiro –. Chiar dacă din interes, acum mă caută tot timpul să le dau veşti despre tine. Nu numai Fermín, ci şi Zoila. Era şi timpul să se pună capăt acestei răceli absurde.

— Dar din ce s-a tras răceala asta, unchiule? – zise Santiago –. Ne vedeam doar la înmormântarea vreunui episcop.

— Mofturile Zoilitei – de parcă ar fi zis drăgălăşeniile, gândeşte, fermecătoarele manii ale Zoilitei –. Fumurile ei

de damă mare, schimodie. Eu ştiu că e-o doamnă în adevăratul înţeles al cuvântului, desigur. Numai că nu ne-a putut suferi familia, fiindcă eram săraci şi fără patalama de nobleţe. Ea l-a molipsit şi pe Fermín.

— Şi tu le ierţi asta – zise Santiago –. Deci taică-meu nu pierde niciun prilej să te umilească, şi tu-i găseşti scuze.

— Taică-tu detestă mediocritatea – râse unchiul Clodomiro –. S-o fi gândit că dacă ne-ntâlneam mai des puteam să-l molipsesc, ca de ciumă. El a fost foarte ambiţios, de mic. Întotdeauna a vrut să ajungă cineva. Bun, a reuşit, şi asta nu i se poate reproşa nimănui. Tu ar trebui, dimpotrivă, să te mândreşti cu el. Fiindcă Fermín a obţinut tot ce are numai prin muncă. Familia Zoilitei l-o fi ajutat şi ea după aceea, dar când s-au luat el avea deja o poziţie superbă. Pe când unchiul tău mucezea în sucursalele provinciale ale Băncii de Credite.

— Mereu vorbeşti despre tine ca despre un mediocru, dar în fond nici tu n-o crezi – zise Santiago –. După cum nici eu nu te cred. N-oi fi având tu mulţi bani, dar trăieşti mulţumit.

— Liniştea nu-nseamnă fericire – zise unchiul Clodomiro –. Scârba asta a lui taică-tu faţă de ceea ce a fost viaţa mea, înainte mi se părea nedreaptă, dar acum o înţeleg. Fiindcă, uneori, cad şi eu pe gânduri, şi n-am nici măcar o amintire mai acătării. Biroul, casa, casa, biroul. Slujbaşi mărunţi, tâmpenii, obişnuinţe, doar asta. Bun, dar nu-i cazul să ne-ntristăm.

Bătrâna Inocencia intră în salonaş: e gata totul, masa-i servită, poftiţi. Papucii ei de bunicuţă, şalul de pe umeri, Zavalita, şorţul ei prea mare pentr-un trupşor rahitic, vocea-i dogită. În faţa scaunului său fumega o farfurie cu cremă de crevete, dar înaintea celui al unchiului doar o cafea cu lapte c-un sandviş.

— Asta-i tot ce pot înghiţi eu seara – zise unchiul Clodomiro –. Hai, mănâncă, nu sta, să nu se răcească.

Din când în când venea Inocencia, şi către Santiago: ce faci?, cum îţi merge? Îl mângâia pe faţă, cât ai crescut, te-ai făcut ditamai găliganul, şi când ea pleca unchiul Clodomiro

îi făcea cu ochiul: biata Inocencia, cât e de blândă cu tine, cu toată lumea, biata bătrână.

— De ce oare nu s-a-nsurat niciodată unchiul meu Clodomiro? – zice Santiago.

— În seara asta m-ai dat gata cu-ntrebările – zise unchiul Clodomiro, fără pic de supărare –. Bun, am săvârşit eroarea de a-mi petrece cincisprezece ani în provincie, crezând că aşa voi face carieră mai repede la Bancă. Iar în orăşelele acelea prăpădite n-am dat peste nicio fată care să-mi sucească capul.

— N-o fă pe scandalizatul, chiar de-o fi fost cum zici nu văd nimic rău în asta – zice Santiago –. Şi-n cele mai bune familii apar cazuri de-astea, Ambrosio.

— Iar când m-am întors la Lima, drama a fost că nu le mai puteam suci eu capul fetelor – râse unchiul Clodomiro –. După şutul primit din partea Băncii, a trebuit s-o iau de la capăt la minister, cu o leafă de mizerie. Astfel c-am rămas burlac. Dar să nu crezi că n-am avut şi eu micile mele aventuri, nepoate.

— Aşteaptă băiete, nu te scula – grăi, de departe, Inocencia –. N-am adus încă desertul.

— Aproape nu mai vede nici nu mai aude, dar tot roboteşte toată ziulica – şopti unchiul Clodomiro –. Am încercat de vreo câteva ori să iau altă femeie, s-o las să se-odihnească. Nici să n-audă, o apucă un harţag teribil, zice că vreau să scap de ea. E căpoasă ca o catârcă. O să meargă drept în rai, schimodie.

AI înnebunit, ce tot zici?, zise Amalia, nu l-am iertat nici n-o să-l iert vreodată, îl ura. Se certau des?, zise Gertrudis. Rar, şi numai din cauza laşităţii lui, altfel s-ar fi-nţeles de minune. Se-ntâlneau în zilele libere, mergeau la cinema, la plimbare, noaptea ea se furişa prin grădină cu picioarele goale şi stătea cu Ambrosio o oră, două. Totul era bine, nici măcar celelalte fete nu bănuiau nimic. Şi Gertrudis: când ţi-ai dat seama c-avea o altă femeie? Într-o dimineaţă când l-am văzut spălând maşina şi stând de vorbă cu conaşul Chispas. Amalia trăgea cu coada ochiului la el în timp ce

băga rufele-n maşina de spălat, şi deodată-l văzu plouat şi-l auzi răspunzându-i conaşului Chispas: mie, conaşule?, ce vă trece prin cap, cum să-mi placă mie fetişcana asta?, n-aş lua-o nici dacă mi-ar fi dată de pomană, conaşule. Arătând spre mine, Gertrudis, ştiind c-aud ce zice. Încât Amalia se ţinu să nu dea cu rufele de pământ, să nu se repeadă la el să-l zgârie. În noaptea aceea s-a dus în camera lui numai ca să-i zică: te-am auzit, cin' te crezi?, crezând că Ambrosio o să-i ceară iertare. Dar nu, Gertrudis, nici gând de-aşa ceva: afară, pleacă, du-te, să nu te mai văd în ochi. Rămăsese zăpăcită în beznă, Gertrudis. Ba nu voia să plece, de ce te porţi aşa cu mine?, ce ţi-am făcut?, până când el s-a dat jos din pat şi-a închis uşa. Mânios, Gertrudis, plin de ură. Amalia începuse să plângă, crezi că n-am auzit ce i-ai zis conaşului despre mine?, şi-acu de ce mă goneşti, de ce mă primeşti aşa? Conaşul bănuieşte ceva, o scutura de umeri plin de-o furie grozavă, să nu te mai prind în camera mea, cu câtă disperare Gertrudis: niciodată, ai înţeles?, marş de-aici. Furios, îngrozit, nebun, scuturând-o şi lovind-o de zid. Nu faci tu asta din cauza stăpânilor, nu mai căuta motive, dădea să zică Amalia, ai găsit alta, dar el o târî pân' la uşă, îi dădu brânci afară şi-ncuie: niciodată, ai înţeles? Şi culmea-i că l-ai iertat, încă-l mai iubeşti, zise Gertrudis, şi-Amalia: eşti nebună?, îl ura. Cine să fi fost ailaltă femeie? Habar n-avea, n-a văzut-o niciodată. Ruşinată, umilită, fugi în camera ei plângând atât de tare încât bucătăreasa se trezi şi veni, Amalia trebui s-o mintă că era menstruala, îmi vine-ntotdeauna cu dureri mari. Şi de-atunci niciodată? Niciodată. Sigur, el încercase să se-mpace, o să-ţi explic, să rămânem împreună dar văzându-ne numai în oraş. Fătarnicule, laşule, nemernicule, mincinosule, ridica Amalia vocea, şi el speriat dispărea. Bine că n-ai rămas însărcinată, zise Gertrudis. Şi Amalia: nici nu i-am mai adresat cuvântul, până hăt târziu. Se-ntâlneau prin casă şi el bună ziua şi ea întorcea capul, şi el *hola* Amalia şi ea de parc-ar fi zburat o muscă. Poate n-a fost un pretext, zicea Gertrudis, poate chiar i-o fi fost teamă să nu vă prindă şi să vă dea afară, poate n-a fost la mijloc nicio femeie. Şi Amalia: chiar crezi?

Dovada e că după ani de zile te-a văzut pe stradă şi te-a ajutat să găseşti de lucru, zicea Gertrudis, altfel de ce te-ar fi căutat acu, de ce te-ar fi invitat, de ce s-ar ţine scai de tine. Poate că-n felul lui te-a iubit întotdeauna, şi când erai cu Trinidad poate chiar o fi suferit din pricina ta, s-o fi gândit la tine, şi-acu s-o fi căind cu-adevărat de tot ce ţi-a făcut. Crezi tu?, zicea Amalia, chiar crezi?

— VĂ păgubiţi singur de sume mult mai însemnate urmând principiul acesta – zise *don* Fermín –. E absurd să vă mulţumiţi cu sume modeste, e absurd să vă ţineţi capitalul imobilizat într-o bancă.

— Vreţi cu tot dinadinsul să m-amestecaţi în lumea afacerilor – zâmbi el –. Nu, *don* Fermín, m-am ars o dată. M-am învăţat minte.

— Pentru fiecare douăzeci de mii sau cincizeci de mii de *soles* primiţi de dumneavoastră, alţii se-aleg cu triplul – zise *don* Fermín –. Şi nu-i drept, pentru că de dumneavoastră depind multe. Pe de altă parte, când vă veţi hotărî să investiţi banii? V-am propus patru sau cinci afaceri care l-ar fi fericit pe-oricare altul.

El îl asculta cu o părere de zâmbet politicos în colţurile gurii, dar ochii îi erau plictisiţi. Grătarul se afla pe masă de mai multe minute, dar tot nu se atingea de el.

— V-am mai explicat – apucă furculiţa şi cuţitul, rămase cu ochii la tacâmuri –. Când regimul o să cadă, ţapul ispăşitor voi fi eu.

— Un motiv în plus să v-asiguraţi viitorul – zise *don* Fermín.

— Toată lumea o să mă lovească pe la spate, şi primii vor fi oamenii regimului – zise el, privind deprimat carnea, salata –. De parcă împroşcându-mă cu noroi pe mine se vor curăţa ei. Ar trebui să fiu nebun să investesc un ban în ţara asta.

— Haida-de, văd că sunteţi pesimist azi, *don* Cayo – *don* Fermín dădu la o parte *consommé*-ul, chelnerul îi aduse peştele –. Oricine v-ar auzi ar crede că Odría o să cadă dintr-un moment în altul.

— Nu încă – zise el –. Dar nu există guverne veşnice, ştiţi asta. Şi, pe de-altă parte, n-am ambiţii. Când totul se va sfârşi, voi pleca să trăiesc în altă ţară liniştit, să mor în pace.

Privi la ceas, încercă să mănânce câteva bucăţi de carne. Mesteca dezgustat, sorbind din apa minerală, şi până la urmă îi făcu semn chelnerului să ia farfuria.

— La trei am întâlnire cu Ministrul şi e deja două şi-un sfert. Ar mai fi ceva de discutat, *don* Fermín?

Don Fermín comandă cafea pentru amândoi, îşi aprinse o ţigară. Scoase dintr-un buzunar un plic şi îl aşeză pe masă.

— V-am pregătit referatul amănunţit, ca să studiaţi datele-n linişte, *don* Cayo. O declaraţie asupra unor terenuri din regiunea Bagua. E vorba de nişte ingineri tineri, dinamici, cu multă tragere de inimă. Vor s-aducă acolo turme de vite, veţi vedea. Petiţia a fost adresată Ministerului Agriculturii de mai bine de şase luni.

— Aţi notat numărul petiţiei? – puse plicul în servietă, fără să se uite în el.

— Şi data când au început să-i dea curs şi departamentele prin care a trecut – zise *don* Fermín –. De data asta n-am niciun interes în afacere. Sunt doar nişte oameni pe care vreau să-i ajut. Îmi sunt prieteni.

— Nu vă pot promite nimic, întâi să mă informez – zise el –. În plus, Ministerul Agriculturii nu mă vede cu ochi buni. În sfârşit, o să vă ţin la curent.

— Bine-nţeles, băieţii ăştia vă vor accepta toate condiţiile – zise *don* Fermín –. E normal ca eu să le fac o favoare din prietenie, dar nu e normal ca dumneavoastră să vă bateţi capul degeaba pentru oameni pe care nici nu-i cunoaşteţi.

— Bine-nţeles – zise el, fără să zâmbească –. Îmi bat capul degeaba doar pentru regim.

Băură cafelele tăcuţi. Când chelnerul aduse socoteala, amândoi îşi scoaseră portofelele, dar *don* Fermín plăti. Ieşiră împreună în Piaţa San Martín.

— Îmi închipui că vă răpeşte ceva timp călătoria Preşedintelui la Cajamarca – zise *don* Fermín.

— Da, ce-i drept; o să vă sun eu de-ndată ce mă voi elibera şi de treaba asta – zise el, dându-i mâna –. Mă aşteaptă maşina. La revedere, *don* Fermín.

Urcă în maşină, porunci: la Minister, repede. Ambrosio ocoli Piaţa San Martín, se îndreptă spre Parcul Universitar, coti pe Abancay. El răsfoia prin plicul lăsat de *don* Fermín şi din când în când ridica ochii şi-i aţintea în ceafa lui Ambrosio: scârnăvia nu voia ca fi-su să se-mprietenească cu *cholo*s, nu voia ca puştiul să deprindă de la ei obiceiuri urâte. Pesemne de aceea invita acasă tipi ca Arévalo sau Landa, ba până şi pe yankeii *gringos* atât de bădărani, pe toţi numai pe el nu. Râse, scoase-o pilulă din buzunar şi aşteptă să i se umple gura cu salivă: s-o fi temând să nu le molipseşti cu obiceiuri urâte pe nevastă-sa, pe fiică-sa.

— TOATĂ seara m-ai tocat la cap cu întrebările tale, acum e rândul meu – zise unchiul Clodomiro –. Cum îţi merge la „Cronica”?

— Învăţ cum să prezint mai bine ştirile – zise Santiago –. La-nceput îmi ieşeau când prea lungi, când prea scurte. M-am obişnuit deja să lucrez noaptea şi să dorm ziua.

— Ăsta-i alt aspect care-l îngrijorează pe Fermín – zise unchiul Clodomiro –. Crede că orarul acesta o să te dea gata. Şi că n-o să mai urmezi Universitatea. Zi drept, chiar mergi la cursuri?

— Nu, minciună – zise Santiago –. De când am fugit de-acasă am atârnat universitatea-n cui. Dar nu-i zi tatii, unchiule.

Unchiul Clodomiro nu se mai legănă-n balansoar, mâinile lui mici şi-ngrijite se agitară alarmate, ochii i se speriară.

— Nu mă-ntreba de ce, n-aş putea să-ţi explic – zise Santiago –. Uneori îmi vine a crede că pentru a nu mă-ntâlni cu băieţii aceia rămaşi la prefectură în timp ce pe mine mă scotea tata. Alteori, îmi dau seama că nu de-aceea. Nu-mi place avocatura, mi se pare o tâmpenie, nu cred în ea, unchiule. La ce bun s-obţin o diplomă?

— Fermín are dreptate, nu ţi-am făcut niciun serviciu cu ziarul – zise unchiul Clodomiro, abătut –. Acum c-ai banii tăi n-o să mai vrei să-nveţi.

— Nu ţi-a zis prietenul matale Vallejo cât ne plăteşte? – râse Santiago –. Nu, unchiule, n-am banii mei, adică nu înot în ei. Timp am berechet, aş putea s-asist la cursuri. Dar e ceva mai tare ca mine, numai la ideea de-a intra în Universitate şi mă ia cu greaţă.

— Tu nu-ţi dai seama că poţi rămâne toată viaţa un pârlit de funcţionăraş? – zise unchiul Clodomiro, consternat –. Un băiat ca tine, schimodie, atât de bun, de silitor?

— Nu-s nici bun nici silitor, nu te lua după taică-meu, unchiule – zise Santiago –. Adevărul e că sunt dezorientat. Ştiu ce n-aş vrea să fiu, dar nu ce mi-ar place să fiu. Şi n-aş vrea să fiu nici avocat, nici bogat, nici important, unchiule. N-aş vrea s-ajung la cincizeci de ani ca tata, sau ca prietenii lui. Înţelegi, unchiule?

— Înţeleg că nu eşti în toate minţile – zise unchiul Clodomiro, cu faţa lui dezolată –. Îmi pare rău acum c-am vorbit cu Vallejo, schimodie. Mă simt răspunzător de situaţia asta.

— Dacă n-aş fi intrat la „Cronica”, aş fi căutat oricum de lucru – zise Santiago –. Nu văd diferenţa.

N-o vedeai, Zavalita? Poate că altfel ar fi decurs totul, poate că bietul unchi Clodomiro era şi el răspunzător, măcar în parte. Se făcuse zece, trebuia să plece. Se ridică.

— Stai o clipă, trebuie să te-ntreb ce mă tot întreabă Zoila pe mine – zise unchiul Clodomiro –. De fiecare dată mă strânge cu uşa într-un interogatoriu cumplit. Cine-ţi spală rufele, cine-ţi coase nasturii.

— Doamna cu pensiunea are grijă de toate – zise Santiago –. Să nu-şi facă probleme.

— Şi-n zilele libere? – zise unchiul Clodomiro –. Cu cine te-ntâlneşti, unde te duci? Te ţii de fete? Asta-i ailaltă chestie care-o înnebuneşte pe Zoilita. Să nu fi dat de vreun bucluc cu vreo tipă, şi altele asemenea.

— Nu m-am încurcat cu nimeni, linişteşte-o – râse Santiago –. Zi-i că sunt bine, că totu-i-n regulă. Şi c-o să-i văd în curând, zău aşa.

Intrară în bucătărie şi-o găsiră pe Inocencia adormită-n balansoarul ei. Unchiul Clodomiro o dojeni, şi amândoi o duseră s-o culce în camera ei; pica de somn. La poarta dinspre stradă, unchiul Clodomiro îl îmbrăţişă pe Santiago. Vii să luăm masa-mpreună şi săptămâna viitoare? Da, unchiule. Luă un autobuz pe bulevardul Arequipa, şi, în Piaţa San Martín, îl căută pe Norwin la mesele Barului Zela. Nu sosise încă, şi după ce-l aşteptă puţin degeaba, îi ieşi în întâmpinare pe strada Unirii. Dădu de el în pragul „Presei”, conversând cu alt redactor de la „Ultima Oră”.

— Ce s-a-ntâmplat? – zise Santiago –. Nu rămăsese la zece, la Zela?

— Asta-i meseria cea mai împuţită din câte-s pe lume, convinge-te, Zavalita – zise Norwin –. Mi-au luat toţi redactorii şi-a trebuit să umplu pagina de unul singur. E o revoluţie, sau aşa ceva, nu ştiu ce porcărie. Ţi-l prezint pe Castelano, un coleg.

— O revoluţie? – zise Santiago –. Aici?

— O revoluţie înăbuşită, aşa se zice – zise Castelano –. S-ar părea c-o pregătise Espina, generalul acela, fost ministru.

— Nu s-a dat niciun comunicat oficial, şi tâmpiţii ăştia mi-au luat oamenii şi i-au trimis să vâneze date – zise Norwin –. În sfârşit, s-o lăsăm baltă, haideţi să bem ceva.

— Aşteaptă, eu vreau să aflu – zise Santiago –. Însoţeşte-mă pân’ la „Cronica”.

— Or să te pună la treabă şi s-a mântuit, nu mai scapi toată noaptea, şi doar ai zi liberă – zise Norwin –. Mai bine bem ceva şi pe la douăsprezece picăm şi noi acolo şi-l căutăm pe Carlitos.

— Dar cum s-a-ntâmplat? – zise Santiago –. Ce zic ştirile?

— Nu-s ştiri, îs doar zvonuri – zise Castelano –. În seara asta s-au pus pe arestări. Se zice că dandanaua trebuia să izbucnească la Cuzco şi la Tumbes. Miniştrii s-au adunat la Palat.

— I-am mobilizat de pomană pe toţi redactorii – zise Norwin –. Oricum, tot n-au dreptul să publice decât comunicatul oficial, când s-o da, şi tipii ăştia ştiu preabine.

— De ce în loc de Zela n-am merge la bătrâna Yvonne? – zise Castelano.

— Şi-atunci cine-a zis că generalul Espina e amestecat? – zise Santiago.

— OK, mergem la Yvonne şi de-acolo îl sunăm pe Carlitos să vină şi el – zise Norwin –. Acolo, la bordel, o să afli mai multe despre conspiraţie decât la „Cronica”, Zavalita. Şi de fapt, ce-ţi pasă? Chiar te interesează politica?

— Pură curiozitate – zise Santiago –. Şi-n plus, n-am decât câteva *libras*, la Yvonne e scump al naibii.

— Asta n-are nicio importanţă, doar lucrezi la „Cronica” – râse Castelano –. Din moment ce eşti coleg cu Becerrita, te vei bucura de tot creditul cu putinţă.

VI

ÎN săptămâna următoare Ambrosio nu dădu prin San Miguel, dar după altă săptămână Amalia îl întâlni într-o zi aşteptând-o lângă un magazin de pe colţ. A reuşit să scape doar pentru câteva momente ca să te vadă, Amalia. Nu s-au certat, au conversat în linişte şi pace. S-au învoit să iasă împreună duminica. Ce mult te-ai schimbat, îi zise el la despărţire, ce bine arăţi.

Chiar aşa să fie? Carlota îi zicea: ai tot ce-ţi trebuie să placi bărbaţilor, doamna o tachina în fel şi chip cu astfel de glume, poliţiştii de planton se topeau în zâmbete când o vedeau, şoferii domnului o furau din ochi, până şi grădinarului, vânzătorului de la magazin şi mucosului ce-aducea ziarele li se scurgeau ochii şi-i făceau curte: aşa o fi. În casă se duse să se privească-n oglinzile doamnei, c-o licărire ghiduşă-n ochi: da, era. Se-mplinise, se-mbrăca mai bine, şi asta mulţumită doamnei care era aşa bună. Îi făcea cadou tot ce nu mai purta, dar nu parcă zicându-i scapă-mă de gioarsele astea, ci cu plăcere, cu afecţiune. Uite, rochia asta nu-mi mai place, ia încearc-o, şi doamna o sucea şi o-nvârtea, trebuie luată puţin aci, ridicată puţin colea, înădită puţin aci, zorzoanele astea nu te prind pe tine. Tot timpul îi zicea: curăţă-ţi unghiile, piaptănă-te, spală-ţi şorţul, o femeie care nu se-ngrijeşte de persoana ei nu face două parale. Şi nu ca unei servitoare, gândea Amalia, îmi dă sfaturi ca uneia de seama ei. Doamna o-ndemnase să se tundă băieţeşte, lăsându-şi un ciuf pe frunte dar ceafa mai plină, altă dată când îi apăruseră puncte negre îi dăduse c-o pomadă de-a ei şi după o săptămână avea faţa perfect netedă, o plăcere, iar altă dată au durut-o măselele şi ea în persoana a dus-o la un dentist din Magdalena, a-ngrijit-o şi nu i-a poprit din leafă. Păi unde s-a mai pomenit vreodată să se poarte aşa cu ea doamna Zoila?, dacă stai să te gândeşti, niciodată. Nimeni nu era ca doamna Hortensia.

Ce-i plăcea ei mai mult şi mai mult pe lumea asta era ca lucrurile să sclipească de curate, ca femeile să fie frumoase coz şi bărbaţii atrăgători. Primul lucru ce-o interesa la cineva era: e drăguţă cutare?, şi el cum arată?, cum se poartă? Dar, ce-i drept, nici nu-i ierta cuiva urâţenia. Ce haz putea să facă de domnişoara Maclovia din cauza dinţilor ei de iepure, de domnul Gumucio din cauza burţii lui, de cucoana aia „Paqueta”, din cauza genelor şi-a unghiilor şi-a ţâţelor ei false, şi de cât de bătrână era doamna Yvonne. Vai cum o mai forfecau, ea cu domnişoara Queta, pe doamna Yvonne! că de cât îşi vopsise părul era aproape cheală, că i-a scăpat dantura din gură la un dineu, că injecţiile de-ntinerire pe care şi le făcea o zbârciseră şi mai rău. Atâta puteau meliţa despre ea încât pe Amalia o-ncerca o curiozitate grozavă, şi-ntr-o zi Carlota îi zise: e-aici, a venit cu domnişoara Queta. Făcu ea ce făcu şi-o zări. Tustrele beau ceva în salon. Doamna Yvonne nu era deloc aşa bătrână cum ziceau, nici aşa urâtă, ce nedrepte, şi ce eleganţă pe ea, ce de podoabe, sclipea din cap până-n picioare. După ce plecară, doamna apăru în bucătărie: fetelor, să vă iasă din cap că bătrâna a trecut pe-aici. Le ameninţă cu degetul, râzând: dacă află Cayo c-a fost aici vă omor pe toate trei.

DIN pragul uşii văzu mutra îngustă şi constipată a *doctorului* Arbeláez, pometii lui osoşi şi pătaţi, ochelarii lui pe vârful nasului.

— Îmi pare rău c-am întârziat, domnule *doctor* – te pierzi în spatele biroului, neajutoratule –. Am luat masa cu cineva şi am discutat treburi de serviciu. Îmi cer scuze.

— Aţi sosit cât se poate de punctual, *don* Cayo – *doctorul* Arbeláez îi zâmbi fără afecţiune –. Luaţi loc, vă rog.

— Am găsit ieri însemnarea lăsată de dumneavoastră dar n-am putut veni imediat – îşi trase un scaun, îşi puse servieta pe genunchi –. Călătoria Preşedintelui la Cajamarca mi-a răpit tot timpul, zilele astea.

În spatele ochelarilor, ochii miopi şi duşmănoşi ai *doctorului* Arbeláez încuviinţară.

— Acesta-i alt aspect despre care mi-ar plăcea să discutăm, *don* Cayo – îşi strâmba gura, nu-şi ascundea supărarea –. Alaltăieri i-am cerut lămuriri lui Lozano despre pregătiri şi mi-a zis că dumneavoastră aţi dat dispoziţii ca ele să nu fie împărtăşite absolut nimănui.

— Bietul Lozano – zise el, îngăduitor –. Cred că l-aţi muştruluit de i-au mers fulgii.

— Deloc – zise *doctorul* Arbeláez –. Am rămas atât de stupefiat încât n-am fost în stare nici să-l pun la locul lui.

— Bietul Lozano e folositor, dar neghiob – zâmbi el –. Pregătirile-n vederea securităţii sunt abia în faza de studiu, domnule *doctor*, de aceea nu merita să vă bateţi capul cu ele. Vă voi ţine eu la curent cu totul, de cum vom completa amănuntele.

Aprinse o ţigară, *doctorul* Arbeláez îi întinse o scrumieră, îl privea foarte serios, cu braţele încrucişate pe birou între o agendă şi fotografia unei femei cărunte alături de trei tineri zâmbitori.

— Aţi avut timp să vă uitaţi peste însemnările mele, *don* Cayo?

— Desigur, domnule *doctor*. Le-am citit cu toată atenţia.

— Îmi veţi da dreptate, în cazul acesta – zise *doctorul* Arbeláez, pe un ton sec.

— Regret că trebuie să vă răspund că nu, domnule *doctor* – tuşi, murmură pardon şi trase din ţigară –. Fondul securităţii e intangibil. Nu pot îngădui să-mi fie luate milioanele acelea. Credeţi-mă că-mi pare nespus de rău.

Doctorul Arbeláez se ridică deodată, foarte rapid. Făcu câţiva paşi în jurul biroului, cu ochelarii jucându-i în mână.

— M-aşteptam la una ca asta, bine-nţeles – vocea nu era nici repezită nici mânioasă, dar se distingea în ea un ton alb –. Cu toate acestea, referatul e limpede, *don* Cayo. Trebuie să înlocuim cât mai curând maşinile învechite şi hodorogite ale echipajelor poliţiei, trebuie să începem lucrări la comisariatele din Tacna şi Moquegua fiindcă oricând se pot nărui de prăpădite ce sunt. Mii de lucrări zac paralizate, şi prefecţii şi subprefecţii mă-nnebunesc cu telefoanele şi

telegramele lor. De unde vreţi să scot milioanele lipsă? Nu sunt vrăjitor, *don* Cayo, nu ştiu să fac minuni.

El dădu din cap, foarte serios. *Doctorul* Arbeláez îşi trecea ochelarii dintr-o mână-n alta, proţăpit în faţa lui.

— Nu s-ar putea folosi alte părţi din buget? – zise el –. Ministrul de Finanţe...

— Nu vrea să ne dea o leţcaie mai mult, şi o ştiţi prea-bine – *doctorul* Arbeláez ridică vocea –. La fiecare reuniune a cabinetului zice despre cheltuielile guvernului că sunt exorbitante, iar dacă dumneavoastră acaparaţi jumătate din fondurile noastre pentru...

— Nu acaparez nimic, domnule *doctor* – zâmbi el –. Dar ce vreţi, securitatea înseamnă bani. Eu nu-mi mai pot desfăşura activitatea dacă-mi luaţi măcar un *centavo* din fondul siguranţei, îmi pare nespus de rău, domnule *doctor*.

MAI erau şi altfel de trebuşoare, *don*, dar pe-alea le făceau ăia, nu Ambrosio. Diseară ieşim, zise domnul Lozano, anunţă-l pe Hipólito, şi Ludovico: cu maşina oficială, domnule? Nu, cu vechiul Ford. Şi ăia îi povesteau după-aceea, *don*, şi-aşa afla Ambrosio: urmăreau tipi, aflau cine intra într-o anumită casă, îi făceau să ciripească pe apriştii arestaţi, aia era specialitatea lui Hipólito, acţiona aşa cum v-am mai povestit, *don*, de nu cumva erau scorneli de-ale lui Ludovico. Pe înserat, Ludovico se duse acasă la domnul Lozano, scoase vechiul Ford, îl căută pe Hipólito, intrară să vadă întâi un film poliţist la Rialto, şi pe la nouă jumate îl aşteptau pe domnul Lozano pe bulevardul Spania. În prima luni din fiecare lună îl însoţeau pe domnul Lozano să-şi încaseze simbria lunară, *don*, zic ei c-aşa o numea. Nu-i făcu s-aştepte, ieşi, cu ochelari fumurii, şi se lăbărţă pe canapeaua din spate. Le-ntinse ţigări, glumi cu ei, în ce toane bune e când lucrează pentru sine comentă după-aceea Hipólito, şi Ludovico: vrei să zici când ne pune să lucrăm pentru el. Simbria lunară, adică patacele stoarse tuturor bordeielor şi crâşmelor din Lima, ce afacere, nu, *don!* Începură cu ieşirea înspre Chosica, era acolo o căsuţă pitită îndărătul restaurantului unde serveau pui. Coboară

tu, îi zise domnul Lozano lui Ludovico, altminteri Pereda e-n stare să mă ţină o oră cu sporovăielile lui, şi către Hipólito: noi să dăm o raită între timp. Totuşi făcea asta cu fereală, *don*, o fi crezut că *don* Cayo nu ştia nimic, dar mai apoi când Ludovico începu să lucreze cu Ambrosio i-a dezvăluit totul lui *don* Cayo ca să se pună bine cu el, şi când colo şi-a dat seama că *don* Cayo ştia totul dinainte. Vechiul Ford plecă, Ludovico îl urmări din priviri până dispăru, apoi împinse portiţa. Să fi văzut câte maşini stăteau acolo la coadă, toate numai cu luminiţele de poziţie, iar el, izbindu-se când de boturi când de barele de protecţie şi-ncercând să distingă feţele perechilor dinăuntru, ajunse la uşa de care atârna un anunţ. Fiindcă, zău, aş vrea să ştiu ce nu ştia *don* Cayo, *don!* Ieşi un băieţandru care-l recunoscu, aşteptaţi o clipă, şi imediat apăru Pereda, cum? şi domnul Lozano? E-afară, dar foarte grăbit, zise Ludovico, de aceea n-a intrat. Trebuie să-i zic ceva, zise Pereda, e foarte important. Astfel, tot însoţindu-l pe domnul Lozano să-şi încaseze simbria lunară, Ludovico şi Hipólito cunoscură Lima nocturnă şi noctambulă, noi suntem regii lumii interlope, ziceau, vă daţi seama că mai trăgeau spuza şi pe turta lor, *don*. Merseră împreună spre poartă, aşteptară vechiul Ford, Ludovico apucă iar volanul şi Pereda urcă în spate: dă-i drumul, zise domnul Lozano, să nu stăm aici. Totuşi, adevăratul rechin nocturn a fost Hipólito, *don*, Ludovico era mai ales un ambiţios: voia să parvină, să nu bată pasul pe loc, de fapt tot ce-şi dorea era să se vadă pe ştatul de funcţii. Ludovico o luă pe şosea şi din când în când se uita la Hipólito şi Hipólito la el, parcă zicându-şi: ce sâcâitor şi Pereda ăsta, cu scornelile lui de s-adormi din picioare. Dă-i drumu că n-am timp, zicea domnul Lozano, ce-i aşa important? Că de ce-l mituiau, *don*? Cutare a dat pe-aci săptămâna asta, cutărică mi-s’ pare mie că-i un vândut, şi domnul Lozano: las’ că ştiu eu că cunoşti tot Perul, mai bine dă-i drumu şi zi-mi ce-i aşa important? Păi cum de ce, *don*, nu vedeţi că bordeiele şi crâşmele îşi scoteau permisul de funcţionare de la prefectură, *don!* Pereda îşi schimbă vocea şi Ludovico şi Hipólito se uitară

unul la altul: acu o să înceapă milogeala, stai să vezi. Că inginerul a avut cheltuieli până peste cap, domnule Lozano, plăţi, chitanţe, abia s-a descurcat, n-aveau bani lichizi luna asta. De aceea ori îl mituiau şi-i ungeau buzunarele, ori el le umfla permisele şi le trântea amenzi: n-aveau de ales, *don*. Domnul Lozano mârâi şi Pereda se înmuie ca marmelada: dar inginerul nu şi-a uitat obligaţiile, domnule Lozano, v-a lăsat acest ceculeţ antedatat, e totuna, nu, domnule Lozano? Şi Ludovico şi Hipólito parcă zicându-şi: hait, acu să te ţii. Nu-i deloc totuna, eu nu primesc cecuri, zise domnul Lozano, inginerul are la dispoziţie douăşpatru de ore să-şi strângă catrafusele fiindcă-i închid magherniţa; să-l lăsăm în drum pe Pereda, Ludovico. Iar Ludovico şi Hipólito ziceau că până şi pentru a le reînnoi condicuţele curviştinelor le tapa, *don*. Pe tot drumul de întoarcere Pereda explica, se dezvinovăţea, şi domnul Lozano mut. Douăşpatru de ore, Pereda, niciun minut mai mult, zise când ajunseră. Şi după aceea: mârlăniile astea mă calcă pe nervi cel mai rău. Mă scot din sărite. Şi după-aia vă miraţi că. Şi Ludovico şi Hipólito zicându-şi din ochi: Pereda ăsta i-a stricat toată seara, l-a făcut să vadă roşu. De-aia o fi zis *don* Cayo: dacă vreodată Lozano părăseşte poliţia, o să devină codoş, *don*: asta e-adevărata lui vocaţie.

SÂMBĂTĂ a sunat telefonul de două ori dimineaţa, doamna ridica receptorul să răspundă şi nu era nimeni. Îmi fac glume proaste, zicea doamna, dar după-amiază a mai sunat o dată, Amalia: alo?, şi-n sfârşit recunoscu vocea speriată a lui Ambrosio. Deci tu ai sunat şi-nainte, îi zise ea râzând, nu-i nimeni, zi-mi ce-ai de zis. Nu putea ieşi duminică cu ea şi nici duminica următoare, trebuia să-l ducă pe *don* Fermín la Ancón. N-are a face, zise Amalia, lăsăm pe altădată. Numai că avu a face, ea toată noaptea de sâmbătă rămase trează, pe gânduri. O fi adevărat că s-a dus la Ancón? Duminică ieşi cu María şi Anduvia. Merseră să se plimbe prin Parcul Rezervaţiei, cumpărară îngheţată şi se-aşezară la iarbă verde, pălăvrăgind până se-apropiară nişte soldaţi şi trebuiră să plece. Şi dacă s-a-ntâlnit cu alta?

Se duseră la cinematograful „Azul”; erau bine dispuse şi, simţindu-se în siguranţă fiind trei, lăsară ca doi tipi să le plătească biletele. Şi dacă chiar în acel moment se afla la alt cinematograf desfătându-se cu? Dar pe la jumatea filmului tipii vrură să profite, şi ele o tuliră din „Azul” cu tipii după ele strigând: Banii ’napoi, ne-aţi tras pe sfoară!, noroc că dădură de-un vardist care-i puse pe fugă. Şi dacă s-o fi plictisit de ea că mereu îi scoate pe nas ce urât s-a purtat atunci? Tot restul săptămânii, Amalia, María şi Anduvia n-au vorbit decât de tipii ăia, şi se speriau una pe alta pomenind de ei, or să vină, au văzut unde locuim, or să ne-omoare, or să ne, cu crize de râs până când Amalia începea să dârdâie de-a binelea şi fugea acasă. Dar noaptea tot la asta se gândea: şi dacă n-o să mai vină s-o caute? Duminica următoare s-a dus s-o viziteze pe doamna Rosario la Mirones. Celesta fugise c-un tip şi după trei zile se-ntorsese singură-singurică şi c-o faţă lungă. Am bătut-o la sânge, zicea doamna Rosario, şi dacă tipul mi-a umplut-o, o omor. Amalia rămase pân’ la căderea nopţii, simţindu-se mai deprimată ca oricând în fundătură. Vedea bălţile de apă împuţită, norii de muşte, câinii lihniţi, şi nu-i venea să creadă că-şi dorise să-şi petreacă tot restul zilelor în fundătură, după moartea băieţelului ei şi-a lui Trinidad. A doua zi se trezi cu noaptea-n cap: ce-ţi pasă dacă nu mai apărea niciodată, netoato, e mai bine pentru tine. Dar plângea.

— ÎN cazul acesta, mă văd silit să m-adresez Preşedintelui, *don* Cayo – *doctorul* Arbeláez îşi puse ochelarii, la manşetele tari ale cămăşii sale scăpărau nişte butoni de argint –. Am încercat să păstrez cele mai bune relaţii cu dumneavoastră, niciodată nu v-am cerut socoteală, am suportat ca Direcţia Internelor să mă subestimeze în fel şi chip în mii de chestiuni. Dar nu uitaţi că eu sunt Ministrul şi că dumneavoastră îmi sunteţi subordonat.

El încuviinţă, cu ochii ţintă la pantofii din picioare, tuşi, cu batista la gură. Ridică faţa, parcă resemnându-se să facă ceva ce-i repugna peste măsură.

— Nu merită osteneala să-l deranjaţi pe Preşedinte – zise, aproape cu timiditate –. Mi-am permis să-i explic eu totul. Vă daţi seama, n-aş fi îndrăznit să vă resping cererea, fără încuviinţarea Preşedintelui.

Îl văzu încleştându-şi mâinile, rămânând absolut nemişcat, scrutându-l cu o ură minuţioasă şi devastatoare.

— Deci i-aţi şi vorbit Preşedintelui – îi tremurau bărbia, buzele, glasul –. Desigur, i-aţi prezentat lucrurile din punctul dumneavoastră de vedere.

— O să vă vorbesc cu toată sinceritatea, domnule *doctor* – zise el, fără pornire, fără interes –. Mă aflu în fruntea Direcţiei Internelor din două motive. Primul, fiindcă aşa mi-a cerut-o Generalul. Al doilea, pentru că el mi-a primit condiţia: să dispun de mijloacele necesare şi să nu dau seamă nimănui de ceea ce fac, ci doar lui în persoană. Iertaţi-mă că vă zic adevărul pe şleau, dar aşa stau lucrurile.

Îl privi pe Arbeláez, aşteptând. Avea capul prea mare faţă de trup, ochişorii lui miopi îl scrutau în continuare, milimetric. Îl văzu căznindu-se să zâmbească, într-un efort care-i deforma gura.

— Nu pun la îndoială munca pe care o depuneţi, ştiu că e deosebit de preţioasă, *don* Cayo – vorbea artificial şi gâjâit, gura îi zâmbea, ochii îl fulgerau necruţător –. Dar sunt probleme de rezolvat şi dumneata trebuie să mă ajuţi. Fondul pentru siguranţă este exorbitant.

— Pentru că şi cheltuielile noastre sunt exorbitante – zise el –. Să vi le-arăt, domnule *doctor*.

— Nu mă îndoiesc nici că dumneata foloseşti sumele cu cea mai mare răspundere – zise *doctorul* Arbeláez –. Ci pur şi simplu...

— Iată, cât ne costă direcţiile sindicale cumpărate, reţelele de informaţii din centrele muncitoreşti, din universităţi şi din administraţie – recită el, în timp ce scotea un referat din servietă şi-l întindea pe birou –. Cât ne costă

manifestaţiile de entuziasm, cât ne costă aflarea activităţii duşmanilor regimului, de aici şi din străinătate.

Doctorul Arbeláez nu se uitase la referat; îl asculta mângâindu-şi un buton, ochişorii lui urându-l necontenit, tot mai morocănoşi.

— Cât costă potolirea nemulţumiţilor, a invidioşilor şi-a ambiţioşilor ce apar zi de zi în chiar sânul regimului – recita el –. Liniştea nu e numai o problemă de toroipan, domnule *doctor*, ci şi de *soles*. Dumneavoastră vă uitaţi urât, şi aveţi dreptate. De treburile astea murdare eu m-ocup, Domniei voastre nici nu trebuie să v-ajungă la urechi. Aruncaţi o privire asupra acestor hârtii şi apoi să-mi ziceţi dacă mai credeţi că se pot face economii fără să periclităm însăşi siguranţa regimului.

— DAR ştiţi dumneavoastră de ce *don* Cayo îi trecea cu vederea domnului Lozano potlogăriile lui cu bordeiele şi crâşmele, *don?* – zise Ambrosio.

Clar, domnului Lozano îi pierise tot cheful: în ţara asta de potlogari toţi vor să te tragă pe sfoară, era pentru-a treia oară că Pereda încerca să-i vâre pe gât năzdrăvănia cu cecul. Ludovico şi Hipólito, muţi, se priveau cu coada ochiului: *carajo,* da’ ce, îl credeau născut de ieri, de-alaltăieri? Adică nu le era de ajuns că exploatau porcărelele oamenilor, voiau să-l exploateze şi pe el? Apăi nu merge-aşa, mă pun cu legea pe ei şi să-i văd pe unde-or scoate cămaşa. Se găseau la Urbanizarea „Los Claveles”, ajunseseră.

— Coboară tu, Ludovico – zise domnul Lozano –. Adu-mi-l pe şchiop încoace.

— Fiindcă din contactele astea cu bordeiele şi crâşmele de toată speţa, domnul Lozano afla o droaie de lucruri despre viaţa şi pătăraniile oamenilor – zise Ambrosio –. Cel puţin aşa ziceau ăia doi.

Ludovico dădu fuga pân’ la gard. Nu era coadă: maşinile se mişcau de colo-colo până când una ieşea din curte, atunci se-nşirau în faţa intrării, semnalizau cu farurile, erau primite pe rând şi tipii dinăuntru începeau dezmăţul.

Dincolo de gard totul era întunecos; umbre de maşini intrând în garaje, fâşii de lumină pe sub uşi, siluete de chelneri aducând bere.

— Salut, Ludovico – zise şchiopul Melequías –. Te fac o bere?

— N-am când, frate-miu – zise Ludovico –. Fugi că te-aşteaptă boss-ul afară.

— Chiar exact nu ştiu ce anume afla, *don* – zise Ambrosio –. De pildă ce femeie îi pune coarne lui bărbatu-său şi cu cine, care soţ îşi înşeală nevasta şi cu cine, chestii de-astea.

Şchiopătând, Melequías se îndreptă spre perete şi-şi luă haina din cui, îl apucă pe Ludovico de braţ: să mă sprijin de tine ca să merg mai iute, frate-miu. până la Panamericana nu-i tăcu gura, ca de obicei, dondănind aceeaşi placă dintotdeauna: cum a dus-o vreme de cincisprezece ani lucrând cu băieţii. Şi nu ca un fitecine, Ludovico, eu eram din gaşca a mai prima, pe statul de funcţii, şi cum l-au mardit derbedeii ăia atunci şi i-au schilodit laba cu lovituri de cuţit.

— Iar toate datele alea îi erau de mare folos lui *don* Cayo, nu credeţi, *don!* – zise Ambrosio –. Cunoscând el intimităţile oamenilor, îi avea la cheremul lui, vedeţi?

— Ar trebui să le fii recunoscător derbedeilor, Melequías – zise Ludovico –. Mulţumită lor ai acum o slujbuliţă liniştită unde probabil că te umpli de bănet.

— Aş, nici vorbă, Ludovico – vedeau cum trec pe lângă ei în goană maşinile pe Panamericana, dar nici urmă de Ford –. Află că le duc dorul băieţilor. Trăgeam tare pe vremuri, ce-i drept, dar simţeam că trăiesc. Tu ştii, băiete, când vei avea nevoie vii aici ca la tine acasă. Odaia gratis, serviciul gratis, până şi băuturica e gratis pentru tine, Ludovico. A, uite şi maşinuţa.

— Ăia doi mai ziceau că datele obţinute în felul ăsta erau apoi folosite de domnul Lozano la şantaje – zise Ambrosio –. Că storcea bani buni din ameninţările cu scandalul. Ce tip descurcăreţ în afaceri, nu, *don*?

— Sper că nu-mi vii cu cine ştie ce năzbâtii, şchiopule, că nu se prinde – zise domnul Lozano –. Vezi că-s deja cu capsa pusă.

— Vai de mine, da' ce vă trece prin cap – zise şchiopul Melequías –. Poftim pliculeţul, cu salutări din partea şefului, domnule Lozano.

— Mă rog, tot e bine – şi Ludovico şi Hipólito parcă zicându-şi: asta l-a îmbunat complet –. Şi ce se-aude cu tipul de care vorbirăm, şchiopule, a mai dat pe-aici?

— Da, a apărut vineri – zise şchiopul Melequías –. Cu aceeaşi maşină ca şi data trecută, domnule Lozano.

— Bine şchiopule – zise domnul Lozano –. Bravo şchiopule.

— Dacă mi se pare urât? – zise Ambrosio –. Păi, *don*, pe de-o parte, sigur că da, nu? Dar daraverile astea cu poliţia, cu politica, nu prea obişnuiesc ele să fie curate. Lucrând cu *don* Cayo îţi dădeai seama de asta, *don*.

— Numai că s-a-ntâmplat un accident, domnule Lozano – Ludovico şi Hipólito: na, că iar a sfeclit-o –. Nu, n-am uitat cum se mânuia aparatul, de altfel tipul pe care mi l-aţi trimis a instalat totul la perfecţie. Eu, cu mâna mea, am apăsat pe buton.

— Şi-atunci unde-s benzile? – zise domnul Lozano –. Unde-s fotografiile?

— Le-au mâncat câinii, domnule – Hipólito şi Ludovico nu se priviră, strâmbau din buze, dădeau din umeri –. Au mâncat juma din bandă, au sfârtecat fotografiile. Pacheţelul era pe frigider, domnule Lozano, şi animalele l-au...

— Ho, ajunge, şchiopule – mârâia domnul Lozano –. Nu eşti tâmpit, ci mult mai rău, n-am cuvinte să-ţi zic ce eşti, şchiopule. Câinii, da?, le-au mâncat câinii?

— Zău, domnule, nişte namile de dulăi – zise şchiopul Melequías –. Şeful i-a adus, îs lihniţi de foame, înghit tot ce-apucă, cred că şi la om s-ar da dacă nu-i atent. Dar mă gândesc că tipul va reveni cu siguranţă şi...

— Du-te mă la doctor – zicea domnul Lozano –. S-o fi găsind un tratament, nişte injecţii, ceva care să te vindece de atâta imbecilitate. Auzi, câinii, *carajo,* le-au mâncat

câinii. Ciao, şchiopule. Sări naibii din mers, nu te mai scuza şi dă-te jos odată. La prelungirea Meiggs, Ludovico.

— Şi să nu credeţi că numai domnul Lozano era borfaş – zise Ambrosio –. Adică *don* Cayo nu era şi el, sub altă formă? Ăia doi ziceau că toţi băieţii de pe ştatul de funcţii muşcau din pleaşca asta, de la primu pân' la ultimu. De-aia se căznea Ludovico să ajungă şi el pe ştate. Nu vă faceţi iluzii că toată lumea ar fi aşa cinstită şi cumsecade ca dumneavoastră, *don*.

— Acu coboară tu, Hipólito – zise domnul Lozano –. Să te cunoască mai bine, fiindcă pe Ludovico n-or să-l mai vadă la faţă o bună bucată de vreme.

— Păi de ce ziceţi asta, domnule Lozano? – zise Ludovico.

— Ce faci pe niznaiu, doar ştii prea bine de ce – zise domnul Lozano –. Fiindc-o să lucrezi cu domnul Bermúdez, aşa cum ţi-o doreai de mult, nu?

CAM pe la jumătatea săptămânii următoare, Amalia deretica prin bufet când auzi sunând la uşă. Se duse să deschidă şi se pomeni faţă-n faţă cu *don* Fermín. Îi tremurară genunchii, abia putu să-ngaime bună ziua.

— E acasă *don* Cayo? – nu-i răspunse la salut, intră în sală aproape fără s-o vadă –. Zi-i că-l caută Zavala, te rog.

Nu te-a recunoscut, apucă să gândească, pe jumătate buimacă, pe jumătate părându-i rău, şi chiar atunci apăru doamna în capul scării: intră, Fermín, ia loc, Cayo trebuie să pice dintr-un moment în altul, tocmai m-a sunat, poate să-i ofere un păhărel? Amalia închise uşa, se furişă pe lângă cămară şi trase cu ochiul. *Don* Fermín se uita la ceas, avea ochii nerăbdători şi chipul supărat, doamna îi întinse un pahar cu whisky. De ce-o fi întârziind Cayo, care era întotdeauna aşa de punctual? S-ar părea că nu-ţi place compania mea, zicea doamna, vezi că mă bosumflu. Se tratau cu prea multă familiaritate, Amalia era uluită. Ieşi pe uşa de serviciu, trecu prin grădină, şi-Ambrosio se depărtase puţin de casă. O primi cu faţa descompusă: te-a văzut, ţi-a vorbit?

— Nici nu m-a recunoscut – zise Amalia –. Chiar aşa mult să mă fi schimbat?

— Cu atât mai bine, cu atât mai bine – ofta Ambrosio de parcă-ar fi revenit la viaţă; dădea din cap, temător încă, uşurat, şi privea spre casă.

— Mereu secretos, mereu îngrozit – zise Amalia –. Eu m-oi fi schimbat, dar tu ai rămas acelaşi.

Dar îi zicea asta zâmbind, ca el să-şi dea seama că nu-l mustra, că-i vorbea în glumă, şi gândi ce bucuroasă eşti că-l vezi, toanto, neghioabo. Acu râdea şi-Ambrosio şi dădea din mâini ca zicând vai din ce-am scăpat, Amalia. Se apropie puţin de ea şi deodată-o luă de mână: ieşeau duminică împreună?, s-o aştepte-n staţie la două? Bine, pe duminică.

— Vasăzică *don* Fermín s-o fi-mpăcat cu *don* Cayo – zise Amalia –. Asta-ar însemna să vie mereu pe-aici. Oricând m-ar putea recunoaşte.

— Da' de unde, acu chiar că-s la cuţite – zise Ambrosio –. *Don* Cayo pune beţe-n roate afacerilor lui *don* Fermín, pentru că-i prietenul nu ştiu cărui general care a vrut să facă o revoluţie.

Şi tocmai îi povestea, când văzură maşina neagră a lui *don* Cayo apărând de după colţ, uite-l, fugi, şi-Amalia o zbughi în casă. Carlota o aştepta în bucătărie, cu ochii ei mari măriţi de curiozitate: îl cunoştea pe şoferul domnului acela?, ce şi-au vorbit, ce i-a zis?, arată fercheş, nu? Ea îi turna la minciuni şi chiar atunci o chemă doamna: du te rog tava asta sus în birou, Amalia. Urcă scara cu paharele şi scrumierele ce clincheteau, tremurând, gândind nătângul de Ambrosio mi-a transmis fricile lui, şi dacă m-o recunoaşte ce-o să-mi zică? Dar n-o recunoscu: ochii lui *don* Fermín o priviră o clipă fără s-o vadă şi se-abătură de la ea. Stătea jos şi bătea din tocuri, nerăbdător. Aşeză tava pe birou şi ieşi. Rămaseră închişi preţ de-o jumătate de oră. Discutau, până-n bucătărie li se auzeau vocile, foarte puternice, şi doamna veni şi închise uşa dinspre cămară, ca ele să n-audă. Când văzu din bucătărie că maşina lui *don* Fermín pleca, urcă după tavă. Doamna şi domnul discutau

în sală. Ce strigăte pe voi, zicea doamna, şi domnul: şobolanul ăsta voia să fugă crezând că se scufundă corabia, acu plăteşte şi nu-i place. Cu ce drept îi zicea şobolan lui *don* Fermín care era cu mult mai domn şi mai cumsecade decât el?, gândi Amalia. Precis că-l invidiază, şi Carlota: zi-mi şi mie, cine era, ce-şi ziceau?

— ŞI EU ocup acest post fiindcă mi-a cerut-o Preşedintele – zise *doctorul* Arbeláez, îndulcindu-şi tonul, şi el gândi bun, facem pace –. Încerc din răsputeri să realizez ceva pozitiv şi...

— Tot ce s-a făcut pozitiv în acest Minister s-a făcut prin dumneavoastră – zise el, cu energie –. Eu m-ocup de partea negativă. Nu, nu glumesc, ăsta-i adevărul. V-asigur că vă fac un mare serviciu debarasându-vă de tot ce priveşte partea abjectă a politicii.

— N-am vrut să vă jignesc, *don* Cayo – bărbia *doctorului* Arbeláez nu mai tremura.

— Nici nu m-aţi jignit, domnule *doctor* – zise el –. Doreaţi să faceţi reajustări în fondul securităţii. Pur şi simplu, e cu neputinţă. Vă veţi da seama singur citind referatul.

Doctorul Arbeláez luă referatul şi i-l întinse:

— Păstraţi-l, n-am nevoie să-mi dovediţi nimic, vă cred pe cuvânt – încercă să zâmbească, abia deslipindu-şi buzele –. O să vedem ce-o să inventăm pentru înlocuirea maşinilor de patrulare şi pentru începerea lucrărilor de la Tacna şi Moquegua.

Îşi dădură mâna, dar *doctorul* Arbeláez nu se ridică să-l conducă. Se întoarse direct la birou, şi *doctorul* Alcibíades intră o dată cu el.

— Maiorul şi Lozano tocmai au plecat, *don* Cayo – îi dădu un plic –. Ştiri proaste din Mexic, după cât se pare.

Două pagini bătute la maşină, corectate de mână, adnotate pe margini c-un scris nervos. *Doctorul* Alcibíades îi aprinse ţigara în timp ce el citea, atent.

— Deci conspiraţia avansează – îşi slăbi nodul cravatei, împături hârtiile şi le vârî la loc în plic –. Asta i-a pus pe jăratec pe maior şi pe Lozano?

— La Trujillo şi la Chiclayo au avut loc întruniri ale apriştilor, şi Lozano şi maiorul cred că au o legătură cu ştirea despre grupul de exilaţi gata să părăsească Mexicul – zise *doctorul* Alcibíades –. S-au dus să discute cu maiorul Paredes.

— Deie sfântul să vină păsărelele alea-n ţară, ca să punem mâna pe ele – zise el, căscând –. Dar n-au să vină. Asta-i a zecea sau a unsprezecea oară, doctoraşule, nu uita. Zi-le maiorului şi lui Lozano c-o să ne-ntâlnim iar mâine. Nu-i nicio grabă.

— Cei din Cajamarca au sunat să confirme întrevederea de la ora cinci, *don* Cayo.

— Da, e-n regulă – scoase un plic din servietă şi i-l dădu –. Vrei să verifici în ce stare se află afacerea asta? E o solicitare de terenuri în Bagua. Controlează dumneata personal, doctoraşule.

— Mâine la prima oră, *don* Cayo – *doctorul* Alcibíades răsfoi hârtiile dând afirmativ din cap –. Mda, ce semnături lipsesc, ce dări de seamă, ce situaţii, am înţeles. Foarte bine, *don* Cayo.

— Acuş o să-apară ştirea c-au dispărut banii conspiraţiei – zâmbi el, observând plicul lăsat de maior şi Lozano –. Acuş o să vezi comunicatele liderilor acuzându-se unii pe alţii de trădare şi de furt. Ajunge să ţi se facă lehamite văzând că se petrec mereu aceleaşi şi aceleaşi lucruri, nu?

Doctorul Alcibíades încuviinţă şi, din bună creştere, zâmbi.

— CĂ de ce-mi păreţi atât de cinstit, de cumsecade? – zise Ambrosio –. Lăsaţi, nu-mi puneţi întrebări încuietoare, *don*.

— Chiar mi se va-ncredinţa paza domnului Bermúdez, domnule Lozano? – zise Ludovico.

— Hai lasă-te de goange, se vede cât de colo că nu-ţi mai încapi în piele de fericire – zise domnul Lozano –. Asta-ai pus-o tu frumuşel la cale cu Ambrosio, este?

— Să nu credeţi că nu vreau să lucrez cu dumneavoastră, domnule Lozano – zise Ludovico –. S-a-ntâmplat doar că m-

am împrietenit la toartă cu negrul şi el îmi tot zice: de ce nu rogi să te mute?, şi eu: nu şi nu, cu domnul Lozano o duc fain. Probabil că-Ambrosio a făcut demersuri din proprie iniţiativă, domnule.

— Bine, bine – se hlizi domnul Lozano –. Asta-i o avansare pentru tine şi mi se pare normal să vrei să te salţi în rang.

— Vedeţi, de n-ar fi decât cum vorbiţi dumneavoastră de alţii, şi deja-i altceva – zise Ambrosio –. Nu v-apucaţi să-i insultaţi pe oameni de cum vă întorc spatele, ca *don* Cayo. Dumneavoastră nu ofensaţi pe nimeni, dimpotrivă, îi vorbiţi de bine pe toţi, cu bună cuviinţă.

— I-am vorbit foarte bine de tine lui Bermúdez – zise domnul Lozano –. Sârguincios, vajnic, i-am zis că tot ce i-a zis negrul e-adevărat. Să nu mă faci de râs. Doar ştii, era de ajuns ca eu să-i fi zis nu vă e de folos, şi Bermúdez te-ar fi lăsat baltă. Dacă stai să te gândeşti, avansarea aceasta ne-o datorezi atât negrului cât şi mie.

— Sigur, domnule Lozano – zise Ludovico –. Vă mulţumesc frumos, domnule. Nici eu nu ştiu ce să fac, zău, ca să v-arăt recunoştinţa mea.

— Eu ştiu – zise domnul Lozano –. Să te porţi frumos, Ludovico.

— Dumneavoastră porunciţi şi eu v-ascult orbeşte, oricând, domnule Lozano. Vă puteţi bizui.

— Şi să-ţi ţii fleoanca – zise domnul Lozano –. N-ai ieşit niciodată cu Forduleţul cu mine, habar n-ai ce-i aia simbria lunară. Aşa poţi să mi te-arăţi recunoscător, înţelegi?

— Pe cuvânt că nici nu trebuia să-mi pomeniţi de asta, domnule Lozano – zise Ludovico –. Mă jur, pardon, c-aţi vorbit în plus. Păi ce credeţi despre mine, mă rog frumos?

— Tu ştii că de mine depinde să te vezi într-o bună zi pe ştatul de funcţii – zise domnul Lozano –. Sau să te lingi pe bot pentru totdeauna.

— Sau după felul cum vă purtaţi cu lumea – zise Ambrosio –. Plin de eleganţă, şi făcând mereu comentarii aşa plăcute, aşa inteligente. Mult timp îmi răsună-n cap cuvintele dumneavoastră după ce vorbiţi cu cineva, *don*.

— Uitaţi c-apare Hipólito cu *cholo* Cigüeña – zise Ludovico.

Urcară-n vechiul Ford şi Ludovico era atât de bucuros de ştirea transferului încât am călcat toate regulile circulaţiei, avea să-i povestească lui Ambrosio mai târziu. El *cholo* Cigüeña îi dădea înainte cu palavrele lui dintotdeauna:

— S-au stricat instalaţiile de apă şi m-au costat şi ochii din cap, domnule Lozano. Pe deasupra, clientela mi se-mpuţinează pe zi ce trece. Ăştia din Lima parcă nu s-ar mai regula, domnule, şi mă paşte ruina.

— Bun, dacă tot îţi merge prost afacerea, n-o să ai nimic împotrivă să ţi-o închid chiar mâine – zise domnul Lozano.

— Dumneavoastră credeţi că scornesc asta din capul meu ca să nu vă plătesc darea lunară, domnule Lozano – protestă *cholo* Cigüeña –. Dar nu-i deloc aşa, poftiţi darea, ştiţi doar că plătesc cu sfinţenie. Vă povestesc necazurile mele ca prieten, domnule Lozano, doar aşa ca să le aflaţi.

— Ca să nu zic şi de felul cum vă purtaţi cu mine – zise Ambrosio –. Cum m-ascultaţi, cum îmi puneţi întrebări, cum conversăm. Cum îmi daţi încredere-n mine. Toată viaţa mea a devenit alta de când lucrez pentru dumneavoastră, *don*.

VII

DUMINICĂ Amalia zăbovi preţ de o oră în faţa oglinzii, încât şi Símula, de-obicei atât de seacă, o luă peste picior: *caramba,* ce de dichiseli pentru ieşire. Ambrosio era demult în staţie când ea apăru, şi-i strânse mâna atât de tare că Amalia aproape ţipă. El râdea, mulţumit, avea un costum albastru, o cămaşă tot atât de albă pe cât îi erau dinţii, o cravată stropită cu roşu şi alb: mereu îl ţineai cu sufletul la gură, Amalia, pân' şi azi nu era sigur dacă vii sau îl laşi cu buzele umflate. Tramvaiul sosi pe jumătate gol şi, înainte ca ea să se aşeze, Ambrosio îşi scoase batista şi şterse locul. Loc la geam pentru regină, zise, făcând o reverenţă. Ce bine dispus era, cum se schimba şi devenea de nerecunoscut, şi-i zise: parcă eşti altul când nu mai ţi-e teamă să te prindă cu mine. Şi el: eram bucuros gândindu-mă ce bine a fost pe vremuri, Amalia. Taxatorul îi privea amuzat cu taşca lui cu bilete în mână şi Ambrosio îl expedie zicându-i pot să vă fiu cu ceva de folos? L-ai speriat, zise Amalia, şi el mda, de data asta n-o să-i mai stea nimeni în drum, niciun taxator, niciun textilist. O privi în ochi, serios: eu m-am purtat urât?, eu am plecat cu alta? A se purta urât însemna să-ţi părăseşti femeia pentru alta, Amalia, ne-am certat pentru că n-ai înţeles ce voiam de la tine. Dacă ea nu s-ar fi purtat aşa ţâfnos, aşa rece, ar fi continuat să se vadă-n oraş, şi-ncercă să-şi petreacă braţul pe după umerii ei, dar Amalia îi dădu mâna la o parte: lasă-mă, te-ai purtat ca un bădăran, ca un mizerabil, şi se-auziră nişte râsete. Tramvaiul se umpluse. Rămaseră câtva timp tăcuţi, după care el schimbă subiectul: vor trece o clipă să-l vadă pe Ludovico, Ambrosio avea să-i transmită ceva, apoi rămâneau de capul lor şi puteau face tot ce poftea Amalia. Ea îi povesti cum *don* Cayo şi *don* Fermín ridicau vocea-n birou şi cum domnul a zis după aia de *don* Fermín că-i un şobolan. Şobolan o fi el, zise Ambrosio, după ce c-au fost

prieteni buni, acu vrea să-i ducă afacerile de râpă. Din centru luară un autobuz spre Rímac şi-ajunşi acolo mai bătură câteva străduţe. Aici, Amalia, pe strada Chiclayo. Îl urmă până-n fundul unui coridor, îl văzu scoţând o cheie.

— Mă crezi proastă? – zise, apucându-l de braţ –. Prietenul tău nu-i acasă. Odaia-i goală.

— Ludovico vine puţin mai târziu – zise Ambrosio –. O să-l aşteptam conversând.

— Ba o să conversăm plimbându-ne pe stradă – zise Amalia –. Dar înăuntru nu intru.

Se hârjoniră ce se hârjoniră într-un *patio* cu dale murdare pe jos, luaţi la ochi de nişte pici ce se-opriseră din joacă, până când Ambrosio deschise uşa şi-o-mbrânci înăuntru râzând. Amalia orbecăi prin beznă câteva clipe pân'ce Ambrosio aprinse lumina.

IEŞI din birou la cinci fără-un sfert şi Ludovico era deja în maşină, lângă Ambrosio. Şoseaua Colón, la Clubul Cajamarca. Rămase tăcut şi cu ochii-n jos pe tot traseul, gândind ce n-aş da să dorm, ce n-aş da să pot dormi. Ludovico îl însoţi până la uşa clubului: să intre şi el, *don* Cayo? Nu, aşteaptă aici. Tocmai urca scara când văzu apărând pe palier silueta înaltă, capul cenuşiu al senatorului Heredia şi zâmbi: ce bine-ar fi să fie aici şi doamna Heredia. Au venit toţi, îi dădu mâna senatorul, asta-i culmea punctualităţii fiind vorba de peruani. Poftiţi, intraţi, reuniunea va avea loc în salonul de recepţii. Lumini aprinse, oglinzi cu ramele-aurite pe zidurile învechite, fotografii de babalâci mustăcioşi, grupuri de oameni care-şi încetară murmurul văzându-i intrând: aş, nu era nicio femeie de faţă. Se apropiară deputaţii, îi fură prezentaţi în ordine: nume şi prenume, mâini întinse, îmi face plăcere, bună ziua, gândea: doamna Heredia cu care?, cu Hortensia, Queta, Maclovia?, auzea: la ordinele dumneavoastră, încântat de cunoştinţă, şi-ntrezărea haine încheiate cu grijă, cu gulere tari, batiste rigide iţindu-se din buzunarele de sus, obraji încinşi, şi chelneri în veste albe aducând băuturi, gustări. Acceptă un pahar cu oranjadă şi gândi: aşa

distinsă, aşa albă, cu minutele alea aşa de-ngrijite, cu atitudinile ei de femeie deprinsă să poruncească, şi gândi: cu Queta, aşa smeadă, aşa stângace, aşa vulgară, aşa obişnuită să servească.

— Dacă vreţi, putem începe, *don* Cayo – zise senatorul Heredia.

— Da, domnule senator – ea şi Queta, chiar –, când doriţi.

Chelnerii trăgeau scaunele, delegaţii luau loc cu paharele lor de *pisco-sauer* în mâini, să tot fi fost vreo douăzeci, el şi senatorul Heredia se instalară în faţă lor. Bun, deci se întruniseră pentru-o discuţie liberă în legătură cu vizita Preşedintelui la Cajamarca, zise senatorul, acel oraş atât de-ndrăgit de toţi cei de faţă, şi el gândi: ar putea intra la ea ca servitoare. Mda, iată că-i era servitoare, un întreit motiv de bucurie pentru locuitorii Cajamarcăi zicea senatorul, nu aici ci-n conacul pe care ea precis că-l are la Cajamarca, din cauza cinstei pe care ne-o face vizitându-ne regiunea zicea senatorul, un conac plin de mobile vechi şi de lungi coridoare şi de camere cu covoare groase din lână de lamă *vicuña* unde se plictiseşte în timp ce soţul senator îşi reprezintă provincia-n capitală, şi pentru că va inaugura noul pod şi primul tronson al şoselei zicea senatorul, un conac plin de tablouri şi de servitori dar servitoarea preferată va fi Quetita, Quetita a ei. Senatorul Heredia se ridică-n picioare: dar mai cu seamă va fi o ocazie pentru cajarmaquieni să-şi demonstreze recunoştinţa faţă de Preşedinte pentru aceste lucrări atât de importante în dezvoltarea regiunii şi-a ţării întregi. Mişcări de scaune, de mâini, de parcă s-ar fi pregătit s-aplaude, dar senatorul vorbea din nou, Quetita îi va servi micul dejun la pat şi-i va auzi mărturisirile intime şi-i va păstra secretele: de aceea a fost numit acest Comitet de recepţie format din, şi el întrezări că auzindu-şi numele cei menţionaţi zâmbeau sau se înroşeau. Această reuniune avea drept scop să coordoneze programul stabilit de Comitetul de recepţie cu programul elaborat de guvern în vederea vizitei prezidenţiale, şi senatorul se întoarse spre el: Cajamarca era o regiune primitoare şi recunoscătoare, *don* Cayo, Odría

avea să se bucure de-o primire demnă de eforturile pe care le depune în fruntea ţării cârmuind părinteşte înaltele ei destine. El nu se ridică: abia zâmbind, mulţumi distinsului senator Heredia, reprezentanţilor parlamentari din Cajamarca, pentru sforţarea lor dezinteresată ca vizita să fie-ncoronată de succes, în fundul salonaşului în spatele unor draperii de tul unduitoare cele două umbre se lăsau înfierbântate să cadă una lângă alta pe-o saltea de puf care le primea fără zgomot, membrilor Comitetului de recepţie pentru amabilitatea lor de a veni la Lima s-avem un schimb de idei, şi imediat slobozeau înăbuşite chicote îndrăzneţe şi umbrele se strângeau în braţe şi deveneau o singură formă pe cearşafurile imaculate de sub tul: el era cât se poate de încredinţat că vizita va fi un succes deplin, domnilor.

— Cer scuze că vă-ntrerup – zise deputatul Saravia –. Vreau să adaug doar atât: Cajamarca e gata să facă cele mai nebuneşti cheltuieli ca să-l primească pe Generalul Odría.

Zâmbi, încuviinţă, era convins de asta, dar mai rămânea un amănunt asupra căruia ar dori să cunoască părerea celor prezenţi, domnule inginer Saravia: anume manifestaţia din Piaţa Mare, la care va lua cuvântul Preşedintele. Pentru că idealul ar fi, tuşi, îşi îndulci glasul, ca manifestaţia să se desfăşoare astfel încât, îşi căută cuvintele, Preşedintele să nu se simtă dezamăgit. Manifestaţia va fi un succes monstru, *don* Cayo, îl întrerupse senatorul, şi el auzi murmure afirmative şi văzu capete şi mai afirmative, şi dindărătul tulurilor se desluşeau şoapte, atingeri şi dulci gâfâieli, o zbuciumare de cearşafuri şi de mâini şi de guri şi de epiderme ce se căutau şi avid se lipeau.

DOMNULE Santiago, se-auziră iar bătăile-n uşă, domnule Santiago, şi el deschise ochii, îşi petrecu o mână greoaie peste faţă şi se duse să deschidă, bâstăcăind de somn: doamna Lucía.

— V-am trezit? Iertaţi-mă, dar aţi auzit radioul?, aţi văzut ce se-ntâmplă?, – cuvintele i se încălecau în gură, avea faţa

excitată, ochii alarmaţi –. Greva generală la Arequipa, zice-se că Odría ar putea numi un cabinet militar. Oare ce-o să urmeze, domnule Santiago?

— Nimic, doamnă Lucía – zise Santiago –. Greva o să dureze câteva zile şi-o să-nceteze de la sine, iar domnii din Coaliţie se vor întoarce la Lima şi totul va continua ca înainte. Nu vă-ngrijoraţi degeaba.

— Dar au fost câţiva morţi, mai mulţi răniţi – ochii ei mici sclipeau de parc-ar fi numărat morţii, gândeşte, de parc-ar fi văzut răniţii –. La teatrul din Arequipa. Coaliţia organizase acolo un miting şi odríiştii s-au amestecat în mulţime şi s-au încăierat toţi şi poliţia a folosit explozive. A apărut în „Presa”, domnule Santiago. Morţi, răniţi. O să fie revoluţie, domnule Santiago?

— Nu, doamnă – zise Santiago –. La urma urmei, de ce vă temeţi? Chiar de-ar fi revoluţie, dumneavoastră n-aţi păţi nimic.

— Dar eu nu vreau să se-ntoarcă apriştii – zise doamna Lucía, îngrozită –. Credeţi c-or să-l dea jos pe Odría?

— Coaliţia n-are nimic de-a face cu apriştii – râse Santiago –. Sunt patru milionari care erau prieteni cu Odría şi-acum s-au certat cu el. E-o ceartă între rubedenii, şi corb la corb... Dar de fapt ce vă pasă dacă se-ntorc apriştii?

— Vai, dar sunt nişte atei, nişte comunişti – zise doamna Lucía –. Ori vreţi să ziceţi că nu?

— Nu, doamnă, nu-s nici atei nici comunişti – zise Santiago –. Sunt mai de dreapta decât dumneavoastră şi-i detestă pe comunişti mai rău ca dumneavoastră. Dar nu vă faceţi sânge rău de pomană, n-or să se-ntoarcă, iar Odría mai rezistă un timp, fiţi fără grijă.

— Dumneavoastră luaţi totu-n râs, domnule Santiago – zise doamna Lucía –. Iertaţi-mă că v-am trezit, dar m-am gândit că fiind ziarist ştiţi mai multe dedesubturi. Vă chem îndată la masă.

Doamna Lucía închise uşa şi el se-ntinse de-i trosniră oasele. Sub duş, râdea de unul singur: tăcute siluete nocturne forţau fereastra hardughiei din Barranco, doamna Lucía se deştepta ţipând apriştii!, cu ochii ieşiţi din cap,

încremenită de spaimă îşi strângea la piept mâţa miorlăită şi privea cum invadatorii cotrobăiau prin dulapuri, cufere, scrinuri şi plecau cu boarfele ei prăfuite, cu paltonaşele-i mâncate de molii, cu toate vechiturile: apriştii!, ateii!, comuniştii! Or să se-ntoarcă numai şi numai ca să jefuiască lucruşoarele persoanelor decente, ca doamna Lucía, gândeşte. Gândeşte: biată doamnă Lucía, de-ai fi ştiut că pentru maică-mea dumneata nici nu treceai drept persoană decentă. Tocmai terminase cu îmbrăcatul când doamna Lucía se-ntoarse: prânzu-i gata, poftiţi la masă. Supa de mazăre şi cartoful singuratec naufragiat în farfuria cu apă verzuie, gândeşte, şi legumele râncede printre bucăţile de talpă numite de doamna Lucía mâncare cu carne. Radio Reloj era aprins, doamna Lucía asculta cu degetul arătător la buze: toate activităţile erau paralizate la Arequipa, avusese loc o manifestaţie în Piaţa Mare şi liderii Coaliţiei ceruseră din nou destituirea Ministrului de Interne, domnul Cayo Bermúdez, pe care-l făceau răspunzător de gravele incidente petrecute la Teatrul Municipal, guvernul se-adresează naţiunii cerându-i să-şi păstreze calmul şi avertizând că nu va tolera dezordinea. Vedeţi, vedeţi, domnule Santiago?

— Poate-aveţi dreptate, mai ştii, poate cade Odría – zise Santiago –. Înainte n-ar fi-ndrăznit posturile de radio să anunţe asemenea ştiri.

— Şi dacă cei din Coaliţie preiau puterea în locul lui Odría vor merge lucrurile mai bine? – zise doamna Lucía.

— Vor merge la fel sau mai prost, doamnă – zise Santiago –. Numai că, fără militari şi fără Cayo Bermúdez, poate se va observa mai puţin.

— Tot de glume vă ţineţi – zise doamna Lucía –. Nici măcar politica n-o luaţi în serios.

— Nici când bătrânul a făcut parte din Coaliţie? – zice Santiago –. Nici atunci nu te-ai băgat? N-ai dat tu o mână de ajutor manifestaţiilor puse la cale de Coaliţie împotriva lui Odría?

— Nu, nici când am lucrat cu *don* Cayo, nici cu tatăl dumitale – zice Ambrosio –. Niciodată nu m-am vârât în politică, conaşule.

— Acum trebuie să plec – zise Santiago –. La revedere, doamnă.

Ieşi în stradă şi-abia atunci descoperi soarele, un soare rece de iarnă care înviorase muşcatele din minuscula grădiniţă. Un automobil staţiona în faţa pensiunii şi Santiago trecu pe-alături fără să-l învrednicească c-o privire, dar simţi în mod vag că maşina pornea şi se ţinea încet după el. Se-ntoarse şi privi: *hola,* schimodie. Chispas îi zâmbea ţinând volanul, având pe chip expresia unui copil care-a făcut o poznă şi încă nu ştie dacă va fi lăudat sau muştruluit. Îi deschise portiera urcă!, şi-acum Chispas îl bătea pe umeri entuziasmat, ah *carajo* vezi că ţi-am dat de urmă?, şi râdea c-o veselie nervoasă, ei vezi?

— Cum naiba ai găsit pensiunea? – zise Santiago.

— Am minte-n cap, superisteţule – Chispas îşi atingea tâmpla, râdea cu poftă, dar nu-şi putea ascunde emoţia, gândeşte, încurcătura –. Mi-a luat ceva timp, dar tot te-am găsit, schimodie.

Îmbrăcat în bej, cu o cămaşă crem, o cravată verde-pal, arăta bronzat, puternic şi înfloritor, şi tu ţi-ai adus aminte că nu-ţi schimbaseşi cămaşa de trei zile, Zavalita, că nu-ţi lustruiseşi pantofii de vreo lună, şi că hainele atârnau pe tine boţite şi pătate, Zavalita.

— Să-ţi zic cum te-am pescuit, superisteţule? Pândindu-te în faţa „Cronicii" câteva nopţi în şir. Bătrânii mă credeau după fufe, şi eu acolo aşteptându-te să te urmăresc. De două ori m-am luat după altul care cobora din autobuz înaintea ta. Dar ieri nu te-am mai scăpat din ochi pân-ai intrat aici. Îţi jur că nu prea ştiam ce să fac, superisteţule, te aşteptam ca un muţunache.

— Credeai c-o să dau cu pietre-n tine? – zise Santiago.

— Ei nici chiar aşa, dar mi-era teamă să nu te-nfurii – şi roşi –. Cum eşti tu ţicnit că nimeni nu te-nţelege, ce ştiu eu, m-aşteptam la orice. Tot e bine că te-ai purtat ca o persoană decentă, superisteţule.

ODAIA era mare şi murdară, pereţi zgâriaţi şi pătaţi, un pat nestrâns, haine bărbăteşti atârnând pe umeraşe agăţate de perete în cuie. Amalia văzu un paravan, un pachet de ţigări Inca pe noptieră, un lavabou ciobit, o oglinjoară, mirosi un iz de urină şi de stătut şi-şi dădu seama că plângea. De ce a adus-o aici?, vorbea printre dinţi, şi el dă-i ’nainte cu minciunile, aşa de încet încât abia de-l auzea, zicând vine, zău, o să-l vedem pe prietenul meu, ba nu-i adevărat, voia s-o păcălească iar, să profite bine-nţeles, apoi să-i dea cu piciorul ca atunci. Ambrosio se aşezase pe patul nefăcut şi, printre lacrimile-i de obidă, Amalia-l vedea scuturând din cap, tu nu-nţelegi, nu mă-nţelegi. De ce plângea?, îi vorbea duios, pentru că te-am îmbrâncit?, privind-o c-o expresie necăjită şi lugubră, făceai un tărăboi afară cu-ncăpăţânarea ta de-a nu intra, Amalia, încât s-ar fi adunat vecinii zicând ce-i asta, şi apoi ce-ar fi zis Ludovico aflând de scandal? Îşi aprinsese una din ţigările de pe noptieră şi-ncepu s-o privească-ndelung, cu şart, întâi picioarele, apoi genunchii, înainta fără grabă pe tot trupul şi când ajunse la ochi îi zâmbi şi pe ea o trecu un val de roşeaţă şi de ruşine: că toantă-s. Îşi înăspri chipul cât putu mai mult. Ludovico o să vină imediat, Amalia, el venea şi ei plecau, ce, ţi-am făcut ceva?, şi ea: vai de tine dacă-ndrăzneşti. Vino, Amalia, stai jos aici, să conversăm. Ba n-o să stea, deschide uşa, vrea să plece. Şi el: aşa plângeai şi când textilistul te ducea acasă la el? Faţa i se amărî şi Amalia gândi e gelos, e furios, şi simţi că i se topea toată supărarea. Nu era ca tine, zise privind în jos, nu-i era ruşine cu mine, gândind o să se ridice şi-o să mă pleznească, el n-ar fi izgonit-o de teamă să nu-şi piardă postul, gândind hai ridică-te, hai plezneşte-mă, pentru el eram totul, gândind netoato, tot ce-ţi doreşti e să te sărute. El strâmbă din buze, i se bulbucaseră ochii-n cap, dădu cu chiştocul de pământ şi-l strivi. Amalia avea şi ea mândria ei, n-o să mă păcăleşti de două ori şi el o privi încordat: dacă tipul ăla n-ar fi murit ţi-o jur că l-aş fi omorât eu cu mâna mea, Amalia. Acu chiar c-o să-ndrăznească, acu da. Într-adevăr se ridică

dintr-un salt, şi aşa o s-o păţească oricine i s-ar pune-n cale, şi-l văzu apropiindu-se hotărât, cu vocea puţin răguşită: pentru că tu eşti femeia mea, asta o s-o simtă pe propria ei. Nu se clinti, îl lăsă s-o apuce de umeri şi-atunci îl împinse din răsputeri şi-l văzu pierzându-şi echilibrul şi râzând, Amalia, Amalia, şi-ncercând s-o prindă iar. Aşa se aflau îmbrâncindu-se, trăgând unul de altul, împingându-se, când uşa se dădu de perete şi apăru mutra lui Ludovico, foarte tristă.

ÎŞI stinse ţigara, aprinse alta, îşi puse un picior peste celălalt, cei ce ascultau îşi întindeau capetele ca să nu piardă niciun cuvinţel, şi el îşi auzi propria voce obosită: s-a declarat 26 zi de sărbătoare, s-au dat instrucţiuni directorilor de licee şi de şcoli economice să-şi aducă elevii în piaţă, asta va-nsemna deja ceva asistenţă, şi doamna Heredia o să privească manifestaţia de la un balcon al primăriei, aşa înaltă, aşa serioasă, aşa albă, aşa elegantă, iar el între timp o să fie la conac convingând-o pe slujnică: o mie, două mii, trei mii de *soles*, Quetita? Dar, bine-nţeles, zâmbi şi-ntrezări că toţi zâmbeau, nu era vorba ca Preşedintele să le vorbească şcolarilor, şi slujnica o să zică bun, trei mii, aşteaptă-aci şi-l va ascunde îndărătul unui paravan. S-a mai socotit că vor participa şi funcţionarii publici, deşi asta n-ar însemna cine ştie ce lume, şi el acolo, nemişcat, pitit în întuneric, va aştepta privind covoarele de lână de *vicuña* şi tablourile şi patul vast cu rezemătoare pentru cap şi cu tuluri. Tuşi, îşi trase piciorul de peste celălalt: şi-n plus, ne-am îngrijit şi de propagandă. Anunţuri în „Presa” şi la posturile de radio locale, maşini şi camionete cu difuzoare vor străbate cartierele aruncând foi volante şi asta va atrage ceva lume, şi el va număra minutele, secundele, şi va simţi că i se descompun oasele şi va simţi picături îngheţate scurgându-i-se pe spinare, şi în sfârşit: ea va apare, ea va intra. Dar, şi se-nclină şi le prezentă delegaţilor o faţă umilă şi plină de simpatie, din moment ce Cajamarca era un centru agricol, era de-aşteptat ca grosul mulţimii să vină de pe-ogoare, iar asta

depindea de dumneavoastră, domnilor. O s-o vadă, ’naltă, albă, elegantă, serioasă, o să intre plutind peste covorul de *vicuña* şi-o s-o audă zicând ce obosită sunt şi-o va chema pe draga ei Quetita. Daţi-mi voie, *don* Cayo, zise senatorul Heredia, *don* Remigio Saldívar care este preşedintele Comitetului de Recepţie şi una din figurile cele mai reprezentative ale agricultorilor cajamarquieni are ceva de zis în legătură cu manifestaţia, şi el văzu că un bărbat grăsun, negricios ca o furnică, strangulat de-o guşă cât toate zilele se ridica-n picioare-n rândul al doilea. Şi-atunci va apare Quetita şi ea îi va zice sunt obosită, vreau să mă culc, ajută-mă, şi Quetita o s-o ajute, o s-o dezbrace-ncet şi el o să privească, o să simtă cum fiecare por din trupul lui o să ia foc, cum milioanele de mici cratere ale pielii o să-i supureze. Vă cer scuze tuturor şi mai ales dumneavoastră domnule Bermúdez, grăi răguşit *don* Remigio Saldívar, el era un om de-acţiune şi nu de cuvântări, vreau să zic că nu vorbesc aşa frumos ca „Păduchele” Heredia, şi senatorul izbucni în râs şi toată lumea hohoti de plăcere. El deschise gura şi-şi încreţi faţa, şi va fi acolo, albă, goală, serioasă, elegantă, nemişcată, pe când Quetita cu delicateţe îi va rula ciorapii îngenuncheată la picioarele ei, şi toţi primeau zâmbitori sforţările întru oratorie ale lui *don* Remigio Saldívar scuzându-se tocmai de lipsa de oratorie, şi-auzea: la obiect, Remigio, *don* Remigio ăsta-i cajamarquian până-n vârful degetelor; i-i va rula cu-ncetinitorul şi el va vedea mâinile slujnicei aşa mari, aşa grosolane, aşa măslinii, coborând, coborând pe picioarele aşa albe, aşa albe, şi *don* Remigio Saldívar îşi luă o expresie hieratică: bun, revenind la obiect voia să-i zică să n-aibă nicio grijă, domnule Bermúdez, că doar ei şi-au bătut capul, au discutat şi au luat toate măsurile cu putinţă. După care ea se va fi-ntins pe pat şi el o va vedea zăcând albă şi perfectă înapoia perdeluţelor de tul, şi-o va auzi zicând hai şi tu Queta, dezbracă-te, vino Quetita. Ba chiar se puteau lipsi de elevi şi de funcţionarii publici, altfel cum o să cuprindă piaţa atâta gloată, domnule Bermúdez: lăsaţi-i să-nveţe sau să lucreze, nu vă-ngrijiţi de ei. Quetita avea să se dezbrace şi

ea repede, foarte repede, şi-o va vedea înaltă, întunecată, dură, elastică, vulgară, îndoindu-se ca să-şi scoată bluza şi mişcând din picioare, mai iute, mai iute, şi pantofii ei aveau să cadă fără zgomot pe covorul de *vicuña. Don* Remigio Saldívar făcu un gest energic: lumea de la manifestaţie va fi adusă de noi şi nu de guvern, cajamarquienii voiau ca Preşedintele să rămână c-o impresie excelentă despre regiunea lor. Acum Quetita o să dea fuga, o să zboare nu alta, lungile ei braţe se vor întinde şi vor da în lături perdeluţele de tul iar trupu-i mare şi dogoritor se va lăsa tăcut să cadă pe cearşafuri: să vă fie clar, domnule Bermúdez. Renunţase la tonul volubil dinainte şi la mişcările-i rustice, şi-adoptase o voce gravă şi solemnă şi nişte gesturi largi, şi toţi îl ascultau: agricultorii din departament au colaborat perfect la pregătiri, ca şi negustorii şi meseriaşii, să vă fie clar. Şi el avea să iasă dindărătul paravanului şi să se apropie, trupul lui va fi o torţă vie, se va atinge de voalurile de tul, va vedea totul şi inima-i va bate nebuneşte: aflaţi că vă vom aduce patruzeci de mii de oameni în piaţă, dacă nu şi mai mult. Acolo vor sta, sub ochii lui, îmbrăţişându-se, căutându-se, asudând, înlănţuindu-se, şi *don* Remigio Saldívar făcu o pauză să-şi scoată o ţigară şi să caute chibriturile, dar deputatul Azpilcueta îi întinse un foc: deci problema nu e lumea adunată, nu, în niciun caz, domnule Bermúdez, ci transportul, după cum i-a explicat el şi-nainte „Păduchelui” Heredia, râsete, şi el ca un automat deschise gura şi-şi încreţi faţa. N-aveau cum s-adune atâtea camioane câte or fi de trebuinţă ca să mobilizeze lumea de pe ogoare şi s-o aducă înapoi, şi *don* Remigio Saldívar slobozi o gură de fum care îi albi faţa: am închiriat noi vreo douăzeci de camioane şi de autobuze, dar am avea nevoie de mult mai multe. El se îndreptă în scaun: să nu-şi facă probleme, domnule Saldívar, asta-i treaba noastră şi vă puteţi bizui pe tot sprijinul. Mâinile albe şi cele negricioase, gura cu buze groase şi cea cu buze atât de fine, sfârcurile aspre umflate şi celelalte mici şi cristaline şi delicate, pulpele arămii şi cele transparente străbătute de vinişoare albăstrii, pletele

negre drepte şi cele aurii buclate: Comandamentul militar vă va trimite atâtea camioane câte aveţi nevoie, domnule Saldívar, şi el foarte bine, domnule Bermúdez, tocmai asta voiam să vă cerem, fiindcă dacă avem mijloacele la dispoziţie vă vom umple piaţa cum nu s-a mai văzut în toată istoria Cajamarcăi. Şi el: contaţi pe mine, domnule Saldívar. Numai c-ar mai fi un aspect despre care-ar vrea să le vorbească.

— M-AI agăţat aşa de iute încât nu mi-ai lăsat timp nici să mă-nfurii – zise Santiago.

— Bătrânul s-a ascuns în bortă de şarpe – zise Chispas, devenind serios –. Tatăl lui Popeye l-a dus pe furiş la o fermă de-a lui. Am venit să te-avertizez.

— S-a ascuns? – zise Santiago –. Din cauza frământărilor din Arequipa?

— De peste-o lună câinele de Bermúdez ne supraveghează casa – zise Chispas –. Agenţii se ţin după bătrânul zi şi noapte. Popeye a trebuit să-l scoată pe-ascuns, în maşina lui. În sfârşit, sper să nu le dea prin cap să-l caute la ferma lui Arévalo. Dar ţineam s-o ştii, să iei măsuri de s-o-ntâmpla ceva.

— Unchiul Clodomiro m-a ţinut la curent că bătrânul a intrat în Coaliţie, că se are la cuţite cu Bermúdez – zise Santiago –. Dar nu ştiam că lucrurile au luat o întorsătură atât de urâtă.

— Doar ai văzut ce se-ntâmplă la Arequipa – zise Chispas –. Arequipenii se ţin tare. Grevă generală pân’ la demisia lui Bermúdez. Şi-or să-l destituie, *carajo.* Culmea-i că bătrânul ţinea morţiş să meargă la mitingul acela, noroc cu Arévalo că l-a făcut să renunţe-n ultima clipă.

— Totuşi nu pricep – zise Santiago –. Tatăl lui Popeye s-a pus şi el rău cu Odría? Nu-i el în continuare lider odríist în Senat?

— Oficial, este – zise Chispas –. Dar în fundul inimii i s-a aplecat şi lui de lepădăturile astea. S-a purtat foarte frumos cu bătrânul. Mai frumos decât tine, superisteţule. Nici

măcar după toate prin câte a trecut în ultima vreme n-ai venit să-l vezi.

— A fost bolnav? – zise Santiago –. Unchiul Clodomiro nu mi-a zis că...

— Bolnav nu, dar cu ştreangul de gât – zise Chispas –. N-ai aflat că după plăcerea ce i-ai făcut-o fugind de-acasă i s-au întâmplat altele şi mai rele? Avortonul de Bermúdez a crezut c-a fost implicat în conspiraţia lui Espina şi s-a pus cu bâta pe el.

— Ah, da, asta ştiu – zise Santiago –. Unchiul Clodomiro mi-a zis că i s-ar fi retras laboratorului concesiunea ce-o avea cu magazinele Institutelor Armatei.

— Asta n-ar fi nimic, mai rău e cu întreprinderea de Construcţii – zise Chispas –. Nu ne-au mai dat un ban, au îngheţat toate fondurile şi ne-au lăsat să ne descurcăm cum ştim cu plata oamenilor şi-a restanţelor. Şi pretind ca lucrările să continue-n acelaşi ritm, altminteri ne dau în judecată pentru nerespectarea contractului. Un război pe viaţă şi pe moarte cu bătrânul, ca să-l ruineze. Dar bătrânul nici gând să se lase, asta mă-ncântă la el. A intrat în Coaliţie şi...

— Mă bucur că bătrânul nu mai are nimic de-a face cu guvernul – zise Santiago –. Îmi pare bine şi că tu nu mai eşti odríist.

— Adică-ţi pare bine că ne scufundăm – zâmbi Chispas.

— Zi-mi ceva de mama, de Teté – zise Santiago –. Unchiul Clodomiro zicea că e cu Popeye, e-adevărat?

— Dacă cineva a câştigat ceva cu fuga ta, acela-i unchiul Clodomiro – râse Chispas –. Sub pretextul c-aduce veşti de la tine, dă de trei ori pe săptămână pe la noi pe-acasă. Da, e cu pistruiatul, şi n-o mai ţine nimeni aşa din scurt, o lasă până şi să iasă cu el sâmbetele. Or să sfârşească prin a se lua, probabil.

— Mama precis e-n culmea fericirii – zise Santiago –. A uneltit pentru nunta asta de când a venit Teté pe lume.

— Bun, acum răspunde-mi tu – zise Chispas, vrând să pară jovial, dar înroşindu-se –. Când o să laşi nazurile?, când o să te-ntorci acasă?

— Nu, Chispas, niciodată n-o să mă mai întorc acasă – zise Santiago –. Mai bine discutăm despre altceva.

— Şi de ce mă rog n-o să te mai întorci acasă? – făcând pe miratul, Zavalita, încercând să te facă să crezi că nu te crede –. Ce ţi-au făcut bătrânii de nu vrei să locuieşti cu ei? Zău, omule, nu mai face pe nebunu.

— Hai să nu ne certăm – zise Santiago –. Mai bine fă-mi şi mie un mic serviciu. Du-mă până-n Chorrillos, că acolo trebuie să mă-ntâlnesc c-un coleg, să facem un reportaj împreună.

— N-am venit să mă cert cu tine, crede-mă, dar nu pot să te-nţeleg şi pace – zise Chispas –. Dispari de-acasă de la o zi la alta fără să-ţi fi făcut nimeni nimic, te faci cu desăvârşire nevăzut, te iei în beţe cu toată familia numai aşa, de florile mărului, ca s-o faci pe nebunu. Cum naiba să te mai pricep, *carajo.*

— Nu mă pricepe, dar du-mă-n Chorrillos că deja-s în întârziere – zise Santiago –. Ai timp, nu?

— Bine, bine – zise Chispas –. E-n regulă, superisteţule, te duc.

Demară şi aprinse radioul: se transmiteau ştiri peste ştiri despre greva din Arequipa.

— IERTAŢI-MĂ, nu voiam să deranjez dar trebuie să-mi iau boarfele, plec dintr-o clipă-n alta – şi chipul şi glasul lui Ludovico erau aşa amare de parcă se ducea să-şi sape singur mormântul –. *Hola,* Amalia.

Dar fără s-o privească, de parcă ea ar fi fost un obiect pe care Ludovico era obişnuit să-l vadă în camera lui; pe Amalia o-ncerca o ruşine teribilă. Ludovico îngenunchease lângă pat şi trăgea o valiză. Începu să cărăbănească-n ea lucrurile atârnate pe cuiere. Nu i s-a părut deloc ciudat să te găsească aici, toanto, ştia deci c-o să dea peste tine, înseamnă că Ambrosio i-a cerut camera pentru, era o minciună că trebuiau să se-ntâlnească, Ludovico a picat din întâmplare. Mai bine-zis, mânat de nevoie. Ambrosio nu părea în apele lui. Se-aşezase pe pat şi, fumând, se uita cum Ludovico trântea cămăşi şi ciorapi în valiză.

— Te iau, te trimit, te cheamă, te beştelesc – bombănea Ludovico de unul singur –. Zi-mi şi mie ce viaţă-i asta.

— Şi unde trebuie să pleci? – zise Ambrosio.

— La Arequipa – murmură Ludovico –. Tipii din Coaliţie vor să facă acolo o manifestaţie împotriva guvernului şi s-ar părea c-o să se lase cu tărăboi. Cu *serranos* ăştia nu ştii niciodată la ce să te-aştepţi, încep binişor c-o manifestaţie şi sfârşesc c-o revoluţie.

Îndesă un maieu în valiză şi suspină, covârşit. Ambrosio se uită la Amalia şi-i făcu cu ochiul, dar ea întoarse capul.

— Tu te râzi, negrule, ce-ţi pasă, eşti în siguranţă – zise Ludovico –. Ai trecut prin chestiile astea de parcă nici usturoi n-ai mâncat nici gura nu-ţi miroase. Nu vrei să-ţi mai aminteşti de noi ăştia, care-am rămas cu băieţii. Tare-aş vrea să te văd în pielea mea, Ambrosio.

— N-o lua chiar aşa, frăţioare – zise Ambrosio.

— Să fii chemat zor-nevoie în ziua liberă şi să ţi se zică avionul pleacă la cinci – se întoarse să se uite la Ambrosio şi la Amalia, cătrănit –. Nici nu ştiu pentru cât timp, nici nu ştiu ce-o să ni se-ntâmple acolo.

— N-o să păţiţi nimic şi-o să vizitezi Arequipa – zise Ambrosio –. Ia-o ca pe-o plimbărică, Ludovico. Te duci cu Hipólito?

— Da – zise Ludovico, închizând valiza –. Ah, negrule, ce bine o duceam când lucram cu *don* Cayo, pân-oi închide ochii o să regret că m-au mutat.

— Păi din vina ta te-au mutat – râse Ambrosio –. Nu te văicăreai tu că nu mai ai timp nici să respiri? N-aţi cerut voi, Hipólito şi cu tine, să vă mute?

— Aşa-i, las-o baltă, simţiţi-vă ca acasă – zise Ludovico, şi-Amalia simţi că se învineţeşte –. Păstrează cheia, negrule, sau când pleci las-o la *doña* Carmen, la intrare.

Le făcu un gest amărât de rămas bun din uşă şi ieşi. Amalia simţi că mânia i se-aprinde prin tot corpul, iar Ambrosio, care se ridicase şi dădea să se apropie, rămase nemişcat văzând-o ce mutră face.

— Ştia că-s aici, nu s-a mirat văzându-mă – îl ameninţa cu ochii, cu mâinile –, m-ai minţit zicând că-l aşteptai, ţi-a împrumutat camera ca să...

— Nu s-a mirat pentru că i-am zis că-mi eşti nevastă – zise Ambrosio –. Ce, nu pot veni aici cu nevastă-mea când am chef?

— Nu-ţi sunt nevastă, nu ţi-am fost şi nici n-o să-ţi fiu – strigă Amalia –. Cum o să se mai uite prietenul tău la mine?, ce-o să mă creadă?, i-ai luat camera ca să...

— Ludovico mi-e ca un frate, aici îs ca la mine-acasă – zise Ambrosio –. Nu fi neroadă, aici fac ce poftesc.

— O fi crezând despre mine că-s o neruşinată, nici nu mi-a dat mâna, nici nu m-a privit în ochi. O fi crezând că...

— Cred şi eu că nu ţi-a întins mâna ştiindu-mă cât îs de gelos – zise Ambrosio –. Cred şi eu că nu s-a uitat la tine ca să nu mă înfurie. Nu fi neroadă, Amalia.

APĂRU un chelner cu un pahar cu apă şi el tăcu, preţ de câteva secunde. Bău o înghiţitură, tuşi: guvernul le este recunoscător tuturor cajamarquienilor şi-n special domnilor din Comitetul de recepţie, pentru toată silinţa ce şi-o dau ca vizita să devină un eveniment, şi izbuti să desluşească pe sub voalurile de tul o înşiruire de iuţi preschimbări: dar toate acestea înseamnă cheltuieli şi n-ar fi normal ca, în afară de pierderile de timp şi dârdora pregătirilor, călătoria Preşedintelui să mai presupună pentru ei şi uşurarea buzunarelor. Tăcerea se accentua şi el putea auzi răsuflarea încetinită a asistenţei, putea întrezări curiozitatea, maliţia pupilelor aţintite asupra lui: ea şi Hortensia, ea şi Maclovia, ea şi Carmincha, ea şi „China”. Îşi drese glasul din nou, îşi încreţi uşor faţa: aşa că avea instrucţiuni din partea Ministerului să pună la dispoziţia Comitetului o sumă care să-i scutească de, şi figura lui *don* Remigio Saldívar domină deodată sala, ea şi Hortensia: stop, să nu mai scoată un cuvânt, domnule Bermúdez. Epiderme ce se confundau între ele şi cu cearşafurile şi cu voalurile, şuviţe foarte negre care se-mpleteau şi se despleteau, şi-şi simţi în gură saliva călduţă şi groasă ca

sperma, încă de când a luat fiinţă Comitetul, prefectul a anunţat că va pune deoparte o cotă pentru cheltuielile de primire, şi *don* Remigio Saldívar făcu un gest maiestuos şi falnic, şi încă de pe-atunci noi i-am refuzat categoric această propunere. Murmure aprobatoare, un orgoliu provincial şi provocator pe toate feţele şi el deschise gura şi-şi miji ochii: bine dar mobilizarea braţelor de muncă de pe ogoare vă va costa bani grei, domnule Saldívar, e cât se poate de frumos că oferiţi banchetul şi celelalte recepţii, dar nu vă mai încărcaţi cu alte cheltuieli, şi auzi zgomote ofensate, mişcări energice, şi *don* Remigio Saldívar îşi desfăcuse larg braţele cu aroganţă: nu primeau nici-un *centavo*, se poate?, asta-ar mai lipsi. Aveau să-l primească pe Preşedinte cu toate onorurile, cheltuielile îi priveau, hotărâseră asta în unanimitate, banii deja strânşi vor fi prea suficienţi, Cajamarca n-avea nevoie de ajutoare ca să-l omagieze pe Odría, aşa că să nu mai discutăm. El se ridică-n picioare, încuviinţând, siluetele îi pieriră dinaintea ochilor ca şi când ar fi fost de fum: el nu mai insista, nu voia să-i jignească, în numele Preşedintelui mulţumea pentru generozitate, pentru amabilitate. Dar tot nu putu încă să iasă fiindcă băieţii de serviciu năvăliră înăuntru cu gustări şi băuturi. Se-amestecă în mulţime, bău o oranjadă, răspunse la glume şi bancuri încreţindu-şi faţa. Ca să-i cunoaşteţi mai bine pe cajamarquieni, domnule Bermúdez, şi *don* Remigio Saldívar îl puse faţă-n faţă c-un bărbat cărunt cu nas uriaş: *doctorul* Lanusa, a pus să se confecţioneze cincisprezece mii de steguleţe suportând toată cheltuiala, başca plata cotei-parte ca toţi ceilalţi din Comitet, domnule Bermúdez. Şi nu cumva să credeţi c-a făcut acest gest pentru c-a obţinut ca şoseaua să-i treacă chiar prin faţa fermei, râse deputatul Azpilcueta. Hohotiră toţi, până şi *doctoral* Lanusa pufni în râs, of, limbile ăstora din Cajamarca. E limpede că Domniile-voastre faceţi totul di granda, se auzi el zicând. Cât despre dumneata, pregăteşte-ţi de pe-acu pipota pentru câte vei avea de îngurgitat la ospăţ, domnule Bermúdez, întrevăzu ochii sclipitori ai deputatului Mendieta dinapoia unui pahar cu bere, c-o să vedeţi cum ştim noi

primi. Privi la ceas, când s-a făcut aşa târziu?, îi părea rău dar trebuia să plece. Chipuri, mâini, la revedere, pe curând, mi-a făcut plăcere. Senatorul Heredia şi deputatul Mendieta îl însoţiră pân' la scară, acolo aştepta un tip brunet cu tot sângele-n obraji şi c-o privire respectuoasă. Inginerul Lama, *don* Cayo, şi el gândi: un post?, o recomandare?, o afacere?; e membru în Comitetul de recepţie şi cel mai destoinic agronom al regiunii, domnule Bermúdez. Încântat, cu ce-i putea fi de folos? Un verişor de-al meu, iertaţi-mă că tocmai acum îmi permit să, dar maică-sa şi-a pierdut capul şi-atâta a insistat încât. Îl încurajă zâmbindu-i, îşi scoase-un carneţel din buzunar, ce-a făcut flăcăul? L-au trimis la Universitatea din Trujillo cu multe sacrificii domnule, şi acolo a fost sfătuit de rău, s-a-nhăitat cu te miri cine, până atunci nu se vârâse deloc în politică. Bine, bine, dom'inginer, o să se-ocupe chiar el de treaba asta, cum îl chema pe flăcău?, era închis la Trujillo sau la Lima? Coborî scările şi văzu că luminile de pe şoseaua Colón erau deja aprinse. Ambrosio şi Ludovico conversau fumând lângă intrare. Îşi aruncară ţigările când îl văzură: la San Miguel.

— PRIMA la dreapta – zise Santiago, arătându-i –. Casa aia gălbuie, aia veche. Da, aici.

Sună, băgă capul pe uşă şi-l văzu în susul scării pe Carlitos, cu pantalonii de pijama, c-un prosop pe umăr: cobor îndată, Zavalita. Se-ntoarse la automobil.

— Dacă te grăbeşti, lasă-mă aici Chispas. Mergem pân' la Callao c-un taxi. „Cronica" ne plăteşte deplasările.

— Vă duc eu – zise Chispas –. Sper să ne vedem de-acu mai des, nu? Şi Teté ţine grozav să te vadă. Sper că nu te opui să ţi-o aduc, sau ai un dinte şi-mpotriva lui Teté?

— Bine-nţeles că n-am – zise Santiago –. N-am nimic cu nimeni, nici cu bătrânii. De altfel o să le fac curând o vizită. Vreau doar să se-obişnuiască cu ideea că de acum înainte voi trăi singur şi de capul meu.

— Cu asta n-or să se obişnuiască niciodată, şi-o ştii prea bine – zise Chispas –. Le-ai otrăvit viaţa. Zău, vino-ţi în fire şi n-o mai ţine una şi bună, superisteţule.

Dar amuţi fiindcă apăruse Carlitos, măsurând din ochi mirat maşina, chipul lui Chispas. Santiago îi deschise portiera: suie, suie, ţi-l prezint pe frate-meu, o să ne ducă el. Suie, zise şi Chispas, c-aici în faţă intră foarte bine şi trei persoane. Demară, urmând linia tramvaiului, şi câtva timp nu-şi mai vorbiră. Chispas întinse pachetul de ţigări şi Carlitos trăgea cu coada ochiului la noi, gândeşte, la tabloul de bord nichelat, la frumosul covoraş nou-nouţ şi la eleganţa lui Chispas.

— Nici nu te-ai prins că maşina-i nouă – zise Chispas.

— Chiar – zise Santiago –. Bătrânul a vândut Buick-ul?

— Nu, asta-i a mea – Chispas îşi suflă peste unghii –. O plătesc în rate. N-o am nici de-o lună. Şi ce faceţi la Callao?

— Îi luăm un interviu directorului vămii – zise Santiago –. Carlitos şi cu mine scriem nişte articole despre contrabandă.

— A, ce interesant – zise Chispas; şi dup-o clipă –: Ştii că de când ai intrat acolo cumpărăm „Cronica” în fiecare zi? Dar tot nu mă dumiresc ce scrii tu. De ce nu-ţi semnezi articolele? Aşa te-ai face şi tu mai cunoscut.

Iată ochii zeflemisitori şi uimiţi ai lui Carlitos, Zavalita, iată şi stingherеala ce te-a cuprins. Chispas străbătu Barranco, Miraflores, coti pe bulevardul Pardo şi-o luă pe Costanera. Conversau cu lungi pauze incomode şi numai Santiago şi Chispas, Carlitos îi măsura cu coada ochiului, c-o expresie între intrigată şi ironică.

— Trebuie să fie grozav să fii ziarist – zise Chispas –. Eu unul n-aş putea, nu-s în stare să-mi scriu nici scrisorile. Dar tu trebuie că te simţi în elementul tău, Santiago.

Periquito îi aştepta în pragul vămii, cu aparatele de luat vederi atârnându-i pe umeri, şi ceva mai departe se vedea camioneta ziarului.

— Te caut într-una din zile la aceeaşi oră – zise Chispas –. Cu Teté, de acord?

— Bine – zise Santiago –. Îţi mulţumim că ne-ai adus, Chispas.

Chispas rămase un moment nehotărât, cu gura-ntredeschisă, dar nu mai zise nimic, se mulţumi să facă un

semn de rămas bun cu mâna. Văzură cum se îndepărta automobilul săltând pe pietrele de pavaj despărţite de bălţoace.

— Ăsta-i chiar frate-tu? – Carlitos dădea din cap nevenindu-i să-şi creadă ochilor –. Familia ta se scaldă-n bani, nu?

— Dac-ar fi să mă iau după Chispas, se află pe marginea prăpastiei – zise Santiago.

— Mi-ar place mie să cad într-o prăpastie ca asta – zise Carlitos.

— De mai bine de juma de oră v-aştept, hahalerelor – zise Periquito –. Aţi auzit ştirile? Cabinet militar, în urma scandalurilor din Arequipa. Arequipenii l-au doborât pe Bermúdez. Ăsta-i sfârşitul lui Odría.

— Nu te mai bucura aşa, nătângule – zise Carlitos –. Sfârşitul lui Odría e începutul a ce?

VIII

DUMINICA următoare Ambrosio o aşteptă la ora două, intrară la un matineu, luară o gustărică undeva prin apropiere de Piaţa Mare şi se plimbară apoi în voie. Azi o să fie, gândea Amalia, azi o să se-ntâmple. El o fura din ochi din când în când şi ea se tot surprindea gândind: azi o să fie. Ştiu eu un restaurant bunicel pe Francisco Pizarro, zise Ambrosio când începu să se-nsereze. Era o bodegă creolă mai de Doamne-ajută; mâncară şi băură pe săturate, de abia se mai puteau urni. Ştiu eu o pistă de dans pe-aici prin apropiere zise Ambrosio, hai şi noi. Era un cort de circ ridicat în spatele căii ferate. Orchestra cânta de pe-un podium şi se puseseră rogojini pe jos pentru ca lumea să poată dansa fără să calce în noroi. Mai tot timpul Ambrosio dispărea şi se întorcea cu bere în nişte păhărele de hârtie cerată. Era lume multă, perechile ţopăiau pe loc din lipsă de spaţiu; uneori izbucnea câte o încăierare dar n-ajungea la burduşeală pentru că doi malaci îi despărţeau imediat pe tipi şi-i zvârleau afară. Na c-o să mă-mbăt, gândea Amalia. Căldura ce tot sporea o făcea să se simtă mai la largul ei, mai slobodă, şi deodată chiar ea îl trase pe Ambrosio spre pista de dans. Se amestecară cu celelalte perechi, îmbrăţişaţi, şi muzica parcă nu se mai sfârşea. Ambrosio o strângea tare, Ambrosio îmbrâncea un beţiv care o atinsese, Ambrosio o săruta pe gât: totul se întâmpla parcă la o mare depărtare, Amalia râdea cu hohote. Apoi pământul începu să se învârtească şi ea se agăţă de Ambrosio ca să nu cadă: mi-e cam rău. Simţi că el râdea, că trăgea de ea şi deodată se trezi în stradă. Aerul rece pe faţă o trezi doar pe jumătate. Mergea ţinându-l de braţ, îi simţea alteori mâna după mijloc, zicea las’că ştiu de ce mi-ai dat să beau. Era fericită, nu-i mai păsa de nimic, dar unde mergeau?, i se părea că trotuarul se scufundă, las’că ştiu eu unde, chiar dacă tu taci. Recunoscu odăiţa lui

Ludovico pe când aproape aţipise. Îl îmbrăţişa pe Ambrosio, îşi lipea trupul de-al lui Ambrosio, gura ei căuta buzele lui Ambrosio, zicea te urăsc Ambrosio, te-ai purtat urât, şi era ca şi cum altă Amalia ar fi făcut toate acestea. Se lăsă dezbrăcată, răsturnată pe pat şi gândea de ce plângi toanto? Apoi o-ncolăciră nişte braţe puternice, o greutate ce-o sfărâma, o sufocare ce-o apăsa pe piept. Simţi că nici nu mai râdea, nici nu mai plângea şi văzu chipul lui Trinidad plutind pe undeva departe. Deodată, cineva o zgâlţâi. Deschise ochii: becul din odăiţă ardea, grăbeşte-te zicea Ambrosio, încheindu-şi nasturii cămăşii. Cât e ceasul? Patru dimineaţa. Avea capul greu, trupul o durea şi-o înjunghia, ce-o să zică doamna?. Ambrosio îi întindea bluza, ciorapii, pantofii şi ea se îmbrăca în fugă, fără să-l privească-n ochi. Strada era pustie, şi-acum vântul de-afară îi făcu rău. Se lipi de Ambrosio şi el o strânse-n braţe. O să-i zic că mătuşa s-a-mbolnăvit şi-a trebuit să stau cu ea, gândea, sau că eu nu m-am simţit bine şi mătuşa m-a obligat să rămân. Ambrosio o mângâia uneori pe cap, dar tot nu-şi vorbeau. Autobuzul apăru când se-ntrezărea o geană de lumină palidă peste acoperişuri, coborâră în Piaţa San Martín şi era deja ziuă, vânzători de ziare se-mprăştiau care-ncotro. Ambrosio o-nsoţi până-n staţia de tramvai. De data asta n-o să mai fie ca atunci, Ambrosio?, de data asta o să ştie să se poarte? Îmi eşti nevastă, zise Ambrosio, te iubesc. Stătură înlănţuiţi până veni tramvaiul. Îi făcu semne de la geam şi se uită lung după el, văzându-l tot mai mic pe măsură ce tramvaiul îl lăsa în urmă.

MAŞINA coborî pe bulevardul Colón, ocoli Piaţa Bolognesi, o luă pe Brasil. Circulaţia şi stopurile o întârziară încă o jumătate de oră până să ajungă la Magdalena; apoi ieşind de pe bulevard, înaintă cu viteză pe străzi singuratice şi prost luminate şi-n câteva minute ajunse la San Miguel: tot ce-mi doresc e să dorm, să dorm, să mă culc devreme azi. Văzând maşina, agenţii de la colţ salutară. Intră în casă şi-o zări pe servitoare punând masa. De pe scară aruncă o privire-mprejur, spre salon, spre sufragerie: schimbaseră

florile din vaze, tacâmurile şi paharele de pe masă străluceau, totul era dereticat, ordonat şi curat. Îşi scoase haina, intră în dormitor fără să bată la uşă. Hortensia şedea pe taburetul din faţa toaletei, machiindu-se.

— Queta nu voia să vie când a aflat că invitatul era Landa – faţa ei îi zâmbea din oglinzi; el aruncă haina pe pat, ţintind capul dragonului: reuşi să-l acopere –. Biata de ea, cum aude de Landa cum începe să caşte. De dragul tău trebuie să-ndure toate mumiile, zău aşa, mai gândeşte-te şi la ea să-i inviţi câte un băiat drăguţ, măcar din când în când.

— Daţi-le de mâncare şoferilor – zise el, slăbind nodul cravatei –. Am poftă de-o baie bună. Vrei să-mi aduci un pahar cu apă?

Intră-n săliţa de baie, dădu drumul la apă caldă, se dezbrăcă fără să-nchidă uşa. Vedea cum se umple cada, cum se impregna săliţa de aburi. O auzi pe Hortensia comandând ceva, o văzu intrând c-un pahar cu apă. Înghiţi o pilulă.

— Vrei să bei ceva tare? – zise ea, din prag.

— După baie. Scoate-mi rufe curate, te rog.

Se cufundă în cadă şi rămase întins, doar cu capul afară, absolut nemişcat, până ce apa începu să se răcească. Se săpuni, se limpezi sub duş cu apă rece, se pieptănă şi intră gol în dormitor. Pe spinarea dragonului erau întinse o cămaşă curată, chiloţi şi maieu, ciorapi. Se-mbrăcă agale, trăgând dintr-o ţigară ce fumega în scrumieră. Apoi, din birou îl sună pe Lozano, sună la Palat, sună la Chaclacayo. Când coborî în salon, Queta sosise. Purta o rochie neagră cu decolteu avantajos şi se pieptănase c-un coc ce-o prindea de minune. Amândouă se-aşezaseră, ţineau câte un whisky în mână, îşi puseseră discuri.

CÂND Ludovico l-a înlocuit pe Hinostroza, lucrurile s-au mai îndreptat oleacă, de ce?, pentru că Hinostroza era plicticos la culme, pe când Ludovico era băiat de viaţă. Ce era mai afurisit în meseria aia de şofer al lui *don* Cayo nu erau trebuşoarele în plus pentru domnul Lozano, nici faptul

că n-aveai orar fix şi nu ştiai niciodată când aveai zi liberă, ci nopţile alea îngrozitoare, *don*. Blestemate, *don*. Alea când trebuia să-l ducă la San Miguel şi să-l aştepte uneori până a doua zi dimineaţa. Ce te mai durea noada de-atâta stat jos!, ce te mai îndobitoceau vegherile alea! Acu o să ştii şi tu ce-i aia să crăpi de plictiseală, i-a zis Ambrosio lui Ludovico, în prima zi de lucru a acestuia, şi el, privind casa: deci aici îşi avea bârlogul domnul Bermúdez, deci aici îşi lăsa lapţii. S-au mai îndreptat lucrurile pentru că Ludovico măcar stătea de vorbă, conversa, pe când Hinostroza se cocârja ca o mumie în maşină şi adormea. Cu Ludovico se aşeza pe gărduleţul ce-mprejmuia grădiniţa casei, căci de-acolo Ludovico putea supraveghea toată strada, şi asta aşa, într-o doară, ca să nu se işte vreun pocinog. Îl vedeau intrând pe *don* Cayo, auzeau glasurile dinăuntru, Ludovico îl distra pe Ambrosio încercând să ghicească ce se petrecea: acu or fi trăgând la măsea, când se-aprindeau luminile la etaj Ludovico zicea a-nceput orgia. Uneori se-apropiau agenţii din colţ şi tuspatru se puneau pe fumat şi pe conversat. La un moment dat, unul din sticleţi era un tip din Ancash, mare cântăreţ. Un gurist prima-ntâia, *don*, Păpuşică Dulce era bucata lui de rezistenţă, ce-aştepţi bă să-ţi schimbi meseria? îi ziceau. Dar îndată după miezul nopţii începea plictisul, urâtul, disperarea că timpul nu trecea mai repede. Numai Ludovico tot dădea cu clanţa. Şi zău dacă nu era un cârtitor ce nu s-a mai pomenit, că mereu îl beştelea pe Hipólito şi povestea de ăla nişte chestii de groază, dar uneori mă-ntreb dacă insul de groază nu era el, *don*. Parcă-l văd pe *don* Cayo dezmăţându-se, zicea arătând spre balcon şi sugându-şi buzele de poftă, acu' face-aşa şi-acu' face altminteri, şi-uite aşa îi ţinea cu balivernele până când, să mă iertaţi, *don*, tuspatru simţeau mâncărimi în ceea şi-o poftă turbată de-a năvăli la bordel. Turba vorbind de doamna: în dimineaţa aia când am venit singur să-l aduc pe *don* Cayo am văzut-o, negrule. Nu erau decât scorneli de-ale lui, bine-nţeles. În capot, negrule, un capoţel ca din voal, roz-bonbon, străveziu, cu nişte papucei chinezeşti, ochişorii-i aruncau văpăi. Se uită-o dată la tine

şi-ţi dai duhul, se mai uită-o dată şi învii din morţi, se mai uită-o dată şi crăpi de-a binelea, şi încă o dată şi te reînvie: c-aşa era el, băncos, *don*, băiat de viaţă. Sigur, doamna era doamna Hortensia, *don*, bine-nţeles.

DREPT în uşă se ciocni de Carlota, care ieşea după pâine: ce-a fost cu tine?, unde-ai fost?, ce-ai păţit? Nimic, nimic, a rămas să doarmă la mătuşă-sa din Limoncillo, că sărmanei i se făcuse rău, s-a supărat doamna? Mergeau împreună spre brutărie: aş, nici nu şi-a dat seama, şi-a petrecut toată noaptea cu urechea lipită de radio, ascultând ştirile din Arequipa. Amalia simţi că i se-ntoarce sufletul în trup. N-ai aflat de revoluţia din Arequipa?, zicea Carlota foarte înfierbântată, doamna era aşa nervoasă încât le-a pus pe jăratec şi pe ele, ea cu Símula au stat în bucătărie pân' la două noaptea ascultând radioul. Dar ce se-ntâmplă la Arequipa, aiurito? Greve, încăierări, morţi, iar acu tipii cer să fie dat afară domnul din guvern. Cine, *don* Cayo? Îhî, şi doamna n-a putut da de el nicăieri, toată noaptea n-a făcut altceva decât să-l facă albie de porci şi s-o cheme la telefon pe domnişoara Queta. Cumpăraţi porţie dublă, s-aveţi acasă, le-a zis brutarul, că dacă se lasă cu revoluţie eu nu deschid mâine. Ieşiră şopocăind, oare ce-o să urmeze?, de ce ţin ăia morţiş să-l izgonească pe domnul, Carlota? Păi doamna zicea când a făcut criză de nervi azi-noapte că din cauză c-a fost prea bleg cu ei, prea blând, şi deodată o încleştă pe Amalia de braţ şi-o privi în ochi: nu te cred, nu ţine chestia cu mătuşă-ta, zi drept, ai fost c-un bărbat, ţi se citeşte pe figură. Hait, ce bărbat, trăsnito?, mătuşă-mea s-a-mbolnăvit, Amalia o privea pe Carlota cu multă seriozitate dar pe dinăuntru simţea gâdilături şi-o fierbinţeală fericită. Intrară-n casă şi Símula tocmai asculta la radioul din săliţă, c-o mutră tulburată. Amalia se refugie-n odaia ei, se duşă rapid, dă Doamne să nu mă-ntrebe nimic, şi când urca spre dormitor cu micul dejun, încă de pe scară auzi ora exactă şi glasul prezentatorului de la Radio Reloj. Doamna şedea pe pat fumând şi nu răspunse la bună dimineaţa. Guvernul arătase îndelungă răbdare faţă de provocatorii de

neorânduială şi de subversiune din Arequipa, zicea radioul, muncitorii să-şi reia lucrul, studenţii cursurile, şi-atunci văzu ochii doamnei care-o măsurau de parcă-atunci ar fi descoperit-o: şi ziarele, toanto?, fugi după ele! Da, îndată, ieşi fuga din dormitor încântată, ce bine!, nici nu şi-a dat seama. Luă nişte mărunţiş de la Símula şi se duse-ntins la chioşcul din colţ. S-o fi petrecut ceva grav, de-aia o fi doamna aşa palidă. Văzând-o înapoindu-se, sări din pat, îi smuci ziarele şi-ncepu să le răsfoiască. În bucătărie o-ntrebă pe Símula: crede că revoluţia va izbuti?, că-l vor da jos pe Odría? Símula ridică din umeri: pe cine-or să-l zboare însă precis din minister era pe domnul, că toţi îl urau. Îndată o auziră pe doamna coborând, iar ea şi Carlota dădură fuguţa să tragă cu urechea de lângă cămară: alo, alo, Queta? Ziarele nu ziceau nimic nou, n-am închis ochii toată noaptea, şi-o văzură cum dădea furioasă de pământ cu „Presa”: pân’ şi mitocanii ăia cer demisia lui Cayo, ani de zile l-au periat care mai de care şi-acu îi întorc spatele, Quetita. Ţipa, înjura spurcat, Amalia şi Carlota se uitau una la alta. Nu, Quetita, nici n-a venit nici n-a sunat, bietul o fi având până peste cap cu scandalul ăla, poate s-o fi dus la Arequipa. Ah, deie Domnul să pună să se tragă odată în imbecilii ăia, să le scoată gărgăunii din cap o dată pentru totdeauna, Quetita.

— BĂTRÂNA Yvonne porcăieşte guvernul şi nu te scuteşte nici pe tine – zise Hortensia.

— Vedeţi să nu-i ziceţi cumva, m-omoară dacă află că v-am zis – zise Queta –. Nu vreau să mi-o fac duşmancă pe hoaşca asta.

El trecu pe dinaintea lor spre bar. Îşi turnă un whisky sec cu două cubuleţe de gheaţă şi se aşeză. Servitoarele, cu şorţuleţe, îşi făceau de lucru-n jurul mesei. Le-au dat şoferilor să mănânce? Răspunseră că da. Baia îl cam ameţise, le vedea pe Hortensia şi pe Queta ca printr-o uşoară ceaţă, abia de le-auzea murmurele şi râsetele. Bun, şi ce-i cu asta?, ce ziceţi că zicea bătrâna?

— E prima oară când o aud vorbindu-vă de rău în public – zise Queta –. Până-acum îşi dădea ochii peste cap de plăcere când pomenea de dumneavoastră.

— Îi zicea lui Robertito că banii de care o stoarce Lozano poposesc pân' la urmă jumate-n buzunarul tău – zise Hortensia –. Şi-i zicea asta celui mai parşiv bârfitor din Lima, dă-ţi seama.

— Că dac-o mai jecmăniţi în halul ăsta o să se retragă din meserie la o viaţă decentă – râse Queta.

El îşi încreţi faţa şi deschise gura: de-ar fi mute!, de s-ar putea înţelege cineva cu femeile numai prin gesturi! Queta se-aplecă peste tăviţa cu saleuri, decolteul i se căscă şi i se văzură sânii.

— Auzi, ia nu mi-l provoca – îi dădu o pălmuţă Hortensia –. Ţine asta pentru moşulică.

— Pe Landa şi asta-l lasă rece – îi înapoie pălmuţa Queta –. L-a iertat Dumnezeu, e pe cale să se retragă şi el la o viaţă decentă.

Râdeau, şi el le-asculta, sorbind. Aceleaşi şi-aceleaşi bancuri, ştii ultimul zvon?, mereu aceleaşi subiecte de conversaţie, cică Yvonne şi Robertito trăiau împreună!, acu o să pice Landa, iar către ziuă o să-l încerce aceeaşi senzaţie că n-a făcut decât să maimuţărească o noapte întru totul aidoma altor nopţi. Hortensia se ridică să pună alt disc, Queta umplu iar paharele, uneori viaţa părea o copie repetată şi monotonă. Mai băură un whisky până auziră o maşină frânând în faţa casei.

ŞI iac-aşa, mulţumită glumelor lui Ludovico, mai trecea o noapte şi-aşteptarea devenea mai uşoară, *don*. El îi dădea 'nainte, că ce guriţă, că ce buze, că ce scânteietoare-n ochi, că mirosea a boboc de trandafir, că ce trupşor de să scoale morţii din morminte: părea nebun după doamna, *don*. Dar dacă i se-ntâmpla să-i treacă pe-alături, atunci nici s-o privească nu-ndrăznea, într-atât îi ştia de frică lui *don* Cayo. Că dacă şi el păţea la fel? Nu, Ambrosio îl asculta cu plăcere pe Ludovico şi râdea, dar alt nimic, el nu zicea nimic de doamna, las' că nici nu i se părea cine ştie ce, dar

el nu se gândea decât: să se lumineze-odată de ziuă şi uşcheală să trag la aghioase. Alelalte, *don*? Dacă nici domnişoara Queta nu i se părea cine ştie ce? Nu, *don*, nici ea. Bun, ce-i drept, o fi fost ea drăguţă, dar ce chef putea să simtă Ambrosio să se uite după dame când avea ritmu-acela ucigător de lucru, când nu visa decât la ziua lui liberă pe care şi-o petrecea zăcând în pat, recuperându-se oleacă după nopţile albe. Ludovico însă era alt soi de om, de când trecuse-n slujba lui *don* Cayo se simţea foarte important, acu' chiar c-or să mă pună pe ştatul de funcţii, negrule, intru şi eu în rândul lumii, şi-atunci să vezi cum o să le frece el ridichea ălora de i-au frecat-o lui când nu era decât un amărât de angajat cu ziua. La asta râvnise el toată viaţa, *don*. Şi-n nopţile-alea, dacă nu sporovăia de doamna, atunci sporovăia despre unul şi-acelaşi lucru: cum va avea el leafă fixă, prime, concedii, cum toată lumea o să-l respecte şi-o să-i propună afaceri bănoase. Nu, Ambrosio n-a vrut niciodată s-avanseze-n poliţie, *don*, asta nu era carieră pentru el, pe el îl sâcâiau toate astea, din cauza plictiselii de moarte din timpul aşteptărilor. Discutau, fumau, cam pe la unu sau două picau de somn, iarna mureau de frig, când se crăpa de ziuă îşi dădeau cu apă pe ochi la ţâşnitoarea din grădină, şi vedeau cum servitoarele ieşeau după pâine, şi vedeau primele maşini, mirosul reavăn al ierbii tunse le gâdila nările, şi se simţeau uşuraţi ştiind că *don* Cayo n-o să-ntârzie mult. Of, Doamne, când mi s-o schimba şi mie soarta şi-oi avea parte de-o viaţă normală?, gândea Ambrosio. Şi mulţumită dumneavoastră iată că mi s-a schimbat, şi-acu chiar că ducea o altă viaţă, *don*.

DOAMNA şi-a petrecut toată dimineaţa în capot, fumând ţigară de la ţigară, ascultând ştirile. N-a vrut să prânzească, a băut doar o cafea tare şi-a plecat c-un taxi. Puţin după-aceea au ieşit Carlota şi Símula. Amalia se trânti îmbrăcată pe pat. Simţea o mare oboseală, pleoapele-i erau grele, şi când se trezi era întuneric. Se ridică-n coate, apoi, aşezată, încercă să-şi amintească ce-a visat: era cu el, dar nu ştia ce făceau, ci numai că-n vis se gândea: să ţină mult, să nu

termini repede. Înseamnă că visul ţi-a plăcut, nătângo. Tocmai se spăla pe faţă când uşa băii se dădu de perete: Amalia, Amalia, era revoluţie. Carlotei îi ieşeau ochii din cap, dar ce-aţi păţit?, ce-aţi văzut? Poliţişti cu puşti şi mitraliere, Amalia, soldaţi pretutindeni. Amalia se pieptăna, îşi punea şorţul, şi Carlota ţopăia excitată, unde asta?, şi de ce? În Parcul Universitar, Amalia; Carlota şi Símula coborau din omnibuz când au văzut manifestaţia. Băieţi, fete, pancarde, Libertate, Libertate, A-re-qui-pa, A-re-qui-pa, jos cu Bermúdez, şi ele, ca nişte vaci, au început să caşte gura. Sute, mii, şi din senin au apărut poliţiştii, pe Rochabus, în camioane, jeepuri, şi Colmena s-a umplut de fum, jeturi de apă, alergături, ţipete, pietre vâjâind, şi deodată cavaleria. Şi ele-acolo, Amalia, în mijloc, neştiind ce să facă. S-au pitulat lângă-o poartă, strâns îmbrăţişate, rugându-se, fumul le făcea să strănute şi să plângă, treceau tipi strigând să crape Odría şi văzură cum îi băteau pe studenţi cu matracele şi cum ploua cu pietre-n dibla poliţiştilor. *Ay,* şi ce-o să se-ntâmple? *ay,* ce-o să urmeze? Se duseră s-asculte radioul, şi Símula avea ochii înroşiţi şi se-nchina: Doamne, din ce-am scăpat!, mulţumimu-ţi Ţie Iisuse! Dar la radio nu ziceau nimic, ele căutau cu-nfrigurare posturile şi nu picau decât peste anunţuri, muzică, întrebări şi răspunsuri, rezultate la curse.

Să tot fi fost trecut de unşpe când o văzură pe doamna coborând din maşina albă a domnişoarei Queta, care plecă numaidecât. Venea foarte liniştită, ce-i cu voi de staţi treze?, că doar era foarte târziu. Şi Símula: am ascultat la radio dar n-au zis nimic de revoluţie, doamnă. Ce revoluţie?, ce-aţi mai scornit?, Amalia îşi dădu seama că era cherchelită, voi nu ştiţi că s-a terminat totul cu bine? Păi ele au văzut cu ochii lor, doamnă, zicea Carlota, şi manifestaţia şi poliţiştii şi tot ce-a urmat, şi doamna: toantelor, n-aveau niciun motiv de teamă. Că doar a vorbit la telefon cu domnul, or să-i pună cu botul pe labe pe arequipeni şi mâine totul va fi linişte şi pace. Îi era foame, şi Símula găti ceva la repezeală: domnul nu-şi pierdea calmul pentru nimic în lume, zicea doamna, proastă am fost eu să-mi ies

aşa din minţi pentru el. De cum strânse masa, Amalia se duse să se culce. Asta-i, iar am luat-o de la-nceput, toantă ce-s, iar m-am împăcat cu el. Simţea o lene suavă, domoală, o delăsare delicioasă. Şi-acu se vor purta mai frumos unul cu altul?, s-or mai părui din când în când?, dar ea n-o să mai meargă-n odăiţa aceea a prietenului tău, mai bine-i zic să-nchirieze el o cameră mai acătării unde să-şi petreacă duminicile. Bravo, cu mâna ta ţi-ai făcut-o, neghioabo. De-ar fi putut să-i povestească totul Carlotei, dar cum? Nu, o să-şi ţie pliscul pân'se va vedea iar cu Gertrudis.

LANDA venea cu ochi scăpărători, foarte vorbăreţ şi trăznind a alcool, dar de cum intră îşi luă o faţă lungă: nu putea sta prea mult, ce tragedie. Se înclină sărutând mâna Hortensiei, îi ceru Quetei un pupic pe obrăjor piţigăindu-şi glasul, şi se lăsă să cadă într-un fotoliu între ele două, declamând: un ghimpe între doi trandafiri, *don* Cayo. Şi iacătă-l, pe jumătate chel, fâţâindu-se într-un costum gri tăiat impecabil şi care-i ascundea rotunjimile vârstei, c-o cravată grenat, curtându-le siropos pe Hortensia şi pe Queta, şi el gândi: siguranţa de sine, dezinvoltura date de bani.

— Comisia pentru Propăşire se-adună la nouă dimineaţa, *don* Cayo, auzi oră – zise Landa, cu o mutră tragi-comică –. Şi eu care trebuie să dorm opt ore obligatoriu, după sfatul medicului. Ce păcat!

— Aiurea, senatorule – zise Queta, întinzându-i un whisky –. Adevăru-i că te ţine cucoana matale sub papuc.

Senatorul Landa închină paharul, în onoarea celor două mândreţi de lângă mine şi-n onoarea dumitale, *don* Cayo. Bău, degustând pe cerul gurii, şi-ncepu să râdă.

— Sunt om liber, nu sufăr pe mine jugul căsniciei – exclamă –. Fetiţo, te iubesc mult, dar vreau să-mi păstrez libertatea de a-mi face de cap, de fapt şi cea mai importantă. Iar ea a-nţeles. De treizeci de ani ne-am luat şi niciodată nu mi-a cerut socoteală. Nici măcar o singură scenă de gelozie, *don* Cayo.

— Şi-ai profitat de libertatea asta din plin – zise Hortensia –. Povesteşte-ne care ţi-e ultima cucerire, senatorule.

— Mai bine vă zic câteva bancuri noi contra guvernului, tocmai le-am auzit la Club – zise Landa –. Proaspete-prospeţele. Veniţi ’ncoa, să nu ne-audă *don* Cayo.

Râdea cu poftă, hohotele i se amestecau cu ale Quetei şi-ale Hortensiei, şi râdea şi el în felul lui, cu gura întredeschisă şi încreţindu-şi faţa. Bun, dacă ilustrul senator trebuia să plece repede, atunci să se servească-odată masa. Hortensia se îndreptă spre bucătărie, urmată de Queta. Noroc *don* Cayo, noroc domnule senator.

— Parcă pe zi ce trece arată mai bine Queta asta – zise Landa –. De Hortensia ce să mai vorbim, *don* Cayo.

— Vă rămân recunoscător pentru hotărârea luată în cadrul comisiei – zise el –. I-am dat vestea cea bună lui Zavala, azi la prânz. Fără dumneata, n-ar fi câştigat yankeii licitaţia.

— Lasă-i pe *gringos,* cel ce trebuie să mulţumească sunt eu, pentru necazurile de la „Olave” – zise Landa, făcând un gest de să nu mai discutăm –. De-aia-s făcuţi prietenii, să se-ajute la nevoie.

Şi el văzu că senatorul îşi pierdea şirul gândurilor, că trăgea cu ochiul spre Queta, care venea unduindu-şi şoldurile: vă rog, aici nu-i loc de discuţii politice sau de-afaceri, aici toate astea-s interzise. Fata se-aşează lângă Landa şi el îl văzu clipind grăbit, cu tot sângele-n obraji, întinzându-şi faţa şi zăbovind cu buzele pe gâtul Quetei. Era clar, n-o să mai plece nicăieri, o să rămână, o să tragă o minciună sfruntată acasă, o să se-mbete criţă şi-abia pe la trei sau patru dimineaţa o să se care cu Queta: imaginar, îşi lipi hotărât degetele cu ţigara aprinsă, şi ochii ei explodară ca două boabe de strugure. L-ai excitat, acu’ a rămas, din cauza ta nici azi n-o să dorm: na, plăteşte. Poftiţi la masă, zise Hortensia, şi el vârî imaginar vârful aprins între pulpele Quetei şi auzi sfârâitul cărnii pârlite: na, plăteşte. În tot timpul mesei, Landa acapară conversaţia, cu o volubilitate ce sporea după fiecare pahar de vin: glume, bancuri, anecdote, complimente. Queta şi Hortensia îl întrebau, îi

răspundeau, râdeau la snoavele lui, iar el abia zâmbea. Când se ridicară, Landa vorbea cam anapoda şi cam răstit, ţinea cu tot dinadinsul ca Queta şi Hortensia să tragă din havana lui, era clar c-o să rămână. Când deodată se uită la ceas şi-i dispăru de pe faţă tot cheful: măi să fie, douăşpe jumate, oricât de rău îi părea, n-avea de-ales, trebuia să plece. Sărută mâna Hortensiei, vru s-o sărute pe Queta pe buze dar ea întoarse capul şi-i oferi obrazul. El îl însoţi pân' la uşa de la intrare.

IX

TRĂGEAU de ea, o scuturau, te-aşteaptă-un tip, deschise ochii mari, e şoferul domnului care-a mai fost pe-aici, mutra înveselită a Carlotei: e după colţ, a zis că te-aşteaptă acolo. Se-mbracă în grabă, aşa-i c-a fost duminică cu el?, se pieptănă, de-aceea nu s-a-ntors să se culce acasă?, şi auzea zăpăcită râsetele, întrebările Carlotei. Înşfăcă panerul de pâine, ieşi, după colţ dădu de-Ambrosio: nu s-a-ntâmplat nimic pe-aici? O apucă de braţ, o zmuci, nu vroia să fie văzut, o silea să meargă repede, era îngrijorat pentru tine, Amalia. Ea se opri, îl privi, ce putea să se-ntâmple?, de ce era îngrijorat?, dar el o sili să meargă mai departe: n-ai aflat că *don* Cayo nu mai e ministru? Visezi, zise Amalia, că doar s-a aranjat totul, că azi-noapte doamna, dar Ambrosio: nu, nu, chiar azi-noapte l-au scos din guvern pe *don* Cayo, şi pe toţi miniştrii civili şi-acu era cabinet militar. Doamna n-a aflat nimic? Nu, nu cred să fi aflat, n-avea de unde, o mai fi dormind încă, biata s-a culcat crezând că totul mergea strună. Îl apucă pe-Ambrosio de braţ: şi ce se va alege de domnul, acu? Nu ştia ce se va alege de el, dar prin însăşi faptul că nu mai e ministru a păţit destule neajunsuri, nu? Amalia intră la brutărie singură, gândind: s-a temut pentru, a venit pentru, te iubeşte. Ieşind, îl apucă din nou de braţ, şi cum de-a putut veni la San Miguel?, ce i-a zis lui *don* Fermín? *Don* Fermín s-a ascuns, se temea să nu fie arestat, poliţia i-a supravegheat casa, el a fugit undeva la ţară. Şi Ambrosio era fericit, Amalia, zicea c-atâta timp cât stă el ascuns la ţară, ei se vor putea întâlni mai des. O lipi de-un garaj, de-acolo nu puteau fi văzuţi din casă, se-apropie mult de tot şi-o strânse-n braţe. Amalia se ridică pe vârfuri ca să-i ajungă la ureche: ţi-era teamă să nu mi se-ntâmple mie ceva rău? Da, îl auzi râzând, acum ea nu avea de-ales şi trebuia să rămână cu el. Şi-Amalia: de data asta va fi mai bine ca-nainte, nu?, n-or să se mai certe, nu? Şi-

Ambrosio: nu, de data asta nu. O-nsoţi pân' la colţ, luându-şi rămas bun o sfătui: dacă fetele m-au văzut trage şi tu o minciună acolo, zi-le c-a venit să facă un comision, c-abia de mă cunoşti.

AŞTEPTĂ ca maşina lui Landa să pornească şi se-ntoarse în casă. Hortensia îşi scosese pantofii şi fredona, sprijinindu-se de bar; slavă Domnului că s-a cărat babalâcul, zise Queta, din fotoliul ei. Se-aşează, îşi luă paharul cu whisky şi bău, cu mici înghiţituri, privind-o pe Hortensia care, acum, dansa de una singură pe loc. Goli paharul, se uită la ceas şi se ridică-n picioare. Trebuia să plece, avea treabă. Sui spre dormitor şi, de pe scară, simţi că Hortensia nu mai fredona şi venea după el. Queta râse. Nu putea să mai rămână?, se-apropie Hortensia pe la spate şi-i simţi mâna pe braţ, îi auzi vocea răsfăţată, deja beată, că doar săptămâna asta nu l-a văzut deloc. Pentru cheltuielile zilnice, zise el, punând câteva bancnote pe măsuţa de toaletă: nu putea, avea de lucru de cum s-o lumina de ziuă. Se-ntoarse, văzu ochii aproape lichizi ai Hortensiei, expresia ei dulceagă şi idioată, şi o mângâie din fugă pe obraji, zâmbindu-i: era foarte hărţuit din cauza călătoriei Preşedintelui, o să-ncerce să vină mâine, poate. Îşi luă servieta şi coborî scara, cu Hortensia încleştată de braţul lui, auzind-o torcând ca o mâţă excitată, simţind-o nesigură pe picioare, aproape împleticindu-se. Întinsă pe canapeaua cea mare, Queta îşi legăna prin aer paharul pe jumătate plin, şi-i văzu ochii ce se-ntorceau să-i privească, amuzaţi. Hortensia îi dădu drumul, fugi împleticindu-se, se-aruncă pe canapea.

— Vrea să mă părăsească, Quetita – vocea ei dulceagă şi comică, fiţele ei teatrale –. Nu mă mai iubeşte.

— Ce-ţi pasă – Queta se legănă pe canapea, îşi deschise braţele, o primi pe Hortensia –. Să plece, *chola*, eu te voi consola.

Auzi hohotitul provocator al Hortensiei, o văzu ghemuindu-se în Queta şi gândi: iarăşi şi iarăşi. Râzând, jucându-se, lăsându-se-n voia jocului, amândouă se-

mbrăţişau, sudate pe canapeaua ce se-adâncea sub trupurile lor, şi el le vedea buzele ciugulindu-se, despărţindu-se şi lipindu-se iar printre râsete, le vedea picioarele împletindu-se. Le observă îndelung, zăbovind pe ultima treaptă, fumând, c-o schimă de zâmbet binevoitor pe buze, simţindu-şi în ochi o nehotărâre pofticioasă şi-n piept o undă de mânie. Deodată, dându-se bătut, se lăsă să cadă-n fotoliu şi lepădă din mână servieta, care se buşi pe jos.

— Minciună chestia cu alea opt ore de somn, aiurea chestia cu Comisia pentru Propăşire – gândi, abia dându-şi seama că vorbea cu glas tare –. Pe cine duce el? Precis c-acuma-i la Club, mizând. Vroia să rămână, dar tot viciul i-a fost mai tare.

Ele se gâdilau, scoteau ţipete exagerate, îşi şuşoteau secrete la ureche, şi agitaţia lor, pipăielile şi impulsurile le propulsau spre marginea canapelei. Dar nu cădeau: înaintau şi reveneau, împingându-se, ţinându-se, mereu râzând. El nu le pierdea din ochi, cu faţa încruntată, cu ochii întredeschişi dar atenţi. Îşi simţi gura uscată.

— Singurul viciu pe care nu-l înţeleg – gândi, cu glas tare –. Singurul într-adevăr stupid la un om cu averea lui Landa. Ce vrea?, să câştige mai mult?, să piardă ce are? Nimeni nu-i mulţumit, totdeauna ceva ori lipseşte ori prisoseşte.

— Uite la el, s-a ţăcănit de tot, vorbeşte singur – Hortensia îşi săltă capul din scobitura gâtului Quetei şi-l arătă cu degetul –. S-a prostit. Nu mai pleacă, uite-l.

— Mai bine umple-mi paharul – zise el, resemnat –. Voi mă nenorociţi.

Zâmbind, murmurând printre dinţi, Hortensia se îndreptă spre bar băstăcăind, şi el căută ochii Quetei şi-i arătă spre cămară: închide uşa-aceea, slujnicele or fi încă treze. Hortensia îi umplu paharul cu whisky şi i se aşeză pe genunchi. Pe când bea, păstrând lichidul cât mai mult în gură, degustându-l cu ochii închişi, îi simţea braţul gol în jurul gâtului, mâna care-l ciufulea, şi-i auzea vocea incoerentă, alintăcioasă: cayito răhăţel, cayito răhăţel. Focul din gâtlej era suportabil, plăcut chiar. Suspină, o-

ndepărtă pe Hortensia, se ridică şi urcă scara din nou fără să le privească. O stafie care se-ncarna deodată şi-i sărea omului în cârcă şi dădea cu el de pământ: aşa o fi păţit şi Landa, aşa or păţi pesemne toţi. Patima?, pofta? Intră în dormitor şi nu aprinse lumina. Păşi pipăind pân' la taburetul măsuţei de toaletă, îşi simţi propriul râs dezgustat. Îşi scoase cravata, haina, şi se-aşează. Şi-o imagină cu putere pe doamna Heredia în salonul de jos, pregătindu-se să urce la el. Rigid, neclintit, o aşteptă să urce.

— EŞTI îngrijorat din cauza orei? – zice Santiago –. Nu-ţi fă griji. Un prieten mi-a dat cândva pentru asta o reţetă cu care mergi la sigur, Ambrosio.

— Mai bine oprim aici – zise Chispas –. Dincolo geme de beţivi. Dacă coborâm or să-i zică vreo porcărie lui Teté şi-o să iasă cu bătaie.

— Atunci apropie-te cât poţi cu maşina – zise Teté –. Mi-ar place să privesc perechile care dansează.

Chispas trase automobilul cât mai aproape de podium şi ei putură vedea, de la locurile lor, umerii şi feţele dansatorilor ce ţopăiau îndrăcit la „El Nacional"; auzeau alămurile, maracasele, trompeta, şi-l auzeau pe gurist prezentând cea mai ultra orchestră tropicală din Lima. Când muzica înceta, auzeau marea îndărătul lor, şi dacă se-ntorceau puteau întrezări, peste balustrada din Malecón, spuma alburie şi spargerea fosforescentă a valurilor. Erau multe maşini staţionate în faţa restaurantelor şi a barurilor din La Herradura. Noaptea era răcoroasă şi plăcută, cu stele.

— Mor de plăcere că ne vedem aşa, pe-ascuns – zise Teté, râzând aţâţată –. Am impresia c-aş face ceva interzis. Voi nu?

— Să ştiţi că uneori şi bătrânul dă pe-aici, aşa mai pe-ocolite, noaptea – zise Chispas –. Ar fi culmea să ne pescuiască pe toţi trei aici.

— Ne-ar omorî dac-ar şti că ne vedem cu tine – zise Teté.

— Aiurea, ar începe să plângă de emoţie că-şi vede fiul risipitor – zise Chispas.

— Voi nu mă credeţi, dar zău c-o să dau pe-acasă când nici nu v-aşteptaţi – zise Santiago –. Fără să-i anunţ. Poate chiar săptămâna viitoare.

— Păi cum să nu te cred, că doar de luni de zile ne duci cu-acelaşi basm – şi faţa lui Teté se lumină –. Gata, ştiu ce-avem de făcut. Mergem chiar acum acasă şi te-mpaci cu părinţii.

— Acum nu, altădată – zise Santiago –. Şi nici n-am chef să merg cu voi, ci singur, ca să scurtez melodrama.

— N-o să vii niciodată acasă, şi o să-ţi zic de ce – zise Chispas –. Aştepţi ca bătrânul să te caute la pensiune şi să-ţi ceară iertare pentru dracu' ştie ce şi să te roage-n genunchi să te întorci.

— N-ai venit nici când îl urmărea porcul de Bermúdez, nu l-ai sunat nici de ziua lui – zise Teté –. Ce ingrat eşti, superisteţule.

— Eşti nebun de-ţi închipui că bătrânul o să-ţi cadă la picioare – zise Chispas –. Ai fugit de-acasă ca un descreierat şi bătrânii îţi poartă zâmbre pe drept cuvânt. Cel ce trebuie să le ceară iertare eşti tu, căposule.

— O să meliţăm mereu aceleaşi şi-aceleaşi lucruri? – zise Santiago –. Schimbaţi placa, vă rog. Când te măriţi cu Popeye, Teté?

— Ce-ţi trece prin cap, prostănacule? – zise Teté –. Auzi vorbă. Nici măcar nu-s cu el. Mi-e numai prieten.

— Ascultă la mine, soluţie de magnezie şi-un regulat pe săptămână, Zavalita – zise Carlitos –. Dacă eşti cu stomacul curăţat şi cu păsărică la zi, nicio tulburare nu te mai încearcă. Cu reţeta asta mergi la sigur, Zavalita.

ACASĂ, Carlota îi ieşi-n întâmpinare, zăpăcită, agitată: domnul nu mai era ministru, au anunţat la radio, un militar i-a luat locul. Ah, da?, făcea Amalia pe niznaiul, punând pâinile pe raft, şi doamna? Era-n ultimul hal, tuna şi fulgera. Símula îi dusese sus ziarele şi-atunci ea izbucnise în nişte ocări de se-auziseră pân' aici. Amalia îi duse ceşcuţa cu cafea, oranjada şi pâinea prăjită, şi-ncă de pe scară auzi tic-tacul postului de radio Reloj. Doamna era pe jumătate

îmbrăcată, cu ziarele răvăşite pe patul nefăcut, în loc să-i răspundă la bună dimineaţa îi porunci: numai cafea tare, dar c-o mânie-n glas! Îi întinse atunci ceaşca, doamna bău o-nghiţitură şi trânti ceaşca pe tavă. Amalia se ţinu după ea din cameră-n baie şi-apoi la măsuţa de toaletă, ca ea să-şi poată bea cafeaua în timp ce se-mbrăca, văzu în ce hal îi tremura mâna, în ce hal i se-adunau sprâncenele deasupra nasului, şi tremură şi ea auzind-o: ingraţii naibii, de n-ar fi fost domnul s-ar fi ales de mult praful de Odría şi de toţi pungaşii lui de drumul mare. Acu să-i vadă ce s-or face fără el aceşti pui de căţea, rujul de buze îi scăpă din mână, vărsă cafeaua de două ori, fără el n-or să reziste nicio lună. Ieşi val-vârtej din odaie fără să se fi machiat complet, chemă un taxi şi, pe când îl aştepta, îşi muşca buzele de furie şi deodată slobozea câte-o sudalmă teribilă. De cum plecă, Símula deschise radioul, şi rămaseră toata ziua ascultând ştirile. Vorbeau de cabinet militar, povesteau vieţile noilor miniştri, dar niciun post nu pomenea ceva de domnul. La căderea nopţii Radio Nacional zise că s-a încheiat greva din Arequipa, că mâine se vor redeschide liceele, Universitatea şi magazinele, şi-Amalia îşi aminti de prietenul lui Ambrosio: fusese acolo, poate l-au ucis. Símula şi Carlota comentau ştirile şi ea le auzea, neatentă uneori, gândindu-se la Ambrosio: s-a temut pentru, a venit pentru, deci te. Poate c-acu, dacă tot nu mai face parte din guvern, o să vină să locuiască aici, zicea Carlota, şi Símula: puşcheţi pe limbă, asta ne-ar mai lipsi, şi-Amalia gândi: dacă l-au omorât, ar fi oare urât ca Ambrosio să-i preia camera pentru ei amândoi? Da, ar fi, parcă s-ar bucura de răul altuia. Doamna se-ntoarse hăt târziu, cu domnişoara Queta şi cu domnişoara Lucy. Se-aşezară-n salon, şi-n timp ce Símula pregătea masa, Amalia le-auzea pe domnişoare consolând-o pe doamna: l-au scos numai ca să-nceteze greva dar va continua să conducă din umbră, pe-ascuns, că doar el era omul regimului, Odría îi datora totul. Dar nici măcar nu m-a sunat, zicea doamna, mergând de colo-colo agitată, şi ele: o fi încă prins cu discuţiile, cu-ntâlnirile, n-ai tu grijă c-o să te sune, sau te pomeneşti poate cu el chiar

noaptea asta, nu fi prăpăstioasă. Îşi băură whiskyurile şi, când se-aşezară la masă, începură să facă haz de necaz, să glumească. Pe la miezul nopţii domnişoara Lucy plecă.

PRIMA sosi Hortensia, fără zgomot: îi văzu silueta-n prag, clătinându-se ca o flăcăruie, şi-o văzu bâjbâind în penumbră şi-aprinzând lămpiţa cu picior. Apăru cuvertura de pat neagră în oglinda din faţa lui, coada zimţată a dragonului însufleţi oglinda măsuţei de toaletă, şi-o auzi pe Hortensia dând să zică ceva şi bâlbâindu-se după primele vorbe. Cu-atât mai bine, gândi. Venea spre el ţinându-şi echilibrul, şi faţa ei rătăcită într-o expresie idioată se şterse cu totul când pătrunse-n umbra colţului unde aştepta el. O primi c-un glas pe care şi-l auzi gutural şi pofticios: şi nebuna?, a plecat nebuna? În loc să mai vină spre el, silueta Hortensiei se-abătu într-o parte şi înainta în zig-zag spre pat, unde se-ntinse cu supleţe. Acolo lumina cădea difuz, dar îi văzu mâna cum se ridica să-i arate uşa, şi privi: Queta se strecurase şi ea în odaie, păşind parcă pe vârfuri. Şi-i văzu trupul înalt şi formele plinuţe, părul bătând în roşcat, postura agresivă. Şi-o auzi pe Hortensia: nu vroia nimic de la ea, pe tine te chema, Quetita, pe ea o dispreţuia şi n-avea ochi decât pentru tine. De le-ar tace fleoanca, gândi, şi-n gând apucă hotărât foarfeca, o singură tăietură rapidă, hârşt, şi văzu cele două limbi căzând pe jos. Le-avea la picioare, două animăluţe învinse şi roşii care agonizau pătând covorul. Din colţul lui întunecos râse, şi Queta care rămăsese-n pragul uşii ca aşteptând o poruncă râse şi ea: dar ea n-avea nimic de-a face cu cayito răhăţel, *chola*, nu era mai bine ca el să plece?, să le lase singure? Să plece imediat, să se care, n-aveau nevoie de el, şi el gândi c-o nesfârşită uimire: nu e beată, ea nu. Vorbea ca o actriţă proastă care, pe deasupra, începea să-şi piardă memoria şi de-aceea recita rar, temându-se să nu-şi uite rolul. Poftiţi, intraţi, doamnă Heredia, murmură el, simţind o mare decepţie, o furie care-i asprea vocea. O văzu mişcându-se, înaintând prefăcându-se nesigură, şi-o auzi pe Hortensia: l-ai auzit?, tu o cunoşti pe femeia-aceea,

Quetita? Queta se-aşezase lângă Hortensia, niciuna nu se uita spre colţul lui, şi el suspină. Chiar că n-aveau nevoie de el, *chola*, să se ducă învârtindu-se după femeia-aceea: de ce era aşa prefăcută?, de ce vorbea?, hârşt. Nu-şi întorcea capul, numai ochii îi fugeau de la pat la oglinda dulapului, la oglinda de pe perete, şi-napoi la pat, şi-şi simţea trupul crispat şi toţi nervii încordaţi ca şi cum din perna taburetului ar fi putut ţâşni cuie. Ele începuseră să se dezbrace una pe cealaltă şi-n acelaşi timp se dezmierdau, dar mişcările lor erau prea vehemente ca să fie adevărate, îmbrăţişările lor prea iuţi sau prea domoale sau prea violente, după cum şi furia cu care-şi căutau gurile era contrafăcută, artificială, şi el: le-omor dacă-mi strică plăcerea, le gâtuia cu mâna lui. Noroc c-acum nu mai râdeau; se-ntinseseră de-a binelea, se-ncleştaseră de-a binelea, tot pe jumătate goale, în sfârşit tăcute, sărutându-se, frecându-şi trupurile c-o savantă încetineală. Simţi cum furia i se topea, cum mâinile i se înmuiau de sudoare, cum o salivă amăruie îi umplea gura. Acum stăteau liniştite, captate în oglinda toaletei, o mână pe capsele sutienului, nişte degete strecurându-se sub un combinezon, un genunchi încrustat între două pulpe. Aştepta, crispat, strivind sub coate marginile ridicate ale taburetului. Nu mai râdeau, îşi uitaseră de-a binelea de el, nu aruncau nicio ocheadă spre colţul întunecos unde se-aţinea el, de bucurie îşi înghiţi toată saliva. Parcă s-ar fi deşteptat ceva în ele, parcă erau deodată mai multe, şi ochii lui încântaţi fugeau de la o oglindă la alta şi la pat ca să nu piardă niciuna din figurinele harnice, treze, vii, abile, care deschideau o capsă, rulau un ciorap de mătase, făceau s-alunece un chilot, şi se ajutau şi trăgeau şi nu vorbeau. Rufăria intimă cădea pe covor şi-o undă de nerăbdare şi de căldură răbufni până-n colţul lui. Erau despuiate de-a binelea şi-o văzu pe Queta, îngenuncheată, întinzându-se moale peste Hortensia până o acoperi aproape cu totul sub marele-i corp tuciuriu, dar el, mutându-şi aţâţat ochii la oglinzile din plafon, de pe pereţi, de pe dulap, mai apuca s-o vadă îmbucătăţită sub solida umbră întinsă peste ea: o bucăţică de bucă albă, o

ţâţă albă, o gambă albă ca laptele, nişte călcâie roz, şi pletele-i negre amestecate cu cele roşcovane ale Quetei, care-ncepuse să se frământe. Le-auzea respirând, gâfâind, simţea suava jelanie a arcurilor, şi văzu picioarele Hortensiei desprinzându-se de-ale Quetei şi ridicându-se şi aşezându-se peste ele, văzu luciul tot mai accentuat al epidermelor şi trase pe nări mirosul. Doar taliile şi bucile se mai mişcau, într-o legănare amplă, circulară, în timp ce părţile de sus ale trupurilor rămâneau încleştate şi neclintite. Şedea cu nările larg deschise dar tot nu-i ajungea aerul; închise şi deschise ochii, trase aer pe gură cu putere şi i se părea că miroase-a sânge curgând, a puroi, a carne-n descompunere, şi-auzi un zgomot şi privi. Queta stătea acum întinsă pe spate şi Hortensia se vedea mititică şi albă, încovrigată, cu capul aproape dispărându-i între umbrele întunecatelor picioare virile care se desfăceau. Fu pentru el apogeul, şi mâinile i se-ncurcau în cămaşă, zmulgeau maioul, pantalonii, şi trăgeau de curea. Merse oblu spre pat nemaiatingându-se de nimic, nemaivăzând nimic, cu ochii orbiţi de obscuritatea fundalului, dar nu putu să lovească decât o dată cu sete: nişte capete se ridicau, nişte mâini se-atârnau de curea, trăgeau de ea şi i-o zmulgeau. Auzi o porcărie, îşi auzi propriul râs. Încercă să despartă cele două trupuri care se răsculau împotriva lui şi se simţea împins, strivit, năduşit, într-un vârtej orb şi-năbuşitor, şi-şi auzea ticăitul furios al inimii. O clipă mai târziu simţi înţepătura aceea plăcută-n tâmple şi ceva ca o deşertare-n gol. Rămase un moment nemişcat, respirând adânc, apoi se despărţi de ele, ferindu-şi tot corpul, c-un dezgust pe care şi-l simţea lăbărţat cât un cancer. Rămase întins, cu ochii-nchişi, cuprins de-o moleşeală confuză, abia simţind şi mai mult ghicind că ele reîncepuseră să se frece una de alta şi să gâfâie. În sfârşit se ridică, ameţit şi îngreţoşat, şi fără a mai privi în urmă intră în sala de baie: o singură idee-n cap, aceea de-a dormi, de-a dormi.

— ŞI tu când ai de gând să te-nsori, Chispas? – zise Santiago.

Chelnerul se-apropie de maşină, întinse tava plină în dreptul gemuleţului. Chispas luă paharele înalte, de Coca-cola pentru Teté, de bere pentru ei.

— M-aş fi însurat demult, dar acum îmi vine greu din cauză că nu-mi văd capul de treabă – zise, suflând în spuma din pahar –. Bermúdez ne-a lăsat aproape-n pragul falimentului. Lucrurile încep de-abia acu în urmă să se mai dreagă, şi nu-l pot lăsa singur pe bătrânul. Sunt câţiva ani de când muncesc fără să-mi fi luat o lună măcar de concediu. Mi-aş dori să călătoresc niţel. Dar las' c-o să-mi iau revanşa cu vârf şi-ndesat în luna de miere, o să bat pe puţin cinci ţări.

— În luna de miere o să fii prea ocupat ca să mai vezi şi altceva – zise Santiago.

— Lasă-te de vulgarităţi în faţa mucoasei – zise Chispas.

— Zi-mi şi mie cum ţi se pare faimoasa Cary, Teté – zise Santiago.

— Nici în căruţă nici în teleguţă – zise Teté, râzând –. Cum e mai rău. O spălăcită de prin Puntas, care nu ştie să lege două cuvinte.

— E-o fată formidabilă, ne-nţelegem de minune – zise Chispas –. O să ţi-o prezint într-una din zile, superisteţule. Aş fi adus-o şi pân-acum, dar n-am ştiut, o fi bine?, n-o fi?, nu vezi că ne fierbi pe toţi cu scrântelile tale?

— Ştie că nu mai locuiesc acasă? – zise Santiago –. Ce i-ai povestit?

— Că eşti pe jumătate smintit – zise Chispas –. Că te-ai certat cu bătrânul şi te-ai cărăbănit să locuieşti la dracu-n praznic. Dar nu i-am zis că Teté şi cu mine te vedem pe-ascuns, nu de altceva dar să nu-i scape vreo vorbă pe-acasă.

— Tot timpul ne tragi de limbă pe noi, dar nu zici un cuvinţel despre tine – zise Teté –. Nu-i cinstit.

— Îi place s-o facă pe misteriosul, dar cu mine nu-ţi mai merge, superisteţule – zise Chispas –. Dacă nu-mi povesteşti ce faci ai încurcat-o, eu nu te mai întreb nimic dar nici tu nu mai pupi vreo ştire de la noi. Mucles.

— Dar eu mor de curiozitate – zise Teté –. Hai, superisteţule, povesteşte-mi ceva.

— Dacă tot ce faci e să te duci de-acasă la jurnal şi de la jurnal acasă, atunci când naiba mai ai timp de San Marcos? – zise Chispas –. Îţi place să ne duci de nas. Chestia cu Universitatea e minciună sfruntată.

— Ai vreo iubită? – zise Teté –. Doar n-oi fi vrând să mă faci să cred că nu ieşi cu piţipoance.

— Numai ca s-arate că-i altfel decât tot restul lumii, o să se-nsoare c-o negresă sau c-o chinezoaică sau o indiancă – râse Chispas –. O să vezi, Teté.

— Măcar zi-ne ceva de prietenii tăi, hai – zise Teté –. Tot comunişti sunt?

— Aiurea, a trecut de la comunişti la lumpeni – râse Chispas –. Are-un prieten prin Chorrillos care parcă-i scăpat de la el Frontón. O mutră de bandit şi-o duhoare de te trăzneşte.

— Dacă tot zici că ziaristica-i o porcărie, nu ştiu ce-aştepţi ca să te-mpaci cu tata şi să vii să lucrezi cu-el – zise Teté.

— Afacerile-s încă mai scârboase decât ziaristica – zise Santiago –. I se potrivesc lui Chispas.

— Dacă nu te faci avocat, dacă nu-ţi plac afacerile, înseamnă că niciodată n-o să ai bani – zise Teté.

— Chestia-i că nici banii nu-mi plac – zise Santiago –. De altfel, la ce bun? Tu şi Chispas veţi fi milionari; o să-mi daţi voi ceva când m-o strânge nevoia de gât.

— Ai revenit la calul tău de bătaie – zise Chispas –. Poţi să-mi zici ce-ai tu împotriva celor care vor să câştige bani?

— Nimic, pur şi simplu eu nu vreau să câştig – zise Santiago.

— Bun, nimic mai simplu, asta poate oricine – zise Chispas.

— Înainte de-a vă părui, haidem să mâncăm nişte pui – zise Teté –. Că mor de foame.

ÎN dimineaţa următoare se deşteptă înaintea Símulei. Era abia şase la ceasul din bucătărie, dar cerul se luminase şi

nu era prea frig. Îşi mătură prin odăiţă şi-şi făcu patul cu mult şart, ca de-obicei încercă temperatura apei de la duş cu piciorul şi intră în cadă puţin câte puţin; se săpuni zâmbind, amintindu-şi de doamna: lăbuţele, ţâţişoarele, poponeţul. Ieşi, şi Símula, care pregătea micul dejun, o trimise s-o scoale pe Carlota. Mâncară împreună, şi pe la şapte jumate se duse să cumpere ziarele. Vânzătorul de la chioşc începu iar să-i tragă clopotele, dar ea, în loc să-l repeadă cât colo, îi răspunse glumind şi zăbovi puţin cu el. Se simţea bine dispusă, mai erau trei zile până duminică. Au zis să fie trezite devreme, zise Símula, dă fuga şi du-le gustarea. Abia când suia treptele văzu fotografia din ziar. Bătu la uşă de câteva ori, vocea adormită a doamnei: da?, şi intră vorbind: era o poză a domnului în „Presa”, doamnă. În penumbră una din cele două forme din pat se ridică, aprinse veioza de pe noptieră. Doamna îşi aruncă părul pe spate, şi pe când ea punea tava pe-un taburet şi-l trăgea spre pat, doamna parcurgea iute ziarul cu privirea. Să trag perdelele, doamnă?, dar ea nu-i răspunse: clipea, cu ochii ţintă la fotografie. În fine, fără să-şi mişte capul, întinse-o mână şi-o zgâlţâi pe domnişoara Queta.

— Ce vrei? – se plânseră cearşafurile –. Lasă-mă să dorm, e noapte neagră.

— S-a cărat animalul, Queta – o zgâlţâia cu furie, se zgâia cu ochii înmărmuriţi la ziar –. Şi-a luat tălpăşiţa, s-a cărat.

Domnişoara Queta se ridică şi ea, îşi freca ochii umflaţi cu mâinile amândouă, se-aplecă să se uite, şi-Amalia ca de obicei se ruşină văzându-le una lângă alta, goale puşcă.

— În Brazilia – repeta doamna cu un glas speriat –. Fără să fi venit, fără să mă fi sunat înainte. A şters-o fără să-mi zică nimic, Queta.

Amalia le turna în ceşti, încerca să citească dar nu vedea decât pletele negre ale doamnei şi cele vopsite ale domnişoarei Queta, a şters-o aşadar?, oare ce-o să urmeze?

— N-o lua chiar aşa, o fi trebuit să dispară la iuţeală – zicea domnişoara Queta, acoperindu-şi pieptul cu cearşaful –. O să-ţi trimeată biletul de avion. Ţi-o fi lăsat o scrisoare, precis.

Doamna se schimbase la faţă şi-Amalia vedea cum îi tremura gura, cum mototolea c-o mână ziarul: ticălosul ăsta, Queta, fără s-o fi sunat, fără să-i fi lăsat un *centavo*, şi hohoti de plâns. Amalia se-ntoarse pe călcâie şi ieşi din odaie: linişteşte-te, *chola*, ai milă de tine, auzea pe când zbura pe scări în jos ca să le povestească totul Carlotei şi Símulei.

ÎŞI clăti gura, se gargarisi, se spălă cu grijă pe tot trupul, îşi frecţionă parcă şi creierul c-un prosop stropit cu apă de colonie. Se-mbrăcă foarte-ncet, negândindu-se la absolut nimic, c-un zumzet delicat în urechi. Se-ntoarse în dormitor, şi ele se-acoperiseră cu cearşafurile. Întrezări în penumbră pletele răvăşite, petele de ruj şi de rimel pe feţele sătule, calmul aţipit din ochii lor. Queta se şi ghemuise în poziţie de somn, dar Hortensia îl privea.

— Nu vrei să rămâi? – vocea îi era dezinteresată şi opacă.

— Nu mai e loc – zise el, din uşă, şi-i zâmbi înainte de-a ieşi –. O să-ncerc să vin mâine.

Coborî repede scările, ridică servieta de pe covor, ieşi în stradă. Aşezaţi pe zidul scund al grădinii, Ludovico şi Ambrosio conversau cu agenţii ce păzeau de obicei colţurile. Văzându-l, tăcură şi se sculară în picioare.

— *Buenas noches* – murmură, întinzându-le câteva *libras* agenţilor –. Luaţi de beţi ceva tare contra frigului.

Abia de le desluşi zâmbetele, le-auzi mulţumirile şi urcă în maşină: la Chaclacayo. Îşi rezemă capul de spetează, îşi ridică reverele, dădu ordin să fie închise ferăstruicile din faţă. Auzea, nemişcat, zvonul vorbăriei dintre Ambrosio şi Ludovico, şi din când în când deschidea ochii şi recunoştea străzi, pieţe, şoseaua întunecată: totu-i zumzăia în cap, monoton. Două reflectoare prinseră în raza lor automobilul când acesta frână. Auzi ordine de bineţe şi de *buenas noches,* distinse siluetele gardienilor ce deschideau grilajul. La ce oră mâine, *don* Cayo?, zise Ambrosio. La nouă. Glasurile lui Ambrosio şi Ludovico rămăseseră undeva-n urmă şi din pragul intrării mai desluşi câteva siluete trebăluind prin preajma garajului. Rămase aşezat în birou

preţ de câteva minute, încercând să-şi noteze pe agendă treburile de-a doua zi. În sufragerie îşi turnă un pahar cu apă de la gheaţă şi urcă spre dormitor cu paşi înceţi, simţind cum îi tremură paharul în mână. Pilulele pentru somn erau aşezate la îndemână pe etajera din baie, lângă aparatul de ras. Înghiţi două, cu multă apă. Pe-ntuneric învârti ceasul şi fixă deşteptătorul la opt şi-un sfert. Trase de cearşafuri până le simţi sub bărbie. Servitoarea uitase să tragă draperia, şi cerul era un tablou negru presărat cu luminiţe mărunte. Pilulele întârziau cam între zece şi cincisprezece minute până să-şi facă efectul. Se culcase la trei şi patruzeci, iar acele fosforescente ale ceasului deşteptător arătau patru fără-un sfert. Nu mai avea decât vreo cinci minute de nesomn.

TREI

I

AJUNSE la redacţie cu puţin timp înainte de ora cinci şi tocmai îşi scotea haina când sună telefonul în fundul sălii. Văzu că Arispe ridica receptorul, mişca din buze, arunca o privire peste birourile goale şi-l zărea: Zavalita, fii bun. Se-ndreptă spre el tăind sala de-a curmezişul, se-opri înaintea mesei înţesate de scrumiere, mucuri, hârtii, agrafe, fotografii şi suluri de şpalţi.

— Măgarii ăştia de la Faptul divers nu vin până-n şapte – zise Arispe –. Fii bun şi dă o fugă dumneata, ia datele şi pasează-i-le apoi lui Becerrita.

— General Garzón 311 – citi Santiago pe hârtie –. Prin Jesús María, nu?

— Îhîm, coboară, eu între timp ţi-i trimit pe Periquito şi Darío – zise Arispe –. Precis avem poze de-ale ei la arhivă.

— Muza, înjunghiată? – zise Periquito în camionetă, în timp ce-şi pregătea aparatul de fotografiat –. Mamă, ce mai ştire! Bombă, nu alta.

— Acu câţiva ani cânta la postul de radio El Sol – zise Darío, şoferul –. Cine-a omorât-o?

— O crimă pasională, pare-se – zise Santiago –. N-am auzit niciodată de ea.

— Am tras-o-n poză când au ales-o Regina vieţii de noapte, o muieruşcă clasa’ntâia – zise Periquito –. Ţii de Faptul divers acum, Zavalita?

— Aş, eram numai eu în redacţie când Arispe a primit vestea – zise Santiago –. Asta o să mă-nveţe minte să mai fiu punctual.

Casa era lâng-o farmacie, în faţă se-aţineau doi jandarmi şi se-mbulzea multă lume, vin tipii de la „Cronica” strigă un puştan. Trebuiră s-arate legitimaţiile de ziarişti unui poliţai şi Periquito fotografie faţada, scara, primul palier. O uşă deschisă, gândeşte, fum de ţigări.

— Pe dumneata nu te cunosc – zise un gras cu guşă, îmbrăcat în albastru, examinându-i legitimaţia –. Ce-i cu Becerrita?

— Nu era la ziar când ne-au sunat – şi Santiago simţi mirosul ciudat, carne umană transpirată, gândeşte, fructe putrezite –. Nu mă cunoaşteţi fiindcă lucrez la altă secţie, domnule inspector.

Flash-ul lui Periquito fulgeră, tipul cu guşa clipi orbit şi se dădu la o parte. Lângă persoanele care murmurau, Santiago descoperi un fragment de perete tapetat cu hârtie de-un albastru deschis, o porţiune de parchet murdar, o noptieră, o cuvertură neagră pe pat. Îmi daţi voie, şi doi oameni îi făcură loc, ochii lui se ridicară şi se coborâră şi se mai ridicară o dată foarte iute, silueta aceea atât de albă, gândeşte, nevrând să zăbovească asupra cheagurilor, a buzelor roşii înnegrite ale rănilor hâde, a clăii de păr ce-acoperea faţa, a triunghiului de păr negru dintre picioare. Nu se clinti, nu zise nimic. Curcubeele lui Periquito fulgerau la dreapta şi la stânga, pot să-i fotografiez faţa domnule Inspector?, şi-o mână înlătură claia şi-apăru o faţă de ceară, intactă, cu umbre sub genele arcuite. Mulţumesc domnule inspector, zise Periquito, acum ghemuit lângă pat, şi lumina albă străfulgera din nou. Sunt zece ani de când nu ţi-o mai poţi şterge din minte, Zavalita, dacă Ana ar afla şi-ar închipui că te-ai îndrăgostit de Muza şi-ar face o scenă de gelozie.

— Se vede că amicul ziarist e nou în d-alde astea – zise grasul cu guşă –. Te poftesc să nu-mi leşini, tinere, că şi-aşa avem destul de furcă cu doamna asta.

Chipurile voalate de fum se destinseră în zâmbete, Santiago făcu o sforţare şi zâmbi şi el. Apucând creionul îşi dădu seama că mâna îi năduşise; apucă şi carneţelul, ochii lui mai priviră o dată: pete mari, sâni parcă striviţi, sfârcuri scămoase şi întunecate la culoare ca aluniţele. Mirosul îi pătrundea nestăvilit în nări şi-l îngreţoşa.

— Până şi buricul i l-au căsăpit – Periquito schimba bobinele cu o singură mână, îşi muşca limba –. Ce mai sadic!

— I-au căsăpit şi altceva – zise tipul cu guşa, sobru –. Apropie-te, Periquito; şi dumneata, tinere, priviţi ce barbarie.

— O gaură-n gaură – murmură o voce ştearsă şi Santiago auzi râsete stinse şi comentarii ininteligibile. Îşi dezlipi ochii de la pat, făcu un pas spre bărbatul în albastru.

— Mi-aţi putea da ceva date, domnule inspector?

— Deocamdată să facem prezentările – zise guşatul, cordial, şi-i întinse o mână moale –. Adalmiro Peralta, şeful secţiunii Omucideri, şi-acesta-i adjunctul meu, comisar principal Ludovico Pantoja. Să nu uitaţi să pomeniţi şi de el.

Încercai să-ţi recapeţi zâmbetul, Zavalita, să ţi-l păstrezi pe chip în timp ce luai note pe carneţel şi priveai prostit la smângăliturile isterice ale creionului ce zgâria hârtia, alunecând fără nicio noimă, parcă de capul lui.

— O mână spală pe alta, Becerrita o să vă pună la curent – în timp ce ascultai vocea amabilă şi familiară a inspectorului Peralta –. Noi vă dăm întâietatea asupra ştirii şi voi ne faceţi puţină reclamă, că asta nu strică niciodată.

Alte râsete, flash-urile lui Periquito, mirosul, fumul dimprejur: atunci, Zavalita, acolo ţi s-a-nfundat. Acolo, atunci. Santiago dădea din cap, cu carneţelul îndoit în mână sau pe genunchi, aruncând acum pe hârtie linii, puncte, văzând cum se ivesc litere ca nişte hieroglife.

— Ne-a anunţat o bătrână care locuieşte singură-n apartamentul de-alături – zise inspectorul –. A auzit ţipete, a venit şi-a găsit uşa deschisă. A trebuit s-o ducem pe sus la Asistenţa Publică, avea nervii ferfeniţă. Vă puteţi închipui ce spaimă-a tras când a dat peste asta.

— Opt lovituri de cuţit – zise comisarul principal Ludovico Pantoja –. Numărate de medicul legist, tinere.

— S-ar prea putea să fi fost drogată – zise inspectorul Peralta –. Dacă e să ne luăm după miros şi după albul ochilor, aşa s-ar zice. Era permanent drogată, în ultimul timp. Avea ditamai fişa din cauza asta, la secţie. În sfârşit, o să aflăm totul după autopsie.

— Acu un an a fost amestecată într-o afacere cu droguri – zise comisarul Ludovico Pantoja –. Au ţinut-o închisă cu încă

una care se dopa, cunoscută ca un cal breaz. Decăzuse foarte mult.

— Am putea fotografia cuţitul, domnule inspector? – zise Periquito.

— L-au luat experţii – zise inspectorul Peralta –. Era obişnuit, de cinşpe centimetri. Da, amprente digitale berechet.

— Nu l-am prins încă, dar n-are cum să scape – zise comisarul Ludovico Pantoja –. Ce-o fi fost în capul lui? A lăsat amprente prin toată casa, n-a luat nici măcar arma, a acţionat în plină zi. Clar că nu era un profesionist, ci-un ageamiu.

— Nu l-am identificat încă, pentru că doamna asta n-avea un singur amant ci mai mulţi – zise inspectorul Peralta –. Oricine putea s-o aibă, în vremea din urmă. Aşa-i, decăzuse mult, săraca.

— Păi chiar, vedeţi doar unde-a venit să moară – comisarul Ludovico Pantoja arătă camera plin de milă –. După ce-a trăit aproape regeşte.

— A fost Regina vieţii de noapte exact în anul când am intrat la „Cronica” – zise Periquito –. În patruşpatru. Acu’ paisprezece ani, cum trece timpul.

— Aşa-i viaţa, ca un scrânciob, când sus când jos – zâmbi inspectorul Peralta –. Pune cuvintele astea-n articolul dumitale, tinere.

— Mi-o amintesc mult mai frumoasă – zise Periquito –. Şi când colo nu era cine ştie ce de capul ei.

— Trec anii, Periquito – zise inspectorul Peralta –. Şi-apoi nu uita că şi tăieturile au desfigurat-o.

— Să-ţi fac o poză, Zavalita? – zise Periquito –. Becerrita se pozează-ntotdeauna lângă un cadavru, pentru colecţia lui particulară. Cred că are câteva mii de asemenea orori.

— Eu ştiu colecţia lui Becerrita – zise inspectorul Peralta –. Îi poate face părul măciucă-n cap până şi unuia ca mine, care-am văzut destule la viaţa mea.

— De cum ajung la redacţie îl pun pe domnul Becerrita să vă sune, domnule inspector – zise Santiago –. Nu vreau să vă mai răpesc timp. Mulţumiri pentru informaţie.

— Zi-i să treacă pe la mine la birou în jur de unsprezece – zise inspectorul Peralta –. Mi-a părut bine, tinere.

Plecară, şi pe coridor Periquito trase-n poză şi uşa bătrânei care descoperise cadavrul. Curioşii erau tot acolo, pe trotuar, încercând să vadă ceva peste umărul poliţistului, din pragul intrării, iar Darío fuma în camionetă: de ce nu l-au lăsat să intre?, că şi lui i-ar fi plăcut s-arunce o privire. Urcară, o luară din loc, după câteva minute se-ncrucişară cu camioneta ziarului „Ultima Oră”.

— Le-am suflat ştirea, le-am luat-o-nainte – zise Darío –. Precis e Norwin înăuntru.

— Asta-i, acu ştiu – Periquito pocni din degete şi-i dădu un ghiont lui Santiago –. A fost iubita lui Cayo Bermúdez. Am văzut-o odată intrând cu el într-un local de pe strada Capon. Clar, băiete.

— N-am citit ziarele, habar n-am de cine vorbiţi – zice Ambrosio –. Mai mult ca sigur eram deja la Pucallpa când s-au petrecut toate astea, conaşule.

— Iubita lui Cayo Bermúdez? – zise Darío –. Păi atunci chiar că-i o ştire trăznet. Ditamai exclusivitatea.

— Te simţeai un Sherlock Holmes, scormonind prin afacerea aia împuţită – zise Carlitos –. Ai plătit-o scump, Zavalita.

— Cum aşa, îi erai şofer şi nu ştiai c-are o iubită? – zice Santiago.

— Nu ştiam şi n-am văzut-o niciodată – zice Ambrosio –. Aud asta pentru întâia oară, conaşule.

O înfrigurată excitare luase locul buimăcelii din primele momente, o crudă vehemenţă pe când camioneta străbătea tot centrul, şi-ncercai să descifrezi însemnările din carneţel şi să-ţi readuci în minte conversaţia cu inspectorul Peralta, Zavalita. Coborî dintr-un salt şi sui în goană scările „Cronicii”. Becurile din redacţie erau aprinse, birourile ocupate, dar nu se opri să schimbe vreo vorbă cu nimeni. Ce-i, mă, ai câştigat la loterie?, îl întrebă Carlitos, şi el: o ştire bombă, Carlitos. Se instală în faţa maşinii de scris şi rămase o oră cu ochii ţintă la hârtie, scriind, corectând şi fumând întruna. Apoi, sporovăind cu Carlitos, aşteptă,

nerăbdător şi mândru de tine însuţi Zavalita, să sosească odată Becerrita. Şi în sfârşit îl văzu intrând pe dopul ăla de om, gândeşte, pe adiposul, ursuzul, îmbătrânitul Becerrita, cu pălăria lui învechită, cu moaca lui de boxer pensionat, cu mustăcioara lui ridicolă şi cu degetele-i pătate de nicotină. Ce decepţie, Zavalita! Nu-i răspunse la salut, abia îşi aruncă ochii în scârbă pe cele trei mari paragrafe, ascultă fără pic de interes relatarea pe care i-o făcea Santiago. Ce-nsemna o crimă-n plus sau în minus pentru Becerrita care se trezea, vieţuia şi-adormea printre asasinate, Zavalita, tâlhării, banditisme, incendii, atacuri cu mână armată; care de mai bine de-un sfert de veac trăia din istorii cu proxeneţi, drogaţi, curve, sodomişti. Dar nepăsarea nu dură prea mult, Zavalita. Gândeşte: nimic nu-l mai putea impresiona, dar îşi cunoştea meseria. Gândeşte: poate că-i şi plăcea. Îşi scoase pălăria străveche, sacoul, îşi suflecă mânecile pe care şi le prindea la coate cu nişte elastice de casier, gândeşte, şi-şi slăbi nodul cravatei tot atât de soioase ca şi haina, ca şi pantofii, şi abulic şi-năcrit tăie de-a curmezişul toată redacţia, nepăsător la saluturi, şi se-ndreptă sigur de sine spre biroul lui Arispe. Santiago se trase spre ungherul lui Carlitos ca s-audă mai bine. Becerrita ciocănise cu degetul îndoit în maşina de scris şi Arispe ridica privirea: cu ce vă pot fi de folos, domnul meu?

— Pagina din centru numa pentru mine – vocea lui aspră şi gâjâită, leneşă, batjocoritoare –. Şi Periquito la dispoziţia mea vreo trei-patru zile.

— Nu doreşti şi-o casă cu pian la ţărmul mării, domnul meu? – zise Arispe.

— Mai am nevoie şi de-o întărire, de pildă Zavalita, fiindcă-n secţia mea doi îs în concediu – zise Becerrita, sec –. Dacă vrei să profităm de chestia asta trebuie să dispun de-un redactor zi şi noapte.

Arispe îşi ronţăia gânditor creionul roşu, răsfoia prin şpalţi, apoi ochii lui se plimbară prin redacţie, căutând. Te-ai ars, zise Carlitos, găseşte repede o scuză. Dar tu n-ai vrut, Zavalita, te-ai îndreptat bucuros spre biroul lui Arispe,

adică drept în gura lupului. Excitaţie, emoţii tari, sânge: acum ştii măcar când te-ai nenorocit, Zavalita?

— Vrei să treci la Faptul divers câteva zile? – zise Arispe –. Becerrita are nevoie de tine.

— Da' ce, acu-i pe-alese? – mormăi acru Becerrita –. Când am intrat eu la „Cronica", nu m-a-ntrebat nimeni ce părere am. Pleacă şi bate comisariatele, c-am inaugurat o rubrică Faptul divers şi te vei ocupa de ea. De douăşcinci de ani tot asta fac şi încă nu m-a întrebat nimeni dacă-mi place.

— Într-o zi o să ţi se pună ursuzlâcul aici, domnul meu – Arispe îşi atinse locul inimii cu creionul lui roşu –, şi-o să-ţi pocnească muzicuţa. De fapt, dacă te-ar scoate cineva de la Faptul divers ai crăpa de oftică, Becerrita. Tu eşti asul paginii scabroase din Peru.

— La ce mi-o fi folosind, dacă săptămână de săptămână rămân dator pe undeva – mârâi Becerrita, fără modestie –. Aş prefera să nu mă mai lăudaţi atâta şi să-mi măriţi leafa.

— Aşa, aşa?, douăşcinci de ani de când îţi oferi cele mai acătării tipe, de când pileşti gratis la cele mai de soi localuri şi bordeie, şi tot te plângi, domnul meu – zise Arispe –. Atunci ce să mai zicem noi, care trebuie să ne golim buzunarele ori de câte ori pilim ceva sau ne bucurăm de-o fâşneaţă.

Încetase ţăcănitul maşinilor de scris, capete amuzate urmăreau de la birouri dialogul dintre Arispe şi Becerrita care începuse să rânjească la modul lui hibrid, să slobozească mici spasme din râsu-acela răguşit şi antipatic ce devenea o trombă de sughiţuri, râgâieli şi sudălmi când se-mbăta, gândeşte.

— Am îmbătrânit, gata cu astea – zise, în sfârşit –. Nu mai pilesc, nu-mi mai plac muierile.

— Ţi-ai schimbat gusturile la bătrâneţe – zise Arispe, şi privi spre Santiago –. Ai grijă de tine, acum îmi pică fisa de ce te-a cerut Becerrita pentru pagina lui.

— Măi, ce bună dispoziţie pe şefii de redacţie! – mârâi Becerrita –. Cum rămâne cu restul? Îmi dai pagina centrală şi mi-l pasezi pe Periquito? Hotărăşte, dar iavaş.

— Ţi-i dau, dar poartă-te frumos cu ei – zise Arispe –. Vreau să-mi zgâlţâi publicul şi să-mi sporeşti tirajul. Ăsta-i subiect de să te lingi pe degete, domnul meu.

Becerrita dădu din cap, se-ntoarse pe călcâie, maşinile reîncepură să ţăcăne, şi urmat de Santiago se-ntoarse la biroul lui. Era tocmai la capătul sălii, de-acolo le vedea spinările tuturor, gândeşte, şi ăsta era încă unul din subiectele lui de predilecţie. Venea beat şi se proţăpea drept în centrul redacţiei, se deschidea la haină şi, cu pumnii-ndesaţi în şoldurile grăsuţe: păi sigur, eu să stau mereu în fundul tuturor neghiobilor! Redactorii se făceau mici în scaunele lor, îşi înfundau nasurile în maşinile de scris, nici Arispe nu-ndrăznea să-l privească, gândeşte, în timp ce Becerrita îi lua la refec cu ochi lenţi şi-nfuriaţi pe redactorii brusc ocupaţi: adică îi dispreţuiau pagina şi-l dispreţuiau şi pe el, nu?, pe corectorii brusc concentraţi: de-aia l-au zvârlit ca pe-o otreapă în curul întregii redacţii?, pe absorbitul paginator Hernández: ca să le vadă dosurile domnilor de la Ştiri locale, şezutul ălora de la Ultimele ştiri?, plimbându-se de colo-colo ca un general înfuriat de rezultatul unei bătălii: ca să primească-n nas vânturile domnilor redactori?, şi slobozind în tavan din când în când ricanările lui prevestitoare de scandal. Dar odată când Arispe i-a propus să-şi schimbe biroul s-a-nfuriat şi mai abitir, gândeşte: ce facee?, din colţul meu n-o să mă scoateţi decât cu picioarele-nainte, puţoilor. Biroul lui era mărunt şi cam şui, ca el, gândeşte, jegos ca sacoul lustruit pe care-l purta de-un secol, împodobit cu straturi de grăsime învechite. Se-aşezase, îşi aprindea o ţigară scuturată, Santiago aştepta-n picioare, emoţionat că te-a cerut pe tine, Zavalita, excitat la gândul articolelor pe care le vei scrie: chiar aşa, în gura lupului, dar ca omul ce s-ar duce la un chiolhan, Carlitos.

— Bun, s-a aranjat, acu e rândul nostru – Becerrita ridică receptorul, făcu un număr, vorbi cu gura lui acră lipită de aparat, pe când mâna-i grăsulie cu unghii îndoliate zmângălea ceva pe-o foaie.

— Te dădeai mereu în vânt după senzaţii tari – zise Carlitos –. Dacă stai să te gândeşti, ţi-au făcut pe plac.

— Da, în Porvenir, du-te imediat cu Periquito – Becerrita trânti receptorul în furcă, rămase cu ochii lui urduroşi pe Santiago –. Acolo a cântat femeia aceea, mai demult. Patroana mă cunoaşte. Obţine de la ea tot ce poţi, date, fotografii. Ce prietene avea, ce prieteni, la ce adrese, ce fel de viaţă ducea. Şi Periquito să fotografieze localul.

Santiago îşi trase haina pe mâneci în timp ce cobora scara. Becerrita îl şi anunţase pe Darío, şi camioneta, trasă în faţa intrării, încurca traficul; automobiliştii claxonau din răsputeri. După încă-un moment apăru Periquito, furios.

— I-am zis-o-n faţă lui Arispe să nu mă mai pună să lucrez cu traficantul ăsta de sclavi, şi când colo mă face cadou lui Becerrita pe timp de-o săptămână – venea înlocuind bobinele aparatului fotografic, vociferând –. O să ne culeagă de pe jos, Zavalita.

— O fi având el o dispoziţie de câine bătut, nu zic nu, dar luptă ca un leu pentru redactorii lui – zise Darío –. De n-ar fi fost el, pe beţivanul de Carlitos l-ar fi zburat demult. Aşa că nu-l mai beşteli pe Becerrita.

— Mă las de ziaristică, mi-a ajuns pân’ aici – zise Periquito –. M-apuc de fotografia comercială. O săptămână cu Becerrita e mai rău decât să te-alegi c-un şancru.

Camioneta urcă pe Colmena până la Parcul Universitar, coborî pe Azángaro, trecu pe lângă temeliile pietroase şi albicioase ale Palatului Justiţiei, o luă în după-amiaza ploioasă pe República, şi când apăru, pe mâna dreaptă, în mijlocul parcului întunecos, localul Cabaña, cu ferestrele-i luminate şi cu reclama scânteietoare de pe faţadă, Periquito se porni pe râs, potolit parcă din senin: nici măcar nu-i ardea să se uite la barul ăsta sau la altul, Zavalita, că încă nu-i trecuse mahmureala după cheful de duminica ailaltă.

— Câteva rânduri de strecoară-n pagina lui, şi desfiinţează orice bombă, închide orice bordel, orice crâşmă – zise Darío –. Becerrita-i un zeu al Limei boeme. Şi niciun responsabil de pagină nu se poartă ca el cu oamenii

lui. Îi duce la bordeie, îi tratează cu ce poftesc, le face rost de femei. Nu-nţeleg cum poţi să te plângi de el, Periquito.

— Bine, bine – încuviinţă Periquito –. Să-ncercăm să luăm partea bună-a chestiunii. Dacă tot trebuie să lucrăm cu el, atunci în loc să ne-amărâm de pomană mai bine exploatăm punctul slab.

Barurile, bordeiele, crâşmele împuţite, cafenelele deochiate cu duşumeaua plină de rumeguş vomitat, fauna orei trei noaptea. Gândeşte: punctul lui slab. Acolo devenea uman, gândeşte, acolo se făcea iubit. Darío frână: o mulţime fără trăsături circula pe trotuarele în penumbră ale Căii 28 Iulie, peste siluetele sumbre pâlpâia lumina nesigură a felinarelor de pe Porvenir. Era ceaţă, noaptea se anunţa foarte umedă. Uşa localului „Montmartre” era închisă.

— Să batem, „Paqueta” e precis înăuntru – zise Periquito –. Spelunca asta ordinară deschide extrem de târziu, când închid alelalte.

Bătură în ochiurile de geam ale uşii – un pianist în claritatea rozalie a reclamei, gândeşte, dantura lui tot atât de albă ca şi clapele pianului, două dansatoare cu pene-n fund şi pe cap –, se-auziră paşi, deschise un băiat slăbuţ cu vestă albă şi crăvăţică fantezi, îi privi c-un aer de cunoscător: de la „Cronica”, nu? Poftiţi, doamna vă aşteaptă. Un bar înţesat de sticle, un plafon cu steluţe de poleială, o minusculă pistă de dans c-un microfon în centru, măsuţe şi scaune goale. Se deschise o uşiţă camuflată îndărătul barului, bună seara zise Periquito, şi iat-o pe „Paqueta”, Zavalita: ochii ei cu lungi gene false şi cu rotunde aureole de fard, obrajii-i dolofani, fesele-i protuberante asfixiate în pantalonii prea ajustaţi, micii ei paşi de echilibristă.

— V-a zis despre ce-i vorba domnul Becerrita? – zise Santiago –. Am venit pentru crima din Jesús María.

— Mi-a promis că nu va pomeni nicio vorbuliţă despre mine, şi sper să se ţină de cuvânt – mâna ei spongioasă, zâmbetu-i stereotip, vocea-i mieroasă cu o notă abia simţită de alarmă şi de ură –. Fiindcă dacă se lasă cu

scandal, localul meu va plăti oalele sparte şi-şi va pierde clienţii, înţelegeţi?

— Nu venim decât după câteva date – zise Santiago –. Vrem să ştim cine era, ce făcea.

— Abia de-am cunoscut-o, nu ştiu mare lucru – genele rigide care zburătăceau evaziv, Zavalita, groasa gură vopsită grenat şi care se încreţea ca o mimoză –. De mai bine de şase luni n-a mai cântat aici. Ba nu, de opt. Aproape nu mai avea voce, am angajat-o din milă, cânta trei sau patru şlagăre şi pleca. Înainte a cântat la „Laguna”.

Amuţi când străfulgeră primul curcubeu şi rămase năucită, cu gura întredeschisă: Periquito, nesinchisindu-se câtuşi de puţin, fotografia barul, pista de dans, microfonul.

— De ce faceţi poze? – zise enervată, arătând cu degetul –. Becerrita mi-a jurat că n-o să mă numiţi în articole.

— Ca să arătăm unul din locurile unde a cântat, de dumneavoastră n-o să pomenim – zise Santiago –. Mi-ar place să aflu câte ceva din viaţa particulară a Muzei. Vreo anecdotă ceva, orice ar fi binevenit.

— Nu ştiu mare lucru, doar v-am zis – murmură „Paqueta”, neslăbindu-l pe Periquito din ochi –. Ştiu ce ştie toată lumea. Că mai demult a fost destul de cunoscută, că s-a produs la „Embassy”, că după aia a fost iubita lui ştiţi voi cine. Dar bănuiesc că asta n-o să ziceţi.

— De ce nu, doamnă? – râse Periquito –. Nu mai e Odría pe post de Preşedinte, ci Manuel Prado, iar „Cronica” face jocul clanului Prado. Putem zice tot ce ne trece prin cap.

— Şi eu chiar am luat-o de bună că putem zice totul, şi-aşa mi-am întocmit prima cronică, dragă Carlitos – râse Santiago –. Fosta iubită a lui Cayo Bermúdez asasinată de un cuţitar.

— Cred că-ţi lipseşte-o doagă, Zavalita – mârâi Becerrita, măsurând cu răutate rândurile scrise –. În sfârşit, să vedem ce părere are ştabul de la masa de colo.

— Stea a vieţii nocturne asasinată cu lovituri de cuţit sună mai bine – zise Arispe –. De altfel, astea-s şi ordinele de sus, domnul meu.

— A fost sau n-a fost iubita lepădăturii ăleia? – zise Becerrita –. Şi dac-a fost, iar lepădătura nu mai e-n guvern şi nici măcar în ţară, atunci de ce nu se poate zice?

— Pentru că conducerea ţine morţiş să nu se zică, domnul meu – zise Arispe.

— E clar, argumentul ăsta m-a dat gata întotdeauna – zise Becerrita –. Schimbă toată cronica, Zavalita. Unde-ai scris fosta iubită a lui Cayo Bermúdez pune fosta Regină a vieţii de noapte.

— Şi după aia Bermúdez a părăsit-o şi-a fugit din ţară, când a căzut Odría – „Paqueta" tresări şi mai enervată: tocmai se declanşase alt flash –. Poate vă mai aduceţi aminte, a fost ceva în legătură cu frământările Coaliţiei, la Arequipa. Ea s-a apucat din nou de cântat, dar nu mai era ce fusese. Nici ca fizic nici ca voce. Era terminată, bea mult, odată a-ncercat să se sinucidă. Nu găsea de lucru. Vai de capul ei, n-a dus-o bine.

— Cum adică, tot timpul cât ai lucrat pentru el nu i-ai cunoscut nicio tipă? – zice Santiago –. O fi fost pederast, atunci.

— Ce viaţă ducea? – zise, „Paqueta" –. O viaţă mizerabilă, v-am mai zis. Bea, nu ştia să-şi păstreze prietenii, îi scăpau printre degete, şi-avea mereu necazuri cu banii. Am angajat-o din milă şi-am ţinut-o puţin, vreo două luni, poate nici atât. Clienţii se plictiseau. Cântecele ei nu mai erau la modă. A-ncercat ea să se modernizeze, să fie-n pas cu moda, dar ritmurile noi nu i se potriveau.

— Vreau să zic că n-am ştiut de vreo iubită anume, dar muieri avea – zice Ambrosio –. Adică târfe, conaşule.

— Şi cum a fost afacerea aia cu drogurile, doamnă? – zise Santiago.

— Droguri? – zise „Paqueta", uimită –. Ce droguri?

— Bătea bordeiele, chiar eu l-am dus deseori – zice Ambrosio –. De pildă ăla de care pomeniserăţi mai adineaori. Yvonne, sau cum îi zice. Ăla, altele. Deseori.

— Cum, aţi şi uitat? Că doar şi dumneavoastră aţi fost amestecată, doamnă, v-au arestat împreună – zise

Santiago –. Şi mulţumită domnului Becerra n-a transpirat nimic în ziare. Acum v-amintiţi?

Un fior extrem de rapid însufleţi faţa cărnoasă, inflexibilele gene vibrară indignate, dar apoi un zâmbet condescendent, împăciuitor, îmblânzi expresia „Paquetei". Închise ochii ca pentru a privi în sine şi a localiza printre multiplele amintiri acest episod rătăcit: ah da, despre asta-i vorba.

— Şi Ludovico, tipu' de care v-am vorbit, ăl de m-a nenorocit trimiţându-mă la Pucallpa, ăl de m-a înlocuit ca şofer al lui *don* Cayo, şi el îl ducea deseori pe la bordel – zice Ambrosio –. Nu, conaşule, nu era pederast.

— Aş, nici vorbă de droguri, a fost o neînţelegere ce s-a rezolvat de la sine – zise „Paqueta" –. Poliţia l-a arestat pe unu care dădea pe-aici uneori, pare-se că-nvârtea afaceri cu cocaină, şi de-aceea ne-a citat ca martore pe ea şi pe mine. Dar nu ştiam nimic şi ne-au dat drumul.

— Cu cine se ţinea Muza când a lucrat aici? – zise Santiago.

— Ce amant avea? – dinţii ei proeminenţi şi inegali, Zavalita, ochii ei batjocoritori –. Dar cin' să-i ştie, că nu era unul, erau mai mulţi.

— Puteţi să nu-i numiţi – zise Santiago –. Măcar, ce fel de tipi erau.

— Avea ea aventurile ei, dar nu cunosc amănunte, nu-mi era prietenă – zise „Paqueta" –. Ştiu ce ştie fitecine, că ducea o viaţă dezmăţată, altceva nimic.

— Nu ştiţi dacă-avea familie aici? – zise Santiago –. Sau vreo prietenă care să ne dea mai multe informaţii despre ea?

— Nu cred să fi avut familie – zise „Paqueta" –. Ea zicea că-i peruană, dar unii o socoteau venetică. Ziceau că de actele de peruană i-a făcut rost tot ştiţi dumneavoastră cine, când îi era amantă.

— Domnul Becerra dorea câteva poze de-ale Muzei, de pe vremea când lucra aici – zise Santiago.

— O să vi le dau, dar înc-o dată vă rog să nu m-amestecaţi în nimic, să nu pomeniţi numele meu – zise

„Paqueta” –. Vă dau o mână de-ajutor doar cu această condiţie. Becerrita mi-a promis.

— Şi-o să ne ţinem de cuvânt, doamnă – zise Santiago –. Chiar nu cunoaşteţi pe nimeni care să ne dea mai multe date despre ea? Gândiţi-vă bine, asta-i tot ce vrem, după-aceea vă lăsăm în pace.

— Când a-ncetat să mai cânte aici am rupt orice legătură şi n-am mai văzut-o – „Paqueta” suspină, după care luă deodată un aer misterios, de turnătoare –. Dar se vânturau tot felul de zvonuri. C-ar fi intrat într-o casă de toleranţă. Mie ce-mi păsa?, treaba ei. Dar ştiu că trăia c-o femeie din alea, una care lucrează la franţuzoaică.

— Muza trăia cu una din tipele de la Yvonne? – zise Santiago.

— Pe franţuzoaică puteţi s-o daţi de gol cât vreţi – râse „Paqueta”, şi vocea ei dulceagă se îmbibase de ură –. Numiţi-o, numiţi-o, ca s-o cheme poliţia să dea declaraţii. Hoaşca aia ştie o groază de dedesubturi.

— Şi cum o chema pe prietena aia a ei cu care a trăit? – zise Santiago.

— Queta? – zice Ambrosio, şi după câteva clipe, ca prostit –: Queta, conaşule?

— Dac-o să ziceţi că de la mine aţi aflat, o să mă ruinaţi, nu există duşmancă mai înverşunată ca franţuzoaica, – „Paqueta” îşi îndulci glasul –. Numele adevărat nu i-l ştiu. Queta e porecla ei în meserie, numele de război.

— N-ai văzut-o niciodată? – zice Santiago –. Nu l-ai auzit nici pe Bermúdez pomenind de ea?

— Trăiau împreună şi se vorbeau multe-n legătură cu ele – strecură „Paqueta”, clipind grăbit –. Că erau mai mult decât prietene. Dar poate nu erau decât bârfe, cine ştie.

— Nu, n-am auzit nimic de ea, n-am văzut-o niciodată – zice Ambrosio –. Că doar nu cu mine-ar fi vorbit *don* Cayo de tipele lui, eu nu-i eram decât şofer, conaşule.

Ieşiră-n pâcla, umezeala şi penumbra din Porvenir; Darío moţăia, culcat peste volanul camionetei. Când învârti cheia de contact, un câine se porni să latre de pe trotuar, lugubru.

— Auzi la ea, uitase de stupefiante, de arestul cu Muza – râse Periquito –. Ce mai talpa iadului şi-asta, nu?

— E bucuroasă c-au omorât-o, se simţea cât de colo c-o ura – zise Santiago –. Ai observat, Periquito? Era beţivană, îşi pierduse vocea, îi plăceau femeile, şi câte şi mai câte.

— Dar ai obţinut ceva date de la ea – zise Periquito –. Nu te poţi plânge.

— Toate astea-s gunoaie – zise Becerrita –. Trebuie râcâit până ţâşneşte puroiul.

Urmaseră câteva zile agitate şi de şmotru, Zavalita, te simţeai captivat, înfierbântat, gândeşte: viu, iarăşi viu. O dârdoră permanentă: sus-jos în camionetă, înăuntru şi-afară în cabarete, posturi de radio, pensiuni, bordeie, un necurmat du-te-vino prin rău-famata faună noctambulă a oraşului.

— Muza nu-mi mai place cum sună, trebuie rebotezată – zise Becerrita –. Pe Urmele Fluturaşului de Noapte!

Redactai cronici întregi, dar şi scurte ştiri picante, anunţuri senzaţionale, texte pentru fotografii, c-o excitaţie crescândă, Zavalita. Becerrita recitea şpalţii cu ochii-i acrii, mâzgălind ceva, adăugând fraze cu tremuratul lui scris cu mină roşie, şi-alegea titlurile: Noi Revelaţii despre Viaţa Deşănţată a Fluturaşului de Noapte Asasinat în Jesús María, Era Muza o Femeie cu un Trecut Teribil?, Reporterii Cronicii dau la Iveală o Nouă Componentă Tulbure a Crimei care Zguduie Lima, De la începuturile Artistice până la Sângerosul Sfârşit al Celei numite Odinioară Regina Vieţii de Noapte, Fluturaşul Nocturn Înjunghiat decăzuse în cea mai Neagră Imoralitate declară Patroana Cabaretului unde Muza şi-a Interpretat Ultimele Cântece, Şi-a Pierdut Vocea Fluturaşul Nocturn din Cauza Abuzului de Stupefiante?

— I-am depăşit cu mult pe cei de la „Ultima Oră” – zise Arispe –. Trage tare, Becerrita!

— Cât mai multă borâtură pentru câini, Zavalita – zicea Carlitos –. Astea-s ordinele şefului.

— Începi să te descurci, Zavalita – zicea Becerrita –. Cam în douăzeci de ani vei ajunge un redactor bunicel la Faptul divers.

— Strângând excremente cu mult avânt, azi o grămăjoară, mâine încă niţel, poimâine o lopată plină – zise Santiago –. Până s-a adunat un morman de rahat. Şi-acu să te văd băiete, să-l mănânci pân’ la ultima înghiţitură. Asta mi s-a-ntâmplat, Carlitos.

— Gata?, am terminat, domnule Becerra? – zise Periquito –. Pot să mă duc şi eu să mă culc ca tot omul?

— Încă nici n-am început – zise Becerrita –. Acu’ haidem la Madamă s-aflăm dacă-i adevărat că se ţinea cu femei.

Ieşise să-i întâmpine Robertito, poftiţi, poftiţi, simţiţi-vă ca acasă, ce se mai aude domnule Becerra?, dar Becerrita îi tăiase macaroana imediat: aveau treabă, puteau să intre-n salonaş? Vă rog, domnule Becerra, dar vă rog, intraţi.

— Adu-le ceva bere băieţilor – zise Becerrita –. Şi mie adu-mi-o pe Madamă. E urgent.

Robertito pâlpâi din genele lui arcuite, încuviinţă c-un nechezat neprietenos, ieşi făcând un mic salt de balerin. Periquito se lăsă să cadă într-un fotoliu crăcănându-se de plăcere: măi, ce bine te simţi aici, ce eleganţă!, şi Santiago se-aşeză lângă el. Salonaşul cu covoare moi, gândeşte, luminile indirecte, cele trei tablouaşe de pe pereţi. În primul, un tânăr cu plete blonde şi c-o mască pe faţă urmărea pe-o cărare întortocheată o fată foarte albă, cu mijlocel de viespe, care fugea în vârful picioarelor, în al doilea, o prinsese şi se pierdeau îmbrăţişaţi sub o cascadă de sălcii; în al treilea, fata zăcea pe pajişte, cu pieptul dezgolit, tânărul îi săruta duios umerii rotunzi şi ea avea o expresie între alarmată şi languroasă. Erau pe malul unui lac sau râu şi-n depărtare lunecau câteva lebede cu gâturi lungi.

— Voi ăştia sunteţi tineretul cel mai putred din toată istoria – zise Becerrita, cu satisfacţie –. Ce altceva vă interesează în afară de udeală şi de bordel?

Îşi strâmbase gura într-o moacă aproape amuzată, îşi scărpina mustăcioara cu degetele-i de culoarea muştarului, îşi împinsese pălăria pe ceafă şi se plimba prin salonaş c-o mână-n buzunar, ca un personaj malefic de film mexican, gândeşte. Intră Robertito, c-o tavă.

— Doamna coboară-ndată, domnule Becerra – făcu o reverenţă –. M-a-ntrebat dacă n-aţi prefera puţin whisky.

— Nu pot, din cauza ulcerului – mârâi Becerrita –. Dacă beau, a doua zi mă cac sânge.

Robertito ieşi, şi iat-o pe Yvonne, Zavalita. Nasul ei lung prea pudrat, gândeşte, rochia ei din voal cu brizbrizuri foşnitoare. Matură, experimentată, zâmbitoare, îl pupă pe Becerrita pe obraz, întinse o mână mondenă lui Periquito şi lui Santiago. Privi tăviţa: Robertito nu v-a servit?, făcu o grimasă de reproş, se-nclină şi umplu paharele îndemânatec, jumate lichid şi fără multă spumă, şi le întinse. Se-aşează pe marginea fotoliului, întinse gâtul, pielea i se zbârci puţin sub ochi, puse picior peste picior.

— Nu fă pe mirata cu mine zise Becerrita –. Ştii foarte bine de ce-am venit, Madam.

— Nu-mi vine-a crede că nu bei nimic – accentul ei străin, Zavalita, gesturile-i afectate, dezinvoltura ei provenită dintr-un matriarhat la scară mică –. Că doar nu sugi ca buretele de ieri-de alaltăieri, Becerrita.

— Oi fi supt cândva, nu zic ba, dar acum ulcerul mi-a făcut praf stomacul – zise Becerrita –. Tot ce pot bea e lapte. De vacă.

— Mereu acelaşi – Yvonne se întoarse spre Santiago şi Periquito –. Babalâcul ăsta şi cu mine suntem ca fraţii, de-o groază de vreme.

— Cam incestuoşi la un moment dat – râse Becerrita, şi reluă imediat, cu acelaşi ton de voce intimă –. Închipuie-ţi c-aş fi un preoţel şi tu mi te-ai spovedi. Cât timp ai ţinut-o aici pe Muza?

— Pe Muza, aici? – zâmbi Yvonne –. Ce glumeţ eşti pe post de preot, Becerrita.

— Deci n-ai pic de-ncredere-n mine – Becerrita se aşează pe braţul fotoliului lui Yvonne –. Deci ai început să mă minţi. Bun, am trăit s-o văd şi pe-asta.

— Vă lipseşte-o doagă, părinţele – zâmbi Yvonne şi-l lovi delicat pe Becerrita pe genunchi –. Dac-ar fi lucrat într-adevăr aici, ţi-aş fi zis.

Trase o batistuţă din mânecă, îşi şterse ochii, nu mai zâmbea. O cunoştea, cum de nu, uneori venise pe-aici când era prietena lui, bun, Becerrita ştia a cui. El o adusese de câteva ori, aşa, ca distracţie, să tragă cu ochiul la ea ce face cu altele, de la ferăstruica aia dinspre bar. Dar, după câte ştia Yvonne, ea nu lucrase niciodată în vreo casă de întâlniri, nu, niciodată. Râse din nou, cu eleganţă. Zbârciturile ei de sub ochi, de pe gât, gândeşte, ura ei: zăpăuca ajunsese să lucreze-n stradă, făcea trotuarul, ca o căţea.

— Se vede că te dădeai în vânt după ea, Madam – mârâi Becerrita.

— Când era iubita lui Bermúdez lua pe toată lumea-n balon, se uita de sus la noi astea – suspină Yvonne –. Până şi mie mi-a interzis să-i mai calc prin casă. De-aia nimeni nu i-a sărit în ajutor când a pierdut totul. Şi a pierdut din cauza ei. Era singura vinovată, din cauza băuturii şi-a drogurilor.

— Eşti încântată c-au spintecat-o – zâmbi Becerrita –. Ce sentimente, Madam.

— Când am citit ziarele zău că mi-a părut rău, crimele astea întotdeauna te-nfioară – zise Yvonne –. Mai ales pozele, din care-am văzut în ce hal trăia. Dacă vrei să scrii c-a lucrat aici, îţi sunt chiar recunoscătoare. Propagandă pentru localul meu.

— Te simţi foarte sigură pe tine, Madam – zise Becerrita, cu un zâmbet decolorat –. Precis ai la spate vreun protector tot atât de sigur ca Bermúdez.

— Calomnii, Bermúdez n-a avut niciodată interese-n afacerile mele – zise Yvonne –. Era un client ca oricare altul.

— Mai bine să ne-ntoarcem la daraverile noastre – zise Becerrita –. N-a lucrat aici, okey. Atunci cheamă-mi-o pe aia de trăia cu ea. Să ne dea câteva lămuriri şi te lăsăm în pace.

— Cea care trăia cu ea? – se schimbă la faţă Carlitos, îşi pierdu toată siguranţa, deveni livid㠖. Vrei să zici că una din fetele mele trăia cu ea?

— Ah da, poliţia n-a aflat încă – Becerrita îşi scarpină mustăcioara şi-şi trecu limba peste buze, cu lăcomie –. Dar

o să afle mai devreme sau mai târziu şi-o să te pomeneşti cu ea aici, că te ia la-ntrebări şi pe tine şi pe numita Queta. Pregăteşte-te, Madam.

— Cu Queta? – de parcă i s-ar fi năruit lumea-n cap, Carlitos –. Ce tot îndrugi acolo, Becerrita?

— Astea-şi tot schimbă numele de nu le poţi recunoaşte, mai bine zi-mi: care-i? – murmură Becerrita –. Nu te speria, nu suntem poliţişti. Cheam-o. O conversaţie confidenţială, nimic altceva.

— Cine ţi-a zis de Queta că trăia cu ea? – se bâlbâi Yvonne; se străduia să-şi recapete zâmbetul, naturaleţea.

— Eu am încredere în tine, Madam, eu chiar că-ţi sunt prieten – reluă Becerrita, cu o schimă dezabuzată –. Ca să ştii de cine să te fereşti. Am aflat de la „Paqueta”.

— Cea mai josnică paţachină fătată vreodată de-o curvă sadea – întâi o fostă fâşneaţă cu aere de cucoană, Carlitos, apoi o bătrânică speriată, apoi, când a auzit pomenindu-se de „Paqueta”, o panteră –. Cea care-a crescut din borâtura beţivilor şi menstruaţia mă-sii.

— Ah, ce-mi plac expresiile astea, Madam! – Becerrita o luă cu un braţ pe după umeri, fericit –. Las’ c-o să te răzbunăm noi, în informaţia de mâine o să zicem că „Montmartre” e localul cu cea mai sinistră faimă din Lima.

— Nu-ţi dai seama că eşti pe cale s-o nenoroceşti pe fată? – zise Yvonne, apucându-l pe Becerrita de rotula genunchiului, strângând cu putere –. Nu-ţi dai seama că poliţia o s-o aresteze, ca s-o ia la-ntrebări?

— De ce?, a văzut ceva? – zise Becerrita, coborând vocea –. Ştie ceva?

— Habar n-are, dar nu vrea să dea de bucluc – zise Yvonne –. O s-o nenoroceşti, şi doar ştii că ţin la fetele mele. Cu ce-o să te alegi de pe urma răutăţii ăsteia?

— Nu vreau să păţească nimic, departe de mine gândul, dar ţin să-mi povestească niscai intimităţi de-ale Muzei – zise Becerrita –. N-o să zicem c-au trăit împreună, poftim, nici n-o s-o numim. Mă crezi pe cuvânt, nu?

— Bine-nţeles că nu – zise Yvonne –. Tu eşti alt fecior de lele, cu nimic mai breaz decât „Paqueta”.

— Aşa-mi placi, Madam, puico – Becerrita privi la Santiago şi Periquito cu un zâmbet fugar –. Când îţi dai în stambă.

— Queta e fată bună, Becerrita – zise Yvonne, cu jumate de gură –. N-o nenoroci. De altfel, te-ar putea costa scump. Are câţiva prieteni suspuşi, ţi-o zic ca să nu regreţi mai târziu.

— Cheam-o odată şi nu deveni dramatică – zâmbi Becerrita –. Îţi promit că n-o să păţească nimic.

— Cum crezi că mai are poftă de lucru după ceea ce-a păţit prietena ei? – zise Yvonne.

— Foarte bine, atunci dă-i de ştire şi aranjează-mi o-ntâlnire cu ea – zise Becerrita –. Nu vreau decât niscai date. Şi dacă n-are chef să-mi ciripească mie, o să-i fac un pustiu de bine şi-o să-i public numele pe prima pagină, încât s-o ia la-ntrebări agenţii.

— Te juri că dacă-ţi înlesnesc o-ntâlnire cu Queta n-o s-o dai în vileag în fiţuica ta? – zise Yvonne.

Becerrita făcu semn din cap că da. Faţa i se umplu cu-ncetul de mulţumire, ochişorii începură să-i lucească. Se sculă-n picioare, se-apropie de masă, c-un gest hotărât apucă paharul lui Santiago şi-l goli dintr-o sorbitură. Un cerculeţ de spumă îi tivi gura.

— Mă jur, Madam, caut-o şi anunţă-mă – zise, solemn –. Că doar îmi ştii telefonul.

— Chiar credeţi c-o să vă sune, domnule Becerra? – zise Periquito, în camionetă –. Pe mine dimpotrivă, mă bate gândul c-o să dea fuga la tipa aia numită Queta şi-o să-i zică: ăia de la „Cronica” au mirosit că trăiai cu Muza, dispari cât mai ai timp.

— Care să fie Queta? – zise Arispe –. I-om da noi de urmă, Becerrita.

— Trebuie că-i una din alea exclusivele, care lucrează la domiciliu – zise Becerrita –. Sunt sigur c-o ştiu, dar sub alt nume. Aşa se-ntâmplă de obicei.

— Femeia asta face cât greutatea ei în aur, domnul meu – zise Arispe –. Musai s-o scoţi din pământ din iarbă verde, chiar de-ar fi să scotoceşti pe sub toate pietrele Limei.

— V-am zis eu că Madam o să mă sune? – Becerrita privi la ei fără vanitate, mai curând hâtru –. Azi, la şapte. Ţineţi-vă bine. Îmi rezervi toată pagina centrală, auzi ştabule?

— Poftiţi, intraţi – zise Robertito –. Da, în salonaş. Şi luaţi loc.

Aşa, în lumina crepusculului ce intra prin unica fereastră, salonaşul îşi pierduse tot misterul şi tot farmecul. Husele bălţate de pe mobile, gândeşte, tapetul decolorat de pe pereţi, arsurile de mucuri şi dârele de pe covor. Fata din tablouaşe nu avea trăsături, lebedele erau diforme.

— *Hola* Becerrita – Yvonne nu-l sărută, nu-i întinse mâna –. I-am jurat Quetei că te vei ţine de cuvânt, sper că ne-am înţeles. Dar pe ăştia de ce i-ai adus?

— Întâi pune-l pe Robertito să ne-aducă ceva bere – zise Becerrita, fără să se ridice din fotoliu, fără s-o privească pe femeia care intrase cu Yvonne –. Asta ţi-o plătim, Madam.

— Înaltă, cu picioare frumoase, o metisă cu păr roşcat – zise Santiago –. N-o mai văzusem niciodată pe la Yvonne, Carlitos.

— Luaţi loc – zise Becerrita, dându-şi aere de gazdă –. Nu vreţi să beţi chiar nimic?

Robertito turnă berea-n pahare, mâinile îi tremurau când îi servi pe Becerrita, Periquito şi Santiago, genele i se zbăteau alarmate, privirea îi era temătoare. Ieşi aproape-n fugă, trase bine uşa după el. Queta se-aşează pe-o canapea, serioasă dar nu speriată, gândeşte, şi ochii lui Yvonne ardeau.

— Mda, eşti din alea exclusivele, pe-aici nu prea dai – zise Becerrita, trăgând o duşcă de bere –. Lucrezi la domiciliu cu clienţi selecţionaţi?

— Nu vă priveşte unde şi cum lucrez – zise Queta –. Şi cine v-a dat voie să mă tutuiţi?

— Calmează-te, nu fi băţoasă – zise Yvonne –. Chiar dacă-şi permite cam multe, e de-al casei, n-ai ce-i face. Vrea numai să te-ntrebe câte ceva.

— Dumneata n-ai putea să-mi fii client oricât ai vrea, mulţumeşte-te cu atât – zise Queta –. N-o să ai niciodată atâţia bani câţi cer eu.

— Eu nu mai sunt client, m-am pensionat – zise Becerrita, cu un râs în doi peri, şi-şi şterse mustăcioara –. De când trăiai cu Muza în Jesús María?

— Nu trăiam deloc cu ea, asta-i o minciună sfruntată a nemernicei ăleia care v-a pus pe urmele mele – strigă Queta, dar Yvonne o apucă de braţ şi ea se domoli –. Pe mine n-o să m-amestecaţi în cine ştie ce porcărie. V-atrag atenţia că...

— Nu suntem poliţişti, suntem ziarişti – zise Becerrita, cu un gest împăciuitor –. Nu-i vorba de tine, ci de Muza. Ne povesteşti tot ce ştii despre ea şi noi dispărem şi uităm cu desăvârşire că exişti. Deci n-ai motive de supărare, Queta.

— Atunci de ce-aţi recurs la ameninţări? – strigă Queta –. De ce i-aţi zis întâi doamnei c-o să daţi totu-n vileag la poliţie? La ce bun toate acestea? Credeţi că am ceva de-ascuns?

— Păi dacă n-ai nimic de-ascuns înseamnă că nici de poliţie nu ţi-e teamă – zise Becerrita placid, şi mai trase o duşcă din bere –. Am venit aici ca prieten, să conversăm. Nu văd niciun motiv de harţag.

— O să se ţină de cuvânt, crede-mă, îl ştiu demult – zise Yvonne –. N-o să pomenească de tine, Queta. Răspunde-i la-ntrebări.

— Bine, doamnă, bine, aşa să fie – zise Queta –. Ce-ntrebări?

— Asta-i o conversaţie între prieteni – zise Becerrita –. Eu mi-s om de cuvânt, Queta. De când trăiai cu Muza?

— Eu nu trăiam cu ea – făcea sforţări să se stăpânească, Carlitos, încerca să nu se uite la Becerrita, dacă din greşeală li se-ncrucişau privirile îşi pierdea şirul –. Eram prietene, atâta tot, uneori rămâneam să dorm la ea acasă. Ea s-a mutat în Jesús María de mai bine de-un an.

— I-a provocat întâi o criză şi-apoi a înmuiat-o ca pe-o cârpă – zise Carlitos –. E metoda lui Becerrita. Distrugerea nervilor pacientului, ca să zică totul. Metodă de agent, nu de ziarist.

Santiago şi Periquito nu se-atinseseră de paharele cu bere: urmăreau dialogul de pe scaunele lor, muţi. O

înmuiase, Zavalita, acum răspundea de bunăvoie, da. Ridica şi cobora vocea, gândeşte, Yvonne îi dădea pălmuţe încurajatoare pe braţ. Biata de ea, e-adevărat că decăzuse tot mai rău, mai ales de când îşi pierduse locul la „Montmartre”, fiindcă „Paqueta” se purtase ca ultima dintre canalii. O zvârlise-n stradă ştiind c-o să moară de foame, sărmana. Avea aventuri, dar nu-şi mai găsea un amant stabil, cineva care s-o-ntreţină lună de lună cu casă şi masă. Şi deodată începuse să plângă amarnic, Carlitos, nu din cauza întrebărilor lui Becerrita ci-n amintirea Muzei. Înseamnă că tot mai există un dram de lealitate, măcar între unele târfe, Zavalita.

— Deci nefericita era complet la pământ – se întristă Becerrita, cu mâna la mustăcioară, ochişorii lui scăpărători neslăbind-o nicio clipă pe Queta –. De pe urma băuturii şi-a stupefiantelor, vreau să zic.

— Chiar vreţi să scrieţi şi asta? – hohoti Queta –. Nu-s deajuns toate ororile publicate despre ea zi de zi, mai trebuie şi asta?

— Că se nenorocise, că se prostitua, că se-mbăta şi se droga au zis toate ziarele – suspină Becerrita –. Noi suntem singurii care-am scos la iveală şi părţile bune. C-a fost o cântăreaţă renumită, c-a fost aleasă Regina vieţii de noapte, c-a fost una din mândreţele Limei.

— În loc să fi scurmat atât prin viaţa ei, mai bine v-aţi fi ocupat de cine-a omorât-o, mai bine zis de cine-a pus pe altul s-o omoare – hohoti Queta şi-şi acoperi faţa cu mâinile –. De ăştia nu se vorbeşte, de ăştia nimeni n-are curaju’ să se-atingă.

Atunci, Zavalita?, în momentul acela? Gândeşte: da, atunci. Faţa pietrificată a lui Yvonne, gândeşte, spaima şi dezorientarea din ochii ei, degetele lui Becerrita imobilizate pe mustăcioară, cotul lui Periquito izbindu-te-n şold, Zavalita, făcându-te atent. Tuspatru rămăseseră înmărmuriţi, privind-o fix pe Queta, care se scutura de plâns. Gândeşte: ochişorii lui Becerrita încordaţi, străpungând pletele roşcovane, aruncând văpăi.

— Mie nu mi-e teamă, eu scriu totul, hârtia suportă orice – strecură în sfârşit Becerrita, convingător, insidios –. Dacă tu-ndrăzneşti, şi eu îndrăznesc. Cine-a fost? Cine crezi c-a fost?

— Dacă eşti atât de zărghită încât să provoci un scandal monstru, te priveşte – chipul îngrozit al lui Yvonne, Carlitos, spaima ei netrucată, ţipătul ce l-a scos –. Dacă toate tâmpeniile ce-ţi trec prin cap, dacă tâmpenia asta ce-ai născocit-o...

— Tu nu-nţelegi, Madam – firicelul de voce aproape plângăreaţă a lui Becerrita, Carlitos –. Ea nu vrea ca moartea prietenei ei să rămână-aşa, nepedepsită sau muşamalizată. Dacă îndrăzneşte Queta, şi eu îndrăznesc. Cine crezi tu c-a fost, Queta?

— Nu-s tâmpenii, ştiţi foarte bine că nu născocesc nimic, doamnă – hohoti Queta mai abitir, şi ridică faţa, şi-atunci ce-mi auziră urechile, Carlitos –. Ştiţi că slugoiul lui Cayo Rahat a omorât-o.

Sudoarea ţâşnind prin toţi porii, gândeşte, oasele-ncepând să-mi scrâşnească. Să nu pierd niciun gest, nicio silabă, să nu mişc, să nu respir, şi-n dreptul plexului viermişorul crescând, năpârca şi cuţitele, ca atunci demult, gândeşte, mai rău ca atunci. *Ay,* Zavalita.

— Da’ de ce v-au dat lacrimile? – zice Ambrosio –. Nu mai beţi atâta, conaşule.

— Dacă vrei eu public, dacă vrei eu zic totul cuvânt cu cuvânt, dacă nu vrei nu scot o vorbă – murmură Becerrita –. Cayo Rahat e Cayo Bermúdez? Eşti sigură că el a năimit pe cineva s-o omoare? Licheaua aia a fugit din Peru la mama naibii, Queta.

Şi iată-i faţa schimonosită de plâns, Zavalita, ochii umflaţi şi înroşiţi, gura strâmbată de durere, iată-i capul şi mâinile negând: Bermúdez nu, nu el.

— Atunci, ce slugoi? – insistă Becerrita –. Ce lacheu? L-ai văzut, erai acolo? Îşi avea el gealatul lui, zbirul lui? Gorila lui?

— Queta era la Huacachina – îl întrerupse Yvonne, amenințându-l cu degetul arătător –. C-un senator, dacă ţii morţiş să ştii cu cine.

— N-o văzusem pe Hortensia de trei zile – hohoti Queta –. Am aflat din ziare. Dar eu ştiu ce ştiu, nu mint.

— De unde-ai scos gealatul de care zici? – repetă Becerrita, cu ochişorii ţintă la Queta, liniştind-o pe Yvonne c-o mână nerăbdătoare –. N-o să public nimic, Madam, numai ceea ce Queta mă va lăsa să zic. Dacă ea nu se-ncumetă, eu cu atât mai puţin. Ce slugoi?

— Hortensia ştia o droaie de lucruri despre-un tip plin de bani. Ea murea de foame şi nu voia decât să plece de-aici – hohoti Queta –. N-a făcut-o din răutate, ci numai ca să poată pleca şi s-o ia de la capăt undeva unde nimeni să n-o cunoască. Era pe jumătate moartă când au omorât-o. Din cauza câinoşeniei lui Bermúdez, din cauza ticăloşiei tuturor care au tăvălit-o prin noroi când au văzut-o căzută.

— Bun, deci pompa bani de la cineva, şi tipul a pus s-o omoare ca să nu-l mai şantajeze – recită, domol, Becerrita –. Cine-i tipul care şi-a asmuţit zbirul împotriva ei?

— Nu l-a asmuţit, cred c-a fost de-ajuns să-i zică cum stăteau lucrurile – zise Queta, privindu-l pe Becerrita în ochi –. I-o fi pomenit de asta şi l-o fi hotărât. Fiindcă-l domina cu totul, ăla era ca aluatu-n mâinile lui, îi era ca un rob. Făcea din el ce voia.

— Eu mă-ncumet, fato, eu public – repetă Becerrita, cu juma de voce –. Să fiu al naibii dacă nu te cred, Queta.

— Bulgăr de Aur a pus s-o omoare – zise Queta –. Slugoiul îi e de toate, dar mai ales pereche la sodomie. Îl cheamă Ambrosio.

— Bulgăr de Aur? – a sărit ca ars în picioare, Carlitos, clipea năucit, se uita la Periquito, se uita lung la mine, se răzgândi şi-şi mută ochii la Queta, la covor, la orice, şi repeta ca un idiot Bulgăr de Aur, Bulgăr de Aur?

— Adică Fermín Zavala, ei vezi că s-a ţicnit? – izbucni Yvonne, ridicându-se şi ea, strigând –. Vezi că bate câmpii? Chiar de-ar fi aşa, şi tot o imbecilitate este. Nu ştie nimic, e bătută-n cap, a scornit totul.

— Hortensia-l pompa de bani, îl ameninţa că-l dă de gol faţă de nevastă-sa şi de-ntreaga Lima, că zice tuturor adevărul despre şoferul lui – răgi Queta –. N-am scornit nimic, în loc să-i plătească peşin biletul pentru Mexic l-a asmuţit pe ăl cu care trăia, s-o ucidă. O să ziceţi asta?, o s-o scrieţi?

— O să-nfundăm pârnaia, o să picăm până-n gât în hazna – şi se prăvăli la loc în fotoliu, Carlitos, fără să mă privească, răsuflând greu, deodată-şi puse pălăria ca să-şi ocupe mâinile cu ceva –. În hazna, auzi? Ce dovezi ai, de unde-ai scos tâmpenia asta? N-are nici cap nici coadă. Nu-mi place să fiu luat peste picior, Queta.

— Doar ţi-am zis că-i o tâmpenie, ţi-am zis-o de zeci de ori – zise Yvonne –. N-are dovezi, era la Huacachina, nu ştie nimic. Şi chiar de-ar fi aşa, cine s-o creadă? Fermín Zavala, cu milioanele lui. Fă-o să priceapă, Becerrita. Zi-i ce-ar putea păţi dacă continuă să susţie povestea asta.

— Te-neci în hazna, Queta, şi vrei să ne târăşti după tine – mârâia, Carlitos, schimba feţe-feţe, nu mai ştia pe unde să scoată cămaşa, cum să iasă basma curată –. Vrei să public asta ca să ne trezim toţi la balamuc, Queta?

— De necrezut, fiind vorba de el – zise Carlitos –. Dacă stai să te gândeşti, la ceva tot a folosit răscolitul ăla prin scârnă. A dovedit că Becerrita era totuşi uman, că se putea purta ca un domn.

— Parcă-aveai treaba pe undeva, nu? – mârâi Becerrita, cu ochii pe ceas, cu vocea nerăbdătoare la modul natural –. Poţi pleca, nu te mai reţin, Zavalita.

— Laşule, nepricopsitule – zise Queta, pe un ton surd –. Eram sigură că numai gura-i de tine, eram sigură că n-o să-ndrăzneşti. M-ai făcut să vorbesc, aşa, ca să mă aflu-n treabă.

— Tot e bine că te-ai putut scula-n picioare şi-ai putut pleca de-acolo fără să izbucneşti în plâns – zise Carlitos –. În schimb, mie, tot ce mi-a trecut prin cap a fost c-or să-şi dea seama fetele şi n-or să mai vrea să te primească. La urma urmei, e cel mai bun bordel, Zavalita.

— Norocul meu e că te-am întâlnit – zise Santiago –. Nu ştiu ce s-ar fi ales de mine în noaptea aceea fără tine, Carlitos.

Da, mare noroc să-l întâlnească, mare noroc să se-nfunde într-o crâşmă din piaţa San Martín în loc să meargă la pensiunea lui din Barranco, mare noroc să nu-l prindă zorii plângând cu faţa-n pernă în singurătatea odăiţei, simţind că s-a ales praful din lume şi plănuind să te omori sau să-l omori pe bietul bătrânul, Zavalita. Se ridicase, salutase, ieşise din salonaş, se ciocnise pe coridor de Robertito, mersese până-n Piaţa Doi Mai fără să găsească niciun taxi. Respirai aerul rece cu gura deschisă, Zavalita, îţi simţeai inima bătând şi uneori o rupeai la fugă. Luaseşi un autobuz, coborâseşi la Colmena, înaintaseşi zăpăcit pe sub Portal şi deodată te pomeniseşi cu silueta dezlânată a lui Carlitos ridicându-se de la o masă a Barului Zela, cu mâna ridicată a chemare. Ce-i, omule? v-aţi şi-ntors de la Yvonne, Zavalita?, a apărut numita Queta? Şi Periquito, şi Becerrita? Dar când ajunse lângă Santiago şi-i văzu faţa schimbă tonul: Ce-ai mă Zavalita?

— Mi-e rău – îl apucaseşi de braţ, Zavalita –. Foarte rău, bătrâne.

Şi iată-l pe Carlitos cum te privea alarmat, nehotărât, iată şi lovitura lui uşoară pe umăr: cel mai bine-ar fi să tragă-mpreună o duşcă, Zavalita. Se lăsă târât, coborî ca un somnambul scăriţa de la „Negro-Negro”, străbătu orb şi bâjbâitor întunecimile pe jumate pustii ale localului, masa dintotdeauna era neocupată, două halbe de-alea nemţeşti zise Carlitos către chelner şi se sprijini de ilustraţiile decupate din New Yorker.

— Facem ce facem şi tot aici naufragiem, Zavalita – capul lui creţ, gândeşte, prietenia din ochi, faţa-i nebărbierită, pielea-i gălbejită –. Bomba asta afurisită ne-a făcut vrăji.

— Dac-aş fi ajuns la pensiune, aş fi înnebunit, Carlitos – zise Santiago.

— Stai mă, că nu-i dracu-atât de negru. Credeam că plângi din pileală, acu văd că nu-i cazul – zise Carlitos –.

Toţi sfârşesc prin a se certa cu Becerrita. S-a-mbătat şi te-a ţinut numai în şuturi, la bordel? Nu-l lua-n seamă, omule.

Iată şi ilustraţiile sclipitoare, sardonice şi multicolore, zvonul conversaţiilor între clienţi invizibili. Chelnerul le-aduse halbele, băură amândoi în acelaşi timp. Carlitos îl privi pe deasupra halbei, îi oferi o ţigară şi i-o aprinse.

— Aici a avut loc prima noastră conversaţie de masochişti, Zavalita – zise –. Aici ne-am mărturisit unul altuia că eram un poet şi-un comunist rataţi. Acu nu mai suntem decât doi ziarişti. Aici ne-am împrietenit, Zavalita.

— Trebuie să-mi deşert sufletul cuiva, fiindcă mă arde pe dinăuntru, Carlitos – zise Santiago.

— Dacă crezi că îţi face bine, okay, dă-i drumul – zise Carlitos –. Dar gândeşte-te de două ori înainte. Că şi eu mă pun uneori pe confidenţe-n timpul crizelor şi după-aia îmi muşc mâinile şi-i urăsc pe ăia de-mi cunosc punctele slabe. Asta ca să nu mă urăşti mâine, Zavalita.

Dar Santiago începuse iar să plângă. Prăbuşit peste masă, îşi înăbuşea suspinele apăsând batista pe gură, şi simţea mână lui Carlitos pe umăr: linişteşte-te, omule.

— Bun, am înţeles ce s-a petrecut – blând, gândeşte, timid, compasiv –. Becerrita s-a pilit şi-a dat în vileag chestia cu taică-tu în auzul întregului bordel?

Nu-n clipa când ai aflat, Zavalita, ci-atunci. Gândeşte: ci-n clipa când mi-am dat seama că toată Lima ştia că-i pederast, numai eu nu. Pianistul începuse să cânte, un chicotit de femeie din când în când pe-ntuneric, gustul acid al berii, chelnerul venea cu lanterna lui să ia halbele şi s-aducă altele. Vorbeai strângând în pumn batista, Zavalita, ştergându-ţi gura şi ochii. Gândeşte: deci n-avea să se sfârşească lumea, deci n-aveai să-nnebuneşti, n-aveai să te omori.

— Parcă nu ştii câte cleveteşte lumea, câte bârfesc târfele-ntre ele – avansând şi retrăgându-se-n scaun, gândeşte, mirat, speriat şi el –. A debitat povestea asta ca să-l încuie pe Becerrita, să-l pună cu botul pe labe, să-şi ia revanşa pentru momentele grele prin care-a făcut-o să treacă.

— Vorbeau de el pe şleau, fără nicio reţinere – zise Santiago –. Şi eu de faţă, Carlitos.

— Partea proastă nu-i istoria cu-asasinatul, aia precis e minciună, Zavalita – bâlbâindu-se şi el, gândeşte, contrazicându-se şi el –. Ci faptul c-ai aflat acolo de treaba ailaltă, şi-ncă din gura cui. Eu credeam c-o ştiai demult, Zavalita.

— Bulgăr de Aur, sodomitul, şoferul lui – zise Santiago –. Ca şi când s-ar fi cunoscut de-o viaţă. El, în plin centrul acelui abces, Carlitos. Şi eu de faţă.

Cu neputinţă, era peste poate, şi fumai, Zavalita, totul nu era decât minciună, şi trăgeai o duşcă şi te-necai, şi vocea abia de i se mai auzea repetând încontinuu: era peste poate. Şi Carlitos, chipul lui dizolvat în fum, pe fundalul ilustraţiilor indiferente: ţi se părea teribil dar nu era aşa, Zavalita, existau lucruri cu mult mai teribile. Ţi-o zicea el, aveai să te-obişnuieşti cu gândul şi n-o să-ţi mai pese nici cât negru sub unghie şi mai cerea o bere.

— O să te-mbăt – zise, făcând o grimasă –, şi-o să te simţi atât de rău fizic încât n-o să te mai poţi gândi la altceva. Încă câteva-nghiţituri şi-o să te convingi singur că nu merita s-o pui în halul ăsta la inimă, Zavalita.

Numai c-atunci se-mbătase el, gândeşte, pe când acum tu eşti pe punctul să te-mbeţi. Carlitos se ridică, dispăru în bezne, chicotitul femeii se stingea şi renăştea, pianul continua monoton: voiam să te-mbăt pe tine, şi cel ce s-a-mbătat sunt eu, Ambrosio. Şi iar apăruse Carlitos: urinase un litru de bere, Zavalita, ce mai metodă de lichefiere a banilor, nu?

— Da’ de ce voiaţi să mă-mbătaţi? – râde Ambrosio –. Nu ţine. Eu nu mă-mbăt niciodată conaşule.

— Toţi de la redacţie ştiu – zise Santiago –. Când nu-s de faţă, s-or fi întreţinând despre fiul lui Bulgăr de Aur, despre fiul perversului?

— Vorbeşti de parcă problema ar fi a ta, nu a lui – zise Carlitos –. Nu fi stupid, Zavalita.

— Niciodată nu mi-a ajuns nimic la urechi, nici la colegiu, nici în cartier, nici la Universitate – zise Santiago –. Dac-o fi

fost adevărat, nu se putea să nu-mi fi ajuns ceva la urechi, să nu fi bănuit ceva. Dar nimic, niciodată, Carlitos.

— Poate nu-i decât un zvon din astea de care geme ţara – zise Carlitos –. Din astea care, de-atâta vânturat, devin adevăruri. Nu te mai gândi, zău, ascultă-mă pe mine.

— Dar s-ar prea putea ca eu să nu fi vrut să aflu – zise Santiago –. Să nu fi vrut în ruptul capului să-mi dau seama.

— Nu ţin să te consolez, nici n-ar fi cazul, în definitiv ce-ai tu cu chestia asta – zise Carlitos, râgâind –. De fapt el ar trebui consolat, nu tu. Dacă-i minciună, pentru că i-au pus aşa ceva în cârcă, iar dacă-i adevărat, pentru că viaţa lui trebuie să fie un iad. Nici nu te mai gândi la asta.

— Dar treaba ailaltă n-o cred să mă pici cu ceară, Carlitos – zise Santiago –. Treaba ailaltă precis e-o calomnie. E cu neputinţă, Carlitos.

— Ascultă-mă pe mine, târfa l-o fi urând din cine ştie ce motiv, şi de-aia a scornit istoria cu crima, ca să se răzbune – zise Carlitos –. O fi la mijloc vreo istorie deocheată de alcov, sau vreun şantaj ca să-l stoarcă de bani. Nu ştiu însă cum l-ai putea avertiza, să se păzească totuşi. Mai ales că-s ani de când nu vă vedeţi, nu?

— Să-l avertizez, eu? Mă crezi în stare să-l mai văd la faţă după toate astea? – zise Santiago –. Aş muri de ruşine, Carlitos.

— Nimeni nu moare de ruşine – zâmbi Carlitos, şi râgâi din nou –. Treaba ta, tu ştii ce-ai de făcut. Oricum, istoria va fi muşamalizată într-un fel sau altul.

— Îl cunoşti pe Becerrita – zise Santiago –. Nu va fi muşamalizată. Doar ştii ce-o să facă.

— Ştiu, o să se sfătuiască cu Arispe şi-Arispe cu Direcţia, cum de nu – zise Carlitos –. Îl crezi pe Becerrita tâmpit, pe-Arispe la fel de tâmpit? Nu, băiete, lumea bună n-apare niciodată la Faptul divers. Unde s-a mai pomenit? Asta te-ngrijora, scandalul? Tot burghez ai rămas, Zavalita.

Sughiţă şi icni a râs şi vorbi întruna, bătând câmpii tot mai abitir: ori în noaptea aceea ai devenit bărbat, Zavalita, ori niciodată. Da, mare noroc pe capul lui: să-l vadă îmbătându-se, gândeşte, să-l audă râgâind, delirând, să fie

nevoit să-l scoată pe braţe din „Negro-Negro”, să-l sprijine de Portal în timp ce-un puşti chema un taxi. Mare noroc să trebuiască să-l ducă pe sus până-n Chorrillos, să-l urce aburcându-l pe străvechea scară a locuinţei lui, să-l dezbrace cum s-o nimeri şi să-l culce, Zavalita. Ştiind că nu era chiar aşa beat, gândeşte, că se prefăcea ca să-ţi abată gândurile şi să te ocupe cu ceva, ca să te gândeşti la el şi nu la tine. Gândeşte: îţi aduc o carte, chiar mâine, mă jur. În pofida gustului amar din gură, a pâclei de pe creier şi-a descompunerii trupului, a doua zi dimineaţa se simţise mai bine. Îndurerat, ce-i drept, dar în acelaşi timp mai puternic, gândeşte, cu muşchii tumefiaţi de fotoliul incomod în care dormise îmbrăcat, dar mai liniştit, simţindu-se transformat de coşmar, matur. Şi iată micul duş strivit între chiuveta şi closetul de lângă odăiţa lui Carlitos, apa rece care te-a făcut să clănţăni din dinţi şi să te trezeşti de-a binelea. Sembrăcă, zăbovind cât mai mult, trăgând de timp. Carlitos dormea dus, pe burtă, cu capul atârnându-i de marginea patului, în chiloţi şi ciorapi. Şi iată strada şi lumina soarelui pe care aburii dimineţii nu-l acopereau cu totul, doar îl înceţoşau, iată şi cafeneaua aceea din colţ şi grupul de tramvaişti cu şepci albastre, sporovăind despre fotbal împrejurul tejghelei. Ceru o cafea cu lapte, întrebă cât e ceasul, era zece, o fi ajuns deja la birou, nu te simţeai nici nervos nici emoţionat, Zavalita. Ca s-ajungă la telefon trebui să ocolească tejgheaua, să străbată un coridor cu saci şi lăzi; pe când forma numărul văzu un şir de furnici urcând pe-o bârnă. Mâinile i se umeziră deodată recunoscând glasul lui Chispas: da, alo?

— *Hola,* Chispas – simţind tremurici în tot trupul, având impresia că duşumeaua se-nmoaie sub el –. Da, eu sunt, Santiago.

— E pisica-acasă – auzi vocea şoptitoare, foarte puţin distinctă a lui Chispas, tonul lui complice –. Cheamă-mă mai târziu, bătrânu-i aici.

— Vreau să vorbesc cu el – zise Santiago –. Da, cu bătrânul. Dă-mi-l, e urgent.

Apoi lunga tăcere stupefiată sau consternată sau uluită, îndepărtatul ţăcănit al unei maşini de scris şi mutra probabilă a lui Chispas dregându-şi vocea şi holbându-se la telefon gata să-l mănânce din ochi, nemaiştiind ce să zică, ce să facă, apoi slobozi un chiot teatral: păi e schimodie, află că-i superisteţul!, şi maşina de scris amuţind deodată. De unde-ai apărut, schimodie, din ce colţ de lume, superisteţule, ce-aştepţi omule să dai pe-acasă? Da tata, schimodie tata, vrea să-ţi vorbească, tata. Voci ce se suprapuneau cu a lui Chispas şi-o acopereau şi valul de căldură ce ţi-a răbufnit pe faţă, Zavalita.

— Alo, alo, schimodie? – vocea dintotdeauna, Zavalita, dar întretăiată de emoţie, de bucurie, vocea lui buimăcită care striga –: Fiule? Băieţaş? Schimodie? M-auzi?

— *Hola,* tata – sigur că-l auzea, la capătul coridorului tramvaiştii râdeau, lângă tine se-aliniau sticle goale de Pasteurină, pe când furnicile dispăreau printre cutiile de tablă pentru pesmeţi –. Da, te-aud, tata. Ce face mama, ce fac toţi ai casei, tata?

— Sunt supăraţi foc pe tine, schimodie, te-aşteaptă cu braţele deschise oricând, schimodie – vocea teribil de încrezătoare, Zavalita, de tulburată, de chinuită –. Dar tu, eşti bine? De unde suni, schimodie?

— Din Chorrillos, tata – gândind: minciuni, nu se poate, e cu neputinţă, calomnii –. Aş vrea să discutăm ceva, tata. Nu eşti prea ocupat acum?, am putea să ne vedem în cursul dimineţii?

— Da, chiar acum, plec imediat spre tine – şi deodată alarmată, îngrozită –. N-ai păţit nimic, nu, schimodie? Nu te-ai vârât în niciun bucluc, nu?

— Nu, tata, fii pe pace. Dacă vrei, te-aştept la intrarea la Regatas. Sunt la câţiva paşi de ea.

— Imediat, schimodie. În cel mult juma' de oră sunt acolo. Ies chiar acum pe uşă. Ţi-l mai dau o clipă pe Chispas, schimodie.

Apoi zgomotele uşor de ghicit ale scaunelor, uşilor, maşina de scris reîncepându-şi ţăcănitul, şi-n depărtare claxoane şi motoare de maşini.

— Bătrânul a-ntinerit cu douăzeci de ani sub ochii mei – zise Chispas, euforic –. A ieşit ca din puşcă. Şi eu care nu ştiam cum să mă prefac la telefon, omule. Ce te-a apucat?, eşti la ananghie?

— Nu, nu-i nimic – zise Santiago –. Dar a trecut şi-aşa prea mult timp şi m-am gândit să mă-mpac cu el.

— Te cred, te cred, era şi timpul – repeta Chispas, fericit, neîncrezător încă –. Aşteaptă, o s-o sun şi pe mama. să nu te duci s-o vezi până nu-i dau de ştire. Ca să n-o lovească vreo sincopă trezindu-se cu tine-n prag.

— Nu, n-o să dau pe-acasă acum, Chispas – şi vocea celuilalt începând deja să protesteze: de ce? nu-i păcat? –. Duminică, zi-i c-o să vin duminică, la prânz.

— Bun, e-n regulă, duminică, să nu uiţi, Teté şi cu mine o s-o pregătim – zise Chispas –. Bine, răzgâiatule. O să-i zic să-ţi facă cremă de crevete.

— Ţi-aminteşti când ne-am văzut ultima oară? – zice Santiago –. Să tot fie zece ani de-atunci, lângă intrarea la Regatas.

Ieşi din cafenea, merse pe bulevard în jos la Malecón, şi-n loc s-o ia pe scara ce cobora spre Regatas, păşi mai departe pe-asfalt, încet, distrat, gândeşte: încă nerevenindu-ţi în fire după acţiunea dinainte. Vedea colo, sub el, cele două plaje pustii ale Clubului. Apele umflate de maree înghiţiseră nisipul, valuri repetate izbeau în diguri, limbi de spumă lingeau platforma acum pustie dar unde, vara, se-ngrămădeau atâtea umbrare şi-atâţia amatori de scaldă. Câţi ani să fie de când nu te-ai mai bălăcit la Regatas, Zavalita? Erau deja, înainte de-a intra la San Marcos, cinci sau şase ani care încă de pe-atunci păreau o sută. Gândeşte: acum, o mie.

— Cum să nu-mi amintesc, conaşule – zice Ambrosio –. În ziua când v-aţi împăcat cu tatăl dumneavoastră.

Ce făceau acolo, construiau o piscină? Pe terenul de baschet, doi bărbaţi în salopete albastre se distrau aruncând la coş; bazinele unde se-antrenau echipajele de canotaj păreau golite de apă, oare se mai ţinea de canotaj Chispas în perioada-aceea? Te-nstrăinaseşi de familie,

Zavalita, nu mai ştiai ce făceau ai tăi, cu ce se-ocupau, cum şi cât de multe se schimbaseră. Ajunse lângă intrarea Clubului, se-aşeză pe-un postament de piatră din cele de care atârnau lanţuri ornamentale, până şi ghereta paznicului era pustie. Putea să vadă plaja Agua Dulce din locul unde şedea, întinderea melancolică fără corturi multicolore, chioşcurile închise, pâcla ce-nvăluia falezele dinspre Barranco şi Miraflores. Pe mica plajă stâncoasă ce despărţea Agua Dulce de Clubul Regatas, raiul puierniţei ăleia de *cholo*s zăcând toată vara cu burta la soare ar fi zis mama, gândeşte, erau trase câteva bărci răsturnate, din care una cu fundul spart. Era frig, vântul îi răvăşea mereu părul şi simţea un gust sărat pe buze. Făcu câţiva paşi pe plajă, se-aşeză pe-o barcă, aprinse o ţigară: dacă n-aş fi fugit de-acasă n-aş fi aflat nimic niciodată, tata. Pescăruşii zburau în cerc, se lăsau o clipă pe stânci şi-şi luau zborul, nişte petreli se scufundau şi reapăreau la suprafaţă, uneori c-un peştişor aproape invizibil zbătându-li-se în cioc. Culoarea verde plumburie a mării, gândeşte, spuma pământie a valurilor mărunte ce se spărgeau de stânci, uneori desluşea fugar câte o colonie strălucitoare de meduze *malaguas* sau de crustacei *muimuis,* n-ar fi trebuit să intru niciodată la San Marcos, tata. Nu plângeai, Zavalita, nu-ţi tremurau picioarele, o să vină şi-o să ştii să te porţi ca un bărbat, n-o să alergi să i te-arunci în braţe, zi-mi că-i minciună, tata, zi-mi că nu-i adevărat, tata. Automobilul apăru în depărtare, descriind zig-zaguri ca să ocolească băltoacele de la Agua Dulce, stârnind praf prin părţile uscate, şi el se ridică şi-i merse-n întâmpinare. Trebuie să mă prefac?, să nu las nimic să se-observe?, să nu plâng? Nu, gândeşte, la altceva te gândeai: o să fie el la volan?, o să-i văd mutra de cum va sosi? Da, iată zâmbetul larg al lui Ambrosio desenându-se pe parbriz, apoi imediat vocea lui: ce mai faceţi conaşule Santiago?, şi iată şi figura bătrânului. Ce de fire albe-n păr, gândeşte, ce de riduri, şi slăbise mult, şi-i auzi vocea tremurătoare: schimodie. N-a zis nimic altceva, gândeşte, şi-a desfăcut larg braţele, l-a ţinut îndelung strâns la piept, iată-i buzele pe-obrazul tău,

Zavalita, mirosul fin de colonie, şi parcă-ţi auzi propria voce tremurătoare: *hola* tata, ce mai faci tata: minciuni grosolane, calomnii, nimic nu era adevărat.

— Nici nu vă puteţi închipui ce fericit a fost domnul – zice Ambrosio –. Nu vă puteţi închipui ce-a-nsemnat pentru dânsul faptul că-n sfârşit v-aţi împăcat.

— Cred c-ai dârdâit destul de frig aşteptând aici, pe vremea asta mizerabilă – mâna lui pe umărul tău, Zavalita, vorbea cât mai rar şi mai răspicat ca să-şi ascundă emoţia, te-mpingea spre Regatas –. Vino, hai înăuntru, trebuie să bei ceva fierbinte.

Traversară terenurile de baschet, mergând încet şi tăcuţi, intrară-n clădirea Clubului pe-o uşă laterală. Nu era nimeni în sufragerie, mesele nu erau puse. *Don* Fermín bătu din palme şi ca din pământ răsări un chelner, grăbit, încheindu-şi haina. Cerură cafele.

— La puţin timp după aceea ai plecat de la noi, nu? – zice Santiago.

— Nu ştiu de ce continui să mă număr printre membrii acestui Club, pe-aici nu dau niciodată – vorbea din gură despre ceva, gândeşte, dar din ochi: ce faci?, ce-i cu tine?, te-am aşteptat zi de zi, lună de lună, an de an, schimodie –. Cred că nici frate-tău nici soră-ta nu mai dau pe-aici. Într-una din zile o să-mi vând acţiunea la localul ăsta. Acum face pe puţin treizeci de mii de *soles*. Şi când am cumpărat-o m-a costat doar trei mii.

— Nu-mi prea amintesc – zice Ambrosio –. Da, cred că după puţin timp.

— Eşti tras la faţă şi-ncercănat, maică-ta o să se sperie văzându-te – vroia să te certe şi nu putea, Zavalita, zâmbetul lui era emoţionat şi trist –. Nu eşti făcut tu pentru munca de noapte. Nu eşti făcut nici pentru traiul de unul singur, schimodie.

— Nici pomeneală, tata, chiar am impresia că m-am îngrăşat, în schimb tu chiar c-ai slăbit în ultimul timp.

— Îmi pierdusem nădejdea c-o să mă mai suni, azi mi-ai făcut o plăcere nebună, schimodie – şi când te gândeşti că

n-ar fi trebuit decât să se uite mai bine ca să-şi dea seama, Carlitos –. Indiferent de motiv. De fapt, ce-ai pe suflet?

— Eu nimic, tata – îl pândeam să se dea cu ceva de gol, să fi strâns maşinal din pumni, să se fi schimbat la faţă –. Dar uite, a apărut o chestie urâtă care, nu ştiu, te-ar putea târî în cine ştie ce scandaluri. Voiam să-ţi atrag atenţia din timp, să te previn.

Chelnerul aduse cafelele; *don* Fermín îi oferi o ţigară lui Santiago; pe ferestre se vedeau cei doi oameni în salopete schimbând pase, aruncând la coş, şi *don* Fermín aştepta, c-o expresie doar puţin intrigată.

— Nu ştiu dacă ţi-ai aruncat ochii peste ziare, tata, în legătură cu crima aceea – dar nu, nimic, Carlitos, se uita la mine, îmi examina hainele, trupul; chiar în halul ăsta putea să disimuleze, Carlitos? –. Cântăreaţa aceea omorâtă-n Jesús María, aia de-a fost amanta lui Cayo Bermúdez pe vremea lui Odría.

— Ah, da – *don* Fermín făcu un gest vag, avea aceeaşi expresie afectuoasă, doar un pic mai curioasă decât înainte –. Muza, ştiu.

— Toată „Cronica” e-un balamuc în urma chestiei ăsteia, toţi încearcă cu disperare să-i scurme viaţa, secretele, dedesubturile – păi vezi că totul n-a fost decât o scorneală, Zavalita, eu aveam dreptate, zise Carlitos, la ce bun să te-amărăşti aşa –. Vor să exploateze ştirea, să stoarcă din ea tot ce se poate stoarce.

— Uite la tine cum tremuri, nici măcar nu ţi-ai pus un pulover dedesubt pe frigul ăsta – aproape plictisit de istoria mea, Carlitos, atent doar la faţa mea, dojenindu-mă din ochi că locuiesc singur, că nu l-am sunat pân-atunci –. Bun, şi ce-i cu asta, „Cronica”-i oricum un ziar cam de senzaţie. Tot nu-nţeleg unde vrei s-ajungi.

— Azi-noapte ne-am pomenit c-o anonimă la ziar, tata – o s-o ţină tot aşa, jucând teatru, deşi te iubeşte-atât de mult, Zavalita? –. Zicând că cel ce-a omorât-o pe femeia asta e-o fostă gorilă a lui Cayo Bermúdez, unul care-acum e şoferul domnului, şi te numea pe tine, tata. M-am gândit c-or fi trimis anonima şi la poliţie, şi, când te-aştepţi mai puţin... –

Da, gândeşte, o să joace pân’ la capăt, tocmai pentru că te iubeşte aşa de mult –..., în sfârşit, am preferat să te-avertizez, tata.

— Ambrosio?, de el vorbeşti? – şi iacătă-i zâmbetul ca picat din nori, Zavalita, zâmbetu-i atât de natural, de sigur, de parcă abia atunci ar fi devenit interesat, ar fi-nţeles în sfârşit ceva –. Ambrosio, gorilă de-a lui Bermúdez?

— Nu zic c-o să dea cineva crezare anonimei, tata – zise Santiago –. Dar tot am vrut să te previn.

— Sărmanul negru, acu-i ucigaş tocmit? – şi râsu-i atât de sincer, Zavalita, atât de vesel, şi expresia de uşurare de pe chipul lui, şi ochii ce-i ziceau: bine că n-a fost decât ditamai stupizenia, bine că nu eşti tu la ananghie, schimodie –. Bietul de el, n-ar fi-n stare nici s-omoare o muscă, chiar să vrea. Bermúdez mi l-a pasat fiindcă prefera un şofer care să fie şi poliţist.

— Eu ţineam să afli, tata, înţelege-mă – zise Santiago –. Dacă ziariştii şi poliţia încep cu scormonitul, s-ar putea să nu te slăbească nici la tine-acasă.

— Foarte bine-ai făcut, schimodie – încuviinţa, Zavalita, surâdea, sorbea grijuliu din cafea –. E limpede, cineva vrea să vadă cât poate-ntinde coarda cu mine. Nu-i prima oară, n-o să fie nici ultima. Aşa e lumea. Dacă bietul negru ar auzi că e crezut în stare de aşa ceva, s-ar da de ceasul morţii.

Mai râse o dată, îşi termină cafeaua, se şterse la gură: de-ai şti câte anonime stupide a primit taică-tu la viaţa lui, schimodie. Îl privi pe Santiago cu duioşie şi se-aplecă să-l apuce de braţ.

— Dar ceva tot nu-mi convine-n afacerea asta, schimodie. Cum adică, la aşa ceva eşti pus să lucrezi la „Cronica”? Adică tu trebuie să te-ocupi de crime?

— Nu, tata, eu n-am nimic de-a face cu asta. Lucrez la secţia de Ştiri locale.

— O fi, dar lucrul de noapte nu-ţi prieşte, dacă mai continui să slăbeşti tot aşa poţi s-o dai într-o boală de plămâni. Eu zic că ţi-o fi de-ajuns ziaristica, schimodie. Las-

o nevoilor şi hai să căutăm ceva să ţi se potrivească mai bine. Măcar să poţi lucra ziua.

— Munca la „Cronica” e-un fleac, tata, îmi ocupă doar câteva ore pe zi. Adică mai puţin ca oriunde. Şi-mi rămâne toată ziua liberă pentru Universitate.

— Urmezi cursurile? chiar le urmezi? Clodomiro îmi zicea că da, că te duci la ore, că-ţi dai examenele, dar mie nu-mi prea vine a-l crede. Chiar zici adevărul, schimodie?

— Desigur, tata – fără să mă fac roşu gotcă, fără pic de şovăială-n glas, pesemne de la tine-am moştenit asta, tata –. Pot să-ţi arăt notele, sunt în anul trei la Drept. Şi-o să-mi iau licenţa, ai să vezi.

— Zi-mi, tot nu vrei să te laşi păgubaş?, tot aşa o ţii una şi bună? – zise *don* Fermín, rar.

— Nu. De-acum totul va fi altfel, chiar duminică o să vin acasă să luăm masa-mpreună, tata. Întreabă-l şi pe Chispas, i-am zis s-o anunţe pe mama. O să trec neapărat să vă văd, ţi-o promit.

Şi iată umbra ce i s-a pogorât pe ochi, Zavalita. Se-ndreptă în scaun, slobozi braţul lui Santiago şi se forţă să râdă, dar faţa-i era tot abătută, gura tot amară.

— Nu-ţi cer nimic, dar măcar gândeşte-te şi nu zi nu înainte de-a mă asculta – murmură –. Poftim, continuă la „Cronica”, dacă-ţi face atâta plăcere. Îţi dăm cheile casei, îţi aranjăm odăiţa de lângă birou. Vei fi complet independent şi de capul tău acolo, la fel ca acum. Dar aşa maică-ta s-ar simţi mai liniştită.

— Că maică-ta suferă, că maică-ta plânge, că maică-ta se roagă – zise Santiago –. Aş, ea s-a obişnuit cu ideea din prima zi, Carlitos, doar o cunosc. El era cel ce număra zilele, el nu se putea obişnui nici în ruptul capului.

— Ţi-ai dovedit că eşti în stare să te descurci, să trăieşti singur, să fii om întreg – insista *don* Fermín –. A sosit momentul să te-ntorci acasă, schimodie.

— Mai lasă-mi un timp, tata. O să dau pe-acasă în fiecare săptămână, i-am zis lui Chispas, poţi să-l întrebi. Îţi promit, tata, numai nu trageţi de mine.

— Nu numai că te-ai slăbănogit, dar nici n-ai ce îmbrăca, se vede cât de colo că nu stai pe roze. De ce-oi fi tu aşa de orgolios, Santiago? La ce bun atunci să ai un tată, dacă nu să-ţi dea o mână de-ajutor?

— Nu duc lipsă de bani, tata. Cu ce câştig o scot binişor la capăt.

— Asta s-o zici lui mutu', câştigi o mie cinci sute de *soles*, abia ai ce mânca – lăsând ochii-n jos, Zavalita, ruşinându-se să ştii că ştia –. Nu te mustru, schimodie, în definitiv e treaba ta. Dar nu-nţeleg, faptul că nu vrei să fii ajutat pur şi simplu nu-mi intră în cap.

— De-aş fi avut nevoie de bani ţi-aş fi cerut, tata. Dar îmi ajung, nu-s cheltuitor. Pensiunea-i foarte ieftină. Nu-mi mănânc de sub unghii, mă jur că nu.

— Nu mai ai de ce să te ruşinezi că taică-tu e-un capitalist – zâmbi *don* Fermín, fără chef –. Canalia de Bermúdez ne-a împins pe pragul falimentului. Ne-a suprimat comenzile şi câteva contracte, ne-a trimis revizori să cerceteze dosarele firmei cu lupa şi să ne ruineze cu impozitele. Iar acum, sub Prado, guvernul a devenit o mafie cumplită. Contractele recuperate la căderea lui Bermúdez ni le-au luat iarăşi pentru-a le dărui pradiştilor. Dacă lucrurile continuă aşa o să mă fac comunist, ca tine.

— Şi mai vrei să-mi dai bani – încercă să glumească Santiago –. O să vezi că-n ritmul ăsta cel ce te va ajuta voi fi eu, tata.

— Toţi se plângeau de Odría fiindcă pe vremea lui se fura – zise *don* Fermín –. Acum se fură tot pe-atât, dacă nu mai mult, şi toată lumea-i mulţumită.

— Fiindcă-acum se fură respectând anumite forme, tata. Şi oamenii-şi dau mai puţin seama.

— Şi-atunci cum de poţi lucra la un ziar de-al pradiştilor? – se umilea, Carlitos, dacă i-aş fi zis: roagă-te-n genunchi de mine să mă-ntorc şi mă voi întoarce, ar fi îngenuncheat –. Nu-s ei mai capitalişti decât taică-tău? Preferi să rămâi un conţopist de-al lor în loc să punem umărul şi să proptim nişte afaceri care scârţâie?

— Uite, conversam şi noi ca oamenii de-nţeles, şi deodată te-ai supărat, tata – se umilea dar avea dreptate, Zavalita, zise Carlitos –. Mai bine nu mai discutăm despre asta.

— Nu m-am supărat, schimodie – speriindu-se, Zavalita, gândind n-o să mai vină duminică, n-o să mă mai sune, or să treacă alţi ani până să-l văd iar –. Dar mă roade gândul că tot îţi mai dispreţuieşti părintele, nimic altceva.

— Nu vorbi aşa, tata, ştii prea bine că nu-i adevărat, tata.

— Bine, bine, să nu mai discutăm, nu m-am supărat – chema chelnerul, îşi scotea portofelul, încerca să-şi ascundă dezamăgirea, zâmbea iar –. Atunci aşa rămâne, te-aşteptăm duminică. Ce-o să se mai bucure maică-ta.

Traversară-n sens opus terenurile de baschet, jucătorii nu mai erau acolo. Ceaţa se destrămase şi se vedeau falezele şi digurile, îndepărtate şi cafenii, şi-acoperişurile caselor din Malecón. Se-opriră la câţiva metri de maşină, Ambrosio coborâse să deschidă portiera.

— Nu pot să-nţeleg, schimodie – fără să te privească, Zavalita, cu capu-n jos, vorbindu-le parcă pământului mustind sau bolovanilor alunecoşi –. Credeam c-ai fugit de-acasă mânat de ideile tale, fiindcă erai comunist şi ţineai să trăieşti ca un sărăntoc, fiindcă voiai să lupţi pentru obidiţi şi dezmoşteniţi. Dar pentru asta, schimodie? Pentru-o slujbă mediocră, pentru-un viitor mediocru?

— Te rog , tata. Să nu mai discutăm, te rog mult, tata.

— Îţi zic toate astea pentru că te iubesc, schimodie – ochii măriţi, vocea descompusă –. Tu ai putea ajunge departe, ai putea fi cineva, ai putea realiza lucruri mari. De ce să-ţi ruinezi viaţa de pomană, Santiago?

— Eu rămân aici, poţi pleca liniştit, tata – Santiago-l sărută, îşi luă rămas bun –. Ne vedem duminică, în jur de douăsprezece.

Porni înapoi pe plajă cu paşi mari, sui spre strada asfaltată ce ducea la Malecón, în timp ce urca povârnişul auzi cum demara automobilul: îl văzu îndepărtându-se spre Agua Dulce, săltând în băltoace şi-mproşcând, apoi dispărând în vârtejuri de colb. Niciodată nu s-a-mpăcat cu

gândul, Zavalita. Gândeşte: dac-ai trăi, şi-acu ai născoci pretexte să mă readuci acasă, tata.

— Ei, ai văzut ziarul?, n-au suflat un cuvinţel despre numita Queta – zise Carlitos –. Ba dimpotrivă, tu te-ai împăcat cu tăticul şi-o s-o dai gata pe mămica ducându-te la masă. Dă-ţi seama ce primire-or să-ţi facă duminică, Zavalita.

Cu râsete, glume şi lacrimi, gândeşte. N-a fost deloc greu, gheaţa s-a spart de cum ai deschis uşa şi-ai auzit ţipătul lui Teté; a venit, a venit, mami! Tocmai stropiseră grădina, gândeşte, gazonul era umed, havuzul uscat. Nerecunoscătorule, fiu denaturat, scumpule, băieţel, şi braţele mamei pe după gâtul tău, Zavalita. Îl strângea să-l înăbuşe, plângea cu sughiţuri, îl săruta, bătrânul şi Chispas şi Teté zâmbeau înduioşaţi, slujnicele zburătăceau împrejur, cât o să ne mai perpeleşti cu trăznăile tale fiule?, nu-ţi părea ţie rău s-o supui pe maică-ta la un asemenea calvar fiule? Dar negrul nu era acolo: deci n-au fost minciuni, tata.

— Mi-am dat seama ce-ncurcat s-a simţit Becerrita când ai intrat în redacţie – zise Carlitos –. A dat cu ochii de tine şi era cât pe ce să-şi înghită chiştocul. Nemaipomenit.

— Nimic nou, doar bazaconiile târfei ăleia, mai bine le-am da uitării – mârâi Becerrita, răsfoind disperat prin nişte hârţoage –. Întocmeşte-mi o pagină de umplutură, Zavalita. Că urmează noi cercetări, că se studiază noi piste. Mă rog, găseşti tu, fă-mi o pagină din te miri ce şi mai nimic.

— Asta-i partea umană, mă, cea mai formidabilă din toată chestia, Zavalita – zise Carlitos –. S-a vădit inima lui Becerrita.

Eşti slab ca un ţâr, ai ochii-ncercănaţi, intraseră între timp în salon, cine-ţi spală rufele?, el se-aşezase între doamna Zoila şi Teté, mâncarea de la pensiune era bună?, da, mama, şi-n ochii bătrânului nici urmă de stinghereală, chiar urmezi cursurile?, nici urmă de complicitate sau de tulburare-n vocea lui. Zâmbea, glumea, plin de nădejde şi de fericire, s-o fi gândind c-o să mă-ntorc, că totul se va aranja, şi Teté: zi-ne adevărul, păcăliciule, nu te cred că n-ai o iubită. Era adevărat, Teté.

— Ştii c-Ambrosio ne-a părăsit? – zise Chispas –. A dispărut la iuţeală, de la o zi la alta.

— Periquito se face că nu te vede?, Arispe se strâmbă când vorbeşte cu tine?, Hernández se uită la tine ca prin sticlă? – zise Carlitos –. Nu numai că ţi se pare, dar chiar ai vrea să fie-aşa, masochistule. Au prea multe probleme ca să-şi piardă timpul compătimindu-te. Şi de fapt, de ce te-ar compătimi? De ce pe tine, capsomane?

— S-a întors în satul lui, zicea că vrea să-şi cumpere o maşinuţă şi să se facă taximetrist – zâmbi *don* Fermín –. Bietul negru, sper să-i meargă bine.

— Da, masochistule, asta ţi-ai dori – râse Carlitos –. Ca toată redacţia să vorbească de tine, să te căineze, să te ia de fraier. Când colo, ori habar n-au ori s-au speriat atât de tare încât nu deschid gura. Te-ai lins pe bot de compătimire, Zavalita.

— Acum a-nceput să şofeze tata, nu vrea să tocmească alt şofer – râse cu poftă Teté –. Dacă l-ai vedea şofând te-ar lovi damblaua. Cu zece la oră şi frânând la toate răspântiile.

— Ah, da?, acu-s toţi prea cordiali cu tine?, toţi te fac să te simţi prost cu zâmbetele şi cu-amabilităţile lor? – zise Carlitos –. Vezi, ţi-am zis-o, asta tu-ţi doreşti. În realitate n-au habar sau nu se sinchisesc, Zavalita.

— Aş, de-aici pân' la birou fac mai puţin decât Chispas – râse *don* Fermín –. Pe deasupra economisesc, şi-am descoperit că-mi place şofatul. M-am prostit la bătrâneţe. *Caramba,* da' ce bine-arată crema asta!

E-o bunătate, mama, să-ţi lingi degetele, sigur că mai vrea, să-ţi cureţe ea crevetele?, da mama. Un actor, Zavalita?, un machiavelic?, un cinic? Da, o s-aducă rufele acasă, să le spele fetele, bine mama. Cineva care împrumuta atâtea chipuri câte situaţii, încât ţi-era cu neputinţă să afli care era el? Da, o să vin la masă în fiecare duminică, mama. O victimă-n plus?, un călău în plus între-atâţia alţii?, bătându-se cu ghearele şi cu colţii să devoreze şi să nu fie devorat?, un burghez peruan în plus? Da, o să telefoneze zilnic să zică cum se simte şi dacă-are nevoie de ceva, mama. Bun în familie cu copiii, imoral în afaceri,

oportunist în politică, adică nici mai mult nici mai puţin decât alţii? Da, o să intre-n avocatură, în barou, mama. Impotent cu nevasta, nesăţios cu amantele, lăsându-şi pantalonii-n vine în faţa şoferului? Nu, n-o să-şi petreacă nopţile printre străini, da, o să se-mbrace mai gros, nu, n-o să fumeze, da, o s-aibă grijă de el, mama. Ăsta să-i fie tatăl?, un muţunache gemând şi gâfâind sub greutatea propriului şofer?

— Da, eu l-am învăţat să conducă pe conaşul Chispas – zice Ambrosio –. Când nu-l vedea tăticu, bine-nţeles.

— Niciodată nu i-am auzit pe Becerrita sau pe Periquito zicând ceva ălorlalţi – zise Carlitos –. Poate c-atunci când lipseam, asta n-ar fi imposibil, ei ştiu că suntem prieteni. Poate-au sporovăit câteva zile sau câteva săptămâni. Şi ce-i cu asta? După-aceea toţi fie s-au obişnuit, fie au uitat. Cu Muza nu s-a-ntâmplat la fel?, nu s-a-ntâmplat la fel cu toate-n ţara asta, Zavalita?

Ani ce se confundă, Zavalita, mediocritate diurnă şi monotonie nocturnă, bere, bordel. Reportaje, cronici: hârtie îndeajuns să mi te ştergi cu ea la fund toată viaţa, gândeşte. Conversaţii la „Negro-Negro”, duminici cu cremă de crevete, abonamente la cantina „Cronicii”, câteva cărţi de care să merite să-ţi aduci aminte. Beţii fără convingere, Zavalita, împreunări fără convingere, ziaristică fără convingere. Datorii la sfârşit de lună, o purgaţie, lenta, inexorabila scufundare-n mocirla invizibilă. Ea a fost singurul lucru deosebit, gândeşte. Te-a făcut să suferi, Zavalita, să te chinui, să plângi. Gândeşte: viermii tăi m-au zgâlţâit puţin, Muzo, m-au adus întrucâtva la viaţă. Carlitos îşi săltă palma, ridică imperceptibil degetul gros şi trase pe nări cu putere; iată-i căpăţâna, dată pe spate, jumătatea de faţă dezvăluind ceva nespus de secret şi profund.

— Jăvruţa mea de „China” se culcă c-un muzicant de la „Embassy” – cu ochii sticloşi rătăcindu-i în gol –. E dreptul meu să am şi eu probleme, Zavalita.

— E clar, presimt c-aici o să ne-apuce ziua – zise Santiago –. Şi că iar te voi duce pe braţe la culcare.

— Eşti cumsecade şi ratat ca mine, nimic nu ne deosebeşte – silabisi Carlitos –. Ba nu, ceva tot îţi lipseşte. Nu ziceai tu că vrei să trăieşti din plin? Îndrăgosteşte-te de-o curvă, şi-atunci ai să vezi.

Îşi înclinase puţin capul, şi c-o voce păstoasă, nesigură şi zăbavnică, se pusese pe recitat. Repeta unul şi-acelaşi vers, tăcea, reîncepea, uneori râdea aproape fără zgomot. Era trecut de trei când Norwin şi Rojas îşi făcură apariţia la „Negro-Negro”, şi de câtva timp Carlitos o luase razna rău de tot.

— Gata cu-ntrecerea şi cu marcatul de puncte – zise Norwin –. Noi ne retragem, vă lăsăm terenul la dispoziţie lui Becerrita şi ţie, Zavalita.

— Dacă mai scoateţi un singur cuvânt despre ziar mă ridic şi plec – zise Rojas –. E trei dimineaţa, Norwin. Uită naibii „Ultima Oră”, uit-o naibii pe Muza, c-altfel mă car.

— Senzaţionalist de două parale! – zise Carlitos –. Eşti ori ba ziarist, Norwin?

— Nu mai lucrez la Faptul divers – zise Santiago –. Săptămâna asta m-am întors la Ştiri locale.

— Gata, i-am pus cruce Muzei, îi lăsăm drum liber lui Becerrita – zise Norwin –. S-a sfârşit, nu mai iese nimic, oricât am râcâi. Convinge-te, Zavalita, n-or să mai descopere nimic. Nu mai era ce-a fost, adică coşcogeamitea ştirea.

— Decât să exploatezi instinctele josnice ale peruanilor, mai bine m-ai cinsti c-o bere – zise Carlitos –. Senzaţionalist de două parale.

— Sunt sigur că Becerrita va continua să toarne gaz pe foc – zise Norwin –. Dar noi nu. Nu mai iese nimic, convinge-te. Recunoaşte că pân-acum am făcut scor egal în tipărirea exclusivităţilor, Zavalita. Este?

— Un mulatru cu părul lins şi cu nişte bicepşi uite-atât – zise Carlitos –. Cântă la *bongó.*

— Copoii au muşamalizat toată afacerea, află de la mine – zise Norwin –. Mi-a zis-o Pantoja, chiar în seara asta. Batem pasul pe loc, aşteptăm cine ştie ce minune. Li s-a urât, n-or să găsească nimic. Poţi să-i zici şi lui Becerrita.

N-au putut sau n-au vrut să mai descopere ceva?, gândeşte. Gândeşte: n-au aflat sau te-au omorât a doua oară, Muzo? Or fi avut loc conversaţii pe ton scăzut, sosiri şi plecări, misterioase uşi ce se deschideau şi se-nchideau, Zavalita? Or fi avut loc vizite, conciliabule, confidenţe, ordine?

— M-am dus să-l văd în seara asta, la „Embassy” – zise Carlitos –. Vii cu gând de păruială? Nu, cumetre, vin să stăm oleacă de vorbă. Povesteşte-mi cum se poartă cu tine „China”, după-aia îţi povestesc eu, apoi comparăm. Schimb de experienţă. Şi culmea-i că ne-am împrietenit.

Să fi fost oare tembelismul, lâncezeala, apatia tipice Limei, ori tâmpenia copoilor, Zavalita? Gândeşte: facem totul ca nimeni să nu se zbată, să nu insiste, să nu mai întrebe de tine! Poruncim s-o uitaţi!, sau chiar te-au uitat?, gândeşte; muşamalizaţi această afacere!, sau chiar au muşamalizat-o de bună voie? Te-au omorât aceiaşi înc-o dată, Muzo, sau de astă-dată te-a omorât întregul Peru?

— Ah, abia acu m-am prins de ce eşti în halul ăsta – zise Norwin –. Iar te-ai certat cu „China”, Carlitos.

Mergeau la „Negro-Negro” de două sau de trei ori pe săptămână, atâta timp cât ziarul a ocupat vechiul local de pe strada Pando. Când „Cronica” s-a mutat în clădirea nouă de pe bulevardul Tacna se-ntâlneau prin micile băruleţe şi cafenele de pe Colmena. „El Jaialai”, gândeşte, „El Hawai”, „El América”. În primele zile-ale lunii, Norwin, Rojas, Milton apăreau în peşterile alea întunecate-n fum şi de-acolo porneau spre bordeie. Uneori dădeau de Becerrita, înconjurat de doi sau trei redactori, ciocnind şi bătându-se pe burtă cu proxeneţii şi cu pederaştii, dar plătind întotdeauna numai el. Trezitul spre amiază, prânzitul la pensiune, mai un interviu, mai o informaţie, redactatul la birou, coborâtul la cantină, bătutul la maşină, plecatul, întorsul la pensiune în faptul zilei, dezbrăcatul în faţa ferestrei cu ochii ţintă la înstăpânirea luminii peste cuprinsul mării. Până şi prânzurile duminicale ajunseseră să se confunde, şi chefuleţele la „Colţişorul Cajamarquian” sărbătorind zilele de naştere ale lui Carlitos, Norwin sau

Hernández, şi reuniunea săptămânală cu tata, mama, Chispas, Teté.

II

— MAI bei o cafeluţă, Cayo? – zise comandantul Paredes –. Şi dumneavoastră, domnule general?

— Mi-aţi smuls aprobarea, dar nu m-aţi convins, mi se pare-n continuare stupid să vorbim cu el – generalul Llerena zvârli telegramele pe birou –. De ce să nu-i expediem o telegramă ordonându-i să vină imediat la Lima? Sau, dacă nu, să urmăm propunerea de ieri a lui Paredes. Să-l scoatem din Tumbes cu maşina, să-l urcăm într-un avion la Talara şi să-l aducem aici zor-nevoie.

— Pentru că Chamorro e trădător dar nu imbecil, domnule general – zise el –. Dacă-i veţi telegrafia va trece imediat graniţa. Dacă poliţia se va prezenta să-l aresteze acasă o va primi cu focuri de armă. Şi nu ştim cum vor reacţiona ofiţerii lui.

— Mă pun chezaş pentru ofiţerii din Tumbes – zise generalul Llerena, ridicând vocea –. Colonelul Quijano ne-a informat de la bun început şi poate oricând prelua comanda. Nu se poartă tratative cu conspiratorii, cu atât mai mult cu cât conspiraţia a eşuat. Asta-i o prostie, Bermúdez, prea te porţi cu mânuşi.

— Chamorro e foarte iubit de ofiţeri, domnule general – zise comandantul Paredes –. Eu am propus la început ca tuspatru şefii să fie arestaţi în acelaşi timp. Dar din moment ce trei au bătut în retragere cu coada între picioare, cred că tot ideea lui Cayo e cea mai bună.

— Îi datorează totul Preşedintelui, şi mie-mi datorează totul – generalul Llerena izbi cu putere în braţul fotoliului –. Unde s-a mai pomenit aşa ceva? De la oricare altul ne-am fi putut aştepta la una ca asta, dar de la el nu. Chamorro o să mi-o plătească cu vârf şi îndesat.

— Nu-i vorba de dumneavoastră, generale – îl admonesta el, plin de afecţiune –. Preşedintele doreşte ca totul să se

aranjeze fără tapaj. Lăsaţi-mă să procedez cum ştiu eu, vă asigur că-i mai bine.

— Aveţi legătura cu Chiclayo, domnule general – zise un cap cu chipiu, din prag –. Da, puteţi folosi toate trei telefoanele, domnule general.

— Comandantul Paredes? – răcni o voce pierdută printre ţiuituri şi vibraţii acustice –. La aparat Camino, domnule comandant. Nu reuşesc să dau de domnul Bermúdez, ca să-l informez. Am pus mâna pe senatorul Landa. Da, la ferma lui. Protestează, da, face gură. Vrea să telefoneze la Palat. Am urmat instrucţiunile întocmai, domnule comandant.

— Foarte bine-ai procedat, Camino – zise el –. Eu sunt, da. E pe-aproape senatorul? Dă-mi-l, o să-i vorbesc.

— E-n camera de-alături, *don* Cayo – ţiuiturile şi zbârnâitul creşteau, vocea părea să piară şi revenea pe neaşteptate –. Pus la poprealã, cum ne-aţi indicat. Nu poate vorbi cu nimeni. Pun să-l aducă numaidecât, *don* Cayo.

— Alo, alo? – recunoscu vocea lui Landa, încercă să şi-l închipuie acum la faţă şi se lăsă păgubaş –. Alo, alo?

— Îmi pare nespus de rău dacă v-am pricinuit necazuri, domnule senator – zise, cu amabilitate –. Dar trebuia neapărat să luăm legătura cu dumneavoastră.

— Ce-nseamnă toate astea? – explodă în aparat vocea mânioasă a lui Landa –. De ce m-au scos din casă cu soldaţi? Cum rămâne cu imunitatea parlamentară? Cine-a ordonat o asemenea încălcare a tuturor...

— Voiam doar să v-aduc la cunoştinţă c-a fost arestat generalul Espina – zise el, calm –. Şi generalul ţine morţiş să v-amestece într-o afacere foarte necurată. Da, Espina, generalul Espina. *El Serrano*. Zice sus şi tare că sunteţi compromis într-un complot împotriva regimului. E neapărată nevoie să veniţi la Lima şi să clarificaţi situaţia, domnule senator.

— Eu, într-un complot împotriva regimului? – nicio şovăială în vocea lui Landa, ci aceeaşi furie trâmbiţată –. Adică eu nu fac parte din regim?, nu-s eu regimul? Ce tâmpenie mai e şi asta, Bermúdez, ai căpiat de tot?

— Eu nu susţin nimic, să ne-nţelegem, ci generalul Espina – se dezvinovăţi el –. Are dovezi, zice. De-aceea avem nevoie de dumneavoastră, aici, domnule senator, vorbim mâine, sper că pân-atunci totul să se lămurească.

— Să mi se pună imediat la dispoziţie un avion către Lima – răgi senatorul –. Închiriez eu avionul, plătesc eu. Tot ce zici e complet lipsit de noimă, Bermúdez.

— Foarte bine, domnule senator – zise el –. Daţi-mi-l pe Camino, o să-i dau instrucţiuni.

— Am fost tratat ca un tâlhar de gorilele ăstuia – se stropşi senatorul –. Deşi-s membru al Parlamentului, deşi-s prieten cu Preşedintele. Dumneata eşti responsabil de toate astea, Bermúdez.

— Ţine-mi-l pe Landa acolo toată noaptea, Camino – zise el –. expediază-mi-l mâine. Nu, nici pomeneală de avion special. Cu un Faucett în cursă obişnuită, da. Asta-i tot, Camino.

— Închiriez eu avionul, plătesc eu – zise comandantul Paredes, trântind receptorul –. Cine se crede şi ăsta? O să-i prindă bine să-şi petreacă noaptea ca pe ghimpi, la răcoare.

— O fată de-a lui Landa a fost aleasă Miss Peru anul trecut, nu? – zise el, şi-o întrezări, ştearsă pe fundalul umbrit al ferestrei, scoţându-şi mantoul de blană, descălţându-se –. Cristina, sau aşa ceva, nu? Din poze reieşea că-i frumoasă de pică.

— Pe mine metodele dumitale mă lasă rece – zise generalul Llerena, privind covorul, prost dispus –. Lucrurile se rezolvă mai repede şi mai uşor cu pumn de fier, Bermúdez.

— Domnul Bermúdez e chemat la telefon de la prefectură, domnule general – zise un locotenent, ivindu-se deodată –. De domnul Lozano.

— Individul tocmai iese din casă, *don* Cayo – zise Lozano –. Da, e urmărit îndeaproape de-o patrulă. A luat-o spre Chaclacayo, da.

— Perfect – zise el –. Ia legătura cu Chaclacayo şi anunţă-i că Zavala se-apropie. Să-l lase să intre ca să m-aştepte

acolo. Să nu-l mai lase să iasă până nu vin eu. Pe curând, Lozano.

— Tocmai bibanul cel mare se-ndreaptă spre locuinţa dumitale? – zise generalul Llerena –. Asta ce vrea să zică, Bermúdez?

— Că şi-a dat seama c-a intrat la apă, domnule general – zise el.

— Şi Zavala o să scape aşa uşor? – murmură comandantul Paredes –. El şi cu Landa sunt autorii intelectuali ai întregii afaceri, ei l-au asmuţit pe *Serrano*-n aventura asta.

— Generalul Chamorro la telefon, domnule general – zise un căpitan, vârându-şi capul pe uşă –. Da, toate trei aparatele sunt conectate cu Tumbes, domnule general.

— Vă vorbeşte Cayo Bermúdez, domnule general – cu coada ochiului văzu faţa pustiită de nesomn a generalului Llerena şi frământarea lui Paredes, care-şi muşca buzele –. Regret că mă văd nevoit să vă trezesc la asemenea oră, dar e vorba de ceva urgent.

— General Chamorro la aparat, îmi pare bine – o voce energică, stăpână pe sine –. Ziceţi, cu ce vă pot fi de folos, domnule Bermúdez.

— Generalul Espina a fost arestat azi-noapte, generale – zise el –. Garnizoanele din Arequipa, Iquitos şi Cajamarca şi-au reînnoit declaraţia de lealitate faţă de guvern. Toţi civilii implicaţi în conspiraţie, de la senatorul Landa la Fermín Zavala, sunt arestaţi. O să vă citesc câteva telegrame, generale.

— O conspiraţie? – susură, printre zgomote de neînţeles, generalul Chamorro –. Împotriva guvernului, ziceţi?

— O conspiraţie înăbuşită-n faşă – zise el –. Preşedintele e dispus să treacă cu buretele, generale. Espina va părăsi ţara, ofiţerii implicaţi nu vor fi hărţuiţi dacă vor proceda rezonabil. Ştim că dumneavoastră i-aţi promis ajutor generalului Espina, dar Preşedintele înclină spre uitare, generale.

— Eu nu dau seama de acţiunile mele decât superiorilor mei, Ministrului Apărării sau Şefului Statului Major – zise

vocea lui Chamorro cu arţag, după o lungă pauză de hârâieli electrice –. Cine vă credeţi dumneavoastră? Eu nu dau explicaţii unui subaltern civil.

— Alo, Alberto? – generalul Llerena tuşi, vorbi mai tare –. Îţi vorbeşte Ministrul Apărării, nu camaradul de arme. Nu vreau decât să-ţi confirm cele auzite. Mai vreau să ştii că ţi se-oferă această portiţă de scăpare doar graţie Preşedintelui. Eu am propus să fi tradus înaintea unui Consiliu de Război şi judecat pentru înaltă trădare.

— Îmi asum responsabilitatea acţiunilor mele – replică, cu indignare, vocea lui Chamorro; dar ceva începuse să cedeze-n ea, ceva ce se bănuia în însăşi impetuozitatea ei –. Nu-i adevărat c-aş fi comis vreo trădare. Răspund înaintea oricărui tribunal, întotdeauna am procedat aşa, şi tu o ştii prea bine.

— Preşedintele ştie că dumneavoastră sunteţi un militar eminent şi de-aceea vrea să vă disocieze de-această aventură nebunească – zise el –. Da, Bermúdez la telefon. Preşedintele v-apreciază şi vă consideră un patriot. Nu vrea s-adopte nicio măsură împotriva dumneavoastră, generale.

— Sunt un om de-onoare şi nu voi îngădui ca numele meu să fie terfelit – afirmă generalul Chamorro cu violenţă –. Asta nu-i decât o maşinaţie abjectă urzită-n spatele meu. N-am s-o îngădui. Eu n-am nimic de discutat cu dumneata, dă-mi-l pe generalul Llerena.

— Toţi şefii Armatei şi-au reafirmat lealitatea faţă de regim, generale – zise el –. Nu mai lipseşte decât adeziunea dumitale. Preşedintele aşteaptă să i-o trimiţi personal, general Chamorro.

— N-am să-ngădui nimănui să mă calomnieze, nu-ngădui să fie pusă la-ndoială onoarea mea – repeta vehement vocea lui Chamorro –. Asta-i o intrigă deşănţată şi laşă împotriva mea. Îţi ordon să mi-l dai la telefon pe generalul Llerena.

— Reafirm neabătut lealitate guvern constituit şi şef Stat dedicat patriotică restaurare naţională, stop, semnat general Pedro Solano, Comandant Şef al regiunii întâia militare – citi el –. Comandant Şef al regiunii a patra şi

ofiţerii confirmă adeziune simpatie patriotic regim restaurarea naţională, stop. Vom apăra constituţia legile. Semnat general Antonio Quispe Bulnes. Confirm adeziune patriotic regim stop. Reafirm hotărâre a îndeplini sacre datorii patrie constituţie legi. Semnat general Manuel Obando Coloma, Comandant Şef regiunea a doua.

— Ai auzit, Alberto? – răgi generalul Llerena –. Ai auzit sau vrei să-ţi citesc chiar eu telegramele înc-o dată?

— Preşedintele aşteaptă cu nerăbdare telegrama dumneavoastră, general Chamorro – zise el –. Mi-a cerut să vă transmit aceasta personal.

— Doar n-ai de gând să comiţi nebunia de-a te răzvrăti singur – răgi generalul Llerena –. De-i aşa, îţi dau cuvântul meu că-n două ore îţi dovedesc că Armata rămâne pe deplin credincioasă regimului, în pofida a tot ce ţi-a băgat în cap Espina. Dacă nu trimiţi telegrama pân' la răsăritul soarelui, te voi considera rebel.

— Preşedintele are deplină încredere în dumneavoastră, general Chamorro – zise el.

— Nu trebuie să-ţi mai amintesc că te afli în fruntea unei garnizoane de frontieră – zise generalul Llerena –. Nu trebuie să-ţi mai zic ce răspundere-ţi vei lua dacă vei provoca un război civil la graniţa cu Ecuadorul.

— Puteţi lua legătura prin radio cu generalii Quispe, Obando şi Solano – zise el –. Preşedintele aşteaptă să acţionaţi cu acelaşi spirit patriotic ca şi ceilalţi. Asta-i tot ce ţineam să vă zicem. Noapte bună, general Chamorro.

— Ce-o fi acum în capul lui Chamorro, prefer nici să nu-ncerc să aflu – murmură generalul Llerena, ştergându-şi cu batista chipul lac de năduşeală –. E-n stare acum de orice prostie.

— Ba acum îi bagă-n aia mă-sii pe Espina, Solano, Quispe şi Obando – zise comandantul Paredes –. S-ar putea să fugă-n Ecuador. Deşi nu-l cred în stare să-şi ruineze toată cariera.

— Va trimite telegrama pân' la răsăritul soarelui – zise el –. E-un om inteligent.

— Dacă-l apucă năbădăile şi se răscoală, poate rezista câteva zile – zise generalul Llerena, pe-un ton surd –. L-am înconjurat cu trupe, dar n-am încredere-n Aviaţie. Când s-a vânturat ideea de a-i bombarda cazărmile, am dat înapoi ştiind că majoritatea piloţilor se vor opune.

— Nimic din toate acestea nu va fi necesar, conspiraţia şi-a dat obştescul sfârşit fără glorie şi fără regrete – zise el –. S-a soldat doar cu câteva zile de nesomn, generale. Plec la Chaclacayo acum, să marchez punctul final. După care voi trece pe la Palat. Pentru orice altă ştire mă găsiţi acasă.

— Domnul Bermúdez este chemat de la Palat, domnule general – zise un locotenent, fără să intre –. Telefonul alb, domnule general.

— La aparat maiorul Tijero, *don* Cayo – în pătratul ferestrei se desluşea prin beznă o primă irizare albăstrie: mantoul de blană cădea la picioarele ei, care erau rozalii –. Chiar acum a sosit o telegramă din Tumbes. În cifru, oamenii noştri o descifrează. Dar şi-aşa ne dăm seama ce cuprinde. Cu atât mai bine, nu, *don* Cayo?

— Mă bucur mult, Tijero – zise el, fără pic de voioşie, şi cu coada ochiului văzu feţele stupefiate ale lui Paredes şi Llerena –. N-a şovăit nici juma de oră. Asta e ce se cheamă-un om de-acţiune. Pe curând, Tijero, trec pe-acolo peste câteva ceasuri.

— Mai bine să ne ducem la Palat chiar acum, generale – zise comandantul Paredes –. Ăsta-i punctul final.

— Scuzaţi, *don* Cayo – zise Ludovico –. Am aţipit. Scoală, Hipólito.

— Ce dracu te-apucă, de ce-mpingi? – se bâlbâi Hipólito –. Ah, scuzaţi *don* Cayo, cred c-am adormit.

— La Chaclacayo – zise el –. Să fiu acolo-n douăzeci de minute.

— Lampa din salon e aprinsă, aveţi o vizită, *don* Cayo – zise Ludovico –. Ia te uită cine-i acolo, Hipólito, în maşină. E Ambrosio.

— Îmi pare rău că v-am făcut s-aşteptaţi, *don* Fermín – zise el, zâmbitor, scrutând faţa violacee, ochii bântuiţi de-

nfrângere şi de insomnie, întinzându-i mâna –. O să pun să ni se facă nişte cafele, sper să nu se fi culcat Anatolia.

— Naturală, tare şi fără zahăr – zise *don* Fermín –. Mulţumesc, *don* Cayo.

— Două cafele naturale, Anatolia – zise el –. Adu-ni-le în salon şi te poţi culca la loc.

— Am încercat să-l văd pe Preşedinte şi n-a fost chip, de aceea am venit aici – zise maşinal *don* Fermín –. Ceva grav, *don* Cayo. Da, o conspiraţie.

— Încă una? – împinse o scrumieră spre *don* Fermín, se-aşează lângă el pe canapea –. Nu trece-o săptămână fără să se descopere alta, în ultimul timp.

— Militari, câteva garnizoane – recita dezgustat *don* Fermín –. Şi-n fruntea lor unele persoane la care nu s-ar fi gândit nimeni.

— Aveţi chibrituri? – se-aplecă spre bricheta lui *don* Fermín, trase cu sete, slobozi un nor de fum şi tuşi –. A, uite şi cafelele. Lasă-le-acolo, Anatolia. Da, închide uşa.

— *El Serrano* Espina – *don* Fermín sorbi o dată c-o strâmbătură de neplăcere, tăcu în timp ce-şi potrivea singur zahărul, amestecă-n cafea cu linguriţa, rar –. Sprijinit de Arequipa, Cajamarca, Iquitos şi Tumbes. Espina pleacă la Arequipa chiar azi dis-de-dimineaţă. S-ar putea să dea lovitura mâine noapte. Mi-au cerut ajutorul şi mi s-a părut mai prudent să nu-i contrazic, să le fac jocul, să trag de timp luând parte şi la câteva întruniri. Din pricina prieteniei mele cu Espina, mai ales.

— Ştiu că sunteţi prieteni vechi – zise el, savurând cafeaua –. Ne-am cunoscut chiar prin *Serrano*, dacă mai ţineţi minte.

— La-nceput, totul părea o aiureală – zise *don* Fermín, privindu-şi fix ceşcuţa cu cafea –. Dar după aia a-nceput să prindă contur. Mulţi oameni de-ai regimului, mulţi politicieni. Ambasada Statelor Unite era la curent, ba chiar a sugerat să se proclame alegeri generale la şase luni după preluarea puterii de către noul guvern.

— Ce tip cu două feţe, *el Serrano* – zise el, dând din cap afirmativ –. Rău îmi pare, fiindcă şi noi suntem vechi prieteni. Lui îi datorez postul, după cum probabil ştiţi.

— Se considera braţul drept al lui Odría, şi de la o zi la alta s-a trezit pus pe liber, fără minister – zise *don* Fermín, c-un gest de lehamite –. Nu s-a-mpăcat niciodată cu ideea.

— Confundase cam mult lucrurile, începuse să lucreze pentru sine folosindu-se de minister, să-şi cocoaţe oamenii prin prefecturi, să ceară pentru prietenii lui posturi cheie în Armată – zice el –. Prea multe ambiţii politice, *don* Fermín.

— Dar desigur că „noutăţile" mele nu vă iau deloc prin surprindere – zise *don* Fermín, c-o subită plictiseală, şi el gândi: ştie să se poarte, are clasă, are experienţă.

— Ofiţerii datorează mult Preşedintelui, şi, bine-nţeles, ne informaseră din timp – zise el –. Chiar şi de conversaţiile dintre dumneavoastră, Espina şi senatorul Landa.

— Espina ţinea să se folosească de numele meu ca să convingă câţiva nehotărâţi – zise *don* Fermín, c-un şters zâmbet apatic şi fugar –. Dar numai militarii cunoşteau planurile în amănunt. Pe mine şi pe Landa ne duceau cu vorba. Abia ieri am avut date suficiente.

— Totul e clar, atunci – zise el –. Jumătate din conspiratori erau sprijinitori de-ai regimului, toate garnizoanele implicate şi-au exprimat adeziunea faţă de Preşedinte. Espina e arestat. Mai rămâne de lămurit situaţia câtorva civili. A dumitale începe să se lămurească, *don* Fermín.

— Ştiaţi că m-aflam aici, aşteptându-vă? – zise *don* Fermín, fără ironie. Broboane de sudoare îi năpădiseră fruntea.

— Asta mi-e meseria, sunt plătit să ştiu tot ce poate interesa regimul – admise el –. Nu-i prea uşor, şi-adevărul e că devine din ce în ce mai greu. Conspiraţiile licenţiaţilor sau ale altor universitari sunt o glumă. Când generalii încep să conspire, treaba devine mai serioasă. Devine şi mai serioasă dacă-aceştia se aliază cu membri ai Clubului Naţional.

— Bun, cărţile pe masă – zise *don* Fermín. Făcu o scurtă pauză şi-l privi –. Prefer să ştiu de la bun început la ce să m-aştept, *don* Cayo.

— O să vă vorbesc fără înconjur – zise el, încuviinţând –. Nu vrem tapaj. S-ar întoarce împotriva regimului, ar da-n vileag că există fricţiuni şi fracţiuni. Suntem dispuşi să nu trecem la represalii. Cu condiţia ca şi tabăra adversă să dea dovadă de aceeaşi înţelegere a situaţiei.

— Espina e orgolios şi nu va face act de supunere – afirmă *don* Fermín, gânditor –. Îmi pot închipui ce simte aflând că toţi complicii lui l-au trădat.

— Nu va face declaraţii sforăitoare de supunere, dar în loc s-o facă pe martirul va prefera să plece-n străinătate c-o leafă bună în dolari – zise el, ridicând din umeri –. Acolo va conspira în continuare, ca să-şi susţină moralul şi să-i piară gustul amar din gură. Dar el ştie că nu mai are nicio şansă.

— Deci totul s-a rezolvat dinspre partea militarilor – zise *don* Fermín –. Şi civilii?

— Depinde care civili – zise el –. Nu discutăm acum de-alde *doctoraşul* Ferro şi altă plevuşcă. Ăştia nu există.

— Din păcate există – suspină *don* Fermín –. Ce vor păţi?

— Un timp vor dispărea din circulaţie, după-aia vor fi expediaţi în străinătate, unul după altul – zise el –. Nu merită să ne gândim la ei. Într-un fel sau altul, tot în picioare vor cădea. Singurii civili care contează sunteţi dumneavoastră şi Landa, din motive uşor de-nţeles.

— Din motive uşor de-nţeles – repetă, rar, *don* Fermín –. Adică?

— Domniile voastre aţi slujit regimul din primele clipe şi-aveţi relaţii şi influenţe în medii cu care trebuie să ne purtăm cu mănuşi – zise el –. Sper ca Preşedintele să aibă faţă de Domniile voastre cel puţin tot atâta consideraţie cât şi faţă de Espina. Asta cel puţin e părerea mea. Dar hotărârea ultimă o va lua Preşedintele, *don* Fermín.

— O să mi se propună şi mie o călătorie-n străinătate? – zise *don* Fermín.

— Dat fiind că lucrurile s-au rezolvat atât de repede şi, să zicem, atât de bine, îl voi sfătui pe Preşedinte să vă dea

pace – zise el –. Dar, desigur, cu condiţia să vă-abţineti de la orice activitate politică.

— Eu nu-s nici pe departe creierul acestei conspiraţii, şi dumneavoastră o ştiţi preabine – zise *don* Fermín –. De la bun început am avut rezerve. Mi s-a prezentat totul de-a gata, n-am fost consultat.

— Espina susţine că dumneavoastră şi Landa aţi pus la bătaie o groază de bani pentru reuşita loviturii – zise el.

— Eu nu investesc bani în afaceri proaste, e-o altă caracteristică pe care mi-o cunoaşteţi – zise *don* Fermín –. Am plătit bani grei şi am răsturnat cerul şi pământul să-i fac pe oameni să-l susţină pe Odría în ’48, fiindcă aveam încredere-n el. Bănuiesc că Preşedintele n-a uitat

— Preşedintele e *serrano* – zise el –. *Los serranos* au o memorie excelentă.

— Dacă eu m-aş fi apucat să conspir pe bune, lucrurile n-ar fi luat o-ntorsătură atât de urâtă pentru Espina, iar dacă Landa şi cu mine am fi luat hăţurile-n mână, garnizoanele implicate n-ar fi fost patru ci zece – don Fermín vorbea fără aroganţă, fără grabă, c-o siguranţă liniştită, şi el gândi: vorbeşte de parcă tot ce zice ar fi inutil, de parcă era datoria mea să ştiu asta mai bine ca oricine –. Cu zece milioane de *soles* nu există lovitură de stat care să nu reuşească-n Peru, *don* Cayo.

— Eu plec chiar acum la Palat să vorbesc cu Preşedintele – zise el –. Voi face tot ce-mi stă în putinţă să-l determin să se arate înţelegător şi să aranjez lucrurile cât mai bine, cel puţin pentru dumneavoastră. E tot ce pot să vă promit deocamdată, *don* Fermín.

— Voi fi arestat? – zise *don* Fermín.

— În niciun caz; s-ar putea însă să vi se ceară să plecaţi în străinătate pentru-un timp – zise el –. Deşi n-aş crede să fie necesar.

— O să treceţi la represalii împotriva mea? – zise *don* Fermín –. Vreau să zic, economice. Ştiţi că cea mai mare parte din afacerile mele depind de stat.

— Mă voi pune chezaş pentru dumneavoastră, voi face totul să-mpiedic luarea unor asemenea măsuri – zise el –.

Preşedintele nu e ranchiunos, şi sper ca după câtva timp să caute o formă de împăcare cu dumneavoastră. Nu vă pot zice mai mult, *don* Fermín.

— Mai presupun că afacerile bănoase pe care le plănuiserăm împreună vor trebui date uitării – zise *don* Fermín.

— Îngropate definitiv – lămuri el –. Vedeţi, sunt sincer cu dumneavoastră. Înainte de-orice, sunt omul regimului, *don* Fermín. – Făcu o pauză, coborî vocea şi adoptă un ton mai puţin impersonal, mai intim –. Sunt la curent că-aveţi şi alte necazuri. Nu, nu vorbesc de treaba care ne-a adus aici. Ci de fiul dumneavoastră, de mezin, cel ce-a fugit de-acasă.

— Ce-i cu Santiago? – chipul lui *don* Fermín se-ntorsese rapid spre el –. Îl mai ţineţi sub observaţie pe băiat?

— Am pus să fie urmărit câteva zile, dar am renunţat – îl linişti el –. S-ar părea că experienţa aceea nu tocmai plăcută l-a scârbit de politică. Nu s-a mai reîntâlnit cu vechii prieteni şi mi se raportează că duce o viaţă foarte obişnuită.

— Ştiţi despre Santiago mai multe decât mine, de câteva luni nu l-am mai văzut – murmură *don* Fermín, ridicându-se –. Bun, sunt foarte obosit şi vă las acum. Sper să ne revedem curând, *don* Cayo.

— La Palat, Ludovico – zise el –. Mălai-mare ăsta de Hipólito iar a adormit. Lasă-l, nu-l trezi.

— Am şi ajuns – zise Ludovico, râzând –. De data asta, dumneavoastră aţi adormit buştean. Tot drumul v-am auzit sforăind, *don* Cayo.

— Bună dimineaţa, în sfârşit vă vedem la faţă – zise maiorul Tijero –. Preşedintele s-a retras să se odihnească. Dar v-aşteaptă comandantul Paredes şi *doctorul* Arbeláez, *don* Cayo.

— A cerut să nu fie trezit decât dacă-i ceva extrem de urgent – zise comandantul Paredes.

— Nu-i nimic urgent, o să revin să-i vorbesc ceva mai târziu – zise el –. Da, plec cu Domniile voastre, dacă n-aveţi nimic împotrivă. Bună dimineaţa, *doctore*.

— Trebuie să vă felicit, *don* Cayo – zise *doctorul* Arbeláez, privindu-l chiorâş –. Fără zgomot, fără o picătură de sânge, fără ajutorul nimănui, fără sfatul nimănui. E-un mare succes, *don* Cayo.

— Nu mi-o luaţi în nume de rău, tocmai voiam să vă propun să luăm masa împreună ca să vă explic totul detaliat – zise el –. Până-n ultimul moment indiciile erau vagi. Lucrurile s-au precipitat azi-noapte şi n-am avut timp să vă pun la curent.

— Nu sunt liber la prânz, dar mulţumesc oricum de intenţie – zise *doctorul* Arbeláez –. Nu mai e nevoie să-mi povestiţi nimic. Preşedintele m-a informat cu detalii, *don* Cayo.

— Există momente când singura soluţie-i să nu ţii seamă de ierarhii, *doctore* – murmură el –. Azi-noapte cel mai urgent lucru n-a fost să vă informez pe dumneavoastră ci să trec la acţiune.

— Desigur – zise *doctorul* Arbeláez –. De astă-dată Preşedintele mi-a primit demisia, şi, crede-mă, sunt foarte fericit. N-o să ne mai ciocnim unul de altul. Preşedintele va remania cabinetul: nu acum, ci cu prilejul sărbătorii naţionale. Dar, oricum, eu unul răsuflu uşurat.

— Voi cere Preşedintelui să revină asupra hotărârii luate şi să nu vă-ngăduie să vă retrageţi – zise el –. Deşi n-o să mă credeţi, totuşi îmi place să lucrez sub ordinele dumneavoastră, domnule *doctor*.

— Sub ordinele mele? – slobozi un hohot de râs *doctorul* Arbeláez –. În fine. Pe curând, *don* Cayo. La revedere, comandante.

— Hai să bem ceva, Cayo – zise comandantul Paredes –. Da, cu maşina mea. Şoferul tău să ne urmeze la Cercul Militar. Camino a dat telefon să ne anunţe că zborul Faucett o să sosească la unsprezece jumate. Te duci să-l aştepţi pe Landa?

— Trebuie, n-am de ales – zise el –. Dacă nu mor de somn până-atunci. Mai sunt trei ore, nu?

— Cum a decurs conversaţia cu bibanul cel mare? – zise comandantul Paredes.

— Zavala-i bun jucător, ştie să piardă – zise el –. Landa mă preocupă mai mult. Are mai mulţi bani, şi de-aceea mai mult orgoliu. Om vedea.

— Adevăru-i că n-a fost lucru de şagă – căscă Paredes –. Dacă nu era colonelul Quijano, trăgeam o spaimă de nu ne reveneam nici acum.

— Regimul îi datorează viaţa, nu exagerez deloc – încuviinţă el –. Vom face în aşa fel încât Congresul să-l avanseze, şi asta cât mai curând.

— Două oranjade, două cafele tari – zise comandantul Paredes –. Şi iute, că dormim pe noi.

— Ce te preocupă? – zise el –. Dă-i drumu' odată.

— Zavala – zise comandantul Paredes –. Afacerile tale cu el. Îmi închipui că te are la mână dinspre partea asta şi că tu n-ai libertatea de mişcare.

— Puţin mă cunoşti: încă nu s-a născut omul să mă aibă la mână – zise el, întinzându-se –. Ce-i drept, a-ncercat de sute de ori, a vrut să-i devin asociat, să-mi strecoare acţiuni de-ale lui, da' ce n-a încercat. Nu i-a mers.

— Nu-i vorba de asta – zise comandantul Paredes –. Preşedintele...

— Ştie absolut tot, nu i-am ascuns nimic – zise el –. Ia de pildă cutare sau cutare dosar, bun, nimeni nu poate dovedi despre contractele-acelea c-ar fi obţinute graţie mie. Comisioanele mele erau atât, totdeauna în bani gheaţă. Contul meu e-n străinătate şi se ridică la atât. Mi se cere să las totul baltă, să fug din ţară? Nu. Ce mi se cere, atunci? Să-l perpelesc pe Zavala. Bun, cu dragă inimă. La foc mărunt.

— Să-l perpeleşti pe ăsta nu-i mare lucru – zâmbi Paredes –. Îl ai la mână prin viciul lui.

— Ba prin asta nu – zise el, şi-l privi serios pe Paredes, căscând din nou –. O să râzi, dar e singura latură dinspre care nu-i perpelesc pe oameni.

— Ştiu, ştiu, mi-ai mai zis-o – zâmbi Paredes –. Viciul e singurul lucru pe care-l respecţi tu la un om.

— Averea lui e-un castel pe nisip – zise el –. Laboratorul câştigă doar din comenzile Instituţiilor Armatei. Stopăm

comenzile. Întreprinderea de construcţii, doar din şosele şi servicii către unităţile şcolare. Le suprimăm şi pe astea, n-o să mai primească nicio subvenţie, nimic. Ministerul Lucrărilor Publice o să-i cerceteze cu lupa catastifele şi-o să-l oblige să plătească impozitele din urmă, plus amenzile. Nu-l vom putea aduce chiar la sapă de lemn, dar crede-mă că n-aş vrea să fiu în pielea lui.

— Poate, dar scârnăviile astea găsesc întotdeauna o portiţă de scăpare – zise Paredes.

— E-adevărat zvonul cu remanierea cabinetului? – zise el –. Să ştii că Arbeláez trebuie reţinut totuşi la minister. O fi el clănţău, dar se poate lucra cu el.

— O remaniere ministerială în preajma sărbătorii naţionale e ceva obişnuit, nu atrage atenţia – zise Paredes –. Pe de altă parte, bietul Arbeláez are dreptate. Problema se va pune cu oricine îi va lua locul. Nimănui n-o să-i placă să fie simplu om de paie.

— Nu puteam risca să-l pun la curent cu toată afacerea, când îi ştiam miile de iţe ce-l ţin legat de Landa – zise el.

— Ştiu, ştiu, nu te criticam – zise Paredes –. Tocmai de aceea, ca să scapi de piedicile mărunte, ar fi de dorit să preiei tu ministerul. De altfel, acum nu mai poţi da îndărăt. Llerena s-a făcut luntre şi punte să-i iei locul lui Arbeláez. Gândeşte-te că şi pentru ceilalţi miniştri e foarte incomod să existe un Ministru de Interne de paie şi altul real.

— Acum sunt invizibil şi nimeni nu-mi poate torpila activitatea – zise el –. Pe când ministrul este expus, dansează pe frânghie, e vulnerabil. Află că duşmanii regimului şi-ar freca mâinile de bucurie dacă m-ar vedea ministru.

— Duşmanii nu mai reprezintă mare lucru după înfrângerea asta – zise Paredes –. Mult timp nu vor mai îndrăzni să ridice capul.

— Când suntem între noi s-ar cuveni să fim mai sinceri – zise el, râzând –. Forţa regimului se-ntemeia pe sprijinul grupărilor importante. Or tocmai asta s-a schimbat. Nici Clubul Naţional, nici Armata, nici *los gringos* nu se mai dau în vânt după noi. Sunt dezbinaţi, dar dacă reuşesc să se unească, nu ne mai rămâne decât să ne luăm tălpăşiţa.

Dacă unchiul tău nu acţionează rapid, lucrurile vor lua o întorsătură urâtă.

— Dar ce mai vor de la el? – zise Paredes –. N-a curăţat el ţara de aprişti şi de comunişti? Nu le-a dat militarilor privilegii de care nu s-au bucurat niciodată? Nu i-a chemat pe bibanii cei graşi de la Clubul Naţional în ministere, în ambasade, nu le-a lăsat mână liberă la Interne? Nu le face pe plac yankeilor *gringos?* Ce mai vor să facă?

— Nu mă-nţelege greşit, nu vor ca el să-şi schimbe politica, ar proceda aidoma dacă ar lua ei puterea – zise el –. Tot ce vor e ca el să plece. L-au chemat să le cureţe casa de libărci. Acum, c-a făcut curăţenia, vor să le înapoieze casa, care, la urma urmei, e a lor, nu?

— Nu – zise Paredes –. Preşedintele şi-a câştigat simpatia poporului. Le-a construit spitale, colegii, a dat legea asigurării muncitoreşti. Dac-ar reforma Constituţia şi-ar dori să fie reales, ar câştiga alegerile-n mod cinstit. E de-ajuns să vezi manifestaţiile cu care-i întâmpinat ori de câte ori face o călătorie.

— Le-organizez eu de ani de zile – căscă el –. Dă-mi bani şi-ţi organizez aceleaşi manifestaţii şi ţie. Nu, singura cu-adevărat populară aici e APRA. Dacă li s-ar oferi ceva, nu mare lucru, apriştii ar fi de-acord să trateze cu regimul.

— Ai înnebunit? – zise Paredes.

— APRA s-a schimbat, e mai anticomunistă decât tine, şi Statele Unite nu-i mai pun beţe-n roate – zise el –. Cu masa APREI, cu aparatul de stat şi cu grupările diriguitoare leale, Odría ar fi într-adevăr reales.

— Aiurezi – zise Paredes –. Odría şi APRA la un loc! Te rog, Cayo.

— Liderii aprişti au îmbătrânit şi s-au ieftinit – zise el –. Ei ar cădea de-acord, în schimbul legalităţii şi-al altor câtorva flecuşteţe.

— Forţele armate s-ar opune până-n pânzele albe oricărei înţelegeri cu APRA – zise Paredes.

— Fiindcă dreapta le-a băgat în cap că acela-i duşmanul – zise el –. Dar pot fi reeducate, făcându-le să-nţeleagă că

APRA nu mai este ce-a fost cândva. Apriştii le-ar da militarilor toate garanţiile cerute.

— Decât să te duci după Landa la aeroport, mai bine consultă-un psihiatru – zise Paredes –. Zilele astea nedormite te-au pleoştit rău, Cayo.

— Atunci, n-am ce vă face, în ’56 va lua preşedinţia unul din bibanii pe care nu-i poţi tu suferi – zise el, căscând –. Iar tu şi cu mine vom pleca depărtişor la o odihnă binemeritată după toate aceste agitaţii şi aiureli. Bun, pe mine ideea nici nu mă deranjează, ca să fiu drept. Nu ştiu de fapt de ce vorbim despre asta. Chestiunile politice nu-s de resortul nostru. Unchiul tău îşi are consilierii lui. Tu şi cu mine să ne vedem de lungul nasului. Apropo, cât e ceasul?

— Ai tot timpul – zise Paredes –. Eu mă duc să mă culc, m-a răzbit încordarea ultimelor două zile. Iar la noapte, dacă mă ţin balamalele, tăvălesc nişte fufe. Ţie parcă nu-ţi surâde ideea, nu?

— Nu, nu s-a trezit, *don* Cayo, de la Chaclacayo tot într-un somn o ţine – zise Ludovico, arătând spre Hipólito –. Cer scuze că merg aşa încet, dar adevăru-i că şi eu pic de somn şi n-aş vrea să fac un accident. Ajungem oricum la aeroport înainte de unsprezece, fiţi fără grijă.

— Avionul soseşte în zece minute, *don* Cayo – zise Lozano, c-o voce răguşită şi extenuată –. Am adus două patrule şi ceva oameni de-ai mei. Din moment ce-aterizează c-un avion de pasageri nu ştiam cum să procedez la...

— Landa nu-i arestat – zise el –. Îl voi primi eu singur şi-l voi duce la el acasă. Nu vreau ca senatorul să vadă toată această desfăşurare de forţe, aşa că ia-ţi oamenii şi dispari cu ei. Restul e-n ordine?

— Arestările s-au desfăşurat fără probleme – zise Lozano, frecându-şi obrazul nebărbierit, căscând –. Singurul incident neplăcut a avut loc la Arequipa. *Doctorul* Velarde, căpetenia-aceea a apriştilor. Cineva i-o fi strecurat vreo vorbă, fapt e c-a scăpat. O fi-ncercând acum să fugă-n Bolivia. Oricum, posturile de graniţă au fost anunţate.

— E-n regulă, poţi pleca, Lozano – zise el –. Ia uite la Ludovico şi Hipólito. Sforăie iar, care mai de care.

— Ăştia doi au cerut să fie mutaţi, *don* Cayo – zise Lozano –. Dar dumneavoastră hotărâţi.

— Nu-i de mirare, s-or fi săturat şi ei de-atâtea nopţi nedormite – zâmbi el –. Bine, bine, caută-mi tu alţi doi care să ţină mai bine la tăvăleală. La revedere, Lozano.

— Vreţi să intraţi în salonul de protocol, să luaţi loc, domnule Bermúdez? – zise un locotenent, salutând.

— Nu, locotenente, mulţumesc, prefer să iau puţin aer – zise el –. De altfel, uite şi-avionul. Mai bine trezeşte-mi-i pe ăia doi şi pune-i să tragă maşina mai'ncoa. Eu o s-o iau puţin înainte. Pe-aici, domnule senator, ne-aşteaptă maşina. Poftiţi înăuntru. La San Isidro, Ludovico, acasă la senatorul Landa.

— Tot e bine că mergem la mine acasă şi nu la închisoare – murmură senatorul Landa, fără să-l privească –. Sper c-o să-mi daţi voie să mă schimb, să fac o baie.

— Cum de nu – zise el –. Deplâng nespus toate neplăcerile astea, dar n-am avut încotro, domnule senator.

— De parc-ar trebui să luaţi cu asalt o fortăreaţă, cu mitraliere şi cu urlete de sirenă – susură Landa, cu gura lipită de gemuleţ –. N-a lipsit mult ca nevastă-mea să facă-o sincopă când s-au prezentat tipii la „Olave". Tot dumneata ai dat ordin să fiu poprit toată noaptea pe-un scaun, şi asta la şaizeci de ani, Bermúdez?

— Casa-aceea mare din grădină, nu, domnule? – zise Ludovico.

— Dumneavoastră primul, domnule senator – zise el, arătând vasta, înfrunzita grădină, şi-o clipă reuşi să şi le-nchipuie: albe, goale, fugărindu-se printre dafini, râzând dezmierdat, cu călcâiaşele lor albe şi iuţi pe gazonul umed.

— Tata, tăticule! – strigă fata, cu braţele deschise, şi el îi văzu faţa de porţelan, ochii mari şi miraţi, părul scurt, castaniu –. Am vorbit mai adineauri cu mama la telefon şi e moartă de frică. Ce-i, ce s-a întâmplat, tăticule?

— Bună ziua – murmură el şi-ndată o dezbrăcă şi-o împinse spre cearşafuri, unde două forme feminine o primiră, avide.

— O să-ţi explic eu, scumpo – Landa se dezlipi de fiică-sa, se-ntoarse spre el –. Poftim, treci, Bermúdez. Sună la Chiclayo şi linişteşte-ţi mama, Cristina, zi-i că-s sănătos voinic. Să nu fim deranjaţi, avem treabă. Ia loc, Bermúdez.

— O să vă vorbesc cu toată sinceritatea, domnule senator – zise el –. Faceţi şi dumneavoastră la fel, ca să câştigăm timp şi unul şi altul.

— Recomandare inutilă – zise Landa –. Nu mint niciodată.

— Generalul Espina e arestat, toţi ofiţerii care i-au promis ajutor s-au reîmpăcat cu regimul – zise el –. Nu vrem ca faptele să aibă urmări neplăcute, domnule senator. Concret, vă propun să vă reafirmaţi lealitatea faţă de regim şi să vă păstraţi poziţia de lider parlamentar. Scurt şi cuprinzător, să uitaţi cele-ntâmplate.

— Întâi trebuie să ştiu ce s-a-ntâmplat. – zise Landa; îşi ţinea mâinile pe genunchi, şedea absolut nemişcat.

— Dumneavoastră sunteţi obosit, eu sunt obosit – murmură el –. Chiar nu-i chip să câştigăm timp, domnule senator?

— Întâi trebuie să ştiu ce mi se impută – repetă Landa, tăios.

— C-aţi făcut legătura între Espina şi şefii garnizoanelor implicate – zise el, c-o mişcare de neputinţă –. C-aţi făcut rost de bani şi v-aţi investit averea personală-n afacerea aceasta. Că le-aţi pus la dispoziţie casa din Lima şi ferma „Olave” celor douăzeci de conspiratori civili pe care i-am şi arestat. Avem declaraţii scrise, benzi imprimate, toate dovezile. Dar nu mai e vorba de asta, nu vă cerem explicaţii. Preşedintele înclină să dea totul uitării.

— E vorba să n-aveţi în Senat un duşman care să cunoască regimul cum îl cunosc eu, în toate amănuntele – murmură Landa, privindu-l ţintă în ochi –. M-am exprimat bine?

— E vorba să nu şubrezim majoritatea parlamentară – zise el –. În plus, prestigiul, numele şi influenţele

dumneavoastră sunt necesare regimului. E de-ajuns să spuneţi da, domnule senator, şi nimic nu s-a-ntâmplat.

— Şi dacă refuz să mai colaborez? – murmură Landa, c-o voce abia auzită.

— Va trebui să părăsiţi ţara – zise el, c-un gest de agasare –. Cred că nu-i nevoie să vă reamintesc că şi dumneavoastră aveţi multe interese legate de stat, domnule senator.

— Întâi bâta, apoi şantajul – zise Landa –. Îţi recunosc metodele, Bermúdez.

— Sunteţi un om politic cu experienţă şi-un bun jucător, ştiţi mai bine ca oricine ce mişcare vă convine – zise el, calm –. să nu pierdem vremea, domnule senator.

— Care va fi situaţia deţinuţilor? – murmură Landa –. Nu mă refer la militari, am înţeles c-au căzut pe moale, ci la ceilalţi.

— Regimul dă dovadă de-o consideraţie cu totul deosebită faţă de dumneavoastră, fiindcă vă datorează mult – zise el –. În schimb, alde Ferro şi ceilalţi datorează regimului tot ce au şi tot ce sunt. Se vor studia antecedentele fiecăruia, şi-n funcţie de ele se vor lua anumite măsuri.

— Ce fel de măsuri? – zise senatorul –. Oamenii aceştia s-au încrezut în mine, aşa cum eu m-am încrezut în generali.

— Măsuri preventive, nu suntem porniţi pe mizerii împotriva nimănui – zise el –. Vor sta la umbră un timp, câţiva vor fi expulzaţi. După cum vedeţi, nimic serios. Totul va depinde, bine-nţeles, de atitudinea lor.

— Mai e ceva – şovăi senatorul –. Vreau să zic...

— Zavala? – zise el, şi-l văzu pe Landa clipind des –. Nu e arestat, şi dacă dumneavoastră vă hotărâţi să colaboraţi, nu va fi nici el hăituit. Chiar de dimineaţă am vorbit cu el şi l-am găsit doritor să reintre în graţiile regimului. Mai mult ca sigur că-i acasă. Vorbiţi cu el, domnule senator.

— Nu vă pot da deocamdată niciun răspuns – zise Landa, după câteva clipe –. Daţi-mi răgaz câteva ore, să mă gândesc.

— Câte doriţi – zise el, ridicându-se –. Vă sun eu diseară, sau mâine, dacă credeţi mai nimerit.

— Oamenii dumneavoastră or să-mi dea pace până atunci? – zise Landa, deschizând uşa dinspre grădină.

— Doar nu sunteţi arestat, nici măcar supravegheat; puteţi merge oriunde doriţi, puteţi vorbi cu cine vreţi. Pe curând, domnule senator. – Ieşi traversând grădina, simţindu-le-n jurul lui, elastice şi proaspete, într-o hârjoană neîntreruptă în preajma tufelor de flori, iuţi şi umede pe sub copăcei –. Ludovico, Hipólito, deşteptarea; la prefectură, rapid. Vreau să-mi controlezi apelurile telefonice ale lui Landa, Lozano.

— Nicio grijă, *don* Cayo – zise Lozano, împingând sub el un scaun –. Am o patrulă şi trei agenţi acolo. Telefonul e pus sub observaţie de două săptămâni.

— Dă-mi un pahar cu apă, te rog – zise el –. Trebuie să iau o pastilă.

— Prefectul v-a pregătit această informare despre situaţia din Lima – zise Lozano –. Nu, nicio ştire de la Velarde. O fi reuşit să treacă graniţa. Singurul din patruzeci şi şase, *don* Cayo. Toţi ceilalţi sub zăvor, fără niciun incident.

— Să nu comunice între ei, nici aici nici în provincie – zise el –. Din clipă-n clipă vor începe pilele, apelurile protectorilor. Miniştri, deputaţi.

— Au şi-nceput, *don* Cayo – zise Lozano –. Tocmai a sunat senatorul Arévalo. Voia să-l vadă pe *doctorul* Ferro. I-am zis că nimeni nu-l poate vedea fără autorizaţia dumneavoastră.

— Da, trimite-mi-i mie – căscă el –. Ferro are relaţii c-o groază de lume şi-or să răstoarne cerul şi pământul doar-doar l-or scăpa.

— Nevasta lui s-a prezentat aici dis-de-dimineaţă – zise Lozano –. Mânioasă foc. Ameninţând cu Preşedintele, cu miniştrii. O doamnă foarte bine, *don* Cayo.

— Habar n-aveam că Ferro-i însurat – zise el –. Frumoasă, da? O fi ţinut-o cât mai la adăpost, din cauza asta.

— Se cunoaşte că sunteţi sfârşit de puteri, *don* Cayo – zise Lozano –. De ce nu vă duceţi să vă odihniţi puţin? Nu cred să mai apară ceva important, azi.

— Ţi-aminteşti de-acu trei ani, când cu zvonurile de răscoală la Juliaca? – zise el –. Am petrecut atunci patru nopţi fără să-nchidem ochii, şi nici că se cunoştea. Îmbătrânesc, Lozano, m-am şubrezit.

— Pot să vă-ntreb ceva? – şi chipul aferat şi slugarnic al lui Lozano deveni mieros –. În legătură cu zvonurile care bântuie. Că vor avea loc remanieri de cabinet, că veţi fi promovat în guvern. Inutil să vă spun cât s-au bucurat băieţii auzind vestea, *don* Cayo.

— Nu cred să-i convină Preşedintelui să devin ministru – zise el –. Am să-ncerc să-l abat de la hotărârea asta. Dar dacă el va ţine morţiş, voi fi nevoit s-accept.

— Ar fi grozav – zâmbi Lozano –. Dumneavoastră aţi luat pulsul situaţiei, aţi văzut câtă lipsă de coordonare s-a produs uneori din prea puţina experienţă a miniştrilor. A generalului Espina, a *doctorului* Arbeláez. Cu dumneavoastră, altă făină s-ar măcina la moară, *don* Cayo.

— Bun, plec să trag un pui de somn la San Miguel – zise el –. Vrei să-i comunici lui Alcibíades? Că-s acolo, şi să nu mă trezească decât în caz de forţă majoră.

— Iertaţi-mă, iar m-a furat somnul – bâigui Ludovico, zgâlţâindu-l pe Hipólito –. La San Miguel? Bine, *don* Cayo.

— Duceţi-vă la culcare şi nu veniţi să mă luaţi înainte de şapte seara – zise el –. Doamna face baie? Da, fă-mi ceva de mâncare, Símula. *Hola, chola*, ai ieşit din cadă? O să mă trântesc puţin. N-am închis ochii de douăzeci şi patru de ore.

— Ai o mutră de coşmar – râse Hortensia –. Ai fost cuminte azi-noapte?

— Te-am înşelat cu ministrul Apărării – murmură el, auzindu-şi în urechi un zumzet continuu şi tainic, numărându-şi bătăile inegale ale inimii –. Aduceţi-mi odată ceva de mâncare, că pic de somn.

— Lasă-mă să-ţi fac patul – Hortensia scutura cearşafurile, trăgea draperia şi el simţi c-alunecă pe-un

povârniş stâncos, şi-n depărtare abia de putea desluşi nişte mogâldeţe mişcându-se prin întuneric; continuă să alunece tot mai vertiginos, să se scufunde, când deodată se simţi atacat, smuls cu brutalitate din vizuina lui oarbă şi densă –. De cinci minute ţip la tine, Cayo. De la prefectură, cică-i foarte urgent.

— Senatorul Landa e-n Ambasada Argentinei de peste-o jumătate de oră, *don* Cayo – simţea înţepături în pupile, vocea lui Lozano îi bătea neplăcut darabana în auz –. A intrat pe-o uşă de serviciu. Agenţii nu ştiau că dă-n ambasadă. Sunt dezolat, *don* Cayo.

— Vrea scandal, vrea să-şi răzbune umilirea – încet îşi recăpăta conştiinţa simţurilor, a membrelor, dar vocea i se părea desprinsă de sine, străină cumva –. Oamenii tăi să rămână prin preajmă, Lozano. Dacă iese îl arestezi şi-l duci la prefectură. Dacă Zavala dă să iasă din casă, îl umfli şi pe el. Alo, Alcibíades? Găseşte-mi-l de unde ştii pe *doctorul* Lora, doctoraşule, trebuie să-l văd urgent. Zi-i că sunt în biroul lui peste-o jumate de oră.

— Soţia *doctorului* Ferro v-aşteaptă, *don* Cayo – zise *doctorul* Alcibíades –. I-am zis că n-o să veniţi, dar nu vrea să plece.

— Descotoroseşte-te de ea şi află numaidecât unde-i *doctorul* Lora – zise el –. Símula, fugi şi zi-le poliţiştilor din colţ c-am nevoie de maşina patrulei, imediat.

— Ce se-ntâmplă?, ce-i zorul ăsta? – zise Hortensia, ridicând pijamaua pe care el tocmai o lepădase pe jos.

— Probleme – zise el, trăgându-şi ciorapii –. Cât am dormit?

— O oră sau cam aşa ceva – zise Hortensia –. Cred că eşti mort de foame. Să-ţi pun ceva la-ncălzit?

— N-am timp – zise el –. Da, la Ministerul de Externe, sergent, cu viteza maximă. Nu opri la stop, omule, sunt foarte grăbit. M-aşteaptă ministrul, l-am anunţat că vin.

— Ministrul ia parte la o întrunire, nu cred să vă poată primi – tânărul cu ochelari, îmbrăcat în gri, îl măsură din cap până-n picioare, cu neîncredere –. Cine să-i transmit că-l caută?

— Cayo Bermúdez – zise el, şi-l văzu pe tânăr sărind în picioare şi făcându-se nevăzut îndărătul unei uşi lucioase –. Regret că trebuie să dau buzna aşa peste dumneavoastră, domnule *doctor* Lora. Dar e foarte important, e vorba de Landa.

— De Landa? – îi întinse mâna omuleţul chel, mărunţel, zâmbitor –. Doar n-o să-mi ziceţi că...

— Ba da, s-a refugiat la Ambasada Argentinei de-o oră – zise el –. Cerând azil, probabil. Vrea să facă tapaj, să ne dea de furcă

— Bun, atunci e preferabil să-i dăm salvconductul imediat – zise *doctorul* Lora –. Duşmanului care fuge, fă-i pod de-argint, *don* Cayo.

— În niciun caz – zise el –. Vorbiţi cu ambasadorul, domnule *doctor*. Făceţi-l să priceapă că Landa nu-i urmărit, că poate ieşi din ţară cu paşaport oricând doreşte.

— Nu-mi pot pune obrazul decât dacă această promisiune va fi respectată, *don* Cayo – zise *doctorul* Lora, zâmbind cu reţinere –. Închipuiţi-vă în ce situaţie s-ar vedea pus guvernul dacă...

— Va fi respectată – zise el, foarte repede, şi văzu că *doctorul* Lora îl observa lung, şovăind. În sfârşit, i se şterse zâmbetul de pe obraz, suspină şi apăsă pe-o sonerie.

— Chiar acum vă sună ambasadorul, e la capătul celălalt al firului – tânărul în gri traversă biroul c-un surâs imberb, făcu un fel de genuflexiune –. Ce coincidenţă, domnule ministru.

— Bun, înseamnă c-a cerut azil – zise *doctorul* Lora –. Da, în timp ce eu vorbesc cu ambasadorul, puteţi telefona de la secretariat, *don* Cayo.

— Pot să mă folosesc un moment de telefonul dumitale? Dar aş dori să rămân singur cât vorbesc – zise el, şi-l văzu roşindu-se violent pe tânărul în gri, îl văzu dând afirmativ din cap cu ochii ofensaţi şi dispărând –. S-ar putea ca Landa să iasă din ambasadă dintr-un moment în altul, Lozano. Nu-i faceţi nimic. Ţineţi-mă la curent cu mişcările lui. Voi fi în biroul meu, da.

— Înţeles, *don* Cayo – tinerelul se plimba pe coridor, zvelt, înalt, gri –. Nici pe Zavala să nu-l înhaţ dacă iese din casă? Bine, *don* Cayo.

— Într-adevăr, ceruse azil – zise *doctorul* Lora –. Ambasadorul era înmărmurit. Tocmai Landa, unul din liderii parlamentari, nu-i venea să-şi creadă urechilor. S-a lăsat convins doar de promisiunea fermă că nu va fi arestat şi că va putea călători oricând pofteşte.

— Mi-aţi luat o piatră de pe umeri, domnule *doctor* – zise el –. Acum voi încerca să soluţionez definitiv chestiunea asta. Multe mulţumiri, domnule *doctor*.

— Deşi nu-i momentul cel mai potrivit, vreau să fiu primul care vă felicită – zise *doctorul* Lora, zâmbind –. M-a bucurat să aflu că veţi intra-n cabinet cu ocazia sărbătorii naţionale, *don* Cayo.

— Simple zvonuri – zise el –. Nu s-a decis încă nimic. Preşedintele nu mi-a suflat o vorbă, şi nici nu ştiu dacă-i bine să accept.

— Ba s-a decis demult, şi toţi suntem încântaţi – zise *doctorul* Lora, apucându-l de braţ –. Dumneavoastră va trebui să vă sacrificaţi şi să primiţi. Preşedintele se-ncrede-n dumneavoastră, şi pe bună dreptate. La revedere, *don* Cayo.

— Vă salut, domnule – zise tinerelul în gri, făcând o plecăciune.

— Salut – zise el, şi c-o smucitură violentă îl jugăni cu propriile-i mâini şi aruncă pachetul gelatinos Hortensiei: na, îndoapă-te –. La Ministerul de Interne, sergent. Secretarele au plecat deja? Ce-i cu dumneata, doctoraşule?, eşti livid.

— France Presse, Associated Press, United Press, toate au transmis ştirea, *don* Cayo, uitaţi-vă la telegrame – zise *doctorul* Alcibíades –. Vorbesc de zeci de deţinuţi. De unde, *don* Cayo?

— Sunt datate în Bolivia, ăsta-i Velarde, avocăţelul – zise el –. De nu cumva o fi mâna lui Landa. La ce oră au început agenţiile să primească telegramele astea?

— Doar de jumate de oră – zise *doctorul* Alcibíades –. Corespondenţii de presă au şi-nceput să ne sune. Ne putem

trezi cu ei aici dintr-o clipă-n alta. Nu, încă n-au distribuit telegramele posturilor de radio.

— Nu mai putem păstra secretul, va trebui să dăm un comunicat oficial – zise el –. Cheamă agenţiile, să nu distribuie încă telegramele astea, s-aştepte comunicatul. Şi fă-mi legătura cu Lozano şi Paredes, te rog.

— Da, *don* Cayo – zise Lozano –. Senatorul Landa tocmai s-a-ntors acasă.

— Nu-l lăsaţi să iasă – zise el –. Eşti absolut sigur că n-a telefonat niciunui corespondent străin? Da, voi fi la Palat, sună-mă acolo.

— Comandantul Paredes la celălalt aparat, *don* Cayo – zise *doctorul* Alcibíades.

— Ai vândut pielea ursului din pădure, orgia ta de la noapte poate să mai aştepte – zise el –. Ai citit telegramele? Da, ştiu de unde. Velarde, un avocăţel din Arequipa, a reuşit să fugă. Observi că n-au dat nume, apare numai Espina.

— Tocmai le-am citit cu generalul Llerena, şi ne-ndreptăm amândoi spre Palat – zise comandantul Paredes –. E lată rău. Preşedintele ţinea cu tot dinadinsul să nu se divulge secretul.

— Trebuie dat un comunicat care să dezmintă informaţiile – zise el –. Încă nu-i prea târziu, dacă se-ajunge la o înţelegere cu Espina şi cu Landa. Ce-mi poţi zice de *Serrano*?

— Se ţine tare, generalul Pinto i-a vorbit de două ori, şi degeaba – zise Paredes –. Dacă Preşedintele e de-acord, generalul Llerena în persoană va încerca să-l convingă. Bun, ne vedem la Palat, aşa rămâne.

— Aţi şi plecat, *don* Cayo? – zise *doctorul* Alcibíades –. Era să uit. Soţia *doctorului* Ferro. A stat aici toată seara. A zis că se va întoarce şi va sta neclintită toată noaptea, chiar şi-afară-n stradă.

— Dacă mai apare, fă-i vânt cu vardiştii – zise el –. Să nu te mişti de aici, doctoraşule.

— N-aveţi maşina? – zise *doctorul* Alcibíades –. Vreţi s-o luaţi pe-a mea?

— Nu ştiu să conduc, o să iau un taxi – zise el –. Da, maestre, ai auzit bine, la Palat.

— Poftiţi, *don* Cayo – zise maiorul Tijero –. Generalul Llerena, *doctorul* Arbeláez şi comandantul Paredes vă aşteaptă.

— Am vorbit adineaori cu generalul Pinto, conversaţia lui cu Espina a fost destul de pozitivă pân' la urmă – zise comandantul Paredes –. Preşedintele e cu Cancelarul.

— Posturile de radio străine transmit ştirea despre-o conspiraţie înăbuşită – zise generalul Llerena –. Vezi, Bermúdez, atâtea fandoseli câte le-ai permis afurisiţilor ăstora numai ca să păstrăm secretul, şi n-au folosit la nimic.

— Dacă generalul Pinto ajunge la o înţelegere cu Espina, ştirea va fi dezminţită automat – zise comandantul Paredes –. Cheia problemei e-acum Landa.

— Sunteţi prieten cu senatorul, domnule *doctor* Arbeláez – zise el –. Landa are încredere-n dumneavoastră.

— Am vorbit cu el la telefon acum câteva minute – zise *doctorul* Arbeláez –. E-un om orgolios şi n-a vrut să m-asculte. Nu se poate face nimic cu el, *don* Cayo.

— I se-oferă să scape basma curată, şi-n mod avantajos, şi nu vrea să primească? – zise generalul Llerena –. Atunci trebuie arestat înainte de a declanşa vreun scandal.

— Eu am promis să fac imposibilul ca afacerea asta să nu răbufnească, şi mă voi ţine de cuvânt – zise el –. Ocupaţi-vă dumneavoastră de Espina, domnule general, şi lăsaţi-l în seama mea pe Landa.

— Sunteţi chemat la telefon, *don* Cayo – zise maiorul Tijero –. Da, pe-aici.

— Individul a vorbit adineaori cu *doctorul* Arbeláez – zise Lozano –. Ceva ce-o să vă surprindă, *don* Cayo. Da, vă pun banda, imediat.

— Deocamdată n-am altă soluţie decât să rămân cu braţele-ncrucişate – zise *doctorul* Arbeláez –. Dar dacă tu condiţionezi împăcarea cu Preşedintele de-ndepărtarea şacalului de Bermúdez, sunt sigur că va primi.

— Nu lăsa pe nimeni să intre-n casa lui Landa, cu excepţia lui Zavala, Lozano – zise el –. Dormeaţi, *don*

Fermín? Îmi pare rău că vă trezesc, dar n-am încotro. Landa nu vrea s-ajungă la un acord cu noi şi ne face greutăţi. E imperios necesar pentru noi să-l convingem pe senator să tacă din gură. Înţelegeţi ce vreau să vă cer, *don* Fermín?

— Nu-i greu de-nţeles – zise *don* Fermín.

— Au început să umble zvonuri prin străinătate, şi nu vrem să capete amploare – zise el –. Am ajuns la o-nţelegere cu Espina, ne mai rămâne doar să-l facem pe senator să priceapă că-i în interesul lui. Ne puteţi ajuta, *don* Fermín.

— Landa îşi poate permite luxul de-a se ţine băţos – zise *don* Fermín –. Banii lui nu depind de guvern.

— Dar ai dumneavoastră da – zise el –. După cum vedeţi, treaba-i urgentă şi mă văd nevoit să vă vorbesc pe şleau. Vă e de-ajuns dacă vă promit că toate contractele dumneavoastră cu statul vor fi respectate?

— Ce garanţie-mi daţi că va fi aşa? – zise *don* Fermín.

— Deocamdată, numai cuvântul meu de-onoare – zise el –. Acum nu vă pot oferi alte garanţii.

— Bine, mă declar mulţumit – zise *don* Fermín –. O să vorbesc cu Landa. Dacă agenţii dumneavoastră or să mă lase să ies din casă.

— A sosit generalul Pinto, *don* Cayo – zise maiorul Tijero.

— Espina s-a dovedit destul de raţional, Cayo – zise Paredes –. Dar preţu-i pipărat. Nu cred să fie de acord Preşedintele.

— Ambasada din Spania – zise generalul Pinto –. Zice că-n calitatea lui de general şi de fost ministru, ataşat militar la Londra înseamnă o retrogradare.

— Nici mai mult nici mai puţin – zise generalul Llerena –. Ambasada din Spania!

— E vacantă, şi nimeni nu-i mai potrivit s-o ocupe decât Espina – zise el –. Se va descurca de minune acolo. Sunt sigur că *doctorul* Lora nu va avea nimic împotrivă.

— Frumoasă recompensă pentru c-a încercat să treacă ţara prin foc şi sânge – zise generalul Llerena.

— Ce dezminţire mai categorică a zvonurilor care circulă, decât publicarea chiar mâine a numirii lui Espina ca ambasador în Spania? – zise el.

— Dacă-mi permiteţi, şi eu gândesc la fel, domnule general – zise generalul Pinto –. Espina a pus condiţia asta, şi nu va accepta altceva. În caz contrar, n-am avea de-ales şi-ar trebui să-l condamnăm sau să-l exilăm. Şi orice măsură disciplinară contra lui va avea un efect negativ asupra multor ofiţeri.

— Deşi nu prea avem aceleaşi păreri, *don* Cayo, de data asta vă dau dreptate – zise *doctorul* Arbeláez –. Iată cum văd eu problema. Dacă tot s-a stabilit să nu se treacă la represalii ci să se caute căi de-mpăcare, tot ce putem face mai bine e să-i oferim generalului Espina o misiune demnă de rangul lui.

— Deci, chestiunea Espina e ca şi rezolvată – zise Paredes –. Cum rămâne cu Landa? Dacă nu va fi redus la tăcere într-un fel sau altul, atunci ne-am zbătut de pomană.

— Şi lui o să-i faceţi cadou o ambasadă? – zise generalul Llerena.

— Nu cred să-l intereseze – zise *doctorul* Arbeláez –. A mai fost ambasador de câteva ori.

— Nu văd cum am putea publica o dezminţire a telegramelor, dacă Landa va dezminţi dezminţirea – zise Paredes.

— Da, maiorule, aş vrea să dau un telefon confidenţial – zise el –. Nu mi-o lua-n nume de rău. Alo, Lozano? Întrerupe controlul asupra telefonului senatorului. Am de vorbit cu el şi conversaţia noastră nu trebuie înregistrată.

— Senatorul Landa nu este acasă, la telefon e fiica lui – zise îngrijorata voce a fetei, şi el o-nhăţă şi-o legă fedeleş la repezeală, cu nişte noduri mari şi groase care-i umflară încheieturile mâinilor şi picioarelor –. Cine-l caută?

— Daţi-mi-l imediat, domnişoară, vorbesc de la Palat, e foarte urgent – Hortensia ţinea cureaua pregătită, Queta la fel, el la fel –. Doream să v-anunţ că Espina a fost numit ambasador în Spania, domnule senator. Sper ca aceasta să

vă-nlăture şovăielile şi să vă determine să adoptaţi altă atitudine. Noi continuăm să vă considerăm un prieten.

— Un prieten nu-i ţinut în stare de-asediu – zise Landa –. De ce mi-aţi înconjurat casa? De ce nu-s lăsat să ies? Şi promisiunile lui Lora faţă de ambasador? Îşi calcă cuvântul Cancelarul?

— Au început să circule-n străinătate zvonuri despre cele petrecute, şi vrem să dăm o dezminţire – zise el –. Presupun că Zavala e-acolo şi v-a explicat deja pe larg că totul depinde de dumneavoastră. Ziceţi-mi ce condiţii puneţi, domnule senator.

— Libertate necondiţionată pentru toţi prietenii mei – zise Landa –. Promisiunea formală că nu vor fi persecutaţi nici îndepărtaţi din funcţiile pe care le ocupă.

— Cu condiţia să intre-n Partidul Restaurator cei încă neînscrişi – zise el –. După cum vedeţi, nu urmărim o reconciliere de faţadă, ci una reală. Din moment ce dumneavoastră sunteţi unul din liderii partidului de guvernământ, de ce nu s-ar înscrie şi prietenii dumneavoastră? Sunteţi de-acord?

— Cine-mi garantează că după ce voi schiţa primul pas în restabilirea relaţiilor mele cu regimul, nu vă veţi folosi de situaţie ca să mă compromiteţi politic – zise Landa –. Că n-o să mă şantajaţi din nou.

— De sărbătoarea naţională se va reînnoi conducerea ambelor Camere – zise el –. Vă ofer preşedinţia Senatului. Mai vreţi şi alte dovezi că nu se va trece la represalii?

— Nu mă interesează preşedinţia Senatului – zise Landa, şi el răsuflă uşurat: toată mânia dispăruse ca prin farmec din vocea senatorului –. Oricum, trebuie să mă gândesc de două ori înainte de-a primi.

— Mă oblig să fac astfel ca Preşedintele să vă sprijine candidatura – zise el –. Vă dau cuvântul meu că majoritatea vă va alege.

— Bine, bine, întâi să dispară agenţii dimprejurul casei mele – zise Landa –. Ce trebuie să fac?

— Să veniţi la Palat imediat, liderii parlamentari se reunesc cu Preşedintele, numai dumneavoastră lipsiţi – zise

el –. Puteţi fi sigur că veţi fi primit cu prietenia dintotdeauna, domnule senator.

— Da, parlamentarii au început să se-adune, *don* Cayo – zise maiorul Tijero.

— Du-i te rog biletul ăsta Preşedintelui, maiorule – zise el –. Senatorul Landa va lua parte la reuniune. Da, el, în persoană. S-a aranjat, din fericire, da.

— E-adevărat? – zise Paredes, clipind des –. Vine aici?

— În calitate de om al regimului, în calitate de lider al majorităţii – murmură el –. Da, va sosi, dintr-o clipă-n alta. Ca să câştigăm ceva timp, n-ar fi rău să redactăm deja comunicatul. N-a fost nicio conspiraţie, dovadă telegramele de adeziune ale şefilor Armatei. Dumneavoastră sunteţi persoana cea mai nimerită să redacteze comunicatul, domnule *doctor*.

— Îl fac, îl fac, cu multă plăcere – zise *doctorul* Arbeláez –. Deşi, din moment ce-mi sunteţi, practic, succesor, ar fi cazul să vă apucaţi de pe acum să redactaţi comunicate, *don* Cayo.

— Dar ştiu că v-am dus fără-ncetare, când colo, când dincolo, *don* Cayo – zise Ludovico –. Din San Miguel în Piaţa Italia, din Piaţa Italia aici.

— Cred că v-a răzbit, *don* Cayo – zise Hipólito –. Măcar noi tot am apucat să furăm câteva ore de somn după-masă.

— Acum e rândul meu – zise el –. Adevărul e că merit somnul ăsta din plin. Trecem pe la minister doar un moment, şi-apoi direct la Chaclacayo.

— Bună seara, *don* Cayo – zise *doctorul* Alcibíades –. Uitaţi, doamna Ferro nu vrea să...

— Ai distribuit comunicatul presei şi posturilor de radio? – zise el.

— V-aştept de la opt dimineaţa, şi acum e nouă seara – zise femeia –. Trebuie să mă primiţi, chiar şi numai pentru zece minute, domnule Bermúdez.

— I-am explicat doamnei Ferro că sunteţi ocupat până peste cap – zise *doctorul* Alcibíades –. Dar dânsa nu...

— Bine, zece minute, doamnă – zise el –. Vrei să vii o clipă la mine-n birou, doctoraşule?

— A stat pe culoar aproape patru ore – zise *doctorul* Alcibíades –. N-a vrut să-nţeleagă nici de bine nici de rău, *don* Cayo, n-am mai ştiut ce să facem cu ea.

— Ţi-am zis s-o dai afară cu gardienii – zise el.

— Mă pregăteam s-o fac, dar când mi-a parvenit comunicatul anunţând numirea generalului Espina, m-am gândit că situaţia s-o fi schimbat – zise *doctorul* Alcibíades –. Că, cine ştie, *doctorul* Ferro va fi eliberat.

— Da, s-a schimbat, şi va trebui să-l eliberăm şi pe Ferrito – zise el –. Ai transmis comunicatul?

— L-am difuzat tuturor ziarelor, agenţiilor şi posturilor de radio – zise *doctorul* Alcibíades –. Radio Naţional i-a şi dat citire. Să-i zic doamnei că soţul ei va fi pus în libertate şi să vă scap de ea?

— O să-i dau eu vestea ce bună – zise el –. Bun, de data asta chiar că s-a terminat tot buclucul. Cred că eşti la capătul puterilor, doctoraşule.

— Adevăru-i că da, *don* Cayo – zise *doctorul* Alcibíades –. N-am mai pus capul pe-o pernă de trei zile.

— Noi ăştia, care ne-ocupăm cu securitatea, suntem singurii care muncesc cu adevărat în guvern – zise el.

— Ziceţi-mi, chiar aşa a fost?, senatorul Landa a luat parte la reuniunea parlamentarilor la Palat? – zise *doctorul* Alcibíades.

— Nu numai atât, dar a zăbovit cinci ore la Palat, şi mâine se va publica o fotografie a lui salutându-l pe Preşedinte – zise el –. Am tras tare, ce-i drept, dar am izbutit. Pofteşte-o pe damă şi du-te de te culcă, doctoraşule.

— Vreau să ştiu ce se-ntâmplă cu soţul meu – zise răspicat femeia, şi el gândi: nu vine să ceară şi nici să se smiorcăie, vine pusă pe harţă –. De ce l-aţi aruncat în închisoare, domnule Bermúdez?

— Dacă privirile ar putea ucide, aţi avea acum un cadavru în faţa ochilor – zâmbi el –. Mai mult calm, doamnă. Luaţi loc. Nu ştiam c-amicul Ferro era însurat. Şi încă atât de bine.

— Vă rog să-mi răspundeţi: de ce l-aţi arestat? – repetă vehement femeia, şi el: pe ce se bizuie de-i aşa bătăioasă? –. De ce nu mi s-a dat voie să-l văd?

— O să vă mire poate, dar, cu tot respectul, aş vrea să-mi răspundeţi la o întrebare – o fi având un revolver în poşetă?, o fi ştiind ceva ce eu ignor? –. Cum s-a putut mărita cu-amicul Ferro o femeie ca dumneavoastră, doamnă?

— Aveţi grijă, domnule Bermúdez, nu vă-nşelaţi în privinţa mea – ridică vocea femeia: poate n-o fi obişnuită cu de-alde astea, o fi pentru-ntâia oară –. Nu vă permit să-mi vorbiţi în doi peri, nici să-mi vorbiţi de rău bărbatul.

— Nu-l vorbesc pe el de rău, ci pe dumneavoastră de bine – zise el şi gândi: a venit aici călcându-şi pe inimă, scârbită de ceea ce face, a trimis-o cineva –. Scuzaţi, n-am intenţionat să vă jignesc.

— De ce-i arestat?, când îl veţi elibera? – repetă femeia –. Ziceţi-mi ce-aveţi de gând cu bărbatul meu.

— În biroul ăsta nu intră decât poliţişti şi funcţionari – zise el –. Rareori o femeie, şi niciodată una ca dumneavoastră. De-aceea m-a impresionat atât de mult vizita dumneavoastră, doamnă.

— Veţi continua să vă bateţi joc de mine? – murmură, tremurând, femeia –. Nu abuzaţi de situaţie, nu vă permiteţi orice, domnule Bermúdez.

— Bine, doamnă, foarte bine, soţul dumneavoastră în persoană o să vă zică de ce-a fost arestat – ce dorea-n definitiv?, ce nu-ndrăznea încă să zică, să facă? –. Nu vă faceţi sânge rău pentru el. I se dă toată consideraţia, nu-i lipseşte nimic. Bun, îi lipsiţi dumneavoastră şi din păcate nimeni şi nimic nu vă poate-nlocui.

— Ajunge cu bădărăniile, vorbiţi c-o doamnă – zise femeia, şi el: şi-a luat inima-n dinţi, acu o să zică sau o să facă ce şi-a pus în gând, ia s-o vedem –. Încercaţi să vă purtaţi ca un domn.

— Nu sunt domn, iar dumneavoastră n-aţi venit să-mi explicaţi bunele maniere, ci cu totul altceva – murmură el –. Ştiţi cât se poate de bine de ce-i arestat soţul

dumneavoastră. Mai bine hotărâţi-vă să-mi ziceţi odată de ce-aţi venit.

— Am venit să vă propun o afacere – se bâlbâi femeia –. Bărbatul meu trebuie să părăsească ţara chiar mâine. Ce condiţii-mi puneţi?

— Acum e ceva mai clar – încuviinţă el –. Condiţiile mele pentru eliberarea lui Ferrito? Adică, în bani?

— V-am adus biletele ca să vă convingeţi – zise ea, repezită –. Avionul de New York, mâine la zece. Trebuie să-l eliberaţi chiar în noaptea aceasta. Ştiu că nu primiţi cecuri. Asta-i tot ce-am putut aduna.

— Nu-i rău, doamnă – asta mă perpeleşte la foc mărunt, îmi înfige bolduri în ochi, mă jupoaie cu unghiile: o dezgoli, o legă, o-ngenunchie şi ceru biciul –. Şi încă-n dolari. Câţi îs aici? O mie, două mii?

— Alţii n-am peşin, alţii nu mai avem – zise femeia –. Dar vă putem da un înscris la mână, sau orice altceva.

— Ziceţi-mi pe faţă despre ce-i vorba, doar aşa ne-am putea înţelege – zise el –. Îl cunosc pe Ferrito de ani de zile, doamnă. Dumneavoastră n-aţi venit aici să riscaţi atât doar pentru chestia cu Espina. E altceva dedesubt. Vorbiţi pe şleau. Care-i problema?

— Trebuie să fugă din Peru, trebuie să ia avionul chiar mâine, şi ştiţi de ce – zise iute femeia –. E între ciocan şi nicovală, şi-o ştiţi prea bine. Nu-i o favoare, domnule Bermúdez, e o afacere. Ce condiţii puneţi, ce mai trebuie să facem?

— N-a făcut el rost la o adică de bilete doar ca să aibă o scăpare în caz că revoluţia eşua, asta nu-i călătorie de plăcere – zise el –. Nu-mi miroase a bine, e-amestecat în ceva şi mai putred. Nu-i vorba nici de contrabandă, c-asta s-a aranjat mai demult, l-am ajutat să muşamalizeze totul. Cred că-ncep să pricep, doamnă.

— Au abuzat de buna lui credinţă, nemernicii s-au folosit de numele lui, şi-acum doar el va plăti oalele sparte – zise femeia –. Îmi vine extrem de greu să fac asta, domnule Bermúdez, dar n-am încotro. Trebuie să dispară din ţară, o ştiţi la fel de bine ca şi mine.

— Urbanizările din Sur Chico – zise el –. E clar, doamnă, acum înţeleg. Acum înţeleg ce l-a împins pe Ferrito să conspire cu Espina. Espina i-a promis că-l scoate basma curată dacă-l ajută?

— E pus deja sub urmărire, mizerabilii care l-au vârât în năpasta asta au şters-o cu toţii – zise femeia, cu vocea întretăiată –. Le trebuie un ţap ispăşitor. Sunt la mijloc milioane de *soles*, domnule Bermúdez.

— Da, ştiam, doamnă, dar nu că s-au precipitat lucrurile chiar aşa – zise el –. Nu ştiam că-l pândeşte catastrofa. Asociaţii lui argentinieni s-au făcut nevăzuţi? Şi Ferrito se pregătea s-o şteargă şi el, lăsându-i în aer pe sutele de tipi ce-au cumpărat casele alea care nu există. Milioane de *soles*, aşa-i. Acu-nţeleg de ce-a conspirat, de ce-aţi venit dumneavoastră.

— Nu-i numai vina lui, a fost dus de nas, înşelat – zise femeia, şi el gândi: o să plângă –. Dacă nu ia avionul...

— Va putrezi în închisoare, nu numai ca unul din conspiratori, ci şi ca escroc patent – se prefăcu îndoioşat, dădu lung din cap –. Şi toţi banii pe care a apucat să-i scoată din ţară vor mucegăi în străinătate. Vai.

— N-a scos nici măcar un *medio* – ridică vocea femeia –. Au abuzat de buna lui credinţă, la adăpostul numelui lui. Afacerea asta l-a ruinat.

— Acum pricep de ce v-aţi încumetat să veniţi aici – repetă el suav –. O doamnă ca dumneavoastră să vină la mine, să se-njosească chiar până într-atât. Ca să nu fiţi de faţă la izbucnirea scandalului, ca să nu vă vedeţi numele împroşcat la Faptul divers.

— Nu pentru mine, ci pentru copiii mei – răcni femeia; dar respiră adânc şi coborî vocea –. N-am putut aduna mai mult. Primiţi aceasta ca un avans, măcar. Vă semnăm o poliţă, vă dăm orice la mână.

— Ţineţi-vă dolarii pentru călătorie; Ferrito şi dumneavoastră aveţi mai multă nevoie de ei decât mine – zise el, foarte rar, şi-o văzu pe femeie încremenind, îi văzu ochii, dinţii –. De altfel, dumneavoastră faceţi mult mai mult decât aceşti bani. E-n regulă, e-o afacere. Nu ţipaţi, nu

plângeţi, ziceţi-mi da ori ba. Petrecem un pic împreună, apoi îl scoatem pe Ferro, mâine luaţi avionul.

— Cum îndrăzneşti, canalie – şi-i văzu nasul, umerii, şi gândi: nu ţipă, nu plânge, nu se miră, nu pleacă –. *Cholo* mizerabil, laşule.

— Nu sunt domn, acesta-i preţul, să nu-mi ziceţi că v-am luat prin surprindere – murmură el –. Se-nţelege, v-asigur de discreţie absolută. Nu-i o cucerire, e-o afacere, aşa s-o luaţi. Şi hotărâţi-vă repede, cele zece minute au trecut demult, doamnă.

— La Chaclacayo? – zise Ludovico –. Ah, prea bine, *don* Cayo, la San Miguel.

— Da, rămân aici – zise el –. Duceţi-vă la culcare, veniţi să mă luaţi pe la şapte. Pe-aici, doamnă. O să-ngheţaţi dacă staţi aşa în grădină. Intraţi o clipă, când veţi dori să plecaţi vă voi chema un taxi şi vă voi conduce acasă.

— Bună seara, domnule, iertaţi-mă c-arăt aşa, dar tocmai mă culcasem – zise Carlota –. Doamna nu-i acasă, a plecat devreme cu domnişoara Queta.

— Adu nişte cubuleţe de gheaţă şi fugi la culcare, Carlota – zise el –. Intraţi, nu rămâneţi în uşă, luaţi loc, vă pregătesc ceva de băut. Cu apă?, cu sifon? Sec, atunci, ca mine.

— Ce-nseamnă asta? – articulă în sfârşit femeia, ţeapănă –. Unde m-aţi adus?

— Nu vă place casa? – zâmbi el –. Bun, ce-i drept, probabil sunteţi obişnuită cu locuri mai elegante.

— Cine este femeia despre care-aţi întrebat? – susură femeia, înăbuşindu-se.

— E iubita mea, pe nume Hortensia – zise el –. Un cubuleţ de gheaţă, două? Noroc, doamnă. Ia te uită, ziceaţi că n-o să beţi şi-aţi golit tot paharul dintr-o sorbitură. Vă torn altul, atunci.

— Doar mi s-a zis, doar am fost avertizată, sunteţi persoana cea mai josnică din câte există – zise femeia, cu jumătate de voce –. Ce doriţi de la mine? să mă umiliţi? De-aceea m-aţi adus aici?

— Să bem ceva şi să conversăm – zise el –. Hortensia nu-i o *chola* grosolană, ca mine. Nu-i nici atât de rafinată şi de doamnă ca dumneavoastră, totuşi e destul de prezentabilă.

— Continuaţi, nu vă sfiiţi – zise femeia –. Pân' la capăt. Continuaţi.

— Vă e silă numai pentru că e vorba de mine – zise el –. Dacă eram cineva mai acătării, din lumea voastră, poate n-aţi fi zis nu, aşa-i?

— Ba da – dinţii femeii nu mai clănţăniră o clipă, buzele nu-i mai tremurară –. Dar un om decent nu s-ar fi pretat la asemenea ticăloşie.

— Nu ideea de-a vă culca cu altul vă-ntoarce stomacul pe dos, ci aceea de-a vă culca c-un *cholo* – zise el, blând –. Aşteptaţi, să vă umplu paharul.

— Ce mai staţi? Ajunge, unde-i patul în care vă-ncasaţi şantajele? – zise femeia –. Credeţi că dacă-mi tot daţi să beau, voi fi mai puţin îngreţoşată?

— Uite-o şi pe Hortensia – zise el –. Nu vă ridicaţi, nu-i cazul. *Hola, chola*. Ţi-o prezint pe doamna fără nume. Asta-i Hortensia, doamnă. Cam băută, dar vedeţi, destul de prezentabilă.

— Cam? Adevăru-i c-abia mă ţin pe picioare – râse Hortensia –. Încântată, doamnă fără nume, îmi face multă plăcere. Aţi venit demult?

— De câteva minute – zise el –. Stai jos, îţi dau un păhărel.

— Să nu crezi că-ntreb din gelozie, doamnă fără nume, doar din curiozitate – râse Hortensia –. Pe femeile frumoase n-am fost niciodată geloasă. Uh, abia mă ţin. Vrei să fumezi?

— Bea, să-ţi revii – zise el, întinzându-i paharul –. Pe unde-ai umblat?

— La petrecerea lui Lucy – zise Hortensia –. Am pus-o pe Queta să m-aducă-napoi, val-vârtej, că ăia căpiaseră, se ţineau numai de goange. Nebuna de Lucy a făcut un strip-tease complet, mă jur. Noroc, damă fără nume.

— Când o afla amicul Ferro, o s-o scarmene pe Lucy de-o să-i meargă fulgii – zise el, zâmbind –. Lucy e-o prietenă de-a Hortensiei, doamnă, iubita unui anume Ferro.

— Cum adică s-o scarmene?, aiurea, dimpotrivă – zise Hortensia, c-un hohot de râs, întorcându-se spre femeie –. Îl încântă când Lucy se dă-n spectacol, e-un vicios. Ai uitat, *cholo*, ziua când Ferrito a pus-o pe Lucy să danseze goală, chiar acolo, pe masa din sufragerie? Mamă, ce mai deşerţi paharele, damă fără nume! Mai umple-i paharul invitatei tale, zgârciobule.

— Tip simpatic amicul Ferro – zise el –. Neobosit când e vorba de chefuri de pomină.

— Când e vorba de femei, mai ales – zise Hortensia –. Dar n-a venit la petrecere, Lucy era furioasă şi-a zis că dacă nu-şi face apariţia până la douăsprezece o să-l sune acasă şi-o să-i facă-un tărăboi! Aici e cam plictiseală, nu vreţi să punem un disc?

— Trebuie să plec – bolborosi femeia, fără să se scoale din scaun, fără să-i privească în ochi –. Chemaţi-mi un taxi, vă rog.

— Singură într-un taxi la ora asta? – zise Hortensia –. Nu ţi-e frică? Toţi şoferii-s nişte bandiţi.

— Întâi am eu de dat un telefon – zise el –. Alo, Lozano? Vreau să mi-l pui în libertate la şapte dimineaţa pe *doctorul* Ferro. Da, ocupă-te personal de asta, Lozano. La şapte punct. Asta-i tot, Lozano, noapte bună.

— Pe Ferro, pe Ferrito? – zise Hortensia –. E arestat Ferro?

— Cheamă un taxi pentru dama fără nume şi nu mai trăncăni, Hortensia – zise el –. Nu vă fie teamă de şofer, doamnă. O să vă însoţească pân-acasă poliţistul meu din colţ. Consideraţi datoria ca plătită.

III

L-O fi iubit vreodată doamna pe *don* Cayo? Nu cine ştie ce, oricum. N-a plâns după el, ci doar fiindcă-a spălat putina fără să-i lase-un ban: nemernicul, mişelul. E vina ta, zicea domnişoara Queta, ea-i zisese de nenumărate ori, pune-l măcar să-ţi cumpere o maşină, măcar o casă pe numele tău. Dar în primele săptămâni viaţa se scurse mai departe aproape fără prefaceri, la San Miguel; cămara şi frigiderul pline ca de-obicei, Símula continuând s-o ciupească la socoteli pe doamna, iar la sfârşitul lunii şi-au primit lefurile neatinse. Şi-n duminica următoare, de cum s-au întâlnit în Bertoloto au şi-nceput să converseze despre doamna. Ce se va alege de ea acum?, zicea Amalia, cine o să-i sară în ajutor? Şi el: ia las-o naibii, nu-i decât o curviştină neruşinată, o să pună gheara pe-alt bogătan în doi timpi şi trei mişcări. Nu vorbi aşa de ea, zise Amalia, că nu-mi place. Merseră să vadă un film argentinian, şi-Ambrosio ieşi din sală vorbind ca ăia, cu *pibe, che,* deformând cuvintele; nebunule, râdea Amalia, şi din senin i se năzări faţa lui Trinidad. Îl alungă din minte şi, mai târziu, erau în odăiţa din strada Chiclayo, dezbrăcându-se, când o femeie la patruzeci de ani, cu gene false, bătu în uşă să-ntrebe de Ludovico. Făcu o mutră lungă când Ambrosio-i zise: a plecat la Arequipa şi nu s-a-ntors încă. Femeia dispăru şi-Amalia începu să glumească pe seama genelor ei false şi-Ambrosio zicea: îi plac de-alea coaptele. Şi, fiindcă veni vorba, ce-o fi cu Ludovico? Sper să nu fi păţit nimic, bietul n-avea niciun chef să se ducă-acolo. Apoi luară o gustare-n centru şi se plimbară până la căderea serii. Aşezaţi pe-o bancă pe bulevardul Republicii, conversară, uitându-se după maşinile care treceau. Bătea un vântuleţ pătrunzător, Amalia se ghemui în el şi Ambrosio o îmbrăţişă: ţi-ar place să ai casa ta şi să te măriţi cu mine, Amalia? Ea-l privi, uimită. O să vină ea şi ziua aceea când vor putea să se ia şi-or să aibă

copii, Amalia, că el începuse să pună deoparte bani pentru asta. Chiar aşa să fie? Să fie oare cu putinţă să aibe-o casă, copii? Părea ceva din cale-afară de-ndepărtat, de greu, şi, trântită pe spate în pat, Amalia încerca să se închipuie trăind cu el, făcându-i mâncare, spălându-i rufele. Nu izbutea. De ce, netoato? Nu se-nsura toată lumea în fiecare zi?, atunci de ce nu te-ai mărita şi tu cu el?

Să tot fi trecut o lună de la plecarea domnului, când, într-o zi, doamna intră val-vârtej în casă: s-a făcut, Quetita, de săptămâna viitoare lucrez la localul grasului, încep chiar de azi probele. Trebuia să aibă grijă de siluetă, adică exerciţii, băi turceşti. Chiar veţi cânta într-o *boîte* de noapte, doamnă? Sigur, ca-nainte. Ea fusese celebră, Amalia, mi-am întrerupt cariera pentru nepricopsitul ăla, acu o să mă pun din nou pe treabă. Vin' să-ţi arăt, o-nşfăcă de braţ, suiră scările-n grabă, şi din birou scoase un album cu tăieturi din ziare, exact ce mi-am dorit să văd, gândea Amalia, uită-te, uită-te. Şi i le arăta, orgolioasă: cu rochie lungă, în costum de baie, cu pieptănături năstruşnice, într-un scenariu, într-o revistă, c-o mantie de Regină împărţind sărutări în dreapta şi-n stânga. Şi fii atentă ce ziceau ziarele, Amalia, era frumoasă, avea o voce tropicală, culegea succesele. Casa deveni un balamuc, doamna nu mai vorbea decât de probele ei şi se puse pe regim, la amiază suc de grape-fruit şi biftec la grătar, seara o salată şi nimic altceva, mor de foame dar nu-i nimic, închideţi bine ferestrele, uşile, dacă răcesc înainte de debut mă ia mama dracului, n-o să mai fumeze, ţigara era otravă pentru-un artist. Într-o zi Amalia o auzi plângându-i-se domnişoarei: nici de chirie nu-mi ajunge, grasul era un zgârcit. Dar nu-i nimic, Quetita, principalu-i ocazia ce mi se oferă, întâi să-şi recâştige publicul, c-apoi o să pună ea condiţii. Pleca la grasu' în jur de nouă seara, în pantaloni şi cu turban, c-o valijoară, şi se-ntorcea hăt dis-de-dimineaţă, foarte machiată. Acu, preocuparea ei de căpetenie nu mai era murdăria, ci talia. Pureca ziarele cu lupa: auzi ce zic despre mine, Amalia, şi-o apucau năbădăile dacă vorbeau de bine de alta: asta i-a mituit, i-a cumpărat.

N-a trecut mult şi-au reînceput petrecerile. Amalia îi recunoştea uneori printre invitaţi pe unii din babalâcii spilcuiţi ce veniseră şi pe vremea domnului, dar majoritatea erau acum cu totul alţii: tipi mai tinerei, nu aşa de bine îmbrăcaţi, fără maşină, dar ce veseli, ce mai cravate pe ei, ce culori fistichii, artişti chicotea Carlota. Doamna se distra nebuneşte: noaptea asta trântim un chef creol, Amalia! Şi-o punea pe Símula să le gătească specialităţi creole, gustărici cu *sebichito* sau *causa,* totul stropit din belşug cu bere de la bodegă. Nu mai închidea uşa dinspre bucătărie, nu le mai trimitea la culcare. Amalia vedea trăsnăile, nebuniile, doamna trecea din braţe-n braţe ca şi prietenele ei, se lăsa pupată şi se-mbăta fără nicio reţinere. Şi totuşi, când l-a surprins pe-un domn ieşind din baie a doua zi după-un chefuleţ, Amalia n-a mai ştiut unde să dispară şi s-a simţit aşa, cam furioasă. Ambrosio avea dreptate, era o neruşinată. Dup-o lună a apărut altul, apoi altul. Neruşinată, rea de muscă, aşa-i, dar cu ea bună ca pâinea lui Dumnezeu, de-aceea când Ambrosio în zilele libere o-ntreba ce mai zice doamna, ea-l minţea; e-ntoarsă pe dos de când a dispărut domnul, nu-şi poate reveni, asta ca să n-o mai vorbească el de rău.

Pe cine crezi c-o s-aleagă?, zumzăia Carlota. Ce-i drept e drept, doamna avea de unde alege: telefonul ţârâia toată ziulica, uneori apăreau coşuleţe de flori cu cărţi de vizită pe care doamna i le citea în receptor domnişoarei Queta. L-a ales pe unul care venea şi pe vremea domnului, unul despre care Amalia credea că se-avea bine şi cu domnişoara Queta. Ce păcat, un bătrânel, zicea Carlota. Dar plin de bani, înalt şi bine făcut. Din cauza mutrei lui rozalii şi-a părului coliliu, nu-ţi prea venea să-i zici domnule Urioste, ci bunicuţule, tăicuţă, râdea Carlota. Foarte bine crescut, dar i se urca băutura la cap şi-şi bulbuca ochii şi se năpustea la femei. Rămase o noapte, două, trei, şi de-atunci îşi petrecea deseori nopţile în căsuţa din San Miguel, de unde pleca în jur de zece, cu limuzina lui cărămizie. Moşulică te-a părăsit pentru mine, zicea râzând doamna, şi domnişoara Queta râzând şi mai abitir: pe ăsta să-l storci,

cholita. Şi râdeau de bietul om de se stricau. Tot mai ţine la tăvăleală, *chola*? Nu, dar las' că-i mai bine-aşa, te-nşel mai puţin, Quetita. Fără îndoială, trăia cu el numai din interes. Domnul Urioste nu stârnea antipatie şi teamă ca *don* Cayo, ci dimpotrivă respect, ba chiar duioşie când cobora scările cu trăsăturile alungite şi ochii înceţoşaţi, şi-i strecura Amaliei câţiva *soles* în buzunarul şorţului. Era mai generos decât *don* Cayo, mai domn. Aşa că, atunci când după câteva luni încetă să mai vină, Amalia, gândindu-se mai bine, îi dădu dreptate: adică să se lase călcat în picioare numai pentru că-i bătrânel? O fi aflat ceva de Pichón, l-a pălit un acces de gelozie şi s-a cărat, îi zise doamna domnişoarei, să-l vezi cum o să se-ntoarcă spăşit ca un mieluşel. Dar nu s-a întors.

Tot aşa tristă-i doamna?, a întrebat-o Ambrosio într-o duminică. Şi Amalia n-a mai avut încotro şi i-a zis adevărul: s-a consolat, şi-a luat un amant, s-a certat cu el, şi acu se culcă cu cin' se nimereşte. Crezu că el o să-i zică: ţi-am zis eu?, şi că poate o să-i poruncească: să nu te mai prind lucrând la ea. Când colo n-a făcut decât să ridice din umeri: îşi câştigă şi ea existenta cum poate, las-o-n plata Domnului. Fu cât pe ce să-i răspundă: şi dacă eu aş face la fel tot aşa de puţin ţi-ar păsa?, dar se stăpâni la timp. Se-ntâlneau în fiecare duminică, se duceau în odăiţa lui Ludovico, de câteva ori au dat peste el acolo şi el i-a invitat la o bere, la un mezelic. Aţi avut un accident?, l-a întrebat Amalia în prima zi când l-a văzut bandajat. M-au accidentat arequipenii, râse el, şi asta încă nu-i nimic, să mă fi văzut înainte! Pare încântat, comentă Amalia către Ambrosio, şi el: te cred, fiindcă datorită acelei mardeli a fost avansat, Amalia, acu' era pe statul de plată, câştiga mai bine la poliţie şi nu mai era un fitecine.

Deoarece doamna dădea atât de rar pe-acasă, traiul devenise mai comod ca niciodată. Seara, cot la cot cu Carlota şi Símula, şedeau boiereşte şi-ascultau teatru la microfon, puneau discuri, într-o dimineaţă însă, ducându-i sus doamnei micul dejun, dădu în coridor peste-un chip de-i tăie respiraţia. Carlota!, coborî gata să vină de-a

berbeleaca, în culmea excitării, Carlota! unu' tânăr, unu' frumos de pică, şi când îl văzu şi ea: ţine-mă că cad, zise Carlota. Doamna şi el coborâră târziu, Amalia şi Carlota îl mâncau din ochi stupefiate, sufocate, avea o înfăţişare de te culegea cu făraşul. Doamna părea şi ea hipnotizată. Languroasă, drăgăstoasă, pisicindu-se şi cochetând de mai mare dragul, îi dădea-n gură bucăţelele cele mai gustoase cu furculiţa ei, făcea pe fetiţa alintată şi-l ciufulea şi-i torcea la ureche şoptindu-i scumpule, sufleţelule, viaţa mea. Amalia mai că n-o recunoştea şi se tot întreba de unde suavitatea asta, ocheadele-astea, glăsciorul ăsta.

Domnul Lucas era atât de tânăr încât până şi doamna părea bătrână pe lângă el, atât de arătos încât pe-Amalia o lua cu călduri când o privea. Brunet, dinţi sclipitori de albi, ochi de să te vâre-n boală, un mers de cuceritor al lumii. Cu el nu mai era din interes, îi povesti Amalia lui Ambrosio, domnul Lucas n-avea un ban. Era spaniol, cânta la acelaşi local ca doamna. Ne-am văzut şi ne-am plăcut, i se mărturisi doamna Amaliei, lăsând ochii-n jos. L-a iubit, îl iubeşte. Uneori domnul şi doamna, în glumă, cântau duete, şi-Amalia şi Carlota: ce bine-ar fi să se-nsoare, s-aibe copii, se vedea cât de fericită era doamna.

Numai că Lucas a venit să locuiască la San Miguel şi a început să-şi dea arama pe faţă. Nu ieşea decât pe-nnoptat, restul zilei şi-l petrecea trântit pe canapea, cerând când băutură când cafele. Nicio mâncare nu-i plăcea, toate-i puţeau, şi doamna o certa pe Símula. Cerea nişte feluri de te cruceai, ce dracu-i aia *gazpacho?* o auzi mârâind Amalia pe Símula, şi era prima dată când o auzea drăcuind. Minunata impresie din prima zi se şterse cu desăvârşire şi până şi Carlota începu să-l deteste. După ce că era plin de toane, se dovedi şi-un neobrăzat. Făcea ce-i trăznea prin cap cu banii doamnei, ordona să i se cumpere ceva şi zicea: cere-i Hortensiei, ea-i banca mea. Pe deasupra, organiza chefuri în fiecare săptămână, se dădea-n vânt după ele. Într-o noapte Amalia îl văzu sărutând-o pe domnişoara Queta pe buze. Cum de-l lăsa ea, fiind aşa bună prietenă cu doamna?, ce-ar fi făcut doamna dacă dădea peste ei?

Nimic, l-ar fi iertat. Era amorezată lulea, topită, îi îngăduia orice, un cuvinţel drăgăstos de-i zicea el şi-i pierea toată supărarea, reîntinerea ca prin farmec, iar pramatia profita din plin. Creditorii se-nfiinţau cu note de plată pentru lucruri cumpărate pe veresie de domnul Lucas, şi doamna ori plătea ori debita nişte poveşti fantastice să-i facă să vină altă dată. Atunci observă Amalia pentru prima oară că doamna o ducea greu cu banii. Dar domnului Lucas ce să-i pese, zi de zi îi cerea mai mult. Mergea ca scos din cutie, cu cravate de-ţi luau ochii, costume pe talie, pantofi din piele de căprioară. Viaţa-i scurtă iubito, râdea, s-o trăim din plin iubito, şi-şi deschidea braţele. Eşti un bebeluş, dragule, gângurea ea. În ce hal a ajuns, gândea Amalia, domnul Lucas a făcut din ea o pisicuţă de pluş. O vedea apropiindu-se plină de răsfăţ de domnul, îngenunchindu-i la picioare, sprijinindu-şi capul de genunchii lui, şi nu-şi credea ochilor. O auzea: poartă-te frumos cu mine inimioară, rugându-l înfrigurată: mângâi-o pe bătrânica ta care te iubeşte aşa mult, şi nu-i venea să creadă, nu-i venea să creadă.

De-a lungul celor şase luni cât a stat domnul Lucas la San Miguel, comodităţile au început să dispară. Cămara se goli, în frigider nu mai erau decât laptele şi legumele din ziua aceea, comenzile la bodegă încetară. Whiskyul ţinea de-acu de istorie, iar la petreceri se bea doar *ginger*-ale şi se serveau gustări în loc de mâncăruri creole. Amalia îi povestea cu şart lui Ambrosio şi el zâmbea: nu-i decât o licheluţă şi-un peşte Lucas ăsta. Pentru prima dată doamna se-ocupa de socotelile casei, Amalia râdea pe-nfundate văzând mutra Símulei când doamna îi cerea restul. Şi într-o bună zi Símula anunţă că ea şi Carlota plecau. La Huacho, doamnă, vroiau să deschidă o cârciumioară. Dar în noaptea dinaintea plecării, văzând-o pe-Amalia atât de abătută, Carlota o consolă: minciună, nu plecau la niciun Huacho, o să ne vedem în continuare. Símula găsise un loc în plin centru, ea avea să fie bucătăreasă şi Carlota fată-n casă. Trebuie s-o ştergi şi tu, Amalia, mama zice că se va alege praful din casa asta. Să plece? Nu, că prea era bună doamna. Nu numai că rămase, dar se lăsă convinsă să şi

gătească, avea să câştige cincizeci de *soles* în plus. Cam de pe-atunci stăpânii au început să ia masa prin oraş, rar cinau acasă. Fiindcă nu ştiu eu să gătesc, cred că mâncarea mea le stă în gât, îi povestea Amalia lui Ambrosio, şi el: aşa le trebuie. Numai că treaba deveni de trei ori mai grea: deretică, scutură, fă paturile, spală vasele, mătură, găteşte. Căsuţa nu mai arăta curată ca un pahar. Se duseseră timpurile alea. Amalia vedea în ochii doamnei cât suferea când trecea o săptămână fără ca *patio*-ul să fie stropit, când treceau trei sau patru zile fără ca prin salon să se dea cu pământuful de pene. Renunţase la grădinar, şi muşcatele se ofiliseră şi gazonul se uscase. De când locuia acolo domnul Lucas, domnişoara Queta nu mai dormise în cameră, dar de venit venea mereu, uneori cu *gringa* aceea, doamna Yvonne, care glumea cu doamna şi cu domnul Lucas: ce mai fac turturelele, amorezii? Într-o zi când domnul nu era acasă, Amalia o auzi pe domnişoara Queta luând-o la trei-păzeşte pe doamna: te ruinează, nu face decât să profite de tine, dă-i papucii cât mai e timp. Dădu fuga lângă cămară şi privi: doamna asculta ghemuită-n fotoliu, şi deodată ridică faţa, şi faţa îi şiroia de lacrimi. Ştia toate astea, Quetita, înţelege-mă, şi-Amalia simţi c-o podideşte şi pe ea plânsul, dar ce să facă, Quetita, îl iubea, era pentru prima oară în viaţa ei când iubea cu-adevărat. Amalia se furişă în camera ei şi se-ncuie înăuntru. Îl vedea pe Trinidad, când s-a îmbolnăvit, când l-au arestat, când a murit. N-o să plece niciodată, ea o-nţelegea, ea va rămâne mereu lângă doamna.

De casă se-alegea praful, într-adevăr, şi domnul Lucas se hrănea din ruinele acelea, ca un hoitar de stârvuri. Vazele ciobite, cratiţele cu smalţul sărit nu mai erau înlocuite, în schimb el proba costume noi. Doamna recurgea la minciuni de-ngheţau apele ca să-şi potolească creditorii de la băcănie, de la spălătorie, în schimb el apăru c-un inel în deget la ziua lui de naştere, iar de Crăciun primi un ceas. Niciodată nu era trist sau măcar preocupat: s-a deschis un restaurant de lux în Magdalena, mergem iubito? Se scula târziu şi se instala în salon să-şi citească ziarul. Amalia îl

vedea, tinerel, frumuşel, încântat de propria-i persoană, tăndălind în halatu-i de culoarea drojdiei de vin, cu picioarele pe canapea, fredonând, şi-l ura de moarte: îi scuipa-n cafea, îi punea păr în supă, în vis îl împingea sub roţile trenurilor.

Într-o dimineaţă, întorcându-se de la prăvălie, se-ntâlni cu doamna şi cu domnişoara care tocmai ieşeau, în pantaloni, cu poşetuţe. Se duceau la baia turcească, n-or să mănânce acasă, să nu le-aştepte, să-i cumpere domnului o bere la amiază. Plecară, şi-aproape imediat Amalia auzi paşi: se trezise, o să-şi ceară gustarea de dimineaţă. Urcă, şi domnul Lucas, în haină cu cravată, îşi îndesa grăbit lucrurile într-o valiză. Pleca într-un turneu prin provincie, Amalia, o să cânte în diverse teatre, o să se-ntoarcă lunea viitoare, şi vorbea de parcă plecase şi cântase deja. Să-i dai scrisorica asta Hortensiei, Amalia, şi-acu chemă-mi un taxi. Amalia îl privea cu gura căscată. În sfârşit, ieşi din odaie fără să scoată o vorbă. Obţinu să vină un taxi, cără valiza domnului, *adiós* Amalia. Intră în casă şi se-aşează în salon, agitată. Măcar de-ar fi fost aici *doña* Símula şi Carlota când va trebui să-i dea vestea doamnei. Nu fu în stare de nimic toată dimineaţa, se uita întruna la ceas şi-o rodeau gândurile. Era ora cinci când maşinuţa domnişoarei frână la intrare. Cu faţa lipită de perdea le văzu apropiindu-se, foarte proaspete, foarte tinerele, de parcă la baia turcească n-ar fi lepădat greutate ci ani, şi le deschise uşa şi-ncepură să-i tremure genunchii. Hai intră, *chola*, zise doamna, să-ţi fac o cafeluţă, şi intrară şi zvârliră pe canapea poşetuţele. Dar ce-ai, Amalia? Domnul a plecat într-o călătorie, doamnă, inima îi bătu puternic, v-a lăsat un pliculeţ sus. Nu păli, nu se clinti. O privea foarte calmă, foarte serioasă, apoi îi tremurară puţin buzele. În călătorie?, Lucas în călătorie?, şi-nainte ca Amalia s-apuce să-i răspundă se-ntoarse şi urcă scara, urmată de domnişoara Queta. Amalia îşi încordă auzul. Nu izbucnise-n plâns, sau poate plângea pe-nfundate. Auzi zgomot, un scârţâit, vocea domnişoarei: Amalia! Dulapul era deschis vraişte, doamna zăcea pe pat. Nu-i aşa că ţi-a zis că se-ntoarce, Amalia?, o fulgeră

domnişoara din ochi. Da, domnişoară, şi nu se-ncumeta s-o privească pe doamna, luni se-ntoarce, şi-şi dădu seama că se bâlbâia. Eh, a vrut şi el ca băieţii s-o şteargă cu vreo fufă, zise domnişoara, că prea-l înnebuneai cu amorul tău *chola*, să-l vezi tu cum o să vină luni să-ţi ceară iertare. Te rog, Queta, zise doamna, nu fă cu mine pe proasta. E de-o mie de ori mai bine dacă s-a cărat, strigă domnişoara, ai scăpat de-un vampir, şi doamna o calmă arătând cu mâna: comoda, Quetita, că ea nu-ndrăznea să se uite. Hohoti, îşi acoperi faţa, şi domnişoara Queta se şi repezi şi căută prin cutiuţe, le deschidea, arunca scrisori, flacoane şi chei pe jos, l-ai văzut tu luând besacteaua roşie, Amalia?, şi Amalia aduna lucruşoarele azvârlite, răvăşite, *ay* Doamne Iisuse, *ay* domnişoară, n-ai văzut c-a furat bijuteriile doamnei? Asta-i prea de tot, asta-n niciun caz, o să cheme poliţia s-o pună pe urmele lui, n-o să te jefuiască el aşa, *chola*, or să-l dea de gol, or să-l aresteze pe porcul de câine, or să-l pună să dea totul înapoi. Doamna plângea cu sughiţuri şi domnişoara o trimise pe-Amalia să-i facă repede o cafea fierbinte. Când se-ntorcea cu tava, tremurând toată, domnişoara vorbea la telefon: dumneavoastră aveţi relaţii, doamnă Yvonne, puneţi să-l caute, să-l scoată din pământ. Doamna rămase toată seara în camera ei, conversând cu domnişoara, iar pe-nnoptat veni şi doamna Yvonne. A doua zi se prezentară doi tipi de la poliţie şi unul era Ludovico. Se făcu că n-o cunoaşte pe Amalia. Amândoi o luară la-ntrebări despre domnul Lucas, şi la sfârşit o liniştiră pe doamna: fiţi pe pace, o să vă recăpătaţi bijuteriile, era doar o chestiune de zile.

Urmară zile posomorâte. Şi-nainte lucrurile mergeau prost, dar de-atunci totul se-nrăutăţi, avea să gândească Amalia mai târziu. Doamna nu se dădea jos din pat, zăcea palidă, nepieptănată şi nu înghiţea decât supe. După trei zile domnişoara Queta plecă. Doriţi să-mi aduc salteaua în camera dumneavoastră, doamnă? Nu, Amalia, culcă-te mai departe-n odăiţa ta. Dar Amalia nu se dădu bătută şi se culcă pe canapeaua din salon, învelindu-se c-o pătură. În întuneric, îşi simţea faţa umedă. Îi ura pe Trinidad, pe

Ambrosio, pe toţi. Moţăia şi se trezea, îi era milă, îi era frică, şi la un moment dat văzu lumină pe culoar. Urcă, îşi lipi urechea de uşă, nu se-auzea nimic, şi-atunci deschise. Doamna zăcea prăvălită pe pat, neînvelită, cu ochii larg deschişi: m-aţi chemat, doamnă? Se apropie, văzu paharul căzut, văzu albul ochilor doamnei. Fugi în stradă, ţipând. S-a omorât, şi suna la casa de-alături, s-a omorât, şi bătea cu pumnii în uşă. Apăru un bărbat în halat, o femeie, o pălmuiau pe doamna, o apăsau pe burtă, voiau s-o facă să vomite, dădeau telefoane. Ambulanţa sosi abia când se crăpa de ziuă.

Doamna rămase o săptămâna la spitalul Loayza. În ziua când se duse s-o viziteze, Amalia o găsi cu domnişoara Queta, domnişoara Lucy şi doamna Yvonne. Palidă şi slăbuţă, dar mai resemnată. Uite-o şi pe salvatoarea mea, glumi doamna. Cum să-i zic că nu mai avem de mâncare?, gândea ea. Noroc că doamna îşi aminti: dă-i ceva bani de coşniţă, Quetita. În duminica următoare se duse să-l ia pe Ambrosio din staţie şi-l aduse acasă. Aflase deja că stăpâna ei a încercat să-şi pună capăt zilelor, Amalia. Şi cum de-aflase? Simplu, fiindcă *don* Fermín era cel care-i plătea spitalizarea. *Don* Fermín? Da, ea-l chemase în ajutor şi el, domn ca-ntotdeauna, văzând-o într-o asemenea situaţie, se-nduioşase de starea ei şi-acum o ajuta. Amalia îi pregăti ceva de mâncare, apoi ascultară radioul. Se culcară în odaia doamnei, şi-Amalia pufni într-un râs de nu se mai putea opri. Deci la aia erau bune oglinzile, la aia, ce mai bucăţică era şi doamna, încât Ambrosio trebui s-o zgâlţâie de umeri şi s-o dojenească, plictisit de-atâtea chicoteli. Nu mai pomenise nimic de căsuţa lor şi de statul împreună, nimic de căsătorie, dar se-nţelegeau bine ea şi el, nu se mai certau. Făceau mereu acelaşi lucru; tramvaiul, odăiţa lui Ludovico, cinematograful, uneori o poftea la dans. Într-o duminică Ambrosio se încaieră într-un restaurant creol din Barrios Altos, fiindcă nişte beţivi intrară strigând Trăiască APRA! şi el Jos cu ea! Se-apropiau alegerile şi se ţineau lanţ manifestaţiile în Piaţa San Martín. Centrul era împânzit de afişe, de maşini cu difuzoare pe capotă, Votează-l pe Prado,

îl cunoşti! ziceau la radio, aruncau manifeste, cântau: Lavalle e omul ce iubeşte Perul! pe muzică de vals, aruncau fotografii, Amaliei îi căzuse cu tronc polca. Înainte, cu Belaúnde! Se-ntoarseră apriştii, în ziare apăreau poze de-ale lui Haya de la Torre, şi ea îşi amintea de Trinidad. Îl iubea pe Ambrosio? Da, însă cu el nu era nici pe departe ce fusese cu Trinidad, cu el nu încerca suferinţele acelea, bucuriile acelea, căldura aceea pe care le cunoscuse doar cu Trinidad. De ce vrei să câştige Lavalle?, îl întreba, şi el: fiindcă *don* Fermín ţine cu el. Cu Ambrosio totul era calm, domol, suntem doi prieteni care se şi culcă împreună, gândi odată. Treceau luni fără să fi apucat să le vadă pe doamna Rosario, pe Gertrudis Lama, pe mătuşa ei. În timpul săptămânii aduna şi păstra în minte tot ce se-ntâmpla şi duminica îi povestea lui Ambrosio, dar el era atât de rezervat încât uneori o scotea din sărite. Ce mai face coniţa Teté?, bine, şi doamna Zoila?, bine, se-ntorsese acasă conaşul Santiago?, nu, le era tare dor de el?, da, mai ales lui *don* Fermín. Şi mai ce? Nimic altceva. Uneori, în glumă, ea-l speria: o să-i fac o vizită doamnei Zoila, o să-i povestesc doamnei Hortensia ce e între noi. El se făcea foc: dacă te duci o să-ţi muşti mâinile, dacă o să-i povesteşti n-o să ne mai vedem niciodată. De ce atâtea ascunzişuri, atâta mister, atâta fereală? Era bizar, era nebun, era plin de manii. Ţi-ar părea tot atât de rău ca după Trinidad, dac-ar muri Ambrosio?, o-ntrebă Gertrudis odată. Nu, l-ar jeli dar nu i s-ar mai părea că-i sfârşitul lumii, Gertrudis. Poate fiindcă n-am trăit împreună, gândea. Poate că dacă i-ar spăla rufele şi i-ar găti şi l-ar îngriji la boală, totu-ar fi altfel.

Doamna Hortensia se întoarse la San Miguel slabă ca un spin. Rochia-i flutura pe ea, faţa i se supsese, ochii nu-i mai străluceau ca înainte. Poliţia n-a dat de urma bijuteriilor, doamnă? Doamna râse fără chef, nici n-o să dea vreodată, Amalia, şi ochii i se umeziră, Lucas era mai dibaci decât toată poliţia la un loc. Tot îl mai iubea, sărmana. Adevăru-i că nici nu erau prea multe, Amalia, căci le vânduse ea, una câte una, pentru el. Şi ce proşti erau bărbaţii, el nici n-ar fi trebuit să le fure, Amalia, el n-ar fi trebuit decât să i le

ceară. Doamna se schimbă mult. Relele se buluceau asupra ei, şi ea indiferentă, serioasă, tăcută. A câştigat Prado, doamnă, APRA i-a întors spatele lui Lavalle şi l-a votat pe Prado şi Prado a ieşit învingător, aşa au zis la radio. Dar doamna nici n-o auzea: mi-am pierdut slujba, Amalia, grasu' nu mi-a reînnoit contractul. O zicea fără furie, ca pe lucrul cel mai firesc din lume. Şi după câteva zile, domnişoarei Queta: datoriile mă gâtuie. Asta nu părea însă s-o sperie, ba nici măcar s-o privească. Amalia nu mai ştia ce să născocească trezindu-se cu domnul Poncio venit să încaseze chiria: nu-i acasă, a plecat, veniţi mâine, veniţi luni. Înainte, domnul Poncio era totul numai zâmbete, numai zahăr şi miere; acu era o hienă: i se urca sângele la cap, tuşea, se-neca. Zici că nu-i acasă? Îi dădu Amaliei un brânci şi lătră: doamnă Hortensia, lăsaţi-vă de matrapazlâcuri de-astea! Din capul scării, doamna se uită la el ca la un gândac de bucătărie: cu ce drept zbieri aşa, zi-i lui Paredes c-o să-i plătesc altădată. Dumneavoastră nu plătiţi şi colonelul Paredes îmi freacă mie ridichea, lătră domnul Poncio, o să vă dăm afară prin hotărâre judecătorească. Plec eu singură când oi avea chef, zise doamna fără să strige, şi el, lătrând: vă dăm răgaz până luni, după-aceea trecem la măsuri. Amalia sui mai târziu scările gândind: trebuie că-i mânioasă. Dar nu, era liniştită, privea-n tavan cu ochi gelatinoşi. Pe vremea lui Cayo, Paredes nici nu voia s-audă de chirie, Amalia, şi-n schimb acum! Vorbea c-o oboseala teribilă, de parcă s-ar fi aflat la capătul celălalt al lumii sau ar fi dormit cu ochii deschişi. Va trebui să ne mutăm, n-avem de-ales, Amalia. Urmară nişte zile înfrigurate. Doamna ieşea devreme, se-ntorcea târziu, am văzut o sută de case şi toate scumpe, îl suna pe-un domn apoi pe-un altul, le cerea o semnătura, un împrumut şi lăsa receptoru-n furcă şi-şi strâmba gura: nerecunoscătorii, ingraţii. În ziua mutării veni domnul Poncio şi se-nchise cu doamna în odaia ce fusese a lui *don* Cayo. După un timp coborî şi le porunci hamalilor să descarce şi să ducă înapoi în casă mobilele din salon şi barul.

Lipsa acelor mobile nici nu se observă în apartamentul din Magdalena Vieja, care era mai mic decât căsuţa din San Miguel. Ba dimpotrivă, prisoseau destule lucruri, şi doamna vându biroul, fotoliile, oglinzile şi-un dulap. Apartamentul era la etajul doi al unei clădiri verzui şi-avea sufragerie, dormitor, baie, bucătărie, balconaş şi-o cameră de serviciu cu băiţa ei. Era nou, şi după ce fu pus la punct, arăta frumuşel.

În prima duminică de după mutare, când se-ntâlni cu Ambrosio pe bulevardul Brasil, la staţia Spitalul Militar, se certară furcă. Biata doamna, îi povestea Amalia, prin câte-a trecut, a rămas fără mobile, ce să mai zic de grosolăniile domnului Poncio, şi se pomeni că-Ambrosio zise: mă bucur. Ce? Da, era o nemernică cucoana ta. Cee? Şantaja lumea, nu făcea decât să-l stoarcă de bani pe *don* Fermín care şi-aşa o ajutase destul, era o lipitoare, o nesăţioasă. Las-o naibii, Amalia, caută-ţi altă casă. Mai bine te las naibii pe tine, zise Amalia. Discutară preţ de-o oră şi se-mpăcară doar pe jumătate. Bine, te priveşte, n-or să mai discute despre asta, Amalia, nu merita să ne certăm pentru o nebună.

Cu împrumuturile şi cu ce mai vându, doamna trase mâţa de coadă în timp ce căuta iarăşi de lucru. Găsi ceva în sfârşit într-un local din Barranco, „La Laguna”. Din nou plănui să se lase de fumat, din nou întâmpina zorii foarte machiată. Niciodată însă nu mai aminti de domnul Lucas, nu venea s-o vadă decât domnişoara Queta. Nu mai era cea dinainte. Nu mai glumea, nu mai avea ghiduşia, maliţia şi graţia aceea de demult, nici felul de-atunci de-a fi nepăsătoare şi veselă. Acum se gândea mult la bani. Quiñoncito e nebun după tine *chola*, şi ea: lasă-l în plata Domnului, nu de el îmi arde mie, Quetita, ăsta n-are după ce bea apă. După-un timp începu să iasă cu bărbaţi, dar nu-i mai lăsa să intre-n casă, îi ţinea la uşă sau jos în stradă până era gata de plecare. Se ruşinează s-o vadă cum trăieşte acum, gândea Amalia. Se trezea târziu şi-şi turna un *pisco* cu *ginger*-ale. Asculta radioul, citea ziarul, o suna

pe domnişoara Queta şi mai bea încă două, trei pahare. Nu mai arăta aşa drăguţă, aşa elegantă.

Treceau zilele, săptămânile. Când doamna încetă să mai cânte la „Laguna”, Amalia nu află decât după două zile. Într-o luni şi într-o marţi doamna rămase acasă, nu mergeţi nici noaptea asta să cântaţi doamnă? N-o să mai calce la „Laguna”, Amalia, o exploatau, o să caute ea un loc mai bun. Numai că-n zilele următoare n-o văzu deloc mai doritoare să găsească de lucru. Stătea culcată-n pat, cu perdelele trase, ascultând radioul în penumbră. Se ridica greoi şi-şi amesteca un cocteil *chilcano* şi când Amalia intra în cameră o vedea nemişcată, cu privirea rătăcind prin fumul de ţigară, cu vocea abătută şi cu gesturi obosite. Abia la şapte începea să-şi dea cu ruj pe buze şi cu ojă pe unghii, să se pieptăne, şi-n jur de opt domnişoara Queta o lua cu maşinuţa ei. Revenea dis-de-dimineaţă, bleagă ca o cârpă, foarte băută, şi-atât de ostenită încât uneori o trezea pe Amalia s-o ajute la dezbrăcat. Uitaţi-vă puţin cât e de sfrijită, îi zise Amalia domnişoarei Queta, vă rog staţi de capul ei să mănânce, altfel o să se-mbolnăvească. Domnişoara îi zicea, dar degeaba, nici de ea nu ţinea seama. Tot timpul îşi ducea hainele la o croitoreasă de pe bulevardul Brasil să i le strâmteze. În fiecare zi îi dădea Amaliei bani de coşniţă, de plătit îi plătea leafa punctual, de unde scotea banii? Niciun bărbat nu-şi petrecuse încă noaptea în apartamentul din Magdalena. Poate că-i agăţa pe stradă şi mergea cu ei, mai ştii. Când doamna începu să lucreze la „Montmartre”, nu-i mai păsa nici de fumat nici de curent. Acu până şi cântatul o lăsa cu desăvârşire indiferentă. Cu câtă silă se machia. Era nepăsătoare faţă de buna rânduială şi de curăţenia casei, tocmai ea care se isteriza când îşi petrecea degetul pe luciul mesei şi găsea praf. Nu mai vedea scrumierele pline de chiştocuri şi n-a mai întrebat-o dimineţile: te-ai duşat?, te-ai dat cu deodorant? Apartamentul era cam dezordonat, asta fiindcă Amalia nu mai răzbea să le facă pe toate. Pe deasupra, acum curăţenia o obosea tot mai mult. Doamna m-a molipsit cu dezlânarea ei, îi povestea lui Ambrosio. Îţi face

rău s-o vezi pe doamna aşa nepăsătoare, domnişoară, credeţi că-i aşa fiindcă nu-şi poate reveni după povestea cu domnul Lucas? Da, zise domnişoara Queta, şi mai e şi din cauză că băutura şi pastiluţele pentru nervi o menţin pe jumătate idiotizată.

Într-o zi bătu cineva la uşă, Amalia deschise şi era *don* Fermín. Nici acum n-o recunoscu: Hortensia mă aşteaptă. Vai, ce mult îmbătrânise faţă de data trecută, cât albise, cum i se înfundaseră ochii-n cap! Doamna o trimise după ţigări, şi duminică, întrebându-l pe Ambrosio de ce-a venit *don* Fermín, el se strâmbă de silă: ca să-i aducă bani, netrebnica aia l-a luat de fraier. Ce ţi-a făcut ţie doamna de-o urăşti aşa mult? Lui Ambrosio nimic, dar pe *don* Fermín îl tapa, profitând de bunătatea lui, oricare altul s-ar fi descotorosit de ea demult. Amalia se înfuria: tu ce te bagi?, ţie ce-ţi pasă? Caută altundeva de lucru fato, insista el, nu vezi că moare de foame?, părăseşte-o.

Câteodată doamna dispărea două, trei zile şi la-ntoarcere: am călătorit, Amalia. La Paracas, Cuzco, Chimbote. De la fereastră, Amalia o vedea suindu-se-n automobilele unor bărbaţi, cu valijoara în mână. Unora le recunoştea glasul la telefon şi-ncerca să ghicească ce fel de oameni or fi, ce vârstă or fi având. Într-o dimineaţă auzi voci, iscodi şi-o văzu pe doamna în antreu c-un bărbat, râzând şi bând. Apoi auzi o uşă trântindu-se şi gândi: au intrat în dormitor. Dar nu, domnul plecase şi doamna, când ea se duse s-o întrebe dacă dorea să mănânce, era trântită pe pat îmbrăcată, c-o privire foarte ciudată. O privea fix, cu un fel de râs tăcut, şi-Amalia: vă simţiţi rău? Dar ea nimic, de parcă era pe ceea lume, zăcea de parcă tot trupul i-ar fi murit în afară de ochi care rătăceau pierduţi. Fugi la telefon şi-aşteptă tremurând vocea domnişoarei Queta: s-a omorât iar, zăcea pe pat, nu auzea, nu vorbea, şi domnişoara Queta ţipă: taci, nu te speria, ascultă-mă bine. Îi faci o cafea tare, nu chemi doctorul, că ea venea imediat. Beţi asta ca să vă reveniţi, doamnă, scâncea Amalia, domnişoara Queta o să vină numaidecât. Nimic, mută, surdă, privind, aşa că ea îi săltă capul şi-i apropie ceaşca de

buze. Înghiţea supusă, două firicele de lichid i se scurgeau pe gât. Aşa, doamnă, beţi tot, pân' la fund, şi-o mângâia pe păr şi-i săruta mâinile. Dar când domnişoara Queta veni, în loc să i se facă milă începu să se stropşească, s-o ocărască, să-şi blesteme zilele. O trimise după spirt, o sili pe doamna să mai bea cafea, apoi ea şi Amalia o culcară la loc, îi fricţionară fruntea şi tâmplele. Pe când domnişoara o tot bruftuia: idioato, nebuno, inconştiento, doamna îşi reveni. Zâmbea: ce-i cu voi aici? ce-i vacarmul ăsta?, se mişca, şi domnişoara se săturase: nu ţi-s dădacă, o să dai de bucluc, dacă vrei să te-omori, omoară-te dar nu aşa. În seara aceea, doamna nu s-a dus la „Montmartre", dar a doua zi se simţea mult mai bine.

Nu trecu mult, şi într-o dimineaţă chiar că dădu de bucluc. Amalia se-ntorcea de la cumpărături, când văzu o maşină de-a poliţiei în faţa casei. Un poliţist şi-un tip în civil vorbeau cu doamna pe trotuar. Lăsaţi-mă să dau un telefon, zicea doamna, dar o apucară de braţe, o suiră-n maşină şi plecară. Rămase mult timp în stradă, atât de speriată că n-avea curaj nici să intre. Apoi îşi luă inima-n dinţi, o sună pe domnişoara şi n-o găsi; sună toată seara şi nu răspundea. Dac-au dus-o la poliţie înseamnă c-or să vină şi după mine să mă-nhaţe! Servitoarele de prin vecini veneau s-o întrebe ce s-a-ntâmplat?, unde-au dus-o? Toată noaptea n-a putut închide ochii: vin ăia, or să te-nhaţe. A doua zi apăru domnişoara Queta şi-i ieşiră ochii din cap când Amalia îi povesti. Dădu fuga la telefon: faceţi ceva, doamnă Yvonne, nu puteau s-o ţină închisă, de vină era doar nemernica de „Paqueta", şi vorbea anapoda, încurcându-se, o băgase pe mânecă şi domnişoara, desigur. Îi dădu o *libra* Amaliei: au amestecat-o pe doamna în ceva urât de tot, s-ar putea să vină poliţişti şi ziarişti să-şi bage nasul pe-aici, tu fă bine şi şterge-o la vreo rudă, pentru câteva zile. Îi înotau ochii-n lacrimi şi-o auzi murmurând biata Hortensia. Un' s-o şteargă, un' să se ducă? Se duse pân' la urmă la mătuşa ei, care acu ţinea o modestă pensiune în Chacra Colorada. Doamna mi-a plecat într-o călătorie, tanti, mi-a dat câteva zile liber. Mătuşa o luă la

rost c-a dispărut atâta timp şi rămase privind-o lung. Apoi o apucă de bărbie şi i se uită în ochi: minţi, te-a dat afară descoperind că eşti însărcinată. Ea negă, nu era, protestă, vai cu cine să fi rămas grea? Dar după aia căzu pe gânduri: şi dacă tanti avea dreptate?, dacă de-aia nu-i venea ciclul? Uită şi de doamna şi de poliţie, ce-o să-i zică lui Ambrosio?, şi el ce-o să răspundă? Duminică se duse să-l aştepte la staţia Spitalul Militar, rugându-se printre dinţi. Începu prin a-i povesti ce se-ntâmplase cu doamna, dar el ştia deja. S-a-ntors acasă, Amalia, tot *don* Fermín a vorbit cu nişte prieteni şi i-au dat drumul. Atunci de ce-au arestat-o pe doamna? O fi făcut ea ceva rău, n-ai tu teamă, nu degeaba au umflat-o, şi schimbă vorba: Ludovico i-a împrumutat odăiţa pentru toată noaptea. Îl vedeau tot mai rar pe Ludovico în timpul din urmă, Ambrosio zicea că pare-se c-ar vrea să se-nsoare şi că se târguia pentru-o căsuţă din Urbanizarea Villacampa, ai văzut ce progrese a făcut Ludovico?, nu-i grozav, Amalia? Intrară într-un mic restaurant din Rímac şi el o întrebă de ce nu mănânci? Nu-i era foame, mâncase înainte prea mult. De ce era aşa tăcută? Mă gândeam la doamna, mâine mă duc devreme s-o văd. De cum intrară-n odăiţă îşi luă inima-n dinţi: mătuşa zice că-s însărcinată. El se lăsă greoi pe pat. Cum adică: zice mătuşă-ta?, o scutură de-un braţ, era sau nu era? Da, credea că da, şi izbucni în plâns. În loc s-o mângâie, Ambrosio se uita la ea de parc-ar fi avut lepră şi l-ar fi putut molipsi. Nu se poate, repeta, nu se poate, şi se poticnea în cuvinte. Ea ieşi fugind din odăiţă. Ambrosio o ajunse din urmă pe stradă. Linişteşte-te fată, nu mai boci, bălmăjea prostit, o însoţi până-n staţie şi zicea: nu m-aşteptam, să nu crezi că m-am supărat, dar m-ai luat pe nepregătite. Ajunşi în bulevardul Brasil se despărţi de ea: pe duminică. Amalia gândi: n-o să mai vină niciodată.

Nu era câtuşi de puţin furioasă doamna Hortensia: *hola,* Amalia. O-mbrăţişă mulţumită, credeam că te-ai speriat şi că n-ai să mai dai pe-aici. Cum aţi putut gândi aşa ceva, doamnă? Ştiu, ştiu, zise doamna, tu eşti o prietenă bună, Amalia, una adevărată. Au vrut s-o amestece în ceva

murdar, c-aşa-i lumea, c-aşa-i potlogara aia de „Paqueta”, c-aşa-s toţi. Zilele, săptămânile începură să se scurgă ca înainte, dar cu fiecare zi lucrurile mergeau tot mai prost din cauza necazurilor cu banii. Într-o zi bătu la uşă un bărbat în uniformă. Pe cine căuta? Dar doamna îi ieşi-n întâmpinare, *hola* Richard, şi-Amalia îl recunoscu. Era acelaşi care intrase în casă atunci, în dimineaţa aceea, numai c-acum purta o şapcă de aviator şi-un veston albastru cu nasturi auriţi. Domnul Richard era pilot la societatea Panagra, zbura, călătorea mereu, avea perciuni cărunţi, o meşă blonzie pe frunte, era grăsuliu, pistruiat, vorbea o spaniolă împestriţată cu engleză de te umfla râsul. Amalia simţi simpatie pentru el. A fost primul care-a intrat în apartament, primul care-a rămas peste noapte. Sosea la Lima joile, venea de la aeroport îmbrăcat în bleumarin, se îmbăia, trăgea un pui de somn, apoi ieşeau, se întorceau către dimineaţă făcând tapaj şi dormeau pân’ la amiază. Uneori domnul Richard rămânea la Lima două zile. Îi plăcea să-şi vâre nasul prin bucătărie, să-şi pună-un şorţ de-al Amaliei şi să gătească. Ea şi doamna, râzând, se uitau la el cum prepara ochiuri în apă, macaroane, pizza. Era glumeţ, amuzant, şi doamna se-nţelegea bine cu el. De ce nu se însura cu domnul Richard, doamnă?, că-i tare cumsecade. Doamna Hortensia râse: era-nsurat şi-avea patru copii, Amalia.

Să tot fi trecut vreo două luni, când domnul Richard veni într-o miercuri în loc de joi. Doamna se închisese pe-ntuneric, cu băuturica ei *chilcanito* pe noptieră. Domnul Richard se sperie şi-o chemă pe-Amalia. Nu vă temeţi, îl calma ea, nu-i nimic, o să-i treacă, era din cauza medicamentelor. Dar domnul Richard bolborosea-n engleză, roşu de teamă, şi-i ardea doamnei nişte palme de te-nfiora, şi doamna privind prin ei de parcă nu-i vedea. Domnul Richard mergea de colo-colo, se întorcea, dădea telefoane şi pân’ la urmă ieşi şi se întoarse c-un doctor care-i făcu o injecţie doamnei. După ce doctorul plecă domnul Richard intră-n bucătărie şi semăna c-un rac fiert: roşu gotcă, extrem de furios, îşi începea fraza în spaniolă şi-

o isprăvea în engleză. Domnule, da’ ce v-a apucat?, de ce striga, de ce-o insulta? El lovea cu pumnu-n masă şi-Amalia gândea o să mă bată, şi-a ieşit din minţi. Şi chiar atunci apăru doamna: cu ce drept ridici vocea?, cu ce drept strigi la Amalia? Începu să-l certe c-a chemat doctorul, ea ţipa la el şi el la ea, şi-n salon continuau să ţipe, *gringo* împuţit, venetic adus de vânt, zgomote, o palmă, şi Amalia înnebunită apucă tigaia şi ieşi gândind o să ne-omoare pe-amândouă. Domnul Richard plecase şi doamna tot îl mai insulta din uşă. Şi-atunci deodată nu se putu stăpâni, apucă doar să-şi ridice şorţul la gură dar degeaba, vomită totul pe jos. Auzind icnelile, doamna veni în fugă. Du-te-n baie, nu te speria nu s-a-ntâmplat nimic. Amalia îşi spălă faţa, îşi clăti gura, se-ntoarse în salon c-o cârpă udă şi c-o mătură, şi-n timp ce freca şi curăţa, o auzea pe doamna râzând. Nu trebuia să te-nfricoşezi aşa, prostuţo, demult vroia să-i dea paşaportul idiotului ăluia, şi Amalia moartă de ruşine. Când deodată doamna amuţi. Hei, ia ascultă, şi pe faţă îi jucă unul din zâmbetele acelea şăgalnice de demult, prăpădito ia vino’ncoa. Simţi că roşeşte toată, nu cumva eşti însărcinată?, simţi c-o lua cu ameţeli, nu doamnă, nici pomeneală. Dar doamna o prinse de braţ: nătăfleaţo, sigur că eşti. Nu supărată, ci mirată, râzând cu poftă. Nu doamnă, cum să fie?, şi simţi că-i tremurau genunchii. Izbucni în plâns, *ay* doamnă. Prăpădito, îi zicea doamna cu multă afecţiune. Îi aduse un pahar cu apă, o puse să stea jos, cui i-ar fi dat prin cap? Da, era, doamnă, în tot timpul din urmă se simţea groaznic: sete, greţuri, senzaţia aceea de parcă i-ar fi frământat cineva stomacul. Plângea în hohote şi doamna o consola, de ce nu mi-ai zis prostuţo?, că doar nu-i nimic rău în asta, te-aş fi dus la doctor, nu te-ai fi spetit atât. Ea tot mai plângea şi deodată: din cauza lui, doamnă, el nu voia să vă zic, zicea c-o să mă daţi afară. Adică nu mă cunoşti îndeajuns, prostuţo?, zâmbi doamna Hortensia, cum de ţi-a dat prin cap c-aş putea să te gonesc? Şi-Amalia: e şoferul ăla, Ambrosio ăla pe care-l cunoaşteţi, ăl de făcea comisioane la San Miguel. Nu voia să afle nimeni, nu ştiu ce are atâta de-ascuns, e plin de

manii. Plângea în hohote dar se uşura şi-i zicea tot, doamnă, s-a purtat urât înainte şi-acu şi mai urât. De cum a aflat de copil s-a schimbat cu desăvârşire, nu voia să audă de copil, Amalia-i zicea mă ia cu vomă şi el schimba discuţia, Amalia-i zicea a început să mişte, şi el: azi nu pot sta cu tine, am o droaie de treburi. Abia de-o mai vedea duminicile, doar aşa ca să nu zică că n-a fost, din datorie, şi doamna făcea ochii mari. Ambrosio?, da, n-a mai dus-o în odăiţă, şoferul lui Fermín Zavala?, da, o trata c-o gustare şi pleca, de ani de zile te vezi cu el?, şi-o privea şi scutura din cap şi zicea: nemaipomenit, cine-ar fi crezut? Era nebun, maniac, totdeauna cu secretele lui, doamnă, îi era ruşine cu ea, şi-acu ca şi-atunci o s-o lase de izbelişte. Doamna începu să râdă şi dădea din cap, nu zău, cine-ar fi crezut? Dar apoi, serioasă: tu-l iubeşti, Amalia? Da, era soţul ei, dac-afla însă că v-am zis era în stare s-o părăsească, chiar s-o omoare. Plângea, şi doamna îi mai aduse un pahar cu apă şi-o îmbrăţişa: n-o să afle că mi-ai povestit, n-o s-o părăsească. Apoi conversară mai pe-ndelete şi doamna o liniştea: niciodată n-o să afle, prostuţo. O văzuse vreun doctor? Nu, vai ce toantă eşti, Amalia. În ce lună era? A patra, doamnă. Chiar a doua zi ea însăşi o duse la un doctor care-o examină şi zise: sarcina merge bine. În seara aceea sosi domnişoara Queta şi doamna, de faţă cu Amalia: femeia asta e-nsărcinată, închipuie-ţi. Ah, da? zise domnişoara Queta, ca şi cum numai la asta nu i-ar fi stat capul. Şi de-ai şti cu cine!, râse doamna, dar văzând mutra Amaliei îşi duse degetul la gură: nu se putea zice, *chola*, era un secret.

Ce-avea să urmeze? Nimic deosebit, nici prin gând nu-i trecea s-o dea afară. Doamna o dusese la doctor şi-o tot îndemna ai grijă, nu te apleca, nu da cu ceară pe parchet, nu ridica greutatea aia. Era bună doamna, şi ea se simţea tare uşurată că şi-a deşertat sufletul în faţa cuiva. Şi dac-afla Ambrosio? Ce mai contează, dacă oricum şi-a pus în gând să scape de tine, neghioabo. Totuşi n-o părăsea, venea în fiecare duminică. Conversau, luau o gustare şi-Amalia gândea: ce fals!, câtă minciună în tot ce ziceau!

Fiindcă vorbeau de orice, numai despre asta nu. În odăiţă nu se mai duseseră, mergeau la plimbare sau la cinema, şi seara el o conducea până-n preajma Spitalului Militar. Se vedea cât de colo că-i preocupat, privirea i-o lua câteodată razna, şi ea gândea: tu de ce-mi faci mutrele astea?, ce, i-a cerut ea s-o ia de nevastă, să-i dea bani? Într-o duminică, ieşind dintr-o cârciumioară unde-şi băuseră vermutul, îi auzi vocea şovăitoare: cum te simţi, Amalia? Bine mulţumesc, zise ea, şi, privind în pământ: întreba asta din cauza copilului? După ce va naşte nu va mai putea rămâne-n slujba asta, îl auzi zicând. De ce nu? zise Amalia, ce crezi c-o să fac? din ce-o să trăiesc? Şi-Ambrosio: de asta mă voi îngriji eu. După care nu mai scoase o vorbă până se despărţiră. Mă voi îngriji eu?, gândea ea pe-ntuneric, frecându-şi pântecul, el? Vroia să zică c-or să trăiască-mpreună?, c-or să aibă-o căsuţă a lor?

Luna a cincea, a şasea. Se simţea foarte greoaie, trebuia să se oprească din dereticat ca să-şi tragă sufletul, sau din bucătărisit până-i treceau răbufnelile de căldură. Şi-ntr-o zi doamna zise ne mutăm. Unde, doamnă? În Jesús María, că apartamentul ăsta-mi revine prea scump. Veniră nişte oameni să cerceteze mobilele şi să le preţăluiască, se-ntoarseră c-o camionetă şi luară cu ei scaunele, masa din sufragerie, covorul, pick-up-ul, frigiderul, mobila de bucătărie. Amalia simţi o greutate-n piept a doua zi când dădu cu ochii de cele trei valize şi cele zece pacheţele în care încăpea tot avutul doamnei. De ce să te-ntristezi tu dacă ei nu-i pasă?, ia nu mai fi toantă. Dar era tristă, dar era toantă. Nu vă pare rău să rămâneţi aşa, fără mai nimic, doamnă? Nu, Amalia, şi ştii de ce? Fiindcă foarte curând o să plece din ţara asta. Dacă vrei te iau cu mine-n străinătate, Amalia, şi râdea. Ce-o fi cu ea? De unde-atâta bună dispoziţie deodată, de unde-atâtea proiecte şi toată pofta asta a doamnei de-a o lua de la capăt? Pe-Amalia o lăsă rece micuţul apartament din General Garzón. Nu c-ar fi fost prea mic, dar prea era vechi, prea era urât! Săliţa ce ţinea loc de sufragerie era minusculă, ca şi dormitorul, cât despre bucătărioară şi baie acestea păreau nişte jucării. În

cămăruţa de serviciu, aşa îngustă, abia de-ncăpea salteaua. Câteva mobile, şi-alea o ruină. Aici a locuit înainte domnişoara Queta, doamnă? Da, şi-Amaliei nu-i venea să creadă, căci văzându-i maşinuţa albă şi toaletele elegante, ea socotise că domnişoara o ducea mult mai bine. Şi un' s-a mutat acum domnişoara? Într-un apartament din Pueblo Libre, Amalia.

După ce se mutară-n Jesús María, doamna se schimbă mult în bine, se-nvioră ca prin farmec. I se îmbunătăţiră starea de spirit, obiceiurile. Se trezea devreme, mânca mai cu poftă, îşi petrecea mare parte din timp în oraş, conversa. Şi vorbeau de călătorie: în Mexic, o să plece-n Mexic, Amalia, şi n-o să se mai întoarcă niciodată. Domnişoara Queta venea s-o vadă, şi din bucătărioara sufocantă Amalia le-auzea sporovăind zi şi noapte despre aceleaşi lucruri: cum o să plece, cum o să călătorească. Pe bune, gândea Amalia, chiar c-o să plece, a luat-o-n serios, şi-i păru rău. Din cauza ta parcă-s neom, zicea atingându-şi burtica, plâng din te miri ce, toate mă scot din minţi, uite-n ce hal m-ai adus. Şi când o să plecaţi, doamnă? Foarte curând, Amalia. Dar domnişoara Queta n-o lua chiar aşa-n serios, Amalia o auzea: nu-ţi mai face iluzii, Hortensia, nu mai crede că tot ce zboară se mănâncă, nu ţi-a fost de-ajuns?, o să te pârleşti şi mai rău. Era ceva ciudat în toate astea, dar ce, ce anume? O-ntrebă pe domnişoara Queta şi ea-i zise: femeile sunt proaste, Amalia, o cheamă fiindcă are nevoie de bani, şi proasta de Hortensia o să-i ducă banii, şi când s-o vedea cu ei în mână o s-o părăsească. Domnul Lucas, domnişoara? Sigur, cine altul. Amalia crezu c-o ia cu leşin. După el se ducea? O azvârlise ca pe-o otreapă, o jecmănise şi-o jefuise, şi tot după el? Dar nu se mai putea gândi prea mult nici la doamna nici la nimic altceva, se simţea prea rău. Prima dată nu simţise istoveala aceea, îngreuierea-n toate membrele: dorm pe mine de dimineaţa până seara, şi când se-ntorcea de la cumpărături trebuia să se-ntindă. Îşi luase-un scăunel în bucătărie şi gătea stând jos. Ce te-ai mai umflat!, gândea.

Era vara, Ambrosio trebuia să ducă familia Zavala la Ancón, şi-Amalia îl vedea o duminică da şi-alta nu. Nu cumva chestia cu Ancón-ul nu-i decât o minciună, un pretext ca să se poată îndepărta de ea puţin câte puţin? Fiindcă iar părea foarte împrăştiat. Amalia îi dădea întâlnire pe bulevardul Arenales, şi-avea mii de subiecte de vorbă, şi deodată ce duş rece primea! Deci doamna voia să plece-n Mexic?, aha, să se-ntâlnească iar cu derbedeul ăla?, ca să vezi, deci apartamentul ăla-i micuţ, de-abia te poţi învârti prin el? auzi, auzi. Tu nici nu m-asculţi, ba da te-ascult, la ce-ţi zboară gândul?, aiurea, la nimic. Treaba lui, gândea Amalia, de fapt nici nu mai ţin la el. Mătuşa ei îi zisese: dacă rămâi pe drumuri casa mea e şi-a ta, Gertrudis la fel. Dacă-ţi pare rău de ce mi-ai promis mai demult, te rog uită şi nu-mi mai fă mutrele astea, i-a zis într-o zi, că nu ţin minte să-ţi fi cerut ceva. Şi el, în culmea mirării: da' ce ţi-am promis? Să trăim împreună, zise ea. Şi el: ah, asta, fii pe pace că nu uit, Amalia. Cum de-a fost în stare să reia legăturile cu el? Odată s-a apucat să numere câte cuvinte rostise Ambrosio în duminica aceea, şi zău că n-a ajuns la o sută. O fi aşteptând s-o vadă născând, ca abia apoi s-o părăsească? Nu, decât aşa mai bine-o rupea Amalia de pe-acum cu el. O să-şi caute o casă unde să muncească, n-o să-l mai vadă, ce plăcere-i va face răzbunarea când el va veni plângând să-şi ceară iertare: ieşi afară, n-am nevoie de tine, cară-te.

Între timp se tot umfla, şi doamna vorbea întruna de călătorie, dar când o să plece? Nu ştia precis, dar curând Amalia. Într-o noapte o auzi discutând foarte tare, aproape ţipând cu domnişoara Queta. Se simţea însă ca bătută, nu se mai scula să tragă cu urechea: am suferit mult, toţi s-au purtat cu ea ca nişte bestii, n-am de ce să mă port cu menajamente cu nimeni. Fato, o s-o păţeşti urât, zicea domnişoara, ce-ai suferit pân-acu e floare la ureche faţă de ce te-aşteaptă, nebuno. Într-o dimineaţă, înapoindu-se de la piaţă, văzu un automobil chiar în faţa intrării: era Ambrosio. Se-apropie de el gândind: oare ce-o fi având să-mi zică?, dar el o primi ducând un deget la buze: şşşt, nu urca,

pleacă. *Don* Fermín era sus cu doamna. Ea se-aşează în părculeţul de după colţ: n-o să se schimbe niciodată, toată viaţa va rămâne cu-aceleaşi laşităţi. Îl ura, îi era silă de el, Trinidad era de sute de ori mai bun. După ce văzu maşina plecând intră în casă şi doamna parcă era o fiară. Suduia, fuma, izbea scaunele şi, văzând-o pe-Amalia: ce te afli-n treabă privindu-mă ca o tâmpită?, du-te-n bucătărie. Se-ncuie în odăiţa ei, supărată. Niciodată nu m-ai insultat, gândea. Adormi. Când se-ntoarse-n săliţă, doamna nu mai era acasă. Reveni noaptea târziu, mâhnită c-a luat-o gura pe dinainte şi-a ţipat la ea. Era însă nervoasă, Amalia, un nemernic a mâniat-o îngrozitor. Să se ducă la culcare, n-are nevoie de nimic, nu-ţi bate capul cu mâncarea că nu de ea îmi arde.

Săptămâna aceea se simţi din ce în ce mai rău. Doamna îşi petrecea ziua în oraş, sau în camera ei vorbind singură, cu o proastă-dispoziţie teribilă. Joi de dimineaţă tocmai se-aplecase să ridice un cuţit când simţi că toate oasele i se fărâmă şi căzu jos. Dădea să se ridice şi nu putea. Se târî cum putu pân' la telefon: m-au apucat, m-au apucat domnişoară, şi doamna nu-i acasă, dureri mari, picioarele ude, mor. După o mie de ani doamna şi domnişoara intrară-n casă şi ea le văzu ca prin sită. Aproape luând-o pe sus o coborâră scările, o-mpinseră în maşinuţa albă şi o duseră la maternitate: nu te speria, mai are pân' să nască, or să vină s-o vadă, or să se-ntoarcă, fii cuminte Amalia. Durerile se succedau una după alta, plutea un miros de terebentină de-i întorcea maţele pe dos. Vroia să se roage şi nu putea. O suiseră pe-un pătuc şi-o bătrână cu fire de păr pe gât o dezbrăca şi-o bodogănea. Gândi la Trinidad pe când simţea că-i pleznesc muşchii şi că-i vârau un cuţit între mijloc şi spate.

Când se trezi, îşi simţea trupul rană vie şi nişte cărbuni fumegându-i în pântec. N-avea nici putere să ţipe, gândea: am murit deja. Nişte cocoloaşe moi îi astupau gâtlejul şi nu putea nici să vomite. Încetul cu-ncetul prinse să desluşească sala plină de paturi, feţele femeilor, tavanul foarte înalt şi murdar. Ai dormit trei zile, îi zise vecina din

dreapta, iar cea din stânga: te-au hrănit prin tuburi. Ai scăpat cu viaţă printr-o minune, îi zise o infirmieră, şi fetiţa la fel. Doctorul, când făcu vizita: de-acu mare grijă să nu mai faci copii, că eu nu fac minuni decât o singură dată de pacient. Apoi o măicuţă tare bună îi aduse-un pacheţel care se zbuciuma: mititică, împăroşată, nu făcuse încă ochi. Îi trecu setea, durerea, şi se aşeză pe pat să-i dea să sugă. Simţi gâdilături în sfârc şi se pomeni râzând ca nebuna. N-ai familie? îi zise cea din stânga, iar cea din dreapta: noroc c-ai scăpat cu zile, că pe alea fără familie le trimiteau la groapa comună. Cum, n-a venit nimeni s-o vadă? Nu. O doamnă foarte albă cu părul negru şi nişte ochi splendizi n-a venit? Nu. O domnişoară-naltă, cochetă, cu păr roşcat, n-a venit nici ea? Nu, nimeni. Cum?, de ce? Nici n-au telefonat să-ntrebe de ea? Cum era cu putinţă să se fi purtat aşa?, au lepădat-o-n prag şi apoi n-au mai dat pe-acolo, n-au mai vrut să ştie de tine? Dar nici nu se supără nici nu-şi făcu gânduri negre. Gâdilăturile îi urcau şi-i coborau prin tot trupul şi pacheţelul se zbuciuma întruna, mai voia. Deci n-au venit doamnele-alea?, şi murea de râs: ce tot sugi dacă nu mai iese nimic, toanto.

În a şasea zi, doctorul zise: merge bine, te externez, îngrijeşte-te cât poţi, operaţia a slăbit-o mult, odihneşte-te cel puţin o lună. Şi gata cu copiii, pune punct. Se ridică şi se clătină pe picioare. Slăbise, era galbenă şi cu ochii înfundaţi în orbite, îşi luă rămas bun de la vecine, de la măicuţă, cu paşi mărunţi şi măsuraţi ieşi în stradă, şi la poartă un poliţist îi opri un taxi. Mătuşii îi tremură gura văzând-o apărând în Chacra Colorada cu fetiţa-n braţe. Se strânseră la piept, îşi amestecară lacrimile. Aşa urât s-a purtat doamna încât nici n-a-ntrebat de tine, nici nu te-a vizitat? Da, aşa, şi ea atât de neghioabă că nu ştia cum să-i mai intre-n voie, cum s-o ajute, să n-o părăsească. Şi nici individul n-a apărut? Nici el, tanti. De cum te pui pe picioare mergem la poliţie, zise mătuşa, îl obligăm s-o recunoască şi să plătească. Păi ce, era după el? Căsuţa avea trei camere, într-una dormea mătuşa şi-n celelalte chiriaşii pensiunii ei, patru la număr. O pereche de bătrânei, care toată ziulica

ascultau radioul şi găteau la un primus ce umplea casa de fum; el fusese funcţionar la poştă şi se pensionase de curând. Ceilalţi erau doi tipi din Ayacucho, unul vindea îngheţată la D'Onofrio şi ăllalt era croitor. Nu mâncau la pensiune, îi auzeai nopţile cântând în limba *quechua.* Mătuşa îi puse o saltea în dormitor, iar Amalita dormea la sânul ei. Timp de-o săptămână nu se putu da jos din pat, o lua cu ameţeli ori de câte ori dădea să se ridice. Nu se plictisea. Se juca cu Amalita, nu se sătura s-o privească, îi vorbea la ureche: or să se ducă să-ncaseze leafa de la ingrata aia şi să-i zică verde-n faţă nu mai lucrez la dumneavoastră, şi dacă nenorocitul ăla o s-apară într-o zi or să-i zică pleacă, pa, n-avem nevoie de tine. M-am gândit să te plasez la o cârciumioară a unor prietene din Breña, zicea mătuşa.

După opt zile se mai întremă, îşi recăpăta puterile, şi mătuşa îi împrumută bani de autobuz: să-ţi dea ce ţi se cuvine pân' la ultimul *centavo*, Amalia. O să mă vadă şi-o să-i pară rău, gândea, o să se roage de mine să rămân. că doar n-ai să fii şi-acu la fel de fleaţă. Ajunse la General Garzón cu fetiţa-n braţe, şi-n uşa casei se-ntâlni cu Rita, servitoarea şchioapă de la etaju-ntâi. Îi zâmbi şi gândi: ce-am de se uită aşa?, ce-are asta?: *hola,* Rita. Se holba la ea cu gura căscată, parcă gata s-o rupă la fugă. M-am schimbat chiar într-atât de nu mă recunoşti?, râse Amalia, sunt cea de la doi, e Amalia. Ţi-au dat drumul?, zise Rita, au bătut-o rău la închisoare? Poliţia?, zise ea năucă, să mă bată?, cum adică? Dacă mă văd cu tine n-or să mă aresteze?, zise Rita, speriată, n-or s-o bată şi pe ea? Căci numai asta-ar mai lipsi, după cât s-au stropşit la ea şi-au luat-o la-ntrebări şi-au descusut-o, ca şi pe servitoarea de-alături şi pe alea de la etajele trei şi patru, da-n ce hal: că unde-i?, că unde-a plecat?, că un' s-a ascuns?, că de ce-a dispărut Amalia aia? Da-n ce hal, cu cuvinte murdare, cu-ameninţări grosolane: zici sau te vâr la gros? De parcă noi am fi ştiut ceva, se văicărea Rita. Făcu un pas spre-Amalia şi coborî vocea: unde-au dat de tine?, ce ţi-au zis?, Amalia le-a mărturisit cine-a omorât-o? Dar Amalia se sprijinise de

zid şi bâlbâia: ia-o, ţine-o. Rita o luă-n braţe pe Amalita, ce ai?, ce-ai păţit?, ce ţi-au făcut? O făcu să intre-n bucătăria de la etaju-ntâi. Noroc că nu-s stăpânii acasă, stai jos, bea puţină apă. Au omorât-o?, repeta Amalia, şi Rita, cu Amalita-n braţe: nu striga aşa, nu tremura aşa; pe doamna Hortensia au omorât-o? Rita fugea să se uite pe geam, încuia uşa cu cheia, în sfârşit îi dădu înapoi copila: taci, or s-audă toţi vecinii. Dar unde-a fost de n-a aflat nimic?, că doar apăruse-n ziare, că doar publicau fel de fel de fotografii de-ale doamnei, cum?, la maternitate nu se discuta despre asta?, n-a auzit nici la radio? Şi-Amalia, simţind că-i clănţăne dinţii: te rog fă-mi ceva cald, Rita, un ceai, orice. Rita îi făcu o ceaşcă de cafea. Zi mulţumesc c-ai scăpat, zicea, tu nu ştii ce-a fost pe-aici, urgia de pe lume, poliţiştii, ziariştii, veneau şi luau totul la mână şi-ntrebau, plecau şi veneau alţii, toţi voiau să ştie unde erai tu, unde te-ai fofilat, ceva o fi ştiind ea dac-a şters-o, ceva o fi făcut dac-a intrat în pământ, zi mulţumesc că n-au dat de tine, Amalia. Ea sorbea încetişor din cafea, încerca să-şi revină, zicea da, ai dreptate, îţi mulţumesc Rita pentru tot, şi-o legăna pe Amalita care plângea. O să plece, da, o să se-ascundă, da, n-o să se mai întoarcă niciodată, şi Rita: dacă pun ăia mâna pe tine o păţeşti mult mai rău ca noi astea, numai Dumnezeu ştie ce-or să-ţi facă. Amalia se sculă-n picioare, îţi mulţumesc din suflet, şi ieşi. Crezu c-o să leşine-n stradă, dar odată ajunsă după colţ îi dispăru ameţeala şi greaţa, şi mergea grăbit, strivind-o pe Amalita de pieptul ei ca să nu i se audă plânsul. Un taxi, şi nu opri la semn, altul la fel, şi ea iuţea pasul, uite poliţişti, ăsta sau ăla or s-o înhaţe când va trece pe lângă ei, şi-n sfârşit unul opri. Mătuşa o certă când îi ceru bani de taxi. Puteai veni cu autobuzul, ea nu era bogată. Fugi să se închidă în odaie. Îi era aşa frig încât se-nfofoli cu toate păturile mătuşii ei şi-abia spre seară nu se mai prefăcu adormită şi răspunse la întrebări: nu, doamna nu era acasă, tanti, plecase într-o călătorie. Da, sigur se va-ntoarce, şi ea îşi va cere salariul; bine-nţeles că n-o să se lase jecmănită, tanti. Şi gândea: trebuie să dau un telefon. Deschise poşeta mătuşii, scoase

un *sol* şi se duse la magazinul de pe colţ. Nu uitase numărul, şi-l amintea cu precizie. Dar răspunse un glăscior de fetiţă pe care nu-l mai auzise: nu, acolo nu locuia nicio domnişoară Queta. Sună din nou şi răspunse de data asta un bărbat: n-o cunoşteau, nu ştiau cine e, ei se mutaseră de curând, poate vechea locatară. Se propti de-un copac, să-şi tragă suflarea. Se simţea îngrozitor de speriată, gândea: toată lumea a-nnebunit. De-aceea nu venise la maternitate, asta era crima de care vorbeau la radio, pe ea o căutau. Or s-o prindă, or s-o ia la-ntrebări, la refec, or s-o bată, or s-o omoare ca pe Trinidad.

Câteva zile-n şir nu ieşi din casă, ajutându-şi mătuşa la dereticat. Nu deschidea gura, gândea au omorât-o, a murit. I se oprea inima-n piept când cineva bătea la uşă. A treia zi se duseră cu toatele la Parohie s-o boteze pe-Amalita, şi când părintele întrebă ce nume-i pune ea răspunse: Amalia Hortensia. Nu-nchidea ochii noaptea, strângând-o pe-Amalita, simţindu-se golită, deşertată, vinovată: iertaţi-mă c-am gândit urât despre dumneavoastră, dar ea de un' să fi ştiut, doamnă?, gândind: ce s-o fi ales de domnişoara Queta? Abia-n a patra zi se hotărî: faci din ţânţar armăsar, te perpeleşti din orice, de unde-atâta frică?, netoato. O să meargă la poliţie: am fost la maternitate, puteţi controla, or să vadă că zice adevărul şi-or s-o lase-n pace. Nu: or s-o insulte, or s-o calce-n picioare, n-or s-o creadă. Spre seară, mătuşa ei o trimise după zahăr şi tocmai dădea colţul când o siluetă se desprinse de după-un stâlp şi-i tăie calea, Amalia scăpă un ţipăt, şi când colo: te-aştept de ore-n şir, zise Ambrosio. Se lăsă să-i cadă-n braţe, incapabilă de-a vorbi. Rămase aşa, înghiţindu-şi lacrimile şi mucii, cu faţa lipită de pieptul lui, şi-Ambrosio o mângâia şi-o consola. Lumea se holba la ei, hai nu mai plânge, de trei săptămâni o căuta peste tot, şi băieţelul Amalia? Vrei să zici fetiţa, hohotea ea, da, se născuse cu bine. Ambrosio scoase o batistă, îi şterse faţa, o puse să-şi sufle nasul, o duse să bea cafea. Se-aşezară la o măsuţă din fund. El îi cuprinse umerii cu braţul, o lăsă să plângă-n voie, o-ncuraja cu mici pălmuţe. E-n regulă, liniştеşte-te Amalia, gata, a trecut.

Plângea pentru treaba aia cu doamna Hortensia? Da, şi fiindcă se simţea atât de singură, atât de speriată. Poliţia mă caută, de parcă ea ştia ceva, Ambrosio. Şi fiindcă crezuse că el a părăsit-o. Păi cum să fi venit să te vadă la maternitate, prostuţo, el de un' să fi ştiut, să fi ghicit? O aşteptase la Arenales şi n-ai venit, când au dat la ziar chestia cu doamna te-am căutat căpiat, Amalia. Fusese la casa unde locuise înainte mătuşă-ta, la Surquillo, şi de-acolo l-au trimis la Balconcillo, şi de-acolo la Chacra Colorada, dar nu ştiau decât strada, nu şi numărul. Venise zi de zi, întrebând pe toată lumea, gândind: tot o să iasă ea-n stradă, o s-o-ntâlnesc. Noroc că pân' la urmă, Amalia... Şi poliţia?, zise Amalia. Să nu te duci, zise el. Că-l întrebase pe Ludovico şi-acela era de părere c-or s-o-nchidă o lună pe puţin, luând-o la-ntrebări, bruscând-o. Mai bine să nu dea cu ochii de noi, zisese, mai bine să dispară pentru-n timp din Lima până când ne luăm cu altele şi uităm de ea. Cum să plece?, îşi trăgea nasul Amalia, unde să plece? Şi el: cu mine, împreună. Ea-l privi în ochi: da, Amalia. Părea să zică adevărul, se hotărâse în sfârşit O privea foarte serios, crezi tu c-o să te las în voia soartei, crezi tu c-o să permit să fii închisă o zi măcar?, avea vocea foarte gravă, vor pleca chiar mâine. Şi munca ta? Asta n-avea importanţă, de-acu va munci numai pe cont propriu, chiar mâine or să plece. Ea nu-l slăbea din ochi, sforţându-se să-l creadă, dar nu putea. O să trăim împreună? Mâine? Plecăm în *sierra*, în zona muntoasă, zise Ambrosio, şi-şi apropie faţa de-a ei: doar pentr-un timp, se vor întoarce când totul va fi dat uitării şi când nu vei mai fi urmărită. Ea simţi că totu-i fugea iar de sub picioare: Ludovico i-a zis asta? Dar de ce-o căutau, ce făcuse, ce ştia? Ambrosio o-mbrăţişă: totul va fi bine, vor pleca mâine cu trenul, apoi c-un autobuz. În munţi nimeni n-o s-o mai găsească. Se ghemui toată-n el: făcea toate astea fiindcă-o iubea, Ambrosio? Sigur, prostănaco, altfel de ce? În *sierra* locuia o rubedenie de-a lui Ludovico, un tip uns cu toate alifiile, o să muncească cu el, o să-i ajute. Ea se simţea năucită de frică şi de mirare. Să nu-i zici nimic mătuşii, n-o să-i zic, să nu afle nimeni, n-o să afle. Nu

de alta dar ca să nu, şi ea: sigur, pricep, da. Ştia unde vine Desamparados? Da, ştia. O însoţi pân' la colţ, îi dădu bani de taxi, pleci c-un pretext oarecare şi vii, să nu te simtă nimeni. Întreaga noapte, cu ochii deschişi, auzi respiraţia mătuşii ei şi sforăielile obosite din odaia bătrânilor. Mă duc să cer iarăşi banii de la doamna, îi zise a doua zi mătuşii. Luă un taxi şi când ajunse la Desamparados, Ambrosio abia de-arunca o privire Amalitei Hortensia. Asta-i? Da. Îi făcu loc să intre-n gară, o lăsă s-aştepte pe-o bancă, între munteni *serranos* cu coşuri şi legăturici. El îşi adusese două geamantane mari, şi eu nici măcar o batistă, gândea Amalia. Nu se simţea fericită la gândul că pleacă şi că va trăi cu el; ci aşa, zăbăucă, mai curând prostită.

IV

— ERA şi cazul s-apari în sfârşit, Ambrosio – zise Ludovico –. De cum cineva o sfecleşte, prietenii îi şi-ntorc spatele şi nu-l mai cunosc.

— Crezi că n-aş fi venit până-acum să te văd? – zise Ambrosio –. Dar n-am aflat decât azi-dimineaţă, Ludovico, întâlnindu-mă întâmplător cu Hipólito.

— Pramatia aia ţi-a zis? – zise Ludovico –. Fii tu sigur că nu ţi-a zis decât ce i-a convenit.

— Ce-i cu Ludovico, ce-a păţit? – zise Ambrosio –. Că de mai bine de-o lună a plecat la Arequipa şi de-atunci n-am nicio ştire de la el.

— E bandajat de sus până jos la Spitalul Poliţiei – zise Hipólito –. Arequipenii l-au făcut chiseliţă.

Abia de se luminase de ziuă când ăl de dădea ordine lovi cu picioarele-n uşa hambarului şi le strigă: haideţi bă c-o luăm din loc. Mai erau stele pe cer, nu se pornise încă maşina de curăţat postavul, era cam frig. Trifulcio se ridică în capul oaselor pe rogojină, strigă: îs gata, şi-n gând îl băgă în mă-sa pe ăl de dădea ordine. Dormea îmbrăcat, n-avea decât să-şi tragă puloverul, să-şi pună haina şi pantofii. Ieşi la cişmea să se dea cu apă pe faţă, dar vântuleţul tăios îl descurajă, aşa că-şi clăti doar puţin gura. Îşi netezi părul sârmos, se curăţă de puchini cu degetul. Se-napoie în hambar, unde Téllez, Urondo şi vătaful Martínez se treziseră şi protestau care mai de care că-i sculase cu noaptea-n cap. Clipeau nişte luminiţe la conac, şi camioneta era trasă la poartă. Metisele *cholas* de la bucătărie le-ntinseră nişte căni cu cafea fierbinte din care sorbiră înconjuraţi de câini ce mârâiau. *Don* Emilio ieşi să-şi ia rămas bun de la ei, în papuci şi halat: bun, băieţi, să vă purtaţi bine pe-acolo. N-aveţi grijă, *don* Emilio, or să se poarte bine domnule senator. Sus, zise ăl de dădea ordine. Téllez se-aşează în faţă, şi-napoia lui se-aşezară Trifulcio,

Urondo şi vătaful Martínez. Oi fi vrut tu să stai la geam dar am intrat eu pe portiera ailaltă şi ţi-am suflat locul, Urondo, gândi Trifulcio. Nu se simţea bine, îl durea tot trupul. Gata, la Arequipa, zise ăl de dădea ordinele. Şi demară.

— Luxaţii, contuzii, plăgi deschise, supuraţii, cheaguri – recită Ludovico –. Când îşi face vizita, doctorul ţine un curs de medicină pe pielea mea, Ambrosio. Vai de sufletul meu ce zile-mpuţite îmi petrec aci.

— Amalia şi cu mine ne-am amintit duminică tocmai de asta – zise Ambrosio –. De cât de şucărit erai când ai plecat la Arequipa.

— Acu măcar pot dormi – zise Ludovico –. Da-n primele zile mă dureau până şi unghiile, Ambrosio.

— O fi, dar te-ai pus bine cu conducerea, ia-o şi-aşa – zise Ambrosio –. Ai fost cotonogit în interes de serviciu, acu trebuie să te premieze.

— Şi cine-s ăia din Coaliţie? – zise Téllez.

— În interes de serviciu şi nu prea – zise Ludovico –. Am fost trimişi, dar n-am fost trimişi. Habar n-ai tu ce-ncurcătură de maţe a ieşit din toată dandanaua asta, Ambrosio.

— Ajungă-ţi să ştii că-s nişte scârnăvii – râse ăl de dădea ordine –. Şi c-o să-i belim şi c-o să le stricăm manifestaţia.

— Întrebai şi eu aşa, într-o doară, ca să găsesc subiect de conversaţie şi să mai înviorez drumul – zise Téllez –. Că-i plicticos la culme.

Chiar, gândi Trifulcio, e plicticos la culme. Încerca să aţipească, dar camioneta se zgâlţâia şi el dădea când cu capul de capotă când cu umărul de portieră. N-avea de ales, trebuia să călătorească aşa, cocârjat, ţinându-se de speteaza dinainte. Mai bine s-ar fi aşezat la mijloc, dar vrând să-l păcălească pe Urondo s-a păcălit singur. Fiindcă netotul de Urondo, bine proptit între Trifulcio şi vătaful Martínez care-i amortizau şocurile, trăgea la aghioase fără grijă. Trifulcio privi pe geam: întinderi nisipoase, serpentina neagră pierzându-se printre nori de praf, marea, pescăruşii ce se-aruncau de la înălţime. Ai îmbătrânit, gândi, te-ai

sculat şi tu mai de dimineaţă şi-acu gata, nu mai eşti bun de nimic, ţi s-au muiat balamalele.

— Îs câţiva milionari care înainte îi lingeau cizmele lui Odría şi-acu-i pun răbdarea la grea-ncercare – zise ăl de dădea ordine, în chip de lămurire –. Ăştia-s Coaliţia.

— Da' de ce-i lasă Odría să facă manifestaţii contra lui? – zise Téllez –. S-a blegit de tot înainte, dacă crâcneai, temniţa şi bâta. Acu de ce nu?

— Odría le-a dat un deget şi i-au înhăţat toată mâna – zise ăl de dădea ordine –. Dar li s-a-nfundat. La Arequipa or s-o păţească de n-o să le mai ardă de nimic, ţi-o zic eu.

Lingăule, gândi Trifulcio, uitându-se-n ceafa rasă a lui Téllez. Păi ce se pricepea el la politică, ce-l interesa politica? Întreba doar aşa, de periuţă ce era, ca să se puie bine. Scosese o ţigară şi, ca s-o aprindă, trebui să-l înghiontească pe Urondo. Acela căscă ochii aiurit: ce?, am ajuns? Cum s-ajungem, abia de-am trecut de Chala, măi Urondo.

— E-o dandana care-ţi scapă printre degete, fiindcă toţi au minţit – zise Ludovico –. A ieşit taman pe dos. Toţi ne-au tras pe sfoară, până şi *don* Cayo.

— Vezi cum exagerezi? – zise Ambrosio –. Dacă cineva şi-a frânt gâtul din cauza Arequipei, apăi el a fost. S-a lins pe bot de minister şi-a trebuit s-o şteargă din Peru.

— Patronului tău i-au convenit de minune cele petrecute, nu? – zise Ludovico.

— Bine-nţeles, lui *don* Fermín i-au picat tare bine – zise Ambrosio –. Pentru el esenţialul nu era să-l sape pe Odría, cât pe *don* Cayo. Câteva zile însă s-a dat la fund, credea c-or să-l aresteze.

Camioneta intră în Camaná în jur de şapte. Se-nsera, şi nu prea vedeai lume pe străzi. Ăl de dădea ordine îi duse pe toţi drept la un birt. Coborâră, se dezmorţiră. Pe Trifulcio îl lua când cu junghiuri când cu dârdâieli. Ăl de dădea ordine alese meniul, ceru bere şi zise: dau o raită să-i trag pe ăştia de limbă. Ce-o fi cu tine azi?, gândi Trifulcio, niciunul nu pare-aşa doborât ca tine. Téllez, Urondo şi vătaful Martínez haleau ţinându-se de bancuri. Lui nu-i era foame, ci doar

sete. Dădu de duşcă ditamai stacana cu bere, pe nerăsuflate, şi se trezi gândindu-se la Tomasa, la Chincha. Dormim aici?, zicea Téllez, şi Urondo: or fi având bordel în Camaná? Cum să nu, zise vătaful Martínez, bordeie şi biserici îs pretutindeni. La urmă îl întrebară: da' tu ce-ai, Trifulcio? Nimic, parcă-i olecuţă răcit. Aş, ai îmbătrânit bă, zise Urondo. Trifulcio râse, da-n sinea lui simţi că-l urăşte. Când să termine cu mâncatul se-ntoarse ăl de dădea ordine, foarte prost dispus: asta ce confuzie mai era?, cin' să mai înţeleagă?

— Nu-i nicio confuzie – zise subprefectul –. Domnul Ministru Bermúdez în persoană mi-a explicat totul la telefon, foarte lămurit.

— O să treacă-un camion cu oameni de-ai senatorului Arévalo, domnule subprefect – zise Cayo Bermúdez –. Fii bun te rog şi pune-le la dispoziţie tot ce-au nevoie.

— Păi domnul Lozano nu i-a cerut lui *don* Emilio decât patru-cinci oameni – zise ăl de dădea ordine –. Despre ce camion e vorba? A-nnebunit ministrul?

— Cinci ca să-mprăştie o manifestaţie? – zise subprefectul –. Cineva chiar că s-a ţicnit, dar nu domnul Bermúdez. Mi-a zis un camion, adică pe puţin douăzeci sau treizeci de inşi. Şi eu, ca să fiu sigur, am pregătit paturi pentru patruzeci.

— Am încercat să iau legătura cu *don* Emilio dar nu mai era la fermă, plecase la Lima – zise ăl de dădea ordine –. Şi cu domnul Lozano, dar pas de-l găseşte, nu era la prefectură. Ah, fir-ar mă-sa-al dracului de necaz.

— Lăsaţi, nu vă faceţi sânge rău, cinci ca noi sunt de ajuns – râse Téllez –. Mai bine beţi o bere, domnule.

— Dumneavoastră nu ne puteţi face rost de niscai întăriri? – zise ăl de dădea ordine.

— Pe dracu – zise subprefectul –. Ăştia din Camaná-s nişte putori. Aici Partidul Restaurator îs eu singur.

— Bun, om vedea cum ne descurcăm – zise ăl de dădea ordine –. Să n-aud de bordel, de băuturică. Marş la culcare. Mâine trebuie să fim zdraveni că nu-i de şagă.

Subprefectul le pregătise găzduire la comisariat, şi de cum ajunseră-acolo Trifulcio se prăvăli pe pat şi se-acoperi bine cu pătura. Nemişcat şi-nfofolit se simţi ceva mai bine. Téllez, Urondo şi vătaful Martínez aduseseră pe-ascuns o sticlă şi şi-o treceau din mână-n mână, de la un pat la altul, conversând. El îi auzea: dac-au cerut un camion înseamnă că s-a-ngroşat gluma, zicea Urondo. Nu se poate, senatorul Arévalo le zisese: floare la ureche, băieţi, şi pân'acu nu ne-a-nşelat niciodată, zicea vătaful Martínez. Pe deasupra, dacă ceva scârţâia le săreau în ajutor agenţii, că doar de-aia veniseră acolo, zicea Téllez. Şaizeci?, şaişcinci?, gândea Trifulcio, câţi ani oi fi având?

— Răul a-nceput încă de-aici, de când ne-am suit în avion – zise Ludovico –. Se hâţâna aşa tare încât mi-a-ntors stomacul pe dos şi-am borât peste Hipólito. La Arequipa am ajuns în ultimul hal. Mă culegeai de pe jos. A trebuit să mă pun pe picioare cu doze babane de rachiu *pisco.*

— Când ziarele-au publicat ce s-a-ntâmplat la teatrul ăla, că s-a lăsat cu morţi, m-am gândit: aoleu, ce-o fi păţit săracu' – zise Ambrosio –. Dar nu ţi-am văzut numele printre victime.

— Ne-au trimis în gura lupului, cu bună-ştiinţă – zise Ludovico –. Cum aud cuvântul teatru, cum parcă simt ciomăgeala. Şi sufocarea, Ambrosio, înăbuşirea aia teribilă.

— Cum de-a putut izbucni o asemenea încăierare? – zise Ambrosio –. Înseamnă că-ntreg oraşul s-a răsculat împotriva guvernului, nu, Ludovico?

— Da – zise senatorul Landa –. Au aruncat grenade-n teatru, de-alea lacrimogene, sunt şi morţi. Bermúdez e pe dric, Fermín.

— Dacă Lozano vroia un camion, de ce naiba i-a zis lui *don* Emilio: vreo patru-cinci îs de-ajuns – blestemă, pentru-a zecea oară, ăl de dădea ordine –. Şi unde-au dispărut Lozano şi *don* Emilio?, de ce nu pot da de nimeni la telefon?

Plecaseră din Camaná înainte de-a se lumina de ziuă, fără să-mbuce nimic, şi ăl de dădea ordine nu făcea decât să bombăne şi să suduie. Toată noaptea te-ai muncit să dai de ei cu telefonul, şi-acu pici de somn, gândea Trifulcio. Nici

el nu putuse să doarmă. Frigul se-nteţea pe măsură ce camioneta urca pe *sierra.* Trifulcio moţăia uneori şi-i auzea pe Téllez, Urondo şi pe vătaful Martínez cerându-şi sau dându-şi ţigări –. Ai îmbătrânit, gândea, într-o zi o să crăpi. Ajunseră la Arequipa la zece. Ăl de dădea ordine îi duse la un căsoi de care atârna o firmă cu litere roşii: Partidul Restaurator. Uşa era încuiată. Pumni, picioare, apăsări pe sonerie, nimic, nimeni. Pe străduţa strâmtă, oamenii intrau în dughene, soarele nu încălzea, nişte puşlamale trâmbiţau din răsputeri titluri de ziare. Aerul era foarte limpede, cerul părea foarte adânc. În cele din urmă veni să deschidă un băieţel desculţ, căscând. De ce era închis localul partidului, îl luă la rost ăl cu ordinele, că doar era trecut de zece. Băieţelul îl privi mirat: era întotdeauna închis, se deschidea doar joi seara, când veneau *doctorul* Lama şi ceilalţi domni. De ce s-o fi numind oraş alb Arequipa, din moment ce nicio casă nu era albă?, gândea Trifulcio. Intrară. Birouri goale, scaune desfundate, fotografii cu Odría, lozinci, Trăiască Revoluţia Restauratoare, Sănătate, Educaţie, Muncă, Odría este Patria. Ăl de dădea ordine fugi la telefon: ce s-a-ntâmplat?, unde-s oamenii?, de ce nu i-a-ntâmpinat nimeni? Lui Téllez, Urondo şi vătafului Martínez li se făcuse foame: putem da o fugă să-mbucăm ceva, domnule? Bine, dar să vă-ntoarceţi în cinci minute, zise ăl cu ordinele. Le dădu o *libra* şi dispăru cu camioneta. Găsiră un birt mai acătării, cu măsuţe curate şi feţe de masă albe, cerură cafea cu lapte şi sandvişuri. Fiţi atenţi ce scrie, zise Urondo, Toţi la Teatrul Municipal Diseară, Toţi cu Coaliţia, da' ştiu că tipii şi-au făcut propagandă. M-oi fi simţind aşa din cauză de *soroche,* răul de înălţime?, gândea Trifulcio. Parcă respira degeaba, nu-i intra aer în piept.

— Mi-a plăcut Arequipa, e curăţică – zise Ludovico –. Nişte fetiţe pe stradă de să-ţi lingi degetele. *Cholas,* sigur.

— Cu ce ţi-a greşit Hipólito? – zise Ambrosio –. N-a vrut să-mi povestească nici în ruptul capului. Îi tot dădea-nainte cu ni s-a-nfundat, frate-miu, şi-alta nimic. Nu ştia cum să scape.

— L-o fi mustrând conştiinţa că prea a fost potaie – zise Ludovico –. Ce mai loază, mă Ambrosio!

— Când te gândeşti că era cât pe ce să fiu şi eu acolo, Ludovico – zise Ambrosio –. Noroc cu *don* Fermín că nu s-a dus.

— Peste cine crezi c-am dat la postul din Arequipa lăfăindu-se în chip de ştab? – zise Ludovico –. Peste Molina.

— *El Chino* Molina? – zise Ambrosio –. Nu era la Chiclayo?

— Ţi-aminteşti ce fumuri îşi dădea faţă de noi ăştia care nu eram pe ştatul de funcţii? – zise Ludovico –. Acu parcă-i altu. Ne-a primit de parcă ne-am fi bătut dintotdeauna pe burtă.

— Bine-aţi venit, colegilor, poftiţi – zise Molina –. Ceilalţi au rămas prin piaţă să caşte gura la mândreţile noastre de-arequipene?

— Care ceilalţi? – zise Hipólito –. N-am venit decât Ludovico şi cu mine.

— Cum care ceilalţi? – zise Molina –. Ăilalţi douăşcinci pe care mi i-a promis domnul Lozano.

— Ah da, parcă l-am auzit eu zicând c-o să mai trimită niscai oameni din Puno şi Cuzco – zise Ludovico –. N-au venit?

— Tocmai acu' am vorbit la Cuzco, şi Cabrejitos nu mi-a zis absolut nimic de asta – zise Molina –. Nu pricep. De altfel nici n-avem prea mult timp. Mitingul Coaliţiei e la şapte.

— Trasul pe sfoară, minciunile, Ambrosio – zise Ludovico –. Furatul căciulii, manevrele de culise. Totul, programat.

— Am înţeles, e-o ambuscadă – zise *don* Fermín –. Bermúdez a aşteptat să se-ntărească Coaliţia şi-acum vrea s-o torpileze dintr-o dată şi fără riscuri. Dar de ce-a ales tocmai Arequipa, *don* Emilio?

— Fiindcă-ar fi cea mai fainã lovitură publicitară – zise *don* Emilio Arévalo –. Revoluţia lui Odría a pornit din Arequipa, Fermín.

— Vrea să dovedească ţării că Arequipa-i odríistă – zise senatorul Landa –. Dă-ţi seama: arequipenii, ca un singur om, împiedică mitingul Coaliţiei. Opoziţia se face de baftă şi

Partidul Restaurator rămâne singur în şa întâmpinând alegerile din cincizeci şi şase.

— O să trimită douăşcinci de agenţi din Lima – zise *don* Emilio Arévalo –. Iar mie mi-a cerut un camion plin cu *cholo*s mardeiaşi.

— Mda, şi-a pregătit bomba cu multă grijă – zise senatorul Landa –. Numai că de data asta n-o să mai fie ca atunci cu Espina. De data asta bomba îi va exploda în mâini.

— Şi cum îţi zic, Molina se dădea de ceasul morţii să vorbească zor-nevoie cu domnul Lozano, dar pe ăsta ia-l de unde nu-i – zise Ludovico –. Dispărut, intrat în pământ, ca şi *don* Cayo. Secretarul lui răspundea: n-a venit, nu-i. Ce mai lucrătură!

— Ce tot bâigui acolo, să-ţi trimit întăriri, Chino? – zise Cabrejitos –. Te-ai sonat? Nimeni nu mi-a zis nimic, şi chiar de-aş vrea n-aş putea. Băieţii mei nu-şi văd capul de treabă.

— *El Chino* Molina îşi smulgea părul din cap şi mai multe nu – zise Ludovico.

— Noroc cu senatorul Arévalo, el ne trimite ajutor – zise Molina –. Vreo cincizeci, pare-se, unul şi unul. Cu ei, cu voi doi şi cu cei câţiva băieţi de-ai mei vom face şi noi ce vom putea.

— Mi-ar plăcea să gust ardeii ăia iuţi, umpluţi, care fac faima Arequipei de li s-a dus buhul – zise Hipólito –. Dacă tot suntem aici.

După ce mâncară la birt, fără a mai ţine seama de ordine, plecară să dea o raită prin oraş: străduţe, soare cu dinţi, căsuţe cu zăbrele şi porţi grele, caldarâm lucitor, preoţi, biserici. Portalurile primăriei păreau tăiate-n ziduri de cetate. Trifulcio trăgea aer cu gura deschisă şi Téllez le-arăta zidurile: ian priviţi ce fel de a-şi face propagandă aveau şi ăia din Coaliţie! Se-aşezară pe-o bancă în centru, orientată spre faţada gri a catedralei, şi trecu o maşină cu difuzoare: Toţi la Teatrul Municipal la Ora Şapte. Veniţi cu Toţii Să-i Ascultaţi pe Liderii Opoziţiei. Cei din maşină împrăştiau de la gemuleţe foi volante pe care lumea le

prindea, le frunzărea şi le-arunca. Asta-i, răul de înălţime, gândea Trifulcio. Altitudinea. Auzise cum e *el soroche:* îţi simţi inima bătând darabana şi nu poţi respira. De parcă-ar fi alergat întruna, de parcă s-ar fi bătut: pulsul rapid, tâmplele zvâcnitoare, venele tari. De n-o fi bătrâneţea, gândea Trifulcio. Nu-şi mai aminteau pe unde s-o ia ca să se-ntoarcă şi fură nevoiţi să-ntrebe. Partidul Restaurator?, ziceau oamenii, asta ce-o mai fi, cu ce se mănâncă?, şi ridicau din umeri. Straşnic partid şi ăsta-al lui Odría, râdea vătaful Martínez, dacă nici n-au auzit de el. Ajunseră cu chiu cu vai, şi ăl de dădea ordine se stropşi la ei: ce, credeau c-au venit să facă turism? Mai erau doi tipi cu el. Unul scund, cu ochelari şi cu cravată, ăllalt mai metis *cholo*, mai din topor, fără haină, şi scundul se răţoia la ăl cu ordinele: i-au promis cincizeci şi-i trimiteau cinci! Doar n-or să-şi bată joc de el în halul ăsta. Ce, e calul lor de bătaie?

— Vă rog frumos, sunaţi la Lima, domnule *doctor* Lama, încercaţi să daţi de *don* Emilio, sau de Lozano, sau de domnul Bermúdez – zise ăl cu ordinele –. Că eu asta am făcut toată noaptea, degeaba. Nu ştiu, nu mai înţeleg nimic. Domnul Lozano i-a zis lui *don* Emilio cinci, şi-am venit, domnule *doctor*. Să vă explice ei cine şi de ce s-a-nşelat.

— Nu-i vorba că n-am găsi oameni, dar vroiam specialişti, tipi duri gata de orice – zise *doctorul* Lama –. Şi nu-i numai asta, dar protestez sus şi tare din principiu. Am fost înşelat.

— Ce contează că nu-s mai mulţi, dom'le *doctor* – zise *el cholo* cel din topor –. Mergem la Hală, umflăm de-acolo trei sute şi le prăvălim ălora teatru-n cap.

— Eşti sigur de tipii de la Hală? – zise ăl de dădea ordine –. Nu prea am încredere-n ideile tale, Ruperto.

— Mai mult decât sigur – zise Ruperto –. Eu am experienţă. Asmuţim toată Hala şi ne năpustim la Teatrul Municipal ca un uragan.

— Să-l căutăm întâi pe Molina – zise *doctorul* Lama –. Precis c-au sosit pân-acum oamenii lui.

— Şi la prefectură i-am întâlnit pe teribilii bătăuşi ai senatorului Arévalo – zise Ludovico –. Ăi cincizeci erau cinci, Ambrosio.

— Cineva a-ncurcat oalele-aici, voit sau nevoit – zise Molina –. Aşa nu mai merge, domnule prefect.

— Încerc cu disperare să iau legătura cu ministrul, să-i cer instrucţiuni – zise prefectul –. Dar am impresia că secretarul lui nu vrea să mi-l dea: ba că n-a venit, ba c-a plecat mai demult, ba că nu ştiu când se-ntoarce. Alcibíades, fătălăul ăla.

— Asta nu mai e neînţelegere, ăsta-i sabotaj – zise *doctorul* Lama –. Astea ţi-s întăririle, Molina? Doi în loc de douăşcinci? Ah nu, nu permit aşa ceva.

— Alcibíades e omul meu – zise *don* Emilio Arévalo –. Dar atu-ul rămâne Lozano. S-a arătat destul de-nţelegător şi-l urăşte pe Bermúdez. Dar, ce-i drept, va trebui uns bine.

— Cinci nenorociţi, din care unul bătrân şi căpiat de *soroche* – zise Ludovico –. Adică chiar credeţi că ăştia cinci şi cu noi doi o să-mprăştiem un miting? Ce ne-oţi fi crezând, niscai supermeni, domnule prefect?

— Îl ungem noi, îi dăm şi ce n-a visat – zise *don* Fermín –. Voi vorbi chiar eu cu Lozano.

— Va trebui să apelăm la băieţii tăi, Molina – zise prefectul –. Nu era prevăzut, domnul Bermúdez nu voia ca localnicii să fie amestecaţi. Dar nu văd altă soluţie.

— Nu, nu dumneata, Fermín – zise senatorul Arévalo –. Faci parte din Coaliţie, deci oficial eşti duşman de-al guvernului. Pe când eu mi-s de-al regimului, Lozano are mai multă-ncredere-n mine. Mă voi ocupa eu.

— Pe câţi oameni de-ai tăi putem conta, Molina? – zise *doctorul* Lama.

— Dacă e să-i socotim pe gradaţii mărunţi şi pe adjutanţi, cam douăzeci – zise Molina –. Dar ăştia-s toţi pe ştatul de funcţii şi n-or să vrea să-şi rişte pielea de-amorul artei. Or să pretindă primă de risc, gratificaţii.

— Promite-le marea cu sarea, n-avem de-ales, trebuie împiedicat mitingul cu orice preţ – zise *doctorul* Lama –. Am promis şi mă voi ţine de cuvânt, Molina.

— Adevăru-i că ne facem sânge rău de pomană – zise prefectul –. N-or să poată umple teatrul. Cine-i cunoaşte-aici pe barosanii din Coaliţie?

— Ştim şi noi că se vor înghesui mai ales curioşii, şi că ăştia, la primul incident, vor spăla putina – zise *doctorul* Lama –. Dar chiar şi-aşa, e-o chestiune de principiu. Ne-au tras pe sfoară, prefectule.

— O să-ncerc în continuare să iau legătura cu ministrul – zise prefectul –. S-ar putea ca domnul Bermúdez să se fi răzgândit şi să-i lase totuşi să-şi facă mitingul.

— Nu i-aţi putea face rost de-o pastilă ceva, unuia din oamenii mei? – zise ăl de dădea ordine –. Negroteiului, domnule *doctor*. E pe punctul să leşine de *soroche.*

— Păi bine mă, dacă tot n-aveaţi oameni îndeajuns de ce naiba v-aţi băgat în viesparul de la teatru? – zise Ambrosio –. Cu-aşa puţini era o nebunie, Ludovico.

— Fiindcă ne-au dus cu preşul şi noi am luat toate de bune – zise Ludovico –. Eram aşa convinşi încât ne-am dus să mâncăm celebrii ardei iuţi umpluţi despre care-mi împuiase capul Hipólito.

— La Tiabaya, acolo-i gătesc cum trebuie – zise Molina –. Auziţi, stropiţi-i din belşug cu bere *chicha* dar de-aia specială din porumb *jora,* şi să fiţi înapoi la patru ca să vă duc la sediul Partidului Restaurator. Acolo-i punctul de-ntâlnire.

— Motivul? – zise *don* Emilio Arévalo –. Îl ştii cât se poate de bine, Lozano. Să dăm de pământ cu Bermúdez, bine-nţeles.

— Vreţi să ziceţi să dăm o mână de ajutor Coaliţiei, domnule senator – zise Lozano –. De data asta nu vă pot servi. Nu-i pot face una ca asta lui *don* Cayo, sper că mă-nţelegeţi. E ministru, mi-e superior direct.

— Cum să nu poţi, Lozano – zise *don* Emilio Arévalo –. Dumneata şi cu mine putem. Totul depinde de noi doi. Oamenii n-ajung la Arequipa, şi de planul lui Bermúdez s-alege praful.

— Şi după-aia, domnule senator? – zise Lozano –. Nu Domniei voastre o să vă ceară socoteală Bermúdez. Ci mie. Eu i-s subordonat.

— Dumneata crezi că eu vreau să sprijin Coaliţia, şi-aici greşeşti, Lozano – zise *don* Emilio Arévalo –. Nu, eu vreau să sprijin guvernul. Sunt omul regimului, prin urmare duşman al Coaliţiei. Dacă regimul are probleme, e din cauză c-a lăsat să-i crească vreascuri, dintre care cel mai putregăios e Bermúdez. Mă-nţelegi, Lozano? E vorba să-l sprijinim pe Preşedinte, nu Coaliţia.

— Preşedintele ştie? – zise Lozano –. Că-n cazul ăsta, se schimbă situaţia, domnule senator.

— Oficial, Preşedintele se cuvine să nu ştie nimic – zise *don* Emilio Arévalo –. De-aia existăm noi, prietenii Preşedintelui, Lozano.

Blestemata de *chicha* mi-a făcut şi mai mult rău, gândi Trifulcio. Sângele i se-oprise-n vene, începuse să-i fiarbă. Dar se prefăcea că n-are nimic, întinzând mâna după stacană şi zâmbindu-le lui Téllez, Urondo, Ruperto şi vătafului Martínez: noroc. Ei erau deja cam piliţi. Greoiul *cholo* făcea pe cultul, în casa de-alături dormise Bolívar, *chicha* de Yanahuara era cea mai bună din lume, şi râdea plin de sine: la Lima, n-aveau aşa ceva, nu? Îi explicaseră şi-nainte că veneau de la Ica, dar tot nu-nţelegea. Trifulcio gândi: dacă-n loc de una aş fi înghiţit două pastile poate nu m-ar fi picnit iar *el soroche.* Privea pereţii afumaţi, femeile ce purtau tăvi cu ardei picanţi de la cuptor la mese, şi-şi lua pulsul. Nu se-oprise, bătea încă, dar abia-abia. Şi fierbea, asta da, de aia-i simţea talazurile încinse spărgându-i-se parcă în piept. Of de s-ar face-odată noapte, să-şi isprăvească mai degrabă trebuşoara de la teatru şi să se-ntoarcă la Ica. N-ar fi mai bine să mergem chiar acu la Hale? zise vătaful Martínez. Ruperto se uită la ceas: aveau tot timpul, nu era încă nici patru. Pe uşile deschise ale birtului, Trifulcio vedea pieţişoara, băncile şi copacii, nişte copii jucându-se cu titireze, zidurile albe ale unei bisericuţe. Nu era altitudinea, era bătrâneţea. Trecu o maşină cu difuzoare, Cu Toţii la Municipal, Toţi de Partea Coaliţiei, şi

Ruperto sudui o dată birjăreşte, apoi: ce-o să le mai muiem noi oasele. Domol, domol, zise Téllez, păstrează-te pentru atunci. Cum merge cu *el soroche,* bunicule?, zise Ruperto. Mai bine, nepoate, zâmbi Trifulcio. Şi-l urî.

— Totul s-a aranjat, domnule senator, dar mi-am luat şi eu precauţiile mele – zise Lozano –. De dus se vor duce, dar câţiva. Iar ăilalţi vor ajunge prea târziu. Mă bizui pe dumneavoastră în caz că...

— Bizuie-te pe mine pentru toate, Lozano – zise *don* Emilio Arévalo –. Şi-n plus bizuie-te şi pe recunoştinţa Coaliţiei. Domnii aceia cred că le faci lor serviciul. Lasă-i să creadă, e-n avantajul dumitale.

— Tot nu se poate vorbi cu Arequipa? – zise Cayo Bermúdez –. Asta-i culmea, doctoraşule.

— Nu mi-au plăcut deloc celebrii lor ardei iuţi – zise Hipólito – Mă ard la rânză, Ludovico.

— N-am reuşit să conving decât zece – zise Molina –. Ăilalţi nici nu vor s-audă, nu ne vârâm noi acolo îmbrăcaţi civil, oricâte prime de risc am primi. Ce părere-aveţi, domnule prefect?

— Zece, cu ăia doi din Lima şi cu ăia cinci ai senatorului fac şaptesprezece – zise prefectul –. Dacă-i adevărat că Lama stârneşte şi Halele, s-ar putea să meargă. Şaptesprezece tipi cu boaşele tari pot da totul peste cap acolo, cum de nu. Cred că merge, Molina.

— Oi fi eu tont, dar nici chiar într-atât pe cât mă cred domnii ăştia, domnule senator – zise Lozano –. Eu nu primesc cecuri niciodată.

— Alo, Arequipa? – zise Cayo Bermúdez –. Molina? Ce s-a-ntâmplat, Molina, unde dracu te-ai vârât de n-am putut da de dumneata.

— Nu-i crede nici pe ei aşa capsomani – zise *don* Emilio Arévalo –. E un cec la purtător, Lozano.

— Cum asta, când eu v-am sunat în disperare toată ziua, *don* Cayo – zise Molina –. Ca şi prefectul, ca şi *doctorul* Lama. Cum asta, când cel ce intrase parcă-n pământ eraţi dumneavoastră, *don* Cayo.

— Ceva scârţâie la Arequipa, *don* Cayo? – zise *doctorul* Alcibíades.

— Nu unul ci o mie de necazuri – zise Molina –. N-avem oameni, *don* Cayo. Nu ştiu dacă vom putea face ceva numai cu-atâţia.

— Oamenii lui Lozano n-au sosit? – zise Cayo Bermúdez –. Camionul lui Arévalo n-a sosit? Ce tot îndrugi, Molina?

— Am contribuit eu cu zece de-ai mei, dar şi-aşa, şapte-sprezece nu-s cine ştie ce, *don* Cayo – zise Molina –. Drept să vă zic nu mă pot încrede nici în *doctorul* Lama. Promite cinci sute, o mie. Dar el cam bate câmpii, îl ştiţi doar.

— Numai doi din Lima, numai cinci din Ica? – zise Cayo Bermúdez –. Molina, bagă de seamă ce zici, asta te-ar putea costa scump. Unde-s ceilalţi?

— Nu-nţelegeţi că n-au venit, *don* Cayo? – zise Molina –. Nu-nţelegeţi că eu sunt cel ce vă-ntreabă unde-s ceilalţi, de ce n-au venit toţi cei pe care ni i-aţi anunţat?

— Şi-aşa, foarte liniştiţi, după porţia de ardei iuţi ne-am dus să ne plimbăm prin piaţă – zise Ludovico –. Foarte calmi, neştiutori, am fost s-aruncăm o privire Teatrului Municipal, pasă-mi-te să recunoaştem terenul.

— Părerea mea e că-n ciuda tuturor neajunsurilor, s-ar putea să meargă treaba, *don* Cayo – zise prefectul –. Coaliţia, aici, practic nu există. Şi-au făcut ei publicitate, dar nu-i văd în stare să umple Municipalul. Poate vreo sută de gură-cască, nu mai mult. Dar cum de-aţi crezut c-a sosit multă lume, *don* Cayo?

— Cineva şi-a vârât coada, o să vină el momentul să descurc iţele acestei afaceri, n-ai grijă – zise Cayo Bermúdez –. E Lama pe-acolo?

— Alo, domnule Ministru? – zise *doctorul* Lama –. Vreau să protestez cu toată energia. Ne-aţi promis optzeci de oameni şi ne trimiteţi şapte. I-am propus Preşedintelui să facem din mitingul Coaliţiei o mare acţiune populară în favoarea guvernului, şi suntem sabotaţi. Dar vă previn că nu ne lăsăm.

— Lasă-te de discursuri acum, Lama – zise Cayo Bermúdez –. Am nevoie să ştiu un singur lucru, dar cu toată

sinceritatea. Îi poţi întări pe oamenii lui Molina cu douăzeci sau treizeci de indivizi? Nu contează preţul. Douăzeci sau treizeci care să-şi ştie meseria. Poţi?

— Ba şi cincizeci, ba mai mulţi – zise *doctorul* Lama –. Problema nu-i numărul, domnule Ministru. Oameni găsim noi. Numai că ne-aţi promis tipi perfect versaţi în d-alde astea.

— Bine, fă-mi rost de treizeci care să-i însoţească la Municipal pe oamenii lui Molina – zise Cayo Bermúdez –. Cum merge contramanifestaţia?

— Băieţii Partidului Restaurator bat periferia, unde fac propagandă – zise *doctorul* Lama –. Or s-aţâţe mulţimile de-acolo şi-or să le deşerte drept în faţa Municipalului. Am convocat şi-o altă manifestaţie la Hale, la ora cinci. O s-adunăm mii de oameni. S-a zis cu Coaliţia aici, domnule Ministru.

— Bine, Molina, rămâne cum am stabilit – zise Bermúdez –. Ştiu că Lama exagerează, dar n-avem altă soluţie decât să ne-ncredem în el. Da, vorbesc eu cu comandantul să dubleze efectivele din centru, pentru orice eventualitate.

Ciudată boală, gândi Trifulcio, apare şi dispare. Simţea că moare, că reînvie, că moare iar. Ruperto îl provoca ridicându-şi paharul. Noroc, zâmbi Trifulcio, şi bău. Urondo, Téllez şi vătaful Martínez lălăiau fiecare câte-o melodie alandala şi birtul se umpluse. Ruperto privi la ceas: acu da, era timpul, camionetele or fi sosit deja la Hale. Dar vătaful Martínez zise: ultima, aia la botul calului. Ceru altă stacană cu *chicha* şi-o băură în picioare. să-ncepem chiar de aici, zise Ruperto şi sări pe-un scaun: arequipenilor, fraţilor, ascultaţi-mă o clipă. Trifulcio se sprijini de perete, închise ochii: o să moară aici? Încetul cu-ncetul, lumea încetă să se mai învârtejească, sângele începu să-i curgă iar prin vene. Cu toţii la Municipal să le-arătăm ălora din Lima cine-s arequipenii, răgea Ruperto, clătinându-se. Clienţii continuau să mănânce, să bea, câţiva se porniseră pe râs. Noroc tuturor şi lui Odría, zise Ruperto, ridicând un pahar, v-aşteptăm la intrarea la Municipal. Téllez, Urondo şi vătaful Martínez îl scoaseră pe Ruperto în stradă, strâns

îmbrăţişaţi; mai bine hai odată, *cholo*, guralivule, că se făcuse târziu. Trifulcio ieşi încleştându-şi dinţii şi pumnii. Iarăşi nu curgea, iarăşi fierbea. Opriră un taxi: la Hale.

— Neştiutori ca pruncii, din două motive – zise Ludovico –. Credeam că restauratorii din Arequipa erau mai mulţi. Şi nu ştiam despre Coaliţie că-şi năimise atâţia bătăuşi.

— Ziarele ziceau c-a ieşit scandal fiindcă poliţia a năvălit în teatru – zise Ambrosio –. Fiindc-au tras în mulţime şi-au aruncat grenade.

— Noroc c-au năvălit, noroc c-au aruncat grenade – zise Ludovico –. Altfel, acolo-mi rămâneau oasele. Am ieşit eu caftit, ce-i drept, dar măcar am rămas în viaţă, Ambrosio.

— Da, du-te de vezi ce se-ntâmplă la Hale, Molina – zise Cayo Bermúdez –. Şi dă-mi imediat de ştire.

— Tocmai am dat o raită pe la Municipal, *don* Cayo – zise prefectul –. E încă pustiu. Şi trupa de-asalt s-a postat prin împrejurimi.

Taxiul îi lăsă la colţul Halelor, şi Ruperto: vedeţi? oamenii lui au şi sosit. Cele două camionete cu difuzoare, staţionate între dughene, făceau o larmă infernală. Dintr-una se revărsa muzică, din cealaltă un glas tunător, şi Trifulcio trebui să se-agaţe de Urondo. Ce-ai mă negrule, tot te mai chinuie *el soroche?* Nu, murmură Trifulcio, cred că mi-a trecut. Nişte tipi împrăştiau manifeste, alţii chemau lumea cu pâlnii la gură, încetul cu-ncetul sporea gloata din preajma camionetelor. Dar majoritatea bărbaţilor şi-a femeilor vindeau şi cumpărau mai departe, netulburaţi, în dughenele lor cu legume, fructe, ţoale. Ce succes pe tine, Trifulcio, zise vătaful Martínez, ăştia te mănâncă din ochi. Şi Téllez: avantajul de-a fi urât, Trifulcio. Ruperto se căţără pe-o camionetă, îi strânse-n braţe pe tipii de-acolo, şi puse mâna pe microfon. Apropiaţi-vă, apropiaţi-vă, arequipenilor, ascultaţi. Urondo, Téllez, vătaful Martínez se-amestecară printre vânzătoare, cumpărători, cerşetori, şi-i îmboldeau: apropiaţi-vă, veniţi încoa, ascultaţi ce zice. Mai am cinci ore pân’ să se termine chestia cu teatrul, gândea Trifulcio, apoi încă opt ore de noapte, astfel că-n cel mai bun caz tot nu plecau până la amiază: nu rezista atât. Se-nsera, se lăsa

frigul, printre dughenele cu boarfe se vedeau măsuţe luminate cu lumânări unde lumea mânca. Îi tremurau picioarele, îşi simţea spinarea jilavă, îi ardeau tâmplele. Se lăsă să cadă pe-o ladă şi-şi atinse pieptul: bătea. Femeia care vindea *tocuyos* îl privi de la tejgheaua ei şi râse: dumneata eşti primul pe care-l văd, înainte doar în filme. E-adevărat, gândi Trifulcio, în Arequipa nu-s negri. Eşti bolnav?, zise femeia, vrei un pahar cu apă? Da, mulţumesc. Nu, nu se simţea rău, era înălţimea. Apa îi făcu bine şi se duse să-i ajute pe ăilalţi. Pregătiţi-vă fraţilor, să le arătăm noi, răgea Ruperto cu pumnul ridicat, şi erau destui să caşte gura la el. Blocau strada, şi Téllez, Urondo, vătaful Martínez şi tipii din camionete mergeau de colo-colo aplaudând, dându-le ghies curioşilor. La Municipal, băieţi, să le-arătăm noi, şi Ruperto se bătea cu pumnu-n piept. E criţă, gândi Trifulcio, chinuindu-se să tragă aer.

— Şi ce v-a făcut să credeţi c-ar fi mulţi odríişti în Arequipa? – zise Ambrosio.

— Contramanifestaţia Partidului Restaurator, la Hale – zise Ludovico –. Ne-am dus s-o vedem şi părea o mare de lume.

— Ce ţi-am zis, Molina? – *doctorul* Lama arătă mulţimea –. Păcat că nu-i Bermúdez aici să vadă cu ochii lui.

— Vorbiţi-le odată, dom'le *doctor* Lama – zise Molina –. Trebuie să-mi chem oamenii, să le dau instrucţiuni.

— Da, o să le zic câteva cuvinte – zise *doctorul* Lama –. Tăiaţi-mi pârtie pân' la camionete.

— Planul era să-i prindeţi între două focuri pe ăi din Coaliţie? – zise Ambrosio.

— Cam aşa ceva, noi intram în teatru şi-ncepeam scandalul înăuntru – zise Ludovico –. Ăia dădeau să iasă, şi se trezeau în plină contramanifestaţie. Ca idee nu era rea, dar a dat greş.

Strivit între oamenii care ascultau, râdeau sau aplaudau, Trifulcio îşi încleştă fălcile. N-o să moară, nu i se mai părea că oasele or să-i crape de frig, nu mai avea impresia că inima i se va opri. Îi dispăruseră până şi junghiurile din cap. Auzea zbieratele lui Ruperto şi vedea lumea îmbulzindu-se

s-ajungă la camionetă unde începuseră să-mpartă băutură şi mici cadouri. În penumbră, recunoştea feţele lui Téllez, Urondo, vătaful Martínez, iţindu-se ici şi colo printre ascultători, şi-i închipuia aplaudând, încurajând. El nu făcea nimic; respira rar, îşi pipăia pulsul, gândea dacă nu mă mişc rezist. Şi chiar atunci se produseră mişcări, înghiontiri, marea de capete văluri, un grup de oameni se-apropie de camionetă, şi cei de pe capotă îi săltară sus. De trei ori ura pentru Secretarul General al Partidului Restaurator! strigă Ruperto, şi Trifulcio îl recunoscu: era cel care-i dăduse leacul pentru *soroche,* era *el doctor*. Linişte, *doctorul* Lama vrea să vă vorbească, urla Ruperto. Ăl de dădea ordine se căţărase şi el pe camionetă.

— Cu ăştia toţi nu mai avem noi grijă – zise Ludovico.

— E lume berechet, aşa-i – zise Molina –. Numai fiţi atenţi să nu mi-i îmbătaţi prea tare.

— O să plasăm câţiva gardieni şi-n teatru, *don* Cayo – zise prefectul –. Cu uniforme şi arme, da. Le-am zis dinainte celor din Coaliţie. Nu, n-au avut nimic împotrivă. Nu-i decât o precauţie-n plus, *don* Cayo.

— Câtă lume a adunat Lama la Hale? – zise Cayo Bermúdez –. Zi-mi exact ce-ai văzut cu ochii dumitale, Molina.

— N-aş putea zice chiar precis, dar sunt destui – zise Molina –. Vreo mie de persoane, cam aşa ceva. Stăm mult mai bine. Cei ce vor intra în teatru se află-acum la localul partidului. De-acolo vă şi vorbesc, *don* Cayo.

Se-ntuneca rapid, Trifulcio n-avea cum să mai distingă faţa *doctorului* Lama, îl auzea doar. Ăsta nu era ca Ruperto, ştia să vorbească. Cu înfloriturі, ce mai, cu eleganţă, în favoarea lui Odría şi-a poporului, împotriva Coaliţiei. Merge, dar nu se compară cu senatorul Arévalo, gândea Trifulcio. Téllez îl apucă de braţ: plecăm, negrule. Îşi făcură loc cu coatele, după colţ aştepta o camionetă şi-n ea erau Urondo, vătaful Martínez, ăl de dădea ordine şi cei doi zdrahoni din Lima ce tot trăncăneau despre ardeii iuţi umpluţi. Te-a mai lăsat *el soroche,* Trifulcio? Cred că da. Camioneta străbătu străzi întunecate, opri în faţa Partidului Restaurator. Lumini

aprinse, birourile mişunând de lume, şi iar tahicardia, frigul, sufocarea. Ăl cu ordinele şi *el Chino* Molina făceau prezentările: uitaţi-vă bine unul la altul ca să vă recunoaşteţi moacele pe-acolo, voi ăştia intraţi taman unde-i dandanaua mai mare. Le aduseseră băuturi, ţigări şi sandvişuri. Dacă ăi doi din Lima erau doar afumaţi, în schimb arequipenii erau beţi pulbere. Să nu mă mişc, să respir adânc, să rezist.

— Ne-au împărţit în grupuri de câte doi – zise Ludovico –. Hipólito şi cu mine am fost despărţiţi.

— Ludovico Pantoja cu negrul – zise Molina –. Trifulcio, nu?

— Mi l-au dat pereche tocmai pe ăla căpiat de *soroche* – zise Ludovico –. Unul din cei omorâţi în teatru. Acu zi şi tu dacă nu mi-a dat târcoale hâda cu coasa, Ambrosio.

— Sunteţi douăşdoi, deci unşpe perechi – zise Molina –. Priviţi-vă bine, să nu vă confundaţi pe-acolo.

— Au omorât trei de-ai noştri, pe alţi paişpe ni i-au vârât în spital – zise Ludovico –. Şi spurcăciunea de Hipólito nevătămat, zi şi tu dreptate-i asta?

— Vreau să mă conving c-aţi înţeles – zise Molina –. Ia să vedem, repetă-mi ce ai de făcut

Cel ce-avea să-i fie pereche îi trecu clondirul şi Trifulcio trase o duşcă: viermişori ce-i alergau prin tot trupul şi-o senzaţie de căldură. Trifulcio îi întinse mâna: îi părea bine, dar să-i zică: lui, fiind din Lima, înălţimea nu-i cauzase? Nu, zise Ludovico şi-şi zâmbiră. Tu, zicea Molina, şi unul lua poziţie de drepţi: eu la parter, asigur stânga şi spatele, cu ăsta. Şi Molina: şi tu? Altul ciocnea din călcâie: eu la galerie, păzesc centrul, cu ăla. Toţi se ridicară să răspundă, dar când îi veni rândul lui Trifulcio, el rămase aşezat: la parter, lângă scenă, cu domnul. De ce nu-s trimişi negrii sus la cucurigu? zise Urondo, şi câţiva chicotiră.

— Deci ştiţi – zise Molina –. Nu faceţi nimic până n-auziţi ţignalul şi cuvântul de ordine. Adică Trăiască Generalul Odría! Cine strigă lozinca?

— O strig eu – zise ăl de dădea ordine –. O să fiu în primul rând la galerie, drept în centru.

— Mai e ceva de lămurit, domn’ inspector Molina – zise o voce ruşinată –. Să ştiţi că nici ei n-au stat cu mâinile-n sân. Le-am văzut oamenii, în maşini, făcând propagandă. Gealaţi cunoscuţi, domn’ inspector, să-mi sară ochii. De n-ar fi decât Argüelles, de pildă. Un cuţitar faimos, dom’le.

— Şi-au tocmit şi bătăuşi din Lima – zise altă voce –. Pe puţin cinşpe, dom’le inspector.

— Gardienii ăia pe care Molina reuşise cu chiu cu vai să-i convingă n-aveau nici ştofă nici experienţă, erau cu moralul la pământ – zise Ludovico –. Am mirosit imediat că dacă lucrurile vor lua o-ntorsătură neplăcută, ăia se vor cărăbăni primii.

— Dacă ceva scârţâie, ne va sări-n ajutor garda de-asalt – zise Molina –. I s-au dat ordine precise. Aşa că nu-mi veniţi mie cu mofturi din astea că nu ţine.

— Să nu credeţi că de frică am zis ce-am zis înainte, dom’le inspector – zise vocea ruşinată –. Ci ca să ştiţi la ce ne putem aştepta.

— Bine, bine, uite că ştiu – zise Molina –. Deci domnul de colo va da semnalul şi voi începeţi circul. Scărmănaţi-i bine şi-mpingeţi-i afară, unde-i va lua-n primire contramanifestaţia. V-alipiţi atunci de oamenii Partidului Restaurator, şi după mitingul din piaţă ne reîntâlnim aici cu toţii.

Le-mpărţiră din nou băutură şi ţigări, apoi ziare în care să-şi înfăşoare lanţurile, boxurile, vinele de bou, măciucile scurte. Molina şi ăl de dădea ordine îi trecură-n revistă, ascunde-le mă mai bine, încheie-ţi haina, şi când ajunseră la Trifulcio ăl cu ordinele îl încurajă: arăţi mai bine, negrule. Da, zise Trifulcio, parcă-s ceva mai bine, şi gândi băga-te-aş în mă-ta. Atenţie, nu trageţi decât dacă sunteţi răzbiţi, zise Molina. În stradă aşteptau taxiurile. Tu cu mine aici, zise Ludovico Pantoja, şi Trifulcio îl urmă. Ajunseră la teatru înaintea celorlalţi. Stătea lume la intrare, împărţind foi volante, dar parterul era aproape gol. Se instalară în rândul al treilea şi Trifulcio închise ochii: acu chiar c-o să explodeze, sângele-i va ţâşni şi va-mproşca pereţii. Chiar aşa rău te simţi?, zise ăl din Lima. Şi Trifulcio: nu, mai bine.

Intrau şi perechile alelalte şi-şi ocupau locurile. Nişte ţângăi începuseră să scandeze Li-ber-ta-te, Li-ber-ta-te. Lumea continua să intre şi parterul să se umple.

— Bine c-am venit din timp – zise Trifulcio –. Nu mi-ar fi dat mâna să stau tot timpu-n picioare.

— Da, *don* Cayo, a-nceput – zise prefectul –. Au reuşit să umple teatrul, naiba ştie cum. Contramanifestaţia e pe punctul de-a porni de la Hale.

Întâi se umpluse parterul, apoi galeria, apoi culoarele dintre rânduri, şi-acu în faţa scenei era lume ce se-mbulzea formând ciorchini, cât pe ce să rupă cordonul de oameni cu banderole roşii ai serviciului de ordine. Pe scenă, vreo douăzeci de scaune, un microfon, un drapel peruan, lozinci pe care sta scris Coaliţia Naţională, Libertate. Când nu mă mişc mă simt aproape bine, gândea Trifulcio. Lumea continua să strige Li-ber-ta-te, şi-un grup începuse să intoneze alt refren undeva-n fundul parterului: Le-ga-li-ta-te, Le-ga-li-ta-te. Se-auzeau aplauze, urale, şi toată lumea vorbea răcnind. Îşi făcură apariţia câteva persoane pe scenă, ocupând scaunele. Fură primite c-o salvă de-aplauze, şi strigătele se-nteţiră.

— Chestia cu legalitatea n-o-nţeleg – zise Trifulcio.

— Asta-i pentru partidele politice scoase-n afara legii – zise Ludovico –. Aici nu-s adunaţi numai milionarii, ci-au profitat şi apriştii şi comuniştii.

— Eu am luat parte la multe manifestaţii – zise Trifulcio –. Prin anii cincizeci, la Ica, alături de senatorul Arévalo. Dar toate-n aer liber. Asta-i prima pe care-o văd într-un teatru.

— Uite-l şi pe Hipólito, acolo, în fund – zise Ludovico –. Mi-e coleg. De mai bine de zece ani lucrăm împreună.

— Ce noroc pe dumneata că nu te-a picnit *el soroche,* asta chiar e-o boală cum n-am mai pomenit – zise Trifulcio –. Auzi, da’ ce te-a apucat să strigi şi dumneata Libertate?

— Strigă şi tu – zise Ludovico –. Vrei să se prindă ăştia cine eşti şi ce cauţi aici?

— Mi s-a poruncit să urc pe scenă şi să le deconectez microfonul, nu să strig – zise Trifulcio –. Ăla care-o să dea

semnalul mi-e şef, şi e precis cu ochii pe noi. E-o cutră, din orice-i sare ţandăra şi ne toarnă amenzi.

— Nu fi prost, negrule – zise Ludovico –. Fă ce-ţi zic, strigă, bate din picioare, aplaudă.

Nici nu-mi vine să cred că mă simt aşa bine, gândi Trifulcio. Un tip pirpiriu, c-o crăvăţică ridicolă şi cu ochelari, încuraja publicul să strige Libertate şi-i anunţa pe cei ce luau cuvântul. Le zicea numele, şi lumea, tot mai scandalagioaică şi zavergioaică, aplauda pe ruptelea. Părea să aibă loc o întrecere între ăi cu Libertate şi ăi cu Legalitate, să vadă care strigă mai asurzitor. Trifulcio tot întorcea capul după ălelalte perechi, dar cu-atâţia oameni în picioare, anevoie le mai zărea când şi când. Ăl cu ordinele, în schimb, se vedea foarte bine, stătea cu coatele rezemate pe balustrada galeriei, înconjurat de alţi patru, ascultând şi privind în toate părţile.

— Numai ăi de păzesc scena şi-s cinşpe – zise Ludovico –. Şi uită-te puţin câţi tipi cu banderole roşii mişună prin teatru. Nemaipunând la socoteală că la izbucnirea scandalului or să sară şi alţii spontan. Cred că n-o să reuşim.

— De ce nu? – zise Trifulcio –. Molina ăla-al vostru n-a explicat totul clar?

— Da, dar socoteala de-acasă nu se potriveşte cu cea din târg – zise Ludovico –. Trebuia să fim cincizeci, şi-ncă bine antrenaţi. Arequipenii ăştia pe care ni i-au vârât pe gât sunt nişte ciurucuri, mi-am dat seama de la prima ochire. N-avem şanse.

— Musai s-avem – Trifulcio arătă spre galerie –. Altfel cine-o mai scoate la capăt cu ăla.

— Contramanifestaţia trebuia să fi ajuns deja – zise Ludovico –. Auzi ceva dinspre stradă?

Trifulcio nu-i răspunse, îl asculta pe domnu-n albastru ce se proţăpise-n faţa microfonului: Odría era un Dictator, Legea Securităţii Interne era anticonstituţională, omul de rând şi de bun simţ dorea Libertate. Şi-i tămâia pe arequipeni: oraşul rebel, oraşul martir, tirania lui Odría a-

nsângerat Arequipa în anii cincizeci dar nu i-a putut înăbuşi Dragostea de Libertate.

— Vorbeşte bine, ce zici? – zise Trifulcio –. Dar senatorul Arévalo e-un as în chestiile-astea, ţi-l are pe ăsta-n buzunarul cel mic. Să vezi cum boceşte lumea ascultându-l. Nu l-ai auzit niciodată?

— Măi să fie, e plin vârf şi tot se buluceşte publicul – zise Ludovico –. Sper să nu-i trăznească prin cap imbecilului tău de şef să dea semnalul.

— Oricum însă, ăsta-i mai acătării decât *doctorul* Lama – zise Trifulcio –. Tot elegant, nu zic, dar nu aşa de greoi şi de-ntortocheat. Se-nţelege totul.

— Ce? – zise Cayo Bermúdez –. Repetă. Zici că-i un eşec total contramanifestaţia, Molina?

— Doar două sute de persoane, *don* Cayo – zise Molina –. Şi alea bete, că li s-a-mpărţit prea multă băutură. Eu i-am atras atenţia *doctorului* Lama, dar el ce să m-asculte, doar îl ştiţi. Probabil că s-au pilit în aşa hal încât tot grosul a rămas la Hale. Vreo două sute, asta-i tot. Ce-i de făcut, *don* Cayo?

— Iar m-apucă – zise Trifulcio –. Din cauza parşivilor care fumează. Iar, fir-ar să fie, că nu mai ştiu ce să fac.

— Tipul ăla al tău ar trebui să fie dement să dea semnalul – zise Ludovico –. Unde-i Hipólito? Nu-l vezi cumva pe colegul meu?

Buluceala, urletele, ţigările încălziseră localul şi se vedea luciul năduşelii pe feţe; unii-şi scoseseră hainele, îşi slăbiseră nodul cravatei, şi tot teatrul zbiera şi răcnea: Li-ber-ta-te, Le-ga-li-ta-te. Speriat, Trifulcio gândi: iar. Închise ochii, dădu capul pe spate, respiră adânc. Îşi atinse pieptul: tare, iarăşi prea tare. Domnu-n albastru îşi terminase cuvântarea, se-auzeau urale, ăl cu crăvăţica ridicolă dădea din mâini ca un dirijor ţicnit.

— Bun, e clar, au câştigat partida – zise Cayo Bermúdez –. În cazul ăsta e mai bine s-anulezi totul, Molina.

— O să-ncerc, dar nu ştiu dacă s-o mai putea, *don* Cayo – zise Molina –. Băieţii-s toţi înăuntru, teamă mi-e că n-am

cum să-i previn la timp. Întrerup acum şi vă sun mai târziu, *don* Cayo.

Acu vorbea un gras înalt, îmbrăcat în gri, pesemne un arequipan fiindcă toţi îi strigau numele-n cor şi-şi fluturau braţele. Mai repede, of, mai iute, gândi Trifulcio, n-o să rezist atâta, ce-aştepta ăla de nu dădea odată semnalul? Cocârjat în scaun, cu ochii pe jumătate închişi, îşi număra pulsul, unu-doi, unu-doi. Grasul ridica braţele, gesticula, se-mpotmolea în cuvinte.

— Acu chiar că mi-e foarte rău – zise Trifulcio –. Am nevoie de aer, domnule.

— Sper să nu fie atât de tâmpit, să nu dea semnalul – şopti Ludovico –. Şi chiar de-l dă, tu cu mine tăcem mâlc, nu ne mişcăm. M-ai înţeles, negrule?

— Taci, milionarule – izbucni, de sus, vocea ălui cu ordinele –. Nu-nşela poporul! Trăiască Odría!

— Bine că-n sfârşit, mă sufocam. I-auzi şi ţignalul – zise Trifulcio, ridicându-se –. Trăiască generalul Odría!

— Toată lumea a rămas cu gura căscată, pân' şi-ăla cu discursul – zise Ludovico –. Toţi cu ochii bleojdiţi la galerie.

Izbucniră alte Trăiască Odría în diferite puncte ale sălii, şi-acu grasul urla: provocatori, provocatori, cu faţa vânătă de furie, în timp ce exclamaţii, ghionturi, proteste îi înăbuşeau vocea şi-o trombă de dezordine zgâlţâia teatrul. Toţi se ridicaseră, în fundul parterului se produceau mişcări şi-mbrânceli violente, curgeau ocările, şi-unii începuseră să se păruiască. În picioare, c-un viscol în tot pieptul, Trifulcio strigă înc-o dată Trăiască Odría! Cineva din rândul din spate îl înhăţă de-un umăr: provocatorule! El se smuci c-o lovitură de cot şi-l privi pe ăl din Lima: hai, dă-i drumul. Dar Ludovico Pantoja stătea ghemuit ca o momâie, uitându-se la el cu ochii cât cepele. Trifulcio îl apucă de reverele hainei, îl săltă-n picioare: mişcă, omule.

— Ce-mi mai rămânea de făcut, din moment ce mardeala începuse – zise Ludovico –. Negrul şi-a scos lanţul şi s-a năpustit spre scenă dărâmând tot ce-i stătea înainte. Mi-am scos pistolul şi m-am repezit după el. Noi şi încă doi am

putut ajunge până-n rându-ntâi. Acolo ne-aşteptau ăia cu banderole.

Câţiva tipi de pe scenă fugeau spre ieşiri, alţii se holbau la serviciul de ordine care făcuse zid şi-i aştepta, cu bâtele pregătite, pe namila de negru şi pe ăilalţi doi care înaintau învârtind lanţuri deasupra capetelor. Cafteşte-i Urondo, strigă Trifulcio, arde-i Téllez. Lanţul lui şuieră ca biciul unui îmblânzitor de fiare, şi tipul cu banderolă cel mai apropiat scăpă bâta şi căzu ducându-şi mâinile la faţă. Sus, negrule, strigă Urondo, şi Téllez: îi reţinem noi, negrule! Trifulcio îi văzu ciocnindu-se avan de grupul ce păzea scăriţa ducând sus pe scenă, şi, învârtindu-şi lanţul, se repezi şi el.

— M-am pomenit despărţit imediat de perechea mea şi de ăilalţi – zise Ludovico –. Se formase-un zid de huidume între ei şi mine. Trebuie că erau pe puţin zece, din care cinci mă-nconjuraseră. Îi ţineam la respect cu pistolul şi-urlam Hipólito, Hipólito. Şi-atunci a venit sfârşitul lumii, frate-miu.

Grenadele căzură de la galerie ca nişte pietroaie pământii, săltară sec izbindu-se de scaunele parterului şi de scândurile scenei, şi-ndată începură să slobozească rotocoale de fum. În câteva secunde atmosfera se-nălbi, se-nceţoşă, se rări, şi-un abur dens şi arzător începu s-amestece trupurile între ele şi să dilueze contururile. Ţipetele se-nteţiră, vacarm de trupuri rostogolite, de scaune sfărâmate, o tuse grea din sute de piepturi, şi Trifulcio uită de luptă. Simţea că braţele-i curg, lanţul îi căzu din mână, picioarele i se-ndoiră şi ochii lui, prin norii arzători, nu mai văzură decât cum fugeau siluetele de pe scenă cu batiste la gură, şi pe tipii cu banderole care se uniseră şi, astupându-şi nările, se-apropiau de el înotând parcă. Nu se putu ridica, se lovea cu pumnu-n piept, îşi căsca gura cu disperare. Nu simţea bâtele ce începuseră să plouă pe el. Aer, aer, ca un peşte prins. Tomasa, atât apucă să mai gândească.

— Întâi am orbit – zise Ludovico –. Dar mai rea decât orice fu sufocarea. Am început să trag la nimereală. Nu mi-

am dat seama că erau grenade, am crezut că m-au împuşcat pe la spate.

— Gaze lacrimogene într-un spaţiu închis, câţiva morţi, zeci de răniţi – zise senatorul Landa –. Nu ne puteam dori mai mult, nu, Fermín? De-ar avea şi şapte vieţi, Bermúdez tot se prăbuşeşte după una ca asta.

— Mi s-au terminat gloanţele – zise Ludovico –. Nu puteam nici deschide ochii. Am simţit că-mi crapă capul şi-am căzut lat. De-ai şti câţi au sărit pe mine, Ambrosio!

— Niscai incidente, *don* Cayo – zise prefectul –. Se pare că s-a zis cu mitingul lor, de-asta puteţi fi sigur. Lumea iese ca din puşcă din Municipal.

— Garda de-asalt a-nceput să intre-n teatru – zise Molina –. S-au auzit împuşcături dinăuntru. Nu, nu ştiu dacă s-a lăsat cu morţi, *don* Cayo.

— N-am habar cât timp să fi trecut, dar la un moment dat am deschis ochii şi-am văzut fum peste fum – zise Ludovico –. Mă simţeam încă mai rău decât dacă-aş fi murit. Sângeram de peste tot, Ambrosio. Şi-atunci l-am văzut pe nemernicul de Hipólito.

— Dând şi el în negru? – râse Ambrosio –. Formidabil, bravo lui, ce i-a păcălit! Deci vezi că nu era aşa imbecil pe cât l-am crezut noi.

— Ajută-mă, ajută-mă – strigă Ludovico –. Nimic, de parcă nu mă cunoştea. Continua să dea-n negru, şi deodată ăilalţi m-au văzut şi s-au repezit la mine. Şi iar lovituri de picior, de bâte. Am leşinat din nou, Ambrosio.

— Poliţia să cureţe străzile, prefectule – zise Cayo Bermúdez –. Să nu permită nicio manifestaţie, să-i aresteze pe toţi liderii Coaliţiei. Ai lista victimelor? Morţi sunt?

— Când mi-am revenit, coşmarul continua – zise Ludovico –. Teatrul era aproape gol. Totul devastat, dâre roşii pe pereţi, perechea mea zăcând într-o baltă de sânge. Nu-i lăsaseră bătrânului, din figură, nici amintirea; era un terci. Alţi tipi se zvârcoleau pe jos, tuşind.

— Da, o mare manifestaţie în Piaţa centrală, *don* Cayo – zise Molina –. Prefectul e la comandant acum. Nu cred că-i bine ce ziceţi, *don* Cayo. Sunt mii de persoane.

— Să fie împrăştiată imediat, idiotule – zise Cayo Bermúdez –. Nu-ţi dai seama că se-ngroaşă gluma? Fă-mi legătura cu comandantul. Să cureţe străzile imediat, Molina.

— Apoi au pătruns gărzile şi-unu a-nceput să dea în mine, văzându-mă aşa – zise Ludovico –. Eu-s de-al nostru, îs din corp! În sfârşit văzui mutra lui *Chino* Molina. M-au scos printr-o ieşire mascată. Am leşinat încă-o dată şi m-am trezit abia la spital. Tot oraşul însă era în grevă.

— Lucrurile merg din ce în ce mai rău, *don* Cayo – zise Molina –. Au smuls bolovanii din caldarâm, e plin centrul de baricade. Trupa de-asalt nu poate împrăştia o asemenea manifestaţie.

— Trebuie să intervină Armata, *don* Cayo – zise prefectul –. Dar generalul Alvarado zice că nu scoate trupa decât dacă i-o ordonă ministrul Apărării.

— Colegul meu de cameră era unul din tipii senatorului – zise Ludovico –. Cu piciorul rupt. Mă ţinea la curent cu ce se-ntâmpla în continuare la Arequipa şi mă călca pe nervi. Mi-era o frică, frate-miu.

— Bine – zise Cayo Bermúdez –. Voi vorbi cu generalul Llerena să-i dea ordinul.

— Eu o şterg de-aici, strada-i mai sigură decât spitalul – zise Téllez –. Nu vreau s-o păţesc ca Martínez sau ca negrul. Îl cunosc pe unul Urquiza. O să-l rog să m-ascundă la el acasă.

— N-o să se-ntâmple nimic, n-or să dea buzna aici – zise Ludovico –. Şi ce dacă-i grevă generală? Armata o să tragă-n ei.

— Şi mă rog unde-i Armata, că eu n-o văd – zise Téllez –. Dac-or vrea să ne linşeze, s-a zis cu noi, intră aicea ca-n sat fără câini. Spitalul nu e păzit.

— Da’ nu ştie nimeni că suntem aici – zise Ludovico –. Şi chiar de-ar şti. Or să creadă că suntem de-ai Coaliţiei, că suntem victime.

— Nu, pentru că nimeni nu ne cunoaşte – zise Téllez –. Îşi vor da seama c-am fost aduşi. Chiar noaptea asta fug să dau de Urquiza. Pot merge, cu tot ghipsul.

— Era pe jumătate damblagit de spaimă, că-şi văzuse amândoi colegii omorâţi la teatru – zise Ludovico –. Ăştia cer acu demiterea ministrului de Interne, zicea, or să dea buzna şi-or să ne spânzure de felinare. Dar ce se-ntâmplă?, răcneam, ce naiba-i afară?

— E-aproape revoluţie – zise Molina –. Nu-i a bună, poporul a pus stăpânire pe străzi, *don* Cayo. I-am retras până şi pe agenţii de circulaţie, ca să nu fie bătuţi cu pietre. De ce nu parvine-odată ordinul să se mobilizeze Armata, *don* Cayo?

— Şi cu ei cum rămâne, domnule? – zise Téllez –. Ce-aţi făcut cu Martínez, cu bătrânii?

— Nu-ţi fă griji, i-am şi-ngropat – zise Molina –. Tu eşti Téllez, nu? Şeful tău ţi-a lăsat bani la prefectură să te-ntorci cu autobuzul la Ica, de cum vei putea merge.

— Păi de ce-au fost îngropaţi aici, domnule? – zise Téllez –. Martínez are nevastă şi copii la Ica, Trifulcio are niscai rude la Chincha. De ce nu i-aţi trimis acolo, să fie-ngropaţi de familiile lor? De ce aici, ca nişte câini? Nimeni, niciodată n-o să vină să-i jelească la groapă, domnule.

— Hipólito? – zise Molina –. A luat primul autobuz către Lima, încălcându-mi ordinele. I-am cerut să rămână să ne-ajute, şi-a şters-o. Da, am aflat cum s-a purtat la teatru, Ludovico, din păcate. Dar n-ai tu grijă, o să-l încondeiez în raportul meu către Lozano de-o să-şi muşte mâinile. Nu uit eu.

— Linişteşte-te, Molina – zise Cayo Bermúdez –. Vreau calm, vreau detalii, zi-mi totul pe rând. Care-i situaţia, exact?

— Situaţia e că poliţia nu mai poate restabili ordinea, *don* Cayo – zise prefectul –. V-o repet înc-o dată. Dacă nu intervine Armata, aici se vor petrece lucruri grave.

— Situaţia? – zise generalul Llerena –. Foarte simplă, Paredes. Imbecilitatea lui Bermúdez ne-a împins între ciocan şi nicovală. A zbârcit-o, şi-acu vrea ca Armata să lămurească lucrurile c-o demonstraţie de forţă.

— Demonstraţie de forţă? – zise generalul Alvarado –. Nu, domnule general. Dacă scot trupa, vor fi mai mulţi morţi ca-

n anul cincizeci. Au baricade, oameni înarmaţi, grevişstii-s tot oraşul. Vă avertizez că va curge mult sânge.

Cayo ne dă asigurări că n-ar fi chiar aşa, domnule general – zise comandantul Paredes –. Greva n-ar reprezenta decât vreo douăzeci la sută. Scandalul a fost provocat de-un mic grup de-agitatori în slujba Coaliţiei.

— Greva reprezintă sută la sută, domnule general – zise generalul Alvarado –. Poporu-i stăpân pe situaţie, străzile-s în mâna lui. Au format un comitet din care fac parte avocaţi, muncitori, medici, studenţi. Prefectul insista să scot trupa încă din noaptea trecută, dar eu vreau ca hotărârea s-o luaţi dumneavoastră personal.

— Zi-mi părerea ta, Alvarado – zise generalul Llerena –. Cinstit şi fără ocolişuri.

— De cum vor vedea tancurile, răsculaţii se vor ascunde-n bortă de şarpe, domnule general Llerena – zise Cayo Bermúdez –. E-o nebunie să pierdem atâta timp. Cu fiecare minut care trece agitatorii se-ntăresc şi guvernul îşi pierde din prestigiu. Daţi ordinul odată.

— Cinstit şi fără ocolişuri, nu văd de ce Armata şi-ar murdări mâinile pentru domnul Bermúdez, domnule general – zise generalul Alvarado –. Aici nu-i în joc nici soarta Preşedintelui, nici a Armatei, nici a regimului. Domnii din Coaliţie m-au vizitat şi mi-au dat asigurări. Au promis să liniştească mulţimea dacă Bermúdez demisionează.

— Dumneavoastră îi cunoaşteţi cât se poate de bine pe conducătorii Coaliţiei, domnule general Llerena – zise senatorul Arévalo –. Bacocorzo, Zavala, López Landa. Doar nu vi-i închipuiţi pe-aceşti domni făcând jocul apriştilor şi-al comuniştilor, nu?

— Ei nutresc cel mai adânc respect faţă de Armată şi, mai ales, faţă de dumneavoastră personal, domnule general Llerena – întări senatorul Landa –. Cer numai demiterea lui Bermúdez. Nu-i pentru-ntâia oară că Bermúdez o scrânteşte, domnule general, o ştiţi preabine. E cea mai bună ocazie pentru guvern să se descotorosească de-un individ care ne stă-n cale tuturor, domnule general.

— Arequipa e indignată de cele petrecute la Municipal – zise generalul Alvarado –. A fost o eroare grosolană de calcul a domnului Bermúdez, domnule general. Liderii Coaliţiei au îndiguit şi-au orientat foarte bine indignarea. Toată vina o aruncă-n cârca lui Bermúdez, nu a regimului. Dacă dumneavoastră-mi ordonaţi, eu scot trupa. Dar gândiţi-vă bine, domnule general. Dacă Bermúdez zboară din minister, totul se rezolvă paşnic.

— Suntem gata să pierdem în câteva ore tot ce-am realizat în câţiva ani, Paredes – zise Cayo Bermúdez –. Llerena îmi răspunde evaziv, ceilalţi miniştri îmi întorc spatele. E vorba de-o ambuscadă în regulă împotriva mea. Dar tu, tu ai vorbit cu Llerena?

— E-n regulă, reţine trupa în cazărmi, Alvarado – zise generalul Llerena –. Armata să nu se-amestece, decât dacă va fi atacată.

— Mi se pare cea mai înţeleaptă măsură – zise generalul Alvarado –. Bacocorzo şi López Landa, din Coaliţie, au venit înc-o dată să mă vadă, domnule general. Sugerează un cabinet militar. Bermúdez e înlăturat şi guvernul nu lasă impresia c-ar ceda. Ar fi o soluţie, nu, domnule general?

— Generalul Alvarado s-a purtat excelent, Fermín – zise senatorul Landa.

— Ţara s-a săturat de-abuzurile lui Bermúdez, domnule general Llerena – zise senatorul Arévalo –. Cele petrecute la Arequipa sunt o probă de ce s-ar putea întâmpla în tot Perul dacă nu scăpăm de-acest individ. E cea mai bună ocazie pentru Armată de a-şi câştiga simpatia naţiunii, domnule general.

— Chestia cu Arequipa nu-i făcută să mă sperie, domnule *doctor* Lora – zise *doctorul* Arbeláez –. Dimpotrivă, înseamnă c-am câştigat partida. Bermúdez e pe dric.

— Să-l zboare din minister? – zise *doctorul* Lora –. Preşedintele n-o s-accepte asta niciodată, Arbeláez, Bermúdez e copilul lui răzgâiat. Va prefera să treacă Arequipa prin foc şi sabie.

— Preşedintele n-o fi sclipind de isteţime dar nici prost nu e – zise *doctorul* Arbeláez –. O să-i explicăm cum vine

treaba şi-o să priceapă. Ura faţă de regim s-a concentrat asupra lui Bermúdez. Le aruncă acest ciolan şi potoleşte haita.

— Dacă Armata nu intervine, eu nu mai pot rămâne-n oraş, *don* Cayo – zise prefectul –. Prefectura nu-i păzită decât de vreo douăzeci de gardieni.

— Dacă îndrăzneşti să te clinteşti din Arequipa, te destitui – zise Bermúdez –. Controlează-ţi nervii. Generalul Llerena va da ordinul dintr-o clipă-n alta.

— M-au împresurat aici, *don* Cayo – zise Molina –. Auzim de-aici manifestaţia din Piaţa Centrală. S-ar putea s-atace postul. De ce nu iese trupa, *don* Cayo?

— Uite ce-i, Paredes, Armata n-o să se înglodeze-n aşa ceva numai ca să-i salveze lui Bermúdez ministerul – zise generalul Llerena –. Nu, în niciun caz. Dar, ce-i drept, trebuie controlată situaţia. Noi, şefii militari, şi-un grup de senatori ai regimului o să-i propunem Preşedintelui formarea unui cabinet militar.

— E metoda cea mai simplă de a-l lichida pe Bermúdez fără ca guvernul să pară înfrânt de arequipeni – zise *doctorul* Arbeláez –. Demisia miniştrilor civili, cabinet militar, şi s-a isprăvit toată afacerea, domnule general.

— Ce se-ntâmplă? – zise Cayo Bermúdez –. Am aşteptat patru ore şi Preşedintele nu mă primeşte. Ce-nseamnă asta, Paredes?

— Armata iese basma curată prin soluţia asta, domnule general Llerena – zise senatorul Arévalo –. Iar dumneavoastră v-alegeţi c-un imens capital politic. Noi, care vă apreciem, nu putem decât să ne bucurăm, domnule general.

— Tu poţi intra la Palat fără ca gărzile să te oprească – zise Cayo Bermúdez –. Zboară, Paredes. Explică-i Preşedintelui că s-a urzit o conspiraţie la nivel înalt, că-n asemenea situaţie totul depinde de el. Să-l aducă pe Llerena la realitate. Nu mai am încredere-n nimeni. Până şi Lozano şi Alcibíades s-au lăsat cumpăraţi.

— Să n-aud de arestări şi alte asemenea năzbâtii, Molina – zise Lozano –. Dumneata rămâi frumuşel la post cu oamenii, şi nu tragi decât dacă ţi-e viaţa-n primejdie.

— Nu pricep, domnule Lozano – zise Molina –. Dumnea-voastră-mi ordonaţi una şi ministrul de Interne alta.

— Uită ordinele lui *don* Cayo – zise Lozano –. E-n carantină, şi nu cred să mai facă mulţi purici ca ministru. Ce-i cu răniţii?

— La spital, cei mai gravi, domnule Lozano – zise Molina –. Vreo douăzeci, sau cam pe-acolo.

— I-aţi îngropat pe cei doi tipi ai lui Arévalo? – zise Lozano.

— Cu maximă discreţie, cum a ordonat *don* Cayo – zise Molina –. Alţi doi s-au întors la Ica. A rămas numai unu-n spital, pe nume Téllez, din oamenii lui Arévalo.

— Fă-i vânt cât mai degrabă din Arequipa – zise Lozano –. Ca şi pe ăi doi pe care ţi i-am trimis. Nimeni să nu rămână-acolo.

— Hipólito a şters-o, n-a ascultat de ordinele mele – zise Molina –. Dar Pantoja e tot la clinică, în stare gravă. Nu se poate mişca o bună bucată de timp, domnule.

— Ah, înţeleg, înţeleg – zise Cayo Bermúdez –. Da, desigur, în condiţiile actuale, înţeleg foarte bine. E-o soluţie, da, de-acord. Unde să semnez?

— Nu pari prea trist, Cayo – zise comandantul Paredes –. Îmi pare foarte rău dar n-am putut să-ţi iau apărarea. În chestiuni de politică te vezi câteodată nevoit să laşi prietenia deoparte.

— Nu-mi veni cu explicaţii, înţeleg preabine – zise Cayo Bermúdez –. Pe de altă parte, voiam mai demult să dispar, şi nu ţi-am ascuns-o. Da, plec mâine dis-de-dimineaţă, cu avionul.

— Nu ştiu cum o să mă descurc ca ministru de Interne – zise comandantul Paredes –. Păcat că nu rămâi să-mi dai sfaturi, cu experienţa pe care o ai.

— Îţi voi da un sfat excelent – zâmbi Cayo Bermúdez –. Să nu te-ncrezi nici în mama care te-a făcut.

— Erorile se plătesc foarte scump în politică – zise comandantul Paredes –. E ca-n război, Cayo.

— Aşa-i – zise Cayo Bermúdez –. N-aş vrea să se afle că plec mâine. Păstrează secretul, te rog.

— Ţi-am pregătit un taxi care să te ducă la Camaná, acolo poţi zăbovi alte câteva zile pân' să te-ntorci la Ica, dacă vrei – zise Molina –. Şi cel mai cuminte e să nu scapi niciun cuvinţel despre ce-ai păţit la Arequipa. Ştii vorba: pune Doamne strajă gurii mele.

— E-n regulă – zise Téllez –. Nici nu-mi doresc altceva decât s-o şterg de-aici.

— Şi cu mine cum rămâne? – zise Ludovico –. Pe mine când mă trimiteţi înapoi?

— De cum te vor ţine picioarele – zise Molina –. Nu te speria, nu mai ai de ce. *Don* Cayo a căzut din guvern şi greva o să ia sfârşit.

— Să nu-mi păstraţi pică, *don* Cayo – zise *doctorul* Alcibíades –. Presiunile au fost teribile. N-am avut de-ales.

— Sunt convins, doctoraşule – zise Cayo Bermúdez –. Nu-ţi port pică. Dimpotrivă, sunt uimit de cât de-abil ai acţionat. Sper să te-nţelegi bine cu succesorul meu, comandantul Paredes. O să te numească director la Interne. M-a-ntrebat ce părere am şi i-am zis da, are toate calităţile necesare.

— Voi rămâne totdeauna la dispoziţia dumneavoastră, *don* Cayo – zise *doctorul* Alcibíades –. Poftim biletele, paşaportul. Totul e-n ordine. Şi dacă nu vă văd mâine, vă doresc de pe-acum călătorie plăcută, *don* Cayo.

— Intră, frăţâne, am nişte veşti grozave pentru tine – zise Ludovico –. Ghiceşte, Ambrosio.

— N-am făcut-o ca s-o jefuiesc, Ludovico – zise Ambrosio –. Nu, nici de aia. Nu mă-ntreba de ce-am făcut-o, frate-miu, că nu-ţi pot spune. O să m-ajuţi?

— M-au pus pe statul de funcţii! – zise Ludovico –. Dă fuga dup-o sticlă cu ceva bun şi ad-o pe furiş, Ambrosio.

— Nu, el nu m-a trimis, el habar n-avea – zise Ambrosio –. Mulţumeşte-te cu atât, eu am ucis-o. Eu am luat hotărârea, de capul meu am făcut-o, da. El era gata să-i dea bani să

plece-n Mexic, era gata să se lase jecmănit toată viaţa de muierea aia. O să m-ajuţi?

— Ofiţer clasa a III-a, Ambrosio, Divizia Omucideri – zise Ludovico –. Şi cine crezi c-a venit să-mi dea vestea asta fainã, frate-miu?

— Da, ca să-i fac lui un bine, ca să-l salvez – zise Ambrosio –. Ca să-i dovedesc toată recunoştinţa ce i-o purtam, da. Acu vrea să dispar. Se gândeşte la familia lui, nu vrea s-o vadă amestecată-n cine ştie ce. E un om formidabil. Un domn cum nu vezi mulţi. Prietenul tău Ludovico să-ţi dea un sfat şi eu te-ajut cu bani, zice, vezi? O să m-ajuţi?

— Domnul Lozano în persoană, închipuie-ţi – zise Ludovico –. M-am trezit cu el în cameră şi-am făcut nişte ochi cât cepele, Ambrosio, îţi dai seama.

— El îţi dăruieşte zece mii, şi eu alţi zece mii, din economiile mele – zise Ambrosio –. Da, s-a făcut, voi pleca din Lima şi niciodată n-o să mă mai vezi la faţă, Ludovico. S-a făcut, o iau şi pe-Amalia cu mine. Fii pe pace, n-o să ne mai calce piciorul prin oraşul ăsta, frăţâne, ţi-o promit.

— Leafa e de două mii opt sute, iar domnul Lozano o să facă-n aşa fel încât să mi se recunoască şi vechimea – zise Ludovico –. O să-mi pice până şi prime, Ambrosio.

— La Pucallpa? – zise Ambrosio –. Păi ce să fac eu acolo, Ludovico?

— Am aflat deja că Hipólito s-a purtat mizerabil – zise domnul Lozano –. O să-l mătrăşesc eu într-un post unde va putrezi de viu.

— Şi ştii unde-au hotărât să-l trimită? – râse Ludovico –. La Celendín! La dracu-n praznic.

— Dar asta-nseamnă că şi pe Hipólito or să-l cocoaţe pe statul de funcţii – zise Ambrosio.

— Ce mai contează, dacă va trebui să trăiască la Celendín! – zise Ludovico –. Ah, frate, frate, sunt atât de fericit. Şi asta ţi-o datorez ţie întrucâtva, Ambrosio. Dacă n-aş fi trecut în slujba lui *don* Cayo, eram şi-acu tot un pârlit de angajat ocazional. Vezi că întrucâtva ţi-am rămas dator, frate-miu?

— De-atâta bucurie mai că te-ai făcut bine, văd că poţi să zburzi – zise Ambrosio –. Când te externează?

— Nu-i niciun zor, Ludovico – zise domnul Lozano –. Însănătoşeşte-te, oblojeşte-te, odihneşte-te, profită de nemişcarea asta forţată ca de-o vacanţă. Nu te poţi plânge. Dormi toată ziulica, ţi se-aduce mâncarea la pat.

— Nu-i totu’ chiar atât de roz, domnule – zise Ludovico –. Nu vă daţi seama că-n tot timpul cât stau aici nu câştig nimic?

— Aiurea, o să-ţi primeşti leafa-ntreagă pe toată perioada spitalizării – zise domnul Lozano –. Pe merit, Ludovico.

— Noi ăştia ocazionalii câştigăm numai când e vreo trebuşoară de făcut, domnule Lozano – zise Ludovico –. Eu nu-s de pe ştate, nu uitaţi.

— Ba află că eşti – zise domnul Lozano –. Ludovico Pantoja, ofiţer clasa a III-a, Divizia Omucideri. Cum îţi sună?

— Cât pe ce să-i pup mâna, Ambrosio – zise Ludovico –. Chiar adevărat?, chiar m-aţi pus pe ştate, domnule Lozano?

— I-am pomenit de tine noului ministru, şi comandantul ştie să recunoască dintr-o ochire şi să răsplătească serviciile aduse – zise domnul Lozano –. Ţi-am obţinut numirea în douăşpatru de ore. Am venit să te felicit.

— Iertaţi-mă, domnule – zise Ludovico –. Ce ruşine, domnule Lozano. Dar ce să fac dacă vestea m-a emoţionat în asemenea hal, domnule.

— Plângi, omule, nu te sfii – zise domnul Lozano –. Văd eu că ţii mult la corpul nostru de băieţi, şi găsesc că-i foarte bine, Ludovico.

— Ai dreptate, eşti bun de cinste, frate-miu – zise Ambrosio –. Fug după sticlă. Numai să nu mi-o găbjească infirmierele.

— Ce amărât trebuie să fie senatorul Arévalo, nu, domnule? – zise Ludovico –. Oamenii lui au avut cel mai rău de pătimit. I-au ucis doi, şi pe altul i l-au belit rău de tot.

— Tu mai bine uită toate astea, Ludovico – zise domnul Lozano.

— Cum să uit, domnule? – zise Ludovico –. Păi să vreau şi nu pot. Nu vedeţi cum m-au lăsat? O ciomăgeală ca aia nu se uită toată viaţa.

— Păi dacă nu vrei să uiţi, atunci nu ştiu zău de ce m-am străduit atâta pentru tine – zise domnul Lozano –. Înseamnă că n-ai înţeles nimic, Ludovico.

— Vreţi să mă speriaţi, domnule – zise Ludovico –. Ce-anume era de-nţeles?

— Că eşti ditamai ofiţerul de Investigaţii, pe picior de egalitate cu ăi ce ies din şcolile noastre – zise domnul Lozano –. Şi-un ofiţer n-are cum să fi făcut trebuşoare de mardeiaş ocazional, Ludovico. Este?

— Să te-ntorci la lucru? – zise *don* Emilio Arévalo –. Ce-mi aud urechile, Téllez? Ce trebuie să faci acum e să te restabileşti, băiete. Să petreci câteva săptămâni bune în sânul familiei, şi n-avea tu grijă că leafa curge. Abia când te vei fi întremat, abia atunci să te-ntorci la lucru.

— Asemenea treburi nu le fac decât ocazionalii, nişte târâie-brâu fără căpătâi – zise domnul Lozano –. Dar tu n-ai fost niciodată mardeiaş, tu te-ai ocupat dintotdeauna c-operaţiuni de mâna-ntâi. Cel puţin aşa zice dosărelul tău nou-nouţ. Sau vrei să şterg totul şi să scriu în el: fost mardeiaş ocazional?

— N-ai de ce să-mi mulţumeşti, băiete – zise *don* Emilio Arévalo –. Asta-ar mai lipsi. Cu cine se poartă frumos cu mine ştiu şi eu cum să mă port, Téllez.

— Acu chiar c-am priceput, domnule Lozano –. zise Ludovico –. Iertaţi-mă, nu m-am prins înainte. N-am fost niciodată ocazional, nici n-am pus piciorul la Arequipa.

— Nu de alta, dar te pomeneşti apoi că vine unu, face gât şi zice: păi n-are niciun drept să se lăfăie pe ştate – zise domnul Lozano –. Aşa că uită totul repejor, Ludovico.

— Am şi uitat, *don* Emilio – zise Téllez –. N-am plecat din Ica, mi-am rupt piciorul încălecând un catâr, blestematul de el. Nici nu ştiţi ce bine-mi cade gratificaţia asta, *don* Emilio.

— Pucallpa din două motive, Ambrosio – zise Ludovico –. Acolo-i cel mai mizerabil post de poliţie din Peru. Şi-n al doilea rând, fiindcă am acolo o relaţie care-ţi poate da de

lucru. Învârteşte o afacere cu autobuze. Vezi că-ţi ofer totul pe tavă, frăţâne?

PATRU

I

— FORMAŢIA Bimbambum? – zice Ambrosio –. De femei? Nu, nu le-am văzut niciodată. De ce mă-ntrebaţi, conaşule?

Gândeşte: Ana, pariurile după sistemul Puica, formaţia Bimbambum, amorurile năbădăioase ale lui Carlitos cu „China”, moartea bătrânului, primul fir argintiu prin păr: doi, trei, zece ani, Zavalita. Oare hahalerele de la „Ultima Oră” au exploatat ştirile despre Puica? Nu ei, ci şnapanii de la „Presa”. Era un rămăşag de tip nou, şi la-nceput împătimiţii curselor nu s-au sinchisit de el, rămânând credincioşi vechilor dublete. Dar un tipograf a nimerit într-o duminică nouă din zece cai câştigători şi s-a procopsit cu cei o sută de mii de *soles* ai Puicăi. „Presa” i-a luat un interviu: zâmbea din mijlocul prietenilor, ţinea toasturi în faţa unei mese gemând de sticle şi clondire, îngenunchea înaintea icoanei Domnului Minunilor. O săptămână mai târziu, jocul după sistemul Puica ajunse să bată recordul, şi „Ultima Oră” fotografie pe prima pagină doi negustori din Ica fluturând euforici biletul câştigător, pentru ca după-aceea, la nicio săptămână interval, cei patru sute de mii de *soles* ai premiului să-i revină unui pescar din Callao ce-şi pierduse de tânăr un ochi într-o încăierare. Miza crescu şi ziarele începură hărţuirea câştigătorilor. Arispe îl detaşă pe Carlitos să se-ocupe de informaţiile privitoare la Puica, dar după trei săptămâni „Cronica” pierduse întâietatea în obţinerea ştirilor: Zavalita, va trebui să te-ocupi dumneata, Carlitos calcă-n strâchini. Gândeşte: dacă n-ar fi fost Puica n-ar fi fost nici accidentul şi mai mult ca sigur că tot holtei ai fi rămas, Zavalita. Dar el era-ncântat de treaba aceea; n-avea prea mult de tras şi, graţie orarului sucit şi incontrolabil, îi putea răpi ziarului multe ore bune. În fiecare sâmbătă noaptea trebuia să facă de planton la biroul central al Jockey-Clubului ca să afle la cât se ridicase miza, iar lunea dimineaţa se ştia deja dacă era un singur

câştigător al Puicii sau mai mulţi, şi la care agenţie se vânduse biletul norocos. Începea atunci vânarea marelui băftos. Lunea şi marţea ploua la redacţie cu afirmaţii şi contraziceri de-ale corespondenţilor voluntari, aşa că trebuia mers de colo-colo cu Periquito şi cu camioneta, verificând zvonurile.

— Din cauza tipei ăleia fardate de la masa de colo – zice Santiago –. Seamănă cu una din formaţia Bimbambum pe care-o chema Ada Rosa.

Cu pretextul răscolirii după presupuşi câştigători ai Puicii, puteai chiuli de la ziar, Zavalita, puteai intra la un cinema, puteai merge la Patio şi Bransa să bei o cafeluţă cu tipi de la alte ziare, sau îl puteai însoţi pe Carlitos la repetiţiile formaţiei de cântăreţe de mambo pe care tocmai o lansa impresarul Pedrito Aguirre şi-n care dansa „China”. Gândeşte: formaţia Bimbambum. Bietul de el, pân-atunci fusese doar îndrăgostit, gândeşte, dar după-aia de-a dreptul molipsit, împătimit, intoxicat de „China”. Pentru ea le făcea o publicitate deşănţată fetelor din Bimbambum scriind spontan cronici artistico-patriotice pe care le strecura în pagina cu spectacolele: de ce ne-am da în vânt după dansatoarele de mambo cubaneze şi chiliene care erau artiste de mâna-a doua, când avem în Peru nişte fete nemaipomenite, meritând rangul de stele? Pentru ea se-acoperea de ridicol: nu le lipseau decât ocazia şi sprijinul entuziast al publicului, era o chestiune de prestigiu naţional, cu toţii la spectacolul dat de Bimbambum. Cu Norwin, cu Solórzano, cu Periquito mergeau la Teatrul Monumental să vadă repetiţiile, şi iat-o pe „China”, Zavalita, iată-i trupşorul iabraş cu poponeţu-i săltăreţ, provocatoru-i chip pişicher, ochii-i răutăcioşi, vocea-i răguşită. Din fotoliile lor prăfuite şi pline de purici, o vedeau discutând cu Tabarín, coregraful pederast, şi-o urmăreau în vârtejul de siluete de pe scenă, năuciţi de-atâta mambo, rumba, *huaracha* şi *subi:* e a mai prima dintre toate Carlitos, bravo Carlitos. Când formaţia Bimbambum a-nceput să se producă prin varieteuri şi cabarete, fotografia cu zâmbetul şugubăţ al „Chinei” se lăfăia cel puţin o dată

pe săptămână la coloana cu spectacolele, având dedesubt explicaţii ce-o ridicau în slava cerului. Uneori, după spectacole, Santiago îi însoţea pe Carlitos şi pe „China” care luau masa la Parral sau se-opreau să bea ceva în vreun bar mai acătării. Pe vremea aceea, perechea se-nţelegea foarte bine, încât într-o seară la „Negro-Negro” Carlitos îşi pusese mâna pe braţul lui Santiago: mi-s’ pare mie c-am trecut perioada de probă, Zavalita, trei luni fără nicio furtună, sunt gata s-o iau de nevastă. Şi într-o altă seară, beat: în lunile astea din urmă ştiu şi eu c-am fost fericit, Zavalita. Dar scandalurile reîncepură când formaţia Bimbambum se destrămă şi „China” începu să danseze la „Pinguinul”, un local deschis de Pedrito Aguirre în plin centru. Nopţile, ieşind de la „Cronica”, Carlitos îl târa pe Santiago printre coloanele Pieţii San Martín, prin Ocoña, până-n vâscoasa incintă macabru decorată a „Pinguinului”. Pedrito Aguirre nu-ncasa de la ei consumul minim, le făcea reduceri la bere şi accepta să-i rămână datori. De lângă bar îi observau pe experimentaţii piraţi ai nopţilor limene abordându-le pe dansatoarele de mambo. Le trimiteau bileţele prin chelneri, le chemau la o tratаţie, le-aşezau la masa lor. Câteodată, când ajungeau ei, „China” plecase demult şi Pedrito Aguirre îi dădea o pălmuţă frăţească lui Carlitos: nu s-a simţit prea bine, a plecat cu prietena ei Ada Rosa, a aflat că maică-sa e-n spital. Alteori o găseau la o măsuţă camuflată din fund, ascultând bancurile vreunui prinţ al vieţii interlope, ori pitită-n umbră lângă vreun elegant matur cu tâmplele cărunte, ori dansând lipită de vreun tinerel apolinic. Şi iată faţa răvăşită a lui Carlitos: prin contract e obligată să le facă pe plac clienţilor Zavalita, sau: aceasta fiind situaţia haidem la bordel Zavalita, sau: ţin la ea numai din masochism Zavalita. De-atunci, amorul dintre Carlitos şi „China” revenise la sângerosul ritm anterior de împăcări şi despărţiri, de scandaluri şi pugilate publice. În antractele idilei sale cu Carlitos, „China” se exhiba cu avocaţi milionari, cu adolescenţi de familie bună arătând a haidamaci, cu negustori unsuroşi. Fată bună, nu se refuză nimănui cu condiţia să fie tată de familie, zicea

Becerrita veninos, n-are vocaţie de curvă ci de adulteră. Dar aventurile alea durau numai câteva zile, şi „China” sfârşea întotdeauna prin a suna la „Cronica”. Atunci să fi văzut zâmbetele ironice ale întregii redacţii, privirile perfide încrucişate peste maşinile de scris, în timp ce Carlitos, cu faţa-i încercănată lipită de receptor, mişca din buze cu umilinţă şi speranţă. „China” îl adusese la sapă de lemn, nu era om de la care să nu fi-mprumutat bani, şi pân’ şi la redacţie soseau poliţe de-ale lui. La „Negro-Negro” îi tăiaseră creditul, gândeşte, numai ţie şi-ţi datorează pe puţin o mie de *soles*, Zavalita. Gândeşte: douăştrei, douăşpatru, douăşcinci de ani. Amintiri ce pocneau ca balonaşele de chewing-gum pe care le făcea Teté, fugare ca reportajele despre Puica a căror cerneală tipografică s-o fi şters demult, Zavalita, inutile ca notiţele aruncate noapte de noapte în coşul de răchită de sub birou.

— Cum să fie artistă! – zice Ambrosio –. O cheamă Margot şi-i o curvuliţă cunoscută ca un cal breaz. Zilnic îşi face mendrele pe la „Catedrala”.

QUETA îl făcea pe american să bea straşnic: whisky după whisky pentru el, şi pentru ea păhărele de vermut (care era ceai tăiat cu apă). Ai pus gheruţa pe-o mină de aur, îi zise Robertito, stoarce-l fato că deja ţi-am marcat douşpe comenzi. Queta nu pricepea decât fragmente confuze din istoria pe care i-o povestea *el gringo,* cu mare risipă de râsete groase şi de mimică. Asaltul unei bănci sau al unui magazin sau al unui tren, pe care el îl văzuse-n realitate sau într-un film sau în paginile unei reviste şi care, ea nu-nţelegea de ce, îi stârnea o hilaritate însetată. Cu zâmbetul pe buze, c-un braţ petrecut pe după gâtul lui pistruiat, Queta gândea în timp ce dansau: douăşpe comenzi, doar atât? Şi chiar atunci se iţi Yvonne pe după perdeaua barului, tencuită bine cu rimel şi alte smacuri. Îi făcu cu ochiul, o chemă cu mâna cu unghii sidefate. Queta îşi apropie gura de urechea acoperită cu laţe roşcate: mă-ntorc imediat, scumpule, aşteaptă-mă-o clipită, să nu chemi alta. What?, ce?, did you say?, zise el vesel, şi Queta-i

strânse braţul cu afecţiune: acuşica, se-ntorcea imediat. Yvonne o aştepta pe culoar, cu mutra ei de ocazii mari: ţi-a picat unul teribil de important, Queta.

— E-aici în salonaş, cu Malvina – îi examina pieptănătura, machiajul, hainele, pantofii –. Dar te vrea şi pe tine.

— Dar îs ocupată – zise Queta, arătând spre bar –. Am un...

— Lasă asta. Te-a văzut din salonaş, i-ai plăcut – îi luciră ochii Yvonnei –. Nu ştii ce noroc a picat pe tine.

— Şi cu ăsta ce fac, doamnă? – insistă Queta –. Bea de stinge, e client bun şi...

— Fato, să te porţi cu el regeşte, atâta-ţi zic – susură avid Yvonne –. Să plece încântat de-aici, încântat de tine. Stai, lasă-mă să-ţi aranjez puţin părul, e cam răvăşit.

Păcat, gândi Queta, în timp ce degetele Yvonnei i se mişcau cu repeziciune prin cap. Apoi, pe când se-ndrepta spre salonaş: politician?, militar?, diplomat? Uşa salonaşului era deschisă şi, intrând, o văzu pe Malvina lepădându-şi combinezonul pe covor, închise uşa, dar imediat aceasta se deschise iar şi intră Robertito c-o tavă; pluti pe covor îndoit de mijloc, cu faţa lui spână despicată de-un surâs slugarnic: bună seara, petrecere plăcută. Aşează tava pe măsuţă, ieşi fără să-şi îndrepte spinarea, şi-atunci Queta îl auzi:

— Şi tu, fată frumoasă, fă şi tu la fel. Nu ţi-e cald?

O voce lipsită de orice emoţie, seacă, vag poruncitoare şi niţeluş beată.

— Ce zor pe tine, iubiţel – zise, căutând să-i desluşească ochii, dar nu-i văzu. Era aşezat pe fotoliul fără braţe, sub cele trei tablouaşe, pe jumate ascuns în umbra colţului încăperii unde n-ajungea lumina lămpii în formă de fildeş de elefant.

— Nu-i ajunge una, îi place cu două deodată – râse Malvina –. Eşti un căpcăun, aşa-i drăgălaşule? Plin de capricii, mânca-te-ar mama.

— Lasă vorba – porunci el, vehement şi totuşi mereu glacial –. Şi tu, nu te lăsa rugată. Mai iute. Nu mori de cald?

Nu, gândi Queta, şi-şi aminti cu nostalgie de *el gringo* de la bar. Pe când îşi descheia fusta, o vedea pe Malvina, deja

goală: un romb bronzat şi cărnos adoptând o poză care se voia provocatoare sub conul de lumină-al lămpii şi vorbind de una singură. Părea cam abţiguită, şi Queta gândi: s-a-ngrăşat. N-o prindea poza, sânii îi atârnau, să vezi cum o s-o expedieze bătrâna la baia turcească din Virrey.

— Grăbeşte-te, Quetita – bătea din palme Malvina, râzând –. Puişorul capricios nu mai poate răbda, tu nu vezi?

— Puişorul bădăran, vrei să zici – murmură Queta, răsucindu-şi leneş ciorapii –. Nu ştie nici să dea bună seara prietenul tău.

Dar el n-avea chef nici de glume nici de vorbă. Rămase tăcut, legănându-se-n fotoliu c-o mişcare neîntreruptă, obsesivă şi identică, până când Queta se despuie. Ca şi Malvina îşi scosese fusta, bluza şi sutienul, dar nu chiloţii. Îşi împături hainele fără grabă şi le puse pe-un scaun.

— Aşa vă stă mai bine, arătaţi mai tinerele, mai prospeţele – zise el, cu neplăcutul lui ton de rece plictis nerăbdător –. Veniţi, vi se-ncălzeşte băutura.

Se-ndreptară amândouă spre fotoliu, şi-n timp ce Malvina se lăsa să cadă c-un chicotit forţat pe genunchii bărbatului, Queta îi putu măsura faţa slabă şi osoasă, gura lehămesită, minuţioşii ochi îngheţaţi. Cincizeci de ani, gândi. Strângându-i-se la piept, Malvina torcea comic: îi era frig, brr, încălzeşte-mă cu dezmierdări. Un impotent plin de ură, gândi Queta, un onanist plin de ură. El îşi petrecuse-un braţ pe după umerii Malvinei, dar ochii lui, cu nedezminţita lor silă de totul şi de orice, o cercetau pe ea, care rămăsese-n picioare lângă măsuţă. Se aplecă, luă două pahare şi le întinse bărbatului şi Malvinei. Şi-l luă pe-al său şi bău: deputat, poate chiar prefect.

— E loc şi pentru tine – porunci el, în timp ce bea –. Un genunchi pentru fiecare, ca să nu vă păruiţi.

Simţi c-o trage de braţ, şi lăsându-se moale-n voia lui, o auzi pe Malvina chiţcăind: au, m-ai lovit în os, Quetita. Acum stăteau foarte înghesuiţi, fotoliul se legăna ca un pendul, şi Queta se-ngreţoşă: mâna lui transpira. Era scheletică, minusculă, şi-n timp ce Malvina, la largul ei sau prefăcându-se de minune, râdea, glumea şi-ncerca să-l

sărute pe bărbat pe gură, Queta simţea degetele-i iuţi, umede, lipicioase, gâdilându-i sânii, spinarea, pântecul şi pulpele. Încercă să râdă şi-ncepu să-l urască. El le mângâia cu metodă şi aplicaţiune, cu câte-o mână pe trupul fiecăreia, dar nu surâdea, ci le privea pe rând, mut, c-o expresie dezinteresată şi preocupată.

— Ce prost dispus e domnul bădăran – zise Queta.

— Haidem odată-n pătuc – chiţcăi Malvina, râzând –. Aici o să facem o pneumonie, iubiţelule.

— Nu mă pun eu cu-amândouă, mă daţi gata imediat – murmură el, îndepărtându-le binişor de fotoliu. Şi porunci întâi să ne-nveselim puţin. Dansaţi-mi ceva.

O să ne ţină aşa toată noaptea, gândi Queta, dorind din răsputeri să-l bage-n aia mă-sii, să se-ntoarcă la *el gringo.* Malvina se lăsase pe vine lângă perete şi dădea drumul pick-up-ului. Queta simţi că recea mânuţă osoasă o atrăgea din nou spre el şi se-aplecă, întinse capul şi-şi deschise buzele: păstoasă, incisivă, o formă c-un miros iute de tutun şi alcool îi linse dinţii, gingiile, îi strivi limba şi se retrase lăsându-i o salivă străină şi-amară-n gură. Apoi mânuţa o goni de lângă fotoliu, fără delicateţe: să te văd dacă dansezi mai bine decât săruţi. Queta simţea că mânia i se urcă la cap, dar zâmbetul, în loc să-i dispară, se accentuă. Malvina veni spre ei, o luă pe Queta de mână, o trase spre covor. Dansară o *huaracha,* contorsionându-se şi fredonând, abia atingându-se cu buricele degetelor. Apoi un bolero, lipite una de alta. Cine-i?, murmură Queta în auzul Malvinei. Cin’ să fie, Quetita, un mârlan din ăştia de-acu.

— Ia fiţi mai drăgăstoase – susură el, foarte lent, şi vocea-i era alta: se moleşise parcă, se umanizase –. Puneţi puţină inimă.

Malvina lansă râsetu-i ascuţit şi-artificial şi-ncepu să zică tare: păpuşico, dulceaţo, şi să se frece lasciv de Queta, care-o ţinea pe după mijloc şi-o legăna. Mişcarea fotoliului reîncepu, acum mai rapidă ca-nainte, inegală şi c-un schelălăit înăbuşit, de resorturi, şi Queta gândi: gata, şi-a făcut cheful, acu’ se cară. Căută gura Malvinei şi-n timp ce se sărutau parşiv închise ochii să n-o pufnească râsul. Şi-

atunci scrâşnetul trepidant al roţilor unui automobil care frâna acoperi muzica. Îşi dădură drumul, Malvina-şi astupă urechile, zise: beţivii dracului. Dar nu se-auzi zgomotul niciunei ciocniri, ci doar acela-al unei portiere trântite după frânarea seacă, apoi ţiuitul soneriei casei. Era cineva care suna de parcă-ar fi rămas cu degetul lipit de sonerie.

— Nu s-a-ntâmplat nimic; ce-aţi rămas aşa? – zise el, c-o furie surdă –. Dansaţi mai departe.

Dar discul se terminase şi Malvina dădu fuga să pună altul. Reîncepură cu-mbrăţişatul, cu dansatul, când deodată uşa se pocni de perete de parcă cineva ar fi izbit-o cu piciorul. Queta-l văzu: negru corcit *zambo,* masiv, muşchiulos, lucios ca şi uniforma-i albastră, cu pielea-i bătându-i între smolită şi ciocolatie, cu păru-i creţ întins cu furie. Ţintuit în prag, c-o mână uriaşă pe clanţă, ochii lui albi şi enormi, uluiţi, o priveau. Nici măcar când omul sări din fotoliu şi trecu peste covor din două salturi, n-o scăpă din ochi.

— Ce mama dracului cauţi aici? – zise omul, proţăpit în faţa negrului *zambo,* cu pumnişorii încleştaţi parcă gata să-l lovească –. Nu baţi la uşă când intri?

— Generalul Espina e la intrare, *don* Cayo – părea să se fi micşorat, dăduse drumul ivărului, privea umil la omuleţ, cuvintele i se-ncurcau în gură –. În maşină. Coborâţi, că-i foarte urgent.

Malvina îşi punea grăbit fusta, bluza, pantofii şi Queta, îmbrăcându-se, mai privi o dată spre uşă. Peste silueta omuleţului stând cu spatele, întâlni încă-o clipă ochii corcitului *zambo:* speriaţi de el, înmărmuriţi de ea.

— Zi-i că vin imediat – murmură omul –. În viaţa ta să nu mai intri aşa nicăieri, dacă nu vrei să fi primit într-o zi c-un glonţ.

— Iertaţi-mă, *don* Cayo – recunoscu negrul *zambo,* dând înapoi –. Nu m-am gândit, mi s-a zis e-acolo. Scuzaţi.

Dispăru pe culoar, şi omul închise uşa. Se-ntoarse spre ele şi lumina lămpii îl învălui din cap până-n picioare. Faţa îi era schimonosită, în ochii-i mici se desluşea o sclipire stătută şi frustrată. Scoase nişte bancnote din portofel şi le

lepădă pe-un scaun. Se apropie de ele, strângându-şi nodul cravatei.

— Ca să vă consolaţi de plecarea mea – murmură neplăcut, arătând c-un deget bancnotele. Şi-i porunci Quetei –. Trimit mâine după tine. În jur de nouă.

— La ora asta nu pot – zise Queta, repede, aruncându-i o privire Malvinei.

— O să vezi că poţi – zisei el, sec –. În jur de nouă, ai înţeles?

— Aşadar de mine nu mai ai nevoie, sufleţel? – râse Malvina, înălţându-se pe vârfuri să vadă bancnotele de pe scaun –. Deci te cheamă Cayo. Cayo şi mai cum?

— Cayo Rahat – zise el acru în drum spre uşă, nemaiîntorcându-se. Ieşi trântind uşa cu putere.

— TOCMAI te-au sunat de-acasă, Zavalita – zise Solórzano, văzându-l intrând în redacţie –. Ceva urgent. Da, cred că-i vorba de taică-tu.

Fugi spre primul birou, făcu numărul, lungi apeluri stridente, în sfârşit o necunoscută voce *serrana:* domnul nu era acasă, nimeni nu era acasă. Luaseră un majordom nou, şi ăsta nici nu te cunoştea, Zavalita.

— Sunt Santiago, fiul domnului – repeta, ridicând vocea –. Ce s-a-ntâmplat cu tata? Unde-i?

— Bolnav – zise majordomul –. E la clinică. Nu ştiu la care, domnule.

Ceru împrumut o *libra* lui Solórzano şi luă un taxi. Intrând în Clinica Americană o văzu pe Teté, dând telefon din biroul Administraţiei; un băiat care nu era Chispas o ţinea pe după umeri şi doar când fu la un pas de el îl recunoscu pe Popeye. Îl văzură, şi Teté lăsă receptorul.

— E mai bine, e mai bine – avea ochii-nlăcrimaţi, vocea jalnică –. Dar am crezut c-o să moară, Santiago.

— De-o oră încercăm să dăm de tine, schimodie – zise Popeye –. Am sunat la pensiune, la „Cronica”. Era cât pe ce să plec în căutarea ta cu maşina.

— Dar n-a fost atunci – zice Santiago –. A murit din al doilea atac, Ambrosio. Un an jumate mai târziu.

Se-ntâmplase la ora ceaiului. *Don* Fermín se-ntorsese acasă mai devreme ca de-obicei; nu se simţea bine, avea o gripă. Băuse un ceai fierbinte, o gură de coniac, şi tocmai citea *Selecciones,* înfofolit în fotoliul lui din birou, când Teté şi Popeye, care ascultau discuri în salonul alăturat, auziră căzătura. Santiago închise ochii: trupul masiv prăvălit pe covor, faţa-ncremenită într-un rictus de durere sau de spaimă, pătura şi revista căzute pe jos. Ce ţipete trebuie c-a slobozit mama, ce harababură s-a declanşat! L-au acoperit cu pleduri, l-au urcat în maşina lui Popeye, l-au adus la clinică. În ciuda barbariei pe care i-aţi făcut-o mişcându-l din loc, a rezistat neaşteptat de bine la infarct, zisese doctorul. Trebuia lăsat în nemişcare absolută, dar din fericire e-n afară de pericol. Pe coridor, lângă camera bolnavului, stătea doamna Zoila, şi unchiul Clodomiro şi Chispas o linişteau. Maică-sa îi întinse obrazul să i-l sărute, dar nu-i zise nimic şi-l privi pe Santiago de parcă i-ar fi reproşat ceva.

— Şi-a revenit – zise unchiul Clodomiro –. Când va ieşi infirmiera o să-l poţi vedea.

— Dar numai o clipă – zise Chispas –. Doctorul zice să nu vorbească.

Şi iată camera vastă cu pereţii verzi ca lămâia crudă, micuţul vestibul cu perdele înflorate, şi iată-l pe el, Zavalita, pe el într-o pijama de mătase vişinie. Lămpiţa de pe noptieră arunca asupra patului o lumină difuză, de biserică. Iată-i paloarea feţei, păru-i cenuşiu în neorânduială pe tâmple, fulgerările de groază animalică din ochii lui. Dar când Santiago se-aplecă să-l sărute, îi zâmbi: în sfârşit au dat de tine, schimodie, credeam că n-o să mai apuc să te văd.

— M-au lăsat să intru cu condiţia să nu vorbeşti, tata.

— Greul a trecut, din fericire – susură *don* Fermín; mâna îi alunecase peste cearşafuri şi-apucase braţul lui Santiago –. Îţi merge bine, schimodie? La pensiune, la ziar?

— Da, tata, totu-i în regulă – zise el –. Dar, te rog, nu vorbi.

— Simt un nod aici, conaşule – zice Ambrosio –. Un om ca dânsul nu trebuia să moară.

Mai rămase câtva timp în cameră, şezând pe marginea patului, observând mâna groasă, cu fire lungi de păr, ce odihnea pe genunchii lui. *Don* Fermín închisese ochii, respira adânc. N-avea pernă, capul îi stătea într-o parte pe saltea şi el îi putea vedea gâtul încreţit şi punctişoarele gri ale bărbii. Apoi intră o infirmieră cu pantofi albi şi-i făcu semn să iasă. Doamna Zoila, unchiul Clodomiro şi Chispas se-aşezară pe-o bancă pe coridor: Teté şi Popeye şuşoteau ceva în picioare lângă uşă.

— Înainte era politica, acum laboratorul şi biroul – zise unchiul Clodomiro –. Muncea prea mult, cum să mai reziste.

— Vrea să facă el totul, pe mine nu mă ia în consideraţie – zise Chispas –. L-am rugat cu cerul şi pământul să mă lase să m-ocup eu de afaceri, imposibil. Acum vrând-nevrând va trebui să se odihnească.

— Stă prost cu nervii – doamna Zoila se uită la Santiago cu ranchiună –. Nu-i numai biroul, e şi mucosul ăsta. Se dă de ceasul morţii fără ştiri de la tine şi tu întruna te laşi rugat să mai dai pe-acasă.

— Te rog nu ţipa ca nebuna, mama – zise Teté –. O să te-audă.

— Nu-l laşi să trăiască liniştit, cu necazurile pe care i le tot provoci – hohoti doamna Zoila –. I-ai otrăvit tatălui tău viaţa, mucosule.

Infirmiera ieşi din cameră şi susură în trecere nu vorbiţi aşa tare. Doamna Zoila îşi şterse ochii cu batista şi unchiul Clodomiro se-nclină spre ea, plin de-nţelegere şi de compă-timire. Rămaseră tăcuţi, uitându-se unii la alţii. Apoi Teté şi Popeye începură iar să-şi şuşotească. Cum se schimbaseră cu toţii, Zavalita, ce mult îmbătrânise unchiul Clodomiro! Îi zâmbi, şi unchiul îi întoarse un îndurerat zâmbet de circumstanţă. Se gheboşase, se ridase, abia de mai avea păr, câteva smocuri ici şi colo pe craniu. Chispas era bărbat în lege; în mişcările lui, în felu-i de-a se aşeza, în vocea lui se ghiceau o siguranţă adultă, o dezinvoltură ce părea corporală şi spirituală-n acelaşi timp, şi privirea lui era

hotărâtă la modul liniştit. Într-adevăr, iată-l, Zavalita: puternic, bronzat, costum gri, pantofi şi ciorapi negri, manşetele albe ale cămăşii, cravata verde-nchis c-un ac discret, pătratul batistei albe ivindu-se din buzunarul de sus al hainei. Şi iat-o pe Teté şopocăind ceva cu Popeye. Se ţineau de mână, se priveau în ochi. Taiorul ei roz, gândeşte, şiragul lung de mărgele ce-i înconjura gâtul şi-atârna pân' la talie. Îi mijeau sânii, rotunjimea şoldului începea să se deseneze ferm, avea picioare lungi şi zvelte, gleznele fine, mâinile albe. Nu mai erai ca ei, Zavalita, nu mai erai de-al lor, erai un *cholo*. Gândeşte: acum ştiu de ce te-apucau pandaliile de cum dădeai cu ochii de mine, mama. Nu se simţea nici detaşat nici stăpân pe sine, ci doar nerăbdător să plece. Păşind neauzit, infirmiera veni să le zică ora de vizite s-a terminat. Doamna Zoila urma să doarmă la clinică, Chispas o conduse pe Teté. Popeye se-oferi să-l ducă cu maşina pe unchiul Clodomiro dar acesta nu primi: lua autobuzul, îl lăsa chiar în uşa casei, nu merita, mulţumesc oricum.

— Unchiul tău e-aşa de când îl ştiu – zise Popeye; se-ndreptau spre centru, conducea fără grabă prin noaptea ce-abia se lăsase –. Niciodată nu-i place să fie luat sau dus cu maşina.

— Nu-i place să deranjeze sau să ceară hatâruri – zise Santiago –. E un om simplu.

— Da, tare-mi place – zise Popeye –. Cunoaşte tot Perul, nu?

Iată-l şi pe Popeye, Zavalita: pistruiat, rumen, cu păru-i roşcat vâlvoi, cu-aceeaşi privire prietenoasă şi sănătoasă dintotdeauna. Dar mai trupeş, mai înalt, mai stăpân pe trupul lui şi pe lume. Cămaşa lui în pătrăţele, gândeşte, vestonul de flanelă cu reverele şi coatele din piele, pantalonii de stofă *corduroy,* mocasinii supli.

— Am trecut printr-o spaimă nebună cu bătrânul tău – conducea c-o mână, cu cealaltă prindea un post de radio –. Totuşi ce noroc că nu l-a lovit pe stradă.

— Vorbeşti deja ca un membru al familiei – îl întrerupse Santiago, zâmbindu-i –. Habar n-aveam că erai cu Teté, pistruiatule.

— Nu ţi-a zis nimic? – exclamă Popeye –. Cum asta, că suntem împreună de două luni, schimodie. Tu trăieşti cu capu-n nori.

— Demult n-am mai dat pe-acasă – zise Santiago –. În fine, mă bucur pentru voi.

— Mi-a scos sufletul surioara ta – râse Popeye –. Încă din liceu, ţi-aminteşti? Dar nici eu nu m-am lăsat, şi bine-am făcut după cum vezi.

Opriră la „El Tambo” pe bulevardul Arequipa, cerură două cafele, conversară fără-a se da jos din automobil. Răscoleau prin amintirile comune, îşi rezumau vieţile. Tocmai terminase Arhitectura, gândeşte, începuse să lucreze la o mare întreprindere, năzuia să-ntemeieze cu alţi colegi propria-i companie. Şi ţie, schimodie, cum îţi merge?, ce proiecte ai?

— Îmi merge binişor, nu mă plâng – zise Santiago –. N-am niciun proiect. Nu vreau decât să continui la „Cronica”.

— Când o să termini Dreptul? – zise Popeye, c-o părere de surâs –. Zău dacă nu erai făcut pentru asta.

— Cred că niciodată – zise Santiago –. Nu-mi place avocatura.

— Sincer să fiu, asta-l scoate din minţi pe bătrânul tău – zise Popeye –. Mereu ne bate la cap pe Teté şi pe mine: măi, încurajaţi-l să-şi termine studiile. Da, îmi zice tot. Mă-nţeleg de minune cu bătrânul tău, schimodie. Tare-i om de treabă.

— Nu-i de mine să mă văd licenţiat, *doctor* – glumi Santiago –. În ţara asta dac-arunci o piatră nimereşti într-un *doctor*.

— Iar tu de când te ştiu ai vrut să fii mai cu moţ decât toată lumea – râse Popeye –. Da, încă de mic, schimodie. Nu te-ai schimbat.

Plecară de la „El Tambo”, dar mai tăifăsuiră puţin pe bulevardul Tacna, în faţa clădirii alb-lăptoase a „Cronicii”, înainte ca Santiago să coboare. Ar fi cazul să ne vedem mai

des de-acu, schimodie, mai ales că-n curând devenim cumnaţi. Popeye voise să-l caute de nenumărate ori, dar cin' să dea de tine, frate. O să-i înştiinţeze şi pe câţiva băieţi din cartier care-ntreabă mereu de tine, schimodie, şi ne-am putea întâlni să luăm masa-mpreună într-una din zile, ce zici? Chiar n-ai dat ochii cu nimeni din promoţia noastră, schimodie? Gândeşte: promoţia. Puiandrii aceia, care-acu erau ditamai tigrii şi leii, Zavalita. Ingineri, avocaţi, manageri. Unii s-or fi-nsurat deja, gândeşte, şi-or fi luat şi-amante.

— N-am dat ochii cu nimeni fiindcă trăiesc ca o buhă, pistruiatule, asta din cauza ziarului. Mă culc în faptul zilei şi mă scol hăt târziu să merg la redacţie.

— Asta zic şi eu viaţă boemă, schimodie – zise Popeye –. Cred că-i trăznet, nu? Mai ales pentru-un intelectual ca tine.

— De ce râdeţi? – zice Ambrosio –. V-am zis despre tatăl dumneavoastră exact ce gândesc, conaşule.

— Nu de asta – zice Santiago –. Râd de mutra mea de intelectual sadea.

A doua zi l-a găsit pe *don* Fermín şezând în pat, citind ziarele. Era însufleţit, respira fără greutate, îi reveniseră culorile. Rămase încă-o săptămână la clinică, timp în care el îl văzuse zi de zi, dar totdeauna înconjurat de lume. Rude de care mai că nu-şi amintea şi care-l examinau c-un fel de neîncredere. Oaia râioasă?, cel ce-a fugit de-acasă?, cel ce-i făcea zile fripte Zoilitei?, cel ce lucra la nu ştiu ce fiţuică? Cu neputinţă să-ţi aminteşti numele tuturor acelor unchi şi mătuşi, Zavalita, feţele tuturor acelor verişori şi verişoare; mai mult ca sigur că te-ai întâlnit întâmplător cu ei de sute de ori fără să vă recunoaşteţi. Era noiembrie şi-ncepuseră căldurile când doamna Zoila şi Chispas l-au dus pe *don* Fermín la New York să-i facă un examen general. Reveniră după zece zile, şi familia plecă să-şi petreacă vara la Ancón. Aproape trei luni nu i-ai văzut, Zavalita, dar vorbeai cu bătrânul la telefon în fiecare săptămână. La sfârşitul lui martie se-ntoarseră la Miraflores şi *don* Fermín îşi revenise şi-avea o-nfăţişare bronzată şi plăcută. În prima duminică, venind să ia masa cu ei acasă, îl văzu pe Popeye sărutându-

i pe doamna Zoila şi pe *don* Fermín. Teté avea voie să iasă la dans cu el sâmbetele, la „Grill” pe Bolívar. De ziua ta, Teté cu Chispas şi cu Popeye au venit să te trezească la pensiune, şi-acasă toată familia te-aştepta cu pachete. Două costume, Zavalita, cămăşi, pantofi, nişte butoni de manşetă, într-un pliculeţ un cec de-o mie de *soles* pe care i-ai cheltuit cu Carlitos la bordel. Ce putea fi mai preţios, Zavalita, decât însuşi faptul c-a supravieţuit?

— LA-NCEPUT am hoinărit – zice Ambrosio –. Apoi am fost şofer şi, poţi să râzi conaşule, pe jumate patron de pompe funebre.

Primele săptămâni la Pucallpa nu-i lăsaseră o amintire plăcută. Nu atât din cauza apăsătoarei tristeţi a lui Ambrosio, cât a coşmarurilor. Trupul alb, tânăr şi frumos din timpurile de la San Miguel se-apropia venind din adâncimi insondabile, scânteind, şi ea, în genunchi în cămăruţa ei strâmtă din Jesús María, începea să tremure. Plutea, creştea, se-oprea în aer înconjurat de-un nimb auriu şi ea putea vedea tăietura purpurie din gâtul doamnei şi ochii ei acuzatori: tu m-ai omorât. Se trezea îngrozită, se strângea lângă trupul adormit al lui Ambrosio, rămânea trează până-n zori. Alteori o urmăreau poliţai în uniforme verzi şi le-auzea ţignalele, tropăitul înfundat al bocancilor: tu ai omorât-o. Nu o înhăţau, toată noaptea întindeau mâinile după ea care se ghemuia şi asuda.

— Să nu-mi mai pomeneşti niciodată de doamna – îi zisese Ambrosio, c-o mutră de câine bătut, în chiar ziua când sosiseră –. Ţi-o interzic.

Pe deasupra, simţise de la bun început neîncredere faţă de oraşu-acela înăbuşitor şi decepţionant. Locuiseră-ntâi într-un local invadat de păianjeni şi gândaci de bucătărie – Hotelul Pucallpa –, în preajma pieţii în curs de construcţie, local de la ale cărui ferestre se zărea debarcaderul cu canoele, bărcile, plutele lui legănându-se pe apele murdare ale fluviului. Ce urât era totul, ce sărăcăcios era totul! Ambrosio privise Pucallpa cu nepăsare, de parcă s-ar fi aflat acolo-n trecere, şi-abia într-o zi când ea se plângea de

căldura sufocantă, făcuse un comentariu vag: zăpuşeala era aidoma celei din Chincha, Amalia. Stătuseră la hotel o săptămână. Apoi închiriaseră o cabană cu acoperiş de paie, lângă spital. În jur erau multe pompe funebre, dintre care una specializată în sicriaşe albe pentru copii şi care se numea „Coşciuge Limbul”.

— Vai de bieţii bolnavi din spital – zisese Amalia –. Văzând atâtea pompe funebre lângă ei, cred că nu se gândesc decât la moarte.

— Asta-i tot ce găseşti pe-acolo – zice Ambrosio –. Biserici şi pompe funebre. Ajunge omul să se sature până-n gât de câte religii s-au grămădit la Pucallpa, conaşule.

Mai era şi morga drept în faţa spitalului, la câţiva paşi de cabană. Amalia se cutremurase-n prima zi, văzând sinistra clădire de beton cu o creastă ca de condor pe acoperiş. Cabana era mare şi avea în spate un teren cotropit de bălării. Puteţi semăna ce vreţi, le zisese Alandro Pozo, proprietarul, în ziua când se mutaseră, vă puteţi încropi o grădiniţă de zarzavat. Solul celor patru camere era din pământ bătătorit şi pereţii erau netencuiţi. N-aveau nici măcar o saltea: unde-or să doarmă? Mai ales Amalita Hortensia, or s-o pişte gângăniile. Ambrosio se bătuse peste buzunar: las’ c-or să-şi cumpere toate cele necesare. Chiar în după-amiaza aceea s-au dus în centru şi-au cumpărat un pat, o saltea, un leagăn, oale, farfurii, un primus, nişte perdeluţe, şi Amalia, văzându-l pe Ambrosio c-ar fi cumpărat în neştire, se neliniştise: ajunge, n-o să mai ai bani. Dar el, fără să răspundă, continuase să-i ceară mai departe încântatului vânzător al „Magazinelor Wong”: şi asta, şi-ailaltă, şi muşamaua.

— De unde-ai scos atâţia bani? – îl întrebase Amalia în noaptea aia.

— În toţi acei ani pusesem bani deoparte – zice Ambrosio –. Ca să mă instalez şi să muncesc pe cont propriu, conaşule.

— Atunci, ar trebui să fii mulţumit – zisese Amalia –. Dar nu eşti. Te roade c-ai plecat din Lima.

— N-o să mai am patron pe cap, de-acu eu singur mi-s patron – zisese Ambrosio –. Cum să nu fiu mulţumit, prostuţo.

Minciună, a-nceput să fie mulţumit mult mai târziu. În primele săptămâni la Pucallpa era foarte serios, aproape nu deschidea gura, avea faţa lungă de-un cot. Dar, trebuia s-o recunoască, se purtase frumos cu ea şi cu Amalita Hortensia chiar din prima zi. A doua zi după ce sosiseră, plecase de unul singur de la hotel şi se-ntorsese c-un pachet. Ce era înăuntru? Haine pentru cele două Amalii. Rochia ei era enormă, dar Ambrosio nici nu zâmbise măcar văzând-o înotând în tunica aceea înfloratăcare i se scurgea de pe umeri şi-i atingea călcâiele. Fusese la „Întreprinderea Morales de Transporturi, S.A.” de cum sosise-n Pucallpa, dar *don* Hilario era plecat la Tingo María şi avea să se-ntoarcă abia peste zece zile. Ce vor face pân-atunci, Ambrosio? Vor căuta casă, şi pân’ să vină momentul să se spetească muncind, or să se distreze şi ei puţin, Amalia. Într-adevăr, demult nu se mai distraseră, ea din cauza coşmarurilor şi el ducând pesemne dorul Limei, deşi încercaseră, cheltuind o groază de bani. Fuseseră să-i vadă pe indienii *shipibos,* se ghiftuiseră cu orez *chaufa,* cu crevete împănate şi cu *wantán* prăjit, pe la toate dughenele de pe strada Comercio, se plimbaseră cu barca pe Ucayali, făcuseră o excursie la Yarinacocha, şi câteva seri de-a rândul intraseră la cinematograful Pucallpa. Filmele erau străvechi, şi uneori Amalita Hortensia începea să bâzâie pe-ntuneric şi lumea striga scoateţi-o afară. Dă-mi-o mie, zicea Ambrosio şi-o făcea să tacă dându-i să sugă un deget.

Încetu’ cu-ncetu’ Amalia începuse să se-obişnuiască, încetu’ cu-ncetu’ chipul lui Ambrosio începu să se destindă. Munciseră din răsputeri la coşmelie. Ambrosio tencuise, cumpărase var şi spoise faţada şi pereţii, iar ea răzuise şi curăţase murdăriile de pe jos. Dimineţile se duseseră la piaţă împreună, să târguiască de-ale gurii, şi-nvăţaseră să deosebească diferitele biserici din drum: Baptistă, Adventistă de Ziua a Şaptea, Catolică, Evanghelică, Penticostală. Începuseră din nou să converseze: eşti aşa

ciudat, câteodată mi se pare c-alt Ambrosio-ţi locuieşte-n trup, şi c-adevăratul Ambrosio a rămas la Lima. De ce, Amalia? Aşa, din cauza tristeţii lui, a mutrei concentrate şi mai ales a privirilor care deodată se stingeau şi fugeau în lături c-ale unui animal. Eşti nebună, Amalia, cel ce-a rămas la Lima era, dimpotrivă, falsul Ambrosio. Aici se simţea la largul lui, îi plăcea soarele ăsta, Amalia, pe când cerunnorat de-acolo îl călca pe nervi. Dă Doamne să fie precum zici, Ambrosio. Serile târziu, aşa cum îi văzuseră făcând pe localnici, îşi scoteau scaunele-n stradă să se bucure de răcoarea dinspre fluviu şi să converseze, cu urechea la broaştele şi la greierii pitiţi în iarbă. Într-o dimineaţă, Ambrosio intrase c-o umbrelă: poftim, să nu se mai plângă-atâta Amalia de soare. Acu nu-ţi mai lipseşte decât să ieşi cu bigudiuri în stradă ca să fii o adevărată băştinaşă, Amalia. Coşmarurile se răriseră, dispăruseră, ca şi spaima ce-o trecea ori de câte ori vedea un poliţist. Leacul fusese robotitul de zi cu zi, gătitul, spălatul rufelor lui Ambrosio, îngrijitul Amalitei Hortensia, în timp ce el încerca să facă din maidan grădină de zarzavat. Desculţ, dis-de-dimineaţă, Ambrosio-şi petrecea ore-n şir smulgând buruieni, dar parcă era un făcut, bălăriile creşteau numaidecât şi mai robuste ca-nainte. În faţa cabanei era o alta, zugrăvită-n alb şi-albastru, c-o grădină-ntreţinută de mai mare dragul. Într-o dimineaţă Amalia se dusese să-i ceară sfaturi vecinei, şi doamna Lupe, nevasta unuia ce-avea o mică fermă în susul fluviului şi dădea foarte rar pe-acasă, o primise cu plăcere. Bine-nţeles c-o s-o ajute cu tot ce-i trebuie. Fusese prima şi cea mai bună prietenă pe care-au avut-o la Pucallpa, conaşule. *Doña* Lupe îl învăţase pe Ambrosio să plivească şi să semene-n acelaşi timp, aci bulbi *camotes,* aci manioc *yucas,* aci cartofi. Le dăruise seminţe, şi pe-Amalia o-nvăţase să gătească ghiveciul de banane prăjite cu orez, manioc şi peşte, pe care-l mânca toată lumea la Pucallpa.

II

— CUM adică v-aţi însurat dintr-un accident, conaşule? – râde Ambrosio –. Vreţi să ziceţi că v-au pus sula-n coastă?

Totu-ncepuse într-una din nopţile alea albe şi stupide care, printr-o minune a sorţii, se transformase într-un chef în lege. Norwin sunase la „Cronica” zicând că-i aştepta la „El Patio”, aşa că, după terminarea lucrului, Santiago şi Carlitos plecaseră să se-ntâlnească cu el. Norwin zor-nevoie să se ducă la bordel, Carlitos la „Pinguinul”, dădură cu banul şi rămase pe-a lui Carlitos. Când colo, să vezi şi să nu crezi: era vreun post religios? Localul era mohorât şi fără clienţi. Pedrito Aguirre se-aşează mofluz lângă ei şi-i cinsti c-o bere. După al doilea show plecară şi ultimii clienţi, şi-atunci, subit şi neaşteptat, fetele din show şi băieţii din orchestră şi de la bar se treziră că beau cot la cot la nişte mese-alăturate, veseli şi fără griji. Începuseră cu bancuri, închinări în sănătatea unuia şi-a altuia, anecdote şi băşcălii, şi deodată viaţa era plăcută, ameţitoare, spontană şi simpatică. Beau, cântau, începuseră să danseze şi, lângă Santiago, „China” şi Carlitos, muţi şi vârâţi unu-n altul, se sorbeau din ochi de parc-atunci ar fi descoperit marele amor. La trei dimineaţa erau tot acolo, băuţi şi iubeţi, generoşi şi guralivi, şi Santiago se simţea îndrăgostit de Ada Rosa. Iat-o Zavalita: mărunţică, bruneţică, cu funduleţul mare. Dar şi picioarele-i strâmbe, gândeşte, dintele-i de aur, mirosul greu al gurii, măscările în care părea specialistă.

— Nu, un accident adevărat – zice Santiago –. Un accident de maşină.

Norwin s-a făcut primul nevăzut, c-o cântăreaţă de mambo de vreo patruzeci de ani tunsă tifos. „China” şi Carlitos o convinseră pe Ada Rosa să plece cu ei. Ajunseră cu taxiul până la apartamentul „Chinei” din Santa Beatriz. Aşezat lângă şofer, Santiago, întors pe jumătate, îşi plimba

o mână distrată pe genunchii Adei Rosa ce şedea în spate, moţăind lângă „China” şi Carlitos care se sărutau cu furie. În apartament băură toate sticlele de bere din frigider, ascultară discuri şi dansară. Când se lumină de ziuă, „China” şi Carlitos se-ncuiară în dormitor şi Santiago cu Ada Rosa rămaseră singuri în salonaş. La „Pinguinul” se sărutaseră, şi-aici se mângâiaseră şi ea i se aşezase pe genunchi, dar acum, când el încercă s-o dezbrace, Ada Rosa se zbătu şi-ncepu să facă gură şi să-l înjure. Bine, Ada Rosa, bine, doar n-o să ne certăm pentru asta, hai de te culcă. Îşi potrivi pernele fotoliului pe covor, se lungi şi-adormi imediat. Când se trezi, o văzu printr-o ceaţă albăstruie pe Ada Rosa, ghemuită ca un fetus pe canapea cu genunchii la gură, dormind îmbrăcată. Intră împleticindu-se-n baie, ameţit de gustul veninos al bilei şi de resentimentul tuturor oaselor şi-şi vârî capul sub apa rece. Ieşi din casă: soarele-l orbi şi-l făcu să lăcrimeze. Bău o cafea naturală într-un băruleţ din Petit Thouars, apoi, încercat oleacă de vagi greţuri ce-apăreau şi dispăreau, luă un autobuz până-n Miraflores şi altul până-n Barranco. Ceasul public arăta miezul zilei. Doamna Lucía îi lăsase-un bileţel pe pat: să sune la „Cronica”, era ceva urgent. Ei na!, Arispe era nebun să creadă c-o să-l suni, Zavalita. Dar când să se vâre-n pat, se gândi c-oricum n-o să poată dormi de curiozitate şi coborî în pijama să dea telefon.

— Nu sunteţi mulţumit de căsătoria pe care-aţi făcut-o? – zice Ambrosio.

— Ptiu drace – zise Arispe –. Dar ştiu c-ai o voce de dincolo de mormânt, domnul meu.

— Am făcut-o latră rău şi mă simt ca bătut – zise Santiago –. N-am închis ochii pân-acum.

— Nu-i nimic, o să dormi pe drum – zise Arispe –. Vino cât poţi de iute, ia un taxi. Pleci la Trujillo cu Periquito şi Darío, Zavalita.

— La Trujillo? – călătoresc, gândeşte, în sfârşit călătoresc şi eu, fie şi la Trujillo –. N-aş putea pleca peste vreo...?

— În realitate, ai şi plecat – zise Arispe –. Ştirea e sigură, l-am dibuit pe câştigătorul milionului jumate al Puicii, Zavalita.

— Bun, aşa rămâne, fac un duş şi vin – zise Santiago.

— Poţi să-mi dictezi la telefon reportajul chiar seara asta – zise Arispe –. Lasă naibii duşul şi vino îndată, apa-i pentru porci ca Becerrita.

— Ba sunt – zice Santiago –. Chestia-i că nici asta n-am hotărât-o eu. Mi s-a impus de la sine, ca şi meseria, ca toate câte mi s-au întâmplat. Nu le-am făcut eu de la mine putere. Ci mai curând ele m-au făcut pe mine.

Se-mbrăcă în grabă, îşi mai vârî o dată capul în apă rece, coborî scara sărind câteva trepte deodată. Şoferul taxiului trebui să-l zgâlţâie când ajunseră la „Cronica”. Era o zi însorită, simţeai de pretutindeni cum te pătrundea plăcut căldurica prin toţi porii şi-ţi încetinea muşchii şi voinţa. Arispe lăsase instrucţiuni şi bani de benzină, mâncare şi hotel. Deşi-ţi era şi rău şi somn, grozav te-mbia ideea să călătoreşti, Zavalita. Periquito se-aşează lângă Darío, iar Santiago se-ntinse pe bancheta din spate şi-adormi aproape imediat. Se trezi când intrau în Pasamayo. La dreapta dune gălbui şi dealuri semeţe, la stânga marea albastră strălucitoare şi prăpastia ce se-adâncea, în faţă şoseaua căţărându-se anevoie pe povârnişul golaş al muntelui. Se-aşează şi-şi aprinse-o ţigară; Periquito privea alarmat spre prăpastie.

— Curbele din Pasamayo v-au luat piuitul, capsomanilor – râse Darío.

— Încetineşte, gogomane – zise Periquito –. Că doar n-ai ochi în spate, să-ntorci capul când vorbeşti.

Darío conducea repede, dar sigur pe sine. Mai că nu întâlniră maşini în Pasamayo, la Chancay făcură o haltă să mănânce ceva într-un birt pentru camionagii, aşezat chiar la marginea şoselei. Îşi continuară drumul, şi Santiago, încercând s-adoarmă în ciuda zgâlţâiturilor, îi auzea conversând.

— Poate nici nu-i adevărată ştirea cu Trujillo – zise Periquito –. Există imbecili din ăştia care-şi petrec viaţa dându-le ziariştilor informaţii false.

— Auzi, să se-aleagă unul singur c-un milion jumate – zise Darío –. Nu credeam în Puicuţa, dar de-acu mă pun şi eu pe joc.

— Socoteşte cam câte femeiuşti poţi avea c-un milion jumate şi zi-mi şi mie – zise Periquito –. Nu de alta dar să nu mor prost.

Sate-n agonie, câini agresivi repezindu-se la camionetă cu colţii rânjiţi, camioane staţionate lângă pistă, din loc în loc plantaţii de trestie de zahăr. Pe borne scria kilometrul 83 când Santiago se-ndreptă în scaun să-şi aprindă altă ţigară. Era o porţiune dreaptă, cu-ntinderi de nisip pe ambele părţi. Camionul nu-i luă prin surprindere; îl văzură scânteind încă de departe, de pe vârful unui deal, şi-l văzură apropiindu-se, lent, greoi, corpolent, cu-ncărcătura lui de bidoane asigurate cu funii groase. Un dinozaur, zise Periquito, în clipa când Darío frâna brusc şi sucea volanul fiindcă exact în locul unde urmau să treacă pe lângă camion o groapă se căsca drept în mijlocul pistei. Roţile camionetei derapară pe nisip, ceva scrâşni oribil sub vehicul, îndreaptă! mugi Periquito şi Darío încercă, şi-acolo ai văzut pe dracu', gândeşte. Roţile se-nfundară, în loc să mai calce pe asfalt patinară, şi camioneta înainta puţin, monstruos aplecată într-o rână, până fu învinsă de propria-i greutate şi se rostogoli ca un bulgăre. Un accident filmat cu-ncetinitorul, Zavalita. Auzi sau slobozi un ţipăt, şi urmă o lume frântă şi piezişă, şi-o forţă ce-l zvârlea violent înainte, apoi o beznă cu sticliri. Un răstimp imprecis fu stăpânit de linişte, de-ntunecime dureroasă şi fierbinte. Simţi întâi un gust acru, şi, deşi deschisese ochii, îi mai trebui timp până să descopere că fusese aruncat din vehicul şi zăcea pe jos şi că gustu-acela aspru îi venea de la nisipul intrat în gură. Încercând să se ridice, leşinu-l orbi, şi căzu ca un sac. Apoi se simţi luat de picioare şi de mâini, ridicat, şi iată-le, din fundul unui lung somn câlţos, iată feţele acelea ciudate şi-ndepărtate, şi-o senzaţie de infinită şi de lucidă pace. Aşa o

fi, Zavalita? O fi ca tăcerea-aceea fără întrebări, ca seninătatea-aceea fără îndoieli, fără remuşcări? Totul fluid, vag, străin, şi se simţi culcat pe ceva moale ce se urnea. Era într-o maşină, întins pe scaunul din spate, şi recunoscu vocile lui Periquito şi Darío şi-ntrezări un om cafeniu.

— Cum te simţi, Zavalita? – zise vocea lui Periquito.

— Beat – zise Santiago –. Îmi crapă capul.

— Ai avut baftă – zise Periquito –. Nisipul a amortizat rostogolirea camionetei. Înc-o tumbă dacă mai făcea şi se zicea cu noi.

— E unul din puţinele lucruri importante care mi s-au întâmplat, Ambrosio – zice Santiago –. Şi-aşa am cunoscut-o pe cea care mi-a devenit nevastă.

Îi era frig, nu-l durea nimic dar continua să fie năucit. Auzea dialoguri şi murmure, zgomotul motorului, al altor motoare, şi când deschise ochii îl mutau pe-o targă. Văzu strada, cerul ce se-ntuneca, citi „La Maison de Santé” pe faţada clădirii în care intrau. Îl urcară într-o cameră la etajul al doilea, Periquito şi Darío dădură o mână de-ajutor celor ce-l dezbrăcau. Când se simţi acoperit cu cearşafuri şi pleduri până sub bărbie gândi o să dorm o mie de ore. Răspundea ca prin vis întrebărilor unui om cu ochelari şi halat alb.

— Zi-i lui Arispe să nu publice nimic, Periquito – abia de-şi recunoscu vocea –. Tata nu trebuie să afle ce s-a-ntâmplat.

— O întâlnire romantică – zice Ambrosio –. V-a căzut cu tronc fiindcă v-a îngrijit?

— Mai curând fiindcă-mi dădea să fumez pe-ascuns – zice Santiago.

— ŢI-A pus Dumnezeu mâna-n cap, Quetita – zise Malvina –. Şi-arăţi grozav.

— Au trimis şoferul după tine – clipi des Robertito –. Ca după-o regină, Quetita.

— E-adevărat, ai tras lozul ăl mare – zise Malvina.

— Şi eu, şi noi toate, fetelor – zise Yvonne, expediind-o c-un zâmbet maliţios –. Ştii cum să te porţi, da?, să nu fie chef pe care să nu i-l faci, Quetita.

Ceva mai devreme, pe când Queta se dichisea, Yvonne venise s-o ajute la pieptănat şi s-o supravegheze personal la alegerea toaletei; ba chiar îi împrumutase un colier ce se potrivea cu brăţara ei. Să fi tras lozul ăl mare?, gândea Queta, minunându-se că nu se simţea nici excitată nici mulţumită, nici măcar curioasă. Ieşi, şi-n prag tresări: aceiaşi ochi îndrăzneţi şi speriaţi de ieri. Dar negrul corcit *zambo* o privi ţintă doar câteva clipe; lăsă capu-n jos, murmură bună seara, se grăbi să-i deschidă portiera automobilului care era negru, mare şi sever ca un car funebru. Intră fără să-i răspundă la bineţe şi văzu un alt tip pe bancheta din faţă, lângă şofer. Tot înalt, tot vânjos, tot în albastru.

— Să-mi ziceţi dacă vă trage şi vreţi să ridic gemuleţul – murmură *el zambo,* aşezându-se la volan, şi ea-i văzu o clipă albul ochilor.

Automobilul demară spre Piaţa Doi Mai, coti pe Alfonso Ugarte spre Bolognesi, o luă pe bulevardul Brasil, şi când treceau pe sub felinare, Queta vedea mereu pofticioasele gângănii în oglinda retrovizoare, căutând-o. Celălalt tip începuse să fumeze, după ce-o întrebase dacă n-o supăra fumul, şi nu se mai răsuci s-o privească, nici n-o spionă prin oglindă, cât ţinu drumul. Ajunşi lângă Malecón, intrară-n Magdalena Nueva printr-o străduţă transversală, urmară linia tramvaiului spre San Miguel, şi de câte ori se uita-n oglinda retrovizoare, Queta îi vedea: arzând, ferindu-se.

— Am coşuri pe faţă? – zise, gândind: imbecilu' ăsta o să provoace-un accident –. Ce te zgâieşti aşa la mine?

Căpăţânile din faţă se-ntoarseră şi reveniră la poziţia dinainte, vocea lui *zambo* se auzi îngrozitor de confuză: cu el?, s-avem pardon, cu el vorbea?, şi Queta gândi: ce-i mai ştii de frică lui Cayo Rahat ăla. Automobilul ocolea pe-ntunecoasele străduţe liniştite din San Miguel şi-n sfârşit opri. Văzu o grădină, o căsuţa cu un cat, o fereastră cu perdele ce lăsau să se filtreze lumina. *El zambo* coborâse să-i deschidă portiera. Stătea acolo, cu mâna-i cenuşie pe mâner, cu capul plecat şi ruşinat, încercând să deschidă gura. Aici e?, murmură Queta. Căsuţele păreau identice în

lumina chioară, îndărătul aliniaţilor copăcei întunecoşi de pe trotuar. Doi poliţişti priveau la maşină de după primul colţ, şi tipul dinăuntru le făcu un semn ca zicându-le: noi suntem. Nu era o casă prea mare, asta nu-i casa lui, gândea Queta: o fi aia unde-şi făcea porcăriile.

— N-am vrut să vă supăr – se bâlbâi *el zambo,* c-o voce pierită şi umilită –. Nu vă priveam pe furiş. Dar dacă credeţi că, mii de scuze.

— Nu-ţi fie teamă, n-o să te torn lui Cayo Rahat – râse Queta –. Numai că nu-mi plac mârlanii, aşa să ştii.

Străbătu îmbălsămata grădină plină de flori umede, şi apăsând butonul soneriei, auzi de cealaltă parte a uşii voci, muzică. Lumina din interior o făcu să bată din gene. Recunoscu îngusta siluetă măruntă a bărbatului, faţa lui devastată, gura-i scârbită şi ochii-i lipsiţi de viaţă: poftim, intră, bine-ai venit. Mulţumesc că mi-aţi trimis, zise ea, dar se-ntrerupse şi-amuţi: era o femeie acolo, privind-o c-un surâs curios, dinaintea unui bar înţesat de sticle. Rămase nemişcată, cu mâinile atârnându-i de-a lungul trupului, brusc dezorientată.

— Asta-i faimoasa Queta – Cayo Rahat închisese uşa, se-aşezase, şi-acum el şi femeia n-o slăbeau din ochi –. Fă-te comodă, faimoasă Queta. Asta-i Hortensia, stăpâna casei.

— Şi eu care credeam că toate erau bătrâne, urâte şi *cholas* – chiţăi lichid femeia, şi Queta apucă să zâmbească, năucită: ce beată e –. Înseamnă că nu m-ai minţit, Cayo.

Râse din nou, exagerat şi fără graţie, iar bărbatul, c-o umbră de zâmbet abulic, arătă spre fotoliu: să ia loc, o s-obosească de-atâta stat în picioare. Merse ca pe gheaţă sau ca pe ceară, temându-se să n-alunece, să nu cadă, să nu se cufunde într-o confuzie şi mai mare, şi se-aşează pe marginea pernei, rigidă. Auzi din nou melodia care ori nu-i mai ajunsese la urechi, ori încetase de-a binelea; un tangou de Gardel, şi pick-up-ul iată-l, încastrat într-o mobilă de mahon. O văzu pe femeie ridicându-se nesigură pe picioare şi-i văzu stângacele degete nehotărâte mânuind o sticlă şi nişte pahare, într-un colţ al barului. Îi observă strâmta rochie de mătase opalină, albeaţa umerilor şi-a braţelor,

pletele de catran, mâna care scânteia, profilul, şi tot perplexă gândi: ce mult seamănă cu, chiar că semănau ca două picături de apă. Femeia venea spre ea cu două pahare-n mâini, unduind de parcă n-avea oase, şi Queta privi-n altă parte.

— Cayo mi-a zis e frumoasă de pică şi eu credeam că mă duce de nas – o vedea stând în picioare şi clătinându-se, contemplând-o de sus cu nişte ochi sticloşi dar veseli, de mâţă încrezută, şi când se-aplecă să-i întindă paharul, îi mirosi parfumul agresiv, incisiv –. Da-i chiar aşa, faimoasa Queta e frumoasă coz.

— Noroc, faimoasă Queta – porunci Cayo Rahat, fără afecţiune –. Să vedem dacă băutura te-nviorează puţin.

Maşinal, duse paharul la gură, închise ochii şi bău. O spirală de căldură, gâdilături în pupile şi gândi whisky curat. Dar mai trase o-nghiţitură bună şi scoase o ţigaretă din cutiuţa pe care i-o întindea bărbatul. El i-o aprinse şi Queta o descoperi pe femeie, aşezată acum lângă ea, zâmbindu-i familiar. Sforţându-se, îi întoarse zâmbetul.

— Semănaţi foarte tare cu – se-ncumetă să zică şi-o cuprinse o senzaţie de falsitate, o vâscoasă senzaţie de ridicol –. C-o artistă cunoscută.

— Cu ce artistă? – o-ncurajă femeia, zâmbind, privindu-l pe Cayo Rahat cu coada ochiului, uitându-se iar la ea –. Cu?

— Da – zise Queta; mai bău o-nghiţitură şi respiră adânc –. Cu Muza, cea care cânta la „Embassy”. Am văzut-o de câteva ori şi...

Îşi înghiţi cuvintele fiindcă femeia râdea. Ochii-i străluceau, sticloşi şi încântaţi.

— O cântăreaţă mizerabilă Muza aia – porunci Cayo Rahat, încuviinţând –. Nu?

— Eu n-aş zice – zise Queta –. Cântă bine, mai ales bolerouri.

— Vezi? Ha, ha! – izbucni femeia, arătând-o pe Queta, strâmbându-se la Cayo Rahat –. Vezi că-mi pierd vremea cu tine? Vezi că-s pe cale să-mi minez cariera?

Nu se poate, gândi Queta, şi sentimentul de ridicol se-nstăpâni din nou pe ea. Îi ardea faţa, simţea că-i vine s-o ia

la fugă, să dea cu ceva de pământ. Îşi dădu paharul pe gât şi simţi flăcări în gâtlej şi-un început de fierbere-n pântec. Apoi, o ospitalieră prospeţime visceralã care-o făcu să-şi redobândească puţin controlul asupra ei înseşi.

— De fapt mi-am dat seama că sunteţi dumneavoastră, v-am recunoscut – zise, încercând să zâmbească –. Numai că...

— Numai că ţi-ai isprăvit băuturica – zise femeia, prietenos. Se sculă bălălăind ca un talaz şi-o privi fericită, euforică, cu mulţumiri în ochi –. Te-ador pentru ce-ai zis. Dă-mi paharul. Vezi, vezi, Cayo?

În timp ce femeia se-ndrepta spre bar poticnindu-se, Queta se-ntoarse spre Cayo Rahat. Acesta bea serios, scruta din când în când sufrageria, părea cufundat în meditaţii intime şi grave, extrem de-ndepărtate de locul acela, şi ea gândi e-absurd, gândi te urăsc. Când femeia îi întinse paharul cu whisky, ea se-aplecă şi-i vorbi încet: era bună să-i zică unde-i...? Da, sigur, vino, o să-i arate ea unde-i. El nu le privi. Queta urca scara în spatele femeii, care se agăţa de balustradă şi pipăia treptele cu neîncredere înainte de-a păşi, şi-i trecu prin cap: o să mă insulte, acu că rămâneau singure, o s-o dea pe brânci afară. Şi gândi: o să-ţi dea bani să te cari. Muza deschise o uşă, îi arătă interiorul fără să mai râdă, şi Queta murmură iute mulţumesc. Dar nu era closetul, ci dormitorul, unu ca-n filme sau ca-n vis: oglinzi, un covor gros, alte oglinzi, un paravan, o cuvertură neagră c-un animal galben brodat ce-arunca foc, iarăşi oglinzi.

— Acolo, în fund – zise din spatele ei, fără pic de duşmănie, nesigura voce alcoolică a femeii –. Uşa aceea.

Intră în sala de baie, se-ncuie înăuntru, răsuflă adânc, intrigată. Ce mai era şi asta?, ce joc era şi ăsta?, ce se credeau ăia doi? Se privea-n oglinda chiuvetei; faţa ei, foarte machiată, purta încă întipărită perplexitatea, tulburarea, frica. Era Muza amanta lui?, o chemaseră ca să?, Muza ştia că? I se năzări c-o spionau pe gaura cheii şi se-apropie de uşă, îngenunche şi privi prin micuţul orificiu: un rotocol de covor, umbre. Cayo Rahat, trebuia să plece,

vroia să plece, Muza Rahat. Simţea mânie, confuzie, umilinţă, poftă de râs. Mai rămase puţin încuiată, mergând pe vârfuri pe dalele albe, învăluită de lumina albăstruie a tubului fluorescent, încercând să-şi descâlcească zăpăceala din cap, dar nu izbuti decât să se năucească mai rău. Trase lanţul la w.c., îşi aranjă coafura în faţa oglinzii, respiră adânc şi deschise uşa. Femeia se-ntinsese de-a curmezişul pe pat, şi Queta simţi o clipă că-i revine buna dispoziţie, văzând abandonata siluetă nemişcată cu pielea atât de albă contrastând cu negrul profund şi strălucitor al cuverturii. Dar femeia îşi ridicase ochii spre ea. O privea cu de-amănuntul, o cerceta c-un minuţios şi lenevos abandon, fără să zâmbească, fără supărare. O privire interesată şi-n acelaşi timp cerebrală, din mercurul beat al pupilelor.

— Puteţi să-mi ziceţi ce caut eu aici? – zise, impetuos, făcând câţiva paşi hotărâţi spre pat.

— Ei bravo, asta-ar mai lipsi, să te-nfurii – Muza se-amuză deodată, ochii ei scăpărători o priveau bine-dispuşi.

— Nu-s deloc furioasă, dar nu-nţeleg – Queta se simţea reflectată, proiectată-n toate părţile, aruncată-n sus, coborâtă, atacată de toate oglinzile acelea –. Ziceţi-mi pentru ce m-aţi chemat aici.

— Lasă prostiile şi hai să ne tutuim – susură femeia; se ghemui mai încolo pe pat, strângându-şi şi destinzându-şi trupul ca o omidă, şi Queta văzu că-şi scosese pantofii, şi-o clipă, prin ciorapi, îi văzu unghiile vopsite ale picioarelor –. Doar ştii cum mă cheamă: Hortensia. Hai, aşază-te aici, lasă prostiile.

Îi vorbea fără ură şi fără prietenie, cu vocea aceea puţin evazivă şi domoală pe care-o dă alcoolul, şi continua s-o privească, acum însă fix. Cântărindu-mă, preţăluindu-mă, gândi Queta ameţită, de parcă. Şovăi un moment şi se-aşeză pe marginea patului, cu toţi porii corpului alarmaţi. Hortensia îşi ţinea capul sprijinit pe-o mână, postura ei era de abandon şi de blândeţe.

— Ştii foarte bine pentru ce – zise, fără supărare, fără amărăciune, c-o lascivă urmă de bătaie de joc în lenta cadenţă-a vocii, c-o subită licărire nouă-n ochi pe care se

străduia s-o ascundă, şi Queta gândi: pentru ce? Avea nişte ochi mari, verzi, nişte gene ce nu păreau false şi care-i umbreau pleoapele, groase buze umede, gâtul îi era neted şi cu pielea-ntinsă şi venele i se presimţeau, subţiri şi albăstrui. Nu ştia ce să gândească, ce să zică, pentru ce? Hortensia se lăsă pe spate, râse parcă de ea însăşi, îşi acoperi faţa cu braţul, se-ntinse c-un fel de lăcomie, şi deodată o apucă pe Queta de încheietură: ştii foarte bine pentru ce. Ca un client, gândi, uimită şi nemişcată, ca un, văzând degetele albe cu unghii sângerii pe pielea ei mată, şi-acum Hortensia o privea intens, fără prefăcătorie, provocator.

— Mai bine plec – se auzi zicând, bâlbâindu-se, ascultătoare şi răzbită –. Aşa-i că vreţi să plec, nu?

— Să-ţi zic ceva – o ţinea în continuare, se apropiase puţin de ea, vocea i se-ngroşase şi Queta-i simţea respiraţia –. Eram îngrozită să nu fii bătrână, urâtă, dar mai ales murdară.

— Vreţi să plec? – se bâlbâi Queta, stupid, răsuflând din greu, amintindu-şi de oglinzi –. M-aţi chemat ca să...

— Dar nu eşti – susură Hortensia şi-şi apropie faţa şi mai mult, şi Queta îi văzu exasperata bucurie din ochi şi mişcarea gurii care părea să fumege –. Eşti drăguţă şi tinerică. Eşti curăţică.

Întinse cealaltă mână şi-apucă braţul liber al Quetei. O privea cu neobrăzare, cu batjocură, îşi îndoia puţin corpul ca să se ridice, murmura: va trebui să-mi arăţi ce ştii, se lăsa să cadă pe spate şi de dedesubt o privea, cu ochii larg deschişi şi exultând, îi zâmbea şi-i şoptea: tutuieşte-mă odată, dacă tot aveau să se culce împreună doar n-o să-mi zici dumneata, nu? neslăbind-o, obligând-o c-o suavă presiune să se-aplece, să se lase-n voia ei. Să-ţi arăt ce ştiu?, gândi Queta, să-ţi arăt eu, ţie?, cedând, simţind cum îi piere încurcătura, cum o pufneşte râsul.

— Bravo – porunci dinapoia ei o voce care începea să-şi iasă din mofluzenie –. Aşa mai zic şi eu. V-aţi şi-mprietenit.

SE TREZI c-o foame de lup; nu-i mai crăpa capul, dar simţea junghiuri în spate şi cârcei. Odaia era mică, rece şi golaşă, cu ferestre dând într-un coridor cu coloane printre care treceau călugăriţe şi infirmiere. Îi aduseră micul dejun şi mâncă cu lăcomie.

— S-ar putea să vă cadă greu mâncarea – zise infirmiera –. Dar dacă vreţi vă mai aduc o pâiniţă.

— V-aş ruga, şi înc-o cafea cu lapte, dacă se poate – zise Santiago –. N-am mâncat nimic de ieri de la amiază.

Infirmiera îi aduse alt dejun complet şi rămase-n încăpere, observându-l cum mânca. Iat-o, Zavalita: tare bruneţică, tare cocheţică şi tare tinerică în uniforma ei albă şi neşifonată, cu ciorapii-i albi, cu părul tuns băieţeşte şi cu boneta-i scrobită, stând nemişcată la capătul opus al patului, cu picioarele-i zvelte şi trupul filiform de manechin, zâmbind cu dinţişorii-i pofticioşi.

— Vasăzică sunteţi ziarist? – avea ochi vii şi impertinenţi şi-un şăgalnic firicel de voce superficială –. Cum de v-aţi răsturnat?

— Ana – zice Santiago –. Da, foarte tânără. Cu cinci ani mai mică decât mine.

— Şocurile astea, deşi nu v-au zdrobit niciun os, lasă uneori sechele în starea mintală – râse infirmiera –. De-aceea sunteţi sub observaţie.

— Nu-mi submina moralul chiar aşa – zise Santiago –. Mai bine încurajează-mă.

— Şi de ce vă irită ideea de-a fi tată? – zice Ambrosio –. Dacă toată lumea-ar gândi la fel, Perul ar rămâne pustiu, conaşule.

— Vasăzică lucraţi la „Cronica”? – repetă ea; îşi ţinea mâna pe clanţă, de parcă-ar fi dat să plece, dar de cinci minute nu se clintea din loc –. Ziaristica este ceva grozav de-interesant, nu?

— Deşi trebuie să vă mărturisesc că şi pe mine, când am aflat că voi fi tată, m-au trecut sudori reci – zice Ambrosio –. Dar după aia te-obişnuieşti cu gândul, conaşule.

— Este, dar are şi neajunsurile ei, poţi să-ţi frângi gâtul oricând, vezi doar – zise Santiago –. Fă-mi un hatâr, te rog frumos. Trimite pe cineva să-mi ia ţigări.

— E interzis, bolnavii n-au voie să fumeze – zise ea –. Va trebui să v-abţineţi cât staţi aici. E mai bine, aşa vă dezintoxicaţi.

— Crăp de poftă să fumez – zise Santiago –. Hai nu fi rea. Fă-mi rost de-o ţigară, una singură.

— Şi soţia dumneavoastră ce părere are? – zice Ambrosio –. Fiindcă dânsa mai mult ca sigur că vrea copii. Femeile se dau în vânt să fie mame.

— Ce-mi daţi în schimb? – zise ea –. Îmi publicaţi fotografia la ziar?

— Cred că vrea – zice Santiago –. Dar Ana-i fată bună şi nu mă toacă la cap, mă lasă-n voia mea. De aia ne şi-nţelegem.

— Dacă află doctorul m-omoară – zise infirmiera, c-un gest complice –. Fumaţi-o pe furiş şi-aruncaţi mucul în oliţa de noapte.

— Ce oroare, e o „Country” – zise Santiago, tuşind –. Dumneata fumezi asemenea porcărie?

— *Caramba,* ce năzuros – zise ea, râzând –. Eu nu fumez. A trebuit s-o fur, ca să vă-ntreţin viciul.

— Data viitoare fură o „Nacional Presidente” şi pe cuvânt că-ţi public poza la rubrica Sociale – zise Santiago.

— I-am furat-o doctorului Franco – zise ea, strâmbându-se –. Să vă ferească Dumnezeu să cădeţi pe mâinile lui. E cel mai antipatic din toţi, şi brutal pe deasupra. Prescrie doar supozitoare.

— Dar ce ţi-a făcut matale nenorocitul de *doctor* Franco? – zise Santiago –. Nu cumva ochi dulci?

— Aş, ce vă trece prin minte, moşulică s-a lăsat de mult de-alde astea – făcea gropiţe-n obraji, şi râsu-i era vioi şi direct, fără complicaţii –. Are pe puţin o sută de ani.

Toată dimineaţa l-au cărăbănit dintr-o sală-n alta, făcându-i radiografii, luându-i sânge pentru analize; nebulosul doctor din seara trecută îl supuse unui interogatoriu aproape poliţienesc. Nu se rupsese nimic în el,

cel puţin la prima vedere, dar nu-i plăceau junghiurile alea, băiete, să vedem ce zic radiografiile. Pe la amiază sosi Arispe şi începu cu glumele: cică-şi astupase urechile şi fusese cât pe ce să-şi ia lumea-n cap aflând de accident, Zavalita, îşi poate-nchipui cam cu ce sudălmi l-a blagoslovit conducerea. Cine se-alesese cu ponosul, dacă nu el. Salutări din partea conducerii, să stea frumuşel la clinică până se va restabili complet, ziarul îşi lua asupra lui toate cheltuielile, bine-nţeles dacă nu te pui pe chefuit la Hotelul Bolívar. Chiar nu dorea să zică nimic familiei, Zavalita? Nu, bătrânul s-ar speria, şi la ce bun?, n-avea nimic. După-masă picară Periquito şi Darío; nu se-aleseseră decât cu nişte vânătăi şi păreau încântaţi. Primiseră două zile libere, ca să-şi revină, şi chiar în noaptea-aceea plănuiseră un chef monstru. Puţin mai târziu veniră Solórzano, Milton şi Norwin şi, după ce toţi îşi luară tălpăşiţa, apărură, parcă adineaori scăpaţi dintr-un naufragiu, cadaverici şi iubeţi, „China” şi Carlitos.

— Ce mutre! – zise Santiago –. Să nu-mi ziceţi c-aţi continuat pân-acum neabătut zaiafetul de azi-noapte!

— Ba chiar aşa – zise „China”, căscând de-i trozniră fălcile; se prăbuşi pe capătul patului şi-şi lepădă pantofii –. Nu ştiu nici în ce zi suntem, nici cât e ceasul.

— De două zile n-am mai călcat pe la „Cronica” – zise Carlitos, galben, cu nasul cât o pătlăgică, cu ochi gelatinoşi şi fericiţi –. L-am sunat pe-Arispe să-i torn moşi pe groşi, că mă chinuie ulcerul, şi mi-a zis de accident. N-am venit mai devreme ca să nu dau nas în nas cu cineva din redacţie.

— Salutări de la Ada Rosa – gâlgâi de râs „China” –. N-a venit să te vadă?

— Să n-aud de Ada Rosa –. zise Santiago –. Noaptea trecută s-a purtat ca o panteră cu mine.

Dar „China” îi tăie vorba cu torenţialele-i hohote fluviale: ştiau, Ada însăşi le-a povestit tot ce se-ntâmplase. Aşa era Ada Rosa, ce să-i faci, aţâţa şi-n ultima clipă se aricea toată, nu ştia decât să-i încingă pe tipi, o nebună. „China” se prăpădea de râs schimonosindu-se, dând din pălmuţe ca o focă. Îşi făcuse buzele în formă de inimioară, avea o

foarte înaltă pieptănătură barocă ce-mprumuta feţei ei o splendidă agresivitate, şi totul la ea părea în seara aceea mai excesiv ca niciodată: gesturile, rotunjimile, aluniţele. Şi Carlitos care suferea sau se desfăta cu toate astea! gândeşte, de astea-i depindeau îngrijorările, seninătatea.

— M-a expediat să dorm pe covor – zise Santiago –. Dac-acum mă dor toate oscioarele, nu-i atât de la accident cât de la duritatea duşumelei de la tine de-acasă.

Carlitos şi „China" mai rămaseră să converseze preţ de-o oră, şi, de cum plecară, intră infirmiera. C-un zâmbet răutăcios fluturându-i pe buze şi c-o privire diabolică.

— Vai, vai, ce mai prietene! – zise, pe când bătea şi înfoia pernele –. Această Maria-Antoaneta care-a fost adineaori, nu era una din formaţia Bimbambum?

— Doar n-o să-mi zici că şi dumneata te-ai dus să le vezi pe faimoasele Bimbambum – zise Santiago.

— Le-am văzut în poze – zise ea; şi pufni în râs –. Ada Rosa aceea face parte şi ea din Bimbambum?

— A, deci ai tras cu urechea – râse Santiago –. Nu s-au zis cam multe lucruri deşucheate?

— Oho, şi-ncă cum, mai ales de către Maria-Antoaneta asta, a trebuit să-mi astup urechile – zise infirmiera –. Şi-amica dumitale, cea de te-a lăsat să dormi pe jos, tot aşa vorbeşte ca o gură de canal?

— Mult mai rău – zise Santiago –. Nu mi-e amică, nu mi-e nimic, de fapt m-a respins.

— Cu mutriţa dumitale de-ngeraş, cine te-ar fi crezut aşa un bandit, un interlop? – zise ea, prăpădindu-se de râs.

— Îmi fac mâine formele de ieşire? – zise Santiago –. Nu prea-mi arde să-mi petrec aici sâmbăta şi duminica.

— A, da?, nu vă e pe plac compania mea? – zise ea –. O să rămân şi eu cu dumneata, ce-ţi poţi dori mai mult? Sunt de gardă la sfârşit de săptămână. Dar acu când ştiu c-ai de-a-face cu guriste de mambo, nu mai am pic de-ncredere în dumneata.

— Şi mă rog ce-ai împotriva guristelor mambo? – zise Santiago –. Nu-s şi ele femei ca oricare altele?

— Sunt? – zise ea, cu ochii scăpărându-i –. Cum sunt, ce fac tipele-astea? Hai zi-mi, dumneata le ştii pe toate.

Aşa-ncepuse, aşa a continuat, Zavalita: în şagă, în joacă. Gândeai: ce cochetă!, noroc totuşi c-am dat peste ea aici, nici nu simţeai cum trece timpul, gândeai: păcat că nu-i mai frumuşică. De ce cu ea, Zavalita? Se-nvârtea tot timpul prin cameră, aducea masa şi rămânea sporovăind până intra infirmiera-şefă sau călugăriţa, şi-atunci se-apuca să netezească cearşafurile sau îţi vâra termometru-n gură şi lua o comică expresie profesională. Râdea de se strica, murea de plăcere să te ia peste picior, Zavalita. Era imposibil să ştii dacă teribila-i, universala-i curiozitate – cum devenea cineva ziarist?, ce-nsemna să fii ziarist?, cum se scriau articolele? – era sinceră sau strategică, dacă marea-i cochetărie era dezinteresată şi sportivă sau cu-adevărat ţi-era destinată numai ţie, dacă ţinea la tine sau doar o ajutai să-şi omoare timpul. Se născuse la Ica, locuia pe lângă Piaţa Bolognesi, terminase Şcoala de Infirmiere abia de câteva luni, îşi făcea anul de practică la „Maison de Santé”. Era gureşă şi-amabilă, îi aducea ţigări pe furiş şi-i împrumuta ziare. Vineri, doctorul zise că analizele nu-l mulţumeau şi că-l va examina specialistul. Specialistul se numea Mascaró, şi după ce-şi plimbă peste radiografii o privire zise: nu-s bune de nimic, să i se facă altele. Sâmbătă pe-nserat apăru Carlitos, c-un pachet sub braţ, sobru şi-n culmea tristeţii: da, se certaseră din nou, acum definitiv. Îi adusese nişte mâncăruri chinezeşti, Zavalita, n-or să-l dea afară cu ele, nu? Infirmiera le făcu rost de farfurii şi tacâmuri, conversă cu ei şi chiar gustă puţin orez *chaufa.* Când se terminară orele de vizită, îl lăsă pe Carlitos să mai zăbovească niţel şi se oferi să-l scoată fără să-l vadă cineva. Carlitos adusese şi ceva băuturică, într-o sticlă fără etichetă, şi după-al doilea pahar începu să blesteme „Cronica”, Lima, lumea întreagă, şi Ana se uita la el scandalizată. La zece noaptea îl sili să plece. Dar se-ntoarse după farfurii şi pahare şi, ieşind, îi făcu cu ochiul din prag: sper să mă visezi la noapte. Plecă, şi Santiago o auzi râzând pe coridor. Luni, specialistul examină noile radiografii şi zise

dezamăgit: dumneata eşti mai sănătos decât mine. Ana avea zi liberă. I-ai lăsat un bileţel la intrare, Zavalita. Mii de mulţumiri pentru tot, gândeşte, o să te sun într-una din zile.

— DAR cum era de fapt acest *don* Hilario? – zice Santiago –. În afară de pungaş, vreau să zic.

Ambrosio se-ntorsese cam pilit de la prima sa conversaţie cu *don* Hilario Morales. La-nceput tipu-şi dăduse aere, îi povestise el Amaliei, m-a văzut negrotei şi m-a crezut calic. Nu i-a dat prin cap că Ambrosio voia să-i propună o afacere de la egal la egal, ci doar că venea să-i cerşească vreun biet loc de muncă. Dar poate că domnu' s-o fi întors obosit frânt de la Tingo María, Ambrosio, poate de-aceea nu te-a primit prea bine. Poate, Amalia: primul lucru pe care l-a făcut văzându-l pe-Ambrosio a fost să-i povestească, gâfâind ca o focă şi aruncând sudalme *carajos,* cum camionul cu care venise de la Tingo María a trebuit s-oprească de opt ori din cauza inundaţiilor produse de averse, şi cum drumul de-ntoarcere, auzi blestemăţie!, durase treizeci şi cinci de ore. Oricare altul în locul lui ar fi luat iniţiativa şi i-ar fi zis: hai omule să bem o bere, dar *don* Hilario nu, Amalia; pân' la urmă tot Ambrosio i-a copt-o, stai să vezi. Dar poate că domnului nu-i plăcea să bea, l-a consolat Amalia.

— Un tip la vreo cincizeci de ani, conaşule – zice Ambrosio –. Şi care-şi scormonea prin dinţi cu unghiile tot timpul.

Don Hilario îl primise-n prăpăditul lui de birouaş bâzâit de muşte din Piaţa Centrală, fără ca măcar să-i zică stai jos. Îl lăsase s-aştepte-n picioare pe când citea scrisoarea lui Ludovico, pe care Ambrosio i-o întinsese, şi-abia după ce terminase lectura îi arătase un scaun, fără pic de simpatie, mai curând sastisit. Îl măsurase din cap până-n picioare, şi-n fine catadicsise să deschidă gura: cum îi mergea puşlamalei ăleia de Ludovico?

— Acum foarte bine, *don* – zisese Ambrosio –. După ce ani de zile şi-a făcut vise că va fi asimilat oficial de băieţii din „corp", în sfârşit l-au trecut pe statul de funcţii. S-a

săltat în grad şi-acum e pe postul de subşef în Divizia Omucideri.

Dar asupra lui *don* Hilario vestea cea bună n-a părut să aibă vreun efect deosebit, Amalia. Ridicase din umeri, îşi scobise un dinte negru cu unghia degetului mic, pe care-o avea foarte lungă, scuipase şi murmurase: căposul, cin'să-l înţeleagă. Căci Ludovico, deşi-i era nepot sau cam aşa ceva, se născuse bătut în cap şi ratat.

— Şi pe deasupra şi-un puios de nu s-a pomenit, conaşule – zice Ambrosio –. Ţinea trei case numai la Pucallpa, cu muieri cu tot, şi-o spuză de copii cu fiecare.

— Bun, zi-mi ce-ai de gând – murmurase în sfârşit *don* Hilario –. Ce-ai venit să faci la Pucallpa?

— Să muncesc, cum vă zice şi Ludovico în scrisoare – zisese Ambrosio.

Don Hilario se pusese atunci pe-un râs cu sughiţuri şi cucurigeli, scuturându-şi osânza şi zgâlţâindu-se din balamale.

— Ai căpiat? – zisese, scobindu-şi în dinţi cu furie –. Ăsta-i locul cel mai împuţit din lume pentru aşa ceva. Să munceşti? Nu i-ai văzut pe derbedeii ăia care bat străzile cu mâinile-n buzunare? Aici optzeci la sută din tipi taie frunză la câini, nu-i de lucru. Decât dacă vrei să cari gunoiul în câmp la vreo fermă, sau dacă intri cu ziua la militarii ce construiesc şoseaua. Deşi nici acolo nu-i uşor să obţii un loc, iar leafa-i o mizerie. Aici n-ai niciun viitor. Întoarce-te val-vârtej la Lima.

Pe-Ambrosio tare-l mâncase limba, *carajo,* să-l trimită ştii tu unde, Amalia, dar se reţinuse, zâmbise amabil şi-atunci i-a copt-o şi l-a înfundat: nu vreţi să bem ceva împreună, *don*? Că doar era prea cald, de ce să nu converseze răcorindu-se, nu, *don*! L-a lăsat cu gura căscată cu invitaţia asta, Amalia, l-a făcut să vadă că Ambrosio era altceva, mai dihai decât îşi închipuise la început. Aşa că se duseseră pe strada Comercio, se-aşezaseră la o măsuţă la „Cocoşul de Aur'" şi ceruseră două sticle de bere a'ntâia de la gheaţă.

— N-am venit să vă cer de lucru, *don* – zisese Ambrosio, după prima duşcă –. Ci să vă propun o mică afacere, ceva, o învârtealã.

Don Hilario băuse ţeapăn, neslăbindu-l din ochi. Lăsase paharul pe masă, îşi scărpinase guşa brăzdată de cute de grăsime, scuipase pe jos şi se uitase cum pământul uscat sugea saliva.

— Aha – zisese rar, dând din cap şi adresându-se parcă nimbului de muşte bâzâitoare –. Dar ca să-nvârteşti un gheşeft e nevoie de capital, amice.

— Ştiu, *don* – zisese Ambrosio –. Am niscai *soles* puşi deoparte. Am vrut să văd dacă mă puteţi ajuta să-i investesc bine. Ludovico mi-a zis: pe unchiu-meu Hilario nu-l bate nimeni în afaceri.

— Cu asta l-ai dat gata încă-o dată – zisese Amalia râzând.

— Chiar, s-a schimbat ca prin farmec – zisese Ambrosio –. A-nceput să mă trateze ca pe-o fiinţă omenească.

— Ah, Ludovico ăsta! – îşi dresese vocea *don* Hilario, cu un aer binevoitor –. Ţi-a zis adevărul gol-goluţ. Unii se nasc buni de-aviatori, alţii-s buni de cântăreţi. Eu mi-s născut pentru afaceri.

Îi zâmbise lui Ambrosio cu şiretenie: bine-a făcut c-a venit să-l vadă, el o să-i îndrume paşii. Or găsi ei ceva să ciupească niscaiva *soles*. Şi nitam-nisam: hai undeva să-nfulecăm ca lumea, că doar e ora mesei, nu? Aşa, din senin, numai lapte şi miere, vezi cum îs oamenii, Amalia?

— Trăia în alea trei case-n acelaşi timp, o zbughea dintr-una şi intra-n cealaltă – zice Ambrosio –. Şi mai târziu am descoperit că până şi-n Tingo María avea nevastă şi copii, închipuie-ţi conaşule.

— Dar pân-acu nici nu mi-ai zis câţi bani ai puşi deoparte – îndrăznise să întrebe Amalia.

— Douăzeci de mii de *soles* – zise *don* Fermín –. Da, ai tăi, pentru tine. Or să-ţi prindă bine când o s-o iei de la capăt, când o să dispari, nenorocitule. Şi gata cu plânsul, Ambrosio. Acum pleacă. Să-ţi ajute Dumnezeu, Ambrosio.

— Mi-a oferit un ospăţ în lege şi-am dat gata împreună încă şase sticle de bere – zisese Ambrosio –. El a plătit totul, Amalia.

— Ca să te-apuci de-o afacere trebuie să ştii pe ce te bizui – zisese *don* Hilario –. Ca la război. Îţi cumpăneşti întâi forţele şi-abia după aia lansezi un atac. Este?

— Deocamdată forţele mi-s cinşpe mii de *soles* – zisese Ambrosio –. Mai am ceva la Lima, şi dacă afacerea-mi convine, aduc şi restul mai târziu.

— Nu-i mare scofală – socotise *don* Hilario, scormonindu-şi cu două degete sârguincioase prin gură –. Dar ceva tot se poate aranja.

— Cu asemenea familii în cârcă nu mă mir că era pungaş – zice Santiago.

Lui Ambrosio i-ar fi convenit ceva legat de „Compania de Transporturi Morales”, fiindcă el fusese şofer la viaţa lui, asta-i era meseria. *Don* Hilario îi zâmbise, Amalia, încurajându-l. Îi explicase cum că compania luase fiinţă cu cinci ani în urmă, cu două camionete, şi c-acu avea două camionete mai barosane şi trei mai mititele, primele pentru mărfuri şi-alelalte pentru pasageri, toate pe ruta Tingo María – Pucallpa. Dar îţi scuipi sufletul, Ambrosio, ţi-o zic eu: drumu-i un dezastru, dă gata anvelopele şi motoarele. O să se convingă singur, chestia-i că reuşise totuşi să pună afacerea pe picioare.

— Mă gândeam să fac rost şi eu de-o camionetă mai hodorogită – zisese Ambrosio –. Am pentru prima rată. Şi restul l-aş plăti muncind.

— Nici nu-ncape vorbă, ar însemna să-mi faci concurenţă – râsese *don* Hilario, cu nişte cucurigeli amuzate.

— Drept pentru care n-am ajuns la nicio învoială – zisese Ambrosio –. Mi-a zis c-am stabilit doar primele contacte şi c-o să conversăm mâine din nou.

Se văzuseră şi-a doua zi şi-a treia şi-a patra, şi de fiecare dată se întorsese Ambrosio la cabană pilit şi trăznind a bere: *don* Hilario ăsta e-o sugativă, toarnă-n el ca-ntr-un spital. După-o săptămână au ajuns în fine la o înţelegere, Amalia: Ambrosio urma să conducă una din camionetele

firmei „Transporturi Morales”, c-un salariu de bază de cinci sute plus zece la sută din biletele vândute, şi avea să-i devină asociat lui *don* Hilario într-o micuţă afacere fixă c-o prăvălie. Şi Amalia, văzându-l şovăind: ce afacere?, ce prăvălie?

— „Sicrie Limbul” – zisese Ambrosio –. Am cumpărat-o cu treizeci de mii, *don* Hilario zice că-i o învârteală grozavă. Nici n-o să fie nevoie să văd morţii, el o să administreze pompele funebre şi-o să-mi plătească partea mea la fiecare şase luni. De ce faci o mutră aşa lungă?, ce-i rău în asta?

— N-o fi nimica rău, dar îmi vine-aşa, nu ştiu cum – zisese Amalia –. Mi se strânge inima, mai ales că-i vorba de copii morţi.

— Nu, că vindem şi coşciuge pentru bătrâni – zisese Ambrosio –. *Don* Hilario zice că-i tot ce poate fi mai sigur, fiindcă de murit oamenii mor oricum. Facem câştigul juma-juma. El se va ocupa de-administraţie şi n-o să-mi poprească nimic pentru asta. Ce-mi pot dori mai mult, nu?

— Vasăzică de-acu o să fii tot timpul pe drumuri, la Tingo María şi-napoi – zisese Amalia.

— Da, de-aceea nu voi putea supraveghea negoţul cu sicrie – răspunsese Ambrosio –. Tu va trebui să caşti bine ochii şi să numeri câte se cumpără. O să-ţi vină uşor că-i la doi paşi. Poţi supraveghea totul fără să ieşi din casă.

— Bine – repetase Amalia –. Dar îmi vine aşa, nu ştiu cum.

— Şi iac-aşa, luni şi luni de zile n-am făcut decât să demarez, să frânez, să accelerez – zice Ambrosio –. Conduceam rabla cea mai hodorogită din lume, conaşule. Îi zicea „Trăsnetul Muntelui”.

III

— CAREVASĂZICĂ dumneavoastră v-aţi căsătorit primul, conaşule – zice Ambrosio –. Le-aţi dat exemplu fratelui şi surioarei.

De la „Maison de Santé” s-a dus întins la pensiunea din Barranco să se bărbierească, să se schimbe, apoi la Miraflores. Era abia trei după-amiaza, dar văzu maşina lui *don* Fermín trasă la scară. Majordomul îl întâmpină cu un chip serios: domnul şi doamna şi-au făcut mii de griji că n-aţi venit duminică la prânz, conaşule. Nu era acasă nici Teté nici Chispas. O găsi pe doamna Zoila uitându-se la televizor în odăiţa pe care şi-o amenajase sub scară pentru jocul de canastă de fiecare joi.

— Mai bine mai târziu decât niciodată – murmură, întinzându-i un obraz crispat –. Ai venit să vezi dacă mai trăim?

Încercă s-o înveselească cu glume – erai vesel, Zavalita, scăpat din chingile clinicii –, dar ea, pe când arunca ocheade continue şi involuntare spre tele-teatru, îl mustra mai departe: duminică ţi-am pus scaunul şi farfuria la masă, Teté şi Popeye şi Chispas şi Cary nu s-au clintit pân’ la trei tot aşteptându-te, ce să mai zic de tata că şedea ca pe ghimpi, ar trebui să te gândeşti mai mult la el ştiindu-l bolnav. Ştiind că numără zilele pân’ să te vadă din nou, gândeşte, ştiind cât de mâhnit rămâne când nu vii. Gândeşte: ascultase în sfârşit de doctori, nu mai mergea la birou, se odihnea, iar tu chiar credeai că şi-a revenit complet. Deşi în după-amiaza aceea ai văzut că nu, Zavalita. Era în birou, singur, c-un pled pe genunchi, aşezat în fotoliul lui dintotdeauna. Răsfoia o revista, şi când îl văzu pe Santiago intrând îi zâmbi c-un afectuos resentiment. Pielea încă bronzată de soarele verii i se scorojise parcă, învechindu-se ca un portofel uzat, pe chip îi apăruse un rictus ciudat şi lăsa impresia că-n câteva zile pierduse zece

kilograme. Fără cravată, c-o haină uşoară, descheiată, cu câteva fire de păr cărunt apărându-i de sub gulerul cămăşii. Santiago se-aşează lângă el.

— Arăţi bine, tata – zise, sărutându-l –. Cum te simţi?

— Mai binişor, deşi maică-ta şi Chispas fac totul ca să mă simt un schilod – se plânse *don* Fermín –. Mă lasă doar un pic pân' la birou şi-napoi, m-obligă să-mi fac siesta şi să-mi petrec restul zilei ţintuit aici, ca un invalid.

— Asta numai până-ţi revii complet – zise Santiago –. După aia poţi să-ţi iei revanşa făcând tot ce pofteşti, tata.

— Le-am zis că nu mai suport acest regim de fosilă decât pân' la sfârşitul lunii – zise *don* Fermín –. De pe-ntâi, revin la viaţa normală. Acum nici nu-mi pot da seama cum mai merg lucrurile.

— Lasă-l pe Chispas să se-ocupe, tata – zise Santiago –. Nu se descurcă el foarte bine?

— Ba da, se descurcă – zâmbi *don* Fermín –. El conduce acum totul, la drept vorbind. E serios, destoinic, pare să se priceapă. Dar adevăru-i că nu mă resemnez să devin o mumie.

— Cine-ar fi zis că Chispas va ajunge un adevărat om de-afaceri – râse Santiago –. La urma urmei, bafta lui că l-au dat afară de la Navală.

— Cel ce nu se descurcă prea bine eşti tu, schimodie – zise *don* Fermín, cu acelaşi ton afectuos şi dând semne de oboseală –. Ieri am fost pe la tine la pensiune, şi doamna Lucía mi-a zis că n-ai mai dormit acasă de câteva zile.

— Am fost la Trujillo, tata – coborâse vocea, gândeşte, făcuse un gest de parcă mi-ar fi zis: rămâne-ntre noi, maică-ta nu ştie nimic –. M-au trimis să fac un reportaj. M-au expediat val-vârtej şi n-am avut cum să v-anunţ.

— Eşti prea găligan ca să te mai mustru sau ca să-ţi dau sfaturi – zise *don* Fermín, cu o blândeţe mereu afectuoasă şi întrucâtva mâhnită –. De altfel, ştiu că n-ar folosi la nimic.

— Doar n-oi fi crezând că mă destrăbălez – zâmbi Santiago.

— De câtva timp îmi ajung la ureche ştiri alarmante – zise *don* Fermín –. Eşti văzut prin baruri, prin *boîtes* de

noapte. Şi nici măcar în cele mai de soi din Lima. Dar cum eşti atât de susceptibil, nici nu mai cutez să te-ntreb ceva, schimodie.

— Mă duc doar din an în paşte, ca toată lumea – zise Santiago –. Tu ştii că nu mi-s chefliu de felul meu, tata. Nu-ţi aminteşti cât trebuia să tragă mama de mine să mă duc la vreo petrecere, când eram mic?

— Când erai mic – râse *don* Fermín –. Chiar te simţi aşa vârstnic?

— Te rog, nu te mai lua după bârfeli – zise Santiago –. N-oi fi eu uşă de biserică, dar nici de râsul lumii n-am ajuns, tata.

— Cel puţin aşa mi s-a zis, schimodie – zise *don* Fermín, după o lungă pauză –. La-nceput m-am gândit: nu-i nimic, să se distreze şi el puţin, poate chiar îi prieşte. Dar de-atunci mi s-a tot repetat, de nenumărate ori: ba că-i văzut colo, ba dincolo, cu băuturică, cu indivizi deocheaţi.

— N-am nici timp nici bani să mă ţin de zaiafeturi – zise Santiago –. E-absurd, tata.

— Nu ştiu ce să mai cred, schimodie – devenise serios, Zavalita, luase un ton grav –. Treci de la o extremă la alta, mi-e greu să te-nţeleg. Uite, cred c-aş prefera să te ştiu comunist, decât beţivan şi potlogar.

— Niciuna nicialta, tata, fii pe pace – zise Santiago –. De ani de zile nu mai ştiu ce-i politica. Citesc ziarul de la cap la coadă dar sar întotdeauna ştirile politice. Nu ştiu nici cine-i ministru, nici cine-i senator. Am făcut tot ce-am putut să nu mi se ceară să scriu reportaje politice.

— Zici asta c-un resentiment teribil – murmura *don* Fermín –. Chiar într-atât te doare că nu te-am lăsat s-arunci bombe? Nu da vina pe mine. N-am făcut decât să-ţi dau un sfat, nimic altceva, şi adu-ţi aminte că de când te ştiu mi te-ai împotrivit. Dacă n-ai devenit comunist, înseamnă că-n fond nu prea erai convins de asta.

— Ai dreptate, tata – zise Santiago –. Nu-mi pare rău, nu mă mai gândesc la asta. Ce-a fost a fost. Voiam numai să te liniştesc. Nici comunist nici potlogar, nu-ţi face griji de pomană.

Conversară despre orice altceva, în plăcuta atmosferă dată de cărţi şi de lemnul sculptat din birou, privind cum apune soarele slăbit de primele ceţuri ale iernii, auzind de departe vocile tele-teatrului, şi cu încetul *don* Fermín îşi făcuse curaj s-atace tema veşnică şi să repete ceremonia ce-avusese loc de-atâtea ori, Zavalita: întoarce-te acasă, intră-n avocatură, vino să lucrezi cu mine.

— Ştiu că nu-ţi place s-ating acest subiect – a fost ultima dată când a mai încercat, Zavalita –. Şi mai ştiu că risc să nu dai iar pe-acasă cine ştie cât, dacă-ţi vorbesc despre asta.

— Nu-i chiar aşa, tata – zise Santiago.

— Patru ani nu ţi-s de-ajuns, schimodie? – oare se resemnase deja definitiv, Zavalita? –. Nu ţi-ai făcut destul rău cu mâna ta?, nu ne-ai făcut nouă tuturor destul rău?

— Dar m-am înscris la Drept, tata – zise Santiago –. Şi anul ăsta...

— Anul ăsta o să mă duci de nas ca-n anii trecuţi – sau dimpotrivă, o fi nutrit în secret până-n ultima clipă nădejdea c-o să revii, Zavalita? –. Nu te mai cred, schimodie. Te-nscrii, dar nu dai pe la Universitate şi nu te prezinţi la examene.

— În anii trecuţi am avut mult de lucru – insistă Santiago –. Dar de-acu' o să urmez cursurile. Mi-am aranjat treburile-n aşa fel încât să mă pot culca devreme şi să...

— Te-ai obişnuit cu nopţile tale albe, cu lefşoara ta, cu prietenii tăi cheflii de la ziar, şi asta ţi-e toată viaţa – fără supărare, fără amărăciune, Zavalita, doar cu o blândă înmărmurire –. În ce fel să-ţi mai zic că nu merge aşa, schimodie? Tu nu eşti ceea ce-ncerci să-ţi dovedeşti singur că eşti. Nu poţi continua să rămâi un mediocru, fiule.

— Trebuie să mă crezi, tata – zise Santiago –. Îţi jur că de data asta mă ţin de cuvânt. Voi asista la cursuri, îmi voi lua examenele.

— Acum nu ţi-o mai cer pentru tine, ci pentru mine – *don* Fermín se aplecă, îi puse mâna pe braţ –. Am putea stabili împreună un orar care să-ţi permită să-nveţi, şi-ai câştiga mai bine ca la „Cronica". E timpul să te pun la curent cu

toate. Eu pot să mor oricând, şi-atunci tu şi Chispas va trebui să duceţi tot greul afacerilor. Tatăl tău are nevoie de tine, Santiago.

Nu era supărat, nu se mai aştepta la nimic, nu era nerăbdător şi exasperat ca-nainte, Zavalita. Era deprimat, gândeşte, repeta aceleaşi fraze dintotdeauna din rutină sau din încăpăţânare, ca omul ce-şi joacă ultima carte ştiind însă c-o să piardă. Avea o lucire de descurajare în ochi, îşi pusese mâinile una peste alta pe pled.

— N-aş face decât să te-ncurc la birou, tata – zise Santiago –. Aş deveni o problemă şi pentru tine şi pentru Chispas. Aş simţi că mi se plăteşte un salariu nemeritat. Şi nu-mi mai pomeni de moarte. Chiar tu ai zis că te simţi mai înzdrăvenit.

Don Fermín rămase cu capul plecat câteva clipe, apoi ridică ochii şi zâmbi cu mare greutate: bine, bine, nu mai vroia să-ţi pună răbdarea la-ncercare cu-aceleaşi şi-aceleaşi chestiuni, schimodie. Gândeşte: nu vroia să-ţi zică decât că mi-ai face cea mai mare bucurie a vieţii mele dacă-ntr-o zi vei intra pe uşa asta şi-mi vei zice am renunţat la ziar, tata. Dar tăcu, fiindcă tocmai intrase doamna Zoila, împingând o mescioară pe rotile cu prăjiturele de casă şi ceşcuţe de ceai. Gata, în sfârşit s-a terminat tele-teatrul, şi-ncepu să vorbească de Popeye şi Teté. Era preocupată, gândeşte, Popeye ţinea morţiş să se-nsoare la anul dar Teté era încă o copilă, ea îi tot sfătuia să mai aştepte puţintel. Bătrânica de maică-ta nu vrea să se vadă prea curând bunică, glumea *don* Fermín. Şi Chispas cum se descurcă cu iubita lui, mama? Ah, Cary era o partidă bună, era încântătoare, locuia în La Punta, vorbea englezeşte. Şi-aşa de serioasă-i fata asta, aşa binecrescută. Hotărâseră să se ia la anul, şi ei.

— Noroc că-n ciuda trăsnăilor tale nu ţi s-a făcut încă densurătoare – zise pipăind terenul doamna Zoila –. Sper că n-o să-mi aduci prea curând o noră, nu?

— Dar o iubită tot trebuie că ai – zise *don* Fermín –. Cine-i?, zi-ne. Pe cuvânt că nu te turnăm lui Teté, ca să nu te-nnebunească la cap.

— N-am, tata – zise Santiago –. Mă jur pe ce vrei.

— Cum aşa?, păi atunci ce-aştepţi? – zise *don* Fermín –. Doar n-oi fi vrând să rămâi burlac, ca bietul Clodomiro.

— Teté s-a măritat la câteva luni după mine – zice Santiago –. Iar Chispas, exact un an mai târziu.

PUNEAM mâna-n foc c-o să revină, gândi Queta. Dar i se păru totuşi de necrezut că îndrăznise. Era trecut de miezul nopţii, nu se putea face un pas de-atâta lume, Malvina era beată şi Robertito asudat. Ceţoase în penumbra otrăvită de fum şi de cia-cia-ciá, perechile se legănau pe loc. Din când în când, Queta auzea din diferite puncte ale barului sau din salonaş sau din camerele de sus, chiţăielile scremute ale Malvinei. El rămăsese în cadrul uşii, masiv şi temător, în costumul lui nou-nouţ cafeniu în dungi, cu cravata-i roşie, cu ochii scormonind în dreapta şi-n stânga. Căutându-te, gândi Queta, amuzată.

— Doamna nu dă voie să intre negri – zise Martha, de lângă ea –. Dă-l afară, Robertito.

— E malacu' lui Bermúdez – zise Robertito –. Mă duc să-ntreb. Doamna să hotărască.

— Dă-l afară, fie el cine-o fi – zise Martha –. Altfel ne pierdem categoria, rangul. Ce mai stai, goneşte-l.

Băieţandrul cu mustaţa abia mijită, c-o vestă fantezi, şi care o poftise la dans de trei ori la rând fără să-i vorbească, se-apropie din nou de Queta şi îngăimă surprins de propriu-i curaj: mergem sus? Da, scoate banii pentru cameră şi suie tu primul, la numărul doişpe, ea se duce după cheie. Îşi croi drum printre lumea ce dansa, ajunse drept în faţa negrului *zambo* şi-i văzu ochii: arzători, speriaţi. Ce poftea?, cine-l trimisese aici? Îşi feri întâi privirea, apoi o privi iar şi-abia de-l auzi: bună seara.

— Doamna Hortensia – susură el, cu glas ruşinat, privind în altă parte –. Zicea c-a aşteptat s-o sunaţi.

— Am fost ocupată – nu te-a trimis ea, nu ştii să minţi, ai venit pentru mine –. Zi-i c-am s-o sun mâine.

Se răsuci pe călcâie, urcă, şi-n timp ce-i cerea cheia de la doişpe lui Yvonne, gândea: o să plece, dar iar o să se-

ntoarcă. O s-o aştepte-n stradă, într-o zi o s-o urmărească, şi-n sfârşit o să-şi ia inima-n dinţi şi-o să se apropie de ea tremurând, s-o agaţe. Coborî după-o jumate de oră şi-l văzu aşezat la bar, cu spatele la perechile din salon. Stătea acolo şi bea uitându-se la siluetele cu ţâţe împungăreţe pe care Robertito le desenase cu cretă colorată pe pereţi; ochii lui albi scăpărau în penumbră, lucioşi şi intimidaţi, şi unghiile mâinii cu care strângea paharul cu bere păreau fosforescente. Uite c-a îndrăznit, gândi Queta. Nu se simţi surprinsă sau indignată, ci pur şi simplu indiferentă. În schimb Martha era furioasă, dansa şi-i aruncă un: vezi?, când Queta trecu pe lângă ea, vezi? acu'au început să lase şi cioroi pe-aici. Se despărţi în prag de băieţandrul cu vestă, se-ntoarse la bar tocmai când Robertito îi turna corcitului *zambo* altă bere. Rămăseseră destui bărbaţi fără pereche, stând prin colţuri în picioare, holbându-se, şi n-o mai auzea pe Malvina. Traversă pista de dans, o mână o pişcă de şold şi ea zâmbi fără să se oprească, dar pân' s-ajungă la tejgheaua barului se pomeni că i se iţeşte în faţă o mutră îndopată, cu ochi spălăciţi şi sprâncene zbârlite: hai să te dansez!

— Domnişoara-i cu mine, *don* – şopocăi vocea înecată a negrului *zambo;* era acum lângă lampă, şi abajurul verzui îi atingea umărul.

— M-am apropiat primu' – şovăi ăllalt, măsurând gabaritul trupului nemişcat –. Da' nu-i nimic, doar n-o să ne certăm pentru asta.

— Ba nu-s cu ăsta, îs cu tine – zise Queta, apucându-l pe om de braţ –. Vino, ia-mă la dans.

Îl târî spre pistă, râzând în sineşi, gândind: după câte beri s-o fi încumetat?, gândind: las' că-ţi arăt eu ţie, las' c-o să mi ţi-l perpelească ea. Dansa şi-şi simţea partenerul împleticindu-se, incapabil să păstreze ritmul muzicii, şi-i vedea ochii spălăciţi furişându-se neliniştiţi spre negrul *zambo* care, rămas în picioare, îşi muta căutătura de la figurile de pe perete la bărbaţii de prin colţuri. Se sfârşi melodia şi omul vru să se retragă. Că doar nu ţi-o fi frică de negrotei, nu?, să mai dansăm o dată. Ba slăbeşte-mă, se

făcuse prea târziu, trebuia s-o ia din loc. Queta râse, ce ţi-e cu bărbaţii ăştia!, îi dădu drumul, se duse să se aşeze pe unul din taburetele barului şi după-o clipă *el zambo* era lângă ea. Fără să-l privească, îi ghici faţa schimonosită de încurcătură, groasele buze deschizându-se.

— Mi-a venit şi mie rândul? – zise, gros –. Acum am putea dansa?

Îl privi drept în ochi, serioasă, şi-l văzu pleoştindu-şi imediat capu-n jos.

— Şi ce se-ntâmplă dacă-i zic totul lui Cayo Rahat? – zise Queta.

— Lipseşte câtva timp – bâigui el, fără să înalţe fruntea, fără să se clintească din loc –. S-a dus într-o inspecţie-n Sud.

— Şi ce se-ntâmplă dacă atunci când s-o întoarce o să-i zic că mi-ai dat târcoale ca să te culci cu mine? – insistă Queta plină de răbdare.

— Nu ştiu – zise negrul, încet –. Poate nimic. Sau poate m-o zbura. Sau mă-nchide, sau şi mai rău.

Ridică o clipă ochii, ca rugându-mă: dacă vrei scuipă-mă dar nu-i zice nimic, gândi Queta, apoi repede privi în altă parte. Deci minţise când i-a zis că nebuna l-a trimis să-i comunice ceva?

— N-am minţit – zise *el zambo;* şovăi un moment şi adăugă, mereu cu capu-n jos –. Dar nu mi-a zis să rămân.

Queta pufni în râs şi negrul ridică ochii: arzători, albi, plini de speranţă, temători. Robertito se apropie şi-o întrebă prin mimică pe Queta strângând din buze: ea-i făcu semn că totu-i în regulă.

— Dacă ţii morţiş să conversezi cu mine trebuie să comanzi ceva – zise, şi porunci –: Pentru mine vermut.

— Serveşte-i un vermut domnişoarei – repetă *el zambo* –. Pentru mine, tot ca-nainte.

Queta observă zâmbetul ironic pe care i-l aruncă Robertito îndepărtându-se, şi-o descoperi pe Martha, la capătul opus al pistei, privind-o indignată pe deasupra umărului perechii ei, şi mai văzu pupilele excitate şi dezaprobatoare ale tipilor stingheri de prin colţuri, fixate

asupra ei şi-a negrului *zambo.* Robertito aduse berea şi păhărelul cu ceai slab, şi, plecând, îi făcu cu ochiul ca zicându-i te plâng, da' ce să-ţi fac, n-am nicio vină.

— Îmi dau seama – murmură *el zambo* –. Dumneavoastră nu mă puteţi suferi.

— Nu pentru c-ai fi negru, mie nu-mi pasă de asta – zise Queta –. Ci fiindcă eşti un linge-blide în solda greţosului de Cayo Rahat.

— Nu-s linge-blide – zise *el zambo,* liniştit –. Nu i-s decât şofer.

— Ba zbir de-al lui – zise Queta –. Ăllalt, de te-nsoţeşte în maşină, e copoi? Şi tu eşti copoi?

— Hinostroza e într-adevăr de la poliţie – zise *el zambo* –. Dar eu nu i-s decât şofer.

— Dacă vrei, poţi să mă torni lui alde Cayo Rahat că l-am făcut greţos – zâmbi Queta –. Dar aşa şi e.

— Nu i-ar place – zise el, rar, c-un umor respectuos –. *Don* Cayo e foarte orgolios. N-o să-i zic nimic, dar nici dumneavoastră să nu-i ziceţi c-am venit, şi-o să fim chit.

Queta pufni în râs: arzători, albi, pofticioşi, încurajaţi, dar încă nesiguri şi temători. Care-i era numele? Ambrosio Pardo, şi ştia că pe ea o cheamă Queta.

— E-adevărat că greţosul de Cayo Rahat şi bătrâna Yvonne s-au asociat? – zise Queta –. Că patronul tău e părtaş în afacerea asta de-aici?

— Eu de un' să ştiu – murmură el; şi insistă, c-o blândă împotrivire –. Nu i-s gealat, v-am mai zis, mi-e doar şef.

Queta bău o înghiţitură de ceai rece, se oţărî de silă, iute goli păhărelul deşertându-l pe jos, apucă stacana cu bere, şi-n vreme ce ochii lui Ambrosio se-ntorceau spre ea miraţi, trase cu plăcere o duşcă bună.

— Ţi-o zic în faţă – zise Queta –. Fac ceva pe patronul tău. Nu mi-e frică de el. Nu-i decât un scremut şi-un năpârstoc.

— Zău, să schimbăm discuţia – susură el –. E mai cuminte să nu vorbim de *don* Cayo, altfel conversaţia devine primejdioasă.

— Te-ai culcat cu nebuna de Hortensia? – zise Queta şi văzu cum spaima năpădeşte deodată privirea negrului *zambo.*

— Aoleu – se bâlbâi, stupefiat –. Da' ce vă trece prin minte? Să nu mai ziceţi aşa ceva nici în glumă.

— Şi-atunci cum de-ndrăzneşti să vrei să te culci cu mine? – zise Queta, ţintuindu-l în ochi.

— Fiindcă dumneavoastră – făcu Ambrosio, şi-i pieri glasul; lăsă capul în jos, încurcat –. Mai doriţi un vermut?

— Câte stacane ai băut ca să-ţi faci curaj? – zise Queta, amuzată.

— Multe, le-am pierdut şirul – Queta îl auzi dregându-şi glasul, vorbind pe-un ton mai intim –. Nu numai bere, ci şi cocteiluri. Am trecut pe-aici şi noaptea trecută, dar n-am intrat. Azi da, fiindcă doamna m-a trimis cu-acest mesaj.

— E-n regulă – zise Queta –. Comandă-mi înc-un vermut şi întinde-o. Şi cred că-i mai bine să nu mai calci pe-aici.

Ambrosio îl căută din ochi pe Robertito: înc-un vermut, *don*. Queta îl văzu pe Robertito căznindu-se să nu râdă, şi, îndărătul lui, întrezări feţele lui Yvonne şi Malvina privind-o intrigate.

— Negrii-s dansatori buni, sper că şi tu – zise Queta –. Hai, măcar o dată-n viaţă să-ţi fac hatârul: scoate-mă la dans.

El o ajută să coboare de pe taburet. O privea acum în ochi c-o recunoştinţă câinească, întrucâtva plângăreaţă. O cuprinse abia-abia şi nu-ncercă să se lipească. Nu, nu ştia să danseze, sau nu putea, se mişca lălâu fără pic de ritm. Queta îi simţea educatele vârfuri ale degetelor pe spate, şi braţul ce-o susţinea c-o grijă temătoare.

— Ia nu mi te lipi aşa – glumi, amuzată –. Dansează cum se cade.

Dar el nu-nţelese, şi-n loc s-o cuprindă se depărta încă puţin, murmurând ceva nedesluşit. Ce laş e!, gândi Queta, aproape emoţionată. Pe când ea se rotea, fredona, îşi flutura braţele prin aer şi alterna paşii de dans, el, mişcându-se fără graţie pe loc, avea o mutră la fel de haioasă ca alea de pe măştile de carnaval atârnate de

Robertito de tavan. Se reîntoarseră la bar şi ea mai ceru un vermut.

— Ai făcut o gogomănie venind aici – zise Queta, cu amabilitate –. Yvonne sau Robertito sau altcineva tot or să-i zică, şi-o să te-alegi cu tot ponosul.

— Credeţi că? – susură el, privind împrejur c-o moacă stupidă. Tâmpitul, s-a gândit la toate numai la asta nu, gândi Queta, acu' chiar că l-ai pus pe jăratec.

— Bine-nţeles – zise –. Nu vezi că toţi îi ştiu de frică, ca tine? Nu vezi că s-ar putea să se fi asociat cu Yvonne? Chiar aşa nătâng eşti încât nu ţi-a trecut prin cap?

— Aş vrea să urc sus cu dumneavoastră – se bâlbâi el: arzători, scăpărându-i pe faţa plumburie, peste lătăreţul nas cu nările foarte căscate, peste buzele întredeschise şi dinţii lucind de albi, peste vocea întretăiată de frică –. Se poate? – Şi, din ce în ce mai temător –. Cât m-ar costa?

— Va trebui să munceşti luni de-a rândul până să te culci cu mine – zâmbi Queta şi-l privi cu milă.

— Fie şi-aşa – insistă el –. Măcar o dată. Se poate?

— S-ar putea cu cinci sute de *soles* – zise Queta, măsurându-l, făcându-l să plece ochii, zâmbindu-i –. Plus camera, încă cincizeci. Vezi, n-or să te ţină curelele.

Bulbii albi ai ochilor se-nvârtiră o clipă, buzele i se strânseră pungă, covârşite. Dar lăboiul lui uriaş se ridică şi arătă spăşit spre Robertito, care se găsea la capătul opus al zincului: ăla zisese că tariful era de două sute.

— Pentru alelalte; eu am tarif special – zise Queta –. Dar dacă ai două sute poţi urca în cameră cu oricare din ele. Cu excepţia Marthei, aia-n galben. Nu-i plac negrii. Bun, achită socoteala şi şterge-o.

Îl văzu scoţând câteva bancnote din portofel, plătindu-i lui Robertito şi primind restul c-o mutră necăjită şi preocupată.

— Zi-i nebunei c-am s-o sun – zise Queta, cu prietenie –. Hai, hotărăşte-te, culcă-te cu una din astea, ele nu-ţi iau decât două sute. Şi uită frica, am să vorbesc eu cu Yvonne să nu-i zică nimic lui Cayo Rahat.

— Nu vreau să mă culc cu niciuna din astea – murmură el –. Mai bine plec.

Îl conduse până-n grădiniţa de la intrare şi-acolo el se opri brusc, se-ntoarse şi, în lumina roşietică a felinarului, Queta îl văzu şovăind, ridicând şi coborând iar ochii, luptând cu propria-i limbă până când izbuti să-ngaime: îi mai rămâneau două sute de *soles* şi poate că.

— Dacă te-ncăpăţânezi şi n-asculţi de vorbă bună o să mă supăr – zise Queta –. Fii om de-nţeles şi ia-o din loc.

— Dar pentru-o sărutare? – se înecă el, cu ochii ieşiţi din cap –. Ar ajunge?

Îşi legănă braţele lungi de parcă ar fi vrut să se agaţe de-un copac, îşi vârî o mână-n buzunar, descrise o circumferinţă neaşteptată şi Queta văzu bancnotele. Le văzu poposind în palma ei şi, neştiind cum, se trezi că-i foşnesc printre degete. El aruncă o ocheadă iute spre interior, şi-l văzu aplecându-şi capul greoi şi simţi deodată pe gât o ventuză adezivă. O îmbrăţişa cu furie dar nu-ncercă s-o sărute pe gură şi, de cum o simţi împotrivindu-i-se, o lăsă şi se îndreptă.

— E-n regulă, merita – îl auzi zicând, vesel şi recunoscător, cu cei doi bulbuci albi jucându-i în cap –. Într-o zi tot o să mă înfiinţez cu alea cinci sutare.

Deschise portiţa şi ieşi, iar Queta rămase un moment zgâindu-se prostită la cele două bancnote albastre ce-i jucau printre degete.

CIORNE mâzgălite şi-aruncate la coş, gândeşte, săptămâni şi luni mâzgălite şi-aruncate la. Iată-le, Zavalita: stătuta redacţie cu bârfele-i dintotdeauna, conversaţiile giratorii cu Carlitos la „Negro-Negro”, escapadele piratereşti pe la barurile localurilor de noapte. De câte ori se-mpăcaseră, se certaseră şi se reîmpăcaseră Carlitos şi „China”? Când oare beţiile lui Carlitos deveniseră o singură beţie cronică? În această gelatină a zilelor, în aceste luni vâscoase, în aceşti ani lichizi care se prelingeau în memorie, un singur pai de care să te-agăţi. Gândeşte: Ana. Ieşiseră împreună la o săptămână după ce Santiago

părăsise „La Maison de Santé” şi văzuseră la cinematograful San Martín un film cu Columba Domínguez şi Pedro Armendáriz şi mâncaseră cârnaţi la un restaurant nemţesc de pe Colmena; apoi, joia următoare, ardei iuţi cu carne la „Cream Rica” de pe strada Unirii şi crenvurşti la „Excelsior”. După care totul se împrăştia şi se învălmăşea, Zavalita, ceaiuri prin preajma Palatului Justiţiei, plimbări prin Parcul Expoziţiei, până când, pe neştiute, în cursul iernii cu chiciură măruntă şi ceţuri posomorâte, acea anodină relaţie făcută din menu-uri ieftine şi melodrame mexicane şi calambururi căpătase o vagă stabilitate. Iată şi „Neptunul”, Zavalita: localul întunecos cu ritmuri somnambule, perechile-i funeste dansând în veşnică penumbră, steluţele fosforescente lipite de pereţi, izu-i de băutură şi de adulter. Te frământai din cauza notei de plată, făceai să dureze băutura ca un avar, calculai. Acolo se sărutară prima oară, încurajaţi de umbră, gândeşte, de muzică şi de siluetele ce se pipăiau pe întuneric: m-am îndrăgostit de tine, Anita. Acolo încercă şi surpriza corpului ei lipindu-se de-al tău, şi eu de tine Santiago, acolo lăcomia tinerească a gurii ei şi dorinţa care te-a curentat. Se sărutară prelung dansând, continuară să se sărute la masă, şi, în taxiul cu care o ducea acasă, Ana îl lăsă să-i mângâie sânii fără să protesteze. N-a încercat să glumească sau să-l tachineze în seara aceea, gândeşte. Urmase o romanţă searbădă şi clandestină, Zavalita. Ana ţinea morţiş să vii să iei masa la ea acasă iar tu nu puteai niciodată, aveai când o întâlnire, când un reportaj de făcut, s-o lăsăm pe săptămâna viitoare, altădată cu plăcere. Într-o seară dădu peste ei Carlitos la „Haiti” din Piaţa Mare şi făcu o mutră lungă văzându-i ţinându-se de mână şi văzând-o pe Ana sprijinindu-şi capul de umărul lui Santiago. Atunci s-au certat prima oară, Zavalita. De ce n-ai prezentat-o familiei tale, de ce nu vrei să-mi cunoşti familia, de ce nici măcar celui mai bun prieten de-al tău nu i-ai povestit nimic, ţi-e ruşine cu mine? Se aflau în faţa intrării spitalului „La Maison de Santé” şi era frig al naibii şi tu erai sâcâit: acum ştiu de

ce te dai în vânt după melodrame mexicane, Anita. Ea se-ntoarse pe călcâie şi intră în clinică, fără să-şi ia rămas bun.

În primele zile de după cearta aceea simţise o delicată remuşcare, o blândă nostalgie. Dragostea, Zavalita? Însemna că niciodată n-ai fost de fapt îndrăgostit de Aída, gândeşte. Sau, dimpotrivă, dragostea să fi fost viermişorul veşnic treaz, pe care-l simţeai răsucindu-ţi-se în rărunchi, cu ani în urmă? Gândeşte: dacă-i aşa, atunci n-ai iubit-o niciodată pe Ana, Zavalita. Reîncepu să iasă cu Carlitos şi Milton şi Solórzano şi Norwin; ba într-o seară le povesti glumind idila lui cu Ana şi-i minţi că se culcau împreună. Apoi, într-o zi, înainte de-a se duce la ziar coborî în staţia de la Palatul Justiţiei şi se prezentă la clinică. Fără s-o fi premeditat, gândeşte, aşa ca din întâmplare. Se-mpăcară pe coridorul de la intrare, printre oameni ce veneau şi plecau, fără să-şi atingă nici măcar mâinile, vorbind în taină, privindu-se-n ochi. M-am purtat urât Anita, ba eu m-am purtat urât Santiago, nu ştii ce rău mi-a pă Anita, şi eu am plâns noapte de noap Santiago. Se-ntâlniră iar pe-nserat, într-o cafenea chinezească cu tipi aghesmuiţi şi cu dale acoperite cu rumeguş şi vorbiră ore-n şir, împletindu-şi mâinile, în faţa celor două ceşti cu cafea cu lapte intacte. Tu trebuia să-i fi povestit totul dinainte, Santiago, altfel cum să-i fi trecut ei prin cap că nu te-nţelegeai cu ai tăi, şi el îi povestea iar de la cap, Universitatea, Fracţiunea, „Cronica”, relaţiile de-o cordialitate pe muchie de cuţit cu părinţii, cu fratele, cu sora. Totul în afară de Aída, Zavalita, în afară de Ambrosio, de Muza. De ce i-ai povestit viaţa ta? De-atunci se văzuseră aproape zi de zi şi făcuseră dragoste după-o săptămână sau o lună, într-o seară, într-o casă de întâlniri din Urbanizarea Las Margaritas. Iată-i trupul tare slăbuţ încât i-ai fi putut număra oscioarele spinării, iată-i ochii speriaţi, ruşinea ei şi zăpăceala ta aflând că era fecioară. Niciodată n-o să te mai aduc aici Anita, mi-eşti dragă Anita. De-atunci făcuseră dragoste în pensiunea din Barranco, o dată pe săptămână, în chiar seara când doamna Lucía pleca să-şi facă vizitele. Iată amorurile cu sufletul la gură, cu simţurile ascuţite, din fiecare miercuri,

remuşcările Anei de fiecare dată şi plânsul ei când scutura şi netezea patul, Zavalita.

Don Fermín mergea iarăşi la birou dimineaţa şi după-masa şi Santiago mânca la ei duminicile. Doamna Zoila îşi dăduse încuviinţarea ca Teté şi Popeye să-şi anunţe logodna, şi Santiago promise să vină la petrecere. Era sâmbătă, îşi luase zi liberă la „Cronica", Ana era de gardă. Dădu la călcat costumul cel mai prezentabil, îşi lustrui singur pantofii, îşi puse o cămaşă curată, şi la opt jumate un taxi îl duse la Miraflores. Zvon de glasuri şi de muzică răzbea de dincolo de zidul grădinii până-n stradă, slujnicuţe cu şorţuri trăgeau cu ochiul din balcoanele învecinate în interiorul casei. Erau maşini parcate de ambele părţi ale străzii, unele urcate cu două roţi pe trotuar, iar tu păşeai lipit de zid, îndepărtându-te de poartă, brusc nehotărât, necutezând încă nici s-apeşi pe sonerie, nici să pleci de-a binelea. Prin grilajul dând spre garaj văzu grădina, liniştită: o măsuţă cu faţă de masă albă, un majordom aşteptând, perechi stând de vorbă în preajma havuzului. Dar grosul invitaţilor erau în salon şi-n sufragerie şi prin ochiurile mari de geam li se desluşeau siluetele. De dinăuntru zvoneau muzica şi glasurile. Recunoscu faţa mătuşii cutare, profilul verişorului cutărică, şi alte chipuri ce păreau fantomatice. Deodată apăru unchiul Clodomiro şi se duse să se-aşeze într-un şezlong din grădină, singur. Iată-l, cu mâinile şi genunchii lipiţi, privind fetele cu tocuri înalte, băieţii cu cravate la gât care începuseră să roiască împrejurul mesei cu acoperământ imaculat. Treceau prin faţa lui şi el le zâmbea îndatoritor. Ce căutai acolo, unchiule Clodomiro, de ce veneai acolo unde nu te cunoştea nimeni, unde cei ce te cunoşteau nu te iubeau? Încercai să arăţi, în pofida şicanelor şi vexaţiilor la care te expuneai, că faci parte din familie, că ai familie?, gândeşte. Gândeşte: călcându-ţi pe inimă, conta pentru tine familia?, iubeai familia care te respingea? Ori poate singurătatea era şi mai greu de suportat decât umilirea, unchiule? Se hotărâse să nu intre, dar încă nu pleca. Frână o maşină în dreptul porţii şi el văzu coborând două fete care, aranjându-şi coafura, aşteptară ca

tipul de la volan să parcheze şi să vină să le conducă. Pe el chiar că-l cunoşteai, gândeşte: Tony, cu-aceeaşi meşă căzându-i pe frunte, cu-acelaşi râs de papagal. Tustrei intrară-n casă râzând, şi poftim: absurda impresie că-şi râdeau de tine, Zavalita. Şi poftim: subita dorinţă turbată de-a o vedea pe Ana. Dintr-un local de pe colţ îi explică lui Teté la telefon că nu putea scăpa de la „Cronica”: o să treacă special mâine, mai mult ca sigur, în orice caz sărută-l din partea mea pe cumnăţel, Teté. *Ay,* ce mai calcă-n strâchini poţi fi superisteţule, cum de le făcea asemenea figură? O sună apoi pe Ana, se duse s-o vadă şi conversară puţin la intrarea la „Maison de Santé”.

După alte câteva zile ea-l sunase la „Cronica” şi-i vorbise pe-un ton şovăitor: avea să-i dea o ştire cam proastă, Santiago. O aştepta tot la cafeneaua chinezilor, şi-o văzu venind sufocată, cu pardesiul peste halat, c-o faţă lungă: ai ei şi ea urmau să se mute la Ica, scumpete. Taică-su fusese numit director la o unitate şcolară, iar ea va lucra probabil la Spitalul Muncitoresc de-acolo. Nu ţi s-a părut deloc că-i gaură-n cer, Zavalita, şi-ai consolat-o: o să vii s-o vezi în fiecare săptămână, ea putea la rândul ei să vină oricând, ce mi-e de-aici pân’ la Ica, e la doi paşi.

ÎN PRIMA lui zi de şoferie la Transporturi Morales, înainte de-a pleca la Tingo María, Ambrosio le-a aburcat pe Amalia şi pe Amalita Hortensia, să le zgâlţâie olecuţă pe străzile prost pavate ale Pucallpei, în hodoroaga de camionetă albastră cârpită peste tot, şi-ale cărei aripi şi bare de protecţie erau legate cu funii ca să nu zboare ca din puşcă în hârtoapele drumului.

— În comparaţie cu ce maşini am condus eu aici, era ceva de nedescris – zice Ambrosio –. Şi totuşi lunile cât am avut „Trăsnetul Muntelui” au fost dintre cele fericite, conaşule.

„Trăsnetul Muntelui” fusese prevăzută cu bănci de lemn, şi-n ea puteau încăpea, mai înghesuiţi, mai claie peste grămadă, doişpe pasageri. Viaţa leneşă din primele săptămâni se preschimbase într-o rutină activă: Amalia îi

pregătea de mâncare, îi punea gustarea într-un intrând din tabloul de bord al rablei, şi-Ambrosio, în cămaşă, c-o şepcuţă pe cap, cu nişte pantaloni cârpăciţi şi cu sandale cu talpă de microporos, pleca la Tingo María la opt dimineaţa. Acu că el începuse să călătorească, Amalia, după atâta amar de vreme, îşi reamintise de religie, stimulată întrucâtva şi de *doña* Lupe care-i dăruise iconiţe de hârtie de prins pe perete şi-o târâse cu ea la liturghia de duminică. Dacă nu se porneau inundaţii şi nu se paradea hodoroaga, Ambrosio ajungea la Tingo María în jur de şase după-masa; dormea pe-o saltea pe duşumeaua Transporturilor Morales şi a doua zi se-ntorcea la Pucallpa pe la opt. Numai c-acest orar fusese rareori respectat, mai totdeauna avea o pană pe drum, aşa că unele curse duraseră şi-o zi întreagă. Motorul era obosit, Amalia, tot timpul gâfâia şi se oprea să-şi tragă sufletul. Iar el se-ntorcea acasă colbuit sau înnămolit din creştet până-n tălpi, şi ostenit frânt. Se prăvălea pe pat, şi-n timp ce ea îi făcea de mâncare, el, fumând, c-un braţ pus perină sub cap, liniştit, sfârşit de puteri, îi povestea ce-a mai scornit să repare stricăciunile, ce pasageri a avut, ce socoteli o să-i ticluiască lui *don* Hilario. Şi, ceea ce-l distra cel mai grozav, Amalia, ce pariuri făcuse cu Pantaléon. Doar mulţumită acestor rămăşaguri călătoriile deveneau aproape plăcute, deşi pasagerii se pişau pe ei de frică. Pantaléon conducea „Supermanul Pistelor”, o rablă aparţinând Transporturilor Pucallpa, întreprinderea ce făcea concurenţă Transporturilor Morales. Plecau la aceeaşi oră şi se lansau în adevărate întreceri, nu numai ca să câştige jumatea de *libra* pe care pariaseră, ci, mai ales, ca să şi-o ia înainte şi să şi-i sufle, culegându-i din drum, pe pasagerii ce mergeau dintr-un cătun în altul sau de la o fermă la alta din cele multe de pe parcurs.

— Te-ai prins, nu? – îi zisese Amaliei –, ăstora nici nu le dau tichet, nici nu-i las să facă blatul, nu-s pasagerii Transporturilor Morales, ci ai Transporturilor Ambrosio Pardo. Bănuţii lor, la băiatu’.

— Şi dacă te prinde într-o zi *don* Hilario? – îi zisese Amalia.

— Patronii ştiu cum merg lucrurile – îi explicase Pantaléon, Amalia –: Şi-nchid ochii, fiindcă tot pe-a lor rămâne din moment ce ne plătesc salarii de batjocură. Furt din furt, mă frate-miu, se face raiul.

La Tingo María, Pantaléon se-nvârtise de-o văduvioară care nu ştia că-i însurat şi-are trei copii la Pucallpa, dar uneori nu se ducea la vădană, ci mânca împreună cu Ambrosio la o bodegă ieftină, „Lumina zilei”, şi tot uneori, după aia, îl ducea la un bordel cu schelete care se vindeau pe trei *soles.* Ambrosio îl însoţea din prietenie, lui nu-i intra în cap cum puteau să-i placă lui Pantaléon femeile alea cu care el nu s-ar fi culcat nici plătit. Zici zău, Ambrosio? Zău, Amalia: scurte-n picioare, late-n cur, urâte ciumă. Şi-n plus, ajungea acolo aşa de istovit, încât chiar să fi vrut să te-nşel şi tot nu m-asculta trupul, Amalia.

În primele zile, Amalia luase foarte în serios pânda de peste drum la „Sicriele Limbul”. Nu se schimbase absolut nimic de când pompele funebre trecuseră pe alte mâini. *Don* Hilario nu dădea niciodată pe-acolo; rămăsese acelaşi funcţionăraş dinainte, un băietan cu mutră bolnăvicioasă care-şi omora timpul stând în prag şi căscând gura ca idiotul la hultanii ce se însoreau cât e ziua de lungă pe acoperişurile spitalului şi morgii. Unica încăpere a pompelor funebre era înţesată de sicrie, majoritatea micuţe şi albe. Erau grosolane, rustice, poate doar unul sau două mai lucioase şi mai hăituite. În prima săptămână se vânduse un sicriu. Un bărbat desculţ şi fără haină dar cu cravată neagră şi faţă îndurerată intră la „Sicrie Limbul” şi ieşi după câtva timp purtând un sicriaş pe umăr. Trecu chiar pe dinaintea Amaliei, şi ea-şi făcuse repede cruce. În a doua săptămână nu se vânduse nimic; în a treia două: unul pentru copii si-altul pentru adulţi. Nu prea părea să fie o afacere bună, Amalia, începuse să se nelinişteascâ Ambrosio.

După-o lună, Amalia o lăsă pe tânjeală cu supravegheatul. Doar n-avea să-şi irosească viaţa în pragul cabanei, cu Amalita Hortensia în braţe, mai ales că se

vindeau sicrie doar din an în paşte. Se-mprietenise cu *doña* Lupe, ore în şir conversau, prânzeau şi cinau împreună, se plimbau prin piaţă, pe strada Comerţului, pe la debarcader. În zilele foarte călduroase coborau pe mal să facă o baie în combinezon, după care ronţăiau turtă dulce la Wong, negustorul de îngheţată. Ambrosio se odihnea duminicile, dormea toată dimineaţa, şi după prânz se ducea cu Pantaléon să vadă meciurile de fotbal pe stadionul de la ieşirea spre Yarinacocha. Seara, o lăsau pe Amalita Hortensia cu doamna Lupe şi mergeau la un film. Lumea îi cunoştea deja pe stradă, îi saluta. *Doña* Lupe intra-n cabană ca la ea acasă; odată a dat peste Ambrosio gol puşcă, duşându-se cu hârdaie de apă în curticica din spate, şi-Amalia se prăpădise de râs. Ei la fel, intrau peste *doña* Lupe când voiau, îşi împrumutau ba una ba alta. Când venea la Pucallpa, bărbatul *doñei* Lupe ieşea să se aşeze cu ei în stradă, la căderea nopţii, ca să se răcorească. Era un moşulică care nu deschidea gura decât ca să vorbească de ferma lui şi de datoriile către Banca Agrozootehnică.

— Cred că-s mulţumită – îi zisese într-o zi Amalia lui Ambrosio –. M-am obişnuit aici. Şi tu nu mai eşti aşa antipatic ca-nainte.

— Se vede că te-ai obişnuit – i-o întorsese Ambrosio –. Mergi desculţă, iei cu tine umbrela peste tot. Ca o localnică. Da, şi eu îs mulţumit.

— Mulţumită, mai cu seamă că mă gândesc tot mai rar la Lima – zisese Amalia –. Nimic nu mă otrăvea mai tare. Aproape n-o mai visez pe doamna, aproape nu mă mai gândesc cu groază la ăi de la poliţie.

— Când aţi sosit aici, mă tot gândeam: cum poate trăi cu el? – zisese *doña* Lupe, într-o zi –. Şi-acu îţi zic c-ai avut noroc să pui mâna pe el. Aduce banii acasă, şi află tu că toate vecinele şi l-ar dori de soţ, aşa negru cum e.

Amalia râsese: era adevărat, se purta foarte frumos cu ea, nu se compara cu ce fusese el mai demult la Lima, ba până şi pe Amalita Hortensia o drăgălea. Parcă lepădase o povară de pe umeri în timpul din urmă, şi culmea-i că pân’ acum nu se certaseră nici măcar o dată aici la Pucallpa.

— Mulţumiţi, dar numai de formă – zice Ambrosio –. Că-n ce priveşte banii, totul scârţâia, conaşule, şi-ameninţa să se ducă de râpă.

Ambrosio crezuse că bănuţii mulşi de la pasageri fără ştirea lui *don* Hilario aveau să-i ajungă de la o lună la alta. Dar nu, în primul rând nu prea erau pasageri, în al doilea lui *don* Hilario i se năzărise că de-acu înainte reparaţiile să fie plătite juma-juma de firmă şi de şofer. *Don* Hilario s-a ţicnit de tot, Amalia, dacă mă voi învoi cu asta voi rămâne fără leafă. Discutaseră şi stabiliseră ca Ambrosio să plătească zece la sută din reparaţii. Dar a doua lună *don* Hilario îi poprise cinşpe, iar când i s-a furat roata de rezervă voise să-l oblige pe Ambrosio s-o plătească pe-aia nouă. Dar nu-i cinstit, *don* Hilario, cum v-a trecut prin cap aşa ceva?, şi *don* Hilario, privindu-l drept în ochi: mai bine nu fă gură, nu de alta dar să nu iasă la iveală cine ştie ce tertipuri, ce? adică nu se-nvârtea de niscai *soles* chiar sub nasul lui? Ambrosio rămăsese cu gura căscată, îi luase piuitul, dar *don* Hilario îi întinsese mâna: bate laba, mai bine să ne-mpăcăm. Aşa că-ncepuseră să tragă mâţa de coadă de la o lună la alta; ca să se-ajungă făceau împrumuturi şi luau avansuri pe care li le plătea, bodogănind şi-njurând, acelaşi *don* Hilario. Pantaléon, văzându-i nemaiscoţând-o la capăt îi sfătuise: nu mai plătiţi chiria şi veniţi cu mine în mahala, unde v-aţi putea întocmi o coşmelie chiar lângă a mea.

— Nu, Amalia – zisese Ambrosio –. Asta nici în ruptul capului. Nu vreau să rămâi singură când eu bat drumurile, la cheremul derbedeilor de prin mahalale. Ca să nu mai vorbim că de-acolo n-ai mai putea supraveghea „Sicriele Limbul”.

IV

— DEŞTEPTĂCIUNEA muierilor – zise Carlitos –. Dacă Ana ar fi plănuit-o, şi tot nu i-ar fi ieşit mai bine. Dar n-a plănuit nimic, muierile nu acţionează niciodată cu premeditare în chestii din astea. Se lasă-n voia instinctului şi-ntotdeauna au câştig de cauză, Zavalita.

Să fi fost acea binefăcătoare, intermitentă nelinişte care s-a reinstalat din clipa când Ana s-a mutat la Ica, Zavalita, acea domoală nemulţumire ce te surprindea prin autobuze socotind câte zile mai sunt până duminică? Fu nevoit să-şi schimbe ziua de vizită şi să prânzească sâmbăta cu-ai săi. Duminicile pleca foarte devreme cu-un autobuz care venea să-l ia chiar din uşa pensiunii. Dormea pe tot parcursul, stătea cu Ana până pe-nserat, apoi se-ntorcea. Erai lefter din pricina acelor călătorii săptămânale, gândeşte, cutiile de bere nemţească de la „Negro-Negro" le plătea pe-atunci numai Carlitos. Asta să fie dragostea, Zavalita?

— Halal de tine, omule, halal de tine – zise Carlitos –. Halal de voi doi, bată-vă să vă bată, Zavalita.

Îi cunoscuse-n sfârşit pe părinţii Anei. El era din Huancayo, un dolofan gureş care-şi petrecuse viaţa predând istoria şi spaniola prin colegii naţionale, iar mama era o metisă agresiv de amabilă. Locuiau pe lângă ruinatele localuri ale unităţii şcolare şi-l primeau c-o ospitalitate efuzivă şi afectată. Iată copioasele prânzuri pe care trebuia să ţi le cărăbăneşti în stomac duminicile, iată şi privirile alarmate pe care le schimbai cu Ana gândind când oare va lua sfârşit defilarea farfuriilor. Când se termina în fine, el cu Ana plecau să se plimbe pe străzile drepte şi întotdeauna însorite, intrau la vreun cinema să se dezmierde, beau răcoritoare-n centru, se-ntorceau acasă să mai sporovăie şi să se sărute iute într-un salonaş plin cu oale artizanale *huacos.* Uneori Ana venea să-şi petreacă sfârşitul de

săptămână la nişte rubedenii şi puteau să se culce împreună câteva ore într-un mic hotel din centru.

— Ştiu că n-ai de gând să-mi ceri sfatul – zise Carlitos –. De aceea nici nu ţi-l dau.

Se-ntâmplase într-una din rapidele vizite ale Anei la Lima, într-o seară, când s-au întâlnit la intrarea cinematografului Roxy. Îşi muşca buzele, gândeşte, îi tremurau nările, ochii i se roteau speriaţi, se bâlbâia: eu ştiu că ţi-ai luat toate măsurile scumpete, şi eu mi le-am luat, nu-nţelegea cum de s-a-ntâmplat dragule. Santiago o apucă de braţ şi, în loc să intre la cinema, merseră la o cafenea oarecare. Conversară cu calm şi Ana recunoscu că nu-l putea lăsa acum să se nască. Dar îi dădură lacrimile şi vorbi îndelung cât de mult se temea de părinţi şi-şi luă rămas bun de la el îndurerată şi ranchiunoasă.

— Nu ţi-l cer fiindcă ştiu de pe-acum ce-o să-mi zici – zise Santiago –. Să nu mă-nsor. E la mintea cocoşului.

După două zile Carlitos făcuse rost de adresa unei femei şi Santiago se duse s-o vadă, într-o căsuţă părăginită de cărămizi din Barrios Altos. Era trupeşă, murdară şi bănuitoare şi-i trimise la plimbare fără multe menajamente: ai greşit adresa, tinere, ea nu se-ocupa cu de-alde astea, nu săvârşea omoruri. Urmase o săptămână exasperantă de dute-vino, de gust amar în gură şi de tresăriri permanente, de stat ca pe jăratec, de conversaţii aprige cu Carlitos şi de nopţi nedormite, la pensiune: doar era infirmieră, cunoştea atâtea moaşe, atâţia doctori, ce naiba, nu voia, îţi întinsese o cursă. În sfârşit Norwin dăduse peste un doctor fără clienţi, care, după zeci de scuze şi pretexte, acceptă. Cerea o mie cinci sute de *soles*, şi toţi trei, Santiago, Carlitos şi Norwin, se zbătură, puseră mână de la mână şi făcură rost de ei în alte câteva zile. Îi dădu Anei un telefon: s-a aranjat, să vină la Lima cât mai repede. Făcând-o să simtă după tonul vocii că dădeai toată vina pe ea, gândeşte, că-i purtai râcă.

— Da, asta ţi-aş zice, dar numai din egoism – zise Carlitos –. Nu atât pentru tine cât pentru mine. Ca să nu rămân haihui de unul singur, fără un suflet de om căruia să mă

spovedesc la ananghie, cu care să mă trezesc dimineaţa la bordel. Halal de tine, Zavalita.

Joi, cineva venit din Ica lăsă scrisoarea Anei la pensiunea din Barranco: de-acu puteai dormi liniştit scumpete. O profundă tristeţe înăbuşită sub straturi de mahalagism, gândeşte, Ana reuşise să-l convingă pe-un doctor şi intervenţia avusese loc, şi de melodrame mexicane, totul a fost foarte dureros şi extrem de trist şi-acum zăcea în pat şi inventa minciuni cu nemiluita ca să nu-şi dea seama părinţii ei, dar până şi greşelile de ortografie te-au mişcat, Zavalita. Gândeşte: o bucura, în toiul amărăciunii şi-al necazului, doar gândul că ţi-am luat o piatră de pe umeri, dragule. Descoperise că n-o iubeai, că era doar o distracţie pentru tine, nu putea suporta ideea asta fiindcă ea te iubea cu-adevărat, dar n-o să te mai vadă, şi timpul o s-o ajute să te uite. Apoi vinerea şi sâmbăta imediat următoare te simţiseşi uşurat dar nu şi mulţumit, Zavalita, iar nopţile reîncepea starea de jenă însoţită de vagi remuşcări. Dar nu viermişorul, gândeşte, nu cuţitele. Duminica, în autobuzul de Ica, n-a mai putut da geană de geană.

— Te-ai hotărât după ce-ai primit scrisoarea, masochistule – zise Carlitos.

Din centru mersese într-un suflet, încât ajunse aproape fără suflare. Îi deschise mama ei, clipind des, îndureratã: Anita nu se simţea prea bine, nişte colici teribili, vai ce spaimă au tras. Îl pofti în salonaş şi avu mult de aşteptat până ce maică-sa se-ntoarse şi-i zise poţi urca. Valul acela de duioşie când a văzut-o în pijamaua ei galbenă, gândeşte, palidă şi pieptănându-se când a intrat el. Aruncă cât colo pieptănul, oglinda; izbucni în plâns.

— Nu după ce-am primit scrisoarea, ci atunci, – zise Santiago –. Am chemat-o amândoi pe maică-sa, i-am dat ştirea cea mare şi-am sărbătorit evenimentul numai între noi, bând cafea cu lapte cu brioşi.

Aveau de gând să se căsătorească la Ica, fără invitaţi şi fără petrecere, apoi să se-ntoarcă la Lima şi, până una-alta, să locuiască la pensiune până va da Dumnezeu şi vor găsi un apartament micuţ şi ieftin. Ana poate va găsi de lucru la

un spital, şi lefurile amândurora le vor ajunge s-o scoată la capăt: atunci, Zavalita?

— O să-ţi oferim un chef năprasnic, băiete, ca să-ţi iei adio de la burlăcie – zise Norwin –. Un chef de pomină-n analele gazetăriei din Lima.

URCĂ să se machieze în odăiţa Malvinei, coborî, şi trecând pe lângă salonaş, dădu de Martha, furioasă: acu intra aici cine poftea, localu' ăsta o să devină un grajd. Ba intra cine plătea, zicea Flora, de nu mă crezi întreab-o pe bătrâna Yvonne şi-ai să te convingi, Martha. Din pragul barului, Queta îl văzu, din spate ca şi-ntâia oară, înalt pe taburet, înţolit cu-un costum închis, cu părul creţ lucindu-i, sprijinit cu coatele pe zinc. Robertito îl servea c-o bere. Era primul sosit, deşi trecuse de nouă; lângă pick-up conversau patru fete, făcându-se că nu-l observă. Se apropie de bar nedându-şi încă seama dacă-o supăra că-l vede acolo.

— Domnul întreba de tine – zise Robertito, c-un zâmbet sarcastic –. I-am zis că eşti aici doar din întâmplare, Quetita.

Robertito alunecă felin către celălalt capăt al barului şi Queta se-ntoarse să-l privească. Deloc arzători, nici speriaţi, nici câineşti, mai curând nerăbdători. Gura îi era închisă dar se mişca de parcă ar fi ros un frâu; expresia nu-i era servilă, nici respectuoasă, ba nici măcar cordială, ci doar vehementă.

— Deci ai reînviat – zise Queta –. Crezui că n-o să te mai văd pe-aici.

— Îi am în portofel – murmură el, rapid –. Urcăm?

— În portofel? – Queta dădu să zâmbească, dar el rămase grav, cu maxilarele încleştate tremurându-i –. Da' ce te-a apucat?

— S-a scumpit tariful în lunile astea din urmă? – întrebă el, fără ironie, c-un ton impersonal, mereu zorit –. Cu cât?

— Eşti cu capsa pusă – zise Queta, minunându-se de el şi de faptul că n-o supărau schimbările pe care le observa la el. Purta o cravată roşie, cămaşă albă, o jachetă cu nasturi; obrajii şi bărbia aveau o culoare mai deschisă decât

mâinile-i liniştite de pe zinc –. Ce purtări mai sunt şi astea? Ce s-a-ntâmplat cu tine în tot acest timp?

— Vreau să ştiu dacă urcaţi cu mine – zise el, acum cu un calm mortal în voce. Dar în ochi îi lucea aceeaşi grabă nefirească –. Da, şi-atunci urcăm imediat. Nu, şi-atunci plec cât ai zice peşte.

Ce s-o fi schimbat atât de mult doar în câteva luni? Nu c-ar fi fost mai gras ori mai slab, nu c-ar fi devenit deodată aşa insolent. Parcă-i furios, gândi Queta, dar nu împotriva mea sau a oricui altcuiva, ci împotriva lui.

— Ţi-o fi teamă? – zise, în bătaie de joc –. Doar nu mai eşti în slujba lui Cayo Rahat. Acum poţi veni aici când pofteşti. Sau Bulgăr de Aur ţi-a interzis să ieşi noaptea?

Nu se supără, nu se tulbură. Clipi o singură dată, şi rămase câteva clipe fără să răspundă, rumegând rar, cântărindu-şi cuvintele.

— Dacă tot am venit de pomană, mai bine plec – zise în sfârşit, privind-o făţiş în ochi –. Dar ziceţi-mi odată la ce să mă aştept.

— Fă-mi cinste cu ceva – Queta se caţără pe unul din taburete şi se sprijini cu umărul de perete, simţindu-se iritată –. Sper că mă tratezi c-un whisky.

— Puteţi cere tot ce poftiţi, dar sus – zise el, destul de împăciuitor dar foarte serios –. Urcăm sau vreţi să mă car?

— Văd că te-a stricat Bulgăr de Aur – zise Queta, sec.

— Vasăzică nu – murmură el, ridicându-se de pe taburet –. Atunci, noapte bună.

Dar mâna Quetei îl reţinu când se-ntorsese deja. Îl văzu rămânând nemişcat, întorcându-se şi privind-o tăcut cu ochii lui zoriţi. De ce?, gândi, mirată şi mânioasă, din curiozitate o fac?, sau din ce? El aştepta ca o statuie. Cinci sute plus şaizeci pentru cameră şi-o singură dată, se auzea şi-abia de-şi recunoştea glasul, din ce-o fac?, ai priceput? Şi el, clătinând încet din cap: am priceput. Îi ceru banii de cameră, îi ordonă să urce şi s-o aştepte la numărul doişpe, şi când el dispăru pe scară apăru Robertito, c-un malefic zâmbet acru-dulce pe faţa-i spână, clinchetind cu cheia pe zinc. Queta îi aruncă banii în palmă.

— Vai, Quetita, să vezi şi să nu crezi – silabisi el, c-o nemărginită plăcere, mijindu-şi ochii –. Să te-ocupi tu de negrişor!

— Dă-mi cheia – zise Queta –. Şi nu-mi adresa cuvântul, poponarule, ştii că nu pot să te sufăr.

— Da' ce ţâfnoasă ai devenit de când frecventezi familia Bermúdez – zise Robertito, hlizindu-se –. Abia de dai pe-aici, şi când dai ne priveşti de sus, Quetita.

Ea îi smulse cheia. La jumatea scării se ciocni de Malvina care cobora stricându-se de râs: l-am văzut pe negrişorul *zambo* de anu' trecut, Queta, zău că el era. Arăta în sus şi deodată îi luciră ochii, ah, m-am prins, a venit pentru tine, şi-şi dădu o pălmuţă peste coapsă. Dar ce-ai, Quetita?

— Scârnăvia asta de Robertito – zise Queta –. Nu-i mai înghit obrăzniciile.

— Crapă de ciudă, asta-i, nu-l lua în seamă – râse Malvina –. Toată lumea te invidiază acum, Quetita. Cu-atât mai bine pentru tine, toanto, profită pe cât poţi.

El o aştepta în uşa camerei doişpe. Queta descuie şi el intră şi se-aşeză pe-un colţ al patului. Încuie, trecu în cămăruţa alăturată unde erau lavaboul, trase perdeaua groasă, aprinse lumina, apoi îşi vârî capul în odaie. Îl văzu liniştit, serios, sub becul cu abajur bombat, întunecat pe fundalul cearşafului rozaliu.

— Aştepţi să te dezbrac eu? – zise, tot mai prost dispusă –. Treci să te spăl.

Îl văzu ridicându-se şi apropiindu-se fără s-o piardă din ochi, îşi dădu seama că-şi pierduse tot aplombul şi zorul şi că revenise la docilitatea de dinainte. Când ajunse-n faţa ei îşi băgă mâna-n buzunar c-o mişcare rapidă şi aproape năucă, de parcă brusc şi-ar fi amintit ceva esenţial. Îi înmână bancnotele întinzând o mână şovăitoare şi cam ruşinată: se plătea înainte, nu?, de parcă i-ar fi predat o scrisoare cu ştiri proaste: îs toţi la un loc, puteţi număra.

— După cum vezi, capriciul ăsta te costă scump – zise Queta, ridicând din umeri –. Treaba ta, faci ce pofteşti cu banii tăi. Dă-ţi jos pantalonii, lasă-mă să te spăl odată.

El păru nehotărât câteva clipe. Se-ndreptă spre un scaun c-o încetineală ce-i trăda încurcătura, şi Queta, din intrândul făcut de lavabou, îl văzu aşezându-se, scoţându-şi pantofii, haina, jacheta, pantalonii şi împăturindu-i cu aceeaşi mare încetineală. Îşi scoase cravata. Veni spre ea, păşind ca pe ouă, cu lungile-i picioare de păianjen, mişcându-i-se ritmic pe sub cămaşa albă. Când ajunse lângă ea îşi dădu jos nădragii şi, după ce-i ţinu un moment în mână, îi aruncă pe un scaun dar nu nimeri. Pe când îi apuca sexul şi i-l săpunea şi clătea cu apă, nu încercă s-o atingă, îl simţea rigid lângă ea, atingând-o cu şoldul, respirând puternic şi regulat. Îi dădu hârtia igienică să se şteargă, şi el se şterse meticulos, urmărind parcă să câştige timp.

— Acu e rândul meu – zise Queta –. Du-te dincolo şi aşteaptă-mă.

El încuviinţă din cap şi ea îi desluşi în ochi ceva ca o reticentă uşurare împreunată c-o fugară ruşine. Trase perdeaua şi, în timp ce umplea lavaboul cu apă caldă, îi auzi lungii paşi zăbavnici pe parchet, apoi scârţâitul patului sub greutate. Dobitocul ăsta m-a molipsit cu tristeţea lui, gândi. Se spălă, se şterse, intră-n odaie şi trecând pe lângă pat şi văzându-l întins cu faţa-n sus, cu braţele cruciş peste ochi, tot în cămaşă, cu jumătate de trup gol sub conul făcut de veioză, se gândi la o sală de operaţii, la un trup aşteptând bisturiul. Îşi scoase fusta şi bluza şi se apropie de pat cu pantofii-n picioare; el rămase nemişcat. Îi privi pântecul: sub smocul de păr a cărui negreaţă abia de se deosebea de piele, cu câţiva picuri de apă lucind încă, zăcea sexul lunguieţ şi moale între pulpe. Se duse să stingă lumina. Reveni şi se întinse lângă el.

— Toată graba aia turbată să urci aici, să-mi plăteşti ultimii tăi bani – zise, văzând că el nu făcea nici-o mişcare –. Pentru asta?

— Fiindcă vă purtaţi urât cu mine – îi zise vocea, densă şi intimidată –. Nici nu vă prefaceţi măcar. Eu nu-s animal, am şi eu mândria mea.

— Scoate-ţi cămaşa şi lasă prostiile – zise Queta –. Crezi că mi-e silă de tine? Cu tine sau cu Papa de la Roma mi-e totuna, negroteiule.

Îl simţi ridicându-se, îi ghici pe întuneric mişcările-i ascultătoare, văzu prin aer pata alburie a cămăşii pe care el o arunca spre scaunul vizibil în geana de lumină dinspre geam. Corpul gol se tolăni iar lângă ea. Îi auzi respiraţia mai agitată, îi captă dorinţa, simţi c-o atinge. Se-ntoarse pe spate, îşi deschise braţele şi-o clipă după aceea primea peste tot corpul carnea lui strivitoare şi transpirată. Îi gâfâia lângă ureche, mâinile lui îi mângâiau umed pielea, şi simţi cum sexul lui o pătrundea încet, încerca să-i scoată sutienul, şi ea îl ajută mişcând din umeri. Îi simţi gura udă pe gât şi pe umeri şi-l auzea iar gâfâind şi mişcându-se; îl înlănţui cu picioarele şi-i masă spinarea, fesele năduşite. Îl lăsă s-o sărute pe gură dar nu-şi descleştă dinţii. Îl simţi terminând cu câteva gemete icnite. Îl dădu deoparte şi-l simţi rostogolindu-se ca un mort. Se încălţă pe-ntuneric, se duse la lavabou şi, întorcându-se în cămăruţă şi aprinzând lumina, îl văzu iar cu faţa în sus, iar cu braţele cruciş peste ochi.

— De când visam eu la asta – îl auzi zicând în timp ce-şi punea sutienul.

— Acu ţi-o fi părând rău după cei cinci sute de *soles* ai tăi – zise Queta.

— Cum să-mi pară rău – îl auzi râzând, tot dinapoia braţelor încrucişate –. De când mă ştiu n-am văzut bani mai bine cheltuiţi.

Pe când îşi punea fusta, îl auzi râzând din nou, şi o surprinse sinceritatea râsului său.

— Chiar aşa urât m-am purtat cu tine? – zise Queta –. Nici nu erai tu de vină, ci Robertito. Mă calcă pe nervi întruna.

— Pot fuma o ţigară, aşa cum sunt? – zise el –. Sau trebuie să plec imediat?

— Poţi fuma şi trei, dac-ai chef – zise Queta –. Dar treci întâi de te spală.

UN CHEF de pomină: urma să-nceapă către amiază la „Colţişorul Cajamarquian”, c-un prânz creol la care să participe, în afară de el invitatul de onoare, numai Carlitos, Norwin, Solórzano, Periquito, Milton şi Darío; urma să continue după-masa luând barurile la rând, pe la şapte urma un cocteil cu fetiţe vesele şi cu ziarişti de pe la alte publicaţii în apartamentul „Chinei” (pe-atunci ea se reîmpăcase cu Carlitos); după care Carlitos, Norwin şi Santiago, doar ei trei, aveau să-şi încheie ziua glorios la bordel. Dar în seara dinaintea zilei plănuite pentru chef, când Carlitos şi Santiago se-ntorceau la redacţie după ce mâncaseră la cantina „Cronicii”, îl văzură pe Becerrita prăbuşindu-se peste biroul lui şi-articulând o disperată sudalmă *carajo.* Şi iată-i pătrăţosul trup cărnos prăvălit şi iată-i pe redactori cum se repezeau. Îl ridicară: avea chipul contractat într-o strâmbătură de-un infinit dezgust şi pielea-i era vineţie. Îl frecau cu alcool, îi slăbeau nodul cravatei, îi făceau vânt. El zăcea congestionat şi parcă retezat şi scotea un sforăit intermitent. Arispe şi doi redactori de la pagina poliţienească îl duseră cu camioneta la spital; câteva ore mai târziu sunară s-anunţe că murise de-un atac cerebral. Arispe scrise nota necrologicâ. Apăru într-un chenar negru: „Cu pantofii în picioare”, gândeşte. Redactorii de la pagina poliţienească şi de scandal îl ridicaseră-n slăvi: spiritul lui neînchistat, contribuţia lui la dezvoltarea publicisticii naţionale, pionier al cronicii şi-al reportajului poliţieneşti, un sfert de veac în tranşeele gazetăriei.

În loc de-un chef de pomină te-ai ales c-un priveghi, gândeşte. Îşi petrecură noaptea următoare în casa lui Becerrita, dincolo de nişte coclauri de prin Barrios Altos, priveghindu-l. Şi iată noaptea aceea tragicomică, Zavalita, farsa aceea ieftină. Reporterii paginilor poliţieneşti stăteau lipiţi unu-n altul, îndureraţi, mai erau şi femei ce suspinau lângă sicriu, în salonaşul acela cu mobile mizere şi cu vechi fotografii ovale de care aninaseră panglici lungi de doliu. După miezul nopţii, o doamnă cernită şi-un băieţel intrară-n casă ca un fior, printre murmure alarmate: ah, *caracho,*

asta mai lipsea, ailaltă nevastă a lui Becerrita; ah, *caracho,* ăllalt fiu al lui Becerrita. După care urmaseră schimburi de necuviinţe amestecate cu bocete, între familia din casă şi cea nou-venită. Asistenţa trebuise să intervină, să poarte tratative, să potolească familiile rivale. Cele două femei păreau de aceeaşi vârstă, gândeşte, aveau aceeaşi mutră, iar băieţelul era întru totul identic cu cei ai casei. Ambele familii rămăseseră să facă de gardă de-o parte şi de alta a sicriului, schimbând ocări şi priviri încărcate de ură peste cadavru. Toată noaptea se perindară prin casă ziarişti pletoşi, din timpuri apuse, indivizi în haine uzate şi cu fulare târâite, iar a doua zi, la înmormântare, se produse o nemaipomenită vânzoleală de rude emoţionate şi de moace dubioase şi noctambule, de poliţişti şi de agenţi şi de bătrâne curve pensionate, cu ochii boiţi şi-nlăcrimaţi. Arispe citi un discurs, urmă un funcţionar de la Investigaţii, şi-atunci aflară că Becerrita lucra pentru poliţie de mai bine de douăzeci de ani. Ieşind din cimitir, căscând de le trozneau fălcile, cu dureri în toate mădularele, Carlitos, Norwin şi Santiago îmbucară şi băură o tărie într-o cantină din Santo Cristo, aproape de Şcoala Poliţiei, cu înghiţituri şi sorbăcăieli adumbrite de năluca lui Becerrita care se ivea mai tot timpul în conversaţie.

— Arispe mi-a promis să nu publice, dar nu mă-ncred în el – zise Santiago –. Ocupă-te tu, Carlitos. Ai grijă să nu transpire nimic.

— Ai tăi tot or să afle mai devreme sau mai târziu că te-ai însurat – zise Carlitos –. Dar e-n regulă, o să am grijă.

— Prefer să afle din gura mea, nu din ziar – zise Santiago –. O să vorbesc cu bătrânii după ce mă-ntorc din Ica. N-am chef de scandal înainte de luna de miere.

În noaptea aceea de dinaintea căsătoriei, Carlitos şi Santiago conversaseră îndelung la „Negro-Negro” după terminarea lucrului. Glumeau, îşi aminteau de câte ori veniseră acolo, la aceleaşi ore, la aceeaşi masă, şi el era tare abătut, Zavalita, de parcă-ai fi plecat într-o călătorie definitivă. Gândeşte: în noaptea aceea nu s-a-mbătat, nu s-a drogat. La pensiune ţi-ai omorât restul timpului până la

apariţia zorilor, Zavalita, fumând, amintindu-ţi faţa uimită a doamnei Lucía când i-ai dat vestea, încercând să-ţi închipui cum va fi de-acum viaţa în odăiţă cu încă-o persoană, dacă nu va fi totul prea promiscuu, prea asfixiant, cum vor reacţiona bătrânii. De cum miji soarele, îşi făcu grijuliu bagajul. Observă gânditor odăiţa, patul, mica etajeră cu cărţi. Autobuzul veni să-l ia la opt. Doamna Lucía ieşise să-l conducă în capot, nerevenindu-şi încă din surpriză, da, se jura să nu-i zică nimic tatălui dumneavoastră, şi-l îmbrăţişase şi-l sărutase pe frunte. Ajunse la Ica la unsprezece dimineaţa, şi-nainte de a se duce la Ana, telefona la hotelul din Huacachina să confirme rezervarea camerei. Costumul închis pe care-l scosese de la curăţătorie c-o zi înainte se şifonase în geamantan, aşa că mama Anei i-l netezi. Călcându-şi pe inimă, părinţii Anei se supuseră rugăminţilor lui: niciun invitat. Numai cu condiţia asta primeai să te căsătoreşti religios îi anunţase Ana, gândeşte. Merseră toţi patru la primărie, apoi la biserică şi după-o oră prânzeau la Hotelul Turiştilor. Mama şopocăia ceva cu Ana, tatăl debita bancuri şi bea, foarte mâhnit. Şi iat-o şi pe Ana, Zavalita: taiorul ei alb, faţa-i fericită. Când erau cât pe ce să se suie-n taxiul ce-avea să-i ducă la Huacachina, mama izbucni în plâns. Şi iată şi cele trei zile ale lunii de miere petrecute lângă apele verzui pestilente ale lagunei, Zavalita. Plimbări printre dune, gândeşte, conversaţii stupide cu celelalte perechi de-nsurăţei, lungi sieste tembele, partidele de ping-pong pe care Ana le câştiga întotdeauna.

— EU NUMĂRAM zilele şi-aşteptam să se-mplinească şase luni – zice Ambrosio –. Aşa că taman după şase luni l-am luat ca din oală.

Într-o zi la râu, Amalia îşi dăduse seama că se-obişnuise cu Pucallpa chiar mai mult decât credea. Tocmai se-mbăiase cu *doña* Lupe când, în timp ce Amalita Hortensia dormea sub umbrela înfiptă-n nisip, se apropiaseră de ele doi bărbaţi. Unul era un nepot de-al soţului *doñei* Lupe, celălalt un comis-voiajor ce sosise abia c-o zi înainte din

Huánuco. Se numea Leoncio Paniagua şi se-aşezase lângă Amalia. Îi povestise ce mult călătorea prin Peru din motive profesionale şi-n ce se-asemănau şi se deosebeau Huancayo, Cerro de Pasco, Ayacucho. Vrea să mă impresioneze cu călătoriile lui, gândise Amalia, râzând pe dinăuntru. Îl lăsase un timp să-şi dea aere de globtroter şi-abia la sfârşit îi zisese: eu îs din Lima. Din Lima? Leoncio Paniagua n-o credea nici în ruptul capului: că doar vorbea leit ca localnicii, pe-un ton cântat şi împănat de expresii tipice.

— Sper că nu te-ai sonat, nu? – îl privise înmărmurit *don* Hilario –. Afacerea merge strună, dar, cum e şi firesc, pân' acu s-au adunat doar pierderi. Ţi-ai închipuit că-n şase luni o să pice vreun profit?

Întorcându-se acasă, Amalia o-ntrebase pe *doña* Lupe dacă era adevărat ce-i zisese Leoncio Paniagua: da, era, chiar că vorbea ca o băştinaşă, poţi fi mândră de asta. Amalia se gândise ce surprinse ar rămâne cunoştinţele ei din Lima dac-ar auzi-o: mătuşa-sa, doamna Rosario, Carlota şi Símula. Dar ea nu observase să i se fi schimbat felul de-a vorbi, *doña* Lupe, şi *doña* Lupe, zâmbind pişicher: ăl din Huánuco ştiu că ţi-a tras clopotele, Amalia. Da, *doña* Lupe, şi închipuiţi-vă că s-a încumetat s-o invite la cinema, dar bine-nţeles că Amalia nu primise. Şi-n loc să se scandalizeze, *doña* Lupe o certase: vacs, proasto. Trebuia să fi primit, Amalia era tânără, are tot dreptul să se distreze, chiar crezi că Ambrosio e uşă de biserică în nopţile petrecute la Tingo María? Încât Amalia fusese cea care se scandalizase: oh!

— Şi-a început să-mi facă socoteli, cu hârtii la mână – zice Ambrosio –. M-a căpiat cu-atâtea numere.

— Impozite, timbre, comisionul hârţogarului care-a întocmit actele – *don* Hilario amuşina chitanţele şi mi le vâra în mână, Amalia –. Totu-i mai mult decât clar. Eşti mulţumit?

— Adevăru-i că nu prea, *don* Hilario – zisese Ambrosio –. De-abia m-ajung cu banii, şi speram să m-aleg cu ceva, *don*.

— Şi-aici chitanţele idiotului – terminase *don* Hilario –. Eu nu-ncasez nimic pentru administrarea afacerii, dar n-oi fi vrând să vând sicrie, nu? Şi-mi închipui că n-o să zici că-l plătesc prea scump. Un sutar pe lună e-o bătaie de joc, chiar şi pentru-un idiot.

— Înseamnă c-afacerea nu s-a dovedit nici pe departe atât de bună pe cât aţi crezut-o, *don* – zisese Ambrosio.

— Ba s-a dovedit mult mai bună – *don* Hilario clătinase din cap ca zicând fă şi tu un efort, ce naiba, încearcă să-nţelegi –. La-nceput, orice afacere e-o pierdere. Apoi se umflă şi se tot umflă şi-atunci te-ai procopsit.

Nu mult după-aceea, într-o seară când Ambrosio tocmai se-ntorsese din Tingo María şi se spăla pe faţă în odaia din fund, unde aveau un lavabou pe picioruşe de lemn, Amalia îl văzuse dând colţul cabanei pe Leoncio Paniagua, pieptănat şi cu cravată la gât: venea drept către ea. Fu cât pe ce s-o scape din braţe pe Amalita Hortensia. Zăpăcită, fugise-n grădiniţa din spate şi se lăsase să cadă pe iarbă, strângându-şi spasmodic fetiţa la piept. O să intre, o să dea de Ambrosio, Ambrosio o să-l omoare. Dar n-auzise nimic alarmant: doar fluieratul lui Ambrosio, plescăitul apei, greierii cântând în întuneric. În sfârşit, îl auzise pe Ambrosio cerându-i de mâncare. Se dusese să gătească, tremurând, şi-ncă mult timp după-aceea îi scăpau toate din mâini.

— Şi după alte şase luni, adică la-mplinirea anului, i-am căzut pe cap dis-de-dimineaţă – zice Ambrosio –. Ei, *don* Hilario? Să nu-mi ziceţi că nici acum n-avem câştiguri.

— N-avem, cum s-avem, tragem targa pe uscat – zisese *don* Hilario – Ai picat la ţanc, tocmai voiam să-ţi povestesc despre asta.

A doua zi, Amalia s-a dus furioasă la *doña* Lupe, să-i povestească: vă daţi seama ce-ndrăzneală, vă daţi seama ce s-ar fi-ntâmplat dacă Ambrosio. *Doña* Lupe îi astupase gura cu mâna zicându-i ştiu tot. Că ăl din Huánuco a venit la ea acasă şi şi-a deşertat inima, doamnă Lupe: de când am cunoscut-o pe-Amalia parcă-s altul, prietena dumneavoastră e unică. Nu voia să-ţi intre-n casă, Amalia, nu-l crede atât de prost, nu voia decât să te vadă de

departe. Făcuseşi o cucerire, Amalia, îl înnebuniseşi pe bietul tontălău din Huánuco, Amalia. Se simţise aşa, nu ştiu cum: încă furioasă, dar şi puţintel îngâmfată. În după-amiaza aceea se dusese la plajă gândind: dacă-mi zice ceva îl reped de-i merg toţi fulgii. Dar Leoncio Paniagua nu i-a făcut nici cel mai mic apropou; foarte bine-crescut, curăţa nisipul să se-aşeze ea, îi aduse un cornet mare cu îngheţată şi când ea-l privea în faţă, lăsa ochii-n jos, ruşinat şi suspinând.

— Da, omule, e-aşa cum îţi zic, am studiat totu-n detaliu – zisese *don* Hilario –. Banii zac căcălău pe jos, aşteptând să venim noi să-i culegem. Ce ne lipseşte e doar o mica injecţie de capital.

Leoncio Paniagua venea la Pucallpa în fiecare lună doar pentru câteva zile, şi-Amalia începuse să ţină la el pentru felul cum se purta cu ea, pentru grozava lui timiditate. Se-obişnuise să-l întâlnească pe plajă la fiecare patru săptămâni, în cămaşa lui dichisită, cu pantofii lui lustruiţi, ceremonios şi sufocat, ştergându-şi faţa udă-leoarcă c-o batistă colorată. El nu făcea baie niciodată, se-aşeza între ea şi *doña* Lupe şi conversau, şi când ele intrau în apă el avea grijă de Amalita Hortensia. Nu se-ntâmplase absolut nimic între ei, nu-i zisese absolut nimic; o privea, suspina, şi tot ce cuteza să zică era ce păcat că trebuie să plec mâine din Pucallpa, sau ce mult m-am gândit luna asta la Pucallpa, sau de ce oare mi-o fi plăcând atât de mult să vin la Pucallpa. Ce ruşinos era, nu, *doñ*a Lupe? Şi *doña* Lupe: nu neapărat, de fapt cred că-i un romantic.

— Marea afacere ce-i trăsnise prin cap era să cumpere ailaltă dugheană de pompe funebre, Amalia – zisese Ambrosio –. Aia de-i zice „Modelul”.

— Ea mai prima, e aia de ne suflă toată clientela – zisese *don* Hilario –. Gata, nu mai crâcni că ştiu eu ce fac. Tu adă-ţi restul de bani de la Lima şi monopolizăm piaţa, Ambrosio.

Tot ce-a făcut, după luni în şir, şi mai mult ca să-i facă plăcere *doñei* Lupe decât lui, a fost să se ducă o dată la un restaurant chinezesc şi-apoi la cinema cu Leoncio Paniagua. Merseseră seara târziu, pe străzi neumblate, la restaurantul

chinezesc cel mai puţin frecventat, apoi intraseră în sala de cinema după începerea filmului şi ieşiseră înainte de sfârşit. Leoncio Paniagua fusese mai corect chiar decât de-obicei, nu numai că nu-ncercase să profite văzându-se singur cu ea, dar mai că nu deschisese gura toată seara. Zice că din cauză c-a fost aşa emoţionat, Amalia, zice că i-a pierit glasul de prea multă fericire. Dar chiar să fie adevărat c-o plăcea atât de mult? Chiar, Amalia: în serile când era la Pucallpa venea la cabana *doñei* Lupe şi-i vorbea ore-n şir despre tine şi mai că-i dădeau lacrimile. Păi atunci de ce ei nu-i zicea nimic, *doña* Lupe? Fiindcă era un romantic, Amalia.

— De-abia îmi duc zilele, şi dumneavoastră îmi cereţi alţi cinşpe mii de *soles* – *don* Hilario înghiţise minciuna sfruntată pe care i-o servisem, Amalia –. Doar n-oi fi nebun să mă vâr în altă afacere cu pompe funebre.

— Nu-i alta, e-aceeaşi, dar di granda – insistase *don* Hilario –. Rumeg-o bine şi-ai să-mi dai dreptate.

Însă la un moment dat s-au scurs două luni fără ca ăl din Huánuco să mai dea prin Pucallpa. Amalia aproape că uitase de el în după-amiaza când l-a întâlnit, aşezat pe plaja de lângă râu, cu haina şi cravata împăturite grijuliu pe un ziar şi-n mână c-o jucărie pentru Amalita Hortensia. Dar ce-aţi păţit, de ce n-aţi mai dat pe-aici? Şi el, dârdâind ca de friguri: de-acu nici n-o să mai dea prin Pucallpa; putea să-i zică ceva între patru ochi? *Doña* Lupe se-ndepărtase cu Amalita Hortensia şi ei au conversat vreo două ore. Nu mai era comis-voiajor, moştenise o prăvălioară din partea unui unchi, asta voia să-i zică. Îl văzuse atât de speriat, făcând atâtea ocoluri şi bâlbâindu-se atât de mult ca să-i ceară să plece cu el, să se mărite cu el, încât au cuprins-o păreri de rău când a trebuit să-i zică zău că era nebun, *doña* Lupe. Vezi că te iubea cu-adevărat, că nu erai pentru el o aventură fără urmări, Amalia? Leoncio Paniagua nu insistase, rămăsese mut şi prostit, şi când Amalia îl sfătuise s-o uite şi să-şi caute altă pereche mai potrivită acolo la Huánuco, el scuturase din cap în culmea tristeţii şi bâiguise nu, niciodată. Zăpăucul ăsta aproape c-a făcut-o să se

simtă rea, *doña* Lupe. Îl văzuse pentru ultima oară atunci, în seara aceea, străbătând plaja spre hotelul lui şi împleticindu-se ca un beţiv.

— Şi taman când o duceam mai greu cu banii, Amalia îşi dădu seama că era însărcinată – zice Ambrosio –. Din lac în puţ, conaşule.

Dar ştirea-l umpluse de mulţumire: un bebeluş să-i ţină de urât Amalitei Hortensia, un băieţel pucallpian. Pantaléon şi *doña* Lupe veniseră la cabană în seara aia şi s-au pus cu toţii pe băut bere până hăt târziu: Amalia era însărcinată, ei, ce ziceţi de asta! Se distraseră de minune, şi-Amalia se turtise şi făcuse numai trăsnăi: dansase singură, cântase şi turnase măscări. A doua zi se trezise slăbită, vomitând, şi Ambrosio o luase peste picior: copilaşul o să se nască un beţivan de frunte după baia pe care i-ai turnat-o azi-noapte, Amalia.

— Dacă doctorul ar fi zis c-ar putea să moară din asta, aş fi pus-o să avorteze – zice Ambrosio –. Acolo asta nu-i o problemă, o droaie de babe ştiu să prepare buruieni pentru asta. Dar nimic, se simţea foarte bine şi de-aceea nu ne-am îngrijorat câtuşi de puţin.

Într-o sâmbătă, în prima lună de sarcină, Amalia se dusese cu *doña* Lupe să-şi petreacă ziua la Yarinacocha. Toată dimineaţa au lenevit sub umbrar, privind laguna unde se-mbăia lumea şi ochiul rotund al soarelui ce dogorea pe cerul foarte senin. Către amiază şi-au desfăcut paporniţele şi-au mâncat sub un pom, şi-atunci le-au auzit pe alea două femei care beau răcoritoare şi-l vorbeau de rău pe Hilario Morales: că era aşa şi pe dincolo, un bişniţar ordinar, că furase, că jecmănise, că escrocase, că de-ar fi fost o dreptate-n lume de mult îl păşteau temniţa sau ştreangul. Poate n-or fi decât vorbe goale, zisese *doña* Lupe, dar în noaptea aceea Amalia i-a zis totul lui Ambrosio.

— Asta-i nimic faţă de ce-am auzit eu despre el, şi nu numai aici dar şi-n Tingo María – îi zisese Ambrosio –. Ce nu-nţeleg eu e de ce nu scorneşte vreun matrapazlâc din alea ca să pună şi afacerea noastră pe roate.

— Pentru că ţie-ţi face matrapazlâcurile, fraierule – zisese Amalia.

— Ea m-a făcut să intru la idei – zice Ambrosio –. Sărăcuţa, avea un fler de copoi, conaşule.

Începând de-atunci, seară de seară, la întoarcerea la Pucallpa, încă înainte de-a se scutura de colbul roşiatic de pe drum, o întreba pe Amalia, ros de nelinişte: câte mari?, câte mici? Îşi notase toate vânzările într-un carneţel şi sentorcea zi de zi cu alte pungăşii de-ale lui *don* Hilario aflate la Tingo María şi Pucallpa.

— Dacă tot nu mai ai încredere-n el, mi-a venit o idee – îi zisese Pantaleón –. Cere-i banii înapoi şi hai să ne-apucăm noi să punem pe picioare o afacere.

Din sâmbăta aceea petrecută la Yarinacocha, ea reîncepuse să-i supravegheze scrupulos pe clienţii „Sicrielor Limbul”. Sarcina asta n-a fost nici pe departe aşa neplăcută ca cea dinainte, ba nu se compară nici cu prima, *doña* Lupe: nu tu greţuri, nu tu vome, poate doar puţină sete. Şi n-o slăbise deloc, putea vedea de gospodărie cât se poate de bine. Într-o dimineaţă se dusese cu Ambrosio la spital şi trebuise să facă o coadă cât toate zilele. Ca să-şi omoare timpul se-apucase să numere hultanii care se-nsoreau pe acoperişurile din jur şi, când le veni rândul, Amalia mai că aţipise. Doctorul o examinase repejor şi-i zisese îmbracă-te, eşti bine, să revină peste câteva luni. Amalia se-mbrăcase, şi abia când să iasă îşi aminti:

— La maternitatea din Lima mi-au zis să nu mai fac copii ca să nu mor, domnule doctor.

— Atunci, trebuia să fi ţinut cont de ce ţi-au zis şi să te fereşti – bombănise doctorul; dar apoi, văzând-o speriată, îi zâmbise silit –. Nu te teme, ai grijă de tine şi n-o să păţeşti nimic.

Puţin după aceea se-mpliniseră alte şase luni şi-Ambrosio, înainte de-a se duce la biroul lui *don* Hilario, o chemase făcând pe misteriosul: vino, să-ţi zic un secret. Care? C-o să-i zică verde-n faţă că nu mai vrea să-i fie nici asociat nici şofer, Amalia, că să-şi vâre „Trăsnetul Munţilor” şi „Sicrie Limbul” unde are chef iar pe el să-l slăbească.

Amalia îl privise mirată, şi el: stai că mai aveam eu o surpriză pentru tine Amalia. Cu Pantaleón, îşi bătuseră capul în ultimul timp tot făcând planuri şi găsiseră unul genial. Or să-şi burduşească buzunarele pe spezele lui *don* Hilario, Amalia, asta era partea cea mai haioasă a chestiunii. Nişte tipi vindeau o camionetă uzată, şi el cu Pantaleón o demontaseră pân' la ultimul şurubel şi se convinseseră: mai putea servi. Le-o lăsau cu optzeci de mii şi erau de-acord să primească treizeci de mii în mână şi restu-n rate. Aşa că Pantaleón o să-şi ceară indemnizaţiile şi el o să se facă luntre şi punte să recupereze partea lui de cinşpe mii, şi-or să cumpere juma-juma şi-or s-o conducă tot juma-juma şi-or să ceară mai puţin şi-or să le sufle clientela atât firmei Morales cât şi ăleilalte din Pucallpa.

— Visuri – zice Ambrosio –. Visuri cu ochii deschişi. Voiam să dau lovitura la spartul târgului, să sfârşesc exact cu ceea ce ar fi trebuit să fi-nceput când venisem la Pucallpa.

V

SE-NTOARSERĂ din Huacachina la Lima, direct, cu maşina unei perechi de tineri însurăţei. Doamna Lucía îi primi cu suspine în pragul pensiunii, şi după ce-o pupă pe Ana se şterse la ochi cu poala şorţului. Pusese flori în odăiţă, spălase perdelele şi draperia şi schimbase cearşafurile, şi-n plus cumpărase o sticlă de Porto ca să-nchine pentru fericirea lor. Când Ana începu să golească valizele, ea îl chemă de-o parte pe Santiago şi-i dădu un plic, c-un zâmbet misterios: îl adusese alaltăieri surioara matale. Scrisul miraflorian al lui Teté, Zavalita, banditule am aflat că te-ai însurat!, sintaxa ei gotică, şi culmea-i că din ziar! Toţi sunt porniţi împotriva ta (nu ţi-o lua în cap superisteţule) şi crapă de curiozitate s-o cunoască pe cumnată-mea. Să dea o fugă pân-acasă, imediat, că altfel or să te caute zi şi noapte pân-or da de tine. Că trăsnit mai erai, superisteţule, şi mii de sărutări de la Teté a ta.

— Nu păli chiar aşa – zise Ana –. Şi ce-i dacă-au aflat?, doar nu era să facem un secret din faptul că ne-am luat.

— Nu-i asta – zise Santiago –. E că, în fine, ai dreptate, sunt un nătărău.

— Bine-nţeles – continuă să râdă Ana –. Sună-i odată, sau dacă preferi mergem să-i luăm pe nepusă masă. Că doar n-or fi căpcăuni, scumpete.

— Da, poate-i mai bine să iau taurul de coarne – zise Santiago –. O să le zic că trecem să-i vedem chiar diseară.

Cu o senzaţie de viermuială-n trup coborî să telefoneze şi nici nu zise bine alo? când auzi ţipătul victorios al lui Teté: e superisteţul, tata! Şi iată vocea ei luându-l la refec, poticnindu-se şi mâncând silabele de nerăbdare, cum de-ai făcut una ca asta trăsnitule! iată-i euforia, chiar te-ai însurat?, curiozitatea, cu cine nebunule?, nerăbdarea, când? şi cum? şi unde?, râsul, cum de nu le-ai suflat c-aveai o amoreză?, întrebările, ai răpit-o pe cumnăţică-mea?, s-au

însurat după ce-au fugit?, nu cumva era minoră? Zi, da' zi ceva, omule.

— Cum să zic dacă-mi iei vorba din gură – zise Santiago –. Şi cum vrei să-ţi răspund în acelaşi timp la toate întrebările?

— O cheamă Ana? – izbucni iar Teté –. Şi mai cum? De unde-i? Cum arată? O cunosc? Câţi ani are?

— Ştii ceva, mai bine întreab-o pe ea toate astea – zise Santiago –. Sunteţi diseară acasă?

— De ce abia diseară, idiotule – ţipă Teté –. Veniţi chiar acum. Nu vezi că murim de curiozitate?

— Venim pe la şapte – zise Santiago –. Bine, mâncăm la voi, O.K. Ciao, Teté.

Şi se dichisise biata pentru vizita aceea mai abitir decât pentru nuntă, Zavalita. Fusese să se coafeze la o cucoană, o rugase pe *doña* Lucía s-o ajute să-şi calce o bluză, îşi probase toate taioarele, toţi pantofii, se privise şi se răsprivise-n oglindă şi-şi petrecuse peste-o oră numai rujându-se şi dându-şi cu ojă pe unghii. Gândeşte: biata prostuţă. Fusese foarte sigură pe ea toată după-amiaza în timp ce-şi alegea toaleta, fusese foarte veselă mai târziu când îţi pusese o groază de-ntrebări despre *don* Fermín şi doamna Zoila şi Chispas şi Teté, dar pe-nserat când se fâţâia prin faţa lui Santiago: cum îi venea asta, scumpete?, asta-mi cade bine, iubiţel? vorbăria ei devenise excesivă, dezinvoltura îi era prea artificială, şi-avea scăpărări de spaimă-n ochi. În taxi, în drum spre Miraflores, rămăsese mută şi serioasă, cu neliniştea întipărită în jurul gurii.

— Or să se uite la mine ca la un marţian, nu? – zise deodată.

— Mai bine zis ca la o marţiană – zise Santiago –. Dar ce-ţi pasă?

Numai că i-a păsat, Zavalita, şi-ncă cum. Apăsând pe butonul soneriei, o simţi căutându-i braţul, o văzu aranjându-şi coafura cu cealaltă mână. Era absurd; ce căutau ei acolo?, la ce bun să treacă acel examen?: te simţiseşi furios, Zavalita. Dar uite-o pe Teté, îmbrăcată elegant, în prag, ţopăind de nerăbdare. Îl sărută pe

Santiago, o strânse-n braţe şi-o sărută pe Ana, sporovăia, scotea ţipete subţirele, şi iată ochişorii lui Teté, şi după-un minut ochişorii lui Chispas şi ochişorii părinţilor, căutând-o, cântărind-o, trepanând-o, autopsiind-o. Printre râsetele, chiţăielile şi-mbrăţişările lui Teté, iată-le perechile de ochi. Teté îi apucă de câte un braţ pe amândoi, străbătu cu ei grădina fără să-nceteze-o clipă să flecărească, târându-i în vârtejul ei de exclamaţii şi întrebări şi felicitări, şi-aruncând mereu inevitabilele-i, rapidele-i priviri cu coada ochiului spre Ana care se poticnea. Toată familia aştepta adunată-n salon. Tribunalul, Zavalita. Iată-l: până şi Popeye, până şi Cary, logodnica lui Chispas, cu toţii la ţol festiv. Cinci perechi de puşti, gândeşte, ţintind şi trăgând în acelaşi timp, în plin, în Ana. Gândeşte: faţa mamei. Nu-ţi cunoşteai îndeajuns mama, Zavalita, o credeai mai sigură pe sine, mai stăpână pe reacţii, mai de lume în anumite împrejurări. Dar nu-şi ascunse nici nemulţumirea nici stupoarea nici dezamăgirea; ci numai supărarea, şi-asta la început şi doar pe jumătate. A fost ultima care s-a apropiat de ei, ca o penitentă ce-şi târâie lanţurile, lividă. Îl sărută pe Santiago murmurând ceva nedesluşit – îi tremurau buzele, gândeşte, i se dilataseră ochii – şi-abia apoi şi c-o mare sforţare se-ntoarse spre Ana care-şi deschisese larg braţele. Dar ea n-a îmbrăţişat-o şi nu i-a zâmbit; s-a înclinat uşor, şi-a atins doar obrazul de cel al Anei şi s-a depărtat imediat: *hola,* Ana. Îşi înăspri şi mai mult chipul, se-ntoarse spre Santiago, şi Santiago o privi pe Ana: îi răbufnise sângele-n obraji şi-acum *don* Fermín încerca să dreagă lucrurile. Se repezise la Ana, deci asta mi-e nora, o strânsese iar la piept, ăsta-i secretul pe care-l păstrase aşa de bine schimodie. Chispas o-mbrăţişă pe Ana c-un surâs de hipopotam şi pe Santiago îl bătu pe spate exclamând întretăiat măi dar ştiu că ţi-ai ţinut-o la adăpost. Până şi el lua uneori aceeaşi expresie încurcată şi funebră ce se vădea pe faţa lui *don* Fermín când nu se supraveghea o secundă şi uita să zâmbească. Doar Popeye părea sincer amuzat şi la largul lui. Mărunţică, bălaie, cu glăscioru-i strident şi rochiţa-i neagră de crêpe, Cary începuse cu întrebările înainte ca asistenţa să ia loc,

ajutându-se cu mici hohote de râs nevinovat care-i făceau pe toţi să se-nfioare. Dar Teté se purtase frumos, Zavalita, făcuse imposibilul să umple golurile ghimpate ale conversaţiei, să-ndulcească pe cât se putea hapurile amare pe care mama, voit sau nevoit, i le servise Anei de-a lungul acelor două ore. Nu-i adresase cuvântul nici măcar o dată, iar când *don* Fermín, plin de-o neliniştită vervă, deschise o sticlă de şampanie şi făcu să circule gustările, ea uită să-i treacă Anei platoul cu saleuri cu brânză. Şi rămase ţeapănă şi lipsită de interes – cu buza tremurându-i neîncetat, cu pupilele mărite şi fixe –, când Ana, încolţită de Cary şi Teté, explică, înşelându-se şi contrazicându-se, cum şi unde făcuseră nunta. Neanunţând pe nimeni, fără invitaţi, fără petrecere, ce nebuni!, zicea Teté, şi Cary: dimpotrivă, câtă simplitate!, ce drăguţ!, şi-l fura din ochi pe Chispas. Din când în când, parcă amintindu-şi c-aşa se cuvenea, *don* Fermín îşi învingea mutismul c-o mică tresărire, se îndrepta în scaun şi-i zicea ceva plăcut. Ce stingherit era, Zavalita, ce efort îi cerea naturaleţea aceea, familiaritatea aceea! Se mai aduseseră gustări diverse, *don* Fermín turnă tuturor o a doua cupă de şampanie, şi-n secundele cât băură se simţi o fugară scădere a tensiunii din aer. Cu coada ochiului, Santiago vedea chinul cu care Ana înghiţea gustările oferite de Teté, în timp ce el răspundea cum putea glumelor – tot mai timide, tot mai false – cu care încerca să-l întreţină Popeye. S-ar fi părut că aerul era gata să ia foc, gândeşte, că un pârjol era cât pe ce să se declanşeze în mijlocul grupului. Imperturbabilă, tenace, plină de voie bună, Cary trântea gafe peste gafe. Deschidea gura, la ce colegiu ai învăţat Ana?, şi condensa atmosfera, ah María Parado de Bellido era un colegiu naţional, nu?, grămădind ticuri şi frisoane, ah, ai urmat infirmeria!, pe faţa mamei, ah, nu ca voluntară a Crucii Roşii ci chiar ca meserie? Aşadar ştiai să faci injecţii Ana, prin urmare ai lucrat la „Maison de Santé” şi la Spitalul Muncitoresc din Ica. Şi iacăt-o pe mama, Zavalita, clipind des, muşcându-şi buzele, nemaigăsindu-şi locu-n scaun de parcă stătea pe-un muşuroi. Iacătă-l pe tata, privindu-şi vârful pantofilor, ascultând, ridicând capul

şi-ncercând să schimbe zâmbete cu tine şi cu Ana. Pitulată-n scaun, c-un sandviş cu anşoa jucându-i între degete, Ana se uita la Cary ca un elev îngrozit la examinatorul său. Un moment mai târziu se ridică, se-aplecă peste Teté şi-i şopti ceva la ureche în mijlocul unei tăceri electrizate. Sigur, zise Teté, vino cu mine. Se-ndepărtară, se făcură nevăzute după cotul scării, şi Santiago o privi pe doamna Zoila. Tot nu zicea nimic, Zavalita. Se-ncruntase, buza îi tremura, te străpungea cu privirea. Gândeai n-o să ţină seama că-s aici şi Popeye şi Cary, gândeşte, e mai tare decât ea, n-o să se poată abţine. Şi-aşa a fost.

— Nu ţi-e ruşine? – vocea-i era dură şi profundă, ochii i se înroşeau, vorbea şi-şi frângea mâinile –. Să te-nsori aşa, pe-ascuns, în halul ăsta? să-i faci să le crape obrazul de ruşine părinţilor tăi, fratelui şi sorei?

Don Fermín rămăsese cu capul plecat, absorbit de proprii-i pantofi, iar lui Popeye i se lipise zâmbetul pe faţă şi părea de-a dreptul idiot. Cary se uita de la unul la altul, descoperind că se-ntâmpla ceva, întrebând din ochi ce-i asta?, iar Chispas îşi încrucişase braţele şi-l măsura pe Santiago cu severitate.

— Nu-i momentul cel mai potrivit, mama – zise Santiago –. Dacă-aş fi ştiut că reacţionezi aşa n-aş fi venit.

— Preferam de mii de ori să nu fi venit – zise doamna Zoila, ridicând vocea –. M-auzi?, m-auzi? Să nu te fi văzut, decât însurat în halul ăsta, nerodule.

— Taci, Zoila – *don* Fermín o apucase de-un braţ, Popeye şi Chispas priveau speriaţi la scară, Cary deschisese gura –. Taci, femeie, te rog.

— Nu vezi cu cine s-a-nsurat? – hohoti doamna Zoila –. Nu-ţi dai seama, nu vezi? Cum s-accept aşa ceva, cum să-mi văd fiul însurat cu una ce-i putea fi slujnică?

— Zoila, nu bate câmpii – palid şi el, Zavalita, îngrozit şi el –. Cum poţi vorbi aşa, femeie. Fata o să te-audă. E nevasta lui Santiago, Zoila.

Vocea răguşită şi încurcată a tatii, Zavalita, sforţările lui şi-ale lui Chispas de-a o potoli, de-a o face să tacă pe mama care hohotea printre strigăte. Faţa lui Popeye era pistruiată

şi stacojie, Cary se ghemuise-n scaun de parcă-n jur s-ar fi lăsat un frig polar.

— N-o s-o mai vezi niciodată, dar acum taci, mama – zise Santiago, în sfârşit –. Nu-ţi dau voie s-o insulţi. Nu ţi-a făcut nimic şi...

— Nu mi-a făcut nimic, nimic? – răcni doamna Zoila, încercând să scape de Chispas şi de *don* Fermín –. Te-a dus de nas, ţi-a sucit capul, şi mai zici că mahalagioaica asta nu mi-a făcut nimic?

Un film mexican, gândeşte, din alea după care te dai tu în vânt. Gândeşte: n-au lipsit decât tipicele orchestre *maríachis* şi costumele de călăreţi ţopârlani *charros,* scumpo. Chispas cu *don* Fermín o duseseră în cele din urmă pe doamna Zoila aproape pe sus în birou, şi Santiago se ridicase-n picioare. Te uitai la scară, Zavalita, calculai în gând distanţa pân' la baie: da, auzise. Şi iată indignarea pe care n-o mai încercaseşi de câţiva ani, acea sfântă ură de pe vremea organizaţiei Cahuide şi-a revoluţiei, Zavalita. De dincolo se-auzeau sughiţurile sau suspinele mamei, descurajata voce dojenitoare a tatii. Chispas se-ntorsese-n salon după un moment, congestionat, incredibil de furios:

— I-ai provocat mamii o criză de nervi îngrozitoare – el furios, gândeşte, Chispas furios, bietul Chispas furios –. Nimeni nu-şi găseşte liniştea din cauza nebuniilor tale, a blestematelor tale nebunii, de parcă n-ai avea altceva mai bun de făcut decât să-ţi aduci părinţii la disperare.

— Chispas, te rog – piui Cary, sculându-se –. Te rog, te rog, Chispas.

— Lasă, nu-i nimic, iubito – zise Chispas –. Dar netrebnicul ăsta distruge totu-n jurul lui. Tata-i mult prea delicat, şi ăsta...

— Mamei trebuie să-i înghit anumite lucruri, dar nu ţie – zise Santiago –. Nu ţie, Chispas, te previn.

— Mă previi pe mine? – zise Chispas, dar Cary şi Popeye se-aninară de el şi-l făcură să dea înapoi: de ce râdeţi conaşule? zice Ambrosio. Nu râdeai, Zavalita, te uitai la scară şi-auzeai dindărăt gâtuita voce a lui Popeye: linişteşte-te omule, gata, a trecut omule. Plângea şi de-

aceea nu cobora?, şi tu ce să faci?, să urci s-o iei sau s-o aştepţi jos? Apărură în sfârşit în susul scării şi Teté avea o privire de parcă bântuiau fantome sau demoni prin salon, dar tu te-ai purtat nemaipomenit, scumpo, gândeşte, mai dihai ca María Félix în filmul acela, sau ca Libertad Lamarque în ălălalt, zi-i pe nume. Coborâse scara încet, încleştată de balustradă, uitându-se numai la Santiago, şi-ajunsă jos zisese cu tărie:

— E cam târziu, nu? Cred că-i vremea să plecăm, dragule, nu?

— Da – zise Santiago –. După ce trecem de rond o să găsim noi un taxi.

— Vă ducem noi – zise Popeye, aproape strigând –. Îi ducem, nu Teté?

— Sigur – se bâlbâi Teté –. Facem şi noi o plimbare.

Ana zise la revedere, trecu pe lângă Chispas şi Cary fără să le dea mâna şi se-ndreptă repede spre grădină, urmată de Santiago, care nu-şi luă rămas bun. Popeye le-o luă înainte sărind să deschidă poarta dinspre stradă şi s-o lase să treacă pe Ana; apoi, bezmetic, se năpusti ca un gonit din urmă şi-şi trase maşina şi coborî dintr-un salt să-i deschidă portiera Anei: bietul pistruiat. La-nceput nu-şi vorbiră. Santiago începu să fumeze, Popeye îşi aprinse şi el o ţigară; foarte dreaptă pe locul ei Ana se uita ţintă pe geam.

— Rămâne aşa, Ana, dă-mi un telefon – zise Teté, cu vocea încă gâjâită, când se despărţiră în pragul pensiunii –. Ca să te-ajut să vă căutaţi un apartament, sau ori de câte ori ai nevoie.

— Sigur – zise Ana –. Ca să m-ajuţi să găsesc un apartament, sigur.

— Ce-ai zice să ieşim tuspatru împreună, schimodie – zise Popeye, rânjind cu toată gura şi clipind cu furie –. Să mergem la un local, la un film. Când vreţi voi, frate.

— Sigur, aşa rămâne – zise Santiago –. O să te sun când oi putea, pistruiatule.

În cameră, Ana izbucni în plâns aşa de tare încât *doña* Lucía veni fuguţa să vadă ce s-a-ntâmplat. Santiago o liniştea, o dezmierda, îi explica, şi Ana în sfârşit îşi şterse

ochii. Şi-atunci începu să protesteze, să-l facă albie de porci: n-o să-i mai vadă-n viaţa ei, îi detesta, îi ura. Santiago îi dădea dreptate: da inimioară, aşa-i iubito. Nu ştia de ce n-a coborât s-o pleznească pe bătrâna aia, pe neroada aia bătrână: da scumpete. Deşi ţi-era mamă, deşi era mai în vârstă, trebuia s-o fi-nvăţat ea minte să-i zică mahalagioaică, s-o fi pus la punct: desigur iubito.

— E-N REGULĂ – zise Ambrosio –. M-am spălat, îs curat.

— Bun, e-n regulă – zise Queta –. De fapt cum s-a-ntâmplat? Eu n-am fost la petrecerea aia?

— Nu – zise Ambrosio –. Era să fie o petrecere, dar n-a fost. Ceva s-a-ntâmplat, şi mulţi invitaţi n-au venit. Doar trei sau patru, între care şi el. Doamna era furioasă, şi-au bătut joc de mine, zicea.

— Nebuna crede că Cayo Rahat dă petrecerile alea ca s-o distreze pe ea – zise Queta –. Aiurea, le dă ca să-şi încânte gaşca de ciraci şi să-i ducă de nas.

Stătea trântită pe pat, cu faţa-n sus ca şi el, amândoi îmbrăcaţi deja, amândoi fumând. Scuturau cenuşa într-o cutie de chibrituri goală pe care el şi-o pusese pe piept; conul de lumină cădea pe picioarele lor, pe când feţele rămâneau în umbră. Nu se-auzea nici muzică nici conversaţii; ci doar, când şi când, scrâşnetul îndepărtat al unei încuietori neunse sau trecerea vijelioasă a unui vehicul pe stradă.

— Îmi dădusem seama demult că petrecerile alea erau din interes – zise Ambrosio –. Chiar credeţi că pe doamna o ţine numai de-asta? Ca să-i primească bine gaşca de şnapani?

— Nu numai de-asta – râse Queta, c-un râs afectat, întretăiat şi ironic, uitându-se la fumul suflat în sus –. Ci şi fiindcă nebuna-i frumoasă şi-i suportă viciile. Zi-mi, cum a fost?

— Şi dumneavoastră i le suportaţi – zise el, respectuos, fără să se întoarcă s-o privească.

— Eu i le suport? – zise Queta, rar; aşteptă câteva clipe, pe când îşi stingea chiştocul, şi reîncepu să râdă, cu-acelaşi

lent râset batjocoritor –. Şi pe-ale tale, nu? Te costă scump al naibii să vii să-ţi petreci câteva ore la mine, nu?

— Mă costă mai mult la bordel – zise Ambrosio; şi-adăugă, ca-n taină –. Dumneavoastră nu-mi încasaţi nimic pentru cameră.

— Numai că pe el îl costă mult mai scump decât pe tine, ai înţeles acum? – zise Queta –. Eu nu-l las să-şi facă mendrele pe gratis, ca ea. Nebuna n-o face pe bani, nu-i o interesată. Dar nici pentru c-ar ţine la el, asta nu. O face fiindcă-i o găgăuţă cu cap de pasăre. Ce crezi că-mi zice? eu sunt a doua doamnă a Perului, Quetita. Primesc ambasadori, miniştri. Biata nebună. Parcă nu şi-ar da seama că ăia vin la San Miguel cum s-ar duce la bordel. Crede că-i sunt prieteni, că vin pentru ea.

— *Don* Cayo, în schimb, îşi dă foarte bine seama – şopti Ambrosio –. Nu mă privesc ca pe egalul lor aceşti pui de curvă, zice. Asta mi-a repetat-o de nenumărate ori când lucram la el. Şi că-s lingăi fiindcă au nevoie de el.

— Aiurea, lingău-i el – zise Queta, şi brusc –: Cum a fost? cum s-a-ntâmplat? În noaptea-aceea la petrecere.

— Eu îl mai văzusem pe-acolo de câteva ori – zise Ambrosio, şi o foarte uşoară schimbare se produse-n glasul lui, ceva ca o uşoară mişcare retractilă –. Ştiam că se tutuia cu doamna, de exemplu. De când lucram cu *don* Cayo mutra lui mi-era cunoscută, îl văzusem pe puţin de douăzeci de ori. Dar cred că el nici nu mă băgase-n seamă. Pân’ atunci, la petrecerea aia.

— Dar cum de te-au lăsat înăuntru? – îşi abătu atenţia Queta –. Ce, te-au mai lăsat vreodată să intri la altă petrecere?

— Nu, o singură dată, atunci – zise Ambrosio –. Ludovico era bolnav şi *don* Cayo îl trimisese la culcare. Eu stăteam tolănit în maşină, ştiind c-o să zac acolo toată noaptea, când deodată mă pomenesc că iese doamna şi-mi zice vino’ncoa să dai o mână de-ajutor.

— Nebuna? – zise Queta, râzând –. Să vii s-ajuţi?

— S-ajut de-a binelea, nu de mântuială, că ori o dăduseră afară pe fată ori plecase ea cu vreo treabă, habar n-am –

zise Ambrosio –. S-aduc farfurii, să destup sticle, s-aduc gheaţă. De când sunt nu făcusem aşa ceva, închipuiţi-vă cum mă simţeam. – Tăcu, apoi râse –. De-ajutat, am ajutat eu, dar prost. Am spart două pahare.

— Cine era de faţă? – zise Queta –. „China”, Lucy, Carmincha? Cum de niciuna nu s-a prins?

— Nu cunosc aceste nume – zise Ambrosio –. Nu, nu erau femei. Doar trei sau patru bărbaţi. Iar pe el îl observasem bine în timpul acelui du-te-vino cu gheaţa şi cu paharele. Bea şi el, dar nu-şi pierdea minţile, ca ăilalţi. Nu s-a îmbătat deloc. Sau cel puţin nu se dădea în spectacol.

— E elegant, îl ştiu, îi stă bine aşa cărunt – zise Queta –. Precis c-a fost tip bine la viaţa lui. Dar ceva tot nu-i în regulă cu el. Prea se crede cu stea în frunte.

— Ba nu – insistă Ambrosio, cu fermitate –. Zău, nu se ţinea de prostii, nu-şi dădea în petec. Trăgea la măsea, dar demn. Eu îl observam. Nu, nu se crede cu stea în frunte. Că doar îl cunosc, îl ştiu.

— Atunci, ce ţi-a atras atenţia? – zise Queta –. Ce era ciudat în faptul că te privea?

— Nu c-ar fi fost ciudat, cum să zic – coborî vocea Ambrosio, ca scuzându-se. Tonul îi era stins, deşi mai intim, mai dens. Explică, cu şart –: Mă mai privise el şi-nainte de zeci de ori, dar atunci chiar că mi s-a părut că mă vede. Nu se mai uita la mine ca la un perete. Era cu totul altceva. Vedeţi?

— Nebuna abia de se ţinea pe picioare, aşa-i?, de-aceea nu şi-a dat seama – îşi abătu iar atenţia Queta –. A rămas înmărmurită când a aflat c-o să pleci să lucrezi pentru el. Aşa-i c-abia se ţinea pe picioare?

— De cum intram în sufragerie, ştiam că-i cu ochii pe mine – şopti Ambrosio –. Şi avea ochii pe jumătate zâmbăreţi, pe jumătate sticlindu-i în cap. De parcă-ncerca să-mi zică ceva. Vedeţi?

— Şi tu tot nu ţi-ai dat seama ce voia? – zise Queta –. Pun mâna-n foc că Cayo Rahat şi-a dat seama numaidecât.

— Mi-am dat seama doar că era ciudat felul acela al lui de-a mă privi – şopti Ambrosio –. Nu făţiş, ci făcând pe

niznaiu'. Ridica paharul, să-l facă pe *don* Cayo să creadă că bea, dar eu mă prindeam că-mi cocea ceva. Tot cu ochii pe mine, şi nu mă slăbea până nu ieşeam din odaie.

Queta pufni în râs şi el amuţi imediat. Aşteptă, nemişcat, ca ea să-nceteze cu râsul. Acum fumau iar amândoi, trântiţi pe spate, şi el îşi lăsase mâna pe genunchiul ei. N-o mângâia, ci-şi odihnea doar mâna acolo, calm. Nu era foarte cald, dar pe porţiunea de piele goală unde braţele li se atingeau, ţâşniseră picături de sudoare. Se-auzi o voce pe coridor, îndepărtându-se. Apoi un motor de automobil, răpciugos. Queta se uită la ceasul de pe noptieră: era două.

— La un moment dat l-am întrebat dacă să-i mai aduc gheaţă – murmură Ambrosio –. Ceilalţi invitaţi plecaseră, petrecerea se isprăvise, rămăsese numai el. Nu-mi răspunse la-ntrebare. Îşi închise şi-şi deschise ochii într-un fel greu de explicat. Pe jumate provocator, pe jumate glumeţ. Vedeţi?

— Şi tot nu te-ai prins ce voia? – insistă Queta –. Eşti prost.

— Sunt – zise Ambrosio –. Chiar că sunt. M-am gândit că face pe cherchelitu', sau că-i cherchelit de-a binelea şi se distrează pe socoteala mea. Băusem şi eu la bucătărie şi m-am gândit: poate cherchelitu-s eu şi mi se pare. Dar am mai intrat o dată şi mi-am zis nu, nu-i asta, şi-atunci ce naiba l-a apucat? Să tot fi fost două sau trei noaptea, nu mai ştiu. Intrai să golesc o scrumieră, aşa cred. Când mă pomenesc că-mi adresează cuvântul.

— Trage-ţi un scaun şi aşează-te niţel – zise *don* Fermín –. Ia-ţi şi tu un pahar şi ciocneşte cu noi.

— Nu era o invitaţie, ci mai curând un ordin – şopti Ambrosio –. Nu-mi ştia numele. Deşi-l auzise de sute de ori pe *don* Cayo strigându-mă, totuşi nu-l ştia. Mi-a zis-o după aia.

Queta se porni pe râs, el tăcu şi aşteptă. O rază piezişă cădea pe scaun şi lumina cele câteva obiecte de îmbrăcăminte învălmăşite ale lui. Fumul plutea peste ei, dilatându-se, descompunându-se în discrete ritmuri curbe. Trecură două maşini una după alta, rapide, ca de curse.

— Şi ea? – zise Queta, râzând tot mai înăbuşit –. Şi Hortensia?

Ochii lui Ambrosio se căscară cât cepele, în culmea nedumeririi: dar *don* Cayo nu părea nici iritat nici nemulţumit nici mirat. Îl privi o clipă serios şi-apoi îi făcu semn din cap că da, ascultă-l, stai jos. Scrumiera juca tontoroiul în mâna ridicată a lui Ambrosio.

— Ea adormise – zise Ambrosio –. Într-un fotoliu. Băuse cu nemiluita. M-am simţit foarte prost, stând acolo, pe-un colţ de scaun. Încurcat, ruşinat, nedumerit.

Îşi frecă mâinile cu stângăcie, şi-n sfârşit, c-o solemnitate deplasată, zise noroc fără să se uite la nimeni şi bău. Queta se-ntoarse pe-o rână să-i vadă chipul: zăcea cu ochii închişi, cu buzele strânse şi transpira.

— Dacă dai aşa băutura de duşcă, în doi timpi şi trei mişcări te ameţeşti – râse prietenos *don* Fermín –. Ia, mai toarnă-ţi.

— Jucându-se cu tine ca mâţa cu şoarecele – murmură Queta, scârbită –. Şi ţie-ţi place asta, mi-am dat seama demult. Să fii şoarecele. Să fii călcat în picioare, beştelit. Dacă eu nu m-aş fi purtat urât cu tine, nu te-ai fi spetit lună de lună s-aduni banii trebuitori ca să urci aici să-mi povesteşti necazurile tale. Necazuri? La-nceput credeam că da, acum nu mai sunt aşa sigură. Ţie tot ce ţi se-ntâmplă-ţi place.

— Aşezat acolo, de parcă eram egalul lor, amândoi îmbiindu-mă să beau – zise el, cu-acelaşi opac, rarefiat, pierit ton al vocii –. Părea că pe *don* Cayo îl lăsa rece situaţia, sau se prefăcea de minune. Cât despre el, nu mă lăsa să plec. Vedeţi?

— Unde pleci?, stai frumuşel – glumi, porunci pentru-a zecea oară *don* Fermín –. Stai locului, nu pleci nicăieri.

— Era cu totul altul decât pân-atunci – zise Ambrosio –. Vreau să zic, faţă de celelalte dăţi când nici nu mă văzuse. Se uita altfel, vorbea altfel. Vorbea fără-ncetare, vorbea ca să se-audă vorbind, şi din senin trântea o porcărie. Tocmai el, ce părea atât de educat şi c-un aspect atât de...

Şovăi, şi Queta îşi mişcă uşor capul într-o parte ca să-l privească mai bine: aspect de?

— De mare domn – zise Ambrosio foarte repede –. De preşedinte, de mai ştiu eu ce.

Queta slobozi un chicotit curios şi obraznic, înveselită, sentinse cât era de lungă, şi astfel şoldul ei i-l atinse pe-al lui: simţi că instantaneu mâna lui Ambrosio se-nsufleţea pe genunchiul ei, că înainta cu delicii pe sub fustă şi-i pipăia pofticios pulpa, că i-o măsura de jos în sus, de sus în jos, întinzându-se pe cât îi permitea lungimea braţului. Nu-l respinse, nu-l opri, şi-şi auzi încă o dată propriul râs înveselit.

— Te momea cu băuturica – zise –. Şi nebuna, ea ce făcea?

Ea îşi sălta capul când şi când de parcă-ar fi ieşit din apă, măsura salonul cu rătăciţii-i ochi umezi somnambuli, îşi lua paharul şi-l ducea la gură şi bea, murmura ceva nedesluşit şi se scufunda din nou. Şi Cayo Rahat, el ce făcea? El bea cu regularitate, participa cu monosilabe la conversaţie şi se purta de parc-ar fi fost lucrul cel mai firesc ca Ambrosio să stea acolo şi să bea cu ei.

— Asta a fost – zise Ambrosio şi mâna lui se linişti şi reveni cuminte pe genunchi –. Udeala aia din belşug m-a făcut să-mi pierd ruşinea şi să-i înfrunt privirea şi să-i răspund la glume. Da, îmi place whiskyul *don*, sigur că nu-i prima oară când beau whisky *don*.

Dar acum *don* Fermín nu-l mai asculta sau cel puţin aşa părea: parcă şi-l întipărise-n ochi, Ambrosio se uita în ochii lui şi se vedea acolo, vedeţi? Queta încuviinţă, şi deodată *don* Fermín îşi bău ultima înghiţitură şi se sculă în picioare: era obosit, *don* Cayo, era timpul să plece. Cayo Bermúdez se ridică şi el:

— Să vă ducă Ambrosio, *don* Fermín – zise, înăbuşindu-şi un căscat în pumnul strâns –. N-am nevoie de maşină până mâine.

— Vasăzică nu numai că ştia – zise Queta, mişcându-se –. Bine-nţeles, cum de nu mi-a trecut prin cap. Vasăzică însuşi Cayo Rahat a plănuit-o, a pus totul la cale.

— Nu ştiu – o întrerupse Ambrosio, întorcându-se cu vocea deodată agitată, privind-o. Făcu o pauză, se trânti iar pe spate –. Nu ştiu dacă ştia, dacă a pus-o la cale. Dar mi-ar place să ştiu. El zicea că nici el nu ştie. Dumneavoastră nu v-a?

— Nu, tot ce ştiu, ştiu de la tine – râse Queta –. Dar nici eu nici nebuna n-am putut să-l facem să mărturisească c-a pus-o la cale. Când îi convine, tace ca mormântul.

— Nu ştiu – repetă Ambrosio. Vocea-i pieri ca într-un fund de puţ şi reapăru de-acolo slăbită şi tulburată –. Nici el nu ştie. Uneori zice da, precis e la curent; alteori zice nu, s-ar putea să nu ştie. Cât despre mine, l-am revăzut de-atunci de multe ori pe *don* Cayo şi niciodată nu mi-a dat de-nţeles c-ar şti.

— Eşti complet nebun – zise Queta –. Sigur c-acu ştie. Acu toată lumea ştie.

Îi conduse pânã-n stradă, îi ordonă lui Ambrosio mâine la zece, îi dădu mâna lui *don* Fermín şi se-ntoarse-n casă străbătând grădina. Se crăpa de ziuă, se vedeau nişte dâre azurii lăţindu-se pe cer, şi vardiştii din colţ murmurară noapte bună cu nişte glasuri sleite de neodihnă şi de tabac.

— Şi-atunci s-a-ntâmplat una şi mai boacănă – susură Ambrosio –. Nu s-a aşezat în spate, cum se cuvenea, ci lângă mine. Abia atunci am bănuit eu ceva, dar tot nu-mi venea să cred. Nu-mi intra în cap, fiind vorba de el.

— Fiind vorba de el – îl maimuţări Queta, în scârbă. Se-ntoarse să-l privească –. De ce-i fi tu aşa de slugarnic, aşa de?

— M-am gândit o face ca să-mi arate prietenie – susură Ambrosio –. Înăuntru te-am tratat ca pe-un egal, acu la fel. M-am gândit că poate uneori îl apucă egalitarismul şi-o dă prin apucături creole şi-ncepe să se bată pe burtă cu poporul. Nu, nici nu mai ştiu ce-am gândit.

— Da – zise *don* Fermín, închizând portiera cu grijă şi fără să-l privească –. La Ancón.

— I-am văzut faţa şi părea acelaşi om dintotdeauna, elegant, discret, decent – zise plângăreţ Ambrosio –. Şi-am devenit nervos, vedeţi? La Ancón aţi zis *don*?

— Da, la Ancón – încuviinţă *don* Fermín, privind prin parbriz dârele luminoase de pe cer –. Ai destulă benzină?

— Eu ştiam unde locuia, că-l mai dusesem o dată acasă de la biroul lui *don* Cayo – se plânse Ambrosio –. Am demarat şi-abia pe şoseaua Brasil am îndrăznit să-l întreb. Nu mergeţi acasă în Miraflores, *don*?

— Nu, merg la Ancón – zise *don* Fermín, privind acum drept înainte; dar după câteva clipe se-ntoarse să-l privească şi parcă era altul, vedeţi? –. Ţi-e frică să mergi singur cu mine la Ancón? Ţi-e frică să nu păţeşti ceva pe drum?

— Şi începu să râdă – susură Ambrosio –. Eu la fel, dar fals. Nu puteam. Eram tare nervos, de-acu înţelesesem.

Queta nu mai râse: se-ntorsese pe-o rână, se sprijinise-n braţ şi-l privea. El zăcea tot pe spate, nemişcat, nu mai fuma, şi mâna-i atârna moartă pe genunchiul ei gol. Trecu o maşină, un câine lătră. Ambrosio îşi închisese ochii şi respira din plin cu nările foarte căscate. Pieptul i se ridica şi i se cobora încet.

— Era prima oară? – zise Queta –. Înainte nimeni niciodată nu se dăduse la tine?

— Da, mi-era frică – se plânse el –. Am luat-o pe Brasil, pe Alfonso Ugarte, am străbătut Podul Armatei, si-amândoi tăceam. Da, era prima oară. Nici ţipenie pe străzi. Pe şosea a trebuit s-aprind farurile de ceaţă. Eram aşa nervos încât nu mi-am dat seama că acceleram. Deodată am văzut acul oscilând la nouăzeci, la o sută, vedeţi? Şi-acolo s-a-ntâmplat. Dar tot n-am făcut accident.

— Uite c-au stins reclama din stradă – îşi abătu atenţia o clipă Queta, apoi se întoarse –. Ce-ai simţit?

— N-am făcut niciun accident, nu ne-am răsturnat – repetă el cu furie, strivindu-i genunchiul –. Am simţit că mă dezmeticesc, am simţit că, dar am putut frâna.

Deodată, ca şi când pe şoseaua umedă ar fi ţâşnit un camion sau ar fi apărut un catâr, un copac, un om, automobilul patină urlând sălbatec şi se clătină amarnic la dreapta şi la stingă şi-n zig-zag, rămânând totuşi pe asfalt. Săltând, scrâşnind, îşi recăpătă echilibrul ca prin minune

exact când părea să se răstoarne, şi atunci Ambrosio încetini, dârdâind tot.

— Şi credeţi că mi-a dat drumul când am frânat, când am patinat? – se plânse Ambrosio, şovăind –. Nici pomeneală. Mâna lui era uite-aici, uite-aşa.

— Cine ţi-a zis să opreşti? – zise vocea lui *don* Fermín –. Am zis la Ancón.

— Şi mâna aici, aşa – susură Ambrosio –. Nu mai puteam gândi, şi am demarat iar şi nu mai ştiu nimic. Nu mai ştiu, vedeţi? Când deodată iarăşi acul la nouăzeci, la o sută pe cadran. Nu-mi dăduse drumul. Mâna era tot acolo.

— Te-a avut de cum te-a văzut – murmură Queta, trântindu-se pe spate –. De la prima ochire şi-a dat seama că face din tine ce vrea dacă te ia tare. Nici nu te-a văzut bine şi-a ştiut că dacă-ţi frânge moralul devii o cârpă-n mâinile lui.

— Gândeam o să fac accident, şi-acceleram în disperare – se plânse Ambrosio, gâfâind –. Acceleram, vedeţi?

— Te-a cântărit dintr-o ochire, şi-a dat seama c-o să mori de frică – zise Queta sec, fără compătimire –. Că n-o să-ndrăzneşti nimic, că din tine putea face ce voia.

— O să fac un accident, o să fac un accident – gâfâi Ambrosio –. Şi-apăsam pe pedală. Da, mi-era frică, vedeţi?

— Ţi-era frică fiindcă eşti slugarnic – zise Queta cu scârbă –. Fiindcă el e alb şi tu nu, fiindcă el e bogat şi tu nu. Fiindcă te-ai obişnuit ca alţii să facă din tine ce vor.

— Nu mă gândeam decât la asta – susură Ambrosio şi mai agitat –. Dacă nu-mi dă drumul o să fac un accident. Şi mâna lui uite-aici, uite-aşa. Vedeţi? Şi-aşa pân' la Ancón.

AMBROSIO se-ntorsese de la „Transporturi Morales" c-o astfel de mutră încât Amalia numaidecât gândise i-a mers prost. Aşa că nu-l întrebase nimic. Îl văzuse trecând pe lângă ea tăcut şi fără să-i arunce o privire, ieşind în curtea din spate, aşezându-se pe scăunelul desfundat, scoţându-şi pantofii, aprinzându-şi o ţigară frecând chibritul cu furie şi-ncepând să sfredelească iarba cu ochi asasini.

— De data aia n-au mai fost gustărici stropite cu bere – zice Ambrosio –. Nici n-am intrat bine-n biroul lui şi m-a oprit c-un gest ce voia să zică eşti pe dric, negrule.

Şi-n plus îşi dusese arătătorul mâinii drepte la beregată şi făcuse semnul de fierăstruire şi-apoi la tâmplă şi trăsese: bum, Ambrosio. Dar continuând să zâmbească cu faţa-i lătăreaţă şi din vioii lui ochi pişicheri, de tip uns cu toate alifiile. Îşi făcea vânt c-un ziar: nasol, negrule, suntem pe drojdie. Aproape nu s-au vândut sicrie, şi-n ultimele două luni trebuise să achite din buzunarul lui chiria localului, lefşoara idiotului şi datoria la dulgheri: uite chitanţele. Ambrosio frunzărise prin ele fără să le vadă, Amalia, şi se-aşezase în faţa biroului: da'ce ştiri păcătoase-mi daţi, *don* Hilario.

— Mai mult decât păcătoase – recunoscuse el –. Păguboase. Momentul e-aşa de nasol pentru afaceri încât lumea n-are bani nici să dea ortul popii.

— Vreau să vă zic ceva, *don* Hilario – zisese Ambrosio după câteva clipe, cu tot respectul –. Uitaţi ce-i, e clar că dumneavoastră aveţi dreptate. Mai mult ca sigur că după câtva timp afacerea o să devină bănoasă.

— Asta negreşit – zisese *don* Hilario –. Lumea-i a celor ce ştiu s-aştepte.

— Numai că eu stau din ce în ce mai prost cu fondurile şi nevastă-mea aşteaptă încă un copil – continuase Ambrosio –. Aşa că, oricât mi-aş dori să am răbdare, nu-mi pot permite.

Un zâmbet intrigat şi surprins rotunjise faţa lui *don* Hilario, care continua să-şi facă vânt c-o mână şi-ncepuse să se scormone-n dinţi cu cealaltă: doi copii erau nimica toată, ia să te văd ajungând la o duzină, ca el, Ambrosio.

— Aşa c-o să vă cedez „Sicriele Limbul" numai pentru dumneavoastră singur-singurel – explicase Ambrosio –. Prefer să-mi înapoiaţi partea mea. Ca s-o folosesc cum oi şti. Poate am mai multă baftă.

Atunci începuse cu cotcodăcelile şi cucurigelile lui, Amalia, şi-Ambrosio tăcuse iar, ca pentru a se concentra mai bine în asasinarea din ochi a tot ce-l înconjura: iarba,

pomii, Amalita Hortensia, văzduhul. Nu râsese. Îl observase pe *don* Hilario cum se scutura în scaun, făcându-şi iute vânt, şi aşteptase c-o reţinută seriozitate să-l vadă încetând cu râsul.

— Aşadar ai crezut că treaba asta-i ca libretul de economii? – tunase în sfârşit, ştergându-şi năduşeala de pe frunte, şi râsul îl umflase iar –. Că depuneai şi scoteai banii după plac?

— Cu-cu-ri-gu, cot-co-dac – zice Ambrosio –. Râse cu lacrimi, se făcu gotcă de râs, obosi de-atâta râs. Şi eu aşteptând liniştit.

— Asta nu mai e tâmpenie, nici şmecherie, nu ştiu cum să-i zic – lovise-n masă *don* Hilario, congestionat şi umed –. Zi-mi te rog, ce mă crezi? Bătut în cap, nătărău, imbecil, ce-s eu pentru tine?

— Întâi râdeţi şi-apoi vă înfuriaţi – zisese Ambrosio –. Nu-nţeleg ce aveţi.

— Dacă eu îţi zic c-afacerea se duce de râpă, tu ce-nţelegi că se duce de râpă? – mă luase la mişto cu cimilituri, Amalia, şi-l privise pe Ambrosio cu milă –. Dacă tu şi cu mine vârâm într-o luntre cinşpe mii de *soles* fiecare şi luntrea se scufundă-n râu, ce anume se scufundă odată cu luntrea?

— „Sicriele Limbul” nu s-au scufundat – afirmase Ambrosio –. Dugheana se ţine drept şi tare în faţa casei mele.

— Vrei s-o vinzi, s-o pui pe alt nume? – întrebase *don* Hilario –. Încântat; îţi dau şi-o mână de ajutor. Nu-ţi lipseşte decât bolândul care să vrea să se-aleagă cu-asemenea pleaşcă. Nu cineva care să-ţi restituie cei treizeci de mii băgaţi, nu. Cineva care s-o primească pe daiboj şi să se lege la cap cu idiotul şi cu datoriile la dulgheri.

— Vreţi să ziceţi că niciodată n-o să mai văd un singur *sol* din cei cinşpe mii pe care vi i-am dat? – zisese Ambrosio.

— Cineva care să-mi restituie măcar aconturile şi împrumuturile pe care ţi le-am dat – zisese *don* Hilario –. Cu dobânzi cu tot, fac o mie două sute pân’ acum, poftim chitanţele. Sau ai şi uitat de ele?

— Plânge-te la poliţie, denunţă-l – zisese Amalia –. să-l oblige să-ţi dea banii înapoi.

În seara aceea, pe când Ambrosio fuma ţigară de la ţigară, instalat pe scăunelul desfundat, Amalia simţise acea usturime cu neputinţă de localizat, acele goluri acide la lingurică din momentele ei cele mai rele cu Trinidad: aveau să reînceapă necazurile aici? Mâncaseră fără să scoată o vorbă, apoi venise *doña* Lupe să mai converseze, dar văzându-i aşa sumbri plecase repejor. Noaptea, în pat, Amalia îl întrebase ce-ai de gând să faci? Nu ştia încă, Amalia, o să vadă el. A doua zi, Ambrosio plecase devreme, fără să-şi mai ia gustarea pentru drum. Pe Amalia o-ncercau greţurile, şi când îşi făcu apariţia *doña* Lupe, pe la zece, o găsi vomând. Tocmai îi povestea ce se-ntâmplase, când apăru Ambrosio: păi cum, n-a plecat la Tingo? Nu, „Trăsnetul Muntelui” era în reparaţii la garaj. Se dusese-n grădiniţa din spate şi-şi petrecuse toată dimineaţa acolo, rumegându-şi gândurile. Spre prânz, Amalia-l strigase să vină să mănânce, şi tocmai luau masa când intrase individul ca o furtună, mai bine zis năvălise înăuntru. Şi se proţăpise drept în faţa lui Ambrosio, care nici n-apucase să se ridice: *don* Hilario.

— Dimineaţa asta m-ai ponegrit prin tot oraşul – vânăt de furie, strigând aşa de tare încât Amalita Hortensia se deşteptase plângând –. Bătând toba prin centru că Hilario Morales te-a jecmănit de toţi banii.

Amalia simţise c-o încearcă iar greţurile de la micul-dejun. Ambrosio nu se clintise: de ce nu se ridica-n picioare?, de ce nu-i răspundea?, de ce nu mătura podeaua cu el? Nimic, rămăsese pe scaun, uitându-se la omuleţul bondoc care răgea înainte.

— Nu numai că eşti prost, dar şi nerecunoscător, neobrăzat şi rău de clanţă – strigând, strigând –. Vasăzică te-ai fudulit faţă de lume c-o să mă aranjezi tu la poliţie? Bine, atunci dăm cărţile pe faţă. Scoală-te să mergem imediat acolo.

— Vedeţi doar că mănânc – murmurase Ambrosio, abia auzit –. Unde vreţi să merg, *don*?

— La poliţie – detunase *don* Hilario –. Să mergem în faţa maiorului. Să vedem cine datorează bani şi cui, ingratule.

— Nu vă enervaţi aşa, *don* Hilario – îl rugase Ambrosio –. Vi s-au debitat cine ştie ce minciuni. Se poate să-i credeţi pe toţi palavragiii? Luaţi loc, *don*, daţi-mi voie să vă cinstesc c-o berică.

Amalia se uitase la Ambrosio, împietrită: îi zâmbea, îi oferea un scaun. Sărise-n picioare dintr-un salt, fugise-n curticică, vomitase peste stratul de *yucas.* De-acolo îl auzise pe *don* Hilario: nu-i ardea lui de berici, venise să pună punctul pe i, că să se ridice, că să meargă să-l vadă pe maior. Şi glasul lui Ambrosio, umilindu-se şi periindu-l tot mai mult: cum să n-aibă încredere-n el?, n-a făcut decât să se plângă de ghinionul lui, *don*.

— Dacă-i aşa, te sfătuiesc ca pe viitor să laşi ameninţările şi să-ţi bagi minţile-n cap – zisese *don* Hilario, calmându-se niţel –. Ai grijă şi nu-ntinde coarda că nu suport să-mi văd numele terfelit.

Amalia îl văzuse întorcându-se-n loc, ducându-se spre uşă, oprindu-se şi strigând cât îl ţineau bojocii: nu voia să-l mai prindă la întreprindere, nu voia să-l mai aibă ca şofer pe-un ingrat ca tine, să vină luni să-i facă lichidarea. Da, începuseră iar semnele alea. Dar se-nfuriase mai mult împotriva lui Ambrosio decât a lui *don* Hilario şi dăduse buzna-n odaie:

— De ce te laşi călcat în picioare în halul ăsta, de ce te umileşti? De ce nu te-ai dus la poliţie să-l acuzi?

— Din cauza ta – zisese Ambrosio, privind-o abătut –. M-am gândit în ce situaţie te-aş pune. Ai uitat? Nu-ţi mai aduci aminte de ce-am venit tocmai la Pucallpa? N-am fost la poliţie pentru tine, m-am lăsat porcăit pentru tine.

Ea începuse să plângă, îi ceruse iertare şi noaptea vomitase din nou.

— Mi-a dat şase sute de *soles* indemnizaţie – zice Ambrosio –. Cu ăştia am tras mâţa de coadă înc-o lună. Zi de zi căutam de lucru. Da’ la Pucallpa era mai uşor să găseşti pepite de aur decât ceva de lucru. În sfârşit, cu chiu cu vai m-am ales c-o slujbă mizerabilă, şofer de autobuz la

Yarinacocha. Şi când să răsuflu, a urmat nenorocirea, conaşule.

VI

OARE în primele luni de căsnicie, nemaivăzându-te cu bătrânii şi cu Chispas şi cu Teté, aproape nemaiştiind nimic de ei, ai fost fericit, Zavalita? Luni de lipsuri şi de datorii, dar le-ai uitat, or perioadele cu-adevărat proaste nu ţi se şterg din minte chiar aşa cu una cu două, gândeşte. Gândeşte: poate-ai fost, Zavalita. Poate monotonia aceea cu privaţiuni era fericirea, acea discretă lipsă de convingere şi exaltare şi de ambiţie, poate asta era şi nimic altceva: acea bleagă mediocritate în toate celea. Până şi-n pat, gândeşte. Foarte curând, pensiunea nu le-a mai convenit. *Doña* Lucía fusese de-acord ca Ana să folosească bucătăria, cu condiţia să nu se suprapună orarele lor respective, aşa încât Ana şi Santiago erau nevoiţi să ia masa ori prea devreme ori prea târziu. După care Ana şi *doña* Lucía începură să aibă discuţii în legătură cu întrebuinţarea băii sau a scândurii de călcat, a măturilor şi a pămătufurilor de praf, cu înlocuirea ori ba a perdelelor şi-a draperiilor şi-a cearşafurilor. Ana încercase să-şi reia lucrul la „Maison de Santé”, dar locurile erau ocupate şi mai avură de îndurat două sau trei luni de strâmtorare până să găsească o juma de normă la Clinica Delgado. Atunci, se apucară să-şi caute un apartament. Întorcându-se de la „Cronica”, Santiago dădea de Ana trează, parcurgând anunţurile din gazete, şi-n timp ce el se dezbrăca, ea îi povestea ce-ncercări făcuse şi câte drumuri. Asta-i era fericirea, Zavalita: să-nconjoare cu roşu anunţurile, să telefoneze, să-ntrebe şi să se tocmească, să viziteze vreo cinci-şase după ieşirea de la clinică. Şi cu toate astea, Santiago a fost cel ce-a găsit din pură întâmplare Vila Spiriduşilor, din Porta. Fusese să-i ia un interviu cuiva ce locuia în Benavides şi, suind spre Diagonală, îi căzură ochii pe ea. Iat-o: faţada roşcată, căsuţele pitice aliniate împrejurul micului dreptunghi de pietriş, ferestruicile-i zăbrelite şi balconaşele şi tufele-i de

muşcate. Era şi-un anunţ: închiriem apartamente. Întâi şovăiseră, opt sute nu-s de colea. Dar erau sătui până-n gât de lipsa de confort a pensiunii şi de certurile cu doamna Lucía, aşa că l-au acontat. Şi umpluseră încet-încet cele două odăi goale cu mobile ieftine, plătibile în rate.

Dacă Ana era de gardă la Clinica Delgado dimineaţa, Santiago, trezindu-se la amiază, îşi găsea gustarea pregătită şi n-avea decât să şi-o încălzească. Apoi citea până se făcea ora de mers la ziar, sau pleca după vreo treabă, şi Ana se-ntorcea în jur de trei. Prânzeau, el pleca la lucru pe la cinci şi revenea pe la două dimineaţa. Alteori, Ana frunzărea printr-o revistă, asculta radioul sau juca cărţi cu vecina, nemţoaica cu ocupaţii mitomane (era când agentă a Interpol-ului, când exilată politic, când reprezentanta unor consorţii europene trimisă-n Peru cu misiuni misterioase) care trăia singură şi ieşea în zilele călduroase să se-nsorească pe dreptunghiul cu pietriş, în costum de baie. Şi iată şi ritualul sâmbetelor, Zavalita, ziua ta liberă. Se trezeau târziu, mâncau acasă, se duceau la un matineu într-un cinema de cartier, făceau o plimbărică pe Malecón sau prin Parcul Necochea sau pe bulevardul Pardo (ce discutau?, gândeşte, ce-aveau de discutat?), alegând locurile cele mai ferite ca să nu dea nas în nas cu Chispas sau cu bătrânii sau cu Teté, pe-nserat mâncau pe sponci la vreun restaurant ieftin (la „Colinita”, gândeşte, şi la sfârşit de lună la „Gambrinus”), mai târziu intrau iar la cinema încercând să prindă vreo premieră, dacă le-ajungeau banii. La-nceput îşi alegeau filmele echitabil: unul mexican după-amiaza, şi unul poliţist sau western seara. Acum, aproape numai mexicane, gândeşte. Începuseşi să cedezi ca să n-ai discuţii inutile cu Ana, sau nici de asta nu-ţi mai păsa, Zavalita? În unele sâmbete plecau la Ica să-şi petreacă ziua cu părinţii Anei. Nu făceau şi nu primeau vizite, n-aveau prieteni.

Nu te-ai mai dus la „Negro-Negro” cu Carlitos, Zavalita, n-ai mai fost cu băieţii să vezi pe gratis spectacolele de cabaret, sau la bordel. Ei nu trăgeau de tine, nu insistau, şi într-o zi începură să-l ia peste picior: te-ai cuminţit,

Zavalita, te-ai domesticit, Zavalita, vezi că-ncepi să te-mburghezeşti, Zavalita. O fi fost măcar Ana fericită, era, eşti, Anita? Şi-i auzi vocea pe-ntuneric, într-una din nopţile când făceau dragoste: de băut nu bei, muieratic nu eşti, cum să nu fiu? ce, nu vezi scumpo? Odată Carlitos sosise la redacţie mai beat ca de-obicei; veni să se sprijine de biroul lui Santiago şi-ncepu să-l privească lung, c-o expresie de ranchiună: nu ne mai vedem şi nu ne mai vorbim decât în cavoul ăsta, Zavalita. După câteva zile, Santiago îl invită la masă la Vila Spiriduşilor. Ad-o şi pe „China", Carlitos, gândindu-se ce-o să zică, ce-o să facă Ana?: nu, „China" şi el erau certaţi la cuţite. Veni singur, şi-avu loc un prânz plicticos şi-n răspăr, împănat cu minciuni. Carlitos nu-şi găsea locul, Ana-l privea cu neîncredere, şi temele de conversaţie se istoveau de cum se-atingeau de ele. De-atunci Carlitos n-a mai pus picioru-n casa ta. Gândeşte: mă jur că vin să te văd.

Lumea o fi fost ea mică, dar Lima era mare, iar Miraflores de-a-dreptul infinit, Zavalita: şase, opt luni locuind în acelaşi cartier şi fără să se-ntâlnească măcar o dată cu bătrânii sau cu Chispas sau cu Teté. Într-o seară târziu, la redacţie, Santiago termina un reportaj când se simţi atins pe umăr: *hola,* pistruiatule. Ieşiră să bea o cafea pe Colmena.

— Teté şi cu mine ne căsătorim sâmbătă, schimodie – zise Popeye –. Am venit special să te-anunţ.

— Aflasem, citisem în ziare – zise Santiago –. Felicitări, pistruiatule.

— Teté ţine mult să-i fii martor la cununia civilă – zise Popeye –. Primeşti, da? Şi Ana şi tu trebuie să veniţi la nuntă.

— Tu ţi-aminteşti de scena de-acasă – zise Santiago –. Cred că ştii că nu m-am mai văzut cu familia, de-atunci.

— Ştiu, dar acum totul s-a aranjat, bătrâna ta s-a lăsat îmbunată – faţa roşcovană a lui Popeye se-aprinse într-un surâs optimist şi frăţesc –. Vrea şi ea să vă vadă. Cât despre bătrânul tău, ce să-ţi mai zic! Toţi vor să vă vadă şi

să vă facă în sfârşit o primire bună. Se vor purta minunat cu Ana, o să vezi.

Adică-au iertat-o, Zavalita. Mai mult ca sigur că bătrânul s-a plâns zi de zi, lună de lună, că nu mai vine schimodie, că ce necăjit şi amărât a plecat de-acasă schimodie, că cine-i de vină dacă nu tu, mama, şi nopţi de-a rândul precis s-a postat cu maşina pe bulevardul Tacna doar-doar te-o vedea ieşind de la „Cronica". Or fi vorbit, or fi discutat, s-or fi ciorovăit, mama o fi bocit, până n-au mai avut încotro şi s-au obişnuit cu ideea că erai însurat, şi cu cine! Gândeşte: aşa că ne-au, te-au iertat, Anita. Te iertăm că l-ai îmbrobodit şi ni l-ai răpit pe schimodie, te iertăm că eşti o *chola*: poţi veni.

— Fă-o pentru Teté dar mai ales pentru bătrânul tău – insista Popeye –. Tu ştii cât te iubeşte, schimodie. Ba şi Chispas, zău. Chiar seara asta mi-a zis zi-i superisteţului să se lase de goange şi să vină.

— Încântat să-i fiu martor lui Teté, pistruiatule – până şi Chispas te-a iertat, Anita: mulţumesc, Chispas –. Să-mi zici numai ce trebuie să semnez şi unde.

— Şi sper că la noi acasă o să veniţi cu plăcere, nu? – zise Popeye –. Cu noi n-aveţi nimic de-mpărţit, Teté şi cu mine nu ţi-am făcut niciun rău, nu? Nouă, Ana ni se pare fată bună.

— Dar la nuntă n-o să venim, pistruiatule – zise Santiago –. Să-ţi fie clar. Nu-s supărat nici cu bătrânii nici cu Chispas. Pur şi simplu, nu-mi doresc înc-o scenă ca aceea.

— Nu fi căpos, omule – zise Popeye –. Bătrâna ta are şi ea prejudecăţi ca toată lumea, da-n fond e cumsecade. Fă-i hatârul lui Teté, schimodie, vino la nuntă.

Popeye nu mai lucra la firma unde muncise imediat după luarea diplomei, compania pe care-o formaseră el cu încă trei camarazi mergea binişor, schimodie, avea deja câţiva clienţi. Dar era foarte prins, nu atât cu arhitectura, ba nici măcar cu mândreţea-i de logodnică – şi-ţi dăduse un cot jovial, Zavalita cât cu politica: ce metodă grozavă de a-ţi omorî timpul, nu schimodie?

— Politica? – zise Santiago, clipind des –. Te-ai vârât în politică, pistruiatule?

— Belaúnde, candidatul tuturor – râse Popeye, arătând o insignă la cheotoarea hainei –. Nu ştiai? Chiar sunt membru al Comitetului Departamental de Acţiune Populară. Doar n-o să-mi zici că nu citeşti ziarele.

— Nu citesc niciodată ştirile politice – zise Santiago –. Habar n-aveam.

— Belaúnde mi-a fost profesor la facultate – zise Popeye –. La viitoarele alegeri mergem la sigur. E-un tip formidabil, băiete.

— Şi ce zice taică-tu? – zâmbi Santiago –. El continuă să fie senator odríist, nu?

— Suntem o familie democratică – râse Popeye –. Uneori discut cu bătrânul, dar niciodată nu ne luăm în beţe. Tu nu ţii cu Belaúnde? îi zic; ai văzut doar că suntem acuzaţi de stângism, măcar pentru asta şi-ar trebui să ţii cu fostul meu profesor. Dar tu, tot comunist ai rămas?

— Nici pomeneală – zise Santiago –. Nu-s nimic şi nici nu mai vreau s-aud de politică. Mi s-a acrit.

— Foarte rău, schimodie – îl dojeni Popeye, cordial –. Dacă toţi ar gândi ca tine, nu s-ar schimba nimic în ţara asta.

În noaptea aceea, la Vila Spiriduşilor, pe când Santiago îi povestea, Ana îl ascultase cu luare-aminte, cu ochii scăpărându-i de curiozitate: e clar că n-avem ce căuta la nuntă, Anita. Ea: o fi, dar el trebuia să se ducă, iubiţel, doar ţi-e soră. Că de nu, or să zică Ana nu l-a lăsat să vină, or s-o urască şi mai rău, aşa că-l poftea să se ducă. A doua zi dimineaţa, când Santiago mai lenevea încă-n pat, se prezentă Teté la Vila Spiriduşilor: cu capul plin de bigudiuri ce-i apăreau de sub băsmăluţa de mătase albă, spilcuită, în pantaloni şi-n culmea încântării. De parcă nu v-aţi fi văzut de ieri, Zavalita: se strica de râs căznindu-se s-aprindă aragazul ca să-ţi încălzească micul dejun, examina cu lupa cele două odăiţe, scotocea prin cărţi, ba trase şi lanţul de la closet să se convingă că funcţionează. Totu-i plăcea: vila

părea de păpuşi, căsuţele colorate erau toate aidoma, totul era micuţ, drăguţ.

— Lasă lucrurile la locul lor, altfel, cumnată-ta pe mine se răzbună – zise Santiago –. Stai locului şi conversează puţin.

Teté se aşează pe mobila joasă cu rafturi de cărţi, dar continuă să scruteze-n jur cu lăcomie. Dacă era îndrăgostită de Popeye? Sigur, gâgă; credeai că-altminteri s-ar mărita cu el? Or să locuiască împreună cu părinţii lui Popeye un timp, până va fi gata clădirea în care părinţii pistruiatului le dăruiseră un apartament. Luna de miere? Întâi în Mexic, apoi în Statele Unite.

— Sper să-mi trimiţi ilustrate – zise Santiago –. De când mă ştiu mi-am dorit să călătoresc, şi tot ce-am realizat a fost s-ajung pân' la Ica.

— Nici măcar n-ai sunat-o pe mama de ziua ei, ai făcut-o să plângă-n hohote – zise Teté –. Dar sper că duminică vii cu Ana.

— Mulţumeşte-te c-o să-ţi fiu martor – zise Santiago –. Dar n-o să venim nici la biserică nici acasă.

— Hai te rog, lasă-te de prostii, superisteţule – zise Teté, râzând –. O să mă ţin de capul Anei pân-o s-o conving, şi-o să te ia pe sus, ha-ha. Şi-o să fac în aşa fel încât Ana să vină la toate ceaiurile pe care-o să le dau, ai să vezi.

Şi-ntr-adevăr Teté s-a întors pe seară, şi Santiago, plecând la „Cronica", le-a lăsat pe ea şi pe Ana tăifăsuind ca două prietene de-o viaţă. Noaptea, Ana l-a întâmpinat radioasă: am stat amândouă toată seara, Teté era simpatică foc, a reuşit s-o convingă. Nu era mai bine să ne-mpăcăm odată cu-ai tăi, scumpete?

— Nu – zise Santiago –. Mai bine nu. Şi să nu mai discutăm.

Dar tot restul săptămânii numai despre asta au discutat zi şi noapte: te-ai hotărât, iubiţel, or să meargă?, Ana îi promisese lui Teté c-or să vină, inimioară, şi sâmbătă noaptea se culcaseră certaţi. Duminică, devreme, Santiago se duse să telefoneze de la farmacia din Porta y San Martín.

— Ce-aşteptaţi? – răspunse Teté –. Doar am stabilit cu Ana să vină la opt să m-ajute. Vrei să vină Chispas să vă ia?

— Nu venim – zise Santiago –. Te-am sunat să te-mbrăţişez şi să-ţi amintesc de ilustrate, Teté.

— Crezi c-o să mă rog de tine, idiotule? – zise Teté –. Adevăru-i că eşti un complexat. Lasă-te de tâmpenii cât mai e timp şi vino numaidecât că nu-ţi mai adresez cuvântul niciodată, superisteţule.

— Dacă te superi o să te urâţeşti, şi trebuie să fii frumoasă pentru poze – zise Santiago –. Mii de sărutări, şi să ne faci o vizită la întoarcere, Teté.

— N-o mai face pe mironosiţa ţâfnoasă care se şifonează din orice – mai apucă să-i zică Teté –. Veniţi odată, ad-o pe Ana. Ţi-au făcut cremă de crevete, tontălăule.

Înainte de-a se-ntoarce la Vila Spiriduşilor, intră într-o florărie de pe Larco şi-i trimise un braţ de trandafiri lui Teté. Mii de felicitări şi gânduri bune amândurora de la fraţii voştri Ana şi Santiago, gândeşte. Ana era bosumflată şi nu-i adresă cuvântul până noaptea.

— NU DIN interes? – zise Queta –. Atunci de ce, poţi să-mi zici? De teamă?

— Uneori – zise Ambrosio –. Dar alteori din milă. Sau din recunoştinţă, din respect. Ba până şi din prietenie, păstrând distanţele. Ştiu că nu mă credeţi, dar aşa e. Pe cuvânt.

— Nu ţi-e ruşine deloc? – zise Queta –. De lume, de prieteni. Sau şi lor le povesteşti, ca mie?

Îl văzu zâmbind cu amărăciune în semiîntuneric; geamul dinspre stradă era deschis dar nu sufla nici măcar o adiere de vânt, şi-n atmosfera nemişcată şi saturată de aburi a odăii trupul lui gol începea să transpire. Queta se depărtă câţiva milimetri ca să nu-l atingă.

— Prieteni în adevăratul sens al cuvântului, ca-n orăşelul meu, aicea n-am – zise Ambrosio –. Doar cunoscuţi, ca ăsta ce-i acu şoferul lui *don* Cayo, sau Hipólito, ăllalt care-l păzeşte. Nu le povestesc. Şi chiar de-ar mirosi ceva, puţin mi-ar păsa. Căci nu mi-ar lua-o-n nume de rău, vedeţi? V-am povestit cum se purta Hipólito cu arestaţii? De ce m-aş ruşina de unii ca ei?

— Dar de mine nu te ruşinezi niciodată? – zise Queta.

— De dumneavoastră nu – zise Ambrosio –. Doar n-o să v-apucaţi să trâmbiţaţi totul prin oraş.

— Şi de ce nu? – zise Queta –. Nu-s plătită să-ţi păstrez secretele.

— Fiindcă nici dumneavoastră nu v-ar conveni să se afle că vin aici – zise Ambrosio –. De-aceea n-o să duceţi vorba în dreapta şi-n stânga.

— Şi dacă m-aş apuca să-i povestesc nebunei tot ce-mi zici? – zise Queta –. Ce te-ai face dac-aş bate toba şi le-aş povesti tuturor?

El râse domol şi politicos în semiîntuneric. Stătea culcat pe spate, fumând, şi Queta vedea cum se destrămau în aerul stătut norişorii de fum. Nu se-auzea nicio voce, nu trecea nicio maşină, uneori tic-tacul ceasului de pe noptieră se făcea auzit şi apoi dispărea şi reapărea după câteva clipe.

— N-aş mai călca pe-aici – zise Ambrosio –. Iar dumneavoastră aţi pierde un client bun.

— Aproape l-am pierdut – râse Queta –. Înainte veneai lună de lună sau la două luni. Şi-acu cât să fie de când n-ai mai venit? Cinci luni? Ba mai mult. Ce s-a-ntâmplat? Nu te lasă Bulgăr de Aur?

— A-mi petrece un timp cu dumneavoastră înseamnă pentru mine două săptămâni de muncă – explică Ambrosio –. Nu-mi pot permite mereu asemenea lux. Şi nici nu vă găsesc totdeauna. De trei ori am dat pe-aici luna asta şi nu eraţi.

— Ce ţi-ar face dac-ar afla că dai pe-aici? – zise Queta –. Bulgăr de Aur.

— Nu-i deloc aşa cum îl credeţi – zise Ambrosio foarte repede, cu vocea gravă –. Nu-i secătură, nu-i potlogar, nu-i tiran. E-un adevărat domn, v-am zis.

— Ce ţi-ar face? – insistă Queta –. Dacă-ntr-o zi dau de el pe la San Miguel şi-i zic Ambrosio vă prăpădeşte banii pe mine.

— Dumneavoastră nu-i cunoaşteţi decât o latură, de-aceea vă-nşelaţi atât de mult în ce-l priveşte – zise Ambrosio –. Are şi alta. Nu-i tiran. E bun la suflet, e un

domn. Face-n aşa fel încât e peste poate să nu-i porţi respect.

Queta râse şi mai tare şi-l privi pe Ambrosio: îşi aprindea altă ţigară şi luminiţa instantanee a chibritului îi dezvălui ochii sătui şi expresia-i serioasă, liniştită, şi luciul năduşelii de pe frunte.

— Ţi-a sucit şi ţie capul – zise, încetişor –. N-o faci fiindcă te-ar plăti gras, nici din frică. Ci-ţi place cu el.

— Îmi place să-i fiu şofer – zise Ambrosio –. Am cămăruţa mea, câştig mai bine ca-nainte, toţi se poartă frumos cu mine.

— Şi când îşi lasă nădragii-n jos şi-ţi zice fă-ţi datoria? – râse Queta –. Şi-atunci îţi place?

— Zău nu-l cunoaşteţi – repetă Ambrosio –. Eu ştiu ce vă-nchipuiţi. Şi-i fals, nu-i deloc aşa.

— Şi când ţi se face silă? – zise Queta –. Mie mi se face uneori, dar ce contează, desfac picioarele şi-atât. Dar ţie?

— E vrednic de milă – şopti Ambrosio –. Eu rămân stânjenit, el mult mai rău. Dumneavoastră credeţi că asta se-ntâmplă zilnic. Nu, nici măcar lunar. Doar când ceva îi merge rău. Eu îmi dau seama imediat, îl văd urcându-se-n maşină şi gândesc i-a mers rău. Păleşte, i se-nfundă ochii-n cap, grăieşte-n dodii. Du-mă la Ancón, zice. Sau: haidem la Ancón, sau: la Ancón. Atunci, ştiu. De-a lungul drumului tace mâlc. Dacă i-aţi vedea faţa aţi crede că i-a murit cineva sau că ştie c-o să-i moară chiar în noaptea aia.

— Şi ce se-ntâmplă cu tine, ce simţi? – zise Queta –. Când el îţi ordonă du-mă la Ancón.

— Dumneavoastră simţiţi scârbă când *don* Cayo vă zice vino diseară la San Miguel? – întrebă Ambrosio, cu vocea foarte joasă –. Când doamna trimite după dumneavoastră?

— Demult nu mai simt nimic – râse Queta –. Nebuna mi-e prietenă, îi sunt prietenă. De fapt, mai mult râdem de el. Dar tu?, gândeşti o să-nceapă chinul?, simţi că-l urăşti?

— Gândesc la ce-o să urmeze după ce-ajungem la Ancón şi mă simt rău – se plânse Ambrosio, şi Queta îl văzu atingându-şi burta –. Rău aici, începe să mi se-ntoarcă pe

dos. Şi-n acelaşi timp simt frică, milă, furie. Gândesc: dă Doamne ca azi să conversăm doar.

— Să conversăm? – râse Queta –. Uneori te duce-acolo numai ca să conversaţi?

— Intră cu mutra-i de-nmormântare, trage draperiile şi-şi toarnă băutură – zise Ambrosio, cu voce păstoasă –. Eu ştiu că pe dinăuntru îl răscoleşte ceva, îl roade ceva. El mi-a povestit, vedeţi? L-am văzut chiar plângând, vedeţi?

— Iuţeşte-te, spală-te, pune-ţi asta? – recită Queta, privindu-l. – Asta-ţi zice? Ce face, ce te pune să faci?

— Faţa i se lungeşte, păleşte, vocea i se întretaie – murmură Ambrosio –. Se-aşază, îmi zice stai jos. Mă-ntreabă tot felul de chestii, îmi face conversaţie. Face-n aşa fel încât conversăm pân' la urmă.

— Îţi vorbeşte de femei, îţi zice porcării, îţi arată poze, reviste? – insistă Queta –. Mie mi-e uşor, desfac picioarele. Dar tu?

— Îi povestesc despre mine – se plânse Ambrosio –. Despre Chincha, despre când eram mic, despre maică-mea. Despre *don* Cayo, mă-mbie să-i zic tot, mă descoase de-a fir a păr. Mă face să mă simt că-i sunt prieten, vedeţi?

— Asta ca să-ţi birui teama, ca să te simţi la largul tău – zise Queta –. Ca pisica cu şoarecele. Dar tu?

— Se-apucă să-mi povestească necazurile lui, preocupările lui – murmură Ambrosio –. Şi bea, şi bea. Eu la fel. Şi tot timpu-i citesc pe chip că ceva-l răscoleşte, ceva-l roade.

— Şi-atunci începi să-l tutuieşti? – zise Queta –. În momentele-acelea te-ncumeţi?

— Pe dumneavoastră nu vă tutuiesc, deşi-s aproape doi ani de când vin în patul ăsta, nu? – se plânse Ambrosio –. Atunci, pe el, cum? Dă la iveală tot ce-l preocupă, afacerile, politica, propriii-i fii. Vorbeşte, vorbeşte, şi eu ştiu că-l macină pe dinăuntru. Zice că-i e ruşine, el mi-a povestit, vedeţi?

— Da' de ce-ncepe să plângă? – zise Queta –. Fiindcă tu...?

— Câteodată se scurg ore-n şir – se plânse Ambrosio –. El vorbind şi eu ascultând. Şi bând, pân' ce simt că nu mai încape-n mine o picătură măcar.

— Fiindcă tu nu te exciţi? – zise Queta –. Te excită numai cu băuturica?

— Cu ce amestecă-n băuturică – susură Ambrosio; vocea i se subţie aproape până la stingere, şi Queta îl privi: îşi ferise faţa sub braţ ca omul ce s-ar însori pe-o plajă cu burta-n sus –. Prima oară când l-am surprins şi-a dat seama c-am văzut. Şi-a dat seama că m-am speriat. Ce-aţi pus înăuntru?

— Nimic, se numeşte *yobimbina* – zise *don* Fermín –. Uite, îmi pun şi eu. Nu-i nimic, noroc, bea.

— Câteodată nici băutura, nici *yobimbina,* nimic – se plânse Ambrosio –. Şi el îşi dă seama, şi eu văd că-şi dă. Face nişte ochi de-ţi rupe inima, vocea i se-nmoaie. Dar de băut bea-ntruna. L-am văzut izbucnind în plâns, vedeţi? Zice pleacă, du-te, şi se-ncuie în camera lui. Îl aud vorbind singur, blestemându-se. Aproape înnebuneşte de ruşine, vedeţi?

— Se supără pe tine, îţi face scene? – zise Queta –. Crede că?

— Nu-i vina ta, nu-i vina ta – gemu *don* Fermín –. Nici a mea nu-i. Pe-un bărbat nu-l poate excita alt bărbat, ştiu, ştiu.

— Şi-mi cade-n genunchi, vedeţi? – gemu Ambrosio –. Jelindu-se, uneori plângând. Lasă-mă să fiu ce sunt, zice, lasă-mă să fiu o târfă, Ambrosio. Vedeţi, vedeţi? Se-njoseşte, se chinuie. Mi se târăşte la picioare, el, mie, vă daţi seama? Mai rău ca o târfă, nu?

Queta râse-ncetişor, se lăsă iar pe spate, suspină.

— Ţie-ţi stârneşte mila cu astea toate – grăi rar cu o furie reţinută –. Mie dimpotrivă, mai curând tu-mi stârneşti milă.

— Şi uneori nici aşa, nici aşa – gemu Ambrosio, coborând tonul –. Eu gândesc o să se-nfurie, o să-nnebunească, o să mă. Dar nu, nu. Pleacă, zice, dispari, ai dreptate, lasă-mă singur, întoarce-te după două ore, după o oră.

— Şi când poţi să-i faci hatârul, ce face? – zise Queta –. Sare-n sus de bucurie, îşi scoate portofelul şi?

— Ba moare de ruşine, şi-atunci – gemu Ambrosio –. Se vârâ-n baie, se-ncuie, îl uită Dumnezeu acolo. Eu intru-n băiţa ailaltă, mă duşez, mă săpunesc. E apă caldă, tot ce trebuie. Mă-ntorc, şi el tot n-a ieşit. Ore-n şir se spală, se freacă, dă cu apă de colonie. Iese alb la faţă, nu vorbeşte. Du-te jos la maşină, zice, cobor şi eu. Lasă-mă-n centru, zice, nu vrea s-ajungem împreună acasă. I-e ruşine, vedeţi?

— Şi gelozia? – zise Queta –. O fi crezând că tu nu mergi niciodată la femei?

— Nu m-a-ntrebat niciodată nimic despre asta – zise Ambrosio, ridicându-şi braţul de pe figură –. Nici ce fac în ziua liberă, nimic, numai ce-i povestesc eu. Totuşi îmi dau seama ce-ar simţi aflând că umblu cu femei. Nu din gelozie, nu vedeţi? Ci din ruşine, din teamă c-o să se afle. Nu mi-ar face nimic, nu s-ar supăra. Mi-ar zice du-te, pleacă, şi nimic altceva. Eu ştiu cum e el. Nu-i dintre cei ce insultă, nu ştie să se răţoiască la oameni. Mi-ar zice nu-i nimic, ai şi tu dreptatea ta, dar pleacă, du-te. Ar suferi, s-ar chinui, dar n-ar face decât atât, vedeţi? E un domn, nu ce credeţi dumneavoastră.

— Bulgăr de Aur mă scârbeşte încă mai mult decât Cayo Rahat – zise Queta.

ÎN NOAPTEA aceea, intrând în luna-a opta simţise dureri în spate, şi-Ambrosio, pe jumătate adormit şi total lipsit de chef, se-apucase s-o maseze. Se trezise arzând şi c-o asemenea slăbiciune-n membre încât atunci când Amalita Hortensia începu să scâncească, ea se puse pe plâns, îngrozită la ideea că va trebui să se ridice. Când se-aşezase pe pat văzuse câteva pete ciocolatii pe saltea.

— A crezut că-i murise fătu-n pântec – zice Ambrosio –. Ceva a mirosit ea, fiindcă s-a pus pe plâns şi m-a silit s-o duc la spital. Nu te speria aşa, de ce te sperii.

Făcuseră coadă ca de-obicei, uitându-se după hultanii de pe-acoperişul morgii, şi doctoru-i zisese Amaliei te internez pe loc. De ce-am păţit asta, domnule doctor? Trebuia să-i

pună forcepsul, femeie, îi explicase doctorul. Cum adică, domnule doctor?, şi el: linişteşte-te, femeie, nu-i nimic grav.

— Şi a rămas acolo – zice Ambrosio –. I-am dus nişte lucruşoare, am lăsat-o pe Amalita Hortensia cu *doña* Lupe, am plecat să-mi conduc rabla. După-masă m-am întors s-o văd. Îi învineţiseră braţul şi fesa de injecţii.

O plasaseră-n sala comună: hamace şi pătucuri vârâte unele-n altele, atât de lipite încât vizitatorii rămâneau în picioare la capătul şirului fiindcă n-aveau pe unde să se-apropie de pacient. Amalia-şi petrecuse toată ziua privind, printr-o lungă fereastră cu reţea de sârmă, la maghernițele noii mahalale ce-ncepea să crească şi să se-ntindă în spatele morgii. *Doña* Lupe venise s-o vadă cu Amalita Hortensia, dar o infirmieră îi zisese nu mai veniţi cu fetiţa. Ea o rugase pe *doña* Lupe să se ducă din când în când pe la coşmelia lor să vadă de ce-avea nevoie Ambrosio, şi *doña* Lupe: bine-nţeles, o să-i şi gătesc.

— O infirmieră m-a anunţat s-ar părea c-or s-o opereze – zice Ambrosio –. E ceva grav? Nu, nu. M-au înşelat, vedeţi, conaşule?

După injecţii, durerile dispăruseră şi febra-i scăzuse, dar continuase să murdărească patul toată ziua cu pete ciocolatii, încât infirmiera îi schimbase de trei ori rufăria. S-ar părea că vor să te opereze, îi zisese Ambrosio. Ea se speriase: nu, nu voia. E spre binele tău, prostuţo. Ea începuse să plângă şi toţi bolnavii se uitaseră la ei.

— Am văzut-o aşa disperată încât am început să-i îndrug minciuni – zice Ambrosio –. O să cumpăr camioneta cu Panta, azi ne-am hotărât. Nici n-auzea. Zăcea-ngrozită, holbând ochii.

Nu putuse dormi toată noaptea de accesele de tuse ale unui bolnav, şi de frica altuia care, hâţânându-se-n hamacul de lângă ea, profera în somn cuvinte murdare la adresa unei femei. O să-l roage, o să i se plângă, şi doctorul o s-o ia în seamă: injecţii peste injecţii, medicamente peste medicamente, orice dar nu mă trimiteţi sub cuţit, că şi data trecută suferise îngrozitor, domnule doctor. Dimineaţa, le-aduseseră nişte căni de tinichea cu cafea tuturor bolnavilor

din sală, numai ei nu. Venise infirmiera şi, fără să-i zică nimic, îi făcuse o injecţie. Ea începuse s-o roage cheamă-l pe doctor, trebuia să-i vorbească, să-l convingă, dar infirmiera nici n-o luase-n seamă: credea c-or s-o opereze doar aşa, de florile mărului, măi prostuţo? Apoi, c-o altă infirmieră, îi trăseseră pătuţul lângă uşă şi-o mutaseră pe-o targă, dar când începuseră să târască patul ea dăduse să se ridice strigând îngrozită după soţul ei. Infirmierele plecaseră, venise doctorul, supărat: ce-i scandalul ăsta, da' unde se trezeşte? Ea-l rugase, îi povestise ce i-au zis la maternitate, cât de cumplit a suferit atunci, şi doctorul dădu din cap: bine, om vedea noi, acum calmează-te. Şi-aşa până intrase infirmiera cea de dimineaţă: ţi-a sosit bărbatul, uite-l, basta cu bocitul.

— S-a agăţat de mine – zice Ambrosio –: te rog, zi-le să nu mă taie, nu vreau. Până când doctorul şi-a pierdut bruma de răbdare. Ori semnezi aici că eşti de acord, ori ţi-o iei acasă. Ce-mi rămânea de făcut, conaşule?

Încetu' cu-ncetu' o convinseseră amândoi, Ambrosio şi-o infirmieră mai în vârstă şi mai cumsecade decât prima, una care-i vorbise mângâios şi-i zisese e spre binele tău şi-al copilului. În cele din urmă se dăduse bătută şi promisese să fie cuminte. Atunci, o luaseră cu targa. Ambrosio o condusese până la uşa altei săli, zicându-i ceva ce ea aproape n-auzise.

— Mirosise ea ceva – zice Ambrosio –. C-altminteri, de unde atâta disperare, atâta groază?

Chipul lui Ambrosio dispăruse, şi-o uşă se trântise-n urma ei. Îl văzuse pe doctor punându-şi un şorţ cauciucat şi conversând c-un alt om îmbrăcat în alb şi-având boneta pe cap şi-o mască de tifon. Cele două infirmiere o mutaseră de pe targă pe-o masă lungă. Ea le rugase ridicaţi-mi capul, c-aşa se sufoca, dar în loc s-o asculte îi ziseseră da, sigur, fii cuminte, totu-i în regulă. Cei doi oameni în alb continuaseră să vorbească iar infirmierele să-i dea târcoale. Aprinseseră o lampă uriaşă deasupra ei, atât de puternică încât fusese nevoită să strângă din ochi, şi după-o clipă simţise că-i mai fac o injecţie. Apoi văzuse faţa doctorului foarte apropiată

de-a ei, şi-l auzise zicându-i numără după mine unu, doi, trei. Pe când număra, simţi că-i piere vocea.

— Eu trebuia să muncesc, fie ce-o fi – zice Ambrosio –. Au transportat-o-n sală, şi-am plecat de la spital, dar am trecut pe la *doña* Lupe şi ea mi-a zis sărăcuţa!, cum de n-ai rămas acolo până se termina operaţia? Aşa că i-am dat dreptate şi m-am întors la spital, conaşule.

I se păruse că totu-abia se mişca, şi ea la fel, parcă înota, şi recunoscuse cu greu lângă ea feţele lungi ale lui Ambrosio şi *doña* Lupe. Vru să-i întrebe s-a terminat operaţia?, să le povestească nu mă mai doare nimic, dar nu găsi putere să vorbească.

— N-aveai nici un’ să te-aşezi – zice Ambrosio –. Am stat în picioare, fumând ţigară de la ţigară tot pachetul. Apoi sosi *doña* Lupe şi-aşteptă şi ea, dar n-o mai scoteau odată din sală.

Nu se clintise, i se păruse că la cea mai mică mişcare aveau s-o înţepe mii de ace. Nu simţise durere ci o greoaie, o năduşită ameninţare cu durerea şi-n acelaşi timp multă sfârşeală, şi putuse auzi, ca şi când i-ar fi tăinuit ceva sau s-ar fi aflat la distanţe colosale, vocile lui Ambrosio, a *doñei* Lupe, ba şi-a doamnei Hortensia întrebând: s-a născut?, era băiat ori fată?

— În sfârşit ieşi o infirmieră îmbrâncindu-ne, la o parte! – zice Ambrosio –. Plecă şi se-ntoarse aducând ceva. Ce se-ntâmplă? Îmi dădu un ghiont şi după-un timp ieşi ailaltă. Copilul a murit, zise, încercăm s-o salvăm pe mamă.

I se părea că Ambrosio plângea, că *doña* Lupe se ruga, că multe persoane i se-nvârteau primprejur zicându-i ceva neînţeles. Cineva se-agăţase de ea şi-i simţise răsuflarea pe faţă şi-i simţise buzele pe faţă. Ei cred c-o să mori, gândise, ei cred c-ai murit. Simţise o mare uimire şi milă pentru ei toţi.

— Încercăm s-o salvăm însemna s-ar putea să nu reuşim – zice Ambrosio –. *Doña* Lupe începu să se roage-n genunchi. Eu m-am sprijinit de-un perete, conaşule.

Nu-şi putuse da seama cât timp trecuse între o stare şi alta, şi continuase să-i audă vorbind, dar acum auzea lungi

tăceri, tăceri ce răsunau. Simţise neîncetat că plutea, că se-afunda un pic în apă şi ieşea şi iar se afunda, văzuse deodată feţişoara Amalitei Hortensia. Auzise: şterge-te bine pe picioare când intri în casă.

— Apoi ieşi doctorul şi-mi puse o mână aici – zice Ambrosio –. Am făcut tot ce se putea să-ţi salvăm soţia, dar voia Domnului a fost alta, şi-o sumedenie de alte lucruri pe care nu le mai ştiu, conaşule.

I se păruse când c-or s-o tragă pe uscat, când c-o să se-nece, şi gândise n-o să mă uit, n-o să vorbesc, n-o să se mişte şi-o să plutească-aşa la nesfârşit. Gândise: cum de-auzi lucruri ce s-au întâmplat demult, toanto? şi se temuse şi simţise iar multă milă pentru ei toţi.

— I-am făcut priveghiul la spital – zice Ambrosio –. Au venit toţi şoferii de la „Morales” şi de la „Pucallpa”, până şi mizerabilul de *don* Hilario a venit cu condoleanţe.

O copleşise-o tot mai mare milă pe când se-afunda şi simţea cum aluneca şi cădea vertiginos şi ştia că lucrurile auzite rămâneau dincoace şi că nu putea, în timp ce se-afunda, se prăvălea, decât să ia cu sine mila aceea nespusă.

— Am îngropat-o într-unul din sicriele de la „Limbul” – zice Ambrosio –. A trebuit să plătesc nu ştiu cât la cimitir. Eu n-aveam. Şoferii au strâns mână de la mână şi pân’ şi mizerabilul de *don* Hilario a contribuit cu ceva. Şi-n chiar ziua când o îngropam, spitalul mi-a trimis nota de plată. Moartă ori ba, nota trebuia achitată. Cu ce, conaşule?

VII

— CUM s-a-ntâmplat, conaşule? – zice Ambrosio –. A suferit mult înainte de?

S-a-ntâmplat la puţin timp după prima criză de „draci albaştri” a lui Carlitos, Zavalita. Într-o noapte anunţase la redacţie, c-un aer hotărât: nu mai beau o lună. Nimeni nu-l crezuse, dar Carlitos se ţinu cu stricteţe de cura voluntară de dezintoxicare, şi patru săptămâni nu pusese-n gură picătură de alcool. În fiecare zi mai bifa o cifră pe calendarul lui de pe birou, şi-l arăta provocator: încă zece, încă şaişpe. Iar la sfârşitul lunii anunţă: ei, şi-acu revanşa. Începuse să bea-n noaptea aceea imediat după lucru, la-nceput cu Norwin şi Solórzano în birturi din centru, apoi cu nişte redactori de ştiri sportive pe care-i pescuiră într-o cârciumioară sărbătorind o aniversare, şi zorii-l găsiră bând la „Parada”, povesti el însuşi mai târziu, cu nişte necunoscuţi ce-i furară portofelul şi ceasul. Dimineaţa fu văzut bântuind redacţiile „Ultimei Ore” şi „Presei” cerând bani cu împrumut, şi spre seară dădu de el Arispe, aşezat lângă Portal, la o măsuţă a Barului Zela, cu nasul ca o pătlăgică şi cu ochii dizolvaţi, bând de unul singur. Se-aşează lângă el dar nu fu chip să-i vorbească. Nu era beat, povesti Arispe, ci macerat de alcool. În aceeaşi noapte se prezentă la redacţie, călcând ca pe ouă şi privind prin lucruri. Puţea a nesomn, a amestecuri indescriptibile, şi i se citea pe faţă o încordare vibrantă, o efervescenţă a pielii pe pomeţi, pe tâmple, pe frunte şi pe bărbie: palpita tot. Fără să răspundă la glume, pluti pân’ la biroul lui şi rămase-n picioare, privindu-şi încordat maşina de scris. Deodată, o ridică deasupra capului c-o mare sforţare, şi făr-a zice-o vorbă dădu cu ea de pământ: iată bubuitura, Zavalita, ploaie de clape, de arcuri, de şuruburi. Când încercară să-l oprească, începu să fugă dezarticulat, grohăind: mototolea foile scrise, dădea şuturi în coşurile de hârtii, se

zdrelea de scaune. A doua zi fusese internat la clinică pentru întâia oară. De câte ori, de-atunci, Zavalita? Gândeşte: de trei ori.

— Pare-se că nu – zice Santiago –. S-ar părea c-a murit în somn.

S-a-ntâmplat la o lună după nunta lui Chispas cu Cary, Zavalita. Ana şi Santiago primiră anunţul şi invitaţia dar nu se duseră, nu telefonară, nu trimiseră flori. Popeye şi Teté nici nu mai încercaseră să-i convingă. Se prezentaseră la Vila Spiriduşilor la câteva săptămâni după întoarcerea din luna de miere, şi nu erau supăraţi pe ei. Le povestiseră cu lux de amănunte călătoria prin Mexic şi Statele Unite, apoi plecaseră toţi să dea o raită cu maşina lui Popeye şi să bea milk-shakes la Herradura. Continuaseră să se vadă, în acel an, după-un număr de săptămâni sau de luni, la vilă şi o dată la San Isidro, când Popeye şi Teté îşi inaugurară apartamentul. De la ei aflai noutăţile, Zavalita: logodna lui Chispas, pregătirile de nuntă, viitoarea călătorie a părinţilor în Europa. Popeye era vârât în politică până-n gât, îl însoţea pe Belaúnde în turneele prin provincii, iar Teté aştepta un copil.

— Chispas s-a-nsurat în februarie şi bătrânul a murit în martie – zice Santiago –. El şi mama erau pe punctul să plece-n Europa, când s-a-ntâmplat.

— A murit la Ancón, atunci? – zice Ambrosio.

— La Miraflores – zice Santiago –. În vara-aceea nu s-au dus la Ancón din cauza nunţii lui Chispas. Or fi mers însă şi la Ancón, înainte, la fiecare sfârşit de săptămână, aşa cred.

Se-ntâmplase la puţin timp după adoptarea lui Hărmălaie, Zavalita. Într-o după-amiază, Ana se-ntoarse de la Clinica Delgado c-o cutie de pantofi care se hâţâna; o deschise, şi Santiago văzu sărind un ghemotoc alb: grădinarul i-l dăruise cu-atâta plăcere că nu l-a putut refuza, dragule. La-nceput a fost un chin, veşnic prilej de discuţii. Făcea pipi-n săliţă, pe paturi, în baie, şi când Ana, ca să-l înveţe să-şi facă nevoile afară, îi ardea una la fund şi-l vâra cu boticu-n băltoaca de scârnă, Santiago îi sărea în ajutor şi se certau, sau când începea să roadă cu colţişorii

vreo carte şi Santiago-l ardea, Ana-i sărea în ajutor şi iar se certau. Dar curând învăţă: zgrepţăna la uşa de la intrare când se cerea afară, şi se uita la rafturile cu cărţi de parcă erau electrizate. În primele zile dormi în bucătărie, pe-o muşama, dar nopţile venea să urle-n faţa uşii dormitorului, încât îl instalară pân' la urmă într-un colţ, lângă pantofi. Încetu' cu-ncetu' îşi cuceri dreptul de-a se urca în pat. În dimineaţa aceea nimerise-n coşul cu rufe murdare şi se străduia să iasă, Zavalita, şi tu-l priveai amuzat. Se ridicase, se sprijinise cu lăbuţele de margine, apăsa acolo din răsputeri, şi coşul începu să oscileze şi-n sfârşit se răsturnă. După câteva secunde de nemişcare, dădu din codiţă, merse spre libertate, şi-atunci urmară una după alta bătăile-n geam şi faţa lui Popeye.

— Taică-tu, schimodie – era sufocat, Zavalita, congestionat, probabil venise-n goană pe alee, de la maşină –. Chiar acu' m-a sunat Chispas.

Erai în pijama, nu-ţi găseai izmenele, te-ncurcai în crăcii pantalonilor, şi pe când îi lăsai un bileţel Anei începu să-ţi tremure mâna, Zavalita.

— Grăbeşte-te – zicea Popeye, din cadrul uşii –. Dă-i zor, schimodie.

Ajunseră la Clinica Americană în acelaşi timp cu Teté. Nu era acasă când Popeye primise apelul lui Chispas, ci la biserică, şi-avea într-o mână mesajul lui Popeye şi-n cealaltă un voal şi-o carte de rugăciuni. Pierdură mai multe minute bântuind coridoarele până când, dând colţul unui cabinet radiologic, îl văzură pe Chispas. Costumat, gândeşte: partea de sus a unei pijamale, pantaloni neîncheiaţi, o haină alandala, fără ciorapi în picioare, îşi îmbrăţişa nevasta, Cary plângea, şi mai era un doctor care grăia ceva c-o privire lugubră. Ţi-a întins mâna, Zavalita, şi Teté începu să plângă-n hohote. Murise înainte de-a fi adus la clinică, ziseseră medicii, probabil era deja mort dimineaţa aceea, când mama, trezindu-se, îl găsi nemişcat şi rigid, cu gura deschisă. L-a surprins în somn, ziceau, n-a suferit. Dar Chispas stăruia c-atunci când el, Cary şi majordomul l-au urcat în maşină trăia încă, îi simţiseră

pulsul slab. Mama era în Camera de Gardă şi când ai intrat tocmai îi făceau o injecţie pentru nervi: aiura, când ai sărutat-o a urlat. Adormi curând, şi ţipetele cele mai puternice le scotea acum Teté. Apoi începură s-apară alţi membri de-ai familiei, apăru Ana, iar tu, Popeye şi Chispas v-aţi petrecut restul zilei cu-alergături şi formalităţi, Zavalita. Maşina mortuară, gândeşte, aranjamentele cu cimitirul, anunţurile la ziar. Atunci te-ai împăcat şi cu familia, Zavalita, de-atunci n-ai mai avut nimic de-mpărţit cu ei. Între o formalitate şi alta, pe Chispas îl podidea plânsul, gândeşte, avea nişte calmante-n buzunar şi le sugea ca pe caramele. Ajunseră acasă seara târziu, şi grădina, saloanele şi biroul erau ticsite de lume. Mama îşi revenise şi supraveghea pregătirile catafalcului în camera mortuară. Nu plângea, era nemachiată şi arăta foarte bătrână, şi-o înconjurau Teté şi Cary şi tante Eliana şi tante Rosa şi Ana, Zavalita. Gândeşte: şi Ana. Continua să se perinde lume, toată seara a intrat şi-a ieşit lume. Murmure, fum, primele coroane. Unchiul Clodomiro îşi petrecuse noaptea aşezat lângă sicriu, mut, încordat, cu un chip de ceară, şi când te-ai apropiat de el în sfârşit ai văzut prima geană de lumină. Capacul de sticlă era aburit şi nu i se vedea faţa, gândeşte: dar i se vedeau mâinile pe piept, costumul cel mai elegant, îl pieptănaseră.

— Nu-l mai văzusem de-aproape doi ani – zice Santiago –. De când mă-nsurasem. Ce m-a durut mai rău n-a fost c-a murit. Toţi sfârşim la fel, nu, Ambrosio? Ci c-a murit crezând c-am rămas certat cu el.

Înmormântarea a avut loc în ziua următoare, la trei după-amiaza. Toată dimineaţa continuaseră să sosească telegrame, cărţi de vizită, anunţuri de liturghii săvârşite-n memoria lui, coroane, şi-n ziare se publicase ştirea-n chenare. Venise puhoi de lume, da, Ambrosio, până şi-un trimis special de-al Preşedintelui, şi intrând în cimitir purtaseră un moment panglica un ministru pradist, un senator odríist, un conducător aprist şi-un altul belaúndist. Unchiul Clodomiro, Chispas şi tu aţi stat în poarta cimitirului, primind condoleanţe, peste-o oră, Zavalita. În

ziua următoare, Ana şi Santiago îşi petrecură tot timpul în casa părintească. Mama nu ieşea din camera ei, înconjurată de rubedenii, şi văzându-i intrând o-mbrăţişase şi-o sărutase pe Ana şi Ana o-mbrăţişase şi-o sărutase, şi amândouă îşi amestecaseră lacrimile. Gândeşte: asta-i lumea, Zavalita. Gândeşte: asta să fie? Spre seară sosi unchiul Clodomiro şi rămase-n sufragerie cu Popeye şi Santiago: părea distrat, închis în sine, şi răspundea cu monosilabe abia şoptite când îl întrebau ceva. O zi după-aceea, tante Eliana o luase pe mama şi-o dusese la casa ei din Chosica, s-o scutească de defilarea vizitelor.

— De când s-a prăpădit el, nu m-am mai certat cu familia – zice Santiago –. Îi văd din an în paşte, dar aşa, de departe, ne-nţelegem bine.

— NU – repetă Ambrosio –. N-am venit să mă cert.

— Cu-atât mai bine, c-altminteri îl chem pe Robertito, el e cel ce ştie să se bată, aici – zise Queta –. Zi-mi la ce naiba-ai mai venit, sau ia-ţi tălpăşiţa odată.

Nu erau dezbrăcaţi, nu erau trântiţi pe pat, lumina din odăiţă nu era stinsă. De jos urca neîntrerupt acelaşi zvon confuz de muzică şi de voci din bar şi de râsete din salonaş. Ambrosio se-aşezase pe pat şi Queta îl vedea învăluit în conul de lumină, neclintit şi masiv în costumu-i albastru, cu pantofii ascuţiţi la vârf şi cu gulerul alb al cămăşii scrobite. Îi vedea nemişcarea exasperată şi mânia aţâţată stratificată-n ochi.

— Dumneavoastră ştiţi că totu-i din vina ei – Ambrosio o privea ţintă-n ochi, fără să clipească –. Dumneavoastră puteaţi face ceva şi n-aţi făcut nimic. Deşi-i sunteţi prietenă.

— Uite ce-i, am şi-aşa destule pe cap – zise Queta –. Nu-mi arde să discut despre asta, eu vin aici să câştig bani. Slăbeşte-mă şi cară-te, şi să nu te mai prind nici aici, nici în apartamentul meu.

— Dumneavoastră eraţi datoare să faceţi ceva – repetă vocea îndărătnică şi cu totul deosebită, a lui Ambrosio –. Spre binele vostru, între altele.

— Al meu? – zise Queta; stătea sprijinită de uşă, cu trupul uşor arcuit, cu mâinile-n şolduri –. Al nostru?

— Al ei, mai ales – murmură Ambrosio –. Nu mi-aţi zis că vă e prietenă?, că-n ciuda nebuniilor ei ţineţi la ea?

Queta făcu câţiva paşi, se-aşează pe singurul scaun din odaie, cu faţa la el. Picior peste picior, îl observă pe-ndelete şi el îi înfruntă privirea fără să lase ochii-n jos, pentru întâia oară.

— Te-a trimis Bulgăr de Aur – zise Queta, rar –. De ce nu te-a trimis la nebuna? Eu n-am nici în clin nici în mânecă cu toate astea. Zi-i lui Bulgăr de Aur să nu m-amestece în daraverile lui. Nebuna e nebuna şi eu îs eu.

— Nu m-a trimis nimeni, el nici nu ştie că vă cunosc – zise Ambrosio, extrem de lent, privind-o-n ochi –. Am venit să discutăm. Ca-ntre prieteni.

— Prieteni? – zise Queta –. Ce te-a făcut să crezi că-mi eşti prieten?

— Vă rog vorbiţi-i, făceţi-o să-şi vâre minţile-n cap – articula Ambrosio –. Să-şi dea seama că s-a purtat foarte urât. Ziceţi-i că el nu mai are bani, c-afacerile îi merg prost. Sfătuiţi-o cu binişorul să-l dea uitării, să-l lase-n pace.

— Bulgăr de Aur vrea să mai pună-o dată s-o aresteze? – zise Queta –. Ce altceva mai are de gând să-i facă otreapa asta?

— Iar n-aveţi dreptate, el n-a pus s-o aresteze, dimpotrivă el a scos-o de la prefectură – zise Ambrosio, fără să ridice vocea, fără să se mişte –. El a ajutat-o, i-a plătit mandatul, i-a dat bani. Fără nici cea mai mică obligaţie, doar din milă. Dar nu-i mai poate da. Ziceţi-i că s-a purtat foarte urât. Să nu-l mai şantajeze.

— Pleacă, lasă-mă – zise Queta –. Bulgăr de Aur şi nebuna să se-mpace cum or şti. Nu-i treaba mea. Şi nici a ta nu-i, tu nu te băga.

— Sfătuiţi-o – repetă vocea încrâncenată, crispată, a lui Ambrosio –. Dac-o să-l mai ameninţe, o s-o păţească.

Queta râse şi-şi simţi râsul forţat şi nervos. El o privea c-o hotărâre liniştită, având doar în ochi acel stratificat clocot

frenetic. Rămaseră tăcuţi, observându-se, cu feţele la o jumătate de metru distanţă.

— Eşti sigur că nu te-a trimis el? – zise Queta, în sfârşit –. Chiar într-atât s-a speriat Bulgăr de Aur de biata nebună? A văzut-o doar, ştie-n ce hal e. Ştii şi tu ce-a ajuns. Că doar ai o spioană pe lângă ea, nu?

— Şi despre asta-i vorba – ameninţă Ambrosio. Queta îl văzu lipindu-şi genunchii şi-ndreptându-şi spinarea, îl văzu încleştându-şi degetele pe pulpe. Vocea-i suna dogit –. Eu nu i-am făcut nimic, deci nu cu mine avea ce-avea. Iar Amalia a ajutat-o, a rămas lângă ea în tăvălugul ce-a urmat. Nu se cuvenea să se ducă şi să dea totul pe faţă.

— Totul? care totul? – zise Queta; se-nclină puţin spre el –. I-a povestit lui Bulgăr de Aur ce e-ntre tine şi Amalia?

— I-a zis că-i nevasta mea, că ne-ntâlnim duminicile de ani în şir, că-i însărcinată cu mine, tot – se frânse vocea lui Ambrosio, şi Queta gândi o să plângă. Dar nu: nu-i plângea decât glasul, îşi ţinea ochii uscaţi şi opaci larg deschişi –. S-a purtat cum nu se poate mai urât.

— Bun – zise Queta, îndreptându-se-n scaun –. De-aia ai venit, de-aia eşti furios. Acu-nţeleg ce te-a adus aici.

— Dar de ce?, de ce? – continuă să se frământe vocea lui Ambrosio –. Crezând c-aşa o să-l convingă? Crezând c-aşa o să-l uşureze de mai mulţi bani? De ce-a făcut o asemenea răutate?

— Fiindcă biata nebună a-nnebunit de-a binelea – susură Queta –. Parcă nu ştiţi? Nu vrea decât să plece de-aici şi face orice ca să plece. N-a făcut-o din răutate. Nici nu mai ştie ce face.

— Zicându-şi: dacă-i zic asta îl fac să sufere? – zise Ambrosio. Încuviinţă, închise ochii-o clipă. Îi deschise iar, mari –. Asta trebuie să fie. Să-i fac rău, să-l fac să sufere. Ce, numai eu? Asta şi-o fi zis.

— Totul pentru scârnăvia aia de Lucas, ăl după care i s-au aprins călcâiele, ăl de-i acum în Mexic – zise Queta –. Tu n-ai de unde să ştii. Îi scrie zicându-i vino, adă bani, te iau de nevastă. Şi ea-l crede, e nebună. Nu mai ştie ce face. N-a fost din răutate.

— Ba da – zise Ambrosio; ridică mâinile câţiva milimetri şi le înfipse iar în pulpe cu ferocitate; pantalonul i se şifonă –. I-a făcut rău cu bună ştiinţă, doar-doar l-o vedea suferind.

— Bulgăr de Aur trebuie s-o înţeleagă – zise Queta –. Toţi s-au purtat cu ea ca nişte pui de curvă. Cayo Rahat, Lucas, toţi cei ce i-au călcat în casă, toţi cei pe care i-a primit, i-a servit şi...

— El, el? – răguşi Ambrosio, şi Queta tăcu mâlc; se pregăti să zvâcnească pe picioare spre uşă, dar el nu se mişcă –. El s-a purtat urât? Se poate şti ce vină are el? Îi datora ceva? Avea vreo obligaţie s-o ajute? Nu i-a dat şi pân-acu destui bani? Şi singurului care-a fost bun cu ea îi ticluieşte-o asemenea răutate? Dar gata, nu mai merge. Ţin mult să i-o ziceţi răspicat.

— I-am zis-o şi-nainte – murmură Queta –. Nu te-amesteca, asta nu te priveşte, dacă cineva va pierde vei fi tot tu. Când am aflat că Amalia-i povestise c-aşteaptă un copil cu tine, am avertizat-o. Aibi grijă şi nu-i zice fetii cum c-Ambrosio, aibi grijă şi nu-i povesti lui Bulgăr de Aur cum c-Amalia. Nu fă scandal, nu te băga. Dar pas să m-asculte, n-o face din răutate, vrea să-i ducă bani lui Lucas acela. E nebună.

— Fără ca el să-i fi făcut nimic, numai pentru c-a fost bun şi-a ajutat-o – murmură Ambrosio –. Mie nu mi-ar fi păsat prea mult dacă i-ar fi povestit Amaliei despre mine. Dar să-i facă lui una ca asta! Pur şi simplu din răutate.

— Asta-i culmea, deci nu ţi-ar fi păsat prea mult dacă-i trântea adevărul nevestei tale – zise Queta, privindu-l –. Nu-ţi pasă decât de Bulgăr de Aur, nu-ţi pasă decât de sodomit. Eşti mai rău decât el. Cară-te naibii.

— I-a trimis o scrisoare soţiei lui – scrâşni Ambrosio, şi Queta îl văzu lăsând capu-n jos, ruşinându-se –. Soţiei lui! Că bărbată-su e-aşa şi-aşa, că el cu şoferul, întreabă-l ce simte când negrul, şi tot aşa pe două pagini. Soţiei lui! Ziceţi-mi, de ce-a făcut una ca asta?

— Fiindcă e pe jumate nebună – zise Queta –. Fiindcă-i turbată s-ajungă-n Mexic şi nu mai ştie ce să facă să...

— L-a sunat acasă – gemu Ambrosio şi ridică fruntea şi-o privi pe Queta şi ea-i văzu dementa din ochi, dospirea aceea tăcută –. Or să primească scrisori aidoma rudele tale, prietenii tăi, copiii tăi. Nu numai nevastă-ta. Până şi angajaţii tăi. Să-i facă asta unicului om care s-a purtat frumos, care-a ajutat-o la nevoie!

— Fiindcă-i disperată – repetă Queta, ridicând tonul –. Vrea morţiş banii ăia pentru bilet şi pentru. Mai bine să i-i dea, să...

— I-a dat de ieri – se stropşi Ambrosio –. O să te fac de baftă, o să te-arate lumea cu degetu', n-o să mai scoţi nasu-n lume. I-a dus el, i-a dat cu mâna lui. Dar nu-i destul, nu vrea doar preţul biletului. E nebună, pe deasupra vrea şi cinci mii de *soles*. Vedeţi? Vorbiţi-i. Să se potolească. Să nu-l mai jecmănească. Să se-astâmpere până nu-i prea târziu. Ziceţi-i c-a fost pentru ultima dată.

— N-o să-i zic nimic – murmură Queta –. Nu-mi pasă, nu vreau să mai ştiu nimic. Să se sfâşie între ei, ea şi Bulgăr de Aur, dacă asta vor. Nu vreau să m-amestec. Te-ai înfuriat aşa fiindcă Bulgăr de Aur te-a dat afară? Ameninţările astea servesc pentru a-l face pe poponar să-ţi ierte legătura cu-Amalia?

— Nu vă prefaceţi că n-aţi înţeles – zise Ambrosio –. N-am venit să ne certăm, ci să vorbim pe faţă. El nu m-a dat afară, el nu m-a trimis aici.

— Trebuia să-mi fi zis de la bun început – zise *don* Fermín –. Am o nevastă, aşteptăm un copil, vreau să mă-nsor cu ea. Trebuia să-mi fi povestit totul, Ambrosio.

— Mai bine de tine, atunci – zise Queta –. N-ai văzut-o de-atâta timp numai de frica lui Bulgăr de Aur? Bun, acu nu mai e cazul. A aflat şi nu te-a dat afară. Nebuna n-a făcut-o din răutate. Nu te mai băga-n afacerea asta, lasă-i pe ei să şi-o rezolve cum or şti.

— Nu m-a dat afară, nu s-a mâniat, nu m-a repezit – răguşi Ambrosio –. I s-a făcut milă de mine, m-a iertat. Nu vedeţi că unei persoane ca el, ea n-are voie să-i coacă asemenea mârşăvii? Nu vedeţi?

— Prin câte-ai trecut tu, Ambrosio!, cât de tare trebuie că m-ai urât! – zise *don* Fermín –. Fiind nevoit s-ascunzi de ochii mei chestia cu nevastă-ta, de-atâţia ani. De câţi ani, Ambrosio?

— Făcându-mă să mă simt ca un gunoi, făcându-mă să mă simt ca ultimul dintre oameni – gemu Ambrosio, izbind în pat cu furie, şi Queta ţâşni în picioare dintr-un salt.

— Credeai c-o să ţi-o iau în nume de rău, biet nefericit? – zise *don* Fermín –. Nu, Ambrosio. Scoate-ţi nevasta din casa aceea, fă-i copii câţi pofteşti. Poţi rămâne la mine cât vrei, deocamdată nimeni nu te goneşte. Şi uită de Ancón şi de celelalte, Ambrosio.

— El ştie cum să te ia – murmură Queta, păşind grăbită spre uşă –. El te ştie, te cunoaşte cel mai bine. Dar n-o să-i zic absolut nimic Hortensiei. Zi-i tu, poftim. Şi să nu-ndrăzneşti cumva să mai dai pe-aici sau pe la mine-acasă.

— Bine, bine, plec, nu vă faceţi griji, pe-aici n-o să mai dau – murmură Ambrosio, ridicându-se; Queta deschisese uşa şi zgomotul barului se-auzea foarte tare –. Dar vă rog pentru ultima oară. Staţi de capul ei, convingeţi-o să-şi vină-n fire. Să-l lase-n pace o dată pentru totdeauna, clar?

A MAI muncit el ca şofer încă trei săptămâni, cât a ţinut hârbul de maşină. Aceasta şi-a dat obştescul sfârşit într-o dimineaţă, la intrarea în Yarinacocha, după ce-a fumegat şi s-a zguduit toată într-o rapidă şi scrâşnitoare agonie de tinichele şi de gargariseli mecanice. Ridicară capota, i se topise motorul. Atât i-a fost, biata, şi-a trăit traiul, zise *don* Calixto, proprietarul. Şi lui Ambrosio: cum rămân fără un şofer, cum te chem. Două zile mai târziu se prezentase la cabană *don* Alandro Pozo, proprietarul, luându-l cu binişorul: da, aflase, că nu mai ai de lucru, că ţi-a murit soţia, c-o duceai greu. Îi părea extrem de rău, Ambrosio, dar el nu era Asistenţa Publică, trebuie să pleci. *Don* Alandro se mulţumi cu patul, leagănul, masa şi primusul în schimbul chiriilor neplătite, şi-Ambrosio grămădi restul lucrurilor şi boarfelor în nişte lăzi şi le duse *doñei* Lupe. Văzându-l aşa abătut, ea îi făcu o cafea: măcar nu-ţi fă griji

cu Amalita Hortensia, o să rămână la ea un timp. Ambrosio se duse-n mahalaua lui Pantaleón dar acesta nu se-ntorsese de la Tingo. Sosi pe-nnoptat şi-l găsi pe-Ambrosio aşezat pe jos în faţa uşii, cu picioarele adâncite în solul clisos. Încercă să-l îmbărbăteze: sigur că putea locui la el până va găsi de lucru. Va găsi, Panta? Drept să-ţi zic, cu greu găseşti ceva pe-aici, Ambrosio, de ce nu-ncerca în altă parte? Şi-l sfătui să plece la Tingo sau la Huánuco. Dar lui Ambrosio îi fu foarte neplăcut gândul acesta, mai cu seamă că trecuse foarte puţin timp de la moartea Amaliei, conaşule, şi-n plus cum era să se descurce singur pe lume cu Amalita Hortensia? Aşa că făcu imposibilul să rămână la Pucallpa. O zi ajuta la descărcatul şlepurilor, într-alta curăţa pânzele de păianjen şi omora şobolani la „Magazinele Qang" ba chiar spălase dalele la morgă cu dezinfectant, dar toate astea de-abia de-i ajungeau pentru ţigări. De n-ar fi fost Panta şi *doña* Lupe, n-ar fi avut ce mânca. Aşa că, luându-şi inima-n dinţi, într-o zi se prezentă în faţa lui *don* Hilario: nu ca să se răfuiască, conaşule, ci să se roage de el. Era la pământ, *don*, să-i dea orice de lucru.

— Am toate locurile de şoferi ocupate – zise *don* Hilario, c-un zâmbet mâhnit –. Nu-l pot zbura pe unul din ei ca să te iau pe tine.

— Zburaţi-l pe idiotul de la „Limbul", atunci, *don* – îi ceru Ambrosio –. Oricât ar fi leafa, puneţi-mă pe mine paznic.

— Pe idiot nu-l plătesc, îl las numa să doarmă acolo – îi explică *don* Hilario –. Doar n-oi fi nebun să-l zbor. Mâine-poimâine tu găseşti de lucru, dar eu de unde scot alt idiot care să nu mă coste un *centavo*.

— S-a dat singur de gol, vedeţi? – zice Ambrosio –. Şi chitanţele-alea nenorocite de-o sută pe lună pe care mi le-arăta, unde dispăreau banii aceia?

Dar nu-i zise nimic: ascultă, clătină din cap, murmură ce păcat! *Don* Hilario îl consolă cu nişte pălmuţe pe spinare şi, la despărţire, îi dărui juma de *libra* să te cinsteşti c-o băuturică, Ambrosio. Merse să mănânce la o crâşmă de pe Strada Comerţului şi-i cumpără o acadea Amalitei Hortensia. La *doña* Lupe îl aştepta altă veste proastă: iar îl

căutase încasatorul de la spital, Ambrosio. Dacă nu se ducea măcar să stea de vorbă cu ei, aveau să-i trimită citaţia cu poliţia. Se duse la spital şi doamna de la administraţie îl muştrului că se ţinuse ascuns. Îi vârî sub nas chitanţele şi-i explică ce şi cum.

— Părea o glumă – zice Ambrosio –. În jur de două mii de *soles*, închipuiţi-vă. Două mii pentru c-au comis un asasinat?

Dar nici acum nu zise nimic: ascultă c-o expresie foarte concentrată, încuviinţând. Şi?, desfăcu mâinile doamna. Atunci el îi povesti necazurile prin care trecea, lipsurile îndurate-n ultimul timp, exagerând puţin ca s-o impresioneze. Doamna-l întrebă: n-ai asigurare socială? Ambrosio nu ştia. Unde-a lucrat înainte? Un timp a fost şofer de autobuz, înainte a lucrat la „Transporturi Morales”.

— Atunci ai – zise doamna –. Întreabă-l pe *don* Hilario care-i numărul asigurării tale sociale. Cu el te duci la biroul ministerului să-ţi dea carnetul şi cu-acesta revii aici. Îţi rămâne de plătit numai o parte.

El ştia de pe-atunci la ce să se-aştepte, totuşi se dusese să se încredinţeze de-un alt matrapazlâc al lui *don* Hilario: îi slobozise-n nas nişte cucurigeli, îl privise parcă gândind eşti mai bătut în cap decât te credeam.

— Ce asigurare socială? – zise *don* Hilario –. Asta-i pentru angajaţii ficşi.

— N-am fost şofer fix? – întrebă Ambrosio –. Atunci ce-am fost, *don*?

— Cum era să fii şofer fix dacă n-ai brevet profesional – îi explică *don* Hilario.

— Cum să n-am – zise Ambrosio –. Da’ ăsta ce-i?

— Ah, păi nu mi-ai zis, nu-i vina mea – replică *don* Hilario –. Şi-n plus nedeclarându-te ţi-am făcut o favoare. Încasând pe bază de adeverinţă şi nu de contract, scăpai de reţineri.

— Cum asta, când lună de lună îmi reţineaţi ceva – zise Ambrosio –. Nu era pentru asigurarea socială?

— Era pentru pensie – zise *don* Hilario –. Dar părăsind întreprinderea, ai pierdut toate drepturile. Aşa-i legea, grozav de-ncurcată.

— Ce m-au scos din ţâţâni n-au fost atât minciunile, cât bazaconiile lui sfruntate ca aia cu brevetul – zice Ambrosio –. Unde-l durea ăl mai tare? La buzunar, bine-nţeles. Deci acolo trebuia să-l ard ca răzbunare.

Era marţi şi, pentru ca treaba să iasă bine, trebuia s-aştepte până duminică. Îşi petrecea după-amiezele la *doña* Lupe şi serile cu Pantaleón. Ce s-ar alege de Amalita Hortensia dacă el ar păţi ceva într-o zi, *doña* Lupe, de exemplu dac-ar muri? Nimic, Ambrosio, ar rămâne la ea s-o crească, o simţea deja ca pe-o fiică, ca pe fiica pe care-atât şi-a dorit-o. Dimineţile tăndălea pe plaja debarcaderului sau dădea o raită prin Piaţa Mare, intrând în vorbă cu derbedeii. Sâmbătă seară văzu intrând în Pucallpa „Trăsnetul Muntelui”; pufăind, gâfâind, scuturându-şi cutiile şi bagajele legate cu funii, camioneta străbătu strada Comerţului stârnind nori de praf şi staţionă în faţa birouaşului „Transporturilor Morales”. Coborî şoferul, coborâră pasagerii, descărcară buclucurile, şi de după colţ, dând cu picioru-n pietricele, Ambrosio aşteptă ca şoferul s-apuce din nou volanul „Trăsnetului Muntelui” şi să demareze: ducea tărăboanţa la garajul lui López, da. Se duse iar la *doña* Lupe şi rămase până se-ntunecă jucându-se cu Amalita Hortensia, care într-atât se dezobişnuise cu el că de cum voia s-o salte-n sus începea să bâzâie. Se-nfiinţă la garaj după opt şi era acolo doar nevasta lui López: venea să ia camioneta, doamnă, *don* Hilario l-a trimis după ea. Ei nici nu-i trecu prin cap să-l întrebe de când lucrează iarăşi la „Morales”. Îi făcu semn spre un colţ al terenului viran, uite-o acolo. Avea benzină şi ulei şi tot ce mai era nevoie, da.

— Întâi gândisem s-o prăvălesc într-o râpă undeva – zice Ambrosio –. Dar mi-am dat seama că ar fi o neghiobie şi mersei cu ea la Tingo. Luai câţiva pasageri din drum, şi-n felul ăsta făcui rost de banii de benzină.

Intrând în Tingo María dimineaţa următoare, şovăi o clipă apoi se-ndreptă spre garajul lui Itipaya: cum, te-ai întors la *don* Hilario, negrule?

— Am furat-o – zise Ambrosio –. Ca să mă despăgubesc de cât m-a jecmănit el pe mine. Vin s-o vând.

Itipaya rămăsese întâi cu gura căscată, apoi râsese să se spargă: mă tu te-ai ţicnit de tot, frate-miu.

— M-am – zise Ambrosio –. Mi-o cumperi?

— O camionetă furată? – râse Itipaya –. Ce să fac cu ea? Toată lumea cunoaşte „Trăsnetul Muntelui”, *don* Hilario o fi anunţat deja autorităţile şi-s în căutarea ei.

— Bun – zise Ambrosio –. Atunci o prăval într-o râpă. Măcar să mă răcoresc de-atâta obidă.

Itipaya se scărpină-n cap: asta ce nebunie mai e. Au discutat mai bine de-o juma de oră. Decât s-o prăvale, mai bine să se-aleagă lumea cu ceva din ea, negrule, păi nu? Dar nu-i poate oferi prea mult, trebuia s-o demonteze bucată cu bucată, s-o vândă pe bucăţi, să-i vopsească caroseria, şi-alte-o mie de chestii, măi omule. Cât, Itipaya?, zi odată şi nu mă mai fierbe. Mai e şi riscul, negrule. Cât, zi odată.

— Patru sute de *soles* – zice Ambrosio –. Mai puţin decât face-o bicicletă uzată. Exact cât s-ajung la Lima, conaşule.

VIII

— NU VREAU să vă supăr, zău – zice Ambrosio –. Dar s-a făcut foarte târziu, conaşule.

Ce-ar mai fi, Zavalita, ce-ar mai fi? Conversaţia cu Chispas, gândeşte, nimic altceva. După moartea lui *don* Fermín, Ana şi Santiago începură să ia masa duminicile la doamna Zoila, şi-acolo-i vedeau pe Chispas cu Cary, pe Popeye cu Teté, dar apoi, când doamna Zoila se lăsă convinsă să călătorească-n Europa cu tante Eliana, care-şi ducea fiica mai mare internă la un colegiu din Elveţia, şi petrecu alte două luni într-un turneu în Spania, Italia şi Franţa, prânzurile familiale luară sfârşit, şi mai târziu nu se reluară şi n-or să se mai reia niciodată, gândeşte: ce-ţi pasă că-i târziu, Ambrosio, noroc Ambrosio. Doamna Zoila sentoarse ceva mai întremată, bronzată de soarele verii europene, reîntinerită, cu mâinile pline de daruri şi cu gura plină de păţanii şi de glume. În mai puţin de-un an îşi revenise complet, Zavalita, îşi reluase agitata-i viaţă socială, serile de canastă, vizitele, tele-teatrul şi ceaiurile. Ana şi Santiago veneau s-o vadă cel puţin o dată pe lună şi ea-i reţinea să guste ceva, şi relaţia dintre ei era de-atunci'ncoa distantă dar politicoasă, mai curând prietenească decât familială, şi-acum doamna Zoila o trata pe Ana c-o simpatie discretă, c-o afecţiune resemnată şi superficială. N-o uitase la împărţirea amintirilor europene, Zavalita, îşi primise şi ea partea ei: o mantilă spaniolă, o bluză de mătase italiană. De ziua ei şi de alte aniversări, Ana şi Santiago veneau cât mai devreme s-o îmbrăţişeze, înainte de ora vizitelor, şi-n unele seri Popeye cu Teté îşi făceau apariţia la Vila Spiriduşilor să schimbe-o vorbă sau să-i scoată la plimbare cu maşina. Chispas cu Cary, în schimb, niciodată, Zavalita, dar când avu loc Campionatul Sudamerican de Fotbal ţi-a trimis cadou un abonament categoria întâia. Erai strâmtorat pe-atunci şi l-ai vândut la

juma de preţ, gândeşte. Gândeşte: în sfârşit am găsit cu toţii formula de-a ne-nţelege unii cu alţii. De la distanţă, Zavalita, schimbând surâsuri, glume: ba lui îi pasă, conaşule, s-avem pardon. Chiar că s-a făcut tare târziu.

Conversaţia avu loc destulă vreme după moartea lui *don* Fermín, la o săptămână după ce trecuseşi de la secţia Ştiri locale la pagina cu Editorialul a „Cronicii”, Zavalita, şi cu câteva zile înainte ca Ana să-şi piardă locul la clinică. Îţi măriseră salariul cu cinci sute de *soles,* îţi schimbaseră orarul şi nu mai erai de noapte ci de zi, acu chiar că n-aveai să-l mai vezi pe Carlitos, Zavalita, şi-atunci se-ntâlni cu Chispas drept în poarta casei doamnei Zoila. Chispas tocmai ieşea, şi zăboviră o clipă să vorbească pe trotuar: am putea lua masa mâine împreună, superisteţule? Sigur, Chispas. În seara-aceea te gândiseşi, fără curiozitate, ce l-o fi apucat?, ce voia? Şi-a doua zi Chispas veni să-l ia pe Santiago de la Vila Spiriduşilor cam pe la amiază. Venea pentru prima dată, şi iată-l intrând în *patio,* Zavalita, şi tu-l vedeai pe geam, şovăind, bătând la uşa nemţoaicei, îmbrăcat în bej, cu vestă, c-o cămaşă de culoarea guşei de canar, cu guler foarte înalt. Şi iată şi privirea lacomă-a nemţoaicei măsurându-l pe Chispas din cap până-n picioare în timp ce-i arăta uşa ta: dincolo, la litera „C”. Şi iată-l pe Chispas păşind pentru prima şi ultima oară în Vila Spiriduşilor, Zavalita. Îl bătu pe umeri, *hola* superisteţule, şi luă-n stăpânire c-o veselă dezinvoltură cele două cămăruţe.

— Ţi-ai găsit bârlogul ideal, schimodie – privea măsuţa, raftul cu cărţi, muşamaua pe care dormea Hărmălaie –. Apartamentul cel mai nimerit pentru nişte boemi ca tine şi ca Ana.

Merseră să prânzească la Restaurantul Elveţian de pe Herradura. Chelnerii şi *maître d’hôtel* îl cunoşteau pe Chispas şi-şi făceau de lucru pe lângă el expansivi şi plini de hărnicie, şi Chispas ţi-a cerut să guşti acest cocteil de fragi, specialitatea casei, schimodie, parfumat şi exploziv. Se-aşezară la o masă ce dădea spre dig: vedeau marea agitată, cerul cu nori apăsători, şi Chispas îţi sugeră cremă

à la limeña pentru-nceput, apoi pui în sos picant sau raţă pe orez, o bunătate de să te lingi pe degete.

— Desertul îl aleg eu – zise Chispas, când chelnerul sendepărta cu comanda –. Brioşi cu cremă de lămâie. Nu-ţi închipui ce bine cad dup-o discuţie de afaceri.

— O să vorbim de-afaceri? – zise Santiago –. Sper că n-ai să-mi propui să lucrăm împreună. Nu-mi strica plăcerea mesei.

— Ştiu, ştiu c-auzi cuvântul afaceri şi faci urticarie, boemule – râse Chispas –. Dar de data asta n-ai încotro, trebuie, măcar un pic. Te-am adus aici să văd dacă cu sos picant şi cu bere de la gheaţă înghiţi hapul mai uşor.

Râse iar, de data asta mai artificial, şi-n timp ce râdea jucaseră licăreli de stinghereală-n ochii lui, punctişoare strălucitoare şi neliniştite: ah ce schimodie boemă, zisese de două ori, ah ce schimodie boemă. Deci nu mai erai zevzecul, decăzutul, comunistul, complexatul, gândeşte. Gândeşte: eram altceva, mai mângâios, mai vag, ceva ce putea fi interpretat în fel şi chip. Schimodie, boemule, Zavalita.

— Atunci dă-mi hapul cât mai repede – zise Santiago –. Prefer să-l înghit înainte de cremă.

— Pe tine te doare-n cot de toate, boemule – zise Chispas, fără să mai râdă, păstrând o părere de zâmbet pe faţa bine rasă; dar în străfundul ochilor continua, sporea stânjeneala şi apărea alarma, Zavalita –. De-atâtea luni a murit bătrânul şi nici nu te-ai gândit să-ntrebi de starea afacerilor lăsate de el.

— Am încredere-n tine – zise Santiago –. Ştiu că vei face cinste renumelui comercial al familiei.

— Bun, hai să discutam serios – Chispas se sprijini cu coatele pe masă, cu falca-n pumnul drept, şi iată-i licărul pripit, pâlpâirea continuă a genelor, Zavalita.

— Dă-i zor – zise Santiago –. Te-avertizez că de cum neaduce crema se sfârşesc şi afacerile.

— Au rămas multe chestii încurcate, cum era şi logic – zise Chispas, coborând întrucâtva tonul. Privi spre mesele goale dimprejur, tuşi şi vorbi sacadat, alegându-şi cuvintele

c-un fel de nemulţumire –. Testamentul, de pildă. A fost ceva foarte complicat, a trebuit să urmăm o cale întortocheată până să-l validăm. Va trebui să faci şi tu un drum la notar să semnezi un vraf de hârtii. În ţara asta totu-i birocraţie, doar ştii.

Bietul, nu numai că era confuz, că se simţea jenat, gândeşte, dar era şi speriat. Îşi pregătise oare cu grijă conversaţia asta, ghicind dinainte ce întrebări o să-i pui, închipuindu-şi ce te credea el în stare să-i ceri şi să-i impui, prevăzând chiar c-o să-l ameninţi? Îşi pregătise-un arsenal de răspunsuri şi de explicaţii şi de dovezi şi de mai ştiu eu ce? Gândeşte: ce ruşinat erai, Chispas. În răstimpuri tăcea şi se uita pe geam. Era noiembrie dar încă nu se amenajaseră corturi şi nu veneau încă oamenii la plajă să se-mbăieze; câteva automobile circulau pe dig, şi grupuri răzleţe de persoane se preumblau pe dinaintea mării cenuşii-verzui şi agitate. Valuri înalte şi zgomotoase se prăvăleau în depărtare şi măturau toată plaja, şi pluteau cârduri tăcute de răţuşte albe pe spinările de spumă.

— Bun, iată cum stau lucrurile – zise Chispas –. Bătrânul se gândise să-şi ia toate precauţiile, de teamă să nu se repete atacul de-atunci. Şi nici nu începuserăm bine, când a murit. Asta-i tot, începuserăm doar. Ideea era să evităm impozitele pe succesiune, hârţogăraia de care-ţi pomeneam. Am dat o-nfăţişare legală întregii chestiuni, punând firmele pe numele meu, cu aşa-zise contracte de transferare etcetera. Eşti destul de deştept să-ţi dai seama. Ideea bătrânului nu era însă să-mi lase mie totul, nici pomeneală. Ci doar să evite complicaţiile. Urma să facem aşa doar formele de cesiune, dar în acelaşi timp să stabilim perfect drepturile tale şi-ale lui Teté. Şi-ale mamei, bine-nţeles.

Chispas zâmbi şi Santiago îi întoarse zâmbetul. Tocmai aduseseră crema, Zavalita, farfuriile adânci fumegau şi aburul se pierdea în acea subită, invizibilă încordare, în acea atmosferă bănuitoare şi încărcată ce se lăsase peste masă.

— Bătrânul a avut o idee bună – zise Santiago –. Era la mintea cocoşului c-o să pună totul pe numele tău ca să evite complicaţiile.

— Totul nu – zise Chispas, foarte iute, zâmbind, ridicând puţin mâinile –. Doar laboratorul şi compania. Doar afacerile. Nici casa, nici apartamentul din Ancón. În plus, pricepi că transferul e mai mult o ficţiune. Faptul că firmele-s pe numele meu nu-nseamnă că eu voi acapara totul. Pân-acum am şi stabilit partea ce i se cuvine mamei şi partea lui Teté.

— Atunci totu-i aranjat – zise Santiago –. Gata cu-afacerile, vine rândul cremei. Uită-te la ea ce bine-arată, Chispas, îţi lasă gura apă.

Iată-i chipul, Zavalita, clipitul des al pleoapelor şi-al genelor, reţinuta-i neîncredere, incomoda-i uşurare, şi-nsufleţirea mâinilor lui întinzându-ţi felii de pâine, untiera, şi umplându-ţi paharul cu bere.

— Ştiu că te plictisesc cu asta – zise Chispas –. Dar nu mai putem amâna. Trebuie să stabilim şi situaţia ta.

— Ei, ce-i cu situaţia mea? – zise Santiago –. Fii bun şi dă-mi ardeii ăia iuţi.

— Casa şi apartamentul o să-i revină mamei, cum e şi natural – zise Chispas –. Dar ea nu mai vrea să ştie de apartament, zice că n-o să mai calce-n viaţa ei la Ancón. Nu ştiu ce i-o fi căşunat. Am ajuns la o-nţelegere cu Teté. I-am cumpărat acţiunile ce i-ar fi revenit de la laborator, de la celelalte firme. Pe bani gheaţă. În felul acesta ea şi-a primit partea de moştenire, înţelegi?

— Înţeleg – zise Santiago –. Dar chiar c-ai început să mă plictiseşti, Chispas.

— Rămâne de discutat partea ta – râse Chispas, fără să-l audă, şi clipi des –. Ai şi tu un cuvânt de spus în toate astea, oricât te-ar plictisi. Or, tocmai asta rămâne să stabilim. M-am gândit c-aş putea ajunge cu tine la un acord ca şi cu Teté. Socotim ce ţi se cuvine şi, din moment ce deteşti afacerile, îţi cumpăr partea.

— Vârâ-ţi sub noadă partea mea şi dă-mi pace să-mi savurez crema – zise Santiago, râzând, dar Chispas te

privea foarte serios, Zavalita, şi-a trebuit să devii şi tu serios –. Demult l-am făcut pe bătrân să-nţeleagă că n-aveam de gând să m-amestec în afacerile lui care acu-s ale tale, aşa că uită de situaţia mea şi de partea mea. Eu m-am dezmoştenit singur fugind de-acasă, Chispas. Aşa că nici acţiuni, nici cumpărare şi considerăm tema închisă pentru totdeauna, okey?

Şi iată-i chipul fioros, Zavalita, agresiva-i, bestiala-i tulburare: ţinea lingura-n aer şi-un firicel de lichid roşcat se scurgea înapoi în farfurie şi câteva picături pătau faţa de masă. Se uita la tine îngrozit şi-n acelaşi timp neîncrezător, Zavalita.

— Lasă teribilismele – zise-n sfârşit –. Ai fugit de-acasă dar ai rămas fiul bătrânului, nu? O să cred c-ai înnebunit.

— Am înnebunit – zise Santiago –. Nu mi se cuvine nicio parte, sau dacă mi se cuvine, n-am chef să m-ating de niciun *centavo* al bătrânului. Okey, Chispas?

— Nu vrei acţiuni? – zise Chispas –. Bun, okey. Există şi altă modalitate. Am discutat-o cu Teté şi cu mama şi ele-s de acord. O să punem pe numele tău apartamentul din Ancón.

Santiago izbucni-n râs şi lovi cu palma-n masă. Imediat, un chelner veni să-i întrebe ce doreau, ah pardon. Chispas era serios şi părea iarăşi stăpân pe sine, tulburarea din ochi îi pierise şi te privea acum cu afecţiune şi superioritate, Zavalita.

— Din moment ce nu vrei acţiuni, ăsta-ar fi cel mai nimerit lucru – zise Chispas –. Ele n-au nimic împotrivă. Mama n-o să mai pună piciorul pe-acolo, i s-a năzărit deodată că urăşte Ancón-ul. Teté şi Popeye îşi construiesc o vilişoară în Santa María. Lui Popeye îi bate vântu-n pânze, acum că Belaúnde-i preşedinte, ştii doar. Eu sunt atât de prins cu lucrul că nu-mi pot permite luxul să-mi petrec vara acolo. Aşa c-apartamentul...

— Dăruieşte-l săracilor – zise Santiago –. Şi-am isprăvit, Chispas. Discuţie încheiată.

— Nu-i musai să locuieşti acolo, dacă nu-ţi place la Ancón – zise Chispas –. Îl vinzi şi-ţi cumperi altul la Lima şi trăieşti şi tu mai bine.

— Nu vreau să trăiesc mai bine – zise Santiago –. Dacă nu termini, ne certăm, Chispas.

— Nu te mai purta ca un copil – insistă Chispas, cu sinceritate, gândeşte –. Eşti ditamai bărbatul, eşti însurat, ai obligaţii, încearcă să te dezbari de atitudinea asta aşa de deplasată. Pe cine pedepseşti tu?

Dar se simţea de-acu liniştit şi sigur, Zavalita, trecuse hopul, depăşise teama, nesiguranţa, acum îşi putea permite să te dădăcească sau să te-ajute sau să se culce pe-o ureche. Santiago îi zâmbi şi-l bătu uşor pe braţ: discuţie încheiată, Chispas. *Maître d'hôtel* veni preocupat şi dezamăgit să-i întrebe ce nu le plăcuse la cremă: nimic, e excelentă, şi sorbiseră câteva linguri sub ochii lui ca să-l convingă că-i chiar aşa.

— Să nu mai discutăm – zise Santiago –. De când ne ştim ne-am păruit, măcar acum să facem pace, nu, Chispas? Bun, aşa rămâne. Dar să nu mai atingi tema asta niciodată, okey?

Mutra lui necăjită, perplexă, pocăită îţi zâmbise strâmb, Zavalita; ridicase din umeri, adoptase o expresie de stupoare totală sau de compătimire finală şi rămăsese un timp tăcut. Mâncară raţă pe orez şi Chispas uită de brioşile cu cremă de lămâie. Aduseră socoteala, Chispas plăti, înainte de-a se urca în maşină îşi umplură plămânii cu aer umed şi sărat schimbând fraze banale despre valuri şi despre nişte fete ce tocmai treceau şi despre un automobil de curse ce străbătu strada duduind. Tot drumul spre Miraflores nu mai deschiseră gura. Ajunşi la Vila Spiriduşilor, când Santiago îşi scosese deja un picior din maşină, Chispas îl apucă de braţ.

— N-o să te-nţeleg niciodată, superisteţule – şi pentru întâia oară în ziua aceea vocea-i era profund sinceră, gândeşte, profund emoţionată –. Ce mama dracului aştepţi tu de la viaţă? De ce faci imposibilul să-ţi baţi cuie-n tălpi?

— Fiindcă-s masochist – îi zâmbi Santiago –. Ciao, Chispas, salută-le pe bătrâna şi pe Cary.

— Te las în plata Domnului cu nebuniile tale – zise Chispas, surâzându-i şi el –. Vreau să ştii însă că dacă vreodată vei avea nevoie...

— Ştiu, ştiu – zise Santiago –. Acu ia-o din loc că tot ce-mi doresc e să trag un pui de somn după-masă. Ciao, Chispas.

Dacă nu i-ai fi zis nimic Anei ţi-ai fi evitat o mulţime de discuţii, gândeşte. O sută, Zavalita, două sute. Ce te-a împins să-ţi dai drumul la gură?, gândeşte, vanitatea? Gândeşte: ia te uită ce mândru-a fost bărbăţelul tău scumpo, a refuzat totul scumpo, a dat cu ei de-a azvârlita cu-acţiunile lor şi cu casele lor cu tot scumpo. Chiar ţi-ai închipuit c-o să te admire, Zavalita, c-o să te? Dimpotrivă, avea să ţi-o scoată pe nas, gândeşte, să ţi-o arunce-n faţă ori de câte ori se isprăvea leafa înainte de sfârşitul lunii, ori de câte ori rămânea datoare băcanului sau se-mprumuta de la nemţoaică. Biata Anita, gândeşte. Gândeşte: bietul Zavalita.

— S-a făcut foarte târziu, conaşule – stăruie încă o dată Ambrosio.

— PUŢIN înainte, ajungem imediat – zise Queta, şi gândi: ce de muncitori. O fi ora de-ncetare a lucrului la fabrici? Da, îşi alesese cea mai stupidă oră. Sunau sirenele, şi-o tumultuoasă maree omenească înghiţea bulevardul. Taxiul înainta cu greutate, ocolind siluete, multe feţe se lipeau de gemuleţ şi-o priveau. O fluierau, ziceau păpuşo, mămico, făceau strâmbături obscene. Fabrici după fundături, fundături după fabrici, şi pe deasupra capetelor Queta vedea faţadele de piatră, acoperişurile de tablă, coloanele de fum înălţându-se din coşuri. Din loc în loc şi-n depărtare, pomii caselor periferice despărţite de şosea: stop, aici. Taxiul opri şi ea coborî. Şoferul o privea în ochi, c-un zâmbet ironic pe buze.

— Ce te râzi – zise Queta –. Am două nasuri, patru guri?

— Nu-mi fă pe ofensata – zise şoferul –. Pentru tine, numa’ zece *soles.*

Queta îi dădu banii şi-i întoarse spatele. Împingând portiţa încastrată în decoloratul zid roşcat, auzi motorul taxiului îndepărtându-se. Nu era nimeni în grădină. Pe fotoliul de piele de pe culoar îl găsi pe Robertito, curăţindu-şi unghiile. O privi cu ochii-i foarte negri.

— *Hola,* Quetita – zise, pe-un ton zeflemitor –. Ştiam c-o să vii azi. Doamna te-aşteaptă.

Nici măcar: cum te simţi?, sau, te-ai făcut bine?, gândi Queta, nici măcar nu-mi dă mâna. Intră în bar, şi-nainte să vadă faţa văzu degetele cu lungi unghii argintii ale doamnei Yvonne, inelul ce-arunca scântei şi tocul cu care notă adresa pe-o scrisoare.

— Bună seara – zise Queta –. Ce plăcere să vă văd iar.

Doamna Yvonne îi zâmbi fără afecţiune, pe când o examina în tăcere din creştet până-n tălpi.

— Ia te uită, te-ai întors – zise, în sfârşit –. Nu-i greu să-mi închipui prin ce momente ai trecut. Nu ţi-a fost prea uşor.

— Mai mult sau mai puţin – zise Queta şi amuţi şi simţi înţepăturile injecţiilor în braţe, răceala sondei între picioare, auzi sordida discuţie a vecinelor şi-l văzu pe infirmierul cu ţepi în barbă aplecându-se să ia oala de noapte.

— Ai trecut pe la doctorul Zegarra? – zise doamna Yvonne –. Ţi-a dat certificatul?

Queta dădu din cap că da. Scoase o hârtie îndoită din poşetă şi i-o întinse. În răstimp de-o lună ai devenit o ruină, gândi, te machiezi de trei ori pe-atâta şi uite rezultatul. Doamna Yvonne citea hârtiuţa cu atenţie şi c-un mare efort, ţinând-o aproape lipită de ochişorii încruntaţi.

— Bun, te-ai însănătoşit, tot e bine – doamna Yvonne o examină încă o dată de sus până jos şi schiţă un gest dezamăgit –. Dar mai slabă ca o mătură. Trebuie să te refaci, să-ţi revină culorile-n obraji. până una-alta, scoate ce-ai pe tine şi pune totul la muiat. Nu ţi-ai adus schimburi? Împrumută de la Malvina. Chiar acum, ca să nu rămâi plină de microbi. Spitalele colcăie de microbi.

— O să am aceeaşi cameră ca şi-nainte, doamnă? – întrebă Queta şi gândi n-o să mă supăr, n-o să-ţi fac plăcerea asta.

— Nu, pe aia din fund – zise doamna Yvonne –. Şi fă o baie cu apă caldă. Săpuneşte-te bine, pentru orice eventualitate.

Queta încuviinţă. Urcă la etaj cu dinţii încleştaţi, privind fără să-l vadă acelaşi covor grenat cu-aceleaşi pete şi-aceleaşi arsuri de chibrituri şi de ţigări. Pe coridor o văzu pe Malvina care-şi deschise braţele: Quetita! Se-mbrăţişară, se sărutară pe obraji.

— Ce bine că te-ai însănătoşit, Quetita! – zise Malvina –. Am vrut să vin să te văd dar bătrâna m-a oprit. E primejdios, e contagios, cine ştie cu ce boală-mi vii de acolo, m-a speriat. Te-am sunat de nenumărate ori, da'mi ziceau telefon n-au decât alea care plătesc. Ai primit pacheţelele?

— Mii de mulţumiri, Malvina – zise Queta –. Mai ales pentru mâncare. Nu ştiu ce m-aş fi făcut fără ele, de mâncarea de-acolo nici nu te puteai atinge.

— Ce bucuroasă-s că te-ai întors! – repetă Malvina, zâmbindu-i –. Am fost tare cătrănită aflând că te-ai infectat cu porcăria aia. Da' ce să-i faci, aia se transmite, şi lumea-i plină de scârnăvi. De când nu ne-am mai văzut, Quetita!

— De-o lună – suspină Queta –. Dar pentru mine face cât zece, Malvina. Dă-mi nişte rufărie de-a ta.

Se dezbrăcă în odăiţa Malvinei, intră în sala de baie, umplu cada şi se cufundă. Tocmai se săpunea când văzu că uşa se deschide şi-apare profilul, silueta lui Robertito: e voie, Quetita?

— Nu-i voie – zise Queta, răstit –. Cară-te, ieşi odată.

— Nu-ţi place să te văd goală? – râse Robertito –. Chiar nu-ţi place?

— Nu – zise Queta –. Nu ţi-am dat voie. Închide uşa pe dinafară.

El începu să râdă, intră şi-nchise uşa: păi atunci intra, Quetita, că el totdeauna le făcea pe toate pe dos. Queta se cufundă-n cadă până la gât. Apa era întunecată şi spumoasă.

— Ce murdară erai, ai înnegrit apa – zise Robertito –. De când nu te-ai mai spălat?

Queta râse: de când a intrat în spital, de-o lună! Robertito se ţinu de nas şi făcu o schimă de dezgust: pfui, scroafo. Apoi îi zâmbi amabil şi făcu câţiva paşi spre cadă: era mulţumită că s-a întors? Queta dădu din cap: cred şi eu. Apa se clătină şi-i dezgoli umerii osoşi.

— Vrei să-ţi zic un secret? – zise, arătând către uşă.

— Zi-mi, zi-mi – zise Robertito –. Mă dau în vânt după secrete.

— Mi-era groază să nu mă dea afară bătrâna – zise Queta –. Din cauza maniei ei cu microbii.

— Te cred, ar fi trebuit să cauţi o casă de mâna-a doua, îţi pierdeai categoria – zise Robertito –. Ce te făceai dacă te punea pe liber?

— Nici nu vreau să mă gândesc – zise Queta –. Ajungeam într-una de-a doua sau a treia categorie, sau cine ştie.

— Doamna-i totuşi cumsecade – zise Robertito –. Îşi apără negoţul cu unghiile şi cu dinţii şi zău că-i dau dreptate. Cu tine s-a purtat frumos dacă stai să te gândeşti, doar ştii că pe alea de se prăjesc aşa nasol ca tine nu le mai primeşte.

— Asta şi fiindcă i-am adus ceva venit la viaţa mea – zise Queta –. Cu mine-a câştigat bani buni. Ceva tot îmi datorează.

Se-aşezase şi-şi săpunea sânii. Robertito i-i atinse c-un deget: *uy,* ce s-au fleşcăit, Quetita, ce slăbănoagă eşti. Ea admise: da, pierduse cinşpe kile la spital, Robertito. Păi atunci pun-te pe-ngrăşat, Quetita, altfel te-ai lins pe bot de cuceriri babane.

— Bătrâna mi-a zis deja c-arăt ca o mătură – zise Queta –. La spital n-am putut pune gura pe mâncare, noroc numai cu pacheţelele Malvinei.

— Acu poţi să-ţi iei revanşa – râse Robertito îndopându-te ca o purcică.

— Cred că mi s-a micşorat stomacul – zise Queta, închizând ochii şi scufundându-se în cadă –. Ah, ce bună-i apa caldă.

Robertito se-apropie, şterse marginea căzii cu prosopul şi se-aşează. Începu s-o privească pe Queta c-o viclenie răutăcioasă şi amuzată.

— Vrei să-ţi zic şi eu un secret? – zise coborând vocea şi căscând nişte ochi scandalizaţi de propria-i îndrăzneală –. Vrei?

— Da, dă drumu' la bârfele casei – zise Queta –. Care-i ultima?

— Acu o săptămână am fost cu doamna să-l vizităm pe fostul ştii tu ce – Robertito-şi duse un deget la buze, genele i se zbăteau –. Mai bine zis, pe fostul fostei tale. Atât îţi zic, că s-a purtat ca un şacal, ca ceea ce şi este de fapt.

Queta făcu ochii mari şi se ridică-n şezut: Robertito se scutura de câteva picături ce-i împroşcaseră pantalonii.

— Cayo Rahat? – zise Queta –. Nu te cred. E-aici la Lima?

— S-a-ntors în Peru – zise Robertito –. Are ditai căsoiu-n Chaclacayo, cu piscină şi tot ce-ţi visezi. Şi nişte zăvozi de zici că-s tigri.

— Minciună – zise Queta, dar coborî vocea fiindcă Robertito-i făcea semne să nu vorbească prea tare –. Chiar s-a întors?

— O casă splendidă în mijlocul unei grădini enorme – zise Robertito –. Eu nu voiam să merg. I-am zis doamnei mergem degeaba, o să daţi chix şi nu m-a luat în seamă. Ea o ţinea una şi bună, cu gândul la negoţul ei. El are capital, el ştie cum mă port cu asociaţii mei, doar am fost prieteni. Dar ne-a tratat ca pe doi cerşetori şi ne-a dat afară. Da, fostul tău, Quetita, fostul fostei tale ştii tu ce. Da' ce şacal s-a dovedit!

— Rămâne-n Peru? – zise Queta –. S-a-ntors să se-amestece iar în politică?

— Zicea că nu-i decât în trecere – ridică din umeri Robertito –. Dă-ţi seama ce putred de bogat trebuie că este. O căsoaie ca aia doar în trecere! Trăieşte-n Statele Unite. E la fel ca-nainte. Bătrân, urât şi antipatic.

— Nu v-a întrebat nimic de? – zise Queta –. Ceva tot v-o fi zis, nu?

— De Muza? – zise Robertito –. Un şacal, ţi-am zis, Quetita. Doamna i-a vorbit de ea, tare rău ne-a părut de ce-a păţit sărmana, o regretăm toţi, probabil aţi aflat. Nici n-a tresărit măcar. Mie nu mi-a părut chiar aşa rău, a zis, eram sigur că nebuna o va sfârşi urât. Şi-atunci ne-a întrebat de tine, Quetita. Da, da. Biata e-n spital, închipuiţi-vă. Şi ce crezi c-a zis?

— Dacă-a zis ce-a zis de Hortensia, îmi închipui cum m-a-ncondeiat pe mine – zise Queta –. M-a bălăcărit în lege, nu? Hai, dă-i drumul, nu mă lăsa neştiutoare.

— Ziceţi-i, pentru orice eventualitate, că n-o să pupe de la mine un sfanţ măcar, i-am dat destul înainte – râse Robertito –. Că dacă-ţi va da prin cap să-ncerci să-l şantajezi, o să pună zăvozii pe tine. Aşa cum m-auzi şi te-aud, Quetita, întreab-o pe doamna dacă nu mă crezi. Ba nu, mai bine nu-i pomeni de el. S-a-ntors atât de indignată de felul cum s-a purtat cu ea, încât nici numele să nu i-l mai audă.

— O să plătească el pentru toate, într-o bună zi – zise Queta –. Nu se poate să fie cineva atât de jigodie şi s-o ducă aşa bine.

— Ba uite că unul ca el poate, de-aia are bani căcălău – zise Robertito; pufni iar în râs şi se-aplecă puţin peste Queta. Coborî vocea –. Ştii ce i-a zis doamnei când i-a propus o mică afacere? I-a râs în nas. Chiar crezi că m-ar mai putea interesa afaceri cu curve, Yvonne? Acu nu-l mai interesează decât afacerile decente. Şi imediat după-aceea: ştiţi unde-i ieşirea, să nu vă mai văd mutrele pe-aici. Exact cum ai auzit, mă jur. Eşti nebună?, de ce râzi?

— Aşa, fără motiv – zise Queta –. Dă-mi prosopul, s-a răcit apa şi-o să-ngheţ.

— Dacă vrei, te şterg eu – zise Robertito –. La ordinele tale, Quetita. Mai ales acum, de când eşti mai simpatică. Nu mai ai fumurile dinainte.

Queta se ridică, ieşi din cadă şi păşi pe vârful picioarelor, stropind cu nemiluita dalele ştirbe. Îşi înnodă un prosop în jurul şoldurilor şi altul peste umeri.

— N-ai pic de burtă, şi picioarele ţi-au rămas tot frumoase – râse Robertito –. O să-l cauţi pe fostul fostei tale?

— Nu, dar dacă vreodată dau de el n-o să-i fie moale – zise Queta –. Mai ales pentru ce-a zis de Hortensia.

— Cum o să dai de el?, ce prostie – râse Robertito –. S-a cocoţat prea sus ca să-l mai poţi ajunge.

— La ce bun ai venit să-mi povesteşti toate astea? – zise Queta, deodată, încetând să se mai şteargă –. Ia slăbeşte-mă şi te cară.

— Ca să văd ce mutră faci – râse Robertito –. Nu te necăji, ca să-ţi dovedesc că-ţi sunt prieten o să-ţi zic alt secret. Ştii de ce-am intrat? Fiindcă doamna mi-a zis du-te de vezi dacă chiar se spală.

DE LA Tingo María venise parcurgând etape mici, din motive de precauţie: cu camionul pân' la Huánuco, unde petrecu o noapte închis într-o cameră de hotel, apoi cu autobuzul pân' la Huancayo, de-acolo la Lima cu trenul. Străbătând lanţul muntos, înălţimea îi provocase ameţeli şi palpitaţii, conaşule.

— Se-mplineau taman doi ani de când plecasem din Lima, când m-am întors – zice Ambrosio –. Dar ce diferenţă. Ultima persoană căreia-i puteam cere să m-ajute era Ludovico. El mă trimisese la Pucallpa, el mă recomandase cimotiei lui, *don* Hilario, vedeţi? Şi dacă lui nu-i puteam cere, atunci cui?

— Lui tata – zice Santiago –. De ce nu te-ai dus la el, cum de nu te-ai gândit?

— Adică, de gândit m-am gândit – zice Ambrosio –. Dar daţi-vă şi dumneavoastră puţin seama, conaşule.

— Uite că nu-mi dau – zice Santiago –. Nu zici că-l admirai aşa de mult, nu zici că şi el te preţuia? Te-ar fi ajutat, e clar. Nu te-ai gândit la asta?

— Eu nu l-aş fi amestecat pe tatăl dumneavoastră în angaralele mele, tocmai fiindcă-l respectam atât de mult – zice Ambrosio –. Daţi-vă seama cine era el şi cine eram eu, conaşule. Puteam eu să-i povestesc: sunt urmărit, sunt hoţ,

poliţia mă caută fiindcă-am vândut un camion şparlit de undeva?

— În el aveai totuşi mai multă încredere decât în mine, aşa-i? – zice Santiago.

— Omu', cât ar fi el de pârlit, tot îşi are mândria lui – zice Ambrosio –. *Don* Fermín avea o părere bună despre mine. Iar eu ajunsesem o lepădătură, un gunoi, vedeţi?

— Atunci, faţă de mine, de ce nu? – zice Santiago –. De ce nu ţi-a fost ruşine faţă de mine să-mi povesteşti chestia cu camionul?

— O fi din cauză că nici mândrie nu mi-a rămas – zice Ambrosio –. Dar, pe-atunci, încă mai aveam. Şi-n plus, dumneavoastră nu sunteţi tăticu', conaşule.

Cei patru sute de *soles* ai lui Itipaya se evaporaseră-n cursul călătoriei, aşa că-n primele trei zile la Lima nu mâncase nimic. Vagabondase necontenit, cât mai departe de străzile centrale, simţind că-i îngheaţă măduva-n oase ori de câte ori zărea un poliţist, şi trecând în revistă nume posibile şi eliminându-le: Ludovico exclus. Hipólito o fi la dracu-n praznic sau de s-a întors o fi lucrând cu Ludovico, Hipólito exclus. Nu se mai gândise la Amalia, nici la Amalita Hortensia, nici la Pucallpa: ci doar la poliţie, doar la mâncare, doar la fumat.

— Vedeţi ce ciudăţenie, n-aş fi îndrăznit în ruptul capului să cer pomană pentru mâncare – zice Ambrosio –. Dar pentru fumat, da.

Când îl răzbea oprea un tip pe stradă şi-i cerea o ţigară. Făcuse de toate, să nu fie o muncă fixă şi să nu i se ceară acte: descărcase camioane în Porvenir, arsese gunoaie, prinsese pisici şi câini vagabonzi pentru fiarele Circului Cairoli, desfundase canale, servise până şi de ajutor unui tocilar. Uneori, la cheiurile din Callao, îl înlocuia cu ora pe vreun stivuitor angajat, şi deşi comisionul era pipărat, tot îi rămânea pentru mâncarea pe două-trei zile. Într-o zi l-au anunţat: odríiştii aveau nevoie de oameni să lipească afişe. Se dusese la local, o noapte-ntreagă mânjise pereţii străzilor din centru, dar nu fuseseră plătiţi decât cu mâncare şi băutură. În lunile acestea de vagabondaj,

foame, drumuri şi lucru pe sponci, de-o zi-două, îl cunoscuse pe Pancras. La-nceput dormise-n Parada, pe sub camioane ori în şanţuri ori trântit pe niscai saci în depozit, simţindu-se în siguranţă, pierzându-se printre atâţia cerşetori şi derbedei ce dormeau pe-acolo, dar într-o noapte auzise că din când în când poliţia făcea razii şi cerea actele. De-aceea încercase să se piardă în lumea suburbiilor. Le luase pe toate la rând, dormind când colo când dincolo, până ce la bariera Perla dăduse peste Pancras şi rămăsese cu el. Pancras trăia singur cuc şi-i făcuse loc în cocioaba lui.

— Prima persoană care s-a purtat frumos cu mine după-o groază de timp – zice Ambrosio –. Fără să mă cunoască, fără niciun motiv. Are-o inimă de aur acest *cholo*, zău.

Pancras lucra la ecarisaj de mai mulţi ani şi când se-mprieteniră îl luase cu el într-o zi să-l prezinte administratorului: nu, n-avem loc liber. Dar după-un timp trimise după el. Numai că-i ceruse hârtiile. Livret electoral?, militar?, actul de naştere? A trebuit să-i toarne o minciună: le-am pierdut. Ah, atunci zexe, fără hârtii nu-i de lucru. Mă, nu fi zevzec, îi zisese Pancras, cine crezi tu că-şi mai aminteşte de camionul ăla, du-i hârtiile şi gata. Dar lui îi fusese frică, mai bine nu Pancras, şi continuase să tragă mâţa de coadă. Mai pica câte ceva, de ici-de colo. Tot pe-atunci făcuse-un drum şi-n orăşelul lui, la Chincha conaşule, pentru ultima oară. De ce-o făcuse? Plănuind să facă rost de alte hârtii, gândind să se boteze din nou cu vreun preoţel şi să-şi schimbe numele, dar şi din curiozitate, să vadă cum arăta acum aşezarea. Da’ după-aia îşi muşcase mâinile că s-a dus. Plecase dis-de-dimineaţă din Perla împreună cu Pancras şi se despărţiseră în Piaţa Doi Mai. Ambrosio bătuse apoi Colmena pân’la Parcul Universitar. Se interesă de preţ, îşi luă bilet pe-un autobuz care pleca abia pe la zece, aşa c-avu timp berechet să bea o cafea cu lapte şi să mai dea o raită. Zăbovi prin faţa vitrinelor de pe bulevardul Iquitos, cumpănind dacă să-şi cumpere o cămaşă ca să se-ntoarcă la Chincha mai arătos decât plecase cu cincisprezece ani în urmă. Dar rămânea doar c-o

sută de *soles,* şi nu se-ndură. Cumpără un tub cu pastile de mentă şi de-a lungul întregii călătorii simţi acea prospeţime parfumată în gingii, în nări, pe cerul gurii. Dar burta i se frământa de emoţie: ce-or zice ăi de l-or recunoaşte, văzându-l aşa. Pesemne toţi s-au schimbat foarte mult, unii-or fi murit, alţii s-or fi mutat din orăşel, iar acesta precis că s-a schimbat de să nu-l mai recunoşti. Dar de cum se opri autobuzul în Piaţa Mare, deşi parcă totul se micşorase cumva şi se turtise, recunoscu tot: mirosul aerului, culoarea băncilor şi-a acoperişurilor, dalele triunghiulare din faţa bisericii. Se-aşezase întristat, ameţit, ruşinat. Nu trecuse timpul, el nu plecase din Chincha, dând colţul avea să regăsească birouaşele „Transporturilor Chincha" unde începuse cariera-i de şofer. Aşezat pe-o bancă fumase, privise. Da, ceva se schimbase: feţele. Scruta cu nelinişte chipuri peste chipuri, bărbaţi şi femei, şi simţi ce tare-i bătu inima când se-apropie o figură ostenită şi desculţă, c-o pălărie de pai şi-un baston ce pipăia: orbul Rojas! Dar nu era el, ci-un orb albinos şi destul de tânăr care se lăsă să cadă sub un palmier. Se ridică, începu să meargă drept înainte, şi când ajunsese la mahala văzu că pietruiseră câteva uliţe şi construiseră nişte căsuţe în mijlocul unor grădiniţe cu iarbă ofilită. În fund, unde pe vremuri începeau micile ferme de-o parte şi de alta a drumului spre Grocio Prado, acum era o mare de colibe, care mai răsărite care mai pipernicite. Bătuse-n sus şi-n jos ulicioarele colbuite ale mahalalei şi nu recunoscuse niciun chip. Apoi intrase-n cimitir, gândind: mormântul negresei o fi lângă cel al lui Perpetuo. Dar nu era, şi nu-ndrăznise să-l întrebe pe paznic unde o-ngropaseră. Se-ntoarse în centru pe-nserat, dezamăgit, uitând de noul lui botez şi de hârtii, înfometat. La cafeneaua-restaurant „Patria mea" care-acum se numea „Victoria" şi unde serveau două femei în locul lui *don* Rómulo, mâncase o tocătură ardeiată, aşezat lângă uşă, uitându-se în stradă, doar-doar va recunoaşte o faţă: nimic, toate diferite. Îşi aminti de ceva ce-i zisese Trifulcio în noaptea aceea de dinaintea plecării lui la Lima, când păşeau împreună pe-ntuneric: sunt în Chincha şi

parcă nu sunt, recunosc totul şi nu mai recunosc nimic. Acum înţelegea ce voise să zică. Apoi mai tălălăise prin alte cartiere: colegiul José Pardo, Spitalul San José, Teatrul Municipal, modernizaseră puţin Piaţa. Totul aidoma dar mai scund, totul aidoma dar mai turtit, numai lumea era alta. Şi-a muşcat mâinile că s-a dus, conaşule, se-ntorsese chiar în noaptea aceea jurându-se n-o să mai calc pe-acolo. La ce bun? Se simţea şi-aşa destul de nefericit aici, iar acolo şi atunci, în afară de nefericit se simţise tare bătrân. Şi când se va sfârşi cu turbarea, se va isprăvi şi cu munca ta la ecarisaj, Ambrosio? Da, conaşule. Şi ce vei face? Păi ce făcuse şi-nainte ca administratorul să-l cheme prin Pancras şi să-i zică okey, dă-ne-o mână de ajutor câteva zile negrule, chiar şi fără hârtii. O să lucreze când ici când colo, poate peste-un timp s-o anunţa vreo altă epidemie de turbare şi l-or chema din nou, ş-apoi iar când ici când colo, ş-apoi, bun, apoi ce i-o mai rămâne de făcut decât să moară, nu conaşule?